ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
1
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
1 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1328 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ)

Թրքական հրամանատարութիւնը երկու ամսուն պատերազմական գործողութիւններէն յետոյ, անշուշտ շատ լուրջ պատճառներէ դրդուած, նոր կեդրոնացումներ ըրաւ Վանի, Մուշի եւ Բայազիդի նահանգներուն մէջ։ Ըստ «Թայմզ»ի յատուկ տեղեկութիւններուն, այժմ այդ երեք նահանգներու մէջ կեդրոնացած են 60,000 զինուորներ եւ ժանտարմաներ։ Այս ինքնին անվիճելի փաստ մըն է, որ Թուրքիա պատերազմական գործողութիւններու կը պատրաստուի եւ վտանգը աւելի մեծ կը տեսնէ, քան կը ներկայացնէին անցած երկու ամիսներուն տեղի ունեցած պոռթկումները։

Այս պատրաստութիւնները աւելի հասկնալի պիտի ըլլան, երբ պարզենք ներկայ կացութիւնը։

Թուրքերը այս երկու ամսուան ընթացքին հաստատեցին թէ Արարատը մինակ չէր, որովհետեւ ապստամբութիւնը տարածուեցաւ մինչեւ Տաւրոսեան լեռնաշղթան։ Կռիւները պայթեցան միեւնոյն ժամանակ Սասուն, Զուլամէրիկ, Կոթուր, Շատախ (Վանի հարաւը) եւ Խնուս-Վարդօ (Ղզղըլբաշներու շրջանը)։ Այս վայրերը երկրի ներսը գտնուելով, լուրերը շատ աղօտ կը հասնին արտասահման, բայց տեղին վրայ գտնուող Թուրք զինուորականութիւնն անոնց արժէքը լիովին կ'ըմբռնէ։ Միւս կողմէ, Արարատի լեռնաշղթան կը միանայ պարսկական սահմանէն երկարող Զակրոշեան լեռնաշղթային, որու ամբողջ երկայնքին վրայ, քրտական բոլոր ցեղերը շարժման մէջ կը գտնուին։ Եթէ հաւատանք վերջին հեռագրալուրերուն, Իրաքի սահմանէն Քիւրտերը յարձակած են Թրքական պահականոցներուն վրայ։ Այս կը նշանակէ, որ Չէքեարիի եւ Բոհթանի քրտութիւնն ալ շարժման մասնակցելու կը պատրաստուի։

Այս բոլորը երբ քարտէսի վրայ կը պատկերացնենք, կը տեսնենք որ կառավարութիւնը ստիպուած է ոչ միայն 60 հազարնոց բանակ մը պահել Խնուս-Մուշէն մինչեւ Վան եւ Արարատ, այլ ստիպուած է նոյնքան բանակ մըն ալ պահել Սասունէն եւ Շատախէն հարաւ, գոպելու հարաւային Քիւրտիստանի բռնկումը։ Սպառնագին դիրք բռնած է նաեւ Տէրսիմը, որ կը կտրէ Երզնկայի եւ Էրզրումի Թիկունքը։

Մինչեւ հիմա տեղի ունեցած գործողութիւններէն երկու կարեւոր արդիւնքներ պարզուեցան։ Առաջին, Թուրքերը ձախողեցան իրենց այն դիտաւորութեան մէջ, որ ունէին՝ նախ Արարատը խեղդելու, ու ապա, մէկիկ մէկիկ ընկճելու միւս շրջանները։ Այսօր, Թրքական բանակը կը գտնուի Արեւելեան նահանգներու բազմաթիւ ապստամբ կղզիներու մէջ ցրուած։ Երկրորդ, Քիւրտերը ծանր հարուած մը կրեցին Արճէշի եւ Զիլանի շրջանին մէջ, իսկ միւս շրջանները տակաւին իրենց ամբողջ թափով կռուի ճակատը չիջան, բաւականանալով փոքր ընդհարումներով։

Այսպիսով, Թուրք-քրտական կռիւներու առաջին փուլը վերջացած պէտք է նկատել։ Հիմա գործողութիւնները մտած են երկրորդ եւ շատ աւելի ճակատագրական փուլի մը մէջ։ Թուրքերը ամէն ճակատի վրայ կը զօրացնեն իրենց օղակները։ Անզօր ըլլալով կռուող շրջաններուն դէմ, ձեռնարկած են հաղթ ազգաբնակչութեան տեղահանութեան եւ կոտորածին։ Այս արարքները շատ աւելի կ'ամրապնդեն Քիւրտերը կռուի հաւատքին մէջ, ազատման ուրիշ ճանապարհ չգտնելով։

Թուրքերը չափելով Արարատի Քիւրտերու կարողութիւնը, ստիպուեցան գոհանալ միայն պաշարման շղթան զօրացնելով։ Ըստ Թրքական աղբիւրներուն, պաշարումը պիտի շարունակուի մինչեւ սեպտեմբեր, երբ ձիւնը կրնայ ստիպել քիւրտ ըմբոստները վար իջնել եւ մօտենալ Թրքական օղակներուն։ Եթէ Թրքական իշխանութիւնները իրենց յոյսը դրած են ձիւնին ու ցուրտին վրայ, եւ մինչեւ աշուն պիտի պահեն մեծ բանակ մը, բազմաթիւրին ծախքերով, Քիւրտերն ալ շատ յուսահատ չեն ձիւնէն եւ ցուրտէն, որովհետեւ ձմեռը պիտի հանդիսանայ գլխաւոր պաշտպանը լեռնային շրջաններն ապաստանած քրտութեան։ Իսկ Թրքական բանակը պիտի տառապի փոխադրութեան միջոցներէն եւ պաշարէն։

Արտաքին քաղաքական բարդութիւնները Թուրքիոյ, Պարսկաստանի եւ Ռուսիոյ միջեւ, գործին լայն ծաւալը ցոյց կուտան։ Ռուսաստանը եւ Թուրքիա միացեալ ճակատ մը կը շարժեն Պարսկաստանի դէմ, յուսալով որ պիտի կրնան ստիպել այս վերջինը քրտական ապստամբութեան կռնակէն հարուածելու։ Այսօր, Թրքական, պարսկական եւ ռուսական ներկայացուցիչները Պոլսոյ մէջ կը խորհրդակցին այդ խնդրի մասին։ Մ. Քէմալը ճառ կը խօսի եւ բարեկամական յայտարութիւններ կ'ընէ Ռիզա Շահի հանդէպ։ Մինչդեռ Ըսմէթ Փաշան, անշուշտ դրութեան ծանրութենէն մղուած, սպառնական լեզու կը գործածէ Պարսկաստանի դէմ։

Այս պայմաններուն մէջ, եթէ Թուրքերը մինչեւ Օգոստոսի վերջը, չկրցան խորտակել քրտական ապստամբութիւնը, կը նշանակէ պարտուած են ե՛ւ զինուորական ե՛ւ քաղաքական ճակատներու վրայ։

Արտաքին եւ ներքին այս բարդութիւնները նկատի առնելով, կը կարծենք թէ քրտական ապստամբութիւնը նոր անակնկալներու առիթ կարող է դնել մեզ։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ

«Յուսաբեր» խմբագրականով մը գրէ (յուլիս 19)։

— «Եգիպտական անցքերը խոովայոյզ վիճակ ստեղծած են նաեւ եգիպտահայ գաղութին համար, մանաւանդ Աղեքսանդրիոյ մէջ, ուր խաղաղ ցոյցը անակնկալօրէն տիպար ջարդի կերպարանքն առաւ։ Վախերը գուր չեն, մօտաւոր անցեալին մէջ, յար եւ նման պայմաններու տակ, փոթորիկը եկաւ եւ մեր քովէն անցնելու փոխարէն՝ անցաւ մե՛ր վրայէն։

Այդպէս պիտի ըլլար նաեւ այն դժբախտ օրը, երբ տեղացի մը գնդակ պարպեց երկրի առաջնորդին, Զաղլուլ փաշայի վրայ, եթէ յանցագործը չբռնուէր, անցքերու ետին թաքնուած մուժ ու դաւադիր ուժի շուրթներէն Թռած մաֆիոտ փրովոքասիոնը — «*հա՛յը զարկաւ*» — իր բնական արձագանգը պիտի ունենար՝ քաղաքէ քաղաք «*հա՛յը զարկաւ*» մաֆկոյը պտտեցնելով։

Այս տողերով պիտի ուզէինք ընթերցողի ոչ թէ սրտին, այլ անոր ուղեղին խօսիլ։ Ջուր է դառնանալ։ Զգացումները ամենէն նուազ դերը կը խաղան քաղաքականութեան մէջ, երբ մանաւանդ մոլեգնած են կիրքերը եւ գանգուածները տիրացած փոդոցին

Պայքարի ծանր ու երկունքոտ շրջան կը բոլորէ եգիպտոսը։ Անազատ ազգերը ճերմակ ձեռնոցներով կռիւ չեն մղեր։ Ամէն երկիր իր զոհերն ունեցած է, անմեղ թէ «մեղաւոր»։ Մեր խօսքը «մեղաւոր»ներու մասին չէ այսինքն անոնց, որոնք գիտակցաբար կռուի դաշտը կը նետուին ցեղային իտէալ մը կենսագործելու համար։ Ու կը նետուին ոչ միայն կամովին, այլ եւ իրաւունքով։ Եթէ յաղթեն՝ հերոս են, եթէ զոհուին՝ նահատակ, բայց երբեք — *հայժաքլօզ*։ Թափառիկ գանգուած մը, որ շրջապատի աչքին ո՛չ հայրենիքի հիւայքն ունի իրեն հետ եւ ոչ իրաւունքի ուժը։ Յաղթէ իսկ՝ հերոս չէ, զոհուի իսկ՝ նահատակ չէ, ջարդող եւ կամ ջարդուող, եւ միշտ ալ... մեղաւոր։ Ահա *հայժաքլօզը* հայրենատէր քաղաքացիի այքին։

Եգիպտոսի պայքարը երկէ չսկսաւ ու վաղը պիտի չաւարտի։ Եւ առաջին անգամը չէ, որ այս երկրին մէջ արիւն կը հոսի, եւ դէպքեր ու փաստեր, որոնք չեն յիշատակուիր մոռցուելու համար։ Որքան մեր խօսքը կշիռ ունի եւ մեր գրիչը ուժ, այդ ուժին բովանդակ թափովը կ'ուզենք յորդորել, համոզել ուներընչել, որ հայը այս երկրին մէջ, անոր կեանքի խառնակ օրերուն, իր գոյութեամբը բեռ չըլլայ քնիկիաչքին։ Հեռու մնայ այն բոլոր վայրերէն՝ ուր տէրը ամբոխն է եւ ոչ օրէնքը. զուսպ ըլլայ արտայայտութեանց մէջ, եւ նոյնքան զուսպ ու խոհեմ երբ դուրսն ենք, երբ մեր գործը բնիկին հետ է, ու հսկել մանաւանդ մեր *լեզուին* վրայ, անգգոյշ բառ մը, անխոհեմ արտայայտութիւն մը — մէտ՝ այս կամ այն կողմին — յաճախ լուցկիի դերը կը խաղայ հոն, ուր կիրքերը վառոդի հոտ ունին։ Եւ որովհետեւ նման պարագաներուն հրձիգը չէ (կամ միայն ան չէ) որ բոց կը ցանէ մոխիր ժողվելու համար, ուստի՝ կը մնայ, որ հաւաքական իսկողութիւն ըլլայ ամէնուս կողմէ մեզմէ իւրաքանչիւրին վրայ։

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

(Մեր սեփական Թղթակցէն)

... 13 յուլիս

Կռուի վայրէն ղրկուած 7 յուլիս թուակիր տեղեկագիր մը հետեւեալ ստոյգ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.— Արճէշի գրաւման ժամանակ Քիւրտերը սպաննած են 400 Թրքական զինուորներ եւ գերի բռնած են 300։ Սպաննած են հրամանատարը եւ գայմագամը։ Գրաւած են 1 թնդանօթ, 10 գնդացիր, ձիեր, եւ ռազմամթերք։ Զիլանի գրաւման ընթացքին, սպաննած են 180 Թուրք զինուորներ եւ գրաւած են երկու ծանր եւ 3 թեթեւ գնդացիրներ։ Արճէշի եւ Բաթմոսի կռիւներու ընթացքին վար առնուած են 4 Թրքական սաւառնակներ, որոնք այրուած են։

Յուլիս 5ին, Արարատի դէմ ձեռնարկուեցաւ նոր յարձակողականի մը որ ձախողեցաւ։ Քիւրտերը հակայարձակումով գրաւեցին Բուրնօսօր ամրութիւնը։ Թրքական վաշտը գերի ինկաւ։ Արարատի ուժերը գրաւեցին մէկ թնդանօթ, 7 վրան, ձիեր, 1 ծանր եւ երեք թեթեւ գնդացիրներ։ Գերիները լծեցին թնդանօթին եւ քաշել տուին դէպի Արարատի բարձր դիրքերը։ Արարատի այս կռիւներու ընթացքին, Թրքական 3 սաւառնակներ վար առնուած եւ փճացուած են։

Վանի եւ Աղբակի շրջաններուն մէջ, ընդհանուր կոտորածը սկսած է։ Թուրքերը հաւաքեցին Վանի բոլոր արու քիւրտերը եւ Վանի լճին մէջ թափելով խեղդեցին։

Դիմադրութիւնը լեռնային վայրերու մէջ կը շարունակուի։ Դաշտային այն ժողովուրդները, որ կռուին չեն մասնակցիր, կը տեղահանուին եւ անխնայ կը կոտորուին։

500 ՁԻԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ ՄՈՒՍՈՒԼԻ ԿՈՂՄԷՆ

Թրքական Անատոլու գործակալութիւնը կը հաստատէ «Թայմզ»ի լուրը 500 քիւրտերու յարձակման մասին.

ՊԱՅԱԶԻՏ, 25 (Ա.).— Արարատի զօրուժի գործողութիւնները սկսելու վրայ են. այս առթիւ կատարուած պատրաստութիւնները վերջացած են, եւ լերան բոլոր անցքերը բռնուած։ Հաւանական է որ մէկ երկու օրէն սկսի մաքրագործումը։

Վճռական միջոցներ ձեռք առնուած են, որ այս գործողութեանց առջեւ, նոր խուժում մը չկատարուի Պարսկաստանէն։

Մուսուլի շրջանէն Խարդան շէյխին պատկանող 500 ձիաւորներ, յուլիս 21-22ի գիշերը, յարձակած են Չէքեարիի Օրթան գաւառակին վրայ, բայց սահմանապահ զօկատներու դիմադրութեան վրայ, չեն կրցած յառաջանալ եւ կորուստներ տալովետ մղուած են։

Թէեւ հասկցուած է որ այս յարձակման նպատակն է Օյմալըի Թուրք ուժերը դէպի հարաւ քշել եւ զբաղեցնել, բայց նորէն զօրացած է եւ կը զօրացուի այդտեղի Թուրք սահմանապահ ուժը։ Այս ձեռնարկը սակայն ոեւէ ազդեցութիւն չպիտի ունենայ Արարատի գործողութեանց վրայ։

ԹԷՀՐԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

ԷՆԿԻՒՐԻ, 25 (Ա.).— Թէհրանի Թուրք դեսպան Խուսրէվ պէյ քանի մը օրէն իր նոր պաշտօնատեղին պիտի մեկնի։ Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Խուսրէվ պէյի մեկնումին։ Կ'ըսուի թէ նոր դեսպանը լիազօրութիւն ունի բանակցելու սահմանային սրբագրութեան խնդրին շուրջ։

Քանի օսարականներ արտասուած

Օգոստոս 1ի հանդիսաւոր ցոյցերուն դէմ, կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն առիթ գործադրութիւն, ոստիկանութիւնը երէկ ձեռնարկեց կարգ մը օտարականներու ձերբակալման։ Ձերբակալուած են 12 իտալացիներ, որոնց մէկը կին եւ իր աղջիկը, 6 Լեհեր, 2 Ռումանացիներ, Չունգարացի մը, Ռուս մը, Աւստրիացի մը եւ Թուրք մը (այս վերջինը հաւանաբար Հայ)։

Բոլորը ճանչցուած են իբրեւ համայնավարներ եւ երկար ատենէ իվեր հսկողութեան տակ առնուած էին։ Ասոնք, գործօն մասնակցութիւն պիտի ունենային համայնավար կուսակցութեան կազմակերպելիք ցոյցերուն եւ հրապարակային հաւաքոյթներուն։

Բոլորն ալ երէկ իրիկուն ղրկուեցան Պելճիքայի սահմանագլուխը։

Հայ բանուորի մը զարհուրելի մահը

Կրքնոպլի մէջ, շոքոլայի գործարանի մը բանուորներէն Յովհաննէս, աշխատանքի պահուն արկածով ինկաւ շոքոլայի եռացող կաթսայի մը մէջ, որուն յատակը կը դառնար ճզմող երկան մը։ Այրած եւ զարհուրելի կերպով անդամատուած, մեր դժբախտ հայրենակիցը մեռաւ քանի մը վայրկեան վերջ։

Կը ջարդեն ու կը թալնեն

Լոնտոն հասած լուրերու համաձայն, Զինաստանի մէջ Շանկ—Շա քաղաքը ինկած է համայնավարներուն ձեռքը, որոնք կողոպտած են ազգայնականներու եւ օտարականներու ինչքերն ու կալուածները։ Նաեւ, սպառնացած են հրոյ ճարակ դարձնել ամբողջ քաղաքը, եթէ մէկ միլիոն տոլարի փրկագին չտրուի իրենց։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՓԻԻՐՏԵՐՈՒԻՆ ԴԷՄ

«Խորհ. Հայաստան» հետագիծէ կը մխրճուի քրտական կռիւներուն մէջ։ Յուլիս 12 թիւով կուտայ հեռագիրներ, որոնք կը հասնին կ. Պոլսէն, եւ իբր՝ կէ, միշտ քիւրտերու դէմ մատ մը հաստութեամբ գիրերով կը ծանուցանէ թէ «Մագդոնալդեան իմպերիալիզմը դաւեր կը լարէ մերձաւորը Արեւելքի մէջ.— Թուրք-պարսկական սահմանի աւազակութիւնները (?) կը հրահրուին Լոնտոնէն,— վերջին նպատակակէտն է Բագուի նաւթը,— Անգլիական շտաբը գործում է» եւայլն։

«Խորհ. Հայաստան» առանձին խմբագրականով մը կ'աշխատի ցոյց տալ թէ Անգլիա կ'ուզէ Արարատի ստորոտը հիմնել «անկախ քրտական եւ հայկական պետութիւն» մը։ Եւ կը վերջացնէ.— «Մենք ոչ մի կասկած չունինք այն մասին, որ քէմալական կառավարութիւնը կը կարողանայ պահպանել իր երկրի սահմանները»։

Այս ի՛նչ եղբայրութիւն է, որ ցոյց կուտայ Թուրքերուն «Խորհ. Հայաստան»որ չի մոռնար նաեւ աւելցնել.

— «Մեզ համար կարեւոր էր մեր գանգուածների ուշադրութիւնը հրաւիրել այն դերի վրայ, որ հակայեղափոխական բուրժուական դաշնակցութիւնը խաղում է արիւնոտ կծիկի ծաւալման մէջ՝ մեր սահմաններին մօտիկ։»

Բայց մեզի համար եւս կարեւոր է հրաւիրել ուշադրութիւնը արտասահմանի տարագիր հայ աշխատաւորներուն, որոնց Թշնամիին՝ Թուրքին կրած պարտութիւններուն առիթ ակռայ կը կձրտեցնէ հայ (?) Թերթ մը, «Խորհ. Հայաստան»։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՍԿՍԱՒ ՎԱՆԻԴԷՊՔԸ

«Ագդամ»ի մասնաւոր Թղթակիցը, որ արեւելեան սահմանը կը գտնուի, այսպէս կը պատմէ քրտական ըմբոստութեան առաջին դէպքը.—

Դիշեր մը, վերջին դրութեամբ զէնքերով զինուած 110 ձիաւորներու հրոսախումբ մը սահմանը կ'անցնի եւ առաջին ընդհարումը ոստիկան զինուորներու պահականոցի մը հետ կ'ունենայ, պահականոցը կը գրաւուի, եւ ասկէ քաջալերուած, դաշտարկապորտները կը յառաջանան, ու ձիւնագնդակի նման անդադար մեծնալով 3-4000 հոգի կ'ըլլան եւ կը յարձակին Արճէշի վրայ։

Այդ միջոցին Արճէշի ժողովուրդը քունի մէջ էր։ Երբ կ'արթննայ, անմիջապէս փոդոց կը նետուի, իսկ տեղական իշխանութիւնը զինարանները բանալով զէնք կը բաժնէ գիւղացիներուն։ Սաւառնակներն ալ օգնութեան կը հասնին եւ հրոսակները պարտութելով լեռը կը փախչին։ Մինչեւ զսպումի գործողութեանց սկսիլը, հրոսակները երկրորդ յարձակում մը կը գործեն Արճէշի վրայ, յայտարարութիւններ կը բաժնեն, գէխարկները կը կարեն. մարդիկ լեռը կը փախցնեն, ցետոյ կը սկսի Զիլանի ծանօթ զսպումը, որուն ընթացքին աիւաւոր գոհեր տուին աւազակները։

ՈՒԿՐԱՑԻՆԱՑԻ գործավարներու խորհուրդը, որոշեց այս տարուան ընթացքին, հաշուեյարդարի ենթարկել գիւղական բոլոր անհատական ձեռնարկները։

ԱՐԱՐԱՏԵՆ ՏԵՐՍԻՄ

(ԹՈՒՐՔԻԱ ՆՈՐ ԱՊՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ)

Ցունիս 20ին, այս սիւնակներուն մէջ, անդրադառնալով Անատոլուի նոր ձերբակալութեանց, դիտել կուտայինք. «Ահա հետեւանքը Թուրք եւ քիւրտ կարծեցեալ համաձայնութեան, որ սկզբնաւորութիւնն է վաղուան անխուսափելի ճակատամարտին», եւ տալէ վերջ կարգ մը մանրամասնութիւններ, կը հարցնէինք. «Իսկ թէ ի՞նչ դիրք բռնած է ապստամբ Ցէրսիմը այս բոլորին հանդէպ, կ'արժէ անդրադառնալ այդ մասին, կարեւոր լրիւ պատկեր մը տալու Թուրք քաղաքական Հորիզոնին վրայ կուտակուած փոթորկաբեր ամպերուն, որոնք սկսած են վրդովել Թուրք ներքնաշխարհի արդէն խանգարուած խաղաղութիւնը.»

Ու այսպէս դեռ չանդրադարձած մեր երկրորդ տեսութեան, նախատեսուած փոթորիկը պայթեցաւ անժամանակ, եւ ճակատամարտը որուն կը սպասուէր աւելի ուշ, անակնկալօրէն տեղի ունեցաւ ու դեռ կը շարունակուի նոյն թափով:

Ցրուած հեռագրալուրերը թէեւ մթագոլմանի, բայց շատ բան կ'ըսեն կռիւներու մասին, այնպէս որ, աւելորդ պիտի ըլլար արձանագրել հոս, կողմերու առաժամեայ յաղթութեան կամ պարտութեան մանրամասնութիւնները, որոնք վերջնական բնոյթ չեն կրեր, երբ նկատի առնենք շարժառիթը այս օրուան դէպքերուն, որ ծնունդ տուին քուրտեւթուրք պատերազմին:

Այս առիթիւ անհրաժեշտ է դիտել տալ թէ, Արարատի կռիւները հետեւ են մեր նախատեսած ճակատամարտը ներկայացնելէ:

Ընդհանուր ապստամբութիւնը որուն կը պատրաստուէին քիւրտերը, եւ վերջին ճակատամարտը որ կ'ուզեն ժղել Թուրքերը, նոր է որ պիտի սկսի, եւ Արարատի այս օրուան մասնակի կռիւները ազդանշանն են խմորուող ապստամբութեան, իսկ Թուրքերու ձեռք առած զսպողական միջոցները, նախակարապետը, վաղուան ճակատամարտին:

Առանց նկատի առնելու Թուրք հեռագրական գործակալութեան կողմէ, պաշտօնապէս հաղորդուած «Ասյիշ պէր քէմալ տըր»ի ատանգական յայտարարութիւնը, մենք աւելի կ'ընդլայնենք զայն եւ պահ մը կ'ընդունինք որ «քրիստական ապստամբութիւնը արիւնոտ կերպով ճնշուած եւ Արարատը մաքրուած է աւազակներէ»: Ադեօ՞ք այդքանով կրվերջանայ Թուրք կառավարութեան նախատեսած բուռն ճակատամարտը, որուն պատրաստուած էր ամիսներ առաջ — երբ դեռ քիւրտերը անցած չէին յարձակողականի — եւ որ կը կազմէ առանցքը Ըսմէթեան նոր քաղաքականութեան:

Ըսինք եւ անգամ մըն ալ կրկնենք, թէ Արարատի կռիւները վաղաժամ են, եւ դատապարտուած առժամապէս ճնշուելու, որովհետեւ ընդհանուր բնոյթ չեն կրեր: Բայց այդ չի նշանակեր թէ՝ Արարատի պարտութեամբ քրտական ապստամբութիւնը ճնշուած եւ կամ Թուրքիոյ ձեռք առած զսպողական միջոցները վերջացած են: Ընդհակառակն, Արարատի պարտութենէն վերջն է որ պիտի սկսի արիւնոտ կռիւը կողմերու միջեւ, որ պիտի վերջանայ մէկի կամ միւսի աղետալի պարտութեամբ:

Թերթերը գրեցին թէ Արարատի կռիւները սկսած են յունիսին եւ Թուրք կառավարութիւնը օգնական ուժ ղրկած է զսպելու համար աւազակային դէպքերը, մինչդեռ, մեր կատարած քննութիւնները այդ առթիւ, եւ քաղած ստոյգ տեղեկութիւնները արժանահաւատ աղբիւրներէ, հակառակն է որ կ'ապացուցանեն:

Վերջին ամսուան ընթացքին, Անատոլուէն արտասահման անցնող իրազեկ. պէյը, խօսելով քրտական ապստամբութեան մասին, եւ բացատրելով 1925 մարտ մեկէն ի վեր Թուրք կառավարութեան որդեգրած նոր քաղաքականութեան ներքին փուլերը, փաստացի կերպով հաստատեց թէ, Արարատի ապստամբութիւնը Թուրքերու կողմէ պարտադրուած անխուսափելի ճակատամարտընէր որ տեղի ունեցաւ նախատեսուած ժամանակէն շատ առաջ:

Այսպէս, Թուրք կառավարութիւնը նկատի ունենալով քրտական խմորումներու վտանգաւոր բնոյթը, գարնան կը ձեռնարկէ ամրացնել իրաք սուրիական սահմանագլուխը եւ զինուորական կեդրոնացումներ ընել քրտաբնակ շրջաններու մէջ: Կռիւի ազդանշանները տրուած ժամանակ, Թուրք կառավարութիւնը 80,000 զինուոր ուներ զէնքի տակ, որուն 25,000ը Արարատի Ճակատը:

Հետեւաբար կռիւը սկսելէ շատ առաջ նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնուած են, կանխելու համար քրտական ընդհանուր ապստամբութիւնը, որ պիտի պայթէր աւելի ուշ: Եւ որպէս զի շարժումը ընդհանուր բնոյթ չկրէ, ամրացնելէ վերջ գլխաւոր կեդրոնները, Թուրք զինուորը անցաւ յարձակողականի, այն նկատումով, որ անյուսկ մաքրէ Արարատը եւ անցնի Ցէրսիմ:

«Արարատէն-Ցէրսիմ», այս է նշանաբանը Թուրք ընդհանուր հրամանատարութեան, եւ այդ ուղղութեամբ է որ ձեռնարկուեցաւ զսպումի գործողութեանց:

Այս քանի մը մանրամասնութիւնները տալէ վերջ, անցնինք Ցէրսիմի այս օրուան անիմաստ քաղաքականութեան: Ի՞նչ է Ցէրսիմի դիրքը հանդէպ ներկայ դէպքերուն: Զինեալ չէզոքութիւն. եւ այդ զինեալ չէզոքութիւնն էր որ քաջալերեց Թուրք զինուորը, որ արշաւէ Արարատ: Եւ որ վաղը պիտի ուղղուի իրեն դէմ, անմիջապէս որ նպաստաւոր փուլի մէջ ժանեն Արարատի գործողութիւնները:

Տարիներէ ի վեր ապստամբութեան դրօշ պարզած, կիսանկախ Ցէրսիմի այսօրուան զինեալ չէզոքութեան, գլխաւոր պատճառները որքան ալ օրինաւոր ըլլան, կարելի չէ արդարացնել: Նախ Ցէրսիմին կը սեպուի այս օրուան կռիւները բաղդատելով 1925ի ապստամբութեան, բայց Արարատի մէջ կռուող քիւրտը՝ Շէյխ Սայիտի կռիւներուն մասնակցող կրօնական քիւրտը չէ:

Ցաջորդ անգամուան ձգելով Ցէրսիմցիներու զինեալ չէզոքութեան շարժառիթի, եւ դէպի Արարատի քիւրտերը (Շահֆէկի, Սիւննի, Հանէֆի) ունեցած անվստահութեան հիմնական քննութիւնը, փութանք արձանագրել հոս, երեւոյթ մը՝ ներկայ կռիւներու բնոյթի մասին, որ նախադուռն է վաղուան ընդհանուր ապստամբութեան, ինչ որ ալ ըլլայ հետեւանքը այսօրուան մասնակի ապստամբութեան:

Այսօր 80,000նոց կանոնաւոր բանակ մը շարժման մէջ դնող Թուրք կառավարութիւնը, երբ 60,000 զինուոր կեդրոնացուցած Արարատի Ճակատը, բուռն կռիւ կը մղէ ափ մը լեռնականներու դէմ, մտէն ծանօթ է այն յետդաշրջման, որ տեղի ունեցած է քիւրտին մէջ Շէյխ Սայիտի կրօնական ապստամբութենէն, եւ այդ ապստամբութիւնը «արիւնոտ կերպով ճնշուելէն» վերջ: Այսօրուան կռուող քիւրտը գոյութեան պայքար կը մղէ յանուն հայրենիքի անկախութեան, եւ ոչ թէ կրօնքի պաշտպանութեան, ինչ որ տեղի ունեցած է մինչեւ 1925ը:

Կրօնական քիւրտին տեղ քաղաքական քիւրտը, երբ քաղաքական նպատակներով հրապարակ իջած է պաշտպանելու իր իրաւունքները, Թուրքը իր կարելին պիտի փորձէ նուաճելու համար զայն ինչ գնով որ ալ ըլլայ, եւ ահա հոս է որ կը սկսի բուն Ճակատամարտը որ երթալով պիտի խտանայ:

Մեր քաղած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Թուրք կառավարութիւնը պաշարման շրջթայի տակ առած է Ուրֆա-Սեւերէկ մէրտին-Ճէզիրէ գիծը եւ Քալը, Երզնկա կարին քրտական շրջանակը, հաղորդակցութեան կապը կտրելու համար Ցէրսիմի եւ Արարատի միջեւ, որպէսզի կարողանայ առանձին առանձին մաքրել խռովութեան օճախները:

Արարատէն Ցէրսիմ ուղղուած Թնդանօթները պիտի գոռան մօտ օրէն, եթէ քրտական միւս հարուածները որ այսօր դիտողի դիրքին մէջկը գտնուին չսթափին խորթմրութենէն, ու չհաւաքուին քիւրտ անկախութեան դրօշին տակ, որ կը ծածանի Արարատի վերեւ, հաւաքաբար դիմագրաւելու Թշնամիին մահացու հարուածը, որ կը սպառնայ բնաջնջել քիւրտերը, արեան լճի մէջ խղդելով քրտական դատը:

Քիւրտ եւ Թուրք գոյութեան պայքարն է որ կը մղուի Ուրարտի փէչերուն վրայ, եւ վաղուան ընդհանուր ապստամբութիւնն է որ պիտի տօրինէ մէկին կամ միւսին ճակատագիրը:

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՇԷՍ ՎԱՆԱՐԵԱՆ

(ՍԻՐԵԼԻ ԸՆԿԵՐՈՋ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Չկայ այլեւս մեր սիրելի վանաբեանը: Կարճ հեռագրալուր մը առջի օր, անոր մահուան առնակնկալ գոյժը բերաւ մեզ: Ու տակաւին այս տողերը ժամուլին չյանձնուած, գիտենք որ ան արդէն գրկած պիտի ըլլայ գերեզմանի հողը եւ սկսած՝ իր յաւիտենական հանգիստը:

Խե՛ղճ ու անբախտ երիտասարդ:

Ու մինչ թղթի կտորի մը վրայ ակամայ կ'արձանագրենք այս քանի մը գոյրտ ու անկեղծ բառերը, աչքերը կը թրջուին արտասուքէ եւ միտքը կ'ըմբոստանայ իրողութեան մը դէմ, զոր չենք կարող իւրացնել եւ որ ահա, քանի օր է, կապարի ծանրութեամբ կը ճնշէ հոգիները:

Որովհետեւ, եթէ դիւրին է հաշտուիլ ժահուան մը հետ, որուն զոհը չափահաս մըն է, կամ կեանքի սեւն ու ձերմակը ըմպած ծերունի մը, ապա դժուար է ու չափազանց ծանր եւ անհանդուրժելի՝ տեսնել որ անոր ծանր կրունկներուն ներքեւ ճզմուած են նաեւ գեղեցիկ ու բուրումնաւէտ ծաղիկներ, դեռ շատ թարմ, առոյգ ու կենսալի...

Արտաշէսը մէկն էր այդպիսիներէն, Հայրենի հողի վրայ ծնունդ առած ծաղիկ մը՝ պնճուած հարուստ տերեւներով, որ սակայն իր հասն ու հոտը եւ աճման ընթացքը չէր կորսնցուցած այս խորթ, ոտատոտի ու տարաշխարհիկ մթնոլորտին մէջ: Եւ մեր աչքերուն առջեւ, ան օրէ օր հասակ կը նետէր, կ'ուռճանար, կը գեղեցկանար ու կեանքին կը փարեր խելայեղ:

Իրական ու ճշմարիտ երիտասարդութիւնն էր ան— ուրախ, ժպտուն, պայծառ, ոստոստուն ու թեւաւոր, որ սակայն, ահա, ինկաւ անսպասելի ժամու մը, երբ աչքերը շեշտակի Հորիզոնին էր յառած, ոտքերը դէպի բարձունքներուն ձամբան ուղղած: Ու կանգ առաւ ան մահուան ծանր շունչին ներքեւ— թեւակոտոր ու ջարդուած:

«Թախտաւոր տղայ» կոչեցինք զինք, բայց դուրս եկաւ մէկը՝ ամէնէն անբախտներէն:

*
* *

Կը յիշեմ, երբ մօտաւորապէս ութ տարի առաջ ճանչցայ զինքը պոսթոնի մէջ՝ առաջին անգամ ըլլալով:

Այդ օրը միասին գացինք վուստըր, ուր ան խօսելու էր կոմիտէի կողմէ նախօրօք նշանակուած ժողովի մը մէջ:

Խօսեցաւ իր խանդավառող եւ ոգեւորեալ ճառերէն մին:

Ու ես զարմացմամբ նկատեցի որ ան կրցաւ կարճ ժամանակի մը մէջ ջերմացնել ընդարձակ սրահը եւ համակել իր ունկնդիրները խորունկ յուզումով մը:

Եւ այնուհետեւ յաճախ լսեցի զինքը մեր ամերիկեան բեմերէն. նոյն ոգեւորութիւնը, ձեւերու եւ արտայայտութիւններու նոյն բուռն եւ ուժգին թափը եւ նոյն հաւատը դէպի մեր գեղգիկ ու լուսաւոր ապագան:

Իր հռետորականութիւնը կը բխէր իր իսկ էութենէն եւ իր համոզումներէն: Այդ է պատճառը որ բազմութիւնները կը սիրէին զինքը յաճախ լսել:

Եւ ինչպէս կը խօսէր, կը գրէր եւ նո՛յն ձեւերով— միշտ պատկերալից լեզուով ու կենդանի ոճով: Իր գլխաւոր ժառանգութիւնն էր ամէնէն առաջ դնել իր տեսակէտները ամուր խարիսխներու վրայ, որմէ յետոյ այլեւս հաճոյք էր իրեն համար վէճի բռնուիլ դիմացինին հետ ու վերջապէս համոզել զայն: Երբեմն կամ նոյնիսկ յաճախ, կարող էիք իր մտքերը բնաւ չբաժնել, բայց չէիք կրնար չկարդալ զինքը, որովհետեւ ամէնէն առաջ ան կը գրաւէր ձեր ուշադրութիւնը գրեթէ ինքնուրոյն եղանակով մը, որ իրեն յատուկ էր:

*
* *

Եւ պատահեցաւ որ այս փայլուն, ուրախ ու կենսաւէտ երիտասարդը օր մըն ալ անհաւատօրէն ինքզինքը յանձնէ բժիշկի դանակին:

Ամէն ինչ անցած է լաւ, ինչպէս ամէնքը կը պատմեն:

Բախտը սակայն անողոք է երբեմն: Նոր ու ծանր հիւանդութիւն մը յանկարծ սեղմեց անոր կուրծքն ու թոքերը եւ նետեց զայն մահուան ոտքերուն առջեւ:

Եւ ան, որ վճռած էր քիչ մըն ալ կեանքը ապրիլ եւ անոր գեղեցիկ շողերը ծծել, ապշեցուցիչ արագութեամբ մը ինկաւ դիտապաստ ու թաւալգլոր:

Խե՛ղճ, անբախտ երիտասարդ...

Մ. ՕԶԱՆԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ Ս

«ՊԷ՞ՏՔ Է ՀԵՏԵՒԻԼ ԹՐՔԱՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐՈՒՆ Գ.

Խնկո Ապէր.— Մեր քննադատ Վանանդեցին կը նմանէր Հայնէին, որ կէօթէն տեսնելու գնաց, բայց երբ կէօթէի ներկայութեան եկաւ, շուարեցաւ և ամբան տեսած սալորները գովեց (ծիծաղ): Պրոլետարական գրականութիւնը կ'ապրի կապիտալական շրջան մը, բայց երբեք տապնապ մը:

Սուրէն Վահունի.— Կը թուի թէ Դէմիրճեան չէ հասկցած տարաշխարհիկգրականութիւնը, որուն պաշտպան կանգնեցաւ: Ի՞նչպէս կրնանք գնահատել Հնդկաստանի ազգային յեղափոխութեան շրջանէն վերցուած պատմուածք մը: Երբ հեղինակ մը այսպիսի նիւթեր կ'ընտրէ, կը նշանակէ թէ չի տեսներ մեր իրականութիւնը եւ երեսը կը դարձնէ դէպի դուրս, Արեւելք: Վերջերս Լէնինականի մեր սկսնակներն ալ Արեւելք երգելու ելան, ինչպէս Դեղամ Սարեանն ալ: Արեւելեան գրականութիւնը կը համարիմ «աղթեքում» մեր պրոլետարական գրականութեան մէջ: Զգել մեր պայքարը, ընթերցողին ուշադրութիւնը հեռացնել կարեւոր խնդիրներէն եւ երթալ Արեւելք, կը նշանակէ դասալքութիւն: Սկսնակ Ղեւոնդ Կոմունին լաւագոյն սկսնակներէն մէկն էր, բանուոր գրող մը, որմէ կը սպասէինք պարզութիւն, բայց ինկաւ սխալ ճամբու մէջ: Մենք ամէնէն աւելի պէտք է հետեւինք Տէրեանին ու Թումանեանին:

Վանանդեցի.— Ինչո՞ւ:

Ս. Վահունի.— Պէտք չէ թողունք, որ Թրքահայ գրողները ժանուածապատ ոճին հետեւելով, սկսնակները հեռանան մեր դասականներուն պարզ ոճէն:

Ս. Ցարօնցի.— Իսկ դուն կը հետեւիս Մահարիին:

Ս. Վահունի.— Ես չեմ ուզեր պակսեցնել Թրքահայ գրողներուն արժէքը, բայց մեր գրողներն անդամ դժուարութեամբ կը մարսեն դանոնք: Թրքահայ գրողները լեզուի մեծ պաշար կուտան մեզի, սակայն պէտք չէ երթանք մինչեւ այն աստիճան, որ անոնցմէ ազդուինք նաեւ խորքով: Մեր գրողները, Թրքահայերուն հետեւելով, անորոշ ու խրթին ոտանաւորներ կը գրեն, օրինակ Ավանգարդի մէկ ոտանաւորը, ուր բարտիները կ'երգուին: Բարտիները նախ Մահարին էր, որ երգեց:

Մահարի.— Շատ լաւ է, որ կ'երգեն:

Ս. Վահունի.— Լաւ է, որովհետեւ կը գրեն քու արիւնովդ:

Մահարի.— Իսկ քու թեթենի՞դ,

Ս. Վահունի.— Ես ունիմ միայն մէկ թեթեն, եւ ամենայն հաժարձակութեամբ կը կտրեմ այդ թեթենին: Իսկ եթէ քու բարտիներդ ալ կտրենք, բանաստեղծութիւններէդ ոչինչ կը մնայ: Մահարիի ընդմիջումը պատահական չէր, ան պաշտպանել իր արիւնակիցը:

Մահարի.— Դուն ալ իմ արիւնս կը խմես, միայն դէշ կ'ընես: Դուն ես, որ կ'ըսես այդպիսի բաներ, ես չեմ:

Ս. Ցարօնցի.— Դուն փնթի Մահարիկ մըն ես (ծիծաղ):

Ս. Վահունի.— Մեր բոլոր տեղացիները վերջերս սկսան քարիլ Թախիծի ու վիշտ դառ Սակայն Թախիծին դէմ կ ուին Տէրեանի Թախծոտ կորով: Իսահակեանին տեսրոմ մը կայ անոնց մէջ:

Կը կրկնեմ. մեր բանաստեղծները վտանգաւոր ճամբու կը հետեւին, նմանելով Թ հայ բանաստեղծներուն:

Վ. Թոթովենց.— Երկ ազգասիրութի՞ւն: Տէրեան կը պատկանի Մեծարենցի րոցին:

Ս. Վահունի.— Թերեւս պէս է, բայց մենք չենք կ Մեծարենցի լեզուով երգել օրերու ճարտարարուեստը եան նախ պարզութիւն եւ քաղաքի բանաստեղ թիւն տուաւ:

Ալազան.— Մեծարենցի մեծ արժէքներ տուաւ:

Ս. Վահունի.— Այո՛, մեծ արժէքներ տուաւ, բայց չէ՞ արժէքներ տուին Նարեկացին Շնորհալին, Յովհաննէս Ոսկեբերանը: Ոսկեբերանը կէք գրենք Նարեկացիին ուով եւ ոճով: Թրքահայ նաստեղծներէն պէտք է օգ ճիշդ ինչպէս կ'օգտուինք նաղարեան տաղերգուներէ եթէ մենք դառնանք դէպի ծարենց եւ օգտուինք բար, այն ատեն, ընկեր Ալազան, կը գրենք Բամպակի գեր եւ ուրիշ ոչինչ:

Ս. Ցարօնցի.— Սխալ է բննցը մեղադրել րոմանթիզմ Եւ ի զուր է յարձակիլ նոյն վրայ: Նորենց մեր շնորգրողներէն մէկն է, որ կը դի խօսքի եւ զգացումի չափութիւնը պահել: Գ. վ դեցի գաւեշտի կը վերա նագատութիւնը: Շատ ցաւ Վշտունիի մասին: եան պաշտպանեց վշտ Թայֆաքազութեամբ: Բայ կու երեք տարի է, վշտ չկրցաւ ցոյց տալ զրական գործ ալ, ուր երեւար իր գացումը: Անիմաստ հնչիւ րու կրկնութիւն մը կը իր վերջին բանաստեղծութ ներուն մէջ, առանց երբեք րութիւն մը բերելու: փաւտի կը նմանցնեմ այդ Թուածները, որոնք ոչ մեր տին, ոչ ալ մեր միտքին կ'ազդեն:

Ն. Զարեան զես մեղ épigonismeով: Թող ատիկ տատէ փոքրիկ Մահարին Սուրէն Վահունին (ծիծ Epigonismeի խնդիրը դր մեքենաբար: Այդ խնդիրը ուած ատեն, Թրքահայ գ տեղութենէն օգտուելու խօսելով, Ն. Զարեան խորկուութեամբ այնպէս մը զ որ ցոյց տայ թէ մենք թեամբ կը հետեւինք Թրք բանաստեղծութեան ու գ նութեան: Զարեան պէտք դիտնայ, որ այդ բոլորը նուիւներ են՝ ինքնատպ ճամբայ մը գտնելու, ճ մը, որ չի տանիր դէպի եանը, այլ՝ դէպի Թրքահ ռուսահայ դասականները, մէ կարելի է օգտուիլ՝ վ շակելով զանոնք:

Զարեան.— Դուն հետեւ Թիւն կ'ընես Թրքահայ գ րուն:

Ս. Ցարօնցի.— Շատ լաւ, չէ՞ որ քու կովինտերն Թուածդ Թրքահայ բանաս Միամանթոյի ստեղծագոր Թեան մէկ Թոյլ եւ անչ վերարտադրութիւնն է, իսկ խոզնիկի սէրզ կու տա մանեանի ոճակացած «պ

ՄԱՀԱՑՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՌԹԻՒ ՄԸ ՕՐՈՒԱՅԻՆ

— Լաւ, ըսաւ, ես եսայի՛, դուն պատճառ մի՛ տար ինձ, որ ես ձանձրանամ քեզմէ, եւ որ ես ատեմ քու ծնունդդ եւ քու կեանքդ, եւ քու մահդ։ Ես Աստուածս եմ, եւ ոչ թէ ուրիշ մը։ Ես եմ Աստուածը Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի։ Ես եմ Աստուածը Իսրայէլի, որ ամէն ինչ կ՚ընեմ ըստ իմ կամքիս։ Ես եմ Աստուածը Իսրայէլի, որ ամէն ինչ կ՚ընեմ ըստ իմ կամքիս։ Ես եմ Աստուածը Իսրայէլի, որ ամէն ինչ կ՚ընեմ ըստ իմ կամքիս։

(Շար.)

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԵՒ ՅԱՄԱԾԱՂԷՆ

Պատմութիւն

Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ա

Հայրապետ (Խէր) Յակոբեան ծնած է Ամասիա քաղաքը 1866 թուականին։ Ան իր մանկութեան տարիները անցուցած է հոն։ Ուսանած է Ամասիոյ Ս. Նշան վարժարանը։ Ապա Կ. Պոլսոյ Ս. Նշան վարժարանը։ Ան ուսանած է նաեւ Կ. Պոլսոյ Ս. Աստուածածին վարժարանը։ Ան ուսանած է նաեւ Կ. Պոլսոյ Ս. Աստուածածին վարժարանը։ Ան ուսանած է նաեւ Կ. Պոլսոյ Ս. Աստուածածին վարժարանը։

Ուէթը հազար համայնավար գինուորներ են որ կողոպտելէ յետոյ քաղաքը, կը գլխատեն հարուստները կամ պատանդնեբու փոխարէն, փրկագին կը պահանջեն։

Փէքինէն տրուած լուրի մը նայելով, Շանկ—Շայի կառավարականները օտար բոլոր շէնքերը, բացի թղթատարական պաշտօնատուներէն եւ հիւանդանոցէն, կողոպտուած եւ կրակի տրուած են։ Կը կարծուի թէ բազմաթիւ սպանեալներ կան։ Երկուշաբթի օր, համայնավարներն անցան այն կղզին ուր կը գտնուին հիւպատոսարանները եւ օտար հաստատութիւնները։ Զրոյց կը շրջի թէ գործադրած են ամէն ինչ այրելու իրենց սպառնալիքը։ Գլխատած են կառավարիչին եղբայրը եւ բազմաթիւ պաշտօնեաներ։

Ամերիկա ազդարարեց Նանքինի կառավարութեան թէ Շանթունկի մէջ, ամերիկեան հպատակներու կեանքի եւ ինչքի կորուստի պարագային, կը վերապահէ իր բոլոր իրաւունքները։

Ջրհեղեղ ալ Հնդկաստանի մէջ

Քարաշիի մէջ, աւելի քան հարիւր գիւղեր ողողուեցան։ 30,000 անձեր ապաստանած են Սօքքէր։ Հազարաւոր անձեր անապաստան մնացած են։ Հունձքերը եւ շէնքերը չափազանց վնասներու ենթարկուեցան, իսկ անասունի կորուստը անհաշուելի է։ Կարգ մը վայրերու մէջ, աւազակային մեծ խումբեր, կը կողոպտեն ու կը թալլեն։

Աշխատաւորականներու պառակտումը

Լոնտոնէն տրուած լուրերու համաձայն, աշխատաւորականներու միջեւ պառակտում կը տիրէ եւ կարգ մը դժգոհներ կը փորձեն պաշտօնագուրկ ընել Մաքտոնալտը եւ Սնոուդընը։ Գլխաւորաբար երիտասարդ երեսփոխաններ են, որոնց հետ են նաեւ, կը կարծուի, կառավարութեան երկու կարեւոր անդամները։

Դժգոհութեան գլխաւոր պատճառն է անգործներու թիւին տեւական յաւելումը, որուն հետեւանքով, կրվախնանկորոնցնելէ իրենց դիրքը, եթէ կառավարութեան կորովի ժկկ քայլը չգայ հաւաստել ընտրողներուն, թէ լուծելու վրայ են այդ հարցը, համաձայն, ընտրական պայքարներու ընթացքին, իրենց տուած խոստումներուն։

Դժգոհները կը մտածեն կառավարութեան գլուխը բերել Հէնտրսընը։

Ընկերային ապահովագրութիւնները

Առեւտրական նախարարը իր մօտ հրաւիրելով մամուլի ներկայացուցիչները, խօսեցաւ ընկերային ապահովագրութիւններու պատրուակով՝ գիներու անհամեմատ բարձրացման վրայ եւ յայտնեց թէ կառավարութիւնը չպիտի հանդուրժէ այդ եբեւոյթին, որ շատ պարագաներու մէջ, զեղծումի կը հասնի։

Միւս կողմէ սակայն, օրէնքին դէմ դժգոհութիւնները կը սաստկանան ու կը ծաւալին։ Ներկայիս գործադուլը կը ներկայացնէ հետեւեալ պատկերը։

ՀԻՍԻՍԻ ՄԷՋ.— Լիլի մէջ, ուր 6000 գործաւորներ ցոյց մը կազմակերպեցին, բանուորական եւ գործատիրական երկու խառն հաւաքոյթներ չկրցան ելքի մը գալ։ Նոր բանակցութիւն մը եւս մտադրուած է։ Ռուպէի եւ Թուրքուանի մէջ, որոշուեցաւ Աշխատանքի նախարարութեան դիմել, իրաւախոհութեան մը համար։

Միլլոյի մէջ (Թառն) 5000 հոգի գործադուլ յայտարարեցին, պահանջելով հարիւրին 10 յաւելում օրավարձերու վրայ։

Թրիթ-Սէն-Լէժէի մէջ 48 ժամ պայմանաժամ տրուեցաւ գործատէրերուն, գոհացում տալու համար բանուորներու պահանջին։

ՊԱՍ-ՍԷՆ.—Մոնվիլի մէջ, 3000 հոգի ցոյց մը կատարեցին, իսկ Էլպէօֆի մէջ, քաղաքապետը գործաւորներուն արգիլեց կարմիր դրօշ պարզել, և «Միջազգայինը» երգել։ Նոյնպէս 3000 հոգինոց ցոյց մը։

ԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳ.— Սէն-Քանթէնի մէջ ուր 6000 բանուորներ բողոքի հաւաքոյթ մը կազմակերպեր էին, 1000 հոգի եւս միացան ցուցարարներուն։

ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆ.— Սէն-Տընիի կաշիի եւ մորթի գործարանի մը 1800 բանուորները բանթող յայտարարեցին։

Նորեն փոթորիկ

Ամրան վերջը կը մօտենայ եւ տակաւին Ֆրանսա, գրեթէ արեւ չտեսաւ։ Ցմնաց շրջան մը որ ողողումի, փոթորկի ու մրրիկի ենթարկուած չըլլայ քանիցս, այս մէկ քանի ամիսներու ընթացքին։ Հունձքերը մեծ վնասներ կրած են եւ կարգ մը շրջաններու մէջ, բոլորովին վտանգուած են։ Եւ դեռ շատ վայրերէ, փուքի ու փոթորկի լուրերը իրարու կը յաջորդեն։

Սէնթ-Մէնհուի շրջանը տեղատարափ անձրեւի մը բռնուեցաւ երէկ գիշեր. երդիքներ վլան ու ծառեր արմատախիլ եղան։ Փարիզ-Պալ ճեպընթացը ստիպուեցաւ կանգ առնել կարսախի առջեւ։ Չեղեղը խափանած էր երկաթուղին ցեխի ու փայտի կոյտերով։ Ջուրը այնքան բարձր էր որ կառքերուն մէջ կը մտնէր։ Այդ շրջանին մէջ քսանի չափ գիւղեր ողողուած են։ Հունձքը բոլորովին փճացած է։ Նոյնպէս Փուաթուի շրջանը, ուր վնասը 10 միլիոնի կը հասնի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵԶՈՒՎ ԿՐ ԲՈՐԲՈՒԻ.— Երկու օրէ ի վեր, Վեզուվի հրաբուխը վերաբորբոքման նշաններ ցոյց կուտայ, սարսափ եւ թարկկոմ երկրաշարժէն վնասուած շրջանները. հսկայ բոցեր կը ժայթքին խառնարանէն։

ԷՏԻՐՆԷի ՓՈԹՈՐԻԿԸ.— Անցեալ շաբթու կարկուտի մրրիկ մը քանդեր էր կարգ մը մզկիթներու մինարէները։ Առջի օր բուռն փոթորիկ մը մեծ վնասներ հասցուց քաղքին։ 20 մեռելներ եւ հարիւրաւոր վիրաւորներ կը համրուին։

ՌՈՒՍԻԱ ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ.— Խորհրդային կառավարութիւնը որոշեց Ռուսիա կանչել գերմանացի 200 ճարտարագէտներ եւ 1000 մասնագէտներ, աշխատցնելու համար մետաղագործական սէնդիկայի հաստատութիւններուն մէջ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի վերնայարկը, 64 Rue des Ecoles.

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սկսն Շամոնի Հ. Յ. Դ. վարուժան ակումբի մէջ, 15 Rue Jeanne d'Arc St. Chamond, բոլոր շրջաններու ընկերները պարտաւոր են որոշեալ ժամուն ներկայ ըլլալ իրենց լիազօրագրով։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՆԱՍՕՐԻ ԱՐՇԱԽԱՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հ. Յ. Դ. ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԸ

Այս կիրակի առաւօտեն մինչեւ իրիկուն

Կը նախագահէ Լ. ՄՕՋԵԱՆ — Կը խօսի՝ ՈՒԼՆ

Երգ, արտասանութիւն, նուագ, երգ եւայլն

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Շոգեկառք՝ կառ տիւ Նոռէն 10.25, 11.50, 1.43 եւ 1.51

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ 10ԻՆ, ՍԿՍԻ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ

Այս կիրակի Ֆոնթէնպլոյի անտառին մէջ

կը հրաւիրուին անդամներն իրենց պարագաներովևհամակիրներով

ժամադրավայր Gare de Lyon առաւօտեան ժամը 7—7.30

Առաւօտները մինչեւ ժամը 8ը երթեւեկը կ'արժէ 12.50, 8էն վերջ կրկին գին,

ՃԱՇԸ ՄԻԱՍԻՆ ԲԵՐԵԼ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Վասպուրականի Հայրենակց. միութեան կողմէ

Այս կիրակի ժամը 8էն 21, 10 Պուլվար Րասպայլ գեղեցիկ պարտէզին մէջ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Հանրակառք թիւ՝ 46, իջնել վերջաւորութեան

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ եւ Պիանքուրի Զաւարեան ենթակոմիտէի վճռաժեան, Մշօ եւ Մուրատ խումբերու ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՐՈՆՈՍ ՆԻՊԱՐԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՕՒՆԵԻՆ ԱՌԹԻԻ

Պիտի կատարուի 3 Օգոստոս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին ժէջ. Սկզբնաւորութիւն պատարագի՝ ժամը 10ին. Հոգեհանգստեան պաշտամունք ժամը՝ 11.30ին։

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջականերու բոլոր հայութիւնը, մասնակցիլ ողբացեալ մեծ հայուն յիշատակին նուիրուած ազգային սուգի եւ յարգանքի այս հանդիսաւոր ցոյցին։

Հոգաբարձութիւն Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ Փարիզի (Կնիք)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի անդամանդամուհիները կը հրաւիրուին ժողովի վաղը իրիկուն 71 Ave. Kléber.

Զ. Ե. Ո. միութեան մարսէյլի վիճաբանական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին միութեան սրահին մէջ, 23 Պուլվարտէ կօվիէ։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Ա. ԱԶԱՐՈՆԵԱՆի փարիզի եւ շրջակայից ցոր. ձանձնախումբի հիմնադրամի մասնախումբը կը փութայ խնդրել բոլոր կազմակերպութիւններէն եւ անհատներէն, որոնք տակաւին չեն փակած առկախ մնացած հաշիւները, (տետրակով հանգանակութիւն, շքադրամ եւ պատկեր), բարի ըլլան մինչեւ Օգոստոս 15 կարգադրել հաշիւները, իրենց քով գտնուած դրամները տետրակներով միասին յանձնել պ. վ. Թագուրեանի, 53 Fbg. Montmartre, Paris (9e).

Դիւրութեան համար կը յիշենք հոս առկառ մնացած տետրակներու թուահամարները՝ 4, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32։

ՇԱՒԻԼԻ Երիտասարդաց երկսեռ միութեան ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՀՐԱՒԷՐ

Պոլսոյ Նարեկեան եւ Խասեան վարժարաններու երկսեռ բոլոր սաները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին կարեւոր խնդրոյ մը առթիւ, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ձա. շարանը 61, Rue Monsieur le Prince, մէթրօ սէն միշել։

ՌՈՍՏՈՄ Դրագարանը փակ է Օգոստոս 1 — Սեպտեմբեր 1։ Իրենց ժօտ գիրք ունեցողներէն կը խնդրուի շուտով վերադարձնել գիրքերը։

կ'ուզուի վարպետ խոհարար մը, Լաւ պայմաններ։ Դիմել «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուառ։ Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՅՐՈՆՔՑԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՏԱՐՕՆ-ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց

Նորագոյն պատմութենէն

Հրատ. «Յարօն-Սասուն Մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Հալէպ։

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։ Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գինը՝ 12 ֆրանք փոստի ծախք 1 ֆրանք

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է մրգի այն սիմրիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE. 1 Rue Lazare, PARIS (9e) Nord N. D. de Lorette. Téléph. Trudaine 95.21

MONDE

միջազգային մեծ շաբաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, դիտական եւ ընկերական տեղեկութեանց

Կը հրատարակուի ամէն քաթի։ Գինը 1.50 ֆրանք, ուսանողներուն համար 50 ֆր., վաճառելու՝ 25 ֆրանք (ծրարը համար)։

Հասցէ.— Administration du Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

EMPIRE տիւփլէ-Շօլ՝ 37 Av. W.

IMPRIMERIE - MASSIS - Éd.

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHA

ԿՈՒԶՈՒԻ *հաւաքածոյի համար ընդհանուր տեսարժի ժիջոցին հրապարակ հանեցին Թրքական թղթադրամներ։ Լաւ վճարուժ։*

Դիմել՝ Henrih, 4 Rue Pinel, Paris (13).

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թելեֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Lorettեի խաչմ

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպաստեղէն

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ընարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սէն միշել — Հեռաձայն Littré 38—

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցին

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանսայի Ռադիոլոգ. Նախարարութեան

Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ՛ն 10էն 12ը և ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, Բէօնթգէնեան Հաստատութեան մէջ։ Կը կատարէ ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), դեր-մանիշակագործ, յետ-կարմրագործ եւ բէօնթգէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրառութիւնները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ բազմաթիւ հիւանդութիւններու դարմանման լաւագոյն ազդակները են։

Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործադրութիւն, մանշիւրիկ եւ պատուաստ։

Զղայնի եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թելադրուկան, քնէաճական եւ փոչեառեան մէթոտներ։

Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ տուներու։

Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Convention, Autob. X. եւ AG.

Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՕՕՕ ԳԵՂԵՑԻԿ
ՕՕՕ
ՕՕՕ
ՕՕՕ

ՅԱՌԱՋ

L'E SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԳԱԺՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
2
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
2 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1329 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ

Խօսքը ներկայ Հայաստանի մասին է, որ չինական պատկերով գոցուած է հայ ժողովուրդի առջեւ, իսկ անոր ետին իրական կեանքը նոյնքան թանձր ու սեւ քօղով ծածկուած կը մնայ մեր տեսողութեան համար։

Գարնան կոլխոզային փոթորիկները, տեղահանութիւնները կոտորածները ցնցեցին ամբողջ Ռուսաստանը, ու տակն ու վրայ ըրին մեր փոքրիկ հայրենիքը։ Հայաստանի վարիչները եան տեսարանները դիտեցին թատերական հանդարտութեամբ, Մոսկուայի պետերէն բարեյուսութեան վկայականներ ստանալու համար։ Փոթորիկի վերջին ալիքները միայն մեզի հասան։ Արտասահմանի հայութիւնը պահ մը ցնցուեցաւ. ու ապահով հաւատաց հաւատգումարներու. ելքին։

Հաշտգումարներն եղան, վերջացան. լռակեաց հայութիւնը, ուած աշխարհի չորսը կողմը, հեւի հեւ կը կարդայ Եգիպտոսի, Չինաստանի, Հնդկաստանի խռովութիւններու մասին, տեղեկանայ բոլոր ազգերու կեանքէն, օրը օրին կը հետեւի ուրտ ազատագրական շարժումներուն։ Եւ սակայն աչքերը չուր կտրին Հայաստանի լաւ լուրերուն սպասելով։

Ի՞նչ եղաւ հայ գիւղացիութիւնը բոլշեւիկեան քեալոլութիւններէն յետոյ. ո՞ւր մնացին տեղահանուածներն ու ախտականները, ցանքերը ի՞նչ վիճակի մէջ են։ Ոչ ոք տակ գաղափար մը ունի։ Ու սիրտը ճմլուած, արտասահմանի հայութիւնը իր մին ու ճար փոքրիկ հայրենիքին կը նայի։ Կը նայի ողբերգական հոգեբանութեամբ մը, ժուժ ու տորող այդ հորիզոնին, ուր ծուարած են մէկ միլիոնի չափ աշխատաւորներ։ Կը նայի իր շուրջը, կը տեսնէ ամէն գի կեանքն ու մտահոգութիւնները, ու դառնութեամբ միտ կ'երթայ դէպի Հայաստան, որուն ոչ երեսը կարող է տեսնել ոչ ալ ներքին իրական կեանքը ըմբռնել։

Հապա՞ խորհրդային Հայաստանի ժամուլը։ Մատի վրայ մրուած մարդիկ միայն կը տեսնեն։ Ու անոնք ալ դառնութեամբ պիտի հաստատեն անորոշութիւնը, որովհետեւ խորհրդային մամուլի պարտականութիւնն է իրականութիւնը ծածկել, եւ բոլշեւիկեան գոյներով միայն ներկայացնել դէպքերը։

Առէք «Խորհրդ. Հայաստան»ը, ու դուք պիտի տեսնէք այնտեղ Չինաստանի պատերազմական գործողութիւններու նկարագրութիւնը, պիտի տպաւորուիք հիւսիսային Չինաստանի ապստամբական շարժումներէն, կարծելով որ ամբողջ Ասիան կ'երկու օրէն պիտի յեղաշրջուի. Գերմանիան արդէն ֆաշտական պետութիւն մը դարձած է. Մաքսոնալտ կը պատրաստուի պատերազմ յայտարարել Եգիպտոսին։ Իսկ՝ համբակները երկար-բարակ կը խօսին Ամերիկայի գրոհներուն մաքսային պատերազմի մասին։

Միեղ Հայաստան, որ կը մնանիս Չինաստանի յեղափոխութեամբ, ու ջիղերդ կը լարես մօտալուտ պատերազմին դէմ (որովհետեւ բոլշեւիկեան մամուլը պատերազմի դամոկլեան սուրը Ռուսաստանի ժողովուրդներու գլխուն կախած կը պահէ), պահ մը կը մտածե՞ս Սարտարապատցի Մարտոյի և Արարատեան Գէորգի մասին։

Երեւանի և Լէնինականի ժողովուրդը նոյնքան անտեղեակ Հայաստանի ներքին կեանքէն, որքան մենք, այս հեռաւորութեան վրայ։ Ու արդար է, որ քսաներորդ դարը, ասկէ յետոյ, բոլշեւիկեան պարիսպներուն առաւելութիւն տայ, մոռնալով մատնելով չինական դարաւոր պարիսպները։

Ներքին կեանքի մասին, միայն քանի մը անորոշ արտայայտութիւններ, որոնց առջեւ ստիպուած էք, երկար մտածել, որակացութեան մը յանգելու համար։ Բոլշեւիկները կը խօսին «երկայ խառնաշփոթութեան» մասին, «քեալակէօղութիւնու կ'ակնարկեն, կուլակները հալածելու մասին կը գրեն, ու նկեր կուտան գնդակահարութեան դատապարտութիւններու թիւ։ Այս բոլորը, ըստ երեւոյթին հասկնալի են Երեւանի մունիստական կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին, իսկ մենք մեանք գուշակողի դերին մէջ։

Սակայն յստակ ու որոշ, Հայաստանի ներքին կեանքի չափ որշ», «Խորհրդ.Հայաստան»ը կրխօսի Արարատէն եկող թնդաթի ձայներու մասին, զգուշացնելով հայ ժողովուրդը սահնի վրայ կատարուած դէպքերէն։

Լսեցէ՛ք, «Մաքսոնալտեան իմպերիալիզմը դաւեր կը լսէ ծաւոր Արեւելքի մէջ. վերջին նպատակակէտը բագուի նաւթն Անգլիական շտաբը գործում է։ Մեզ համար կարեւոր էր մեր գուածների ուշադրութիւնը իրաւիրել այն դերին վրայ, որ նակցութիւնը խաղում է արիւնոտ կծիկի ծաւալման մէջ՝ մեր մաններին մօտիկ»։

Ինչպէս կ'երեւի այս մէջբերումէն, հայ բոլշեւիկները բնաւ ահոգ չեն երեւիր թրքական 60,000նոց բանակի ներկայութեան, որ եթէ մէկ ձեռքով Քիւրտերը կրնայ խեղդել, միւս քով համաթրքական ծրագիրը պիտի հետապնդէ Արաքսի թի երկայնքը։

Սարտարապատցի Մարտոյին եթէ, հասկցնելու բան մը ին, ճշմարտութիւնն է։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՒ ՄԵԾ ԽՈՂՋՆԴՈՏՆԵՐ

«Հայրենիք» խմբագրականով մը կը գրէ (յուլիս 19).

— «Թէ՛ փոքը եւ Թէ մեծ պետութիւնները շատերն արդէն արտայայտեցին իրենց կարծիքները այս մասին։

Իտալիա, ի միջի այլոց, կը պահանջէր մշտագգային կարգ մը ֆարցերու լուծում եւ մանաւանդ ընդհանուր զինաթափութիւն։ Ան կ'ուզէր նաեւ եւրոպական միութեան մը գաղափարը չհիմնել ազգովութեան ֆարցին վրայ։ Իտալական պատասխան-ծանուցագիրը, շատ կտրուկ եւ դիւանագիտական լեզուի մէջ քիչ մը անտաշ բառերով, կը հասկցնէր թէ եւրոպական միութիւն մը չի կրնար իրականանալ, եթէ Իտալիա չստանայ այն արդարութիւնը, զոր կը հետապնդէ փաշիստ ըժիմին հաստատուելէն ի վեր։

Գերմանիա կը պահանջէ «իրաւունքի անբաժան հաւասարութիւն եւ հաւասար ապահովութիւն բոլորին համար»։ Ասով հարց կը բարձրացնէ թէ ազգերը պէտք է զինաթափ ըլլան, ինչպէս որ զինաթափ եղաւ Գերմանիա՝ վերսայլի դաշնագրին տրամադրութիւններով։ Կամ եթէ այս բանը կարելի չէ, այն ատեն իրաւունք տրուելու է Գերմանիոյ ազատօրէն զինուելու, ինչպէս որ կը զինուին միւս յաղթական ազգերը։

Կը տեսնուի որ եւրոպական պետութեանց միութեան մը ծրագրին հանդէպ գերման տրամադրութիւնները նպաստաւոր վիճակի մէջ դնել կարենալու համար անհրաժեշտ պիտի ըլլայ փոխել կեդրոնական եւրոպայի գոյավիճակը եւ դուռ բանալ այնպիսի արկածախնդրութեանց որոնց հետեւանքները դժուար չէ նախատեսել։

Արդէն ատենէ մը ի վեր լուրջ նկատառութեան առարկայ է Իտալիոյ միջազգային քաղաքականութիւնը կեդր. եւրոպայի եւ Միջերկրականի մէջ։ Իտալական դիւանագիտութիւնը իր խրտուիլներով կ'անհանգստացնէ Ֆրանսան եւ անոր դաշնակիցները։ Գաղտնիք մը չէ որ Հռոմ շարունակ կը ջանայ մերձենալ երէկի պարտեալներուն, որոնց ներքին ու արտաքին հետապնդումները կը քաջալերէ։ Իտալական գլխաւոր շարժառիթն աւելի խորունկ է, քան որ կրնայ ցոյց տալ քաղաքականութեան մակերեսը։ Իտալիա դժգոհ է մեծ պատերազմի արդիւնքէն եւ ինքզինքը նուաստացուած կը զգայ աւարի բաժանման մէջ։ Նո՛յնը եւ շա՛տ աւելի դառն դժգոհութիւններ կը սնուցանեն պարտեալներն ալ։ Հետեւաբար ինքնին եւ մեծ չափերով բացատրելի կը դառնան իտալիոյ սիրաքանութիւնները պարտեալ պետութեանց հետ։ Ամէն ոք գիտէ թէ իտալիոյ դժգոհութիւնն ուղղուած է ընդդէմ Ֆրանսայի, որմէ կ'ակնկալէ հողային, տնտեսական եւ քաղաքական զիջումներ միջերկրականի աւազանին մէջ։ Եթէ վաղը Ֆրանսա միջոց մը գտնէ գոհացնելու իտալացիները, դիւրին գործ մը պիտի ըլլայ իտալիոյ սիրաշրումը թէ եւրոպական միութեան ծրագրին կողմը եւ թէ ուրիշ խնդիրներու մէջ։

Սակայն շատ դժուար կ'երեւին Ֆրանսացիներու կողմէ լայն զիջումներ իտալիոյ։ Նմանապէս գրեթէ անկարելի է որ Ֆրանսացիք եւրոպական միութեան մը սիրոյն հաւանայնին նկատի առնել Գերմանիոյ դրած հիմերը։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքեւպարսիկ յարաբերութիւնները

Փարիզի պարսկական պատուիրակութիւնը, քրտական ապստամբութեան հետեւանքով, թուրքեւպարսիկ յարաբերութեանց ձգտումի մասին տարածուած լուրերը կը հերքէ, մամուլին հաղորդուած հետեւեալ զեկոյցով.— Երկու երկիրներու միջեւ, յարաբերութիւնները սովորական են եւ չեն խանգարուած թուրք մամուլին բուռն յոդուածներուն պատճառաւ։ Պարսիկ կառավարութեան բարեացակամ վերաբերմունքին իրեւ փաստ, կարելի է յիշել պարսիկ զօրախումբերու կողմէ հետապնդումը եւ ապանումը քիւրտ պետի մը Մոկոյի, որ Պարսկաստան ապաստանած էր եւ հակառակ իրեն եղած կրկնակի ազդարարութեանց, փորձեր կատարեր էր Պարսկաստանի գեղախումբերը ըմբոստացնելու»։

Միւս կողմէ, Թրքական Ընտրոլու գործակալութիւնն եւս անհիմն կը նկատէ պարսկական սահմանապահին վրայ, զինուորական ուժերու համախմբման լուրերը։ Կ'աւելցնէ նաեւ թէ բոլորովին սուտ են զօրակոչի վերաբերեալ լուրերը։

«Դէպի Թրքական հողերը՝ ըմբոստներու խուժումին դէմ, բոլոր գործողութիւնները կատարուած են իւրաքանչիւր շրջանի տեղական զօրախումբերու կողմէ եւ սահմանին վրայ, արտասովոր որեւէ միջադէպ չէ պատահած։

«Լուրջ բայց բարեկամական» ազդարարութիւն մը ուղղուած է Թուրք կառավարութեան կողմէ պարսիկ կառավարութեան, ըմբոստ Քիւրտերուարշաւին մասին։

Սիւնեաց խորհրդաժողովը

Ռումանիոյ և Եուկոսլաւիոյ միջեւ տնտեսական համաձայնութիւն գոյացնելու նպատակով, խորհրդաժողովի մը բացումը կատարուեցաւ Սինայեայի մէջ, երկու կողմի պատուիրակներու եւ ռումէն նախարարներու ներկայութեամբ։

Ռումանիոյ առեւտրական նախարարը ծանրացաւ երկրագործական տագնապին վրայ որ կը տիրէ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, յիշեց ամերիկեան հողագործական արտադրութեանց մըրցակցութիւնը որ պատճառ դարձաւ գիներու անկման եւ եւրոպական շուկաները գրաւեց, աւելի ծանրացնելով տագնապը և յոյս յայտնեց թէ Զեխոսլովաքիոյ օժանդակութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ երկկողմեան տնտեսական համաձայնութեան շրջանակը ընդլայնել և առով, ապահովել աւելի նպաստաւոր պայմաններ և շուկաներ։

Համայնավարները Հնդկաչինի մէջ

Հնդկաչինի գլխաւոր կեդրոններուն, մանաւանդ Հանոյիի, Հայփոնկի, Սայկոնի եւ Շոլոնի մէջ, այս վերջերս, գաղտնօրէն, բազմաթիւ թռուցիկներ ցրուած էին համայնավարները, հրաւիրելու համար ժողովուրդը որ ըմբոստանայ եւ ցոյցեր կազմակերպէ օգոստ. 1ի կարմիր օրուան առթիւ։ Ոստիկանութիւնը կրցաւ ձերբակալել թռուցիկ ցրուողները եւ եւ գլխաւոր գրգռիչները, ինչպէս նաեւ օգոստոս 1ի կազմակերպիչները։

Բոլշեւիկները Անգլիոյ մէջ

«Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ Լոնտոնի բոլշեւիկ դեսպանատունն ու զանազան կազմակերպութիւնները իր սրանցումի մէջ են, որովհետեւ բազմաթիւ չեկիստներ իբր «հաշուակալ» կը պատրաստուին կեղծ անցագրով մտնել Անգլիա։ Կ'ըսուի թէ անոնց պաշտօնը պիտի ըլլայ հաշիւները քննել խորհրդային զանազան կազմակերպութիւններու, բայց իրականութեան մէջ, անոնք կուգան հետապնդելու Մոսկուայի չեկիստներու պետին Ռոյզմանի ձեռնարկը։ Կ'ուզեն նաեւ սարսափի ենթարկել այն ըմբոստ պաշտօնատարները, որոնք կը սպառնան զգայացուց յայտնութիւններ ընել, եթէ դիրենք հանդարտ չթողուն։

Խորհրդաւոր սպանութիւն մը

Լեհաստանի մայրաքաղաքին մէջ, խորհրդային պաշտօնատարի մը դիակը գտնուեցաւ իր բնակարանին մէջ։ Ոստիկանական քննութիւնը երեւան հանեց թէ պաշտօնեան սպաննուած է. բայց անոր սպանութեան պարագաները անյայտ կը մնան։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ սպանեալը մերժած ըլլալով հպատակիլ Մոսկուա վերադառնալու հրամանին, ինչպէս ուրիշներ, սպաննուած է Չէկայի մարդոց կողմէ։

Հնդկական ուրցը

Կը կարծուի թէ Հնդկաստանի փոխարքան պիտի հրաւանի որ կանտի իր բանտին մէջ խորհրդակցի Մոթիլալ Նեհրուի հետ, համաձայնութեան մը եզրերը գտնելու համար։

Հնդիկ Ազգային Խորհուրդէն ուրիշ անդամներ եւս պիտի հրաւիրուին որ բանտ երթան՝ մասնակցելու խորհրդակցութեան։

*** *Լահորի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց 11 պարապ ձեռնաուժերը, լեցուելու պատրաստ վիճակի մէջ, ինչպէս նաև մեծ քանակութեամբ սուրեր։ Ամբողջ նահանգին մէջ, խուզարկութիւնները կը կատարուին մեծ դաւադրութեան մը հետքերը երեւան հանելու համար։ Դաւադրութիւնը կազմակերպուած է ուսանողներու կողմէ։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Շանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 33

Մասիս Պալեանճեան	200
Տիկ. Ռուբէն Զարդարեան	100
Յովհաննէս Զըպուքէրեան	100
Դուժար	400
Նախորդ գումար	40,780
Ընդհ. գումար	41,180

ԺՕՐԷՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ըսկերվարութեան ամենամեծ դէմքերէն Ժան Ժօրէսի սպանութեան տարեդարձին առթիւ, Ծրանագրի Ըսկերվարական կուսակցութեան իր պաշտօնաթերթը «Փոփիւլէր»ին Սէյնի Ընկերվարական Դաշնակցութեան կողմէկազմակերպուած է մեծհանդէսի մը, որ տեղի կ'ունենայ վաղը, Մալ Ժափիի մէջ։

Մեծ Պատերազմի նախօրեակին, 1914 Յուլիս 31ին էր, որ Ժօրէս գոհ կ'երթար դաւաճան գնդակի մը, Պրիւքսէլէ վերադարձին, ուր գացեր էր վերջին ճիգ մը կատարելու, արգիլելու համար համաշխարհային արիւնահեղութիւնը։

"ԻՄԱՆԻԹէ,,Ի ԽՄԲԱԳԻՐԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Ժլորիմոն Պոնթ հայհոյանքով «Իւմանիթէ»ի նախկին տնօրէնը եւ արդի խմբագրապետը, երէկ թերթին խմբագրատան առջեւ ձերբակալուեցաւ ոստիկաններու կողմէ եւ ոստիկանատուն տարուեցաւ։

Ընդհ. դատախազը քննութիւն հրահանգած է հայհոյանքի թերթին դէմ, յօդուածի մը համար որ գինուորականները ըմբոստութեան կը գրգռէր եւ կը կրէր «Օգոստոս 1ին՝ կռիւներ զօրանոցներու եւ նաւերու վրայ» խորագիրը։

ՈՂՈՂՈՒԱԾ ՔԱՂԱՔ ՄԸ

Շիքաբփուր (Հնդկաստան) բոլորովին պաշարուած է հեղեղներու կողմէ, որոնք կը հոսին դէպի քաղքին կեդրոնը։ Բացի 2000 բնակիչներէ, որոնք մերժեցին հեռանալ, 50000 անձեր մնկնեցան քաղաքէն։ Սէնդի նահանգին մէջ, բազմաթիւ գիւղեր ողողուած են։

ԱՏԼԱՆՏեԱՆի ՎՐԱՑՈՎ

Անգլիական դեկաւոր օդանաւը Ռ. 100 որ երեքշաբթի առտու ժամը 3.45ին Բարտինկթընէն մեկնած էր, Մոնրէալ հասաւ ուրբաթ առտու 7.15ին։ Տասներորդ անգամն է որ հիւսիսային Ատլանտեանը կարելի կ'ըլլայ կտրել դեկաւոր օդանաւերով։

ԻՍԼԱՄ ԿԻՆԵՐԸ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Արեւելքցի կիներու համագումարը որ տեղի կ'ունենար բողոքելու համար գերութեան դէմ, որուն ենթարկուած են ըստ մահմէտական օրէնքի, վերջացուց իր աշխատանքները մէկ շաբթուան մէջ։ Անոնց պահանջներուն գլխաւորն է քօղի պարտադիր գործածութեան չենչումը։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ.— ՆԵՐՔԻՆ ՎԷՃԵՐ.— ԱԶԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՏԷՐ.— ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ.— ՔՐԻՔԷԹ ԵՒ ԿՈՓԱՄԱՐՏ

Քաղաքական կացութեան անստոյգ հանգամանքը լրջօրէն կը սպառնայ ընկերվարական դաշինքին գոյութեան եւ ինչպէս դիտել կուտայինք անցեալ օր, յանկարծական փոփոխութիւն մը, յառաջիկայ ամիսներուն, հաւանական է, ընդդիմադիրներուն համոզումով: Անկասկած, մեծ յաղողութիւն էր ընկերվարական կառավարութեան հաւատ, իշխանութեան գլուխ ութնալ ամբողջ տասներկու ամիսներ, հակառակ բազմաթիւ դժուարութեանց եւ բուռն քննադատութիւններուն, որոնք կրնային, տարբեր պայմաններու եւ միջավայրի մէջ, մեռցնել գործունէութեան ամէն եռանդ: Նկատի պէտք է առնել մանաւանդ որ Աշխատաւորականներու քաղաքական փորձառութիւնը կամ պետական գործերու մէջ ունեցած ճկունութիւնը շատ թարմ է դեռ եւ չի կրնար հաւասարիլ միւս երկու դասական կուսակցութիւններու փորձառութեան: Եւ սակայն օրուան վարչութիւնը ապրեցաւ այդ երկար շրջանին. որովհետեւ էական յեղաշրջում մը չբերաւ բոլոր այն արտաքին ձեւերուն մէջ որոնք կը յատկանշեն Անգլիոյ դասական քաղաքականութիւնը: Ընդդիմադիր տարրերը. մանաւանդ այն զանգուածը որ «Մօրնինկ Փոսթ»էն կամ «Տէյլի Մէյլ»էն կը ստանայ իր քաղաքական դաստիարակութիւնը, չէին սպասեր այդքան հաւատարմութիւն ընկերվարականներէն, որոնց անունն իսկ սարսափ կ'արթնցնէ իրենց մէջ:

Այդ «հաւատարմութիւնը» բաւական է՞ր իսկապէս ապահովելու համար իրենց կեանքը քաղաքական ասպարէզին վրայ, իբրեւ իշխանաւորներ: Ո՛չ: Եթէ նոյնիսկ չափազանցութիւն ըլլայ պնդել որ ներկայ տնտեսական տագնապը իր բոլոր մանրամասնութիւններով, կամ կարգ մը գաղթավայրերու աննկանգիստ վիճակը իր ամէնէն վտանգաւոր բնոյթով, հետեւանքներն են ընկերվարական վարչութեան, դարձեալ պէտք է ընդունիլ որ ժողովուրդը՝ տիրող անժխտելի չարիքներուն առիթ պիտի փնտռէր նոր իշխանութիւն մը՝ ընդունակ արմատական միջոցներու եւ աւելի հաւակրելի՝ դրամատիրական դասակարգին: Աւելորդ ամէն երկինքի տակ միեւնոյնն է իր ներշնչումներով. նոր վարիչներ կը փնտռէ միշտ, ինչպէս հիւանդոտ մարդը որ բժիշկ փոխել կ'ուզէ ամէն օր: Ինչո՞ւ չի տապալիր ուրեմն Մաքտոնըլտի դահլիճը որ ո՛չ «հաւակրելի» է քիչ շատ ունեւոր բազմութիւններուն, ո՛չ ալ ապահովութիւն կը ներշնչէ ուղղափառ Անգլիացիներուն: Շատ պարզ է: Ընկերվարական կուսակցութիւնը կը շարունակէ իր գոյութիւնը, շնորհիւ միւս երկու կուսակցութիւններու երկպառակութեանց եւ վէճին, կամ, աւելի ճիշդ է ըսել, շնորհիւ Ազատականներուն, որոնք այս կամ այն կողմը կը հակին Խորհրդարանին մէջ եւ կերպով մը կը պահեն ուժերու հաւասարակշռութիւնը այդ պատկառելի ժողովէն ներս: Ընկերվարականները մեծամասնութիւն չունին խորհրդարանին մէջ. իրենց երեսփոխաններուն թիւն է 290. մինչդեռ պահպանողականները (260) եւ Ազատականները (59) միասին կը ներկայացնեն մօտ 319 ընտրական շրջան, բացի քանի մը շրջաններէ (7-8) որոնք անկախ են, բայց կը քուէարկեն իրենց հետ:

Խորհրդարանի ամբողջական թիւն (615) վրայ, 290 ներկայացուցիչ բաւական չեն ընկերվարական կուսակցութեան դիրքը ապահով վիճակի մէջ դնելու համար:

Բազմաթիւ առիթներով, Ազատական խմբակցութիւնը քուէարկեց ի նպաստ կառավարութեան. այլապէս անհաւանական չէր տապալումը ամիսներ առաջ: Ստեղծուած պայմանները նպաստաւոր չեն ոչ մէկ կուսակցութեան համար եւ ամէն ճիգ կը թափեն խուսափելու համար նոր ընտրութեան մը վտանգէն: Պահպանողականներու ներքին վէճերը, զանազան դժգոհ հոսանքներու բաժնած են կուսակցութեան շարքերը: Բնագատութիւններ կանՊօլտուինիդէմ, զոր «չափազանց թոլլ» կը դտնեն կարգ մը ուղափառ պահպանողականներ: Կուսակցութեան ընդհանուր քաղաքականութիւնը տնտեսական եւ ներքին խնդիրներու մէջ, առիթ ստեղծած է խոշոր տարակարծութիւններու. փորձեր կատարեցին նոյնիսկ փոխելու կուսակցութեան դեկավարը եւ վերակազմելու կուսակցութեան ամբողջ մեքենան: Ներքին անհամաձայնութիւնները ուրեմն թոյլատու չեն այժմ որպէսզի կուսակցութիւնը ընտրական պայքարի սկսի, մանաւանդ որ իրենց ծրագիրներուն իրագործման համար, անհրաժեշտ է որ ապահովին խոշոր մեծամասնութիւն մը խորհրդարանին մէջ:

Երեւոյթները աւելի նպաստաւոր չեն Աշխատաւորականներու մօտ: Հետզհետէ կը շեշտուի Անկախ Աշխատաւորականներու եւ Ջափաւորներու անհամակացողութիւնը: Առաջիններ տրամադիր են աւելի արմատական բարեկարգութեանց եւ մեղմ կը գտնեն դահլիճին վարած ուղղութիւնը թէ քաղաքական եւ թէ տնտեսական հարցերու մէջ: Անգործութեան տագնապը աւելի սրած է կիրքերը եւ պէտք չէ զարմանալ որ կարգ մը պատասխանատու անձեր, ընդդիմադիրներուն չափ, եթէ ոչ աւելի, կը դատապարտեն կառավարութիւնը: Դահլիճի մէկ անդամին հրաժարումը դեռ քանի մը շաբաթներ առաջ, իբրեւ բողոքի արտայայտութիւն՝ գործաւորութեան հարցին առիթով, բաւական յատկանշական էր:

Իսկ ինչ կը վերաբերի Ազատականներուն, վէճի առարկայ չեկրնար ըլլալ իրենց անփառունակ գոյութիւնը: Հակառակ ատոր, աննշան թիւով երեսփոխաններու բազմութիւն մը որ հին փառքերով կ'ապրի դեռ, ձեռքին մէջ ունի ամբողջ քաղաքական կացութիւնը, շնորհիւ Լոյտ Ճօրճի հեղինակութեան եւ քաղաքական տաղանդին: Երկու գլխաւոր կուսակցութիւններու դիրքը այնքան խախուտ է վերջին ընտրութիւններէն ետք, որ նախկին ազատական վարչապետը իրեն հաճելի եղող միջոցներով կը ձեւաւորէ կացութիւնը. կը ձգտի մասնաւորաբար կարելի եղածին չափ հեռացնել յաջորդ ընտրութիւնները, որոնք յաղթանակ չեն խոստանար իրեն՝ ներկայ պայմաններու մէջ:

Մէկ խօսքով, հասկնալի է որ Աշխատաւորական դահլիճը իշխանութեան գլուխ կը մնայ առ նոր համար, որ Պահպանողականները եւ Ազատականները տակաւին ի վիճակի չեն մէկ ճակատ կազմելու ընկերվարութեան դէմ. բոլորն ալ համոզուած են որ անհնար է բացարձակ մեծամասնութիւն շահիլ, եթէ անբնական միջոցներով փութացնեն Մաքտոնըլտի տապալումը: Երկու չարիքներու փոքրագոյնը — կացութեան անուանական տէրը թող ըլլայ օրուան վարչապետը: Ատիկա ժտահոգիչ չէ, որքան ատեն որ ընդդիմադիրները ի վիճակի են մահացու հարուածը տալու, երբ պատեհութիւն ըլլայ:

Պահպանողականներու լիտըրը կը բացատրէր անցեալ օր իր ունկնդիրներուն, որ խորհրդարանական ընտրութիւնները անխուսափելի պիտի ըլլան յառաջիկայ յունուարին, տրուած ըլլալով տնտեսական տագնապին աննախընթաց սաստկութիւնը: Յայտնի չէ անշուշտ, թէ վարշաձեւին փոփոխութիւնը ինչ չափով պիտի կարենայ դարմանել հետզհետէ աճող չարիքը:

Ուրիշ վարիչ անձնաւորութիւններ, նոյնպէս յոռետես՝ աշխատաւորական վարչութեան հանդէպ, կը պնդեն որ շատ բան կախուած է յառաջիկայ հոկտեմբերին, Լոնտոնի մէջ, Հնդկաստանի հարցին առիթով դուռմարուելիք ժողովէն, ինչպէս նաև կայսերական ազատ փոխանակութեան եւ յարակից խնդիրներու կարդադրութենէն: Աւելորդ է ըսել որ գործատուութեան հանգոյցը անմիջական կապուն է դահլիճին ճակատագրին հետ:

Անորոշ են ուրեմն բոլոր հեռադրութիւնները: Ճիշդ է որ անմիջական բարելաւումի նշաններ չկան առայժմ եւ անգործներու բանակը կը մնայ ամէն օր, արժելով օրական 220,500 սթերլին պետութեան դանձին. ճիշդ է որ վաճառականութիւնը կը յետադիմէ ամէն շաբաթ եւ արտածումները կը նուազին. ճիշդ է որ Հնդկաստանն ու Եգիպտոսը խոշոր մըտահոգութիւն կը պատճառեն վարիչ շրջանակներուն, բայց նոր խորհրդարան մը եւ նոր դահլիճ մը՝ պահպանողական կամ ազատական, պիտի կարենա՞ն իրականացնել մշակուած ծրագիրները այս կամ այն հարցի մասին, այսինքն պիտի յաղթե՞ն հոն ուր պարտուեցան աշխատաւորականները: Դժուար է մաթէմաթիքական ճշդութեամբ դուշակութիւններ ընել:

Ընկերվարականները կը տեսնեն իրենու ծանր վիճակը եւ դիւանագիտական փորձեր կ'ընեն ապագայ պատասխանատուութիւններէ ազատելու համար: Հրաւէր ուղղեցին, օրինակ, ընդդիմադիրներուն, որպէս զի միասին աշխատին անգործութեան տագնապին դէմ:

Բացի այդ, զրեթէ որոշ է որ հնդկական ժողովին անգլիական պատուիրակութեան մաս պիտի կազմեն երեք կուսակցութիւններէն ներկայացուցիչներ: Հաւերաշխական ոգիի արտայայտութիւն մը, որ ապագոյց է նաև քաղաքական տեսակ մը ճկունութեան:

Այսպէս կամ այնպէս, դրութիւնը միթիթարական չէ ոչ մէկ հարցի մէջ. տեսակ մը հիւանդութիւն մը որ հին փառքերով կ'ապրի դեռ, ձեռքին մէջ ունի ամբողջ քաղաքական կացութիւնը, շնորհիւ Լոյտ Ճօրճի հեղինակութեան եւ քաղաքական տաղանդին: Երկու գլխաւոր կուսակցութիւններու դիրքը այնքան խախուտ է վերջին ընտրութիւններէն ետք, որ նախկին ազատական վարչապետը իրեն հաճելի եղող միջոցներով կը ձեւաւորէ կացութիւնը. կը ձգտի մասնաւորաբար կարելի եղածին չափ հեռացնել յաջորդ ընտրութիւնները, որոնք յաղթանակ չեն խոստանար իրեն՝ ներկայ պայմաններու մէջ:

Մէկ խօսքով, հասկնալի է որ Աշխատաւորական դահլիճը իշխանութեան գլուխ կը մնայ առ նոր համար, որ Պահպանողականները եւ Ազատականները տակաւին ի վիճակի չեն մէկ ճակատ կազմելու ընկերվարութեան դէմ. բոլորն ալ համոզուած են որ անհնար է բացարձակ մեծամասնութիւն շահիլ, եթէ անբնական միջոցներով փութացնեն Մաքտոնըլտի տապալումը: Երկու չարիքներու փոքրագոյնը — կացութեան անուանական տէրը թող ըլլայ օրուան վարչապետը: Ատիկա ժտահոգիչ չէ, որքան ատեն որ ընդդիմադիրները ի վիճակի են մահացու հարուածը տալու, երբ պատեհութիւն ըլլայ:

Պահպանողականներու լիտըրը կը բացատրէր անցեալ օր իր ունկնդիրներուն, որ խորհրդարանական ընտրութիւնները անխուսափելի պիտի ըլլան յառաջիկայ յունուարին, տրուած ըլլալով տնտեսական տագնապին աննախընթաց սաստկութիւնը: Յայտնի չէ անշուշտ, թէ վարշաձեւին փոփոխութիւնը ինչ չափով պիտի կարենայ դարմանել հետզհետէ աճող չարիքը:

Ուրիշ վարիչ անձնաւորութիւններ, նոյնպէս յոռետես՝ աշխատաւորական վարչութեան հանդէպ, կը պնդեն որ շատ բան կախուած է յառաջիկայ հոկտեմբերին, Լոնտոնի մէջ, Հնդկաստանի հարցին առիթով դուռմարուելիք ժողովէն, ինչպէս նաև կայսերական ազատ փոխանակութեան եւ յարակից խնդիրներու կարդադրութենէն: Աւելորդ է ըսել որ գործատուութեան հանգոյցը անմիջական կապուն է դահլիճին ճակատագրին հետ:

Անորոշ են ուրեմն բոլոր հեռադրութիւնները: Ճիշդ է որ անմիջական բարելաւումի նշաններ չկան առայժմ եւ անգործներու բանակը կը մնայ ամէն օր, արժելով օրական 220,500 սթերլին պետութեան դանձին. ճիշդ է որ վաճառականութիւնը կը յետադիմէ ամէն շաբաթ եւ արտածումները կը նուազին. ճիշդ է որ Հնդկաստանն ու Եգիպտոսը խոշոր մըտահոգութիւն կը պատճառեն վարիչ շրջանակներուն, բայց նոր խորհրդարան մը եւ նոր դահլիճ մը՝ պահպանողական կամ ազատական, պիտի կարենա՞ն իրականացնել մշակուած ծրագիրները այս կամ այն հարցի մասին, այսինքն պիտի յաղթե՞ն հոն ուր պարտուեցան աշխատաւորականները: Դժուար է մաթէմաթիքական ճշդութեամբ դուշակութիւններ ընել:

Ընկերվարականները կը տեսնեն իրենու ծանր վիճակը եւ դիւանագիտական փորձեր կ'ընեն ապագայ պատասխանատուութիւններէ ազատելու համար: Հրաւէր ուղղեցին, օրինակ, ընդդիմադիրներուն, որպէս զի միասին աշխատին անգործութեան տագնապին դէմ:

Բացի այդ, զրեթէ որոշ է որ հնդկական ժողովին անգլիական պատուիրակութեան մաս պիտի կազմեն երեք կուսակցութիւններէն ներկայացուցիչներ: Հաւերաշխական ոգիի արտայայտութիւն մը, որ ապագոյց է նաև քաղաքական տեսակ մը ճկունութեան:

Այսպէս կամ այնպէս, դրութիւնը միթիթարական չէ ոչ մէկ հարցի մէջ. տեսակ մը հիւանդութիւն մը որ հին փառքերով կ'ապրի դեռ, ձեռքին մէջ ունի ամբողջ քաղաքական կացութիւնը, շնորհիւ Լոյտ Ճօրճի հեղինակութեան եւ քաղաքական տաղանդին: Երկու գլխաւոր կուսակցութիւններու դիրքը այնքան խախուտ է վերջին ընտրութիւններէն ետք, որ նախկին ազատական վարչապետը իրեն հաճելի եղող միջոցներով կը ձեւաւորէ կացութիւնը. կը ձգտի մասնաւորաբար կարելի եղածին չափ հեռացնել յաջորդ ընտրութիւնները, որոնք յաղթանակ չեն խոստանար իրեն՝ ներկայ պայմաններու մէջ:

Մէկ խօսքով, հասկնալի է որ Աշխատաւորական դահլիճը իշխանութեան գլուխ կը մնայ առ նոր համար, որ Պահպանողականները եւ Ազատականները տակաւին ի վիճակի չեն մէկ ճակատ կազմելու ընկերվարութեան դէմ. բոլորն ալ համոզուած են որ անհնար է բացարձակ մեծամասնութիւն շահիլ, եթէ անբնական միջոցներով փութացնեն Մաքտոնըլտի տապալումը: Երկու չարիքներու փոքրագոյնը — կացութեան անուանական տէրը թող ըլլայ օրուան վարչապետը: Ատիկա ժտահոգիչ չէ, որքան ատեն որ ընդդիմադիրները ի վիճակի են մահացու հարուածը տալու, երբ պատեհութիւն ըլլայ:

Պահպանողականներու լիտըրը կը բացատրէր անցեալ օր իր ունկնդիրներուն, որ խորհրդարանական ընտրութիւնները անխուսափելի պիտի ըլլան յառաջիկայ յունուարին, տրուած ըլլալով տնտեսական տագնապին աննախընթաց սաստկութիւնը: Յայտնի չէ անշուշտ, թէ վարշաձեւին փոփոխութիւնը ինչ չափով պիտի կարենայ դարմանել հետզհետէ աճող չարիքը:

Ուրիշ վարիչ անձնաւորութիւններ, նոյնպէս յոռետես՝ աշխատաւորական վարչութեան հանդէպ, կը պնդեն որ շատ բան կախուած է յառաջիկայ հոկտեմբերին, Լոնտոնի մէջ, Հնդկաստանի հարցին առիթով դուռմարուելիք ժողովէն, ինչպէս նաև կայսերական ազատ փոխանակութեան եւ յարակից խնդիրներու կարդադրութենէն: Աւելորդ է ըսել որ գործատուութեան հանգոյցը անմիջական կապուն է դահլիճին ճակատագրին հետ:

Անորոշ են ուրեմն բոլոր հեռադրութիւնները: Ճիշդ է որ անմիջական բարելաւումի նշաններ չկան առայժմ եւ անգործներու բանակը կը մնայ ամէն օր, արժելով օրական 220,500 սթերլին պետութեան դանձին. ճիշդ է որ վաճառականութիւնը կը յետադիմէ ամէն շաբաթ եւ արտածումները կը նուազին. ճիշդ է որ Հնդկաստանն ու Եգիպտոսը խոշոր մըտահոգութիւն կը պատճառեն վարիչ շրջանակներուն, բայց նոր խորհրդարան մը եւ նոր դահլիճ մը՝ պահպանողական կամ ազատական, պիտի կարենա՞ն իրականացնել մշակուած ծրագիրները այս կամ այն հարցի մասին, այսինքն պիտի յաղթե՞ն հոն ուր պարտուեցան աշխատաւորականները: Դժուար է մաթէմաթիքական ճշդութեամբ դուշակութիւններ ընել:

Ընկերվարականները կը տեսնեն իրենու ծանր վիճակը եւ դիւանագիտական փորձեր կ'ընեն ապագայ պատասխանատուութիւններէ ազատելու համար: Հրաւէր ուղղեցին, օրինակ, ընդդիմադիրներուն, որպէս զի միասին աշխատին անգործութեան տագնապին դէմ:

Բացի այդ, զրեթէ որոշ է որ հնդկական ժողովին անգլիական պատուիրակութեան մաս պիտի կազմեն երեք կուսակցութիւններէն ներկայացուցիչներ: Հաւերաշխական ոգիի արտայայտութիւն մը, որ ապագոյց է նաև քաղաքական տեսակ մը ճկունութեան:

Այսպէս կամ այնպէս, դրութիւնը միթիթարական չէ ոչ մէկ հարցի մէջ. տեսակ մը հիւանդութիւն մը որ

ՀԱԿԱԿՐՕՆԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Մոսկուայէն տրուած լուրերու համաձայն, կէփէուն աւելի խըստութեամբ վերսկսաւ իր հակակրօնական պայքարին, որ այս անգամ, մասնաւորաբար ուղղուած է լութերականներու եւ մկրտչականն աղանդին դէմ:

Լուսաւորութեան գործավարութիւնը շրջաբերական մը ուղղեց դպրոցի տնօրէններուն, հրահանգելով որ ուսուցիչները գործադրեն դպրոցականները ընդդէմ կրօնական աղանդներու քարոզութիւններուն, «որովհետեւ նոր սերունդը աւելի պէտք ունի կարմիր դաստիարակներու քան թէ ճերմակ պատուելիներու»:

Երնե՛կ այս ժողովուրդին:

Ժ. Մ.

ԱՐԻՒՆՈՑ ՔԱՍԱՆԵՒՀԻՆԳԱՄԵԱԿ

(Հայ-թաթարական կռիւները)

Քսանեւհինգ տարի առաջ, 1905 Թիւ, փետրուար 6ից սկսած, ընդմիջումներով, մօտ երկու տարի տեւողութեամբ, կատաբեցին եղբայրասպան գործողութիւններ ընդհանուր կովկասում եւ ծանօթ են «Հայ թաթարական կռիւներ անունով...: 25 տարի առաջ, կովկասեան փոխարքայ Գօլիցին ծրագրեց գլուխ բերել հայ թաթարական ընդհարումները, դրանց գործադրութիւնը նա յանձնեց ազգով վրացի իշխան Դակաշիձէին, որ բացի փառամոլ նահանգապետն էր: կովկասեան ազգերի պատմութեան մէջ բացառիկ տեղ է գրաւում այդ կարճամիտ իշխանը իր ստոր արարքով: Նա քանդեց կովկասեան ազգութիւնների միութեան եւ եղբայրացման հանգոյցը... Թաթար հարստահարիչ-բուրժուա դասակարգը եւս շահագրգռուած էր, որ թուրք խոնարհ խաւերը միան խաւարամիտ ու տգէտ, որպէս զի նրանց հաւանական ըմբոստութիւնները ուղղուեն հայ տարրի դէմ:

Ամէն տեղ կոյր գործիք ծառայեցին գարական բռնապետութեան եւ թաթարական նեղսիրտ բուրժուազիայի ձեռքում խաւար թուրք տարրերը: Իսկ ընդհակառակը, հայ աշատ գաւառները՝ Ալեքսանդրապոլ, Նոր—Բայազէտ, Էջմիածին եւայլն, համարեա թէ չշարժուեցին եւ չկոտորեցին հայերից մի քանի տասնեակ անգամ պակաս թիւ ունեցող թուրքերին: Վերջիններս յետաշրջութեան ձեռքում խաղալիք — գործիք էին դարձել եւ ծառայեցին իրր պատուար՝ յեղափոխական շարժման դէմ՝ կովկասում:

Ամէն տեղ նախայարձակ էղան թուրքերը, իսկ հայերը դիմեցին հարկադրաբար ինքնապաշտպանութեան, որի կազմակերպուղն ու հրահրողն եղաւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Մեր բոլոր կարգի հակառակորդները, նոյնիսկ խոստովանել են հրապարակով, որ եթէ Դաշնակցութիւնը չլինէր, հայ ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութեանը վտանգ էր սպառնում ընդհանուր կովկասում, մանաւանդ Բագուի, Գանձակի եւ Երեւանի նահանգներում: Շատ հեշտութեամբ կարող էին տեղի ունենալ 1895—96 թուականների կոտորածները կովկասում եւ Լիբանով—Ռոստովսկու ծրագրած «Հայաստանն առանց Հայերի» կ'իրականանար եւ ռուսական բաժնի Հայաստանում, եթէ կարճ ժամանակում Դաշնակցութիւնը չլինէր գէնքի ընդունակ հայերին, եւ առաջին հերթին ռուսական բանակի նախկին հայ զինուորներին, որոնք տղամարդու պէս ծառացան ի՛շնամու դէմ: Քսան—երեսուն տարուայ գիւղատրակոչութիւնը ռուսական բանակում, հայ երիտասարդների համար ի զուր չէր անցել, իսկ Լազարեան, Լօռիս-Մելիքեան, Տէր-Ղուկասեան զօրավարները արտադրող սերունդը գոյց տուաւ, որ ընդունակ է դիմելու զէնքի, եթէ հարկ գտնի պաշտպանելու իր կեանքը եւ գոյքը:

Այդ սերունդը ռուսական հարիւրամեայ տիրապետութեան ներքեւ, յամենայն դէպս կազդուրել էր ֆիզիքապէս, մտաւորապէս եւ բարոյապէս, կարող էր թօթափել իրենից գարաւոր ստրկամտութիւնը, նա տալ էր Կալանգեան, Բաֆֆի, Գամառ-քաթիպա եւ քրիստափոր Միքայէլեան, ունեցել էր սքանչելի ընդվզումներ տաճկական եւ գարական բռնութիւնների դէմ եւ յեղափոխական հոյակապ գործեր էր կերտել Ցաճկաստանում ու կովկասում, այլեւ գործնական աշխատանք էր թափել՝ յառաջ բերելու հայ-քրտական, հայ-տաճկական, իսկ կովկասում հայ-վրացական եւ հայ-թաթարական եղբայրական մերձեցումներ, ընդդէմ տիրող բռնակալութիւնների:

Այդ սերունդը 1903 4 թուերին մանաւանդ, կալւածների յափրշտակութեան օրերին, ծառացել էր ռուս բռնակալութեան դէմ, ցոյց տալով զինւած դիմադրութիւն, պաշտպանելով իր մշակոյթի եւ ազգային նկարագրի պահպանման անկապտելի իրաւունքները... Այդ կռիւների եւ մի շարք յաղող ահաբեկումների պատճառով, ռուսական բռնակալութիւնը փոխել էր իր վերաբերմունքը հանդէպ ռուսացման չենթարկուղ հայ սեբունդի, միւս կողմից մեր հարեւանները՝ վրացիները եւ թաթարներ սկսել էին աւելի մերձենալ հայերին, անգամ թաթարները մի քանի վայրերում գործնական օժանդակութիւն էին ցոյց տուել հայերին, հայթայթելով նրանց համար արկղներով փամփուշտ...

Այդ բոլորից յետոյ, վրայ հասան ռուս-ճափոնական պատերազմի օրերը, երբ ռուսական անյաղթելի համարուղ ոյժը պատութեան մատնուեց հեռաւոր Մանջուրիայի դաշտերում, իսկ միւս կողմից բռնկուեց ռուսական մեծ յեղափոխութիւնը 1905 թուին...: Ահա այդ օրերին, ռուսական երերուն գահը փրկելու համար, սկսեցին հրահրել հրէական ջարդերը եւ ուսանողական հալածանքները Ռուսաստանում, իսկ հայ-թաթարական ընդհարումները կովկասում: բաժանի՛ր, որ տիրես,—այսէ եղել բոլորժամանակների բռնակալների տիրապետութեան հզօր գործիքը: Դէմբախտաբար թաթար կալւածատէր հրապարակախօսները՝ Ազայեւ, Թօփչիպաշեւ եւ ուրիշները, ղեկդւած իրենց տնտեսական-աղայական շահերից, իրենց իսկ ձեռքով նեղեքւած ու հարստահարւած թաթար գիւղացիներին գրգռեցին հայ հարուստների դէմ, որպէս զի մի օր հարստահարւած թաթարական գիւղացիութիւնը իր բռունցքը չի բարձրացնի ազգակից աղալարների, խաների, բէկերի դէմ...:

Նոյն հրապարակախօսները չարունակ ատամ էին սեղմում հայ բուրժուազիայի դէմ բագու քաղաքում եւ տգէտ թաթար բանւորութեանը գրգռում էին հայերի դէմ, վերջիններիս համարելով իրենց դժբախտութեան եւ կեղեքման պատճառը. եւ զարմանալի չէ, որ տնտեսական անհաւասարութեան խառնարանում, առաջ եկան առաջին արիւնոտ ընդհարումը, 1905 թւի փետրուար 6ին:

Այդ թւականին ամբողջ Բագուի նահանգում 84,000 հայեր կային, 51000ը քաղաքում (Բագուում), 18000 Շամախու գաւառում, 16000 Գեօկչայի գաւառում, շատ քիչ հայեր կային եւ Լէօնքեարանում:

Ցատկապէս Բագու քաղաքում, մոհմետականների թիւն էր 82000, ընդդէմ 51000 հայերի, Ռուսները 61000, զանազան ազգութիւններից 28000, ընդամէնը 222000:

ՄԱՐՄԱՆԴԵԱՆ

(Շար.)

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԻ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ԴԱՒ ՄԱՐԴԸ ԵՒ ԻՐ ԽՕՍ

Ներջի օր, կարեւոր ֆատը տուինք Ֆրանսայի պետ՝ պ. Ընտրէ Թարտիէն, որով կը պարզաբանուի տնտեսական քաղաքականութիւնը եւ պէտքը կը վերջ մը դնելու, տարուէ ելմտացոյցը ծանրաբեռնուածութեան:

Ստորեւ կուտանք քաղուածքներ Ֆրանսայի ու ձախ մամուլի արտայայտութիւններէն, այս ճառին ՏԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

«Լը Սուար» կը ներկայացնէ չապետին ցոյց տուած կրանքը ֆինդէպ աշխատութեան եւ զայն կը համեմատէ չի գիտեր կալ Մարքսդապետութիւնը՝ զոր կը ներկայացնէ.

— Անշուշտ, վարչապետը շատ աշխատած է: Բայց ալ Լանասէր աշակերտած ըլլայ, չէ կրցած չափով ըմբռնել Մարքսդապետութիւնը: Եւ ինչ ուելի ծանր է, կը յաջողի դունիլ իր տպիտութիւնը մոզուելու հաւար, կը ճառէն կարդալ՝ Դրամհեղինակին նուիրած մ

Առանց երկար կանգ Մարքսի ընկերակցի վարչապետը կը ձեռնարդամ մը եւս զովեստը կ իր իսկ կառավարական նէութեան: Եւ դարձեալ դաւաճման իր դասակարկերգը կը լսեցնէ, ի զգուշանայ պնդելու «սպառազինման» իր նոր ծրագրին վրայ: փութայ, նոր եւ խորհրդարանական բարիքներ ծանուցանելու

ՄԱՐՔՍ ՆԱԽԱՏԵՍԱԾ ԻՐ ԹԱՐՏԻՒՕՆ

...կը գրէ «փոփիւլեռ», բանականներու պաշտօնաեւ ֆակիրճ վերլուծման Թարկելէ յետոյ վարչաճառը, կ'աւելցնէ.

— Ա՛յս է որ որոշափաստէ թէ Մարքս պետնախատեսելով աշխատաւորու թշուառութիւնն ու պահով վիճակը:

«Իրաւո՞ւնք չէր ունենախատեսելու հակառներուն անչափելի թիւնը:

«Այս նկատումով, նաեւ բոլորովին կը ժտնէ մարդուշակութիւններու մէջ»:

ՅԱՇԻՍՏԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔ

...կ'որակէ «իւմանիթէ» նավարներու պաշտօնա

— Սովարարներու կրութիւնը որ երկու շար մէջ հացին գինը բարձր 35 սանթիմ եւս, իր թիւդրկեց Նանսի ճառելու:

«Հացի քիլօն 2,35ով ւաճման ստեղծագործը բեւոր հարցի մը մասին ցաւ,— պետութեան, գրութեան եւ աշխատաւորական բաբերութիւններու:

«Այս հարցը կեդրդրաւէ քաղքենիութեան հոգութիւններուն:

«Տնտեսական տագնցնուած, դրամատէրները կը զգան զարհուրելի ու զօրեղ պետութեան

«Ռամկավարական եղանակները այլեւս չեն պահպանելու իրենց լութիւնը:

«Շատ երկիրներու լքեն խորհրդարանական թիւնը եւ հետզհետէ կը ֆաշիզմի ճամբով:

ՄԵՂՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

«Պարոն Թարտիէօ կ նայողութիւնները իրակ կը գրէ «ֆօթիտիէն». իսկ պատասխանատու խումին, որուն համար կ

— Եւմտական վերջին քին մէջ, Խորհրդարանի ճառ տուեր է որ 4 միլիէ՛լում մը արձանագրուի

«Պ. Թարտիէօ, երեւան կը հանէ ցաւալի զեղծումներ, բայց կը մոռնայ թէ, դիտակցօրէն ասոր մեղսակիցն է եղած է։

«Ազգին ներկայացուցիչները զերն է պահանջել այն վարկերը, զոր անհրաժեշտ կը նկատեն ընդհանուր եւ տեղական շահերուն համար։ Իսկ կառավարութեան պարտականութիւնն է ցոյց տալ եւ իտական հնարաւորութիւններու չափն ու սահմանը։

«Եթէ Նախարարներու ամբողջ լեզուական կորովը երեւան եկէր ուղուած պահուն, վարչապետը պէտք չպիտի ունենար գանգատելու հանրային տուրքերու յաւելման համար»։

ԻՐԱՒԱՄՈՒԹԻՒՆ

«Իսկ «Լը Թան», կը կարծէ թէ պ. Թարտիէօ իրաշալի կերպով խօսեցաւ կարմիր Մարքսի կեդծ եւ վտանգաւոր վարդապետութեան մասին»։

— Պ. Թարտիէօ Մարքսի վարդապետութիւնը քննադատեց միանգամայն խիստ, ազդու եւ արդար եղանակով։ Ցոյց տուաւ անոր հինցած եւ կեղծ երեւոյթները։ Մատնանշեց թէ Մարքսի սկզբունքները որոնք արդէն սկիզբէն իսկ հիմնուած էին վիճելի ըմբռնումներու վրայ, ամէն օր քիչ մը աւելի կը հեռանան իրականութենէն։ Դործաւորներու թշուառութեան սաստկացում, քաղքենիութեան վերջը, քաղաքակրթութեան կասում, ասոնք էին երեք գլխաւոր տուեալները, որոնք կը պայմանաւորէին մարքսեան ընկերվարութեան գահակալումը։ Ոչ գործաւորներու թշուառութիւնը, ոչ քաղքենիութեան անհետացումը, ո՛չ ալ քաղաքակրթութեան անկումը թոյլ չտուին Մարքսի աշակերտներուն զուարճանալ աւերակներու վրայ։ Վարդապետութեան մը այս գլխաւոր կէտերուն վրայ, որոնք ծնած էին «ուժեղ երեւակայութեան և կրակոտ մտքի տէր մարդու մը» գանկէն, Մարքսի ընկերվարութիւնը տնանկութիւն յայտարարեց»։

ԳԵՏՈՒՐԻՒՆԸ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

«Տէպա» կը գրէ.—

«Վարչապետը յանդգնութիւն ունեցաւ ըսելու ինչ որ փորձառութիւնը կը սորվեցնէ եւ ինչ որ շատ քաղաքագէտներ կը լռեն։ Պետութիւնն ըսաւ, պէտք չէ խառնուի իրենց չվերաբերող գործերու։ Ան կըրնայ իրաւարարի դեր կատարել, կրնայ հսկել եւ ուժ տալ։ Բայց, ոչ աւելի։ Պիտի աւելցնենք թէ աւելին ընել պարտաւոր չէ եւ ամէն անգամ որ դուրս ելած է իր էական իրաւասութենէն շրջանակէն, ո՛չ ազգը, ո՛չ աշխատաւորները, ո՛չ ալ հանրային հարստութիւնները չեն նպաստաւորուած»։

ԻՐԱՊԱՇՏ ՄԸ

«Փըթի Փարիզիէն»ի մէջ Ժորժ Ժիլբար կը գրէ.

«Ինչ որ կը պահանջէ, պարզ լեզուով եւ վճռական շեշտով բանաձեւուած յստակ գաղափարներ են»։

ՊԱՀԵՆՔ ՄԵՐ ԼՈՒՄԱՆԵՐԸ

«Ֆիկարօ» կը գրէ.—

«Պ. Թարտիէօ ուղղեց ազդարարութիւն մը, որ պէտք է գրաւէ ամբողջ երկրին ուշադրութիւնը։ Ան կոչ կ'ուղղէ հանրային ժողովին, ընտրողներէն կը պահանջէ որ իրենք իսկ պահապաններն ըլլան իրենց լումաններուն եւ չքաղաքներն ընտրուածներու շռայլութիւններու։ Պիւտճէն՝ հսկայ հրէշ մը դարձած է։ Միանգամայն պահանջկոտ, անճարակ եւ նեղացնող հարկերը կը սպառնան ամբողջ երկրին, աշխատաւորներուն եւ գործատէրերուն, որոնք պարտաւոր են գործակցիլ ընդհ. շահերու պահպանման համար»։

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՑԿԵՐՈՑԹԸ

Շորեքշաբթի երեկոյ Ֆլորիա ճաշարանին մէջ Ցօքթ. Պարթըն հագկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Ց. Ե. Ո Միութեան ներկայ էին Ցօքթ. Պարթընի հետ պ. Լըպէվ, որ Comité des Enfants Immigrésի մէջ ֆրանսական ներկայացուցիչն է, պ. Ներսէս Օհանեան, Տիկին Բարսեղեան, Օր. Հայկանուշ (Թարգման) եւ մօտ 80 որբեր ու որբուհիներ փարիզի, Պուա-Քոլոնպի, Պիյանքուրի մեր մասնաճիւղերէն։

Ճաշի ընթացքին որբերը արտասանութիւններ կատարեցին, երգեցին հայերէն եւ օտար երգեր։

Պ. Ներսէս Օհանեան (նախկին ագգ. երեսփոխան) խօսեցաւ Ց. Ե. Ո. Միութեան կողմէ։ Ներկայացուց այն օրերը, երբ որբերը ամէն կողմէ կը հոսէին պոլսոյ մէջ։ Ամերիկեան ազգը մեծ մարդասիրութիւն ցոյց տուաւ, եւ պոլսոյ Ազգ. Խնամատարութիւնը ի նշան երախտագիտութեան հանդէպ ամերիկացի բարերարներու, իր որբանոցները կոչեց անոնց անունով։ Այսպէս կոչուեցան Մորկընթաուի որբանոց, Պարթընի որբանոց եւ Ցաճի որբանոց։ (Պ. Ն. Օհանեան հանգուցեալ Ցաճի հիշատակին համար, ներկաները հրաւիրեց մէկ վայրկեան ոտքի կանգնիլ)։ Եւ ահա Ցօքթ. Պարթընն կու գայ դարձեալ կը գտնէ հայ որբերը, որոնք գանուգրիւ եկան ամէն կողմ։

Պ. Օհանեան գովեստով խօսեցաւ հայ որբերուն մասին, պարթընի ներկայացնելով անոնց բարոյական նկարագրին ամրութիւնը, հպարտութիւնը եւ անձնուիրութիւնը։ Այսօր հպարտաւոր որբեր կը վայելեն Ֆրանսայի ասպնջականութիւնը։ Եւ Ֆրանսայի ագարակապանն ու գործատէրը միշտ գոհ մնացած են հայ որբին համբերատար եւ խղճամիտ աշխատանքէն։ Հայ որբերէն շատերը տիրացած են արհեստի, ինքնապահ դարձած են եւ տուն տեղ եղած։

Ցայգ որբերը ունին նաեւ գանգատներ։ (Այդ գանգատները խոստացաւ գրաւոր ներկայացնել)

Ցետոյ խօսեցաւ Ցօքթ. Պարթընը, նախ հայերէն լեզուով, յետոյ անգլիերէն։

— Երկար տարիներ ապրած եմ հայերուն մէջ, սորվեցայ հայերէն լեզուն, եւ ինքզինքս պահ մը հայ կգտայ։ Ունիմ երկու գաւակներ, որոնք հայաստան կը գտնուին։ Անոնք եւս հայերէն գիտեն, կը ծառայեն հայ ժողովուրդին, եւ կը սիրեն ձեզ։

Երբ մենք Ամերիկայի մէջ լսեցինք ձեր տառապանքը, աշխատեցանք կատարել մարդասիրական մեր պարտականութիւնը։ Ձափազանց համակրութիւն ցոյց տուաւ ամերիկացի ժողովուրդը ձեզի հանդէպ։ Այսօր անոնց միակ փափաքն է տեսնել, որ լաւ արդիւնք տուած է իրենց կատարած գործը։ Ես ուրախ եմ տեսնելով, որ դուք ինքնապահ դարձած էք, եւ կ'ուզէի որ ամերիկացի ձեր բոլոր բարեկամները այստեղ ըլլային իրիկունս, ինձի հետ ուրախանալու համար ձեզմով։

Աշխատեցէք այսպէս, բարձր պահեցէք ձեր անունը եւ պատիւը, սիրեցէք ճշմարտութիւնը եւ եղէք պարկեշտ քաղաքացիներ։

Ինձի համար քաղցր պարտականութիւն մըն է, վաղը մեկնելով գէպի Ցունաստան, Սուրիա եւ Եգիպտոս, տանիլ ձեր բարեւները ձեր քոյրերուն ու եղբայրներուն։

Ցետոյ խօսեցաւ պ. Լըպէվ, որ իր ուրախութիւնը յայտնեց տեսնելով հայ որբերը։ Վերջացուց իր խօսքերը, հրաւիրելով միանալ իրարու, աշխատիլ կողք կողքի, գոհունակութիւն յայտնելով որբերու կատարած աշխատանքներուն մասին։

Հաւաքոյթը վերջացաւ ուշ ատեն, լուսանկարուելէ յետոյ։

Հ. Այճեմնիկ

ՌՈՒՍԵՒԹՈՒՐՔ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Լիտվինոֆի խորհրդարին արտաքին գործավար նշանակման առթիւ, Լիտվինոֆ եւ Թուրք արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի հեռագրեր փոխանակեցին, յոյս յայտնելով որ պիտի կրնան գործակցիլ, աւելի ամրացնելու համար երկու երկիրներու արդէն բարեկամական յարաբերութիւնները։

կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՈԼԻՄՊԻԱԿԱՆ

Փակուեցաւ արուեստի ոլիմպիականը, որ, ինչպէս գրեցինք, տեղի կ'ունենար Մոսկուայի մէջ։

Ցեսնուեցաւ որ մասնաւորապէս թատրոնը մեծ զարգացում մը կատարած է։ Հայաստանի պետական թատրոնը եւս գնահատուեցաւ իր կարգին, գնահատական ստացաւ նաեւ հայ երգչախումբը։

Հայ աշուղներուն տմբողջական ութեան տրուած գնահատականին մէջ կը յիշուի վարպետութեան բարձր նկարագիրը, ընկերային-քաղաքական ըմբռնումի բացակայութիւնը։

Պետական թատրոնին տրուած գնահատականին մէջ կ'ըսուի.

— «Հայաստանի պետական թատրոնը գայտուն գուգադիշն է Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի արագ աճման, իր զարգացման հետ, թատրոնը կրցեր է ստեղծել ամուր երիտասարդ դերասանական տարրեր, գտել ընդունակ բեմավարներ, նկարիչներ, երաժիշտներ։ Միեւնոյն ատեն, ձերբազատուած է հին թատրոնի աւանդութիւններէն»։

Այսպէս Հայաստանի պետական թատրոնը, կ'ըսէ «Խորհ. Հայաստան»ի թղթակիցը, կը ներկայանայ իբրեւ մշակութային մեծ արժէք մը ոչ միայն խորհրդային միութեան, այլ նաեւ արտասահմանի համար։

Հայաստանի պետական թատրոնը իր խաղացանկին մէջ ունի ռուսերէն թարգմանուած, հայացուած, տեղական պայմաններուն յարմարցուած թատերախաղեր («Ցասում»), ինչպէս նաեւ դասական գործերու քննական ձեւով վերամշակումը («Պեպօ»)։

Բեմավարական աշխատանքները եւս յաջող են, ինչպէս նաեւ դերասանական ուժերը։ Թատերական արտայայտչութեան մէջ աչքի կը զարնէին շարժումները, կշռոյթը, զուսպ ժէսերու նկարագիրը։

Սովետական շարժանկարը պատրաստած է «Պեպօ»էն քանի մը դրուագներ, համր եւ խօսուն շարժանկարի համար։

ԵՐԿՈՒ ՈՐԲԵՐ

Անանիա Մկրտիչեան եւ Ցակոբ Դարբինեան, չափահաս որբեր, յունիս 1ին խեղդուեցան Ցաշքենդի Բոզ-Սու գետին մէջ։

«ՔԵԱԼԼԱԳԼՕՋ»ՆԵՐԸ

Քանի մը անգամ «Խորհրդ. Հայաստան»ի թղթակիցը գանգատեցաւ, որ Դիւզքեանդի շրջանէն մեծ քեթի գիւղին բջիջի քարտուղարը սանձարձակ «քեալլագէօզ»ութիւններ կը կատարէ։ Ո՞վ որի։ Ամէն քննադատութեան դէմ, մեր երջանիկ կոմունիստը, համբարձում գէորգեան, բջիջի ժողովէն կ'առնէ գնահատական մը եւ կը լուծէ կասկածող միտքերը։ Ի վերջոյ կը քննուի խնդիրը, եւ կը տեսնուի որ գնահատականները գրել տուած է բունի, նոյնիսկ հաւաքական գիւղատնտեսութեան հրամայուած օրերուն՝ ահաբեկած է ամբողջ գիւղը։ «Ո՞վ կարող էր համարձակուիլ համբարձումի արարքների մասին խօսիլ, վայը եկել էր, նրան տարել»։

Գիւղին ուսուցչուհիներէն մէկը սիրտ կ'ընէ եւ բջիջին մէջ կը յայտարարէ, որ «մենք գիւղացիների հետ լաւ չենք վարուում, եւ գիւղացիները մեզնից կտրուում են, կապուած չեն կոլտնտեսութեան հետ, հարկաւոր է մեր սխալները ուղղել»։ Համբարձում անմիջապէս կը մեղադրէ ուսուցչուհին իբրեւ «աջ»։ Օր մըն ալ կը կանչէ քովը.

— Անմիջապէս դեկլարացիա գրիր, որ աջ թեքման մէջ ես ընկել, եւ ներողութիւն խնդրիր կատարած սխալիդ մասին։

Ուսուցչուհին, վախի տակ, կը գրէ։ Բայց գէորգեան կը հրամայէ ուսուցչուհիին, որ երբեք նամակ չգրէ գուրսը, առանց իր արտօնութեան չբացակայի գիւղէն, իրեն կարդացնէ ստացած բոլոր նամակները։

ԽՄԲ — կարելի՞ է հարցնել թէ գժոխքինո՞ր անկիւնը նետուած են այս դժբախտ հայերը։

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ

ՇԱՎԻԼ, 29 յուլիս.— Կիրակի օր, Շավիլի Արդութեան ենթակոմիտէն կազմակերպած էր ուխտագնացութիւն մը Խանասորի Հերոսին՝ իշխան Արղութեանի դամբանին վրայ, որ կը գտնուի Շավիլի գերեզմանը։

Ժամանակէն առաջ, բազմութիւնը հաւաքուած էր նշանակուած ժամադրավայրը, ուր օրուան նախագահին՝ ընկ. Ա. Գիւլխանդանեանի բացման կրակոտ ու խանդավառ ճառէն վերջ, բոլորը ուղղուեցան դէպի գերեզման։

Հերոսի համեստ դամբանին առջեւ, խօսք առաւ ընկեր Ռէն, որ բացատրեց Խանասորի արշաւանքին յեղափոխական ու պատմական նշանակութիւնը, եւ ներկաները յարգանքի հրաւիրեց ազատութեան ճամբուն վրայ ինկած նահատակներու յիշատակին առջեւ։

Խօսեցաւ նաեւ ընկեր Հայկ Եաղճեան, խորապէս յուզելով ունկնդիրները։

Ուխտագնացութենէն վերջ, ներկաները հաւաքուեցան անտառին գեղեցիկ մէկ անկիւնը, ստեղծելով ընկերական տաք ու մտերմիկ մթնոլորտ մը։

Խոր-լէ-Մուլինոյի «Եփրատ» նորակազմ նուագախումբը, մերթ ընդ մերթ կը հնչեցնէր ազգային ու եւրոպական կտորներ, մեծ յաջողութեամբ։ Արտասանութիւններ կատարուեցան ընկ. Մաձառեանի եւ ուրիշներու կողմէ։

Հաւաքոյթը վերջ գտաւ, իրիկուն ուշ ատեն, պարերով ու երգերով։

Մ. Թ.

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ ՌՕԱՆԻ ՄԷՋ

ՌՕԱՆ, 29 յուլիս.— Նախաձեռնութեամբ Ռօանի Հ. Ց. Դ. Ակնունի խումբի, Խանասորի տարեդարձը տօնուեցաւ դաշտահանդէսով մը, կիրակի, 27 յուլիսին։

Ժամանակէն առաջ մեր հայրենակիցները եկած էին նշանակուած ծառաստանը, ուր բեմին վրայ կը ծածանէին հայկական եւ ֆրանսական դրօշները։

Հանդէսը բացաւ ընկեր Ամատունի, բացատրելով օրուան նշանակութիւնը եւ անմիջապէս նուագուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ը։

Մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութիւն պահուեցաւ ի յարգանս նոյն օրուան ինկած հերոսներուն։

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին օրիորդներ Ամաքսի, Մարի, Անահիտ Աւագեան, Նոյեմի Սարեան, եւ Հայրապետեան, ընկ. Օհնոյեան եւ պրն. Մելքոն Հայրապետեան, որոնք ամէնքն ալ փայլ տուին դաշտահանդէսին։

Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկ. Բարկէն Ղաբեկեան որ պարզեց Խանասորի արշաւանքի տուն տուող դէպքերը եւ բացատրեց անոր յեղափոխական հետեւանքները։

Խրոված երկու նապաստակները աճուրդի դրուեցան, որմէ գոյացաւ կոկիկ գումար, եւ շահեցան ընկ. Գէորգ Քէօշկէրեան եւ Երուանդ Ճորխեան։

Փակման ճառը խօսեցաւ ընկ. Ամատ Գառօնէ, որ շեշտեց ու գովեց մեր գաղութին համերաշխութիւնը եւ յորդորեց նոյն թափով շարունակել մանկապարտէզի հաստատման աշխատանքները։

Հանդէսը փակուեցաւ ուշ ատեն խոր տպաւորութիւն թողլով ներկաներու վրայ։

Մեսրոպ Թորոսեան

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 յուլիս.— Փէշաւէրէն, պոմպէյէն, կալկաթայէն ստացուած բազմաթիւ հեռագիրներ կը հաստատեն թէ, հակառակ արտասահմանի Ափղան պատուիրակութեանց հերքումներուն, գապուլէն հասնող ճամբորդներ կը հաստատեն Ափղանիստանի մայրաքաղաքի եւ ֆրանսական դրօշները։ Բազմաթիւ գիւղացիներ ըմբոստացած են նատիր Խանի իշխանութեան դէմ։ Կառավարական ուժերը սպաննած են 2000ի չափ ըմբոստներ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Թղթակիցներէ եւ յօդուածագիրներէ իրենց գրուածքները գրել Թուղթին մէկ երեսին վրայ։

ՍՈՎԻԷԹ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒՀԻՒ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

Ցանկրհինգ օրէ ի վեր Ալօշկա Մօրոզովան Տիկին Ալա Վասիլիէվի եղած է։ Ան ամուսնացաւ իր առեւտրական տնօրէնին հետ որ զայն կառքով դպրոց կը բերէ։

Անոր հարսանեկան մատանին անսովոր մեծութիւն մը ունի. ամբողջ մատին կէսը կը ծածկէ։ «Պահապանը» կ'ըսէ.

— Ասիկա հարսանեկան մատանի չէ, այլ դրամագլուխի շահագործում,

= Ալօշկայի ծերուկ ամուսինը սովետական թուղթերուն վրայ հաւատք չունի եւ դրամը ոսկիի կը վերածէ։ Մատանին օրինակ մըն է ատոր։

Մենք կը խնդանք եւ պահպանը կը շարունակէ— «պէտք չէ խնդաք, չէք հասկնար, անոր համար է որ կը խնդաք։ Այդպէս մէկը կը ձանչնայի, ան ալ համագործակցականի մը նախագահն էր։ Իր բոլոր նկարները եւ պատկերները ոսկիէ գամերէ կը կախէր։ Ինք, կինը, երախաները (եօթը հատ էին) ամէնն ալ ոսկիէ ակռայ ունէին։ Բոլոր առողջ ակռաները կը հանէին այդ նպատակին համար։ Ընգամ մը ամէնէն պզտիկին բան մը պատահեցաւ— անորը կաթի ակռաներ էին դեռ։ Երկրորդ ակռաները սկսան բուսնիլ ոսկիներուն տակէն։ Օ՛հ, ինչպէ՞ս ծծծեցին փոքրիկը, հայրը կը պնդէր թէ տղան դիտմամբ կ'ըներ։ Պէտք չէ այդպէս կատակել համագործակցականի նախագահներու հետ, այնպէս չէ՞»։

* * *

Տիկին Ալա Վասիլիէվը կանուխ կերպով ներկայ կը գըտնուի դասախօսութիւններուն։ Անգամ մը ինծի մօտեցաւ,

— Ներսիա՛, խնդիրք մը ունիմ,

= Ի՞նչ է։

— Այս կիրակի ամուսնոյս ծանօթները ճաշի պիտի գան, ես ալ իմ ծանօթներս պիտի ուզէի հրաւիրել,

= Ձե՞ս ուզեր գալ մեզի հետ ճաշելու։

— Կ'ուզես ըսել թէ միայն գի՞ս կը հրաւիրես։

= Ո՛չ, ճիշդ ատոր համար ձեր խորհուրդին կը դիմեմ թէ դեռ ո՞վ պէտք է հրաւիրեմ։ Գիտէք այնպիսի մարդիկ պիտի ուզէի որ աւելի պրոլետար ըլլային...

— Ի՞նչ։

= Գիտե՞ս, Նատիա, ամուսնոյս հիւրերը իր գրասենեակէն պիտի ըլլան, մեծ մասը համայնավար, ուստի պիտի ուզէի որ տեսնէին թէ մեր ծանօթները գլխաւորաբար պրոլետար դասակարգէն են։ Ուրեմն որո՞նք կը թելադրէք որ հրաւիրեմ։

Քաղաքացի Վասիլիէվի ճաշը տեղի ունեցաւ առանց համալսարանի պրոլետար ներկայացուցիչներուն։ Երկու պատճառ կար ատոր։ Նախ ոչ օք ուզեց ճաշին երթալ։ Երկրորդ, այդ օրը քօսթիա կավրիքօվի թաղումին գացին, ան նոյն օրը հիւանդանոցին մէջ մեռեր էր, երբ մենք ճաշի հրաւէրը ստացանք։

Քօսթիան առանց ծաղկեպսակի եւ դամբանականի թաղեցինք։ Ծաղկեպսակի համար դրամ չունէինք, որովհետեւ ամենագէշ պսակին համար եօթը ռուպլի ուզեցին, եւ մենք դժուարութեամբ էր որ երեկ կըրցանք հաւաքել։

Քօզաքէ գլխարկով ուսանողը դամբանական մը սկսաւ, ցուրտը սակայն սաստիկ էր եւ խօսողին ակռաները այնքան իրարու գարնուեցան որ ստիպուեցաւ քանի մը խօսքէ յետոյ դադրեցնել։ Մենք, լուռ կերպով դագաղը պաղ հողին մէջ իջեցուցինք։

Դեկտեմբերեաններու հրապարակին վրայ «պղնձեայ ձիաւորին» տակ քօսթիայի բնակարանները պարապ մնացին։

ՆԱԶԻՒ ԱԶՎՈՒՍԿԱՑԱ
Թարգմ. Մ. Մ.

ՎԵՐՋ

ԼԻԹՈՒԱՆԻՈՑ նախկին բանաւորը վոլտեմարաս որ աքսորի դատապարտուած էր կառավարութեան կողմէ, փորձեց փախիլ, երկու բարեկամներու օգնութեամբ եւ պահակիմը մեղսակցութեամբ։ Բայց այն միջոցին որ ինքնաշարժը կը մտնէր, ուրիշ պահակ մը արգելք եղաւ եւ առանց վախնալու վոլտեմարասի ատրճանակին սպառնալիքէն, կրակեց ինքնաշարժին անիւներուն վրայ։ Բամբիւնէն հասան ուրիշ պահակներ ու ձերբակալեցին փախստականն ուերկու մեղսակիցները։

∴ Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ, բազմաթիւ երեսփոխաններ գանգատ յայտնեցին թէ կառավարութիւնը թոյլ չտար որ ազատական երեսփոխան Ճոն Սիմոն,— Հնդկաստանի մասին համբաւաւոր տեղեկագրին հեղինակը — մասնակցի Լոնտոնի խորհրդաժողովին։

Կառավարութիւնը պատասխանեց թէ այդ ժողովին մասնակցողները պէտք է զերծ ըլլան կանխակալ ամէն կարծիքէ, ինչ որ Սիմոնի պարագան չէ, քանի որ ան արդէն վիճելի խնդրին մասին վերջնական կարծիքներ ունի։

∴ Հնդիկ ազգ. խորհուրդին գործադիր մարմինը որոշեց պայքարիլ հնդկական յառաջիկայ ընտրութիւններուն դէմ, քուէառու մասնաճիւղերուն դռներուն առջեւ դնելով կամաւորներ, որոնք խաղաղ միջոցներով պիտի չթանան համոզել ընտրողները որ չմասնակցին քուէարկութեան։

Զինաւատաճի կացութիւնը

Զանկ-Շա քաղաքը կողոպտող համայնավարներուն գլուխը կը գտնուի Գերմանիոյ մէջ կրթուած չինացի զօրավար մը, որ չինական ժամուլին կողմէ կը մեղադրուի թէ ծախուած է Մոսկուայի։

Հազարաւոր գիւղացիներ կը փախին դէպի հիւսիս։

Կառավարական զօրախումբերու հրամանատարները կը փորձեն վերակազմել իրենց խումբերը, նահանջելով։ Սակայն, կառավարութիւնը չի կրնար մեծ օժանդակութիւն մը ցոյց տալ անոնց, ռազմանիւթի եւ պատերազմական այլ պիտոյքի պակասին պատճառով։

Ազգայնական երեք զօրագունդեր անձնատուր եղան համայնավարներուն։

Զանկ-Շայի օտարականները ապաստանեցան անգլիական մարտանաւ մը։ Համայնավարները՝ յարձակեցան ամերիկեան մարտանաւու մը վրայ եւ վիրաւորեցին հինգ նաւագներ։ Սպաննուեցան 50 համայնավարներ՝ Բազմաթիւ վիրաւորներ ալ ունին։

Ճափոնական կառավարութիւնը հրահանգ տուաւ ծովային ընդհ. հրամանատարութեան, փութով ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցները, պատրաստ գտնուելու համար ի հարկին։

Իտալիոյ աղէտին վերջ

Փութով առաջ կը տարուին երկրաշարժէն վնասուած եւ անբնակելի դարձած շէնքերու քանդումը, ինչպէս նաեւ թեթեւցնել վնասուած բնակարաններու ծորդութիւնը. այնպէս որ կարգ մը վայրերու մէջ. աղէտեալները արդէն կը սկսին մտնել իրենց տուներէն ներս։

Տասներկու վայրերու մէջ, սկսած են շինել 200 բնակարաններ, ուր կարելի պիտի ըլլայ պատսպարել 6000 անձեր։

Յառաջիկայ շաբթու, բազմաթիւ գիւղերու մէջ պիտի ձեռնարկուի 2385 բնակարաններու շինութեան։

Իսկ վեսուվը կը գտնուի իր ամառնային սովորական բորբոքման վիճակին մէջ եւ որ եւ է վտանգ չի սպառնար շրջակայքին։

Սարաճ օղու Շիւրի եւրոպա կուգայ

Թուրքիոյ ելմտական գործավարը Սարաճ օղու Շիւքրի, էնկիւրիէն մեկնեցաւ Եւրոպա։ Այս ճամբորդութեան քաղաքական որ եւ է նպատակ չի վերագրուիր։ Թուրք գործավարը Զուիցերիոյ մէջ պիտի տեսակցի Ֆրանսացի հաւաբաւաւոր ելմտագէտ Շարլ Ռիոթի հետ, որուն յանձնուած էր Թուրքիոյ ելմտական ու տնտեսական կացութեան ուսումնասիրութիւնը՝ Թուրք կառավարութեան կողմէ։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՔԼԱՍԱՌԻ ՄԷՋ

Շոգեկառքի եւ ճանրակառքի կայարաններուն մօտ

Արեւոտ եւ լուսաւոր դիրք։ Երեք սենեակ, ճաշասրահ, խոհանոց, Cabinet de Toilette, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ հեռաձայն։ Դիմել ամէն օր՝ 27 Rue Lazare Carnot, Clamart.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ

Յատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ Ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիրը, համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIAN

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just. MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մթերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ։

Նրբաճաշակ տիկիններ

Մի մտահոգուիք թէ ձեր հագուստները ո՞վ պիտի կարէ եւ ո՞վ ձեզ լիովին պիտի գոհացնէ։ Դիմեցէք B. Jaret ֆիրմայով հայկական հաստատութեան որ մեծ խնամքով կը պատրաստէ ձեր փափաքածէն տեսակ հագուստները՝ դեկավարութեամբ ծանօթ վկայեալ դերձակուհիի եւ ՀՆԱՐՈՂ ՄՕԴԵԼԻՍՏ տիկին ցասմիկ Դաւիթօֆի։ Բաց աստի հոն կը գտնէք ամենավերջին նորաձեւութեամբ պատասխան հագուստներ անհաւատալի ժամանց գիներով։ Հասցէն շատ դիւրին, 4Rue de la Collegiale Ա.յարկ (86 Bld. St. Marcel). Métro Gobelinsէն 40 քայլ։

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սկսեր շաբաթի Հ. Յ. Դ. վարուժան ակումբի մէջ, 15 Rue Jeanne d'Arc St. Chamond, բոլոր շրջաններու ընկերները պարտաւոր են որոշեալ ժամուն ներկայ ըլլալ իրենց լիազօրագրով։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԽԱՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հ. Յ. Դ. ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԸ

վաղը առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Կը նախագահէ Լ. ՄՕՋԵԱՆ — Կը խօսի՝ ՌԻՆ

Երգ, արտասանութիւն, նուագ, երգ եւայլն

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Շոգեկառք՝ կառ տիւ Նորէն 10.25, 11.50, 1.43 եւ 1.51

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ 10ԻՆ, ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԶԱԽՈՒՄԲԻ

Վաղը Ֆօնթէնպլոյի անտառին մէջ

Կը հրաւիրուին անդամներն իրենց պարագաներով եւ համակիրներով

Ժամադրավայր Gare de Lyon առաւօտեան ժամը 7—7.30

Առաւօտները մինչեւ ժամը 8ը երթեւեկը կ'արժէ 12.50, 8էն վերջ կրկին գին։

ՃԱՇԸ ՄԻԱՍԻՆ ԲԵՐԵԼ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Վասպուրականի Հայրենակց. միութեան կողմէ

Վաղը կիրակի ժամը 8էն 21, 10 Պուլվար Բապաթօի գեղեցիկ պարտէզին մէջ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Հանրակառքը թիւ՝ 46, իջնել վերջաւորութեան

Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՅԱՅՏԱԳԻՐՈՎ 15 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՕՀԱՆԵԱՆ (Նախկին Ազգ. Երեսփոխան)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան կողմէ կիրակի, 17 Օգոստոս։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ եւ Պիանքուրի Զաւարեան ենթակամիտէի վարժեան, Մշօ եւ Մուրատ խումբերու ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Սիփան երգչախումբի անդամանդաժուհիները կը հրաւիրուին ժողովի վաղը իրիկուն 71 Ave. Kléber.

Զ. Ե. Ո. Միութեան Մարսէյլի վիճաբանական ժողովըվաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին միութեան սրահին մէջ, 23 Պուլվար տէ կօմիէ, կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Անիէռի ժամանաճիւղի ընդհ. ժողովը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, 79 Rue des Chambards, (Անիէռ), կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ կեդր. վարչութիւնը։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի ընթերցասրահը բաց է երկուշաբթի, երեքշաբթի եւ Շորեքշաբթի իրիկունները ժամը 7ու կէսէն—10, Հասցէ՝ 181 Cours Lafayette. Café de la Gare-ի ներքնասրահը։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ փարիզի եւ շրջակայից ցոր. ցանձնախումբի հիմնադրամի մասնախումբը կը փութայ խնդրել բոլոր կազմակերպութիւններէն եւ անհատներէն, որոնք տակաւին չեն փակած առկախ մնացած հաշիւները, (տետրակով հանգանակութիւն, շքադրամ եւ պատկեր), բարի ըլլան մինչեւ Օգոստոս 15 կարգադրել հաշիւները, իրենց քով գտնուած դրամները տետրակներով միասին յանձնել Պ. վ. Թագուրեանի, 53 Fbg. Montmartre, Paris (9e).

Դիւրութեան համար կը յիշենք հոս առկառ մնացած տետրակներու թուահամարները՝ 4, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 24, 26, 32։

Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան ժողովըվաղըշաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՀՐԱՒԻՐ

Պոլսոյ Նարեկեան եւ Էսայեան վարժարաններու երկսեռ բոլոր սանները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին կարեւոր խնդրոյ մը առթիւ, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանը 61, Rue Monsieur le Prince, մէթրօ սկսեր միշել։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկ. Զարպագեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն. անոնց որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց փոքրիկ զաւկին ԴԱՒԻԹ ՁԱՐԱՅԵԱՆի մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Յուլիս 28ին Կրընոպլի մէջ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կ. Մոմճեբեան եւ Յ. Եփրեմեան (Բիրէյա) շնորհակալութիւն կը յայտնեն բարեկամներու, ծանօթներու որոնք անձամբ եւ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ տիկնոջ եւ քրոջ

ՏԻԿԻՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ՄՈՄՋԵՐԵԱՆ

(Ծնեալ Եփրեմեան, Մաղնիսա)

զառնաղէտ մահուան առթիւ։

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՐՂՈՅ ՆԻՒՊԱՐԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՕՈՒՆԴԻՆ ԱՌԹԻԻ

Պիտի կատարուի վաղը կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ. Սկզբնաւորութիւն պատարագի՝ ժամը 10ին. Հոգեհանգստեան պաշտամունք ժամը՝ 11.30ին։

Կը հրաւիրենք Փարիզի եւ շրջականերու բոլոր հայութիւնը, մասնակցիլ ողբացեալ մեծ հայուն յիշատակին նուիրուած ազգային սուգի եւ յարգանքի այս հանդիսաւոր ցոյցին։

Հոգաբարձութիւն Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ փարիզի

(Կնիք)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Տէսին, 3. Գ.— 35։
Սէն Թ'Օպան, Հ. Խ.— 70։
Մարսէյլ, 3. Գ.— 35։
Ալֆոռվիլ, Կ. Մ.— 50։
Գոնեթանցա, Գործ.— 850։
Կարդագրեցինք։
Թաւրիզ, Գործ. Ն. Գ.Է.— 1000։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Նուրհան Մատուրեան կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Տրապիզոնցի Արշաւիր Տիրատուրեան։ Իմացնել՝ Maison Varteressian, 1 Rue Hautefeuille, Paris.

— Կը փնտռուի Սեբաստացի Մէհմետիէ Ոսկիանի (Պուլախճի) քոյրը, Ս. Սարգիս Թաղեցի, Ագապի Հիւսնեան, որ ուսուցչուհի էր Ներսէսեան եւ Ս. Գէորգ վարժարաններուն մէջ։ Իմացնել՝ Armenag Guregh, 170 Rue de Crimée, Paris (19e).

— Մարաշցի Յարութիւն Ազրապեան որ ժամանակ մը կը բնակէր Լիոն, 3 ամիս առաջ կը գտնուէր Նիս 19 Rue Biscara, ներկայիս կը մնայ անյայտ, իր հասցէն գիտցողներէ կամ ուր գտնուելու մասին որոշ տեղեկութիւն ունեցողներէ կը խնդրուի իմացնել՝ Նազար Ազրապեանի. Rue Boteva No. 2 Bourgas, Bulgarie.

— Ամասիացի Թագուր Զէնտիկան (15—16 տարեկան) կը փնտռէ իր եղբայրը հաճի Օննիկ Զէնտիկեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն՝ Մարգրուհի։ Կը կարծուի թէ հաճի Օննիկ գտնուած է Երուսաղէմ եւ Պոլիս եւ այժմ հաստատուած Ամերիկա։ Իմացնել Թագր Զէնտիկեանի, Ecole Arménienne Begnin, Vaud, Suisse.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբեւ նոր մեթոտով դարմանում արեւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէհիւանդութեանց (ֆրանկախառ, մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ընդհամէն եւ արագ հրդացկութ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12,

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (

մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12

EMPIRE մէթրօ-ում՝ 37 Av. W

կ'ուզուի

գրագրուհի Դիմել՝ Մալլեան եղբարց, 22 Rue d'Haville. Փարիզ։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDIT 208bis, Rue Lafayette Paris

L. Gérant H. STEPHA

En vacances : emportez un

Hawk-Eye Kodak

anastigmat f : 6,3 - 250 frs

On connaît la triple joie de prendre les photos, de les faire admirer à tous, d'y revoir enfants, parents, amis, excursions et ses belles heures de liberté.

ԳՆԵՑԷՔ ՔՈՏԱՔ

ԳԻՆ՝ 250 ՖՐԱՆՔ

Place de Trinité

Châteaudun No. 69

Լուսանկարելով հաճոյք կ'ունենանք վերատեսնելու ձեր զաւակները, ազգականները, բարեկամները վերյիշելու ձեր զբօսանքի գեղեցիկ վայրերը եւ այ ձակուրդի օրերը։

ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԳԱՌԼՕ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

34 RUE ST. LAZARE, PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Peletier *եւ* N. D. des Lorettes

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ, ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadetի, Peletierի եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Չ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժ. 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.266

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

3 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1330 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՀԱՑԱՍԷՐ" ՄԸ

Տոքթ. Պարթըն Փարիզ եկած է, և պիտի անցնի Հայաստան, Սուրիա և Եգիպտոս:

Հոս, ճաշկերոյթի մը տուած է որբերուն, ուր ներկայ եղած են ութսուն չափահաս որբեր, և շարք մը ազգայիններ: Այդ ճաշկերոյթի ընթացքին, յայտնի միսիոնարը... ըսած է իր ճառին մէջ, թէ ինքը հայասէր մըն է, գիտէ հայերէն, իր երկու աղջիկները կը գտնուին Հայաստան: Գիտեն հայերէն և կը սիրեն հայ ժողովուրդին: Ու աւելցուցած է.— «Երբ մենք Ամերիկայի մէջ լսեցինք ձեր տառապանքը, աշխատեցանք կարողանալ մարդասիրական մեր պարտականութիւնը»:

Տոքթ. Պարթընի անունը կապուած է հայ ժողովուրդի հետ՝ լաւ և՛ վատ յիշողութիւններով: Դժբախտաբար վատ յիշողութիւնները այնքան գօրաւոր են, որ լաւ կողմը կը նսեմանայ անոր դէմ և մեզ կը ստիպէ հրապարակաւ ըսել թէ Պարթընեան հայասիրութիւնը կեղծիք մըն է, որուն չի կրնար հանդուրժել հայ ժողովուրդը:

Հայ ժողովուրդը բազմաթիւ առիթներով իր երախտագիտութիւնը յայտնած է ամերիկեան ժողովուրդին և այն անձնուէր գործիչներուն, որոնք մեծապէս օգնեցին հայ ժողովուրդին իր դժբախտութեան օրերուն, փրկարար դեր մը կատարելով: Հիմա ալ, տարիներ անցնելէն յետոյ, հայ ժողովուրդը նոյն գնացումը կը պահէ ամերիկեան ժողովուրդի վեհանձնութեան հանդէպ: Թէև մենք գիտենք նաև այն բացասական երեւոյթը և մատնանշած ենք յաճախ, թէ հաւաքուած միլիոններու կէսէն աւելին ծախսուած է ամերիկեան պաշտօնեաներուն վրայ, ու միայն փոքր մասը հասած է բազմաչարչար կարօտեալներուն: Թերեւս այս սիստէմը ամերիկեան Besenessին անհրաժեշտութիւններէն կը բխի. բայց վրդովեցուցիչ ըլլալէ չի դադրիր: Թշուառութեան հաշուոյն առեւտուր մը, որմէ օգտուեցան շարք մը շահադէտ մարդիկ, խաղալով ամերիկեան ժողովուրդի բարեսիրական թելերուն վրայ:

Այս երեւոյթը կրնար մեզ դժգոհ թողուլ, բայց այն քիչ մասն ալ որ կը ստանար հայ ժողովուրդը, երկնային բարիք մըն էր, որմէ չէինք կրնար հրաժարիլ:

Բայց, այսօր, կրնայինք հրաժարիլ Տոքթ. Պարթընի ճաշկերոյթէն:

Որովհետեւ,

Տոքթ. Պարթըն, ժամանակին, երբ միայն մարդասիրական պարտականութիւններ կը կատարէր, արժանացաւ հայութեան ջերմ հակակրութեան: Իսկ երբ, ան զանազան հաշիւներով, պըճնուած բաւականին կասկածելի պատճառաբանութիւններով, նետուեցաւ քաղաքական չրպտոյտին մէջ, մենք դարձանք հայ ժողովուրդի թշնամիներուն հետ: Ու այդ թուականներէն ասդին, Քրիստոսին ծառայող պաշտօնեան, կայնած Թուրք-իսլամի կողքին միշտ վնասակար եղաւ հայկական դատին և հայ ժողովուրդին:

Միսիոնարի գործունէութեան մեծագոյն դաշտը Թուրքիան էր: Այդ պատճառով անիկա երբէք չէր ուզեր ձեռք քաշել Թուրքիայէն: Հայութեան անկախութեան ու առանձնութեան հակառակորդ մը հանդիսացաւ: Դեգերեցաւ հայկական ինամի շուրջ, միշտ նախատեսելով աղերսական վիճակ մը հայ ժողովուրդին համար, ու գայն նկատեց լայն դաշտագետին մը «բարեսիրութեան» գործունէութեան համար: Այդ թուականներէն ասդին, ուր որ ողբերգական գործողութիւն մը կը կատարուէր հայ ժողովուրդին գլխին, Տոքթ. Պարթընը հոն էր, գործի վրայ, հայասէրի դիմակով, առանց սակայն հայութեան դէմ ելլելու:

Լօզանի դաշնագրի օրերուն, «հայասէր»ը գործի վրայ էր: Իսկ այդ դաշնագրի վաւերացման պատմութիւնը շատ երկար տեւեցուց ամերիկեան եւ հայկական մամուլը: Տոքթ. Պարթընը գլխաւոր հերոսն էր, կայնած Թրքական խմբակին կողքին, որ անհաշիւ եռանդ թափեց ամերիկեան շրջանակները համոզելու, որ դաշնագիրը վաւերացնեն: Այդ պայքարին մէջ Թուրքերն ու Թրքասէրները պարտուեցան: Բայց Պարթընի գործունէութիւնը մնաց եւ «հայասէր»ի եւ հայութեան յարաբերութիւնները ճշդուեցան:

Տոքթ. Պարթըն եւ իր կողմնակիցները քանի մը չուանն-ու վրայ կը խաղային: Նախ, իսկական Թարգմանը կը հանդիսանային ղրամատիրական այն խմբակներուն, որոնք առեւտրական եւ ղրամատիրական շահեր կը հետապնդէին Թուրքիոյ մէջ: Քրիստոնէութիւնն ու բարեսիրութիւնը ղրկուած ժոխք: Երկրորդ, բարեսիրական ձեռնարկներով ոգեւորուող ասարակութեան կը հաւատացնէին թէ Թուրք ժողովուրդը ուտով պիտի դառնայ դէպի քրիստոնէութիւնը եւ թէ իրենց շխատանքը բարոյական գերազանց նշանակութիւն մը ունի:

Իսկ երրորդ, եւ ամենէն կարեւորը, ճկուն «հայասէր»ները ուզէին հաւատացնել որ իրենք կ'աշխատին հայ ժողովուրդի սրիքին համար: Եւ միայն հայ ժողովուրդի բարիքին համար, ւ աւելի, ոչ պակաս...

Արդ, այս բոլորը հայ ժողովուրդի խիղճը վրդովեցին. ովհետեւ, հայ ժողովուրդի ամենէն զգայուն չիլդր հայ ազգի պատագրութեան չիղն է, ու ոչ մէկ մարդասիրական գործ չի նար փոխարինել այդ նրբազգացութեան: Պարթընի «հայասէրութիւնը» մնանկացած էր:

Հայ ժողովուրդը ամենէն թշուառ պայմաններուն մէջ իսկ, պիտի ուզէր իր թշուառութիւնը վաճառքի հանել ի հաշիւ քաղաքական դատին:

Կ. Ս.

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԹԱՐԺՈՒՄԸ

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Մուսուլի սահմանէն, 500 քիւրտ ձիաւորներու յարձակման մասին, Թուրք հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ.

Այն միջոցին երբ այդ 500 ձիաւորները կը յարձակէին Հէքեարիի Օրամար նահանգին վրայ, Արարատի կողմէն ալ յարձակում կը գործէին Գապաք Թէփէի վրայ: Ասիկա նոր փաստ մըն է թէ ըմբոստները առանձին չեն գործեր, այլ ռազմագէտ ձեռքի մը ղեկավարութեան տակ կը գտնուին:

Բայց եւ այնպէս, ինչպէս որ հիւսիսի ձեռնարկը մեծ կրուստով ամլութեան դատապարտուեցաւ, նոյնպէս ալ հաւանական չէ որ Մուսուլի սահմանէն արշաւողները կարենան ազատիլ պաշարման օղակէն: Շրջադիկ գործողութիւնները յաջողութեամբ կը զարգանան եւ Մուսուլի սահմանին վրայ բոլոր անցքերը գրաւուած են:

Արարատի գործողութիւնները դեռ չեն սկսած: Վերջին միջոցները ձեռք կ'առնուին: Զօրաբանակի հրամանատար Սալիհ փաշա այժմ Պայազիտ կը գտնուի:

Հայերուն խնդիրը

«Եարբն»ի համաձայն. «պարբիկ սահմանին վրայ ժողով մը կը գումարուի եւ կ'որոշուի օտար տարրերէն ալ օգտուիլ: Ասոր վրայ երեք հոգինոց մարմին մը կը կազմուի, որպէս զի գործակիցներ ապահովէ Ասորիներէն եւ Հայերէն: Այս մարմնին ամէնէն կարեւոր անդամը Պէքօն է: Դաշնակները իսկոյն նկատի առած են այս միջնորդութիւնը, եւ հայ մամուլը շարժուած ներկայացուցած է իբր քրտական ազգային անկախութեան պայքար մը: Այս առթիւ Քիւրտերէն, Հայերէն եւ Թուրքերէն յայտարարութիւններ տպուած եւ բաժնուած են սահմանամերձ շրջաններու Քիւրտերուն:»

(Լուրը անշուշտ պէտք է ընդունիլ բացարձակ վերապահութեամբ):

Թուրքեւհայկական նոր համաձայնութիւն

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը գրէ թէ Աթէնքի եւ Էնկիւրիի կառավարութիւնները սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացուցած են վերջ դնելու, երկու երկիրներու միջեւ նաւային սպառազինման մրցակցութեան:

Սակայն նկատի առնելով երկու երկիրներու նաւային ուժերու անհաւասարութիւնը, «Տէյլի Թելէկրաֆ» կը կարծէ թէ համաձայնութեան գործնական կէտերուն շուրջ, երկու կողմերու մասնագէտներն ու նախարարները բաւական դժուարութեան պիտի հանդիպին:

Օգոստոս 1ի ցոյցերը

Հակառակ համայնավար կուսակցութեան բուռն ջանքերուն եւ կրակոտ կոչերուն, Օգոստոս 1ը անցաւ գրեթէ սովորական օրուան մը պէս, փարիզի արուարձաններու եւ գաւառներու մէջ: Հրապարակային հաւաքոյթի երեք մեծ սրահներ, որոնք տարբեր պարագաներու առթիւ, հազարաւոր ժողովուրդ կը պարտկեն, պարապ էին: Միայն քանի մը հարիւր հոգի գացեր էին լսելու բոլշեւիկներու ամէնօրեայ սպառնալիքները՝ մարդկութեան դէմ:

Փարիզի 90 մեծ գործարանները հազիւ քանի մը բանթող արձանագրեցին:

Արուարձաններէն, միայն Սէն-Տընիի մէջ, 50 բանուորներ միայն փորձեցին բողոքի ցոյց մը կատարել: Բայց ձերբակալուեցան ու ոստիկանատուն տարուեցան:

Տրանսիի մէջ Թուրքիկներ ցրուող 9 համայնավարներ արժանացան նոյն բախտին:

Արժանթէօյլի 10,000 գործաւորներէն միայն 45 հոգի բոյկոտեցին Օգոստոս 1ը:

Ներքին նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը կը հաղորդէ.— Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ, գործադուլը չափազանց աննշան էր: Հանրային փոխադրութեան սպասարկութիւնները եւ ինքնաշարժները կանոնաւոր կերպով բանեցան:

Գաւառներու բանուորական կեդրոններուն մէջ, ինչպէս Լիլ, Հավրը, Սէն-Թ'Էթիէն, Ռուէն, Հալլուէն, Լիմոժ եւլլն: կացութիւնը հանդարտ էր: Որ եւ է միջադէպ չէ պատահած:

ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Օգոստոս 1ը անցաւ չափազանց հանդարտ: Ոստիկանութիւնը երկու հարիւր հոգի ձերբակալած էր գրգռութեան համար:

ԱԻՍՏՐԻԱ.— Համայնավար կուսակցութիւնը խնդրած էր ոստիկանութենէն որ թոյլ տայ առտուն՝ երկու, երեկոյեան՝ վեց հաւաքոյթներ սարքելու: Իսկ հաւայնավար օրկանը հրաւիրած էր բանուորները ցոյցեր կազմակերպելու: Ոստիկանութիւնը չընդդիմացաւ համայնավար խնդրանքին: Սակայն, նախազգուշական միջոցներ ձեռք առաւ: Որ եւ է միջադէպ չէ պատահած:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Շնորհիւ ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցներուն, ամբողջ երկրին մէջ, կարգը չխանգարուեցաւ որ եւ է միջադէպով:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Ընկերվարականներն ու համայնավարներն առանձին հաւաքոյթներ սարքած էին ընդդէմ պատերազմին: Ոստիկանութեան և համայնավարներուն միջեւ բախում մը տեղի ունեցաւ: Ձիաւոր ոստիկաններ ցրուեցին ցուցարարները: Վիրաւոր չկայ, բայց բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

Խռովայոյզ Զինւոսաևը

Եանկ-Ցէյի նահանգին մէջ, համայնավարներու գործունէութիւնը մեծ ժոահոգութիւն կը պատճառէ, որովհետեւ կառավարական կանոնաւոր ուժերու չգոյութիւնը, զանոնք տէր կը դարձնէ կացութեան եւ թոյլ կուտայ որ անարգել կողոպտեն ու ջարդեն:

Անգլիական երկու մարտանաւեր, մեկնեցան Նանքինի ջուրերը, հոն հրահանգի սպասելու:

Համայնավարները ոչնչացուցին անգլիական թնդանօթակիր նաւ մը, առանց վնասելու: 4,000 կարմիրներ կը քալեն Քիու-Քեանկի վրայ, ուր օտարականները հրաւիրուեցան քաղքէն հեռանալու:

Հանքերուն մէջ, կացութիւնը չափազանց ծանր է: Զինուցիները կ'ապաստանին օտար հաստատութիւնները: Ազգայնականները քաղքին շուրջ կ'ամրացնեն իրենց դիրքերը:

Զանկ-Շայի մէջ, ճափոնական հիւպատոսարանին համայնավարներու կողմէ հրկիզման պատրուակով, Ճափոնի կառավարութիւնը որոշեց վնասուց հատուցում պահանջել Փէքինի կառավարութենէն:

Ռուսական դահլիճը կը հրաժարի

Պուքրէշի մէջ, յատուկ զրոյց կը շրջի դահլիճի հրաժարման մասին:

Պ. Մանիու, իբր թէ իր հրաժարականը ներկայացուցած է Թագաւորին, որ վերապահած է իր որոշումը:

Հրաժարման պատճառն այն է որ Թագաւորը դժգոհ մնացած է դահլիճին Թոյլ վարմունքէն՝ այն պահուն երբ հակասեմական շարժումը խռովութիւններ կը յարուցանէր Պուքովինայի մէջ:

Ընկերային ապահովագրութիւններ

Ընկերային ապահովագրութեանց դէմ շարժումը հետզհետէ կը ծաւալի մանաւանդ Ֆրանսայի հիւսիսային շրջանին մէջ: Լիլի մէջ, շարժումին կը մասնակցին նաեւ կաշեգործները: Իսկ Լիլի արուարձաններուն մէջ, նոր գործադուլներ արձանագրուեցան: Կարեւոր գործատուն մը, որ կ'աշխատցնէ 4000 հոգի, մնացած է 4.500 բանուորներով:

Ռուպէյի մէջ հիւսկեղէնի գործատան մը 400 բանուորները առջի օր գործադուլ յայտարարեցին: Թուրքուանի մէջ, 800 հոգի եւս աւելցան բանթողներուն վրայ:

Լիլի մէջ, գործատէրներու սէնդիկան որոշել ժերժեց ամէն բանակցութիւն բանուորական կազմակերպութիւններու հետ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՃԱՓՈՆ Կ'ՈՂՈՂՈՒԻ.— Հեղեղանման անձրեւներ մեծ վնասներ պատճառեցին Քիոթոյի շրջակայ քաղաքներուն: 2000 տուներ ողողուած են Ցուշիմիի մէջ, 7000 անձեր ապաստանած են քաղքին դպրոցները:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ.— Անգլիոյ Խորհրդարանը փակուեցաւ արձակուրդով: Վերաբացումը պիտի կատարուի հոկտեմբեր 28ին:

ՀԱԿԱԲՈԼՇԵՒԻԿ ԱՄԵՐԻԿԱՆ.— Նիւ Եորքի ոստիկանութիւնը այս միջոցիս կը փնտռէ Սիլին կամ Սիմէոն անուն չեկիստ մը որ յատուկ կազմակերպութեան մը գլուխը կը գտնուի: Այդ կազմակերպութիւնը թէ համայնավար քարոզչութեամբ կը զբաղի եւ թէ միեւնոյն ատեն, կը Լանայ տեղեկութիւններ քաղել ամերիկեան նաւատորմին եւ բանակին մասին,

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի ՄԷՋ.— Պոմպէյի մէջ հիւանդի վնց գործարանները փակուեցան: 15000 բանուորներ անգործ կը մնան:

Ուրիշ 7 գործարաններ պիտի փակուին սեպտեմբերին: Տնտեսական տագնապին հետեւանքով անգործներու թիւը երթալով կ'աւելնայ:

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՂԻՆ.— Երկարատեւ բանակցութիւններէ վերջ, նոր համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ պարսիկ կառավարութեան եւ գերման խմբակի մը միջեւ, պարսկական երկաթուղիի հիւսիսային ճիւղին շինութեան մասին:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ.— Մոսկուայի բանտին մէջ մեռաւ ռուս ծանօթ պատմագէտ Պլատոնով, 70 տարեկանին: Պլատոնով բանտարկուած էր Չէկայի կողմէ այն ամբաստանութեամբ թէ՝ Ակադեմիոյ Թանգարանին մէջ, կառավարութենէն գաղտնի պահած է, հակաբոլշեւիկ անձերու կողմէ իրեն յանձնուած պատմական կարեւոր վաւերաթուղթեր:

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.— Հակառակ ալիւրի գիներու բարձրացման, փարիզի քաղաքապետութեան պնդումին վրայ, հացին գինը պիտի մնայ 2.35:

ԴՈՂՏԻ ԿԸ ԽՄԵՆ.— Ամերիկեան ոստիկանութիւնը Պրուքլինի գաղտնի մէկ սրճարանին մէջ, երեւան հանեց հազարաւոր տակառներով գարեջուր եւ վիսքիի եւ գինիի շիշեր, անոնց արժէքը կը գնահատուի 37 միլիոն ֆրանք:

ՓՐԱՆՓՈՒՐԻՆ ՄԵՌԱԾ.— Իտալիոյ ընկերվարական համբաւաւոր դէմքերէն Փրանփուրինի որ 30 տարի անընդհատ իտալական ընկերվարութիւնը ներկայացուցած է Խորհրդարանին մէջ, մեռաւ անբուժելի հիւանդութեան մը հետեւանքով:

Ինքն էր որ առաջին անգամ Իտալիոյ մէջ նուիրուած է գիւղացիներու կազմակերպութեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՍՊԱՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության Վասպան նահանգը բաժանել հետևյալ շրջանների՝ Վասպանի շրջան՝ կենտրոնը Վասպան քաղաքը, Գավառի շրջան՝ կենտրոնը Գավառ գյուղը, Մարմարիկի շրջան՝ կենտրոնը Մարմարիկ գյուղը, Նորաշենի շրջան՝ կենտրոնը Նորաշեն գյուղը, Ջրաբերդի շրջան՝ կենտրոնը Ջրաբերդ գյուղը, Ծաղկավանի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավան գյուղը, Արծվաբերդի շրջան՝ կենտրոնը Արծվաբերդ գյուղը, Ալվանքի շրջան՝ կենտրոնը Ալվանք գյուղը, Ծովագյուղի շրջան՝ կենտրոնը Ծովագյուղ գյուղը, Սարիգյուղի շրջան՝ կենտրոնը Սարիգյուղ գյուղը, Ձորակի շրջան՝ կենտրոնը Ձորակ գյուղը, Ոսկեհովտի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեհովտի գյուղը, Լեռնապատի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնապատ գյուղը, Կարմրաքարի շրջան՝ կենտրոնը Կարմրաքար գյուղը, Ալագյազի շրջան՝ կենտրոնը Ալագյազ գյուղը, Արտավանի շրջան՝ կենտրոնը Արտավան գյուղը, Նարեկավանի շրջան՝ կենտրոնը Նարեկավան գյուղը, Ծիրանավանի շրջան՝ կենտրոնը Ծիրանավան գյուղը, Սևանավանի շրջան՝ կենտրոնը Սևանավան գյուղը, Ամրակերտի շրջան՝ կենտրոնը Ամրակերտ գյուղը, Ղազանչիի շրջան՝ կենտրոնը Ղազանչի գյուղը, Ծաղկաձորի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկաձոր գյուղը, Ոսկեհատի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեհատ գյուղը, Արծվանիստի շրջան՝ կենտրոնը Արծվանիստ գյուղը, Ձորագետի շրջան՝ կենտրոնը Ձորագետ գյուղը, Ալվանիկի շրջան՝ կենտրոնը Ալվանիկ գյուղը, Նորավանքի շրջան՝ կենտրոնը Նորավանք գյուղը, Ծաղկահովտի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկահովտի գյուղը, Արծվաձորի շրջան՝ կենտրոնը Արծվաձոր գյուղը, Ոսկեվանքի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանք գյուղը, Լեռնավանի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավան գյուղը, Ձորավանի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավան գյուղը, Ծաղկավանքի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանք գյուղը, Արծվավանի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավան գյուղը, Ոսկեվանի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվան գյուղը, Լեռնաձորի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնաձոր գյուղը, Ձորավանքի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանք գյուղը, Ծաղկավանիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանիի գյուղը, Արծվավանիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանիի գյուղը, Ոսկեվանիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանիի գյուղը, Լեռնավանիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանիի գյուղը, Ձորավանիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանիի գյուղը, Ծաղկավանքիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանքիի գյուղը, Արծվավանքիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանքիի գյուղը, Ոսկեվանքիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանքիի գյուղը, Լեռնավանքիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանքիի գյուղը, Ձորավանքիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանքիի գյուղը, Ծաղկավանիիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանիիի գյուղը, Արծվավանիիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանիիի գյուղը, Ոսկեվանիիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանիիի գյուղը, Լեռնավանիիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանիիի գյուղը, Ձորավանիիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանիիի գյուղը, Ծաղկավանքիիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանքիիի գյուղը, Արծվավանքիիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանքիիի գյուղը, Ոսկեվանքիիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանքիիի գյուղը, Լեռնավանքիիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանքիիի գյուղը, Ձորավանքիիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանքիիի գյուղը, Ծաղկավանիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանիիիի գյուղը, Արծվավանիիիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանիիիի գյուղը, Ոսկեվանիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանիիիի գյուղը, Լեռնավանիիիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանիիիի գյուղը, Ձորավանիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանիիիի գյուղը, Ծաղկավանքիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ծաղկավանքիիիի գյուղը, Արծվավանքիիիի շրջան՝ կենտրոնը Արծվավանքիիիի գյուղը, Ոսկեվանքիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ոսկեվանքիիիի գյուղը, Լեռնավանքիիիի շրջան՝ կենտրոնը Լեռնավանքիիիի գյուղը, Ձորավանքիիիի շրջան՝ կենտրոնը Ձորավանքիիիի գյուղը։

2. Վասպանի շրջանը կազմել Վասպան քաղաքի, Ծաղկավանի, Արծվաբերդի, Ալվանքի, Ծովագյուղի, Սարիգյուղի, Ձորակի, Ոսկեհովտի, Լեռնապատի, Կարմրաքարի, Ալագյազի, Արտավանի, Նարեկավանի, Ծիրանավանի, Սևանավանի, Ամրակերտի, Ղազանչիի, Ծաղկաձորի, Ոսկեհատի, Արծվանիստի, Ձորագետի, Ալվանիկի, Նորավանքի, Ծաղկահովտի, Արծվաձորի, Ոսկեվանքի, Լեռնավանի, Ձորավանի, Ծաղկավանքի, Արծվավանի, Ոսկեվանի, Լեռնաձորի, Ձորավանքի, Ծաղկավանիի, Արծվավանիի, Ոսկեվանիի, Լեռնավանիի, Ձորավանիի, Ծաղկավանքիի, Արծվավանքիի, Ոսկեվանքիի, Լեռնավանքիի, Ձորավանքիի, Ծաղկավանիիի, Արծվավանիիի, Ոսկեվանիիի, Լեռնավանիիի, Ձորավանիիի, Ծաղկավանքիիի, Արծվավանքիիի, Ոսկեվանքիիի, Լեռնավանքիիի, Ձորավանքիիի, Ծաղկավանիիիի, Արծվավանիիիի, Ոսկեվանիիիի, Լեռնավանիիիի, Ձորավանիիիի, Ծաղկավանքիիիի, Արծվավանքիիիի, Ոսկեվանքիիիի, Լեռնավանքիիիի, Ձորավանքիիիի գյուղերի խորհուրդների միացյալ նիստերի ընտրական տարածքներից։

3. Վասպանի շրջանի ընտրական տարածքներից ընտրել Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի 18 պատգամավոր։

4. Վասպանի շրջանի 14 ընտրական տարածքներում ընտրությունները նշանակել 27 հունվարի, իսկ Վասպան քաղաքի 3 ընտրական տարածքներում՝ 3 փետրվարի։

Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նախագահության նախագահ Ա. ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Քարտուղար Ս. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Երեքշաբթի, հոկտեմբերի 30, 1990 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՍՊԱՆ ՆԱՀԱՆԳԻ ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Վասպան նահանգի հողային ռեսուրսների օգտագործման մասին հարցը Հայկական Սովետական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդարանի նիստերի օրակարգում առաջին անգամ դրվեց 1988 թվականի հոկտեմբերին։ Այդ ժամանակ Վասպանի նահանգային խորհրդի գործադիր կոմիտեն ներկայացրեց հողերի հաշվառման և գնահատման տվյալները, որոնք ցույց էին տալիս, որ նահանգի հողերի մեծ մասը՝ ավելի քան 60 տոկոսը, ենթարկվել է էրոզիայի, աղակալման, ճահճացման կամ այլ տեսակի քայքայման։ Հատկապես ծանր վիճակում էին

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ ՆԵՐԵՍԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԱՐԱՎԱՐԸ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ՀԵՏ ՄԱՀՎԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՕՐ. ԶԱՐՄԱԼ ՎԱՐԴԱՆԵՑՆ

ՎԱՐԴԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇԵՑ

ԱՐԾԱԹԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

26 Յունիս 1930 Փարիզ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԻ ՏՕՆԸ

Ա. ՎԱՐԴԱՆԵՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԻ ՏՕՆԸ

Ա. ՎԱՐԴԱՆԵՑ

Ա. ՎԱՐԴԱՆԵՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԻ ՏՕՆԸ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

ԱՆԱՄՈՌԻ ԱՐՇԱԽԱՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հ. Յ. Դ. ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԸ

Վաղը առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Beau Séjour պանդոկին պարտէզին մէջ, Rue Beau Séjour

կը նախագահէ Լ. ՄՕՋԵԱՆ կը խօսի՝ ՌԻՆ

Երգ, արտասանութիւն, նուագ, երգ եւայլն

«ԵՓՐԱՏ» նուագախումբի մասնակցութեամբ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Շոգեկառք՝ կառ տիւ Նոռէն 10.25, 11.50, 1.43 եւ 1.51

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միու. թեան կողմէ կիրակի, 17 Օգոստոս:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

փարիզի հայ տրամաթիք թատերախումբը իր էրդ թատերաշրջանի (1930 — 1931) բացումը կը կատարէ հանդիսաւոր կերպով Théâtre Albert Ierի մէջ 5 Հոկտեմբեր կիրակի օր (ցերեկոյթ եւ երեկոյթ): կը ներկայացնէ առաջին անգամ փարիզի մէջ —մօտիս մէթէրլինկի MONNA-VANNA (մոննա վաննա) պատմական գլուխ գործոցը 3 արար, արտօնութեամբ հեղինակներու ընկերութեան եւ Comédie Françaiseի տնօրէնսութեան, թարգմանութիւն Տ. Նշանեանի, մոննա վաննայի դերը պիտի կատարէ տիկին սէրուհի Նշանեան, որուն ի պատիւ պիտի տրուի այդ ներկայացումը, մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն որ հաճին նկատի առնել 5 Հոկտեմբերը թուականը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԵՂ. ԲԺ. ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Պիտի պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անուններն հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը:

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի: Մշակուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած:

Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ կ'ոյս կը տեսնէ այս աշնան: Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապահրանքին համապատասխանող թիւով մը:

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

LIBRAIRIE H. SAMUEL

51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (VI) մէթրօ Օտէոն

Հեռաձայն՝ Danton88 65

Ամէն տեսակ, հայերէն եւ ֆրանսերէն գիրքեր, հին եւ նոր

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ՝ վերջին կատարելագործութեամբ, արագ և ժաքուր գործ:

Տպագրական ամէն կարգի գործեր:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Բ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏԻԼ

Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմաններ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ վերելակ (ascenseur), 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7: Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *կառ Սէն Լազարի մօտ: Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները:*

ՀԱՄՑԻԻ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆԻՆ

Պ. Վ. Եարճանեանի իրաւաբանական գրասենեակը՝ փոխադրուած է 54 rue Lafayette, Paris (9). Tél. Provence 87-53, Métro Cadet.

Կ'ընդունի ամէն օր 9էն 12 եւ 2էն 7.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջեր մամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուռ: Ազատխտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro:Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՀՆԵՐ

պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, մասնաւոր գին Հայերու

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ

ցատուկ յարկաբաժին *վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՔԼԱՄԱՐԻ ՄԷՋ

Շոգեկառքի եւ հանրակառքի կայարաններուն մօտ

Արեւոտ եւ լուսաւոր դիրք: երեք սենեակ, ճաշասրահ, խոհանոց, Cabinet de Toilette, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ հեռաձայն: Դիմել ամէն օր՝ 27 Rue Lazare Carnot, Clamart.

ՓՐՈՖԷՍԷՕՐ ՏՕՔԹ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՎԵՐՋԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Villa «Ma Maison» Chemin des Sables Jean les-Pins (A. M.).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նեարդային եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հրչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. Թ Ո Ր Ո Ս (Քէվախճի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

MAISON BOCCIO

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում ֆրապարակի գինէն աժան: կը ծախենք եւ կ'արտաճենք ընկուզենիէ, կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ գանազան լաւ տեսակի փայտերէ շինուած՝ նկարասենեակի, ճաշասրահի, սալոնի, գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ:

Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆի, ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Rauch, Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուամ. 101, հեռ. Roquette 62—38.

EMPIRE Սիզիք-Շօ՝ 37 Av. Wagram

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐ

ԱՄՍԱՎՃԱՐՆԵՐՈՎ՝ Շոգեկառքով կամ հանրակառքով 15 — 30 վայրկեան, կազ, էլեկտրականութիւն: Ամսավճար՝ սկսեալ 200 ֆրանք տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. 15—տարուան մէջ: 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ. պատրաստի villaներ, նոր բնակարաններ գնելու կամ վարձու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու ու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ: Կսկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versailleի մօտ Bois d'Arsyի մէջ շրջապատուած գեղեցիկ անտառով: Հաղորդակցութիւնը փարիզի հետ Gare Mont Parnasseէն ուղղակի, իսկ Gard Invalideէն St. Lazareէն Versailleի գիծով: Տեսնել կարելի է ամէն օր ինքնաշարժով՝ ձրի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1: Հեռախօս Provence *87—32 եւ 82—48:*

Տուներու շինութեան համար ձրի խորհրդակցութիւն մեր նաւոր ճարտարագէտի մը կողմէ Գշ. եւ Շ.ք. օրերը ժամը 4:

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանսայի Առողջ. նախարարութենէն

Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ.ը 10էն 12 եւ ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, *Բէօնթկէնեան հաստատութեան մէջ: Կը կատարէ ճառագայթներովամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում* (radiographie), *դեղամանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ բէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ* բոլոր կիրառկումները, *էլեկտրաբուժական* բոլոր ձեւերը որ բազմաթիւ հիւանդութիւններու *դարմանման լաւագոյն ազդակներն են:*

Թոքախտաւորներու pneumothoraxի *գործողութիւն, մանուկներու շիջուկ եւ պատուաստ:*

Ջղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թէլեպաթիկան, քնէածական եւ ֆոէօտեան մէթոտներ:

Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ հիւանդներու:

Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Métro Convention, Autob. X. եւ AG.

Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՄԷԿ ԱՄԻՍԷՆ...

Այո՛ մէկ ամիսէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ձԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱՅԻ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդի սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն օրերուն հասարակ:

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով.

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ձԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, Paris

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ձԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

RADIO - MÉCANIQUE

Պէտք ունի այր եւ կին գործակալներու, T.S.F.ի գործիքներ ծախելու համար:

Օրական 50—100 ֆրանք շահ:

Դիմել՝ Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Անարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ

Պատրաստ ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ձեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝

Ձրանս. առաջնակարգ ձեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք, փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անձնական coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-

ԿԸ ՕՏԱՆԶՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* և Impôts sur le revenu գործողութիւններու:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ ղրկել Chiffre d'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առուղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
5 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1331

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՐՀՐԴ. ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ

Խորհրդային Միութեան առեւտրական գործավար Միկոյանի, Մոսկուայի մէջ հրապարակաւ յայտարարած է թէ ցորենի արտահանութիւնը, այս տարի, աւելի մեծ չափով մը պիտի կազմակերպուի: Գործավարը ըսած է թէ այս ուղեգիծը որդեգրուած է, որովհետեւ խորհրդ. կառավարութիւնը չի կրնար ստանալ օտար հրապարակներէն իրեն անհրաժեշտ միլիոնները:

Այս գարնան տեղի ունեցած հաւաքական տնտեսութեան փորձերը պատճառ դարձան որ Ռուսաստանի ցանքերը 30 տոկոսով պակաս տեղի ունենան, քան նախորդ տարին: Այդ ցնցող դէպքերու շնորհիւ հացի սով կայ ամբողջ Ռուսաստանի մէջ, եւ եղած հացն ալ շատ թանգ է: Սակայն այս ծանր հանգամանքները բնաւ արգելք չեն հանդիսանար որ Ռուսաստանի կեդրոնական կառավարութիւնը հաւաքական եւ ժամանակաւոր տնտեսութիւններէն հաւաքէ ցորենը եւ բոլշեւիկեան վճռականութեամբ արտահանէ աւելի աժան գիներով, քան կարող է ռուս աշխատաւորը գտնել իր երկրի մէջ, իր իսկ ճակատի քրտինքով արտադրածը:

Բոլշեւիկեան կառավարութիւնը, յուսահատ արտաքին փոխառութեան հնարաւորութենէն, լոյսը դրած է արտահանութեամբ արտասահմանի շուկաներէն դրամ քաշել, հասնելու այն բազմամիլիոն ծախքերուն, որոնց ենթակայ է կառավարութիւնը: Բայց արտասահմանի շուկաներն ալ կրնան փակուիլ բոլշեւիկներու առջեւ, կամ լուրջ դժուարութիւններու ժամանել բոլշեւիկեան ապրանքներու առեւտուրը:

Ագդանշաններ կուգայ Ամերիկան, մերժելով ներս ընդունիլ Ռուսաստանէն հասած կարգ մը ապրանքներ, յայտարարելով որ այդ ապրանքները արտադրուած են բռնի ուժով եւ մարդկային աշխատանքի ամէնէն անխիղճ շահագործումով: Առանձնապէս խօսուեցաւ հասած փայտի մասին: Ամերիկեան առեւտրական տուներն ու մամուլը ծանրացան այն պարագային վրայ, որ այդ փայտերը կտրուած ու փոխադրուած են քաղաքական աքսորականներու եւ բանտարկեալներու կողմէ, առանց վճարի: Որով Ռուսաստանէն արտահանուած ապրանքներու մեծ մասը, ապրանքային արժէք չունի, աշխատանքի եւ վճարի պայմաններու բացակայութեան պատճառով:

Ամերիկեան մամուլի բացատրութիւններն աւելի հեռուն կ'երթան, բոլշեւիկեան կարգերը նկատելով ճորտատիրական սիստէմ մը, ուր ճորտերու ձրի աշխատանքի արդիւնքը, կամ բռնագրաւուած ապրանքը, արժէքէ զուրկ ըլլալով, բոլշեւիկեան կառավարութիւնը կրնայ աժան գիներով այդ ապրանքները նետել միջազգային հրապարակին վրայ, և ստեղծել աշխատանքի ճգնաժամ մը:

Ամերիկան հրապարակ կուգայ բարոյական ապտակ մը տալու բոլշեւիկեան բռնակալութեան, մարդկային աշխատանքի պաշտպանութեան պիտակին տակ: Բոլշեւիկեան բանուորագիւղացիական ընկերվարական քաղաքականութիւնը հոն պիտի հասնէր, որ դրամատիրական Ամերիկան աշխատաւոր ձեռքերու պաշտպանի դերը պիտի ստանձնէր: Ռուսաստանի ապրանքներուն դէմ այս բոյքոթը ամէնէն վարկաբեկող հարուածն է, որ կարող էր ստանալ բոլշեւիկեան վարչութիւնը:

Միջազգային մամուլի գործածած լեզուէն կ'երեւի, որ ամերիկեան այս մտայնութիւնը պիտի ընդհանրանայ և դառնայ առեւտրական գործառնութեան մէջ պայքարի նոր զէնք մը ընդդէմ Խորհրդ. Ռուսաստանին:

Անշուշտ դրամատիրական երկիրներու այս կեցուածքը բարոյական ըմբռնումներով չէ որ պիտի ուզէինք բացատրել: Անոնց մտահոգութիւնը դարձեալ իրենց սեփական շահերէն կը բխի և ոչ թէ այն սրտցաւութենէն, որ հարիւր-հազարաւոր մարդիկ ստրուկի պէս կ'աշխատին ռուսական տափաստաններուն մէջ: Անշուշտ, դրամատիրական շրջանակները այս դժուարութիւններով և պրօպականտով պիտի ձգտին վարկաբեկել բոլշեւիկեան առեւտուրը, միւս կողմէ, պիտի գնեն իրենց գործին եկած ապրանքները:

Մեզի համար ուշագրաւ է երեւոյթի բարոյական կողմը, ընկերվարական ակնոցով դիտուած: Այն ժամանակ, երբ կազմակերպուած ընկերվարութիւնը կը պայքարի աշխատաւորութեան կեանքը աստիճանական բարելաւումի մը հասցնելու, և աշխատաւորը, առաւելագոյն չափով, բաժնեւէր դարձնելու իր աշխատանքի յաւելեալ արժէքին, բոլշեւիկները ամէն ճիգ կը թափեն վարկաբեկելու աշխատաւորական-ընկերվարական շարժումը: Բայց իրենց որդեգրած գործելակերպով, ոչ միայն յաւելեալ արժէքի այլ ամբողջական արժէքի իւրացման կը հասնին, աշխատաւորական բազմութիւնները իջեցնելով ճորտի աստիճանին, ուր դրամատիրական շահագործումը կը նսեմանայ:

Բոլշեւիկեան շահագործումը ընկերվարական ազատատենչ շարժումին արատները շատ է բերած, իսկ այս վերջինը բոլորէն գերազանց է: Այն աստիճան, որ շահագործող դասակարգն իսկ ձայն բարձրացուցած է Ռուսաստանի մէջ ապրող աշխատաւորութեան ստրկութեան դէմ:

Յաւելեալ արժէքի մասին խօսող բոլշեւիկները պէտք է գիտնան որ աշխարհը կը տեսնէ թէ իրենք ի՛նչպէս աշխատաւորի ամբողջ աշխատանքը կ'իւրացնեն, միշտ ընկերվարութեան անունը շահագործելով:

Կ. Ս.

ՀԱՅ ԹԵՐԹԸ

«Յուսաբեր» այս վերնագրով խմբագրական մը ժէջ կը գրէ (26 յուլիս).

— «Օտարացումի վտանգին ենթակայ են ոչ միայն ազգի մը անհատները, այլ եւ անոնց ազգային արժէքները,— պարը, նուագը, տարազը, վրձինը, քանդակը:

Ու նաեւ խօսքը:

Ահէք հայ թերթը: Հայրենի երկրին մէջ, ճիշդ հայրենիքին նման, իր ուրոյն տեսքը, բովանդակութիւնը, տարբեր բոյրն ու ուղղութիւնը պիտի ունենար: Ոչ միայն հայերէն պիտի ըլլար ան, այլ եւ հայ թերթ պիտի ըլլար: Օտարէն փոխազդուելով հանդերձ, ան պիտի պահէր իր ազգային հանդերձանքը, պիտի յարմարէր հայ կեանքի պահանջներուն, ներդաշնակուէր մեր ժողովուրդի ճաշակին, անոր բարքերուն եւ հասկացողութեանց, դառնար պարզ ու վճիտ հայելի, ուր հայը իր ազգութեան եւ հայրենիքի անխարդախ պատկերը տեսնէր: Մինչդեռ այսօր հայ թերթը, ճիշդ հայ մարդու նման, տեղ մը վրայ տուած է քիչ մը իր տեսքէն, տեղ մը՝ իր բոյրէն ու բարքերէն, տեղ մը՝ իր ուղղութենէն, եւ աննկատ ու անաղմուկ, եկած ու նոյնացած այն միջավայրին, ուր ինք կը գործէ: Գիրը պահած է նոյնը, սակայն ոգին յանձնած օտարին:

Ճաշակաւորու խստապահանջ ծնողք մը գիտէ, թէ որքան դժուար է զաւակ մը վայելչօրէն կրթելը, դաստիարակելն ու հագուեցնելը:

Ընթերցողը չի գիտեր սակայն, թէ որքան դժուար է զաւակներէն նրբագոյնը, ան որ ամէնուն կը ներկայանայ, ամէն տեղ կը մտնէ, ճանօթին եւ անծանօթին կը խօսի՝ թերթը — ու մանաւանդ հայ թերթը — հիմայիս դարձնել տեսքով, պատկառելի՝ բովանդակութեամբ եւ ներշնչող իր ոգիով եւ ուղղութեամբ:

Եւ ամէնէն առաջ ո՛չ միայն հայերէն թերթ հրատարակել, այլ եւ հա՛յ թերթ, որ պահէր իր ազգային տարազը, որ հարազատ արձագանգն ըլլար մեր փոթորկած ու ինքնատիպ կեանքի, որ ներդաշնակ ամբողջութիւն մը կազմէր մեր ժողովուրդին եւ իր երկրին հարազատ պատկերը տեսնէր:

«Հայրենիք», «Ցառաջ», «Հայաստան», «Նոր Արաքս», «Ագդակ», «Յուսաբեր», — բոլորն ալ հայերէն թերթեր, սակայն երենց տեսքով ու տարազով այնքա՜ն տարբեր իրարմէ, Այս տարբերութիւնը ինքնին կը մատնէ որոնումի դժուարին ճիգը, որ կայ այս թերթերու խմբագրատուններէն ներս:

Եթէ մեր հայրենիքի մէջ ըլլայինք, դիւրին պիտի ըլլար հայ թերթի սովորական պատկերը գծել, ինքը կեանքը կ'ընէր այդ գործը: Այդպէս չէ օտարութեան մէջ: Բարդացած պահանջներ, խորթացած բարքեր, օտարացած ճաշակ, — այս բոլորը յաճախ կը հարկադրեն հայ թերթի վարիչը պարտադիր տուրքը տալ աջեղ ձուլումին, ու նաեւ հայ թերթը դնել օտարացումի թեք գծին վրայ:

Շնար պիտի ըլլա՞յ դիմադրել դանդաղօրէն մեր մարմինը կրծող այս ճշմարիտ չարիքին եւ հայ թերթը պահել իր կոչման բարձրութեանը վրայ: Ընել այնպէս, որ ան առաւելաբար թարգմանն ըլլայ հայ կեանքի եւ ոչ թէ արձագանգը օտար միջավայրի, անոր անարժէք լուրերուն, սուտ տեղեկութեանց, գաղջելի ոճիրներուն եւ գեղջիկ արկածներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԾԱՐԺՈՒՄԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐՆՈՑ ԲԱՆԱԿ ՄԸ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻ ԱՐԱՐԱՏԻ ՎՐԱՅ (?)

Հարիւր յիսուն գիւղեր կ'ապրին

Լոնտոնի ճամբով Պոլսէն առնուած լուրերու համաձայն, «Փ.Փ.»կ'իմանայ թէ մօտ հարիւր հազարնոց թրքական բանակ մը յաջողած է խեղդել քիւրտ ազատագրական շարժումը. Արարատի հայկական շրջանին վրայ: Ըմբոստներուն դէմ իբր ժառանգութիւն, 150 գիւղեր կրակի տրուած են թուրքերու կողմէ:

Միւս կողմէ, թրքական զօրաբաժին մը մտած է պարսկական հող, ուր կը գրաւէ կարգ մը դիրքեր:

Թուրքերը կը յայտնեն թէ բախումներու ընթացքին՝ 1600 քիւրտեր սպաննուած են: Քիւրտերը իրենց կողմէ կը վստահեցնեն թէ թուրքերուն կորուստն եղած է 350 սպաննեալներ որոնց 50ը սպայ, եւ 800 վիրաւորներ՝ վերջին կռիւներու պահուն: Քիւրտերը գերի բռնած են 450 թուրքեր, որոնց վիճակի մասին, ոչ մէկ տեղեկութիւն կարելի եղած է առնել:

Կ'ըսուի նաեւ թէ, զանազան տեղեկութեանց համաձայն, Պարսկաստանի քիւրտ ցեղախումբերը սահմանագլուխին վրայ կը հաւաքեն զօրամասեր, որոնք պիտի մտնեն թրքական հողը, զօրացնելու համար քիւրտ կամաւորական խումբերը:

Հարիւր եւ երեսուն հազար

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Օգոստոս.— Պոլսէն կը հեռագրեն թէ 30,000նոց թրքական բանակ մը յարձակեցաւ Հայաստանի մէջ, Արարատեան շրջանի քիւրտ ըմբոստներուն վրայ եւ այրեց մօտ 150 քրտական գիւղեր՝ իբր վրէժ:

Վերջին լուրերու համաձայն. թրքական ուժերը համախմբուած էին Իրաքի եւ Պարսկաստանի սահմաններուն մօտակայ վիլայէթներուն մէջ:

Թուրքերը մտան Պարսկաստան?

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Օգոստոս.— Պոլսէն կը հեռագրեն թէ թրքական զօրաբաժին մը պարսկական հողին վրայ գրաւած է բազմաթիւ դիրքեր:

Պարսկաստանի քիւրտ ցեղախումբերը զօրակոչի ձեռնարկած են, թրքական հողը մտնելու եւ ըմբոստներուն օժանդակելու համար: Այս լուրը տակաւին չէ հաստատուած:

Ը. Խ.— Լոնտոնէն տրուած ուրիշ լուրի մը համաձայն, թուրքեւ պարսիկ յարաբերութիւնները երթալով կը ձգտին:

Ֆրանսական «Ժուրնալ» թերթը տալով մէկտեղ թուրքերու կողմէ հարիւր յիսուն գիւղերու հրկիզման լուրը, իր խորագրին մէջ՝ գանոնք կ'արձանագրէ իբր հայկական, ինչ որ սխալ պէտք է ըլլայ: Լուրին շարադրութենէն յայտնի կ'ըլլայ թէ խմբագիրը պարզապէս շփոթած է քիւրտը Հայուն հետ:

Պարսկական զեկոյց մը

Թէհրանէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ պարսիկ պատերազմական նախարարութիւնը հրատարակած է զեկոյց մը, որով կը յայտնէ թէ թրքական սահմանին վրայ, քիւրտ ըմբոստները պարտութեան ենթարկուած են եւ թէ անոնց գլխաւոր պետը Սրմկօ.՞ որ ծանօթ էր իր վայրագութեամբ, սպաննուած է, թուրք զինուորներու ձեռքով՝ իր ժողովրդին վերջին կռիւներու ընթացքին:

Ը. Խ.— Հաւանաբար հեռագիրը կ'ակնարկէ յայտնի հրոսապետ Սրմկոյին, որուն սպանումը պարսիկ զինուորներու կողմէ հաղորդեր էինք երկու շաբաթ առաջ, եւ որ, ըմբոստներու գլխաւոր պետը չէր ամէն պարագայի մէջ:

Պաշարուածներ ազատուեցան

Նոյնութեամբ կը հաղորդենք թրքական աղբիւրէ առնուած հետեւեալ երկու լուրերը.—

ԷՆԿԻՒՐԻ, 29.— Այն միջոցին երբ Ըմմէթ փաշա շոգեկառք կը նստէր, ընդհ. սպայակոյտի նախագահ Ֆէվզի փաշա աւետեց թէ, վայրկեան մը առաջ իր ստացած լուրին համաձայն, ազատուած են վաշտ մը (պէօլիւք) զինուորները, որոնք հարաւային սահմանին վրայ պաշարուած էին ըմբոստներուն կողմէ: Ֆէվզի փաշա աւելցուցած է թէ ըմբոստները ետ մղուած են եւ հանդարտութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած է այդ շրջանին մէջ:

Ընդհ. հևիչը կը փոխուի

ԷՆԿԻՒՐԻ, 29.— Արեւելեան նահանգներու ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ այսօր հոս եկաւ զինուորական խորհրդականն Գաթրի փաշայի հետ եւ մէկ ժամ տեսակցեցաւ Ըմմէթ փաշայի հետ: Յետոյ այցելեց ներքին գործավարին եւ երկաթօրէն տեսակցեցաւ:

Կ'ըսուի թէ Իպրահիմ Թալի պէյ ուրիշ պաշտօնի մը պիտի կոչուի:

Սիւնեաց խորհրդաժողովը

Սիւնեաց խորհրդաժողովը վերջացուց իր աշխատանքները: Երկրորդ նիստին Ռումանիոյ եւ Եուկօսլաւիոյ պատ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էջմիածնի կաթողիկոսական տեղակալը Յուլիս 10 թուակիր նամակ մը ղրկած է Պոլսոյ պատրիարքութեան, ներփակելով 1925 Հոկտ. 22ին, հանգուցեալ կաթողիկոսին կողմէ հաստատուած ազգային-եկեղեցական ժողովի յատուկ կանոնագրութիւնը:

Այս կանոնագրութեան հիման վրայ է որ առաջիկայ հայրապետական ընտրութեան առթիւ. ազգ. եկեղեցական ժողովը պիտի կազմակերպուի, գումարուի և ղեկավարուի:

Պոլսէն այդ առթիւ, հինգ պատգամաւորներ պիտի երթան Էջմիածին:

Կաթ. տեղակալին նամակը կը յայտնէ թէ հայրապետական ընտրութիւնը ժօտալուտ է, բայց թուականը չի ճշդեր:

ԱՊՊԱՍ ՀԻԼՄԻ ԱԶԲԻՒ ԲԱՑԵՐ Է

«Սընոէյ Թայմզ» կը հրատարակէ իր մէկ տեսակցութիւնը Եգիպտոսի նախկին Խեդիվին Ապպաս Հիլմիի հետ, որ ուշի ուշով անշուշտ կը հետեւի Եգիպտոսի դէպքերուն, եւ չի զարմանար որ շնորհիւ անփորձ անձերու, հաստատուած սահմանադրութիւնը կը ձախողի:

Ապպաս Հիլմի յայտնած է թէ պատրաստ է գահ բարձրանալու կրկին, եթէ Եգիպտացիները ուզեն եւ այդ պարագային, Անգլիոյ համամտութիւնն ապահովելու հաւաք, պատրաստ է կարգադրիչ ուժեր ընելու Սուտանի մասին:

ՏՈՆԷՅԻ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ

Ռուսիոյ հանքային գլխաւոր կեդրոնը՝ Տոնէցի աւազանին ՀՀ սուր տագնապ մը կը զարգանայ ներկայիս: Ուսեստեղծին նուազութեան հետեւանքով 20000է աւելի հանքագործներ հեռացան այդ շրջանէն, երեք շաբթուան ընթացքին: Նոր վըտանգ մըն է հնգամեայ ծրագրին հաւար, որ հիմէն իսկ կը զարնուի այս կերպով:

Խորհրդային թերթերը կը խօսին «այս վտանգաւոր կացութեան» մասին եւ դիտել կուտան թէ ամբողջ ծանր ճարտարուեստն է որ կը մնասուի ածուխի արտադրութեան նուազումով:

Կացութեան առաջքն առնելու հաւար, իշխանութիւնները կը մտածեն գերմանացի հանքագործներ բերել եւ մանաւանդ կանոնաւորել պարէնի հայթայթումը:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՕԴԱՆԱՒՈՎ.— Երկու Ամերիկացիներ շաբաթ օր մեկնեցան Նիւ-Եորքէն, աշխարհի շրջանն ընելու օդանաւով: Ամերիկացիները պիտի չանային կոտրել Ճէփլինի մրցանիշը: Սակայն, արկածի մը հետեւանքով, ստիպուեցան վար իջնալ եւ առայժմ հրաժարիլ իրենց ծրագրէն:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՉԿՆՈՐՍԱՆԱԻԵՐԸ.— Համչաթքայի լուրերուն մէջ ձուկ որսացող ճափոնական նաւերը պիտի զինուին զնդացիրներով եւ հրազէններով, ի հարկին կռուելու համար խորհրդային եզերապահ նաւերուն դէմ:

ՍԵՐՊԻՈՅ ՄԷՋ ՓՈԹՈՐԻԿ.— Բուռն փոթորիկ մը պատեցաւ Զագրէպի շրջանին մէջ: Ադանիի հաւկիթի մեծութեամբ կարկուտ իննկաւ, այգիները աւերուած են: Վնասը կը գնահատուի 25 միլիոն:

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ԵՒ ՌՈՒՄԷՆ ՔՆՆԱԴԱՏՆԵՐԸ

(Պուքրէշի ցուցահանդէսին առթիւ)

Ատրիան Մանիու, յայտնի գրագէտ եւ քննադատ, «Ցիմինեացա»յի մէջ կը գրէ.—

«... Մշակութային բացառիկ երեւոյթի մը առաջ կը գտնուինք, որ մասնաւորաբար շահեկան է այն պատճառով, որ վէնետիկէն ու Փոքր Ասիայէն եկած առարկաներու կողքին կը գտնուին տեղական գործեր, որոնք քանի մը դարէ ի վեր Ռումանիոյ մէջ հաստատուած հայ գաղութներու կը պատկանին, ապացոյցը ըլլալով անոնց հին եւ անզուգական մշակոյթին, հազուագիւտ ծաղիկ մը, զոր ամէն գարուն, Արեւելքի մէջ, հեթանոս ձեռքերը կը հնձէին...։

Միայն այս ցուցահանդէսով, հայ արուեստը կարելի չէ ճանչնալ իր ամբողջութեանը մէջ։

«Հայկական հին քնարերգութիւնը, անոնց երաժշտութիւնը, ինչպէս նաեւ անոնց պարերը, — որոնք ասկէ տասնեւհինգ տարի առաջ նկարիչը հմայած էին, — կարելի չէ ցուցադրել։

Բայց ահա հայ հին վարդապետներու ձեռքէն ելած պղնձեայ ու արծաթեայ առարկաներ, վառկաններ ու սկիհներ, գրքի կողքեր ու նրբահիւս անօթներ։ Յախճապակիէ անօթ մը, միւնա՛կը, կը պատմէ հայկական յախճապակիներու գեղեցկութիւնը։ որ պարսկականին ու բիւզանդականին կը նմանի, ինչպէս նաեւ այս ժողովուրդի ամբողջ արուեստը։

Շատ մը ճոխ եւ բազմերանգ ձեռագործներ կ'ապացուցանեն զարդանկարչութեան այդ անսնման հարստութիւնը՝ ըլլայ գիրքերու լուսանցքներուն, ըլլայ տարազներու կամ գորգի մը ներդաշնակութեանը մէջ։

Նոր խնդիրներ կը պարզուին մեր ցուցահանդէսներու սովորական այցելուներու աչքին առջեւ։

Ո՞ւրկէ կու գան այս հինաւուրց զարդանկարները, որոնք այնքան շատ կը նմանին մեր աւետարաններու մանրանկարներուն, կամ այս տապանաքարերը, որոնք նոյնպէս քարէ էջեր են։

Հայ արուեստի գլխաւոր ազբիւրն է գոյներու եւ մտքերու հինարար իրարախառնումը։

Զափազանց ներդաշնակ են եկեղեցական հոյակապ վարագոյրները, որոնց շարքին կ. պոլսոյ եւ նարինջագոյն գարդեղումով հատ մը, հակառակ իր բիւզանդական ազդեցութեան, որմնանկարային խոշոր տպաւորութիւն կը գործէ։

Երջանիկ ենք որ հայ ազգը մեր երկիրը ընտրած է իր անդրանիկ ցուցահանդէսը կազմակերպելու համար, մենք պիտի քննենք նաեւ ճարտարապետութեան բաժանմունքին մէջ ցուցադրուած նկարներն ու անոնց ուսումնասիրութենէն մենք պիտի կարենանք ստուգելու այն կարեւոր բաժինը, զոր հայ ժողովուրդը ունեցած է մեր հին եկեղեցիներու ճարտարապետութեան, ինչպէս նաեւ արուեստի բոլոր ճիւղերուն մէջ։

Հակառակ իր թափառական կեանքին, յամառ աշխատանքով եւ կուռ կամքով, ժամանակցած է դինքը հիւրընկալող ազգերու քաղաքակրթութեան»։

Իսկ ամէնէն ժանրաժանր լօզուածը գրած է ռուէն երիտասարդ արձանագործը՝ Մաք Քոնստանթինեսքու։ «Ռուվընթուլ»ի մէջ ան կը գրէ.

«... Պաշտօնական Սալոնը գեղարուեստական խիստ շահեկան ու դաստիարակիչ համալնապարփակ ցուցահանդէսի մը հիւրընկալութիւն տուած է, որ տարեշրջանի մը փակման յարժարագոյն ձեւն է։

Նման արուեստի մը նմոյշները, որոնք հեռաւոր Արեւելքի զարդանկարչութեան դրոշմը կը կրեն ու ահրատ առնչութիւն ունին մեր հին մեր հին ճարտարարուեստին հետ, հոգեկան կենարար խաղաղութիւն եւ յուսալից դասեր կու տան մեզի, տարուան մը մեր յոգնաբեկ աշխատանքէն ետք։

Այն խորհրդաւոր համեստութեամբ հանդերձ, որուն մէջ ուզեցին թաղել զայն կազմակերպողները, հայ արուեստի ցուցահանդէսը, տարեշրջանիս ամենակարեւոր դէպքերէն մէկը կը կազմէ, շնորհիւ այն հանգամանքին, որ ան ոչ միայն Ռումանիոյ, այլ եւ Եւրոպայի մէջ առաջինն է։

Այս նրբաշունչ արուեստը ներկայացնելու հարաւ-արեւելեան կաճառի ըրած փորձը, կարելի է մշակութային որ եւ է կեդրոնի մէջ կրկնել, ու տարակոյս չկայ որ նոյն ջերմ եւ խանդավառ ընդունելութիւնը կրնայ գտնել, որուն ապացոյցը տուին Պուքրէշցիները։»

Ցուցահանդէսին բոլոր բաժանումները մի առ մի աչքէ անցնելէ, բոլոր առարկաները ուշադրութեամբ քննելէ ու բոլորին մասին դրուատալից արտայայտութիւններ ունենալէ ետք, կը ծանրանայ նկարչական բաժնին վրայ.

«Ժամանակակից արուեստի բաժանումը արեւմտեան շարք մը հոսանքներէ ազդուած ըլլալով հանդերձ, կը պարփակէ նաեւ բազմաթիւ մնծատաղանդ արուեստագէտներու գործերը, ու րոնց շարքին կը յիշենք նորդասական Շիլիեանը, որուն իտալական կորովի եւ ձեւերու ըմբռնումով գծուած նկարները առաջնակարգ տեղը կը բռնեն, «Պալչըքի բարեկամը» Ըրանդ Ալագեանը, որուն ամրակառոյց գծագրութիւններն ու «տեղական գոյն»ը ցոլացնող նկարները մասնաւոր հիացմունքով կը գնահատենք մեր պաշտօնական սալոններուն մէջ, վարդանեանը՝ իր նրբահիւս մանրանկարներով, Ֆիկ. Արմինիա Բաբայեանը, որուն բնանկարները եւ nature morteները նրբօրէն estempé եղած են։

Անդերազանցելի փորանկարիչ Շաիինը, Ալետիսեանը, Նորաձեւ փորագրողը, իր Հալէպի շքեղ տեսարաններով, ու շարք մը ուրիշներ։

Արամ Ալպենի լուսանկարչական էթիւտները, գինքը Ֆրանսացի Ման Ռէյի քովը կը դասեն։

Ամավերջի այս փառայեղ փակումը, հայ արուեստի ցուցահանդէսը, գեղարուեստական առողջութեան եւ գեղեցկի կենսահիւթ մըն է, որմէ պէտք է խմեն բոլոր անոնք, որոնք արուեստի համար շունչ կը սպառեն»։

Վ. Կ.

50 ՓԻԼՕՆ՝ 2 ՖՐԱՆՔ,
ԻՍԿ ԿԷՍ ՓԻԼՕՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

ՍԷՆԻ եւ ՍԷՆ Է-ուազի երկբագործներու սէնդիկային նախախագահը կը պատմէ հետեւեալ զուարճալիքը, որ զարմանալի Թուելու չէ քաղքենիական բարքերու այս անկման շրջանին։

Հօթ Պորնի մէջ, ագարակատէր մը՝ 50 քիլօն 2 ֆրանքէն, 48 պարկ սիսեռ կը ծախէր մէկու մը։ Ագարակատէրը հետաքրքրութեան համար հետեւեցաւ գնորդին, եւ տեսաւ թէ 50 քիլօն երկու ֆրանքի գնուած ապրանքի մը կէս քիլօն կը ծախէ 1.50 ֆրանքի։

ՍԷնդիկայի նախագահը,նման կարգ մը պարագաներ եւս յիշատակելէ յետոյ, կը յայտնէ սակայն թէ շատ դժուար է ասոր առաջքն առնել, որովհետեւ պէտք պիտի ըլլայ իւրաքանչիւրին հետեւէն պտտիլ...

ԱՐԻԻՆՈՏ ՔՍԱՆԵՒՀԻՆԳԱՄԵԱԿ

(Հայ-թաթարական կռիւները)

Բ.

Ահա այս խառնարանում 1905 թիւ Փետրուար 6ից մինչեւ 9ը եղան հայ-թաթարական կռիւներ, որոնք նովկասեան ազգերի պատմութեան սեւ էջերն են կազմում։

Յայտնի թուրք բաբայեը, օրը ցերեկով հաւաքակեց վիրաւորելու ատրճանակով մի հայ զինուորի, այն էլ քաղաքի կենտրոն Պարապետի վրայ. այդ հայ զինուորը (Սալեանակի գընդից) սպանել էր «Ղոչիբաշի» Աշուրբէկովին, որ դատարանից բանտ տանելու ճանապարհին փորձել էր փախչելու. հայ զինուորը կատարել էր իւր պետական ծառայական պարտականութիւնն ո՛չ իբր հայ, այլ իբր զինուոր, իսկ Թուրքերը ցանկացել էին այլ գոյն տալ այդ հասարակ իրողութեանը, որի նըման դէպքեր կովկասում մինչ այդ հարիւրներով էին տեղի ունեցել. չենք կարծում, որ հայ զինուորը հնարաւորութիւն ունենար ա՛յլ կերպ վարուելու,եթէ Աշուրբէկովի փոխարէն փախչողը հայ լինէր, կամ թէ հայ զինուորի փոխարէն մի թաթար զինուոր պահակ կանգնէր. չէ՞ որ պարտազանց զինուորը դատի կ'ենթարկուէր, անկախ իւր ազգային ծագումից...

Զարմանալի չէր, որ ռուսական ծառայութեան մէջ գտնուող հայ զինուորին օրը ցերեկով, կիրակի, Բազէի Հայոց եկեղեցու մօտ հազարաւոր հայ երիտասարդների կողքին վիրաւորող Թուրք Բաբայեը ձերբակալուէր նոյն հայ երիտասարդների մի քանիսի ձեռքով եւ յանձնուէր ոստիկանութեանը. եթէ Լինչի դատաստանին էլ ենթարկուէր ոճրագործ Բաբայեը, դարձեալ արտակարգ բան չէր լինիլ, բայց արի տես, որ յանդուգն արարածը փախաւ ոստիկանների ձեռքից. եւ ահա այդ ժամանակ մի քանի հայ երիտասարդներ զրգռած վազեցին նրա յետեւից եւ տեղն ու տեղը սպաննեցին նրան... Այնուհետեւ Թուրք ամբոխը, անշուշտ տեղական իշխանութեան գիտութեամբ եւ Թոյլտուութեամբ, սպանուածի դիակը դրած սայլի մէջ, պտտեցրեց Թրքական Թաղերում, Թուրք ամբոխի ազգայնական զգացումները զրգռելով եւ հայերին կոտորելու հրաւիրելով...

Այդ ազդանշանն էր. սկսուեց քստմնելի գործը. մինչեւ կէս գիշեր սպանուեցին 35 հայեր. այնուհետեւ երեք օր ու գիշեր լսւում էր անդադար Բազէի փողոցներում ի մեծ ամօթ քրիստոնեայ ցարական կառավարութեան՝ «էրմանի տըր, վուրըն — Հայ է, խփեցէք» վայրենի աղաղակը, որ կարծես, այսօր էլ դեռ լսւում է իմ ականջում, չնայած անցել է քառորդ դար..

Յանկարծակի եկած հայ ժողովուրդն ընդհանրապէս եւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը մասնաւորապէս, այնուամենայնիւ կարողացան Թանդ արժեցնել հայկական կոտորածը, նիւթած եւ կազմակերպած ցարական սադրապների ձեռքով...

Պարտիզպանական կատաղի կռիւներ տեղի ունեցան փետր. 7ին Ղանլիթափա Թաղում,Տօրգովի եւ հայկական փողոցներում։ Նիկոլ-Դուժանն էր ղլուխ անցել 1-2 տասնեակ քաջերի, այն Դուժանը, որ արդէն պատկառելի յեղափոխական - հայդուկային անցեալ ունէր, որ քանիցս անգամ յաղթականընդվզումներ էր ունեցել Բօղազ Քեասանում, Խանասորում եւ Դերենկում ընդդէմ Տաճիկների ու Քրտերի...

Հարուստ Ադաժեանի դիմադրութիւնը, ինչպէս եւ գլխապետ Բախտանեանի բռնած դիրքը, արեւամբ արբեցած Թաթարներին սւիներով անելը նոյնպէս կը մնան անմոռանալի, բայց այն, ինչ որ արաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բազէի կոմիտէն յանձինս իւր խիզախ մարտիկ Դուժանի, դա գերազանց էր սպասածից եւ հմայող տպաւորութիւն Թողեց ոչ Թէ միայն Հայերի, այլ եւ բոլոր ազգութիւնների ու յեղափոխական կուսակցութիւնների վրայ. այդ օրերին մանաւանդ ռուս սոցիալ-յեղափոխականները սերտ մերձեցման մէջ էին իրենց գաղափարակից Դաշնակցականների հետ եւ ամէն տեղ մեզ օգնում էին, ինչով կարողանում էին, որովհետեւ նրանք աւելից շուտ ըմբռնեցին, որ Հայերին կոտորել ցանկացող ցարական բռնակալութիւնը ուզում է յեղափոխական շարժումը խեղդել կովկասում եւ տգէտ Թաթարների ազգայնական ու կրօնական ստոր հակումներին յաղուրդ տալ, որպէսզի նրանք ևս չվարակուեն յեղափոխութեամբ, ինչպէս Վրացիներն ու Հայերը։

Որ իրօք հայ-թաթարական կռիւները կազմակերպել են ու հրահրել փոխարքայ սադրապը իւր ձեռերով՝ այդ ապացուցեց սենատոր Կուզմինսկին, նոյնը դեռ Կուզմինսկուց առաջ ժամանացոյց էին արել Օրեստ Սեմինն եւ այլ անկաշառ Թղթակիցները, նոյն հաւոզմունքը կ'արտայեցին եւ բոլոր յեղափոխական կուսակցութիւնները, որոնք գործում էին Նաւթային աշխարհում՝ Բազու, Բալախանի — Բիբի Էյբաթ, Սեւ քաղաք...

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բազուի Կ. Կ.ի կողմից խիզախօրէն ազդարարուեց ի լուր աշխարհի, որ փետրուար 6-9 արիւնոտ գործերի եւ կոտորածների մէջ մեղադրւում եւ անարեկման են ենթարկւում Նահանգապետ Նակաշիձէն, ոստիկանապետ Դեմիրնակին, ոստիկան (պրիստաւ) Մամեդ բէկովը, նրա օգնական Սուլթանովը եւ Թաղական վերակացուներ՝ իշխան Մելքեալաձէն եւ Շահթախինակին։

Մարտ 16ին գետին տապալուեց Մելքեալաձէն, մարտ 22ին մահափորձ կատարուեց Մամեդբէկովի վրայ, իսկ մայիս 11ին ռումբը խօսեց եւ շան սատակ եղաւ մեր խիզախ Դրօի ձեռքով նահանգապետ Նակաշիձէն՝ Մետրոպոլ հիւրանոցի դիմաց։ Այս դատապարտեալը Հ. Յ. Դ. որոշումը տպագրուած ստացել էր փոստով դեռ 2 ամիս առաջ եւ ամէն տեղ պահակ էր դրել իւր ողորմելի գոյութիւնը քարշ տալու համար, բայց անօգուտ անցան բոլոր նախազգուշութիւնները, որովհետեւ Դաշնակցութեան որոշումը լինում է անդրդուելի եւ անխուսափելի...։

Փետրուարեան արիւնոտ օրերին, հայերից սպանուեցին 205 հոգի, վիրաւորուեցին 121 հոգի, իսկ Թուրքերից սպանուեցին 111, վիրաւորուեցին 128։

1905 Թիւ օգոստոս 20—30, տեղի ունեցած ընդհարումների ժամանակ, Թուրքերից սպանուեցին 270, իսկ հայեր եւ այլազգիներ՝ 130։

Ուրեմն երկու կոտորածների ընթացքում, Թուրքերը տուին ընդամէնը սպանուած՝ 381, վիրաւոր 128, իսկ հայերը 335 սպանուած, 121 վիրաւոր. սա էր «հայկական» կոտորածը...։

Սակայն հայերի նիւթական վնասներն անոնցի չափերի հասան, որովհետեւ Թաթարները ցոյց տուին իրենց ժողովրդական ցեղին յատուկ «բարեմասնութիւնը...»

Նրանք հրդեհի ճարակ դարձրին Բալախանին, Սաբունչին, Ռամանին ու Բիբիէյբաթը. 3000 վիշկանների անլնաս մնացին 1763ը, միւս նաւթատները կրակի ետին, միասը հասաւ 25 միլիոնի. 30,000 բանուորութիւնը 3 միլիոն ռուբլու օրավարձ կորցրեց չորս ամսւայ ընթացքում։

Բազուի երրորդ ընդհարումը տեղի ունեցաւ 1905 թւի հոկտեմբեր 20—25ը. այս անգամ ցարական բռնակալութիւնը գործեց բացարձակ կերպով, առանց քօղարկելու. այդ երրորդ, խուլիգանական անունով մկրտուած ընդհարումը յաջորդեց հոկտեմբերեան խանդավառ օրերին։

Հոկտեմբեր 17ի հռչակաւոր մանիֆեստը իւր խոշոր արձագանգներն ունեցաւ հայոց Ռուսաստանում ընդհանրապէս եւ բանուորական ու դրամատիրական քաղաքում (Բազուում) մասնաւորապէս։

Հոկտեմբեր 19ին, 1905 Թիւ, Բազուի Պարապետի վրայ հաւաքել էին յեղափոխական բոլոր կուսակցութիւնների երկաեռ հոծ խմբերը, իրենց յատուկ յեղափոխական դրօշակներով. այդտեղ էր ծածանւում եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան սպիտակ դրօշակը՝ «կեցցէ՛ ազգերի հաւասարիքութիւնը» մակագրուած Թեամբ։ Դաշնակցութեան սպիտակ դրօշակն այդ օրը կրկնակի նշանակութիւն ունէր՝ նախ ազատագրելը ցարական բռնութիւններից — մաժուլի, խօսքի, ժողովի, անձի անձեռնմխելիութեան և խղճի ազատութիւնները, ապա հաշտ վերաբերմունքը բոլոր ազգութիւնների հանդէպ ընդհանրապէս եւ Թաթարների նկատմամբ մասնաւորապէս...։

Դաշնակցական խմբերը սպիտակ դրօշակով պտտեցին Բազուի Թրքական Թաղերը. բոլոր յեղափոխական կուսակցութիւնները աւուր պատշաճի ճառեր արտասանեցին, ապա գրոհ տալով Բիբիէյի բանտի վրայ՝ ազատեցին տեղն ու տեղը բոլոր քաղաքական բանտարկեալներին, իւր յեղափոխական եւ մարտական կեցւածքով ինչ ասել կ'ուզէ, որ այդ օրն աչքի զարնուեց զարձեալ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը...։

Անցան հոկտեմբերեան խանդավառութիւնները եւ համայն Ռուսիոյ քաղաքներում տիրեց սեւ բէակցիան, գլուխ բարձրացրին խուլիգաններն ու սեւ հարիւրեակները։Յետ առան տրուած ազատութիւնները եւ սկսեցին ջարդեր հրէաներին, ուսանողներին, յեղափոխականներին եւ հայերին, մասամբ էլ վրացիներին։

Բազուի խուլիգանական շարժումը մասնակցեցին ռուսական եւ Թրքական սեւ հարիւրեակները, հասարակութեան տականքները այդ երկու ազգերի, ապա ռուս կօզակները, Թաթար, լէզգի եւ ռուս խուլիգանները։ Դրանք բոլորը միացած, Նիկոլայ ոճրապարտ կայսեր պատկերն առած ձեռները՝ դուրս եկան Բազուի փողոցները հոկտ. 20ին եւ իրենց դժոխային ցոյցով ցրեցին նախորդ օրւայ տպաւորութիւնը։ Տեղի ունեցաւ մի նոր քստմնելի ջարդ, ի տարբէկ հայկական, որովհետեւ ամէնից յեղափոխական ու գիտակից տարրը կովկասում՝ Հայերն էին, որոնք վատ ու վարակիչ օրինակ էին հանդիսանում միւսներին, գլխաւորապէս Թուրքերի համար...։

(Շար.) ՄԱՐՄԱՆԴԵԱՆ

ՄԵԹԵԼԸ ԿՈՐՍՈՒԵՐ ԷՐ

Պօգաղակիր ինքնաշարժ մը առջի օր, Լօրիանի մէջ դիակը կը փոխադրէր նաւագի մը, որ արկածի մը զոհ էր գացեր։ Ինքնաշարժը հասաւ այն գիւղը ուր Թաղումը պիտի կատարուէր եւ ուր արդէն հաւաքուեր էին հանգուցեալ ազգականները, ծանօթները եւ քահանան։ Երբ կառքը բացին, տեսան որ դագաղը անհետացեր էր, անշուշտ մեռելն ալ միասին։ Ինքնաշարժին տախտակամածը ճամբան կորեր եւ ինկեր էր, դագաղն ալ եռեւէն։ Իսկ վարիչը աղմուկէն եւ գնդումներէն,բան չէր իմացել։ Պէտք եղաւ երեք քիլոմեթր ետ երթալ, գտնելու համար դագաղը, որ կը հանգչէր ճամբուն մէկ եզերքը։

Կարդացէք և Տարածեցէք
ՅԱՌԱՋԸ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Խորհրդային Ռուսիոյ գաղին մասին,«Ցէյլի Թէլէկրաֆ» սիւնակներուն մէջ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը հաղորդէ տահական աշխատակից մը։ Ահա զանք հետեւեալ մասերը ի գիթիւն անոնց որոնք դրական կը բաղդատեն մուժիկներու րենիքը.—

Օտարական անցորդին համար կեանքը չափազանց մխիթարական է Մոսկուայի մէջ, տխրութիւնն կայ մարդոց հոգիներուն դէմքերուն վրայ. անժպիտ քեր, զուրկ ընկերային արտայայտութենէ։ Խորհրդային կառավարութիւնը կը յայտնի որ երկիրը ի վիճակի է արտադրելու իր երկրագործական արտադրութեանց կէսը։ Շատ տարօրինակ է ասիկա, երբ պետական խանութներու առջեւ դուք կը տեսնէք օրական երկու երեք ժամ, գիտցին մէկ ծայրէն միւսը երկար բազմութիւն մը, որ ամբողջ համբերութեամբ կը սպասէ տեղ,ստանալու համար տոմսակը նշանակուած ուտելիքի քանակին։ Օտար դեսպանատուներու տօնեաները, եւ կարգ մը բարձրաստիճան կիներ ու անպաշտօն անձեր իրենց գնումները կը կատարեն մասնաւոր խանութէ մը որուն նունը դրեր են բաց շուկայ տեղ կը ծախեն միս, ձուկ, բայց չափազանց սուղ։ Սակայն կիոց երկիրներու դեսպանատուներն իրենց երկիրներէն բերել կու տեստեղէնի անմիջական Թերը — կարագ, հաւկիթ, սեր եւայլն, շնորհիւ գիւանական մենաշնորհի։ Ամերիկեան Եւրոպայի նկատիչներուն համար պատիւ է սեղանակից ըլլալ, նակ, բիւզանդական դեսպան

Կեանքը չափէն աւելի մոսկուայի մէջ,մանաւանդ բականներուն համար,որոնք ուած են օտար Թղթադրամ փոխել պետական դրամի մօտ, շատ վար սակով։ Թուի մրակ միլիոդն է չձանձրանալ համար տեղական կեանքի րինականութենէն։ Հակառակ խիստ միլոցներ եւ օրէնքներ կիներու արգուզարդը օրէնքի մէջ, աչքի կը զարնէ։ Միայն գործավարներու կիներն ու ները իրաւունք չունին ո՛չ զգեստներ եւ ոչ իսկ մետաքսէ հագուստներ կրելու։ Եթէ կին համարձակի չափազանցել արգուզարդը, քննութիւնն կատարուին ստուգելու համար ամուսնոյն կամ հօր հատ աղբիւրները։ Իրականին մէջ քիչ Թիւով դեկավարներ կեցիկ դիրք ունին. օրինակ Ցիկին Լունաչարսքիները իրենց գրական դէմքեր, կը վայելեն իրենց աշխատեան արդիւնքը։ Խորհրդային Ռուսիոյ մէջ միայն մտքի խաւարներն են որ իրենց ունին այդ բանին։ Սուտ է կ'ըսեն Թէ Թատրոն, շարժական եւն. ձրի են բանուորներուն զեղչուած գիներով տոմսեր կը նուինրաբերուին բայց օրական ձերու աժանութեամբ անմարկը ընկերային ոչ մէկ կապ գոյ Թիւն ունի օտարականներուն տեղացիներու միջեւ պարզ այցելութիւն մը օտար բեկամի մը բնակարանը, կամ տեղի կուտայ։ Միայն պաշտօ

ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՀԱՅՀՈՅԵՑ ՍՍՀ

1900ի գարնան սկիզբներն էր։ Նահանգապետ Լուսո-Գալոն, Ռիսոն, Ռիսոն-Պալոն, Ռիսոն-Ռիսոն, Ռիսոն-Ռիսոն, Ռիսոն-Ռիս

ուիրակները հաստատեցին երկու երկիրներու միջեւ մաքսային միութեան մը օգտակարութիւնն ու կարելիութիւնը: Մշակեցին նախապատրաստական միջոցներու ծրագիր մը, որ պիտի ենթարկուի երկու երկիրներու կառավարութեանց հաւանութեան: Ծրագիրը գործադրութեան պիտի դրուի սեպտ. 1ին: Ջանք պիտի թափուի որ եւրոպայի շուկաներուն մէջ նախընտրութիւն տրուի Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ երկրագործական արտադրութիւններուն: Մասնագէտներ պիտի աշխատին այս ծրագրին իրականացման:

Չեխոսլովաքիոյ տեղեկութիւն պիտի դրուի խորհրդաժողովին աշխատանքներուն մասին:

Ընդհ. գործադուլ Հիւս. Ֆրանսայի մէջ

Անցեալ շաբթու Ռուպէ-Թուրքուանի բանուորները դիմեր էին Աշխատանքի նախարարութեան, անոր միջնորդութեամբ կարգադրելու իրենց եւ գործատէրերու միջեւ վէճը, որ ծագեր էր ընկ. ապահովագրութեանց առթիւ:

Բանակցութիւնները ու նախարարին միջամտութիւնն ևս ձախողեցան: Այս պատճառով ալ Լիլի շրջանի բանուորները գանագան հաւաքոյթներու մէջ, լսելէ յետոյ իրենց պատգամաւորներուն զեկոյցը որոշեցին ընդհ. գործադուլ յայտարարել եւ զայն կիրարկել երէկ, երկուշաբթի առտուընէ սկսեալ:

Այս որոշման հետեւանքով, կ'ենթադրուի թէ մօտ 150 հազար բանուորներ պիտի դադրեցնեն աշխատանքը:

Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է արգիլելու համար հաւանական խռովութիւններ: Արդէն 600 հոգինոց ոստիկան զօրքերու խումբ մը հասաւ Լիլ: Իւրաքանչիւրը 30ական հոգինոց 50 դասակներ եւս պիտի ղրկուին:

Նոր կռիւներ Հնդկաստանի մէջ

Հնդիկ ազգ. խորհուրդի նախագահ վալլապհայի փաթէլի գլխաւորութեամբ, հսկայ ցոյց մը կատարուեցաւ Պոմպէյի մէջ անցեալ գիշեր: Ցուցարարները զործադրեցին ընդդիմութեան նոր եղանակ մը, թաղերու գլխաւոր փողոցներուն մէջտեղը կկզած նստելով եւ այդպէս արգիլելով երթեւեկը:

Հեղեղանման անձրեւ կը տեղար երբ ցոյցը սկսաւ. սակայն ցուցարարները առանց ազդուելու անձրեւէն, շարունակեցին իրենց ցոյցը, կրօնական երգեր երգելով:

Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ ամէնէն առաջ ձերբակալեց վալլապհայի փաթէլը, անոր աղջիկը եւ ուրիշ ղեկավար մը՝ Մալայեա եւ յետոյ ամբոխին ուղղեց ազդարարութիւններ որոնք անհետեւանք մնացին:

կացութիւնը աւելի ծանրացաւ երբ մէկ ու կէս քիլոմէդրի վրայ սեղմ շարքերով կկզած հնդիկները վերժեցին շարժիլ:

Ոստիկանութիւնը յարձակում գործեց գաւազաններով: Վիրաւորուեցան 200 անձեր, որոնց մէջ նաեւ կիներ: Նոյնքան անձեր ալ ձերբակալուեցան:

Փաթէլի ձերբակալման հետեւանքով. Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդը սուգի օր յայտարարեց: Քառասուն հիւսկի գործարաններ անվիջապէս դադրեցուցին ամէն աշխատանք:

Ռուսական ապրանքներուն դէմ արգելքը

Ամերիկա վերցուց խորհրդային ապրանքներու դէմ դրուած արգելքը: Փայտի խմոր բեռցած 70 նաւեր պիտի կրնան իրենց բեռը պարպել ամերիկեան նաւահանգիստները: Արգելքին այս վերացումը սակայն չպիտի դադրեցնէ «բռնի աշխատանքով» արտադրութեան եւ փայտի խմորի պատրաստութեան դէմ բացուած քննութիւնը:

Խորհրդային ամառային բողոքը

Խորհրդային թերթերը բողոքի բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Միացեալ Նահանգներուն դէմ, ռուսական ապրանքներու վրայ դրուած արգելքին հետեւանքով: «Պրաւդա» կ'ըսէ թէ խորհրդային ճարտարարուեստի դէմ այս պայքարին պատճառն այն է որ կը վախցուի թէ հնգամեայ ծրագրի իրականացումով, Խորհրդային Միութիւնը պիտի կրնայ Միացեալ Նահանգներու դէմ կռուիլ, աշխարհի շուկաներուն վրայ:

Ֆրանկ-եւրոնական համաձայնութիւն մը

Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի միջեւ կարեւոր համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ օդանաւային հարցերու շուրջ, հետեւեալ կէտերու վրայ:

Փոխադարձութեան հիման վրայ, երկու երկիրներու միջեւ, օդանաւային գիծերը պիտի շահագործուին մէկ ֆրանսական միւսը լեհական երկու ընկերութիւններու կողմէ:

Երկու կողմերը հաւասարապէս պիտի օգտագործեն արհեստագիտական պէտքերու համար հիմնուած կայանները:

Օդանաւերու յատուկ կազմածներու եւ գործիքներու վրայ մաքսային դիւրութիւններ պիտի տրուին: Օդանաւային արկածներու կամ պարտադիր վայրէջքի ընթացքին փոխադարձ օգնութիւն: Թղթատարի փոխադրութիւն:

Համաձայնութիւնը գոյացած է հինգ տարուան պայմանաժամով եւ հինգական տարի երկարաձգուելու նախատեսութեամբ, համաձայն 1919 հոկտ. 31ի օդանաւային միջազգային դաշինքին:

Ֆրանկ-եւրոնա առեւտր. յարաբերութիւնները

Փարիզի խորհրդային առեւտրական ներկայացուցիչը Թումանօֆ մօտ օրէն կը մեկնի Մոսկուայէն, ուր խորհրդային իշխանութեանց հետ, ֆրանկ-եւրոնա առեւտրական յարաբերութեանց զարգացման վերաբերեալ ընդարձակ ծրագիր մը մշակած է:

Ի միջի այլոց, նախատեսուած է Ֆրանսա մտցնել խորհրդային այն ապրանքները, զորս Ամերիկա կը մերժէ ընդունիլ: Այդ ապրանքները բաղկացած են գլխաւորաբար փայտէ, փայտի խմորէ, զանագան մետաղներէ եւ ածուխէ ու կ'արժեն մօտաւորապէս 1 միլիոն անգլիական:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՃԱՓՈՆԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ.— Կնդր. ճափոնի մէջ նոր ողողումներու հետեւանքով 15 անձեր խեղդուեցան: Հազարէ աւելի տուներ փլան:

ՌՈՒՍԵԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ.— Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ համան ձայնութիւն մը կնքուեցաւ ի նպաստ իտալական ճարտարարուեստի արտադրութեանց գնման, Ռուսիոյ կողմէ:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԻՂ. ԲԺ. ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Պիտի պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անունները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը:

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի: Համբագրուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած:

Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ կոյս կը տեսնէ այս աշնան: Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի տպարանքին համապատասխանող թիւով մը:

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ Օն. ՄԻՒՐԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, որուն 15 ամեակն է այս տարի,

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ:

Հեղինակը, Ձինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օր ըստ օրէ, 1915ի Վանի ապրիլեան-կռիւներու ընթացքին:

Ծրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ Դիմել ՅԱՒԱՋԻ վաճառատունը

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵԻՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ գրքին լոյս տեսնելը երկարձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ԾՐԱՆԲ:

Գիրքը հրապարակ կ'ելլէ վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի:

Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն: Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը միասին: Դաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի:

Դիմել հրատարակչին գրատուն Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65, *Մէթրօ Օտէոն, ուր պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԾՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ: ԿԱԶՄԱՏՈՒՀՆ վերջին կատարելագործութեամբ:* Տպագրական ամէն կարգի գործեր,

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Սեբաստիոյ Քօչհիսարի հայրենակցական միութեան դաշտահանդէսը Սէն-Քլուի անտառին մէջ՝ Օգոստոս 17ին: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Եոզկատի Զար գիւղի հայրենակցական միութեան պարգեւները.— 39՝ մետաքսէ թաշկինակ, 252՝ սիսի մեքենայ, 251՝ զարթեցուցիչ ժամացոյց. 361՝ կնոջ գուլպայ, 120՝ կնոջ վզնոց, 126՝ Զաթի հերոսներու նկարը, 294՝ Ֆոնոկրաֆ 387՝ կնոջ պայուսակ, 471՝ կնոջ հովանոց: Դիմել՝ հետեւեալ հասցէին Magar Vartabédian, 51 Ave. du Bas Meudon, Issy les Moulineaux, Seine.

ԶՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Օրլիի (Շուազի-լը-Ռուայի մօտ) մէջ պարտէզով բնակարան մը ձրիաբար պիտի տրամադրուի հայ ընտանիքի մը, որ պէտք է լրացնէ հետեւեալ պայմանները.

1. Ունենալ հինգ գաւակ.
2. Ֆրանսահպատակ դարձած ըլլալ.

Կայ նաեւ տղոց համար բժշկական ձրի այցելութիւն.

Պէտք է ներկայանալ օգոստ. 2էն մինչեւ 10, եկեղեցւոյ ընդհ. քարտուղարութեան, իարկ եղած թուղթերով:

Անօգուտ է ներկայանալ Օգոստոս 10էն վերջ:

Ընդհ. քարտուղարութիւն

(Կնիք)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կեսարացի Յովսէփ Ապաճեան (38 տարեկան), հօր անուն՝ Բարսեղ: Ասկէ 4 տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզ: Իմացնել՝ Mme Serpouhi Edjidian, C/o L. Blanchon, Ste. Gullien en St. Alban (Ardèche).

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՌՈՍՏՈՄ Գրադարանը փակ է Օգոստոս 1 — Սեպտեմբեր 1: Իրենց մօտ գիրք ունեցողներէն կը խնդրուի շուտով վերադարձնել գիրքերը:

ՅՐՈՆՔԻՑ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՏԱՐՕՆ - ԱԱՍՈՒՆ

էջեր Հայոց

նորագոյն պատմութենէն

Հրատ. «Ցարօն-Սասուն մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Հալէպ:

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով:

Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գինը 12 Ֆրանք փոստի ծախք 1 Ֆրանք

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորատուռ: Ուղեմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ՀԱՄՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Պ. վ. Նարճանեանի իրաւագիտական գրասենեակը՝ փոխադրուած է 54 rue Lafayette, Paris (9). Tél. Provence 87-53, Métro Cadet.

Կ'ընդունի ամէն օր 9էն 12 եւ 2էն 7.

ՍԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմրիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95-21

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 ֆրանքէն:

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Անարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

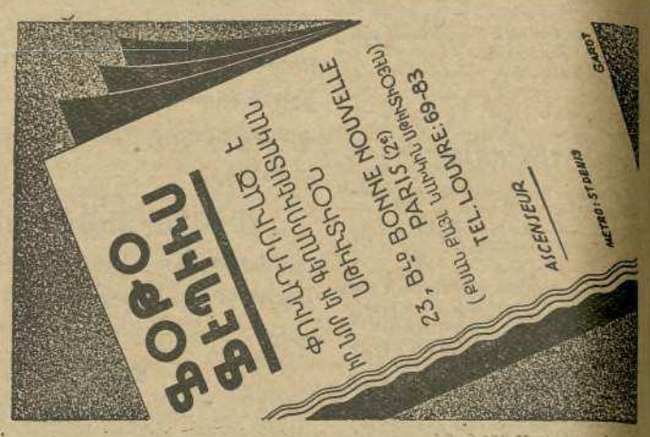
ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ — ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանկ, փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:*

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անձնական coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIANի

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մաճերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins, Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Մ. ԹՈՐՈՍ (Բէյօղլուի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Ց Ե Ա Ն

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՐՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր ապահարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
6 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1332 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Անդաւանանք ամբոխը

Ռամկավար անդաւանանք ամբոխը նորէն հրճուանքի մէջ է։ Դրօշակէ գուրկ այս յետադիմական խմբակը իր հոգիի և մտքի թշուառութեան դրօշը պարզած՝ կ'աւետէ իր ընթերցողներուն թէ՝ Դաշնակցութեան շարքերէն հեռացած են հինգ հոգի և ճակատ յայտարարած կուսակցութեան դէմ։

Խնդիրը հետեւեալն է։

Յունաստանի շրջանին պատկանող հինգ դաշնակցական ընկերներ դուրս վտարուած են կուսակցութեան շարքերէն՝ իրենց ծանր հակակարգապահական արարքներուն համար։ Եւ որովհետեւ տեղական եւ անհատական հաշիւներն ու կիրքերը տաք են, անոնք սկսած են գրի առնել իրենց դժգոհութիւնները, ինչ որ սովորական երեւոյթ մըն է պատիժի արժանացող անհատներուն համար։

Այսքանը միայն մեր նախկին ընկերներու մասին։ Աւելին ըսելու հարկ չենք տեսներ, ու կը հաւատանք որ վտարուածներն իսկպիտիհամոզուին իրենց սխալին։ Դաշնակցութիւնն անսայթաք պիտի քալէ իր ուղիղ ճանապարհով, դուրս մնացածները, նախօրօք կարող ենք ըսել, դատապարտուած են մոռացութեան։

Այս պզտիկ դէպքը ուրախութեան մատնած է ռամկավար օրգանը։ Սակայն տեսնելով որ շատ ինքնիրմէն ելած է, կ'ուզէ արդարացնել իր ընթացքը։ — «Այս որոշումը արժանի է ուշադրութեան, բայց ոչ անոր համար որ պայքարող նոր ոյժ մը կ'աւելնայ մեր հակառակորդ կուսակցութեան դէմ...»։

«Գող, սիրտը դող»։ Այո՛, իրական բացատրութիւնը, ռամկավարի հրճուանքին, վերի կասկածամիտ տողերուն մէջ խտացած է։ Բաւական է որ հինգ հոգի ալ կը գտնուին՝ քար մը նետելու հայ կազմակերպուած ուժին դէմ։ Ռամկավարը ընդունակ է աշխարհի ամէնէն յետին ժարդուն դաշնակցիլ, երբ խնդիրը Դաշնակցութիւնը վարկաբեկելուն գայ։

Կ'ուզենք որ այս անդաւանանք ամբոխը հոս կանգ առնէ, և ինքնակոչ ուրախակիցը չներկայանայ մեր վտարուած ընկերներուն։ Այս առթիւ ստիպուած ենք նոյն իսկ մեր պատժած նախկին ընկերները պաշտպանել ռամկավար գեհենիկ մէջամտութեան դէմ։ Անոնք կուսակցութենէ վտարուելով, արդէն ենթարկուած են յեղափոխական շատ ծանր պատիժի մը, որ տրուած է Յունաստանի Շրջանային ժողովի կողմէ, անշուշտ ցաւով, ու վստահ ենք թէ վտարուածներէն ոմանց համար, ամէնէն մեծ վիշտը պիտի մնայ այս արտաքսումը։ Բայց անգթութիւն պիտի ըլլար այդ հինգ վտարուածները Ռամկավարներուն համակարծիք գարձնել, ու բարոյապէս սպաննել զանոնք։ Այդ կ'ըլլար աւելի ծանր, քան վտարումը։ Վտարուած ու պատժուած իսկական Դաշնակցականը երբեք հոտ ինկած չէ և չպիտի կրնայ իյնալ։ Անոր երակներու մէջ ներարկուած արիւնը չի կրնար հանդուրժել, ամէն պարագային ռամկավար ջրալի մտայնութիւնը։

Նկարագրի և բարոյական ըմբռնումներու այս տարբերութենէն զատ, երբ սկզբունքային խնդրին գանք, ռամկավար խմբակը իր հրճուանքին մէջ իսկ կը դառնայ ծիծաղելի։ Բաւական է աչքի անցընել այս անճարակներէն ամէն քայլափոխին նոր փաստ մը կը հայթայթեն իրենց սնանկութեան։ Հեռացուածներու գաղափարներուն արձագանգ տալու համար, ռամկավարական իմաստականութեամբ հետեւեալ հատուածը արտագրած է Փարիզի Թերթը ըսելու թէ «վերջապէս Դաշնակցութեան մէջ սկսած է առողջ շարժում մը»։

Ահա այդ հատուածը.— «Ցեղափոխութիւնը ամէն օր աւելի բուռն ծափ ստացաւ, բայց երբէք անիկա իմաստային իմաստով ժողովրդական գոյն չստացաւ... Քառասուն տարի ամբողջ արիւն թափեցին թուրքիոյ մէջ, բայց չեղաւ որ մէկ անգամ գոնէ, իմաստով ժողովրդական բռնկում մը ունենայինք ապացուցանելու իմաստ որ մենք ազգովին մտած ենք ազատագրական պայքարի մէջ։»

Շատ լաւ։ Այս միտքը յայտնած են հինգ վտարուածները։ Կրկնենք մենք ալ։ Բայց, հետաքրքիր է գիտնալ թէ Ռամկավարը ի՞նչ առընչութիւն ունեցած է հայ ազատագրական շարժման հետ եւ ո՞րն է եղած իր ուղեգիծը։ Մենք որքան գիտենք, Ռամկավար խմբակը եւ իր մտայնութիւնն ունեցող զանգուածը ոչ մասնակի եւ ոչ ալ ընդհանուր ապստամբութիւններուն համաժիտ եւ մասնակից եղած են։ Հիմա, նոյն անդաւանանք ամբոխը կը մնայ։ Եւ սակայն, կարծել կուտան թէ «համաժողովրդական բռնկումի մը» համամիտ պիտի ըլլային։ Գոնէ մէջբերումին իմաստը այդ է։ Այսօր, եթէ բռնենք այդ գորշ զանգուածին օձիքէն, ու ասպարէզ քաշենք ազատագրական պայքարի բեմին վրայ, ոտքերն ու ձեռքերը դողալ կը սկսին։ Մէկ անկիւնը պիտի քաշուի, ինչպէս քաշուած է այժմ, ու պիտի զբաղի բամբասանքով։

Ռամկավարները դատապարտուած են մնալու բամբասող խմբակ մը, որ միայն հակառակութեան համար կը հրճուի, երբ հինգ հոգի կը հեռացուին Դաշնակցութենէն... Ու կը տառապին, երբ 50ով ու 100ով նոր եւ թարմ երիտասարդներ կուգան խտացնելու մեր շարքերը։

Անդաւանանք ամբոխի անբուժելի հիւանդութիւն։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱՐԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

(Շ. Ց. Դ. Յունաստանի 8րդ Երջ. ժողովի առթիւ)

«Նոր Օր» այս խորագրով կը գրէ (յուլիս 31)։

Դաշնակցութեան 40 տարուան կեանքը կը ներկայացնէ միապաղաղ կայունութիւնը կարգապահութեան տեսակէտէն։ Եթէ պատահեր են կուսակցական քաղաքական գծի թեքումներ կամ հակակարգապահական ելոյթներ կուսակցութիւնը առանց այլեւայլի, պատասխանատուներու առիթ տուեր է կամ ուղղելու իրենց սխալը, ենթարկուելու կուսակցութեան բոլոր օրէնքներուն եւ կամ մէկ անգամէն մեկուսացուցեր ու արտաքսեր է այդպիսիները։

Դաշնակցութիւնը անողորմ է այս ճարցի մէջ։ Մեծ կամ պզտիկ, հին կամ նոր տարբերութիւն չունին անոր համար։ Կարգապահութիւնը անոր միակ կենդանի ուժն է որ իրարու կը կապէ տասնեակ հազարներով ընկերներ, տասնեակ մը երկինքներու տակ։

Ցրդ Շրջ. ժողովը այս տարի զբաղեցաւ նաեւ այս ճարցով, ոչ թէ անոր համար որ կարգապահութիւնը խախտած էր, այլ անոր համար պարզապէս որ տեսակ մը անփութութիւն ու յարգանքի պակաս նշմարուած էր որոշ շրջաններու մէջ, դէպի կուսակցական օրէնքները ու պարտականութիւնները

Բոլոր պատգամաւորներու պահանջումով, որոշուեցաւ նոր տարեշրջանին տառացիօրէնգործադրել կանոնագրի բոլոր տրամադրութիւնները եւ չներել գիտակցաբար գործուած ոչ մէկ յանցագործութիւն։

Շրջ. ժողովը իր որոշումը առաջին անգամ գործադրողը ինք եղաւ, կուսակցութենէն վտարելով Սելանիկի հինգ ընկերները, որոնք կարգապահական ծանր թերացումներու մէջ գըտնուած էին, իբրեւ արդարացում առաջ քշելով իրենց հին ու լաւ դաշնակցական ըլլալու առաւելութիւնը։

Այս օրինակը պէտք է վարակիչ ըլլայ բոլոր շրջաններու համար։ Պէտք չէ ծոյլատրել որ առանձնաշնորհեալ տարը կազմուի կամ ուրոյն գիծ մշակուի կուսակցութեան մէջ։

Պէտք է կտրուկ կերպով վերջ տալ ամէն ձեւի տատանումներու, գործադրութեան դնելով ծրագրի տրամադրութիւնները։

Պետական կեանքէ ու դաստիարակութենէ գուրկ ժողովուրդ մը կառավարելը շատ դժուար է։

Դժուար է քանի մը տասնեակ հազար անդամներ ունեցող հայ կուսակցութիւն մը դեկավարել, երբ նկատի ունենանք մեր պայմանները, դաշնակցութիւնը՝ միակ կազմակերպուած կուսակցութիւնն ու ուժը հայ կեանքի մէջ, պետութեան մը պէս կը դեկավարէ իր եւ ազգին ճակատագիրը, շնորհիւ իր մէջ տիրող կարգապահութեան եւ օրինապահութեան ոգիին։

Մեր վեթերան ընկերները 40 տարուան նուիրական աւանդութիւն մը բերած ու յանձնած են մեզի ու մենք պարտաւոր ենք նոյն աւանդութիւնը ժասունքի պէս պահել մեր սրտին մէջ ու յանձնել մեզ յաջորդող սերունդին, որպէս զի դաշնակցութեան գործն ու ճմայքը իր դերը կատարէ այդ սերունդին ու ըրջանին մէջ ալ։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Պարսկաստան հատուցում կ'ուզէ

Էնկիւրի.— Պարսիկ կառավարութիւնը ծանուցագրով մը հատուցում ուզած է յայտնելով թէ սահմանային վերջին դէպքերուն առթիւ շնաս ենթարկուած է։

Առիթ բռնելով այս ծանուցագիրը, Թուրք կառավարութիւնը իր պատասխանին մէջ շեշտեց Պարսկաստանի պատասխանատուութիւնը եւ յայտնեց որ եկած է ատենը վերջ տալու սահմանային ներկայ վիճակին։

Թրքական ծանուցագիրը Պարսկաստանի

Իրանի ծանուցագրին տրուած պատասխանը յանձնուեցաւ պարսիկ կառավարութեան։ Պատասխանը, որ բարեկամական է, կը շեշտէ թէ վերջնականապէս կարգադրուելու են սահմանային հարցերը։ Ըստ Թրքական տեսակէտին Պարսիկ սահմանը այսօր անբնական վիճակ մը ունի եւ պէտք է սրբագրուի։ Պատասխանը որոշակի կը յայտնէ այս կէտը։

Հանդարտութիւն ամէն տեղ ?

Էնկիւրիէն հաղորդուած գեկոյցի մը համաձայն որեւէ փոփոխութիւն չկայ արեւելեան սահմանին վրայ, եւ ամէն կողմ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Արարատի ըմբոստները, պաշարուած ամէն կողմէ, շատ խեղճ վիճակի մը մատնուած են։ Պատրաստութիւնները աւարտելուն պէս, գործողութիւնը պիտի սկսի։

Գալով հարաւային սահմանին, երբեմն իրաքէն հրոսախումբեր գիշերանց կը յարձակին եւ ժողովուրդը ըմբոստութեան կը մղեն։ Այս հրոսախումբերուն մեծ մասը փճացուած է, եւ սահմանին վրայ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են։

ՄԱՐՏԻՆ.— Պարզանի շէյխը, յայտարարութիւններ ցրուելով սահմանի աշիրէթներուն, պահանջած է որ միանան Բէօր Չիւսէյին փաշայի տղոց վարած ըմբոստութեան, սպառնալով հակառակ պարագային բնաջնջել բոլորը։ Աշիրէթներուն մէկ մասը Սղերդի Բերուն գաւառակը քաշուած է։ Պարզանի շէյխը հաց, հագուստ եւ ռազմամթերք ղրկած է այս աշիրէթներուն, բայց չէ կրցած համոզել զանոնք։

Ուրմիոյ կողմերու Ջէրզէնտի աշիրէթէն քանի մը ձիաւորներ Չէսիքի գիւղաքաղաքին ուղղութեամբ յարձակում մը գործած, բայց բնաջնջուած են։

Ցուցիչ եղբայրակցութիւն

ՄՈՍԿՈՒԱ, 4 Օգոստոս.— Հռոմի մէջ կնքուած ուսեսլիտալական համաձայնութիւնը երկու երկիրներու առեւտրական յարաբերութիւններու մասին, թոյլ պիտի տայ որ խորհրդային յանձնարարութիւնները կրկնապատկուին Իտալիոյ մէջ։

Խորհրդային իշխանութեան կողմէ տրուած յանձնարարութիւններուն վրայ, իտալական կառավարութիւնը պիտի երաշխաւորէ մինչեւ հարիւրին 75 վարկեր։

**** «Իզվեստիա» բոլշեւիկեան Թերթը, ողջունելով այս առեւտրական համաձայնութիւնը, կ'եզրակացնէ.— Ռուսեւիտալական տնտեսական յարաբերութեանց զարգացման տեսակէտէն, շատ նպաստաւոր պայմաններ ընդունուած են։ Ընդհանրապէս, այս վերջին տարիներու ընթացքին, երկու երկիրներու յարաբերութիւնները զարգացած են, իմ մեծ գոհունակութեան երկու կողմերու»։*

Թերթը կը կարծէ Թէհրանի մէջ կնքուած համաձայնագիրը նպաստաւոր հետեւանքներ պիտի ունենայ Իտալիոյ եւ Խորհրդ. Միութեան տնտեսական ամբողջ յարաբերութեանց համար։

Կարմիր զօրը կը ջարդէ բանուորը

ՊՈՒՔՐԻՇ, 4 Օգոստոս.— Իտալական վէպդա նաւը Օտեսայէն մեկնելով հասաւ Քոսթանցա։ Նաւապետները կը պատմեն թէ յուլիս 25ին, ծանր ըմբոստութիւն մը ծագած է Օտեսայի մէջ, գործադուլի մը հետեւանքով, եւ թէ կարմիր բանակի զինուորները կրակ բացած են բանուորներուն վրայ։ Երկու հարիւր սպանեալներէ զատ, կան հարիւրաւոր վիրաւորներ։ Զանգուածային ձերբակալութիւններ կատարուած են։

Հիւսիս. Ֆրանսայի լինդ. գործադուլը

Լիլի ճարտարարուեստական շրջանին մէջ յայտարարուած ընդհ. գործադուլը— ո՛չ թէ ընկերային ապահովագրութեան դէմ, այլ ապրուստի սղութեան հետեւանքով,— կը գործադրուի առանց խռովութեան։ Ռուպէ-Թուրքուան շրջանին մէջ, ընդհ. գործադուլը չէ վարակած ճարտարարուեստական բոլոր հաստատութիւնները։ Ռուպէյի 209 գործարաններէն— 47,000 բանուորներով— 61ը կ'աշխատին, գործատէրերու հետ մասնաւոր կարգադրութեանց շնորհիւ։

Թուրքուանի մէջ, տեղական տօնի մը պատճառով, կարելի չէ եղած ճշդել բանթողներու թիւը։ 45000 բանուորներու վրայ, 6000 բանթող կը համրուէր երէկ. ասոնցմէ զատ գործարաններէն բացակայող 10000 բանուորներ եւս կան։

Զանազան շրջաններու մէջ, բանթողներու ընդհ. թիւը կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔԻՒՐՏԵԻՔՈՒՐՔ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵԻՊԱՐՍԻԿ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Ընդհանուր տեղեկութիւններ)

Քրտական յեղափոխութիւնը վտանգաւոր քնոյթ ստացած է։ Էնկիւրի սկսած է լրջօրէն մտահոգուիլ։ Արեւելեան նահանգներու մէջ յայտարարուած է պատերազմական վիճակ եւ էրզրումի բնակչութիւնը սկսած է գաղթել դէպի Տրապիզոն եւ Սվազ։ Վանի եւ Մուշի նահանգներուն մէջ կատարեալ անիշխանութիւն կը տիրէ։ Քրտական ուժերը զրեթէ առանց վնաս տալու քաշուած են անառիկ դիրքերու վրայ։ Ըսվէթ փաշա քանի մը օրէն Պոլիս կը սպասուի, տեսակցելու համար Մուսթաֆա Քէմալի հետ։

Էսկիշէհիրէն եւ Մալաթիայէն օգնական զօրամասեր ղրկուած են դէպի արեւելեան սահմանագլուխ։ Զսոյց կը շրջի թէ պատերազմող զօրամասերու հրամանատարը Սալիհ փաշա պաշտօնանկ պիտի ըլլայ։

Քիւրտերը քանի մը ճակատէ կը յարձակին Թուրք բանակներու վրայ։ Թիկունքի հարուածներն ալ շատ ուժեղ են եւ նեղ կացութեան կը մատնեն հրամանատարութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Էնկիւրիէն ստացուած հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Թրքօ-պարսիկ ձգտուաս յարաբերութիւնները անակնկալ կերպով զէշ դարձուածք ստացած են։ Թուրք կառավարութիւնը պահանջած էր որ իրեն յանձնուին Պարսկաստան ապաստանած Քիւրտերը, ինչ որ մերժուած է։

Մինչ կողմէ պարսիկ կառավարութիւնը ծանուցագրով մը բողոքած էր Էնկիւրիի մօտ Թուրք զօրամասերու պարսկական սահմանագլուխին վրայ կատարած յարձակումներուն դէմ։

Երկու երկիրներու յարաբերութիւնները այնքան լարուած են որ կը վախցուի ընդհարում։ Թրքօ-պարսկական սահմանագլուխին վրայ Թուրքերը կեդրոնացուցած են աւելի քան 60 հազար զինուոր։

Թէհրանէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, կառավարութիւնը որոշած է պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնել Թրքական սահմանագլուխին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պարսկական սահմանագլուխէն ստացուած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ վախ կայ որ քրտական յեղափոխութիւնը Թրքօ-պարսկական խնդիր դառնայ։ Ըսվէթ փաշա յայտարարած է թէ Թուրքիա պատերազմ չպիտի յայտարարէ Պարսկաստանի դէմ, եթէ վերջինը գոհացում չտայ ներկայացուած պահանջներուն։

Այսուհդ քաղաքական շրջանակները մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին Արեւելքի անցուդարձերուն։

ՆԻՒ - ԵՈՐՔԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ.— Աշխարհի ամենամեծ քաղաքի մրցման մէջ, Լոնտոնի դէմ առաջնութիւնը կը շահի Նիւ Եորք, 9 միլիոն 857,882 բնակիչներով։ Լոնտոն կը համրէ 7,764,130 հոգի։ Վերջին տասը տարիներու ընթացքին, Նիւ Եորքի բնակչութիւնը աւելցած է 2 միլիոնով։

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԷՆ

ՏԽՈՒՐ ԻՐՈՂՈՒԹԻԻՆ ՄԸ

Ցարիներու հետ, գաղութներու մէջ կը նուազի Խ. Հայաստանի հանդէպ կենդանի եւ լայն հետաքրքրութիւնը: Մեր բացառիկ պայմաններու բերումով, հարկ էր սակայն ո՛չ միայն վառ պահել գաղութներու հետաքրքրութիւնը, այլեւ դիւրացնել գործնական մերձեցումը մեր տարամերժ հայրենիքին հետ:

Եթէ բոլորի հետ, մասնաւորաբար քաղաքական կուսակցութիւններու պարտականութիւնն էր այս դժուար բայց կարեւոր աշխատանքը, միակ եւ գլխաւոր աշխատանքն էր մասնաւորաբար բոլոր այն կազմակերպութիւններուն, —ինչանունի տակ ալ ըլլան — որոնք իրենց մէնաշնորհը կ'ընդունին նման աշխատանքներու:

Ժամանակ մը, երբ տակաւին խուճապային տրամադրութիւնն էր տիրապետող գաղութներու մէջ եւ երբ Հայաստանի «սինէմա»ն ու զանազան ներկայացուչութիւնները տարին քանի մը անգամ արտասահման վազելով, կը փորձէին օգտուիլ տիրող տրամադրութիւններէն, ընդունինք, որ գաղթահայութեան տրամադրութիւնն զգալապէս կը զարգանար ի նպաստ Հայաստանին:

Ստեղծուած այս մթնոլորտին մէջ, բոլոր«Հայաստանեան» քարոզչութեան ախոյեաններուն պարտքն էր տեւականացնել եւ բիւրեղացնել այդ տրամադրութիւնները, հայրենասիրութեան եւ գիտաբերութեան գիտակցութեան պատուաստումի աշխատանքով:

Այս աշխատանքը, որ իրական անգնահատելի ծառայութիւնը պիտի ըլլար հանդէպ մեր երկրին ու անոր արդի վարիչներուն, ըստ երեւոյթին անբաւարար էր եւ նոյն իսկ, ոչ կարեւոր օրուան հերոսներուն համար: Անոնք տարուած իրենց մութ եւ նեղ հաշիւներէն, ամէնէն աւելի նպատակ էին ընտրած առիթը օգտագործել, ամենավատ միջոցներով, կռուելու իրենց հակառակորդներու դէմ նոր եւ «սուտ» դէնքերով:

«Հօկ»ն ու ամկավար կուսակցութիւնը, իբրեւ իրական ղեկավարները այս չալժումին, անտարակոյս հաւասարապէս պատասխանատու են պատմութեան դատաստանին առջեւ: Իրենց այս ակնյայտի յանգանքներով դատապարտուած այս կազմակերպութիւնները պարտաւոր էին կամ լքել իրենց այդ դիրքերը, եւ կամ ուղղել իրենց սխալները, եթէ անկեղծօրէն համոզուած էին իրենց կատարած աշխատանքներու մեծութեան: Մէկ կողմ թողլով ամկավար կուսակցութեան դերն ու պատասխանատուութեան հարցի քննութիւնը, այսօր «Հօկ»ն է որ կը մղէ մեզ ծանրանալու միայն իր վրայ: Ասիկա երկու հիմնական պատճառներով:

Նախ այս կազմակերպութիւնը հակառակ իր անունին սահմանափակբովանդակութեան, միակ իրաւասու ճանչցուած — ի հարկէ Խ. Հայաստանի կառավարութեան կողմէն — ուժն է եղած, որ իր գործունէութեան ընթացքին առաջնորդուած է ուղղակի Հայաստանի ղեկավարութենէն:

Երկրորդ՝ այս նոյն իրողութենէն մեկնելով, «Հօկ»ն է որ իր ուժերու վրայ կը ծանրացնէ պատասխանատուութիւնը Հայաստանեան իր ձախաւեր քաղաքականութեան հետ, նաեւ այն վնասակար եւ քայքայող դերին, որ ունեցաւ բոլոր գաղութներու մէջ առհասարակ:

Իր այսօրուան արգահատելի վիճակը, որ իրական գնահատութիւնն է իր անցեալ գործունէութեան, կարելի էր ընդունիլ դատավճիռ եւ բոլորովին անտեսել անոր աննկատ գոյութիւնը:

Այս սկզբունքը առաջնորդած է մեզի վերջերս. եւ սակայն եթէ այսօր կը շեղենք այդ գծին — պատճառը «Հօկ»ի Ֆրանսայի կեդրոնական վարչութեան մէկ պաշտօնական յայտարարութիւնն է, երեւցած դանազան թերթերու մէջ:

Բոլորին ծանօթ են այն միջոցները, որոնցմով այս կազմակերպութիւնը կը փորձէր կապել գաղթահայը Հայաստանի հետ բարոյապէս եւ օգնել նիւթապէս: Սակայն ինչպէս ըսինք, կարճ ժամանակի մը յաջողութիւններէն ետք, թափուած բոլոր աշխատանքները ճիշդ հակառակ արդիւնք տուին:

Ինչո՞վ բացատրել այս իրապէս ցաւալի իրողութիւնը:

Իրենք առանց այլեւայլի ուրին այն անբովանդակ պատասխանը թէ՝ Դաշնակցութիւնը իր «Հակահայաստանեան» գործունէութեամբ, պատճառ է եղած գաղթահայը հեռացնելու Հայաստանէն եւ անոր ի նպաստ եղած ձեռնարկներէն: Թեթեւօրէն արտասանուած, եւ իրենց իշխանաւորներուն քով ինքնարդարացման ծառայող այս անբովանդակ առարկութիւնը, եթէ իր հիմնաւորութիւնը գտնէ երեւութական արտայայտութիւններէն, անհնար է լուրջ քննադատութեան տակ առնել որպէս հիմնաւոր եւ գլխաւոր պատճառ:

Որովհետեւ, չէ որ ըստ Հօկեան, ինչպէս նաեւ համայնավար կուսակցութեան եւ Ամկավարներու յայտարարութիւններուն — Դաշնակցութիւնը կը քայքայուի արագօրէն ամէն տեղ — եւ անկէ կը հեռանան բոլոր «բանիմաց եւ հայրենասէր» բազմութիւնները: Եթէ խօսք չեն այս բոլորը, այլ միտք եւ բովանդակութիւն ունեցող արտայայտութիւններ, ապա ուրեմն պէտք չէ գերագնահատել այս քայքայուած ուժը: Մանաւանդ որ միւս կողմն ունի բուն երկրի իշխանութեան հովանաւորութիւնը եւ անկէ յառաջացած բարոյական ուժը:

Ասկէ զատ, ի վերջոյ ի՞նչ արժէք կը ներկայացնեն Դաշնակցութեան «Հակահայաստանեան» քարոզները, որոնք կը ձգտին եղեր «ամէն ինչ մոռալ եւ վտգոյներով ներկայացնել» տարրական մխիթարութեան եւ լաւ խօսքի մը կարօտ բազմութիւններու համար: Բնական է, որ ո՛չ միայն ուժ չունենան նման արտայայտութիւններ, այլեւ մղեն նոյն այդ գաղթահայը Հայաստանի իրականութիւնն ու անոր բարգաւաճումը ներքողողներու կողմէ: Եւ ի վերջոյ չէ՞ որ առհասարակ, ոչինչ այնքան աւելի կըզնայ ազդել այսօրուան թափառական հայ մտքին եւ զգացմունքին, քան հայրենիքի քաղաքական ձրահնչիւն ձայնը, անոր գովքը, փառքը, մեծութիւնն ու զարգացումը:

Այս ուղղութեամբ խոստովանինք որ Հօկն ու իր ուղղութեան ջատագովները իրենց կաշիէն դուրս կուգան, սուտն ու իրաւը, կարելին եւ անկարելին ատենօրէն գնով, վարդագոյն գոյներով ներկայացնել Հայաստանն ու իր վարիչները:

Դեռ աւելին, գնահատելով ազգային այն առողջ տրամադրութիւնը, որ ընդհանուր է գաղթահայութեան մէջ, յանգաւոր թեթեւամտութեամբ կը փորձեն միշտ Հայաստանին տալ ազգային գունաւորում:

Այս բոլորին դէմ, ի՞նչ ազդեցութիւն կարող է ունենալ ուրիշ Դաշնակցութեան «Հակահայաստանեան» ուղղութիւնը: — Ի հարկէ ոչինչ, ի շահս Հայաստանի:

Աւելորդ է ուրիշ ներկայ սկսած տրամադրութիւններու մէջ յանգանքի վրայ բռնել Դաշնակցութիւնը:

Բուն յանգանքը լաւ է տարբեր տեղ փնտռել, Դաշնակցութենէն դուրս բոլոր անոնց քով, որոնք նկատումներով մտած են Հօկի դրօշին տակ:

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԹԷ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ռուսիոյ մէջ փորձուած հաւաքական տնտեսութեան խուճապար նահանջէն վերջ, սեփականատիրութեան պաշտպան տնտեսագէտները կը մատնանշեն գործադրուած չարիքները եւ կը հարցնեն.— Ո՞րը նախընտրելի է, անհատական արտադրութիւնը թէ հաւաքականը:

Սակայն, թոյլատրենք այդ պարոններուն, որ ազատօրէն շփոթեն մենատիրական վարչաձեւը՝ ընկերվարականին հետ, բռնադատուած արտադրութիւնը՝ հաւաքականին հետ, Ռուսիոյ յետամընաց տնտեսականը՝ արեւմտեան Եւրոպայի յառաջացած տնտեսութեան հետ, ու մենք ալ հարց տանք մեր կարգին:

— Ո՞րն է արտադրութեան, ոչ թէ նախընտրելի, այլեւ իրականալի եղանակը:

Եթէ ընտրութիւնը ձգուէր միայն մեր կամեցողութեան, շատ մը ընկերվարաններ թերեւս չմտածէին հաւաքական կարգերու մասին, շատեր թերեւս ըլլային կատաղի անիշխականներ, որովհետեւ մեր ազատատենչ եւ հպարտասիրտ բաղձանքներուն ամենաթանկագին արժէքներէն է, որ կ'ուզենք ազատագրել ստրկացնող դրամատիրութեան ազդեցութենէն:

Բայց, ինչպէս որ, մեր անհատական ազատութեան բուռն բաղձանքը չարգիլեր նկատելու, որ արդի քաղաքակրթութեան կնճռոտութիւնները եւ պահանջները ամբողջովին չեն ներդաշնակուիր ազատասէր գաղափարներու հետ, նոյնպէս ընկերվարականները ստիպուած են նկատելու, որ մեքենականութիւնը — զոր ոչ ոք կը մտածէ անհետացընել — չի թոյլատրեր հաստատելու արդար հասարակարգ մը, հիմնուած անհատական սեփականատիրութեան վրայ:

Մենք չենք ծածկեր հաւաքական աշխատանքի տկար կողմերը — անհատականութեան չափաւորումը եւ վայելքի պարզագումը: Նոյնպէս մենք կը գնահատենք սեփականատիրութեան տնչը, որ արտադրել տալու խթան մըն է:

Անհատը, որ իր գործիքներով իր հաշուոյն կ'աշխատի եւ իրեն կը վերապահէ իր աշխատանքի արդիւնքը, բնականաբար, աւելի ոգեւին կը նուիրուի իր զբաղումին, քան այն աշխատաւորը, որ իր բազուկները վարձու կուտայ մեծ արդիւնաբերողներուն:

Բայց, այդ նախապատմական տեսութիւնը ընդհանրացնելով, կարելի՞ է ուրանալ 150 միլիոն ընչազրկուած աշխատաւորներու տաժանք, 40 միլիոն անգործներու թշուառութիւնը եւ հազիւ մէկ միլիոն մեծ սեփականատէրներու գայթակղեցուցիչ շռայլութիւնը:

Ու յետոյ, արդի տնտեսագիտութեան մասին կարելի՞ է այդքան պարզմտօրէն տգէտ ձեւանալ, չնկատելու համար, որ մեքենականութեան զարգացումով եւ արդիւնաբերութեան միջոցներու ընդարձակումով, մենք կ'ապրինք փոխանցումի տարօրինակ երեւոյթի մը մէջ: Դրամատիրութիւնը, կորնգուցած իր ինքնութիւնը, կը վերածուի անանուն միջազգային խմբակցութեան, առեւտրականը պարտմուրհակներ շալկած կամակատար միջնորդի մը եւ աշխատաւորը անհատականսեփականութեան ցուգանակներ կրող գործարաններու մէջէն, կը քալէ դէպի հաւաքական աշխատանք:

Ընտանեկան սեփականատիրութեան հարցը որ մէկ կողմէն դարձնենք եւ քննենք՝ կը տեսնենք, որ ան այլեւս չի համապատասխաներ իր նախնական կոչումին. որովհետեւ աշխատանքի եղանակը անհատականէ փոխանցուած է հաւաքականի: Ուստի, անհատը տնտեսական գերութենէ ազատելու եւ զայն պաշտպանելու միակ եւ լաւագոյն միջոցն է, որ ան վերստանայ սեփականութեան իր բնական իրաւունքը. այսինքն իր կատարած հաւաքական աշխատանքին համապատասխան մասնակցի հաւաքական սեփականութեան:

Այս գժուարին միջոցը պիտի իրականանայ, ոչ թէ տնտեսական անանուն միութիւններով ոչ թէ Ստալինի հարուածային պաշտօնագրերով, այլ միայն արդիւնաբերութեան ընկերվարականացումով:

ԱՐՈՒԵՆ Կ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐՕՇԱԿԸ

Պէտք է վերադառնալ հայկական դրօշակի հարցին, որովհետեւ թէ՝ մեր գրութիւնը այդ մասին, եւ թէ՝ Մխիթարեանց հայրենասիրական ու տրամաբանական որոշումը՝ մեր եռագոյնը պարզելու իրենց հաստատութեան վերեւ, քննադատութեան ենթարկուեցաւ կարգ մը շրջանակներու մէջ, որոնք, բարեբախտաբար, շատ լայն չեն եւ որոնց հանած արձագանգը դիմացի պատէն անդին չանցնիր եւ հոն կը զարնուի, կը փշրուի հետակորոյս:

Այդ մարդիկը, որոնք հինգով առնելու եւ տասնով ծախելու, երեք տալու եւ տասնեւհինգ ետ առնելու վարժուած են կեանքի մէջ, կը կարծեն թէ ազգերն ալ նոյն հաշիւներով կը պահեն իրենց գոյութիւնը եւ կը դիմեն իրենց դերազոյն նպատակներուն: Չենք ըսեր թէ ազգերու քաղաքականութեան մէջ նիւթական հաշիւները շատ կարեւոր տեղ մը չեն բռներ, բայց հա՞րկ է աղաղակելու թէ զգացումներն ու իդէալներն են որ կը պահեն ազգ մը եւ զայն կը զօրեղացնեն: Մեծ պատերազմին սկիզբը, Գերմանիա առաջարկեց Պելճիքայի որ իրեն թոյլ տայ իր բանակները անցնել երկրէն, փոխարէն ընծայելով ամէն երաշխաւորութիւն եւ խոստանալով անսահման բարիք: Պելճիքա նախամեծար համարեց դէն ի ձեռին դիմադրել ներխուժող բանակներուն: Յանձն առնելով ամէն չարիք ու աղէտ: Եթէ հաշիւ ընէր եւ ընդունէր Գերմանիոյ առաջարկը, անշուշտ շատ մեծ շահով կ'ելլէր գործին մէջէն. բայց կը գադրէր այլեւս ազգ մը ըլլալէ, իր բարոյական մեծութիւնը եւ իր իտէալները ունեցող ազգ մը ըլլալէ:

Րոպէ մը քննենք սակայն այդ շահու այլամերժ տեսակէտը: Մեր հայրենիքը, կ'ըսեն, այսօր սովետական Միութեան մաս ըլլալով, մեր շահը կը պահանջէ չպարզել եռագոյնը, որովհետեւ այդ ժեստը տհաճելի կ'ըլլայ Մոսկուայի եւ հետեւաբար կը վտանգէ երեւանի եւ հայ ամբողջ ազգին շահերը:

Նախ ճի՞շդ է ասիկա: Մոսկուայի բազմազան եւ բազմադիմի ժողովրդութեանց մէջ տեղ ունի՞ հայկական դրօշակին արտասահմանի մէջ պարզուելու կամ չպարզուելու հարցը: Ասոր համոզուած չենք: Մոսկուան իրեն աչքը յառած է միայն քոմիւնիսթ աշխատաւորին, առանց ցեղի և ազգի խտրութեան, ու այդ դասակարգուրս գտնուողները ամէնքն ալ բնականաբար հաւասարաթշնամի են, եւ խօսքը մեր վրայ երբ նաւորելով, մէկ ըրով կը հայ դրօշակ պարզողներն ալ դրօշակը ուրացողներն ալ:

Բայց հարցին վրայ վերջին նայինք: Ինչո՞ւ որ խորը շահու վրայ է մեր, այսօր հայ գաղթականներուս շատ պահանջէ ցոյց տալ որ սովետական իշխանութեան որ եւ է կապ չունինք, հայկական դրօշակը պարզելը կը նկատենք հաստատելու կարմիր դրօշակին որ եւ է պով փարած չենք: Այն ներուն մէջ, ուր հաւաքուած այսօր հայ գաղթականներուս Ֆրանսա, Սուրիա, Յունաստան, Պուլկարիա, Ռումանիա, կ: նիստ պրոպականտը մեծ առաջ կը տարուի եւ դժ տաբար պատահեցաւ որ նունը խառնուի այդ շա մին: Մենք պէտք է ամէն պով աշխատինք ցոյց տալ բացի մէկ քանի ժոլորա եւ վարձկաններէ, գաղթ Հայերը, կապուած ըլլալով դերձ իրենց հեռաւոր հայ քի գաղափարին, որ եւէ կ առնչութիւն չունին տիրող քաղաքական եւ բ րային կարգուսարքին հետ ռադոյնը պարզելը՝ ատոր բեւ ապացոյցն է, եւ ամէն կած կը փարատէ:

Աւելցնենք որ չենք հաւ մեր ընդդիմախօսներուն տարտղնիլը անպատճառ ա լու մեզ կապելու Երեւանի ռավարութեան, որ ձայնը սած տեղը կը պռոայ թէ՝ ո՛չ փափաք եւ ո՛չ կարո թիւն ունի գաղթական հայ զրաղելու: Հոդելոյս (ըստ կ ըլլալիք է այս բառը այս պ գային գործածել) «Երեւան» յունուար 10ի թիւին մէջ հարցին նուիրուած ուշ խմբագրական մը ունէր — ներեւ կերպով ներշնչուա որ բացորոշ կերպով կը յայ բերէր Երեւանի կառավ թեան մտքերը գաղթակ թեան վերաբերմամբ, — մ զորոնք «Արեւ» տարբերա գտնելու միամտութիւնը ո ցած էր: «Երեւան» կ'ըսէր Հայաստանի բնակիչները չեն, այլ խորհրդային քաղ ցիները: Առանձին հայկակա գաքացիութիւն գոյութիւն չ նի: Հայ գաղթականները հայրենիք են, հայմանթօզ րոշ ազգութեան կը պատկ գաղթահայը որ եւ է չիկրնար ունենալ թ. Հայաս նի, ուրիշ խօսքով թ. Միու հետ»:

Այս այնքան անկեղծ եւ ցարձակ յայտարարութենէն տոյ ելլել ու թ. Հայաստ կամ Մոսկուայի փէշին փա ուզելը՝ ինքնիրեն հարց ըլլալու կը նմանի: Ամուսնա լու համար, երկուք ըլլալ կ'ըսեն Ֆրանսացիները: Ա հրաւէրի հարմնիք գացող ճամբու կը դրուին խայտա կաբար:

Երեւանի վարիչները, երկ գերագոյն շահերուն նախան խնդրութեամբ, Մոսկուայի մատեղծութեան շուրջ դարբ արբանեակներ են այսօր: մէջ կը գտնեն իրենց մէկ լիոն բնակչութեան փրկութ պայմանը: Թողէք որ 550, հոգի գաղութահաւաքութիւնը (եր թուանշաններն ալ «Երեւան» են), նոյն մտահոգութիւնը նայ իր կեանքին համար, ինչ որ ալ ըսէ «Երեւան», ազգութիւն մը ներկայանա նպատակներով, իր իտէալնե եւ իր դրօշակով որ ատոնց հրդանշանն է: Ատով է որ կրնայ ինքզինքը փրկել զգուելի անհայրենիք ժակրիչէ որով «Երեւան» մեզ անարգ թեան սիւնին կը գամէ այսօ անողորմօրէն: Եթէ մեր ժարդիկ կան որոնք կ'ուզէն շա մնալ, կաժքը իրենցն է:

(«Le Foyer»)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ ԿՈԼԽՈԶՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Դեռ Հայաստան համատարած ձեւով հարաբնակուած չէ, այցելուն այնպէս զանազան շրջաններու մէջ գիւղատնտեսական տարբեր կորիզներ (կոլխոզ) կազմակերպուած են:

Եւ ահա Հայաստանի թերթերը սկսան գանգատիլ թէ բարերվատթարացած են կոլխոզներուն ղեկավարները: Ոչ միայն խնայողական գումարները չկան, այլ նաեւ աշխատանքները կը կատարուին անհոգութեամբ, — արդիւնքը լա՞ւ է ղեկավարները, գէշ եղեր, որո՞ւն հոգը:

«Խորհ. Հայաստան» կը գանգատի (11 յուլիս), որ Ն. Ախտայի կոլխոզներուն հաշուական գործերները շատ գէշ վիճակի մէջ են: Հսկայական գումարներ կը ծախսուին, կամ կ'իւրացուին: Կոլխոզներուն նախագահները իրենց աշխատանքը ձգած են գիւղատնտեսութեան գրասենեակներուն հասոյթը:

Ակնհայտ ընկերային բարերը ալ տուժած են: Թղթախաղը, խնամութիւնը, սեռային յարձակումները համաճարակի պէս շատցած են:

ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Լէնինականի քարհանքերուն մէջ բանուորները որքա՞ն ապահովուած են հիւանդութեան կամ հատուցումներու դէմ: Մասնաւոր ապահովագրութեան մը քննութիւն կատարելէ յետոյ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ «Խորհ. Հայաստան»ի (11 Յուլիս).—

Քարհանքերու բանուորներուն վիճակը անհնարին է: Հաշելու, կարգ մը առնելու ժամանակ, իրենց վրայ ծանծղոց չունին բանուորները: Խմելու ջուր ալ չունին: Հայ օձառ լուացուելու համար: Գործի հագուստ չունին: Հիւանդ աշխատավարձը շատ ուշ կը վճարեն: Տանտպետ կամ հսկիչ հայ: Հանքերուն աշխատանքը ձգած բանուորներու հայերուն: Այս բոլորին հետեւանքն այն է, որ արկածները յաճախակի կը պատահին: Ապրիլ 15ին արհեստաւոր բանուոր մը կորցուց իր ձեռը:

Բանուորները կը խնդրեն, որ իրենց մարդ մը գայ եւ քննէ իրենց առողջական վիճակը: Մտիկ չեղող հայ:

Երբ հիմա շինարարական աշխատանքներու ամէնէն եռուն ջանն է, երբ նոր շէնքեր կը բացուին, ոչ ոք կը հսկէ բանուորներուն վրայ, որոնք անփոյթ կերպով կը բարձրանան վերի յարկերը, կը քանդեն պատերը, վար կ'իջեցնեն քարերը: Զափազանց վտանգաւոր են աշխատանքները:

Ջուլհակի շէնք մը կը բարձրացուի այս օրերս, մօտերը դիզուած է 60 վագոն տախտակ, որոնց վրայ կան գամեր: Վտանգը հասկնալի է: Քարտաշներուն ակնոց չէ տրուած, եւայլն:

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

«Խորհ. Հայաստան» (12 յուլիս) կը գանգատի նաեւ դպրոցներու հակառողջապահական վիճակին մասին: Ան կ'ըսէ.

— Դպրոցական ցանցին շինարարութեան զուգընթաց, 8-10 տարեկաններու պարտաւորիչ ձրի կրթութեան ծրագիրը իրականացնելու համար, անհրաժեշտ է ընդարձակել եւ վերանորոգել հին դպրոցները, կահաւորել եւ արդիական պահանջներու պատշաճեցնել:

Որովհետեւ դպրոցներուն մեծ մասը նեղ շէնքեր են, այնպէս որ դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան երկու կամ երեք հերթով: Եւ ասկէ՝ դպրոցները կը զրկուին առողջապահական տարրական պահանջներէ:

Այս տեսակէտէն, ամէնէն ապառողջ շէնքն է Գնունեան փողոցի (Երեւան) եօթնամեայ եւ ռուսական իննամեայ միացեալ դպրոցը: Դպրոց անունը կրող այդ շէնքին մէջ կ'աշխատին 1000-1500 աշակերտներ, որոնց դասախօսութիւնները կը կատարուին երեք հերթով, առտուն, գերեկին եւ երեկոյեան: Դասարանները ամբողջ օրը գրաւուած ըլլալով, (մասնաւորապէս եօթնամեայ վարժարանին մէջ, ուր տեղաւորուած է շէնքին ներքին յարկը), զրկուած են օդէ եւ արեւէ: Ցախտակամածները այնքան խոնաւ են, որ կպրաձիլի պէս կը փակին աշակերտներուն ոտքին: Աշակերտները մեծ մասամբ աղքատ ընտանիքի զաւակ ըլլալով, արդէն ապառողջ տուներու մէջ կը բնակին եւ գերեկներն ալ ապառողջ դպրոցներու մէջ անցընելով, աւելի շատ կը տուժեն առողջութեամբ: Մարզանք եւս չեն կրնար կատարել դպրոցին փոքր բակին մէջ:

Մայիս ամսուն կատարուած բժշկական քննութիւնը ցոյց տուաւ, որ աշակերտներուն մեծամասնութիւնը հիւանդ է, եւ անարիւնութենէ կը տառապի: 13—16 տարեկաններուն մէջ տարածուած են թոքախտի եւ ջլագարութեան հիւանդութիւնները, իսկ 8—13 տարեկաններուն մէջ՝ գեղձերու հիւանդութիւն, նիհարութիւն եւ գունատութիւն:

1500 աշակերտներու վրայ հսկելու համար չկայ բժշկական մասնաւոր կազմակերպութիւն մը: Ոչ ալ տարին քանի մը անգամ բժշկական քննութիւն կը կատարուի: Առողջապահութեան, կանխարգելիչ միջոցներու մասին ոչ մէկ բացատրութիւն կը տրուի աշակերտներուն: «Պայքարը սեռային տգիտութեան եւ արատաքնոգային գրականութեան դէմ, որ այնքան տարածուած է դպրոցականներու շրջանակին մէջ, մոռցուած է»:

ՏԽՐՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պէյրութի ոճրադատ առեւանը, զբաղեցաւ Տխրունիի սպանութեան դատավարութեամբ:

Խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր դատարանի սրահը:

Իբրեւ վկայ բերուած էին ոճրագործութեամբ ամբաստանուած Ստեփան Վահան Սանթուրեան եւ ուրիշ մը՝ 4 տարուան դատապարտուած դող մը: Նախ տեղի ունեցաւ ընթերցումը մեղադրական թուղթի՝ յետոյ կառավարական բժիշկներու զեկուցումը լուսեցաւ: Վերջը, տեղի ունեցան վկաներու ցուցմունքը, որոնք երկու կարգի կը բաժնուէին: Վկաներէն Մելքոն, որ չորս տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է իբրեւ դող եւ շղթայակապ բանտէն բերուած, երկրորդ մը Սարգիս Պալեան, հանրայտան դռնապան, երրորդը սրճարանի ծառայ մը եւ չորրորդը թուրք ոտիկան մը դէմ կը վկայեն ամբաստանեալին: Ասոնց վկայութիւններուն յայտնապէս կեղծ ըլլալը կը փաստուի անով որ անոնց ըսածները ղէպքին ներկայ գտնուող հայ եւ արաբ վկաներու ըսածները կը հակասեն:

Ցետոյ կը լսուին երկու արաբ տղաքներ, 14 եւ 16 տարեկան, որոնք կ'ըսեն թէ՝ ամբաստանեալը չեն ճանչնար, միայն թէ կարճ վերարկու մը հագած էր եւ ծուռ ոտքեր ունէր, մինչդեռ դէմ վկայողները կ'ըսեն թէ երկայն ճաքէթ մը հագած էր: Դատաւորը վազել կուտայ Ստեփանը, տեսնելու համար թէ՝ ծուռ կը քալէ՞ ան. մինչդեռ յայտնի կ'ըլլայ որ ծուռ չեն անոր ոտքերը:

Կը վկայեն նաեւ հացադործը եւ Պ. Դ. Դաւիթեան եւ կը յայտարարեն որ իրենք տեսած չեն ոճրագործը:

Պաշտպան կողմը ներկայացուց կարգ մը փաստաթուղթեր, որոնք կը հաստատեն թէ՝ ոճրի գործուած օրերուն Ստեփան գտնուած է Իրաք: Ամբաստանեալի ստորագրութեամբ տեղեկագիրներ ներկայացուեցան. տրուած բէնզինի ոստիկանութեան ճիշդ ոճրին օրը: Դատարանը հակառակ դատախազ կողմի պահանջքին՝ անվաւեր նկատելու համար այդ փաստաթուղթերը, պաշտպան կողմի պահանջքին վրայ չընդունեց ատենոց անվաւերականութիւնը եւ իբրեւ յաւելուածական քննութիւն պաշտօն տուաւ իրաքի ոճրադատ ատեանին իր կողմէ տեղւոյն վրայ լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաւաքել այդ փաստաթուղթերու եւ Մտեփանի այդ օրերուն ինչ գործ ունենալուն մասին:

Այս հիման վրայ ալ դատը յետաձգուեցաւ հոկտ. 15ին:

Կ'իմանանք թէ՝ իրաքի քննութեան արդիւնքը ստացուելէն յետոյ, պաշտպան կողմը պիտի պահանջէ բանտարկութիւնը կեղծ վկաներու:

ՏԷՐՕԻՄԻ ՓԻՒՐՏԵՐՈՒ ՊԱՌԱԿՏՈՒՄԸ

Վերապահութեամբ կը հրատարակենք հետեւեալ լուրը.—

Ամերիկաբնակ փիւրտերու վերջերս ստացած նամակներէն կը հասկցուի թէ Տէրսիմի եւ Խոզաթի շրջանին փիւրտերը պառակտեալ վիճակ մը կը պարզեն. փիւրտ գիղերը բաժնուած են երկու հակառակորդ խումբերու եւ ամէն օր կը կռուին իրարու դէմ:

Գէրաթանլը, Ապասուլի եւ Շէյխ Մէհմէտլի գիղերը միացած են կառավարութեան եւ կը պայքարին հակակառավարական գիղերուն դէմ: Այս վերջինները կը բաղկանան Գըրկան, Հօճանլը կամ Օճանլը կամ Օճուղալի, Գալան, Գուրէզանլը եւ Տէմանլը գիղերէն: Հակակառավարական գիղերը մեծամասնութիւն կը կազմեն:

Ցունիսի սկիզբներէն տեղի ունեցած վերջին ընդհարումներու ատեն սպաննուած են Ապասանցիներէն 10 հոգի, իսկ Գըրկանլըներէն 15 հոգի: Ապասանցիներու ինչքը եւ անասունները աւարի տրուած են: Ըմանապէս այրուած են Ապասանցիներու չորս գիւղերը:

Դարձեալ, փճացուած են Գէրաթանլը գեղին (կառավարական) երեք գիւղերը, որոնց բնակիչները քաշուած են լեռները:

Կառավարութիւնը հանդիսատես գերը ստանձնած է եւ կը քաջալերէ որ փիւրտերը կռուին իրարու դէմ:

Նամակ մը կ'ըսէ. «Շատ լուր կայ, բայց չենք կրնար գրել»:

ՍՏԱՑԱՆՔ

L'Europe Illustrée, պատկերազարդ ամսաթերթ, օգոստոսի թիւը, գին 3.50 ֆր., կը զետնուի Հրանտ Սամուէլի գրատան մէջ (51 Rue Mr. le Prince):

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹՈՒՆԱՒՈՐ ԿԱԶՈՎ

Անցեալ շաբթու Լիոն փորձ մը կատարեց ինքզինք պաշտպանելու թունաւոր կազով եւ թաղրական պատերազմի մը դէմ:

Ռազմական օրագիրը կ'ըսէր.— Թշնամին, որ կը բաղկանայ օդանաւային տորմիղէ մը, կրնայ կազով ամբակոծելու համար քաղաքը: Եւ կը հրամայէր ինքնապաշտպանութեան զանազան միջոցներ:

Եւ կռիւը տեղի ունեցաւ իզերի դաշտին վրայ: Թշնամին յարձակեցաւ քանի մը կէտերէ եւ 1,500 - 1,800 մեթր բարձրութենէ մը:

Յարձակումը կրկնուեցաւ նոյնպէս գիշերը:

Այն ատեն ինքնապաշտպանութեան կանչուեցան քաղաքային ու զինուորական ուժերը: Այսպէս ժամը 22-23ին ահազանգ մը արձնգուց քաղաքը: Հրշէջները վազեցին ենթադրական հրդեհներու վայրը: Ուժինչ զինուորական ու պատերազմական բոլոր միջոցները կը գործէին, ոստիկանութիւնը զբաղեցաւ բնակչութեան պաշտպանութեամբ:

Տեսարանը չափազանց հետաքրքրական էր: Երկինքին վրայ կը պտտէին լուսարձակներու թեւերը: Նոյն ատեն վարէն վեր կը ժայթքէին թնդանօթներու բերնէն կարմիր բոցեր: Թշնամին իր թունաւոր կազերու ռումբերը ձգեց Մէնֆոնի, Փէրրաշի եւ Ուլէնի վրայ:

Ռազմավարութեան ուշադիր կը հետեւէր քաղաքին զինուորական հրամանատարը, զօր. Սէբինեի: Պաշտպանութիւնը բաւական յաջող էր:

ԲՈՂՈՔՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԴԷՄ

Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը իբր արժանաւոր ներկայացուցիչը պրոլետարական յեղափոխութեան ու զանգուածներուն, հաստատուած է Լոնտոնի ազնուապետական մէկ թաղին՝ քէնսինկթընի մէջ, ինչ որ դժգոհութիւն յարուցած է շրջակայքի բնակիչներուն մէջ:

Մինչեւ վերջին ամիսներս, խորհրդային ներկայացուցիչը ի զուր վազվզեր էր գործակալութենէ գործակալութիւն, երազուած ձոխ բնակարան մը ձեռք ձգելու համար, եւ գոհացեր էր համեստ պաշտօնատունով մը, բայց ապահրանք մը ուր անգլիացի ազնուականներ կը բնակէին, պարպուեցաւ իր բախտէն եւ ճարտարօրէն գինը վրայ դնել տալով, Ստալինի պաշտօնատարը յաջողցաւ ապահրանքը ձեռք ձգել 40,000 ոսկերլինի կոկիկ գումարի մը փոխարէն, այսինքն՝ բոլորէն հասկնալի լեզուով՝ 5 միլիոն ֆրանքի:

Վախնալով որ բոլշեւիկները իրենց հիւպատոսարանն ալ հոն կը փոխադրեն, գրագիներն սկսան կորովի կերպով բողոքել: Ծատեր կը կարծէին թէ իրենց բողոքը օգուտէ զուրկ չպիտի ըլլար եւ դեսպանատունը պիտի երթար հաստատուիլ Լոնտոնի ժողովրդական մէկ թաղին մէջ, ուր այդ կերպով պիտի կրնար տեւականօրէն շփում ունենալ ժողովրդական զանգուածներուն հետ:

Բողոքողները բոլորն ալ կը կարծեն թէ ազնուապետական թաղին մէջ հիւպատոսարանի մը հաստատումը տեղի պիտի տայ աւելի կամ նուազ բաղձալի անձերու երթեւեկին, ինչ որ պիտի նուազեցնէ իրենց սեփական տուներն այցելել: Ցեսակէտ մըն ալ այս է որ անշուշտ, անգլիական ըլլալուն համար, չենք կրնար ըսել թէ քննադատելի չէ: Բայց, բոլոր անպատեհութիւններուն առաջքն առնելու համար խորհրդային դեսպանը անշուշտ ատեն ճակատին չի մոռնար փակցնել համբաւաւոր նշանաբանը՝ մեր կողմէ փոքր յաւելումով մը,— Աշխատաւորներ բոլոր երկիրներու, միացէ՛ք ու ցնծացէ՛ք ի հաշիւ խորհրդաւոր խորհուրդներու:

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

«L'Europe Illustrée», իր օգոստոսի թիւով հրատարակած է Ահարոնեանի մէկ պատմուածքը, Դէպի Ազատութիւն, զոր թարգմանած է տոքթ. Մխսաք Շամլեան:

Նոյն պարբերականին մէջ տպուած են նաեւ նկարիչ Քէպապճեանի 6 կտոր նկարները:

Լուսանկարիչ Արաքս այս թիւով կը ներկայացնէ Ա. Ահարոնեանը, լուսանկարովը միասին, եւ նկարիչ Քէպապճեանը:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵԼԵՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Ֆրանսական հեռագրական գործակալութիւն մը կը հաղորդէ թէ ելմտական նախարարութիւնը կառավարութեան հաղորդած է թուրքիոյ ելեւմուտքին վերաբերեալ տեղեկագիր մը որ պատրաստուած է մասնագէտ պ. Շարլ Ռիսթի կողմէ: Լուրը կը հերքուի: Պ. Ռիսթ թուրքիոյ ելմտական կացութեան մասին ուսումնասիրութիւն մը պատրաստած է թուրք կառավարութեան խնդրանքին վրայ միայն, եւ Ֆրանսայի ելմտական նախարարը չէ ստացած այդ մասին որեւէ տեղեկագիր:

"ՁԱՌԱՋ,,Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ — 65 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՄԱՍ

Շէնըքցի Մանուկը ըսաւ.

— Էս գաղտնիքը որ մէկիկ ուրիշ եկաւ՝ կը սպաննուի,— Աբեւնոյն ատեն կ'աւելցնէ.— Դուն էրթ, ես կ'երթամ գիւղը կը տեսնեմ եւ դուք յետոյ կուՕ,ուք:

Մանուկ կուգայ կ'ըսէ կըոյին.

— Էլի տղայ, փախի՛ր, եկան եզ սպաննելու:

Կրպօն գիւղէն կը փախնի: ներքը կ'երթան գիւղ, Կրպոյի ուն եւ կը տեսնեն Կրպոյի յր լաքօն,

— Բարի եկաք, տղերք,— ըսէ լաքօն, որ իր անցեալի շատ կարճ եւ շատ լաւ արդ եղած է:

— Աստուծոյ բարի,— կ'ըսեն կը բարեւեն: Ապա կը հարցնեն.— լաքօ, Կրպօն ո՞ւր է:

— Էս գիշեր պառկեր էի, կ'ըսէ, երազ մը տեսայ, դուք եկաք Կրպօն պիտի սպաննէիք: Յանկարծ արթնացայ, ըսի կըրպոյին ու հետացուցի էստեղէն:

— Է՛ լաքօ, խելօք եղի՛ր, քու տղան ո՞վ կը սպաննի:

Դրանից 10 օր առաջ քանի մը գիւղացի ժարդկանց մէջ Կրպօն կը խոստովանի, որ Գըլընթոյի Մահմէդէն առեր է 21 արծաթ: Աւելորդը, կ'ըսէ՝ Յուդայի արծաթը ըլլայ»: Այդ 21 արծաթը տղերքը առեր են ձեռքէն: Կրպօն կ'երթայ Գլընթոյի Մահմէդի քով եւ կ'ըսէ. «21 արծաթը լեղափոխականները առին ձեռքէս»: «Վնաս չունի, կ'ըսէ Գլընթոյի Մահմէդը, ինչ ուզեն տո՛ւր, ե՛ս կուտամ քեզի»: Երեք ոսկի եւս կուտայ եւ 20ի չափ գառ:

Գիւղացի տղայ մը կ'իմանայ այդ բանը: Գիւղացիք կը հարցնեն. «Կրպո՛, էդ ի՞նչ փոխեր են, որ առեր ես Գլընթո-Մահմադէն»: «Վալլա՛հ, տուաւ ինձի, որ ես իրեն համար չէրէշ առնեմ»: Շէրէշի լիտրը Մուշ երեք գուրուշի կը ծախեն, իսկ ինքը կ'ուզէր 60 փարայի առնել Շէնըքցի ժէջ: Նա նպատակ չունէր շէրէշ առնելու, ինքը գիտէր, որ 60 փարայի երան չէին տայ եւ փողը կը մնար իրեն:

Շէնըքցի եւ կէլիկուզանցի 3-4 տղայ բանտարկուած էին: Գլընթո-Մահմէդը գիշեր ժը դրանց կը տանի իր քով: Է՛լ չենք գիտեր, թէ ինչ կը հարցընի, նորէն բանտը կը տանին: Այդ ատեն ժշեցի կօտո-Հաճին ալ բանտն էր: Նա կը հարցնէ էդոնց թէ՝ «ինչո՞ւ Գլընթո-Մահմէդը ձեզ իր քով տարաւ»: Էնոնք կը պատասխանեն. «Հարցուց ժեզի սարը ձիւն կայ չէ նէ չկայ»: Տղերքը սուտ կը խօսալին, սարի ձիւնը հարցնելու համար դուրսի սասունցիներուն կը հարցնէին եւ ոչ թէ բանտարկեալներուն:

Այդ օրերը Դաշտէն իննի նամակ ժը եկաւ թէ՝ «որ հացուտես՝ տանուտէրը հետդ նստեցընես— զանազան տեղերից ուտելիքներ նուէրներ կուգան՝ չուտես: Կառավարութիւնը այս ինչ այնինչներու ծրագրով կ'ուզէ ձեզ թունաւորել»:

Նաեւ Կօտո-Հաճին նամակ մըն էր ղրկեր իննի թէ «խիստ զգուշութիւն ձեռք կ'առնես, պիտի թունաւորեն ձեզ. երկու օր ժի տեղ չմնաս, ամէն մարդ տեղդ չգիտնայ»:

Մինչեւ էդ ատենը արդէն տեղս 2-3 անհատներէ զատ ոչ ոք չէր կրնայ գիտնալ. կերակուրն ալ ոչ ոքի հետ չէի ուտեր: Եթէ ստիպուած ըլլայի ուտելու՝ իմ ամենահաւատարիմս տուներն իսկ՝ տանուտէրի սիրականը որ ժէկն որ էր պէտք է հետս նստեցնէի, կերակուրը պիտի խառնէի, սեղանի վրայ գտնուած հացերը պիտի կտրէի, բոլորի առաջը թափէի, յետոյ միայն ուտէի:

Այդ լուրը տարածուեցաւ չորս կողմ թէ՝ Քիւրտերու, թէ՝ կառավարութեան մէջ: Եղած նուէրները յետ կը վերադարձնէի: Այդ պատճառաւ նրանք, որոնք միշտ նուէրներ կը ղրկէին, այլեւս չէին ղրկեր:

Դառնանք Կրպոյի սպանութեանը: Մանուկը վախնալով, թէ մենք իրեն կը ոպաննենք՝ կ'որոշէ իր ձեռքով սպաննելու Կրպօն: Կրպօն ալ կը գիտնայ, թէ Մանուկը իրեն ամենահաւատարիմն է: Մանուկը գիւղէն կ'առնէ երկու ժարդ՝ Զօլլօն եւ Ղազարը եւ կ'երթայ Տափէի հովիտը, որ Շէնըքէն 10 րոպէ հեռու է: Ապա կը վերադառնայ գիւղ եւ կ'ըսէ Կրպոյին.

— Կրպօ, Անդրանիկը եկել է Տալւորիկէն, հիւանդ, ոտքը կը ցաւայ, Տափէի հովիտ քեզ կը կանչէ:

Կրպօն կ'ըսէ.

— Ուրեմն ինձ հետ հաշտուել են, ելլեմ երթամ բերեմ Անդրանիկին պահեմ: Անցեալ օրը տայրս Անդրանիկին նաժակ մը դրեց թէ՝ «Կրպօն իմ ձեռքովս քեզի կը յանձնեմ, կ'ուզես սպաննէ, կ'ուզես քո տոպրակը պատցնէ, կ'ուզես Ռուսաստան ղրկէ»: Դէ՛հ, ուրեմն երթանք քովը:

Մանուկի երկու ընկերները հովիտը կը սպասէին: Խաբելով երեք հոգի առանց իմ գիտնալս Կրպօն կը սպաննեն:

Հայրը սկսեց էդ տղայոց յետեւէն ընկնել եւ կ'ուզէր սպաննել էդոնց ժէկն ու ժէկին քրտով կամ իւրմով: Մի գիշեր ալ հրացան կը զարկեն տան մէջ Զօլլոյին, բայց կը կպի տան սիւնին, Զօլլօն անվնաս կը մնայ:

* * *

Քանի ժը օր վերջ հինգ տղայ ղրկեցի Հեթինք: Հեթինցիք ելած էին Զօղան ամարանոց: Եղօն պառկած է եղեր խրճիթի ժէջ. իրեն մենք անձամբ չէինք ճանչնար: Ամբողջ Սասունը կը գանգատէր, կը պոռար...: 94ին շատ մատնութիւններ է ըրեր ժեր գլխուն»: 99ին արդէն պատճառ եղաւ Հեթինք գիւղի քանդմանը եւ եօթը ժարդու սպանութեանը: Լրտեսը կ'երթայ կը նայի ու կուգայ տղայոց կ'ըսէ.

(Շար.)

հանի 60000ի: Հալլուէնի մէջ, հաժանավարական հաւաքոյթէ մը վերջ, բանուորներն ուզեցին ցոյցեր կատարել թաղերուն մէջ: Ոստիկանութիւնն արգիլեց. իսկ գործաւորները քարեր եւ աղիւսի կտորներ տեղացուցին ոստիկան զօրքերուն վրայ: Ոստիկան մը եւ բազմաթիւ ցուցարարներ վիրաւորուեցան:

Ինն օտար գործաւորներ, որոնք Լիլի մէջ ցոյցի մը մասնակցելու կ'երթային, ձերբակալուեցան եւ արտաքսուեցան երկրէն:

Հնդկաստանի դէպքերը

Հնդկական իրաւասու շրջանակները կը կարծեն թէ հնդիկ երկու պետերու վերջին ձերբակալումը մեծապէս պիտի դժուարացնէ կանտիի եւ բանտարկեալ միւս պետերուն հետ ըսկսուած բանակցութիւնները, եթէ նոյնիսկ բոլորովին չձախողեցնէ:

Նոյնպէս, կը վախցուի որ այս ձերբակալութեանց հետեւանքով, հնդկական կուսակցութիւնները ժերժեն մասնակցիլ Լոնտոնի խորհրդաժողովին:

Միւս կողմէ, «Մօրնինկ փոսթ»ի Լահոոի թղթակիցը կը տեղեկացնէ թէ հնդիկ ցեղախումբ մը յայտնած է կառավարութեան թէ 500 ձիաւոր և 2000 դինեալ մարդ կը տրամադրէ կռուելու համար քաղաքացիական անհնազանդութեան դէմ:

Երկու պետերու ձերբակալման առթիւ յայտարարուած սուգը կը շարունակուի, տեղի տալով ցոյցերու: Կ'ըսուի թէ նոյնիսկ եթէ կանտի ուզէ համաձայնիլ կառավարութեան հետ, ժինակ պիտի մնայ: Հնդիկ ազգ. խորհուրդի կուսակիցները նկատի չպիտի առնեն կանտիի հաշտարար ձգտումները:

*** Պալէսթայի մէջ, Հնդիկներու եւ իսլամներու միջեւ բախում մը տեղի ունեցաւ: Հակառակ տեղական իշխանութեանց արգելքին, 15.000 Հնդիկներ ուզեցին անցք մը կատարել մզկիթի մը առջեւէն: Գաւազաններով զինուած հաղարաւոր իսլամներ փորձեցին արգիլել ցոյցը: Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ կրակ բացաւ: Հինգ հոգի սպաննուեցան եւ 16 անձեր վիրաւորուեցան:

Երկրաշարժ, փոթորիկ եւ ողողում

Բնական աղէտներու շրջան մը կը բոլորէ աշխարհ: Իտալիոյ զարհուրելի երկրաշարժէն, ամէն տեղ պայթող փոթորիկներուն վերջ, երկրաշարժի, մրրիկի ու ողողումի լուրեր կուգան աշխարհի չորս անկիւններէն:

Ռիկայէն կը հաստատեն թէ կասպից ծովու հիւսիսային և արեւելեան եզերքներուն վրայ, երկրաշարժը քանդած է Ալեքսանդրոֆ եւ Կուրէվ քաղաքները, ուր 500 մեռեալներ և 4000 վիրաւորներ կան:

Երկրաշարժին հետեւանքով Ուրալը յորդեցաւ և Կուրէվի շրջակայ գիւղերը ողողուեցան, մեծ վնասներ տալով:

ՀՈՒԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ.— Բուռն մրրիկ մը մեծ աւերներ գործեց Վուրն կղզիին մէջ, ուր բազմաթիւ ագարակներ փճացան: Մանրամասնութիւնները կը պակսին:

ՇԱՓՈՆԻ ՄԷՋ.— Մրրիկներու հետեւանքով, հիւսիսային ծովեզրի քաղաքները ողողուեցան:

Օվաքայի մէջ 1000, Թոքիոյի մէջ 4000, Թոթթոյի մէջ 3000 տուներ ողողուած են: Փոթորիկին հետեւանքով բազմաթիւ անհետացածներ կան:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.— Փարիզի շրջանին մէջ, փոթորիկը խզեց կարգ մը արուարձաններու հեռագրական եւ հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները:

Մանշի ծովը երէկ կատղած էր: Բազմաթիւ նաւեր ստիպուեցան ապաստանիլ ամէնէն մօտակայ նաւահանգիստները:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՔ՝ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Հարաւային եւ կեդրոնական Ամերիկայի նահանգներուն մէջ, անտանելի տաք կը տիրէ այս միջոցիս: Միայն Նիքակոյի մէջ, վերջին 48 ժամուան ընթացքին, 63 անձեր մեռան արեւահարութենէ: Իսկ զովանալու հաւար ծով կամ գետ ժտնող եւ խեղդուող անձերու թիւը շատ աւելի մեծ է:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ.— Անգլիոյ Անկախ Աշխատաւորականները իրենց վերջին համագումարին մէջ որոշեցին իրենց շուրջ հաւաքմբել բոլոր անոնք որ կը բաժնեն իրենց տեսակէտները: Իրենց ղեկավարներէն մէկը յայտարարեց թէ, ներկայ ընթացքով, մինչեւ տարեվերջ անգործներու թիւը պիտի հասնի 2.5 միլիոնի, թէ կառավարութիւնը երբեք նկատի չէ ունեցած իրականութիւնը եւ եթէ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը անմիջապէս չփոխէ իր քաղաքականութիւնը գործատութեան հարցին մէջ, չարաչար պարտութիւն պիտի մատնուի յաջորդիկ ընտրութիւններու ընթացքին:

ԱՆԳԼԵՒՌՈՒՄԷՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ կնքուեցաւ համաձայնութիւն մը, որով Ռումանիա՝ Հունգարիայէն եւ Աւստրիայէն արտադրուած նոյն տեսակի ապրանքներուն վրայ, նախընտրութիւնը պիտի տայ անգլիական ապրանքներուն:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ԿՐ ՄԵՂՄԱՆԱՅ — Նիւ Եորքէն տըրուած լուրերու համաձայն, տնտեսական տագնապը մեղմանալու վրայ է: Տեքսթրի մէջ, Ֆորտի գործարանները սկսան բանիլ եւ րէկ եւ հարիւր հազար բանուորներ անցան իրենց գործին գլուխը: Ինքնաշարժի ուրիշ գործարաններ եւս սկսած են աշխատիլ:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՖՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՁԻՏԱՏՎԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած գիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱԹՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՕԳՈՍՏՈՍ 10ԻՆ, ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պալօն Սբանեօլի մէջ, 46 rue Tapis Vert

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ, եւայլն

Մուտքը ազատ է

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼԾԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Հիւղ. բժ. ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Պիտի պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անունները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը:

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի: Համբագրուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած:

Դիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ լոյս կը տեսնէ այս աշնան: Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապագրանքին համապատասխանող թիւով մը:

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿ

«ՆՈՒԱԴՈՂ ՎՇՏԻՑ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀԱՅՈՑ»

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ, ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(*Հայր Միւոն Երեմեան . Ատրուշանի Յառաջաբանով*)

Բազմաթիւ լուսատիպ պատկերներով եւ գունաւոր շապիկով: Անտիպ էջեր, յուշեր, նամակներ, դէմքեր եւ դէպքեր եւայլն: Մեծածաւալ հատոր, էջ՝ 858:

Ատրպատականի Հայոց Թեմական տպարան, Թաւրիզ: Գինն է՝ Պարսկաստան՝ 20 դրան, Ֆրասան՝ 50 ֆրանք, Ագիւան եւ գաղուեներ՝ 9 շիլին, Ամերիկա՝ 2 տոլար 50 սենթ: Ձամբու ծախքը ստացողին հաշուոյն: Ստանալու համար դիմել՝ Haik Adjémian, Tauris, (Perse).

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիւնի Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambart: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անզգաստատերներով:

Անիւնի-Պուա Բոլոնպի Սահակ Մեսրոպ զրադարանի տարեկան գաշտահանդէսը Օգոստ. 24ին, կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի կեսարացի Յովսէփ Ապաճեան (38 տարեկան), հօր անուն՝ Բարսեղ: Ասկէ 4 տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզ: Իմացնել՝ Mme Serpouhi Edjidian, C/o L. Blanchon, Ste. Gullien en St. Alban (Ardèche).

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Պուրկ սէնթ Անտէոլի մէջ, օր. Ս. Գասպարեանի եւ Պ. Հրանդ Պօյաճեանի հարսնիքին առթիւ.

Եղբկատի Բրնպ. Հայր. միութիւն մարսէյլի 100, Ա. Ճինկէօզեան, Օ. Գալբազճեան, Գ. Պէրպէրեան, Ա. Գալբազճեան, Ա. Գասպարեան, Մ. Մանուկեան, Գ. Փանոսեան, Ա. Աբգարեան, Օ. Այվազեան, Մ. Աբէլեան, Զհօհաի Տիւրպազ սուրիացի արապ 10ական, Կ. Պէրպէրեան, Յ. Պապաիկիտեան 15, Ե. Արսլանեան 20, Մ. Պօյաճեան, Կ. Թելլէրեան, Ն. Գասպարեան, Շ. Արսլանեան, Կ. Ապաճեան, Զէօհրապճեան, Վ. Փանոսեան 5ական, Փ. Պօյաճեան, Թ. Յակոբեան 15ական, գումար 330 ֆր.: Տես ցառաջ 3 Յունիս:

ԶՐԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Օրլիի (Շուազի-լը-Ռուայի մօտ) մէջ պարտէզով բնակարան մը ձրիաբար պիտի տրամադրուի հայ ընտանիքի մը, որ պէտք է լրացնէ հետեւեալ պայմանները.

1. Ունենալ հինգ զաւակ.
2. Ֆրանսացիացած դարձած ըլլալ.

Կայ նաեւ տղոց համար բժշկական ձրի այցելութիւն.

Պէտք է ներկայանալ օգոստ. 2էն մինչեւ 10, եկեղեցւոյ ընդհ. քարտուղարութեան, հարկ եղած ծուղեներով:

Անօգուտ է ներկայանալ Օգոստոս 10էն վերջ:

Ընդհ. քարտուղարութիւն
(Կնիք)

STUDIO D'ART MANOUK

Մարսէյլի գեղարուեստական լուսանկարչատունը՝

116 La Canebière

ուր պիտի գտնէք արուեստի կատարեալ բաւարարութիւն, ինչպէս նաեւ ամառնային բացօդեայ ժամանցներու համար ընտիր մեքենաներ ամէն պիտոյքներով: Վճարումներու դիւրութիւն: Զափաւոր գին:

ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՄԷԿ ԱՄԻՍԷՆ...

Այո՛ մէկ ամիսէն՝ մինչեւ որ Ֆանրածանօթ ձաշարանն Լ... աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու ... սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն... առ ի սասարակ:

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ներ... կուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով ճաշ... կան եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատ... գիներով,

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ձաշարանը 24 rue St. Lazare, P...

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆԻՆ ՔԻՒԻՆ, 24

RADIO - MÉCANIQUE

Պէտք ունի այր եւ կին գործակալներու, T.S.F.ի գործներ ծախելու համար:

Օրական 50—100 ֆրանք շահ:

Դիմել՝ Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (13e)

Մէթրօ՝ Corvisart.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 34...

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ...

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուն ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ռ... կողդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներուն

Պատուոյ մէտալ Ֆրանսայի Ա.Ռողջ. նախարարութենէն

Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ-ը 10էն 12եւ ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, Բէօնթգէնեան հաստատութեան մէջ: Կը կատարէ ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), խոր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ բէօնթգէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրառութիւնները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը որ բազմաթիւ հիւանդութիւններու դարմանման լաւագոյն ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործողութիւն, մանր շիջուկ եւ պատուաստ:

Զղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թելադրական, քնէածական եւ ֆրէօտեան մէթոտներ:

Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ հիւանդներու:

Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. M... Convention, Autob. X. եւ AG.

Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 7...

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճար

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux եւ Impôts sur le revenu գործողութիւններ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ գերծ պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesCommerciaux տուրքերէն երբէք արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գիհկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti նենամք:

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ: Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար):

Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: ... եւ նոր մեթոտով գարմանում ... եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանկոմամիզ.) եւ վարսից: Մասնաւոր ... Շաբաթաւոր: Ազատ եւ արագ հրդացկութիւ. ամէն օր 9—12, Երեկոյ 9—12:

IMPRIMERIE - MASSIS - ED...

208bis, Rue Lafayette Par...

Le Gérant H. STEPH...

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
7
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
7 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1333

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Արարատի շուրջ տեղի ունեցած կռիւները շատ արագօրէն աւարտեցան, ու ստացան պատերազմական բնոյթ մը: Միջազգային մամուլը երկու ամիսներէ ի վեր, գրեթէ ամէն օր արձանագրեց այն կատաղի կռիւները որ տեղի ունեցան Արարատի շուրջը: Այս վերջին տասնեւհինգ օրերուն յայտնի եղաւ թէ 20,000 թրքական զօրքեր կեդրոնացած են Արարատի եւ Վանի լիճերուն մէջ: Յայտնի է նաեւ թուրք-պարսկական յարաբերութիւններու ձգտեալ վիճակը, որ երկու ամսուան ընթացքին՝ երթալով բարդացաւ:

Հայաստանի սահմաններուն մօտիկ տեղի ունեցած այս երկու պատերազմները ընդհանրապէս կը շահագրգռեն հայ հասարակութիւնը: Բայց մասնաւորաբար հայութիւնը կը մտահոգուի այն հանգամանքով, որ թրքական զօրաբանակները համախմբուած են Արաքսի ամբողջ երկայնքը, կարելի է մինչեւ Արարատ: Ու այդ ժողովուրդը չի կրնար միամիտ հանդարտութեամբ ու անդրդով դիտել թրքական վտանգը՝ Հայաստանի դռներուն առջեւ:

Այս մտահոգութիւնը առանձնապէս շեշտելու հարկադրուած ենք, նկատի ունենալով որ թուրք-քրտական կռիւներու հետեւանքով, թրքական խոշոր զօրաբանակի մը այդչափ արագ եղրոնացումը ուրիշ բարդ ծալքեր ունի, որու գաղտնիքը ռուս-թրքական յարաբերութիւններու մէջ փնտռելու է: Հաւանական տեղեկութիւնները հետզհետէ կուգան լոյս սփռելու այդ կարեւոր խնդրին վրայ:

Բոլոր երեւոյթներէն կ'երեւի, որ տակաւին այս տարուան գարնան սկսած՝ թրքական կարեւոր ուժեր կեդրոնացան Զրզումի եւ Կարսի մէջ: Ու երբ քրտական կռիւները պայթեցան, Թուրքերն առանց մեծ դժուարութեան՝ իպտիր եւ Բազիտ հասցուցին տասնեակ հազար զինուորներ, որոնք կազմ ու պատրաստ կը սպասէին Կարս եւ Էրզրում:

Արդ, հարց կը ծագի թէ ինչո՞ւ թրքական զօրաբանակները, այդ ատեն պիտի կեդրոնանային Հայաստանի սահմաններուն վրայ: Արարատի եւ Զիլանի քրտութեան գոսպումի համար, Թուրքերը առ առաւելն, տասը հազար զօրք միայն կրնային շարժման մէջ դնել: Յետագայ դէպքերը, անշուշտ ստիպեցին Թուրքերն աւելի խոշոր ուժեր հրապարակ քաշել, բայց ատ երեւոյթին, պահեստի ուժերը մօտիկ վայրերու մէջ պատրաստ դասաւորուած էին, որ մինչեւ ականատես եղանք 60,000նոց բանակի մը երեւումին: Այժմ տուեալ կայ ենթադրելու, որ այդ խոշոր բանակի կեդրոնացումը այլ նպատակներով եղած է, ու հիմա, այլ նպատակի կը ծառայէ, բայց վտանգ մը ըլալէ չի դադրիր:

Թրքական բանակի կեդրոնացման գաղտնիքը պէտք է բացատրել այս գարնան, Կովկասի մէջ տեղի ունեցած ապստամբութիւններով: Ռուս-թրքական յարաբերութիւնները տասը տարիներէ ի վեր յայտնի են, մանաւանդ իրենց դինուորական գաշնակցութեամբ: Այդ բանը յայտնի եղաւ Հայաստանի անախութեան վերացման ժամանակ: Նոյն երեւոյթը տեղի ունեցաւ, երբ Վրաստանի ապստամբութիւնը պայթեցաւ: Եւ ա՛ւ, նոյն բանն է որ տեղի կ'ունենայ, երբ հաւանական տնտեսութեան հետեւանքով, ամբողջ Կովկասի մէջ ապստամբութիւնները ծայր տուին:

Ամէն տուեալ կայ ենթադրելու որ թրքական զօրաբանակները կեդրոնացած էին Կարս, պէտք եղած պարագային Կովկասի դանագան մասերը մտնելու և ճնշելու ապստամբութիւնները: Ռուսաստանի ներկայ վարիչները շատ յաճախ թրքական կռիւները առաջ քաշած են, Կովկասեան ժողովուրդները և, մասնաւորապէս Հայերը ահաբեկելու համար: Թուրքերն արդէն միշտ պատրաստ էին Կովկասեան պղտոր ջուրերուն մէջ ձուկ որսալու, իսկ երբ կը ներկայանան յարմար առիթներ, անոնք միշտ տրամադիր են օգտագործելու այդ պատեհութիւնները:

Ռուս-Թրքական այս նախապատրաստութիւնները կրկնապի նպատակներ ունէին: Մէկ կողմէն քրտական ազատագրական շարժումը խեղդել և ճնշում բանեցնել Պարսկաստանի վրայ, դանագան զիջումներ ձեռք բերելու համար: Բոլշեւիկեան Ռուսաստանը իր սահմանապահ զօրքերով, այժմ կ'օգնէ Թրքական զօրաբանակին՝ քիւրտ ազգը խեղդելու: Ըստ Հայաստանի անմիտ վարիչներուն, ռուս-թրքական միացեալ ուժերը Արարատի բարձունքներուն վրայ «Մաքսոնական իմբէրիալիզմ»ն է որ պարտութեան կը մատնեն...: Ճիշդ այնպէս, ինչպէս 1920 ին, Թուրքերը հարաւէն և Ռուսերը հիւսիսէն՝ Հայաստանը կը ճզմէին, իբր թէ եւրոպական իմբէրիալիզմի մէկ ձեռը ջախջախելով: Անշուշտ, օր մը, եթէ պարագաները փոխին, միջազգային այս շառլաթանները չպիտի քաշուին քիւրտ ժողովուրդին ըսելու թէ՝ իրենք եկան և «գիշատիչ իմբէրիալիզմ»ի ձեռքէն ազատեցին «բանուորա-գիւղացիական» Քիւրդիստանը...: Գոնէ բոլշեւիկեան պատմութիւնը այսպէս է գրուած:

Այս բոլորը կարող են թատերական խաղեր նկատուիլ Ռուսաստանի համար, բայց մեզ, Հայերուս համար՝ կը ձեւան վտանգաւոր իրողութիւններ, ստեղծելով գոյավիճակ մը, ուր հայութիւնը ստիպուած է ըսել, — «կատուին խաղը մկան մահ է»:

Կը հարցնենք, Հայաստանի այս օրուան վարիչներն ու իրենց արտասահմանի պաշտպան փաստաբանները ի՞նչ կը մտածեն այս ահաւոր վտանգի մասին:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՅԱՋՈՂ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ

«Հայրենիք» այս վերնագրով խմբագրականի մը ժէշ կը գրէ (Յուլիս 22).

Արարատեան ապստամբութիւնը եւ առ հասարակ քիւրտ շարժումը վերին աստիճան կը շահագրգռէ եւ պէտք է շահագրգռէ մեզ, հայերս: Նախ անոր համար որ այս կարեւոր ապստամբութիւնը տեղի կ'ունենայ պատմական եւ աշխարհագրական Հայաստանի սրտին ու շնչեբակներուն վրայ: Երկրորդ, որովհետեւ ցեղային եւ դարաւոր դէպացնուածեան մէջ ապրող արիւ, մէկեւ նախնական, ժողովուրդի մը ճակատագիրը խնդրոյ առարկայ է, երրորդ՝ որովհետեւ երէկի «բաբեկամ» կարծուած եւ մեզի հշնամի երկու կրօնակից բայց ոչ-ցեղակից ժողովուրդները բացարձակ հշնամութեան մէջ կը գտնուին: Չորրորդ՝ որովհետեւ դէպքերը տեղի կ'ունենան ալդի ապագագրական եւ պետական Հայաստանի շատ կից շրջանի մը մէջ, ուրկէ հրացանի պայթիւն մը կ'արձագանգէ մինչեւ երեւան, Արագած եւ Շիրակ: Հինգերորդ՝ որովհետեւ չազատագրուած Հայաստանը Արարատէն մինչեւ Սիփան եւ Սասուն տակաւին իտէալն է հայ հայրենասիրութեան եւ հայկական պահանջներուն:

Ահա այս հիմնական նկատումներով, պարտաւոր ենք ուշի ուշով հետեւիլ քիւրտ շարժման բոլոր փուլերուն եւ ջանալ վերլուծել թուրքերու հետապընդած թէ՛ տեղական եւ թէ արտասահմանեան քաղաքականութիւնը:

Քիւրտերու պարզած այս ընդհանուր պատկերը պատճառ մըն է, որ քաղաքակիրթ աշխարհը ամէն անգամ անոնց մասին խօսելու առեն սիրէ դիմել քսենոփոնի կամ Հերոդոտոսի տեղեկութիւններուն:

Իսկ մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ, թուրքերու մատուցած յոռի ծառայութիւնը քիւրտերու վարկին եղած է արտակարգօրէն աղիտաբեր: Հայկական կոտորածներու առեն թուրքերը բնա՛ւ չվարանեցան իրենց սարքած խաղին պատասխանատուութիւնը ամբողջովին նետելու քիւրտերուն վրայ: Ասիկա չկլլուեցաւ հարկաւ, սակայն թուրքին հետ նոյնչափ վարկաբեկ եղաւ քիւրտն ալ:

Թուրքիա, յաւէտ վարպետ եւ հոգեբան վերլուծող Արեւմտեան ազգերու, երեք ուղեգիծ որդեգրած է հանդէպ քիւրտ ապստամբութեան: Առաջին, կոտորել եւ առ հասարակ թուրքիոյ սահմաններուն մէջ ամփոփուած կորդուական ցեղերը:

Երկրորդ՝ ծածկել ձմարտութիւնը յայտ արտասահմանի եւ մասնաւորապէս արեւմտեան ազգերուն, Այս տեսակէտէն Մոսկուա նո՛յնքան բուրժուական է, որքան որեւէ մայրաքաղաք Եւրոպայի կամ Ամերիկայի մէջ:

Երրորդ՝ վարկաբեկել քիւրտերը նաեւ յայտ իսլամ ազգերուն, որպէս զի անոնք պատեհութիւն չունենան բողոքելու քիւրտ անմեղ ժողովուրդին արեան դէմ:

Թուրքիոյ դէմ պայքարելու համար ազդու միջոց չկայ բացի զէնքէն: Տանուցագիրներ, սպառնալիքներ, հանրային կարծիք արեւմտեան երկիրներէն՝ եթէ չկրցան փրկել Հայերը Թուրք եաթաղանէն, պիտի չկրնան փրկել քիւրտերն ալ: փրկութեան միակ ապաւէնը ուժի ցուցադրութիւնն է, եւ յատկապէս *«ակնընդ ականի եւ ատամն ընդ ատամանի»* քաղաքականութիւնը»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ բողոքը Միջազգեստի

Չինգ հարիւր Քիւրտերու կողմէ Միջազգեստի սահմանէն կատարուած յարձակումը պատրուակ բռնելով, Էնկիւրի բողոք-ծանուցագիրը մը տուաւ Միջազգեստի կառավարութեան: Ծանուցագրին բովանդակութիւնը յայտնի չէ: Կը կարծուի թէ Մ. Քէմալի կառավարութիւնը ձեռնարկներ կը կատարէ Միջազգեստի ժողովի, որպէսզի այս վերջինս արգելք դնէ տեղին Քիւրտերու հաւանական շարժման:

Ընդհ. գործադուլը եւ կռիւներ

Ռուպէյէն տրուած մանաւանդ լուրերու համաձայն, Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ գործադուլի մասնակցողներու ընդհ. գումարը կը գնահատուի 120,000, հետեւեալ բաժանումներով. — Արմանթիէր՝ 15000, Հալլուէն՝ 10,000, Լիլ (մետաղագործներ 14,000, Լիլ՝ (հիւսկեղէն) 18.000, իսկ Ռուպէ-Թուրքուանի մէջ, աւելի քան 60,000 գործաւորներ մտած են պայքարի մէջ: Կարգ մը մեծ գործարաններու բանուորներէն շատերը նոյնպէս միացած են բանթողներուն:

*** Հալլուէնի եւ Մրնէնի մէջ, աշխատող եւ բանթող գործաւորներու միջեւ բախումներ տեղի ունեցան: (Հալլուէն՝ Ֆրանսական քաղաք է որ Մրնէնէն՝ պելճիքական քաղաք՝ կը բաժնուի միայն սահմանագծով): Այժէն օր հազարաւոր Պելճիքացիներ Մրնէնէն կ'անցնին Հալլուէն աշխատելու Ֆրանսական գործարաններուն մէջ: Իրիկունը գործէ դարձին, աշխատող գործաւորները անարգուեցան բանթողներու կողմէ, որոնք քարեր նետեցին անոնց վրայ եւ փշրեցին գանոնք փոխադրող ինքնաշարժներու ապակիները:*

Քանի մը պելճիքացի ոստիկաններ, իրենց պետին հետ, փորձեցին միջամտել ու ձերբակալել գործաւոր մը որ ամէնէն աւելի կը գրգռէր ու կը յարձակէր: Բանթողները յարձակեցան և ոստիկան մը ու ոստիկանապետը վիրաւորեցին շիշերով, առաջինը՝ կզակէն, երկրորդը ճակտէն: Ոստիկանապետը հրամայեց կրակել: Այս սպառնալիքին վրայ ցուցարարները ցրուեցան:

Այս բախումներուն հետեւանքով, պելճիքացի գործաւորները որոշեցին դադրեցնել աշխատանքը: Այս կերպով, Թուրքուանի մէջ բանթողներու թիւը կը բարձրանայ 60,000ի:

*** Բանուորական պահանջներու գոհացում տուող գործարաններու թիւը Ռուպէյի մէջ կը հասնի 65ի, Թուրքուանի մէջ 35ի: Բանթողներուն միացած են նաեւ Ռոշէլի մէջ շինութեան աշխատաւորները:*

Ստալին սկսաւ ձախընել

Մոսկուայի համայնավար կեդր. կոմիտէն հրաժարեցուց Խորհրդ. Միութեան աշխատանքի գործվարը Ուկլանով եւ անոր տեղը նշանակեց Զիխոնը, որ ցարդ կը վարէր շինութեանց սէնդիկաներու կեդրոնական կոմիտէի նախագահութիւնը:

Կը յիշուի թէ Ուկլանով յանդգնութիւնն ունեցած էր քննադատելու Ստալինի քաղաքականութիւնը հանդէպ գիւղացիներուն եւ այս պատճառով ալ կը նկատուէր «ալ ընդդիմադիր»: Ու թէեւ համայնավարական վերջին համագումարին մէջ, յետս կոչում մը ըրած էր Ռիկովի, Տոմսկիի եւ ուրիշներու կարգին, սակայն իր բացատրութիւնները բաւարար չէին նկատուած:

Ռիկովէն յետոյ, զոր հրաժարեցուցին գործավարներու նախագահութենէն եւ կը փորձեն Պերլին ճամբել իբր դեսպան, բնական է որ կարգը պիտի գար Ուկլանովի եւ ուրիշներու:

*** Գերմանեւռուսական յանձնախումբ մը պաշտօն ստացաւ հրատարակելու պատերազմի ծագման վերաբերեալ ռուսական վաւերաթուղթերը:*

Ցարական կառավարութեան արտաքին նախարարութեան վաւերաթուղթերը, պիտի զտուին Փրոֆ. Պոկրովսկիի կողմէ, որ յանձնախումբին նախագահն է: Մասնաւոր դասակարգումի պիտի ենթարկուին յեղափոխութեան ընթացքին օտար դեսպանատուններէ եւ պատուիրակութիւններէ ձեռք անցուած փաստաթուղթերը: Դէպքերու եւ փաստաթուղթերու մասին, ծանօթութիւններն աւելցնելու իրաւունքը կը պատկանի յանձնախումբի գերման անդամներուն: Հրատարակութիւնը պիտի բազկանայ քանի մը տասնեակ հատորներէ, որոնց առաջիները պիտի նուիրուին 1913—14 տարիներուն:

Հատորներու առաջին հրատարակութիւնը պիտի կատարուի Գերմանիոյ մէջ, գերմաներէն լեզուով: Անկէ վերջ միւսն պիտի ձեռնարկուի ռուսերէն հրատարակութեան:

Ռուսիոյ նախապատերազմեան պարտքերը

Մոսկուայի «Իզվէսդիա» բոլշեւիկեան թերթը, կը հրատարակէ հետեւեալ սպառնալիքը, զոր կարելի է պաշտօնական նկատել.— Չպիտի վճարենք ցարական պարտքերը, բայց կ'ընանք օտարականներուն հատուցում մը ընել, անոնց յօժարելով աւելի բարձր տոկոս մը, երբ փոխատուութիւններ ընեն մեզ:

«Առեւտուրը հիմնուած է վարկի վրայ: Ամերիկացիները վարկ չեն բանար մեզ, անոր համար որ չենք վճարեր ցարա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 34

Արղութեան խումբ (Շավիլ)	400
Սեդրաք Պասունի	150
Հրանտ Ակոնեանեան	50
Գումար	600
Նախորդ գումար	41,180
Ընդհ. գումար	41,780

ՄԵԶՄԷ ԴՈՒԻՐՍ

«ԱՆԱՍՈՒՆ ԵՆՔ ԹԷ ՄԱՐԴ»

Ընկեր մը ցոյց կուտայ մեզ նագիր թուղթկ մը, որ բաբեանցանքները կը թափէ ըսկերային ապահովագրութեանց օբէնքին դէմ եւ կը կոչ «Ս. ժ. Թ. Իւ-ի Ա..... հայկական հատուած» ստորագրութիւնը: Ցրուած են փողոցները եւ փակցուցած պատերուն վրայ, հրաւիրելով հա աշխատաւորները որ ըմբոստանան «Ասիւրանս Սոսրալի կոդոպտիչ օբէնքին դէմ»:

Սովորական թուղթակաբանութիւնսերէ վերջ, փակ սենեակի այս հերոսները ինչ կուտան,— «Անասո՞ւն ենք թէ մարդ»:

Զարմանալի չէ ուրեմն, եթէ ստանան պատասխան մը որ կասկածի տակ ձգէ իրենց «մարդ»ու յատկանութիւնները:

Որովհետեւ, յանուն ընկերային յեղափոխութեան ու բանուորներու բարօրութեան, հրապարակ կուգան՝ ձեռք տալու համար ասոնց որ ի բսէ եւ ի պաշտօնէ կը ձգտին ամէն միջոցով ձզտել աշխատանքի իրաւունքները, փաստ է թէ, ինչպէս ամէն խնդրի մէջ, այս անգամ եւս աչ ու ձախ ծայրերը զիրար գտած են եւ օբէնքը վիժեցնելու իրենց յամառ ու սիրալիր գործակցութեամբ, իսկապէս շահեկան երեւոյթ մը կը պարզեն:

Իսկ մեր կարմրուկ հայորդիներու վախկոտ քայլերը կարաւանին ետեւէն, պարզապէս ծիծաղելի է:

Իրաւունք չե՞ն տար կասկածելու իրենց մտքի տարողութեան վրայ, եւ ատով իսկ, դէպի վար՝ դուրս չե՞ն ելլեր մարդկութենէ:

Գիտեն թէ այլեւս քայլ մը անգամ նետելու տեղ չէ մնացած, Հայ աշխատաւորը դատապարտուած է հանդարտ նստելու ինչ, ուր հազար դժուարութիւններով հազիւ կրցեր է խարխուլ բոյն մը հիմնել:

Իսկ երբ գայն կը գրգռեն եփելու եւ խառնելու ուրիշին ապուրը, իր իսկ ձեռքերը այրելու գինով, միթէ՞ փաստը տուած չենըլլար այլանդակ բթասրտութեան մը եւ ատով իսկ՝ դուրս ելած չեն ըլլար մարդկութեան սահմաններէն:

Կանգ չենք առներ անմտութիւններուն ու անզգամութիւններուն վրայ, որոնք կը վխտան Թուղթիկին մէջ: Աւելորդ յոգնութիւն, այդ գանկերուն մէջ՝ մարդավայել ուղեղ սպասել՝ տգղայութիւն է: Գիտենք թէ դժուարէն մեղր չելլեր, գիտենք նաեւ թէ հայ աշխատաւորին բնազդական ողջմտութիւնը մէկ պատասխան ունի տալու անկշիռ այդ արարածներուն, երբ պատահմամբ, արեւու լոյսին տակ՝ հանդիպի անոնցմէ մէկուն.

— Գնա՛ բանդ, Զորլուի տիրացու...:

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՐԱՆՈՒՇ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՐԱՆՏ ՄԱՏԻՆՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՍԵՐԳԵՅ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՐԱՆՈՒՇ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՀՐԱՆՏ ՄԱՏԻՆՅԱՆԻ

ՀՀ ԱԺ-ի ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԱՆՈՒՑ ՆՊԱՏԱԿԸ

Համայնավարները ինչպես ի-րենց նպատակին, կը հաստատէ «ցէպա», անդրադառնալով գործադուլին.

— Գիտենք այս խռովութեան իսկական պատճառները: Ընկերային ապահովագրութեանց օրէնքը կը ստիպէ գործատէրները որ իրենց օրավարձքէն մաս մը յատկացնեն ապահովագրութեան անուկին, ինչպէս կը ստիպէ նաեւ գործատէրերը: Ժամանակին ըսինք թէ պարտադրութեան սկզբունքը արհամարհելի է: Անոնցմէ ենք որ կը մտածեն թէ իւրաքանչիւր քաղաքացի ազատ է կազմակերպելու իր կեանքը, խնայողութիւնը, մտածելու՝ իր ծերութեան, իր հանգստին, համաձայն իր նախասիրութիւններուն եւ միջոցներուն: Բայց անհատական ազատութեան հանդէպ չարգանքը մաս չի կազմեր օրէնքի նորոյթին: Պետականութիւնն ու միջամտութեան իրաւունքի սկզբունքները գործեն: Ընկերվարութիւնը չփախցուց այս առիթը եւ հակառակ բոլոր ազդարարութիւններուն, խորհրդարանը քուէարկեց օրէնքը, ինչ որ սէնդիկալիստները նկատեցին մեծ յաջողութիւն մը իրենց համար:

ԶԳՈՒՇԱՑՆԱՆՔ

«Կ'ուզեն վրդովել հանրային կարծիքը» կը գրէ «Ռէփիւպլիք» արմատականներու թերթը.

— Ընկերային յառաջդիմութեան օրէնքը կ'ուզեն վերածել գործատիրական իշխանութեան գործիքի մը: Աշխատաւորները պէտք չէ մասնակցին ապահովագրական հաստատութեանց կառավարման, կառավարութիւնը պէտք չէ միջամտէ ընկերային ապահովագրութեանց կազմակերպման եւ ղեկավարման: Ամէն միայն, գործատէրերու գերիշխանութիւնը որպէսզի կարենան պահպանել իրենց տիրակալութեան մենաշնորհները:

Այս յաւակնութեան հաստատումը երեւան կը հանէ իրական նպատակը, որ կը հետապնդուի ընկերային ապահովագրութեանց հակառակորդներուն կողմէ:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԵՌԱԳԻՐ

«Ինչպէս կարելի է այս օրէնքին դէմ կռուիլ գործաւորներու. իսկ ձեռքով» կը գարմանայ «Ֆոթիւիէն».

— Ցանգանքը մե՞րն է եթէ այս օրէնքին դէմ չափաւոր տարրերու յարձակումը կը զուգադիպի համայնավարներու յարձակման, կարելի չէ տեսնել միայն պարզ զուգադիպում մը:

«Ո՛չ կառավարութիւնը որ օրէնքին առաջարկը գրաւ, ո՛չ ալ անոնք որ զայն պաշտպանեցին թէ Խորհրդարանին եւ թէ մամուլին մէջ, չէին յաւակներ թէ ան կատարեալ է: Ընկերային բոլոր օրէնքներն ալ այդպէս են: Պէտք է որ հասկցուին, յարմարցուին եւ ընդունուին:

ՕՐԷՆՔԻՆ ԴԷՄ

Կարծիքներու այս ցուցադրութիւնը վերջացնենք համայնավար «Իւմանիթէ»ի խմբագրականէն հատուածով մը: «Ընկերային ապահովագրութեանց խաբեբայական օրէնքին դէմ գործադուլն է», կը յայտարարէ կարմիրներու թերթը:

— Արդէն Հալլուէնի մէջ, փօլ Պոնքուրի եւ Ռընօտէլի շրջնոյն պահակները, հարիւրապետ Ցիվալի ոստիկանները, որ անցեալ կիրակի օր, պաշտպանելով Ռուպէյի, Լիլի, Մըլէնի եւ այլն, ընկերվար-ֆաշիստ պետերը, կը յարձակէին համայնավար աշխատաւորներուն վրայ, իրենց ժամանակագրութեան էջերուն մէջ արձանագրեցին բարդութիւններ եւ բռնութիւններ:

«Հալլուէնի տղաքը պատասխանեցին կորովով:

«Գործակալութեանց հեռագիրներն անգամ ստիպուած են խոստովանիլ թէ ուժեղ ձեռքերու կոդմէ նետուած աղիւսներն ու խճաքարերը գինաթափ ըրին թարտիէօլի ձիաւորները»:

ՍՄԿՈՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Սեփ. թղթակցութիւն)

Խմայիլ աղան կամ քրդական անուամբ Սմկօն, յուլիս 18ին թրքական սահմանագլխից նամակ է գրում Ուշնի, պարսից սահմանապահ զօրքի պետին, թէ ուզում եմ գալ Ուշնի, հաշուիլ պարսից կառավարութեան հետ եւ հպատակիլ:

Պետը նամակին պատասխանում է որ կարող էք գալ, արդէն ձեզ երկու տարի առաջ ներում շնորհել է կառավարութիւնից:

Սմկօն նամակը ստանալով, 250 քուրդ ձիաւորով գալիս է Ուշնի. 2 օր հիւրասիրւում է պարսից կողմից:

Միւս կողմից պարսից զօրքի պետը հեռագրում է Թաւրիզ Արտաքսականի զօրահրամանատարին, կարգադրում են որ հաշտութիւնը կարող է լինել այն դէպքում, երբ Սմկօն իր խմբով գինաթափ կը լինէ. կը գանկանայ Թաւրիզ կ'ապրէ, կը գանկանայ կը ճանապարհենք Թէհրան այնտեղ կ'ապրէ, ինչպէս միւս քուրդ գեղապետներն այնտեղ են լինում:

Կառավարութեան կարգադրութեամբ Սովուջ Բուլղուից մի գունտ հետեւակ զօրք ճանապարհւում Ուշնի եւ լեռնեցիները պաշարում են Սմկօի գիւղը, որ պէտք չունէր պաշտպանելու, քանի որ զայն պաշտպանեցին թէ Խորհրդարանին եւ թէ մամուլին մէջ, չէին յաւակներ թէ ան կատարեալ է: Ընկերային բոլոր օրէնքներն ալ այդպէս են: Պէտք է որ հասկցուին, յարմարցուին եւ ընդունուին:

Ամսոյս 20ի երեկոյեան, Սմկօն հարցնում է պարսից զօրքի պետից, թէ Թաւրիզից ինչ պատասխան եղաւ, պետն ասում է, որ զօրահրամանատարը կարգադրել է գինաթափ լինէք. կը ցանկաք Թաւրիզ կ'ապրէք, կամ Թէհրան:

Սմկօն պատասխանում է.—Շատ բարի կը գնամ կը մտածեմ եւ կը պատասխանեմ ձեզ»: Սմկօն իր խմբով նստում են ձիերը եւ ճանապարհւում են:

Ձիերը որոշ տեղ քշելուց յետոյ, նկատում են որ շրջապատւած են պարսից զօրքի կողմից, սկսում են կռիլ երկու կողմից սպանւում են 180 հոգի, որոնց մէջ եւ Սմկօն, մնացած քուրդ ձիաւորները փախչում են:

Ամսոյս 21ին Սմկօյի դիակը բերում են Ուրմի՝ ձգում են ոստիկանատան առաջը փողոցում ի ցոյց ժողովրդին, Ուրմիայի ժողովուրդը շատ է ուրախանում, որ վերջապէս ազատւեց Սմկօյից, որը Ուրմիայում, Խոյում, Սալմաստում շատ թուրք, հայ եւ ասորի էր կոտորել ու կողոպտել. նամանաւանդ ասորիները շատ էին ուրախացել Սմկօյի սպանութեան վրայ, որովհետեւ 1918 թւին Դիլմանում դաւաճանութեամբ հիւրասիրութեան ժամանակ սպանել էր Մար-Շիմոնին:

Դ. Հայկազեան

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՊՈՒՇԵԱՆԻ ԹՈՒՌԱՆ ԹՈՒՐ

Փարպի գիւղին նախագահը, որ Ռաքելեան կը կոչուի, կը պատմէ «Խորհ. Հայաստան», ուզածը կը խաղայ գիւղին մէջ:

Երբ գարունը հասաւ, մաքրեց իր անհատական հաշիւները, իբրեւ ոչխարանատէր ներկայացնելով աղքատ գիւղացիները, որոնց վերջին ունեցածն ալ գրաւեց:

Երբ քննութիւն կատարուեցաւ Հայաստանի ամէն կողմը, սրբագրելու համար կատարուած «սխալ»ները, դարձեալ ջուրին վրայ մնաց կոմունիստ Ռաքելեան: Նոյնիսկ շարունակեց հին խաղը:

Վերջերս ալ ուզեց վտարել ուսանող Գարեգին Եդիգարեանը, առանց յայտնելու: Բայց երբ ուսանողը պէտք ունեցաւ իր ընկերային վիճակի մասին վկայագիրի մը, Ռաքելեան մերժեց: Ուսանողը դիմեց գաւառային գործակատարութեան, որ հրամայեց Ռաքելեանին անմիջապէս թուղթ մը տալ, հաստատելով թէ Եդիգարեան միջակ գիւղացի մըն է: Ռաքելեան մերժեց: Ուսանողը կրկնեց դիմումը, միշտ ոտքով գիւղէն քաղաք եւ քաղաքէն գիւղ քանիցս ճամբորդելու ստիպուած: Ռաքելեան յօժարեցաւ տալ վկայագիր մը, յայտնելով թէ 1929ին Եդիգարեան միջակ գիւղացի էր, հիմա յայտնի չէ: Վերջն դարձեալ հրաման կուգայ, եւ վերջնագիրի ձեւով հրաման մը: Ռաքելեան կը մերժէ, առարկելով որ Եդիգարեան Թոռան Թոռն է պերճ պուշեանի «Բարեկենդան»ի հերոս Եդիգար խանի: Եւ թուղթ չի տար: Չի տար ու չի տար, հակառակ իր մեծերուն հրամանին: Ո՞վ է յանցաւորը, Ռաքելեա՞ն թէ իր մեծերը:

Այս բոլոր պատմութիւնները կ'ընենք, գոյց տալու համար թէ կոմունիստ ներկայացուցիչները մէկ մէկ աւատապետ դարձած են հայ գիւղերուն մէջ: Ահա թէ ինչո՛ւ օձիք կը թօթվէ հայ գիւղացին այս կոմունիստ սագրապներուն բռնութենէն:

ԻՆՉԵՐ ԿԸ ԾԱԽԻՍ ԿԷՓԷՒԻՆ

Փարիզի ռուս թերթերէն մէկը հրատարակութեան տուաւ կարեւոր յայտնութիւններ այն գաղտնի գործունէութեան մասին, զոր Կէփէուն կը կատարէ արտաքսահանի մէջ, Այդ տեղեկութիւնները առնուած են ռուս նախկին լրտեսներէ, որոնք ներկայիս ճիշտ Մոսկուայի մէջ կը հրատարակեն թերթ մը, «Պայքար»ը, պայքարելու համար Սթալինի կառավարութեան դէմ:

Այս ընդդիմադիրները կը քննադատեն այն ◆ հսկայական ծախքերը, զոր կ'ընեն Կէփէուի արտաքսահանեան գործակալները:

Կէփէուին դերն է, կ'ըսեն, զրգռութիւն յարուցանել երկիրներու մէջ: Եւ ընդհարապէս Կէփէուն կը գործէ Պերլինի մէջ:

Գերմանիոյ մէջ ռուս միապետական կազմակերպութիւններուն կէսէն աւելի կ'ապրի Կէփէուի դրամով:

Մեծ դուքս Կիրիլի մարդոցմէն՝ միապետական թերթի մը խմբագրապետը կ'ապրի բոլորովին Սովետներուն դրամով:

Արդէն միապետական շարժման Գերագոյն Խորհուրդին ամէնէն եռանդուն եւ ամէնէն աշխոյժ անդամները պարզապէս Կէփէուի պաշտօնեաներն են: Եւ ահա այս պաշտօնեաներն են, որ կը քաջալերեն ձախ միապետականները (հոսանք մը, որ կը պաշտպանէ սահմանադրական միապետութիւնը), Մոսկուայէն ղրկուած դրամը յատկացնելով թերթի մը, որ այդպիսի քարոզութիւն մը կը կատարէ:

Բայց այս յայտնութիւնները կ'ընկերանան թիւերու, որոնք աւելին կ'ըսեն:

Արտաքսահանի Կէփէուի անդամները կը ստանան ամսական երկուքուկէս միլիոն տոլար, տարեկան 30,000,000 տոլար:

Եւ այս անհատնելի գումարէն զատ, Կէփէուի անդամները կը ստանան բացառիկ գումարներ: Ռուս «Պայքար»ը կը գրէ թէ 1924ին 20,000 տոլար յատկացուեցաւ, «գնելու» համար երկու օտար հիւպատոսներ, Շինկանտայի հիւպատոսը Քոնքսթանցայի մէջ եւ Լիթուանիոյ հիւպատոսը Պելկրատի մէջ: Եւ այս երկուքը շարունակեցին իրենց «գործը» Մոսկուայէն ղրկուած գործակալի մը հսկողութեան տակ:

1928ին, ոուժէն ոստիկանութեան զեկավարներէն մէկուն տրուեցաւ 10,000 տոլար, ստանալու համար այն տեղեկութիւնները, զոր Պերլինի ոստիկանութիւնը հաղորդած էր ռուժէն ոստիկանութեան:

Եւ սակայն ամէնէն առատ մսխումը կը կատարուի Պերլինի մէջ, ուր կ'ապրին առնուազն 100 պաշտօնեաներ, որոնց ամէնէն «խոնարհ»ը կը ստանայ 100 տոլար չնչին ամսական մը:

Պերլինի մէջ 1922ին ծախսուած գումարը կը հասնէր ամսական 20,000 տոլարի, 1923ին՝ 35,000ի, 1924ին՝ 45,000ի, 1925ին՝ 70,000, ի վերջոյ կբերաճատուելով մինչեւ 50,000:

Այս քննադատները դիտել կուտան, որ յիշեալ ղրկուած գումարներուն մեծ մասը գողցուած են: Այսպէս 1923ին Բոգտանոֆ փախաւ 500,000 տոլարը գանձելէն յետոյ, 1925ին Պերլինի ռուս դեսպանատան դանձապահը եւս կեղծ անցագիրով մը կ'ելլէր դրաւ տանելով 25,000 տոլար, զոր դեսպանը յանձնած էր իրեն:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԹՈՒՐՔԵԻՀԵԼԼԷՆ ՄՐՑՈՒՄ

Ռուսական նաւահանգիստներէն մրցումը սկսած է դէպի Միջերկրականի նաւահանգիստները: Թուրք եւ հելլէն շոգենաւերը մրցումի ելած են, ռուսական ապրանքները փոխադրելու համար: Հելլէն նաւատէրերը հաւանած են թուրքերէն նուազ գինով փոխադրութիւն կատարելու: Ամէն օր քանի մը հելլէնական փոխադրանաւ կ'անցնի Պոլսէն, Ռուսիա երթալու համար:

ՆՈՐ ԱԹԽԱՀԱՆՔ

Զօնկուլտաքէն կը հաղորդեն թէ Զաւուշ Աղբլի մէջ ածուխի հարուստ երակ մը գտնուած է, որ մօտիկ պիտի շահագործուի: Այս գործին համար մեծ ընկերութիւն մը կազմուած է, որուն բոլոր բաժնետէրերն ալ թուրքեր են:

ԲԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Զանազան նահանգներէ Անատուրական Սենեակին սկսած են տեղեկագիրներ գալ, այս տարուան բերքին մասին: Ցեղեկագիրներուն համաձայն՝

Իզմիրնէի մէջ, այգիներուն հիւանդութիւնը կը շարունակուի: Խաղողները տեսակ մը որդերու յարձակման ենթարկուած են:

Գոնիայի մէջ՝ բերքը առատ է: Ցորենի հատիկները խոշոր են: Ամէն կողմ քաղի աշխատանք կը կատարուի:

Գասթէմունիի մէջ՝ խնձորը, տանձն ու ընկոյզը որդերու աւերին ենթարկուած են:

Ուլուգբշլայի մէջ՝ օդերը մշուշոտ կ'երթան, ծխախոտներուն վրայ «աք պէնէք» հիւանդութիւնը սկսած է:

Սամսոնի մէջ՝ արտերը աւերող մարախները իրենք իրենց կը փճանան, մակաբոյծ միջատի մը շնորհիւ:

* * * Թրակիոյ գործն ու գարին դեռ պղիս չեն բերուած եւ յոյսեր ալ չկան, որովհետեւ մանաւանդ գարիին գինը այնքան է որ փոխադրութեան ծախքը շատ սուղի կը նստի:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Պետական դրամատան բացման համար պէտք եղած պաշտօնական գործողութիւնները կը կատարուին Ընկերիրի մէջ: Օրէնքին համաձայն կազմուելիք առաջմեայ վարչական խորհուրդին համար պէտք եղածը գրուած է վարչապետութեան:

Ջանքեր կ'ըլլան որ նախապատրաստական բոլոր գործողութիւնները շուտով աւարտին եւ դրամատունը 4 ամիս վերջ գործունէութեան սկսի:

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կալաթա Սարայի լիսէին մէջ ներկայիս տեղադրի գործունէութիւն մը կայ, տեղական ապրանքներու գուգահանդէսին կազմակերպութեան համար: Իւրաքանչիւր տեսակի գուցագրութեան շրջանակը որոշուած է եւ գործառնատէրերը իրենց յատկացուած տեղերը իրենք կը շահկեն: Այս տարուան գուգահանդէսը համար ընդարձակ սրահներ տրամադրուած են:

Ցուցահանդէսը օգոստոս 11ին պիտի բացուի եւ մասնակցող գործարանատէրերը պիտի կարենան ապսպրանք ընդունիլ եւ վաճառուիլ ընել:

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋԸ

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ — 66 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՄԱՍ

— Եղօ՛ն խրճիթ պառկած է, անոր ոտները խրճիթէն դուրս են. քովը հարսն եւ պզտիկ տղան են:

Ցղերքը կ'երթան, կը տեսնան, որ ոտքը դուրս ընկած երկար մարդ մըն է պառկած հոդ: կ'ըսեն.

— Եղո՛, եղօ՛:

— Ի՞նչ է, —կ'ըսէ ու կ'ելլէ, կը նայի:

— Եղին դո՞ւն ես:

Կիսաքուն կ'ըսէ.

— Ե՛ս եմ:

Կը բռնեն, կը սպաննեն ու կուգան տղերքը քովս:

Ուրտի կնոջ եղբայրներից երրորդը իր եղբայրների սպանութիւնից վերջ, ինքն ալ սկսաւ մատնութիւններ ընել 25 տարուայ, կեառուքնի (Թաղ մըն) Ջաթոյի երկու տղաներուն բռնել տուաւ (Ջաթոյի տղաները՝ Հէյրօն ու Համբօն), որոնք մինչեւ օրս ալ բանտն են:

Օր մը, Գէորգն ու Համբարձում ղրկեցի այդ մատնիչն ալ սպաննելու: Էդոր ազգականներից մէկն էր լրտեսը: Ցղան տունէն կը փախնէ՝ մարագը կը մտնէ: Եետեւէն կ'ընկնին, ձրագը կը մարի: Ցղերքը անմիջապէս կը վառեն ու կը բռնեն: Ինքն ու Գէորգը իրար կը կպին: Գէորգը մի կերպ կը ձգէ գետին: Ցսկից մատնիչը խենչալով մի փոքր կը ծակէ Գէորգի կոկորդը, որը ուժը օրէն առողջացաւ: Վերջապէս Գէորգը կը յաջողի զարնել՝ սպաննել: Գէորգն եկաւ քովս:

Այդպէս եօթը մատնիչ սպաննուեցան, բայց մնացածները ողջ մնացին: Մինչեւ դրանց սպաննուիլը՝ խալիլը մի տասը անգամ լրտեսեր է մեզ. բայց չէ կրցեր գիտնալ մեր տեղը: Մենք այդ ատեն կ'ըլլայինք տասը ընկեր:

Աշիրը եկաւ սարը, սովորական եկող երկու գունդ զօրք եկաւ դրաւ Դանէլ Ցափլկայ վերն:

* * *

Ալայ-բէկը 200 հոգով եկաւ Սասուն՝ Սէմալ: Հոդ հաւաքեց 17 չախմախլը, բռնեց 3 4 հոգի, յետոյ եկաւ Կէլիկուզան:

Ամբողջ ժողովուրդը փախաւ այդ գազանը սկսաւ գորեններըը գարիի տեղ ձիերուն կերցնել: Ցասը օր վերջ վերադարձաւ Գիւղաշէն, հոդ ձեց երեք օր, ապա դիտմամբ լուր տարածեց իբր թէ երեկոյեան հովին պիտի երթայ Մուշ:

Ես լուրը իմանալով՝ տղայոց ըսի.

— Ցղե՛րք, մեզ կ'ուզէ խաբել, որ նորէն վերադառնայ, յարձակում ընէ մեր վրայ. մինչդեռ սուրհանդակը մեզի ըսած էր՝ երեկ շորեր լուացին. այսօր պիտի երթայ Մուշ:

Ալայ-բէկը ձերբակալած յարդիկ հետը ման կը բերէր: Մատնիչը տեղեկութիւն էր տուած, որ մենք երեք տեղ կրնանք գտնուիլ՝ կամ Ալուչակ, կամ Հալադըր, կամ Հարմօ գոմեր:

Երեկոյեան կողմը Ալայ-բէկը զօրքը կ'առնէ, կ'ելլայ գէպի Մշոյ սարը, իսկ գիշերը վրայ գալուն՝ կը վերադառնայ: Մուշէն կուգայ նաեւ 800 զօրք: Զօրքը երեք մասի կը բաժնէ՝ մէկը կը ղրկէ Հալադըր, միւսը Ալուչակ, երրորդն ալ՝ Հարմօ գոմեր:

Ես Ալուչակ կը գտնուէի: Զօրքի գալու մասին մէկը գրած է ինձի տոմսակ մը եւ ղրկեր է Սաքօ պետրոսի ձեռքով: Նա կը բարձրանայ խտանայ վերեւ Մըրդաւարայ քով, կը տեսնէ հոդ կրակ վառած է: Գիտնալով թէ մենք ենք՝ քիչ մըն ալ կը մօտենայ եւ զօրքերը կը բռնեն դրան: Նա շուտ էդ տոմսակը ձեռքերու մէջ կը պատառոտէ եւ կը թափէ: Զօրքի մէկը կտոր մը կը վերցնէ, կը դնէ ջէբը: Ցղան կը պառկեցնեն կը ծեծեն, կը հարցընեն.

— Շիտակ ըսէ՛, ո՞ւր կ'երթայիր:

Նա կը պատասխանէ.

— Ցալուորիկ:

Ցղան կը տանին Ախպի, Ալայ բէկի քով: Զօրքը պահած թուղթի կտորն ալ կը յանձնէ Ալայ-բէկին: Թուղթը կը յանձնեն կարդալու հայ ձիաւոր ոստիկանի մը, բան մը չի դուրս գար մէջէն:

Բայց առայժմ դառնանք մեզի: Այդ բռնուող պետրոսի հօրեղբօր տղան՝ Ջաթօն եւ Հեթինկի Ցարէ Մակարը քովս էին: Ուխտը մորթած էինք տղերքը կերան: Կէս գիշերն անցած էր: պահապաններն եկան, եւ ես հարցրի էնոնց:

— Ի՞նչ կայ, ի՞նչ չկայ:

— Կրակ կը վառէին Սիլիկուպանի մէջ:

— Բան մը տեսա՞ք:

— Երեք անգամ պետոյի տուն ճրագ մտաւ, ելաւ, Թխիկայ Խուսը կրակ կը վառէր:

— Թխիկայ Խուսը ինչո՞ւ կրակ պիտի վառուէր, հիմա հոն ո՛չ մարդ կայ, ո՛չ հովիւ. ուրեմն գօրք է:

Վեր կացուցի բոլոր տղայոց եւ ըսի.

— Ելէք փչփուլ, դիրք բռնենք, անպատճառ Ալայ բէկը գարնելու կուգայ մեր վրայ:

Մակար, Գէորգ ըսին.

— Երթանք կռըշիկ:

(Շար.)

կան պարտքերը: Բայց արդէն 1905ի յեղափոխականները ազդարարեր էին օտար դրամատէրերուն, որ դրամ չտան ցարին: Զպիտի վճարենք ցարական պարտքերը»:

Հնդկաստանի յեղափոխականները

Ոճրադատ արտակարգ յանձնախումբը հաւաքուեցաւ Հաւնոյի մէջ, դատելու համար 148 յեղափոխականներ, որոնք կը պատկանին ազգայնական եւ համայնավար կուսակցութեանց եւ մեղադրուած են սպաննութիւններով եւ ձեռնառումբերու պատրաստութեամբ:

Դատավարութիւնը պիտի տեւէ երեք օր:

Տարին վնասներ Ամերիկայի մէջ

Սաստիկ տաքը որ ներկայիս կը տիրէ Ամերիկայի 20 նահանգներուն մէջ, մեծ աղէտի մը համեմատութիւնները պիտի առնէ, եթէ 15 օր եւս չանձրեւէ:

Այժէն տեղ, տերեւներն արդէն խանձած ու դեղնած են, ծառերէն կը թափին եւ դաշտերուն կուտան աշնան երեւոյթը:

Երաշտի հետեւանքով փճացած բերքերու քանակը կը գնահատուի 500 միլիոն տոլար: Բամպակի բերքը պիտի իջնայ 10 առ 100ի, եգիպտացորենը 50 առ 100ի: Երկար տարիներէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, եգիպտացորենի գինը աւելի բարձր է քան ցորենինը:

*** Ծերակուտական մը կը պահանջէ վերաքննել ամերիկեան մաքսային վերջին օրէնքը: Անոր այս պահանջին ուժ կուտայ նաեւ ժողովրդավար կուսակցութեան վարիչ մարմինը որ կը նախատեսէ թէ Ամերիկա պիտի կորսնցնէ իր օտար շուկաները, օտար պետութիւնները պիտի դիմեն փոխ-վրէժի, որ պաշարման շղթայ մը պիտի ստեղծէ Միացեալ Նահանգներու շուրջ, եթէ օրէնքը չվերաքննուի:

Ներկայիս, Ամերիկայի մէջ, անգործներու թիւը կը տարբերի 5-6 միլիոնի միջեւ:

Նոր միջադէպեր Հնդկաստանի մէջ

Սուրքարի մէջ նոր խռովութիւններ ծագեցան Հնդիկներու եւ իսլամներու միջեւ: Զինուորական խումբերն ստիպուեցան կրակ բանալ ժողովուրդին վրայ: Հինգ սպաննեալ եւ հարիւրաւոր վիրաւորներ կան: կացութիւնը ծանր է: Զօրախումբերը բռնած են քաղքին գլխաւոր կէտերը: Պոմպէյէն առնուած լուրի մը համաձայն, ծանր միջադէպեր պատահած են նաեւ Քոլափուրի մէջ, ազգայնականներու սարքած մեծ ցոյցի մը հետեւանքով: Ցուցարարները ցրուելու համար, ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ քանիցս յարձակում գործել գաւազաններով: Քանի չափ վիրաւորներ կան: Հարիւրաւոր անձեր ձերբակալուեցան:

*** Հնդկաստանի փոխարքան արտօնեց որ, Ալլահապատի մէջ բանտարկեալ Նեհրու եղբայրները փոխադրուին Փունայի բանտը, տեսակցելու համար կանտիի հետ, քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը դադրեցնելու համար:

*** Պէնկալի բանտերը այնքան խճողուած են հնդիկ ազգայնականներով, որ կարենալ բանտարկելու համար վերջին դէպքերու հետեւանքով դատապարտուած յեղափոխականները, ազատ արձակուեցան հիները:

Ամերիկայի ներատին նոր ծրագիրը

Ամերիկայի ծովային նախարարութեան մէջ զրոյց կը շրջի թէ Միացեալ-Նահանգները կը հրաժարին մեծ տարողութեամբ ընդծովեանները շինելու իրենց ծրագրէն: Մասնագէտները որոշեցին Լոնտոնի նաւային դաշինքով Ամերիկայի յատկացուած 52,700 թոնօն յատկացնել փոքր ընդծովեաններու շինութեան: Մասնագէտներու ծրագիրը դեկտեմբերին պիտի ներկայացուի խորհրդարանին:

Շինատան կացութիւնը

Պաշտօնական հեռագրեր կը հաստատեն համայնավարներու յաղողութիւնը Չինաստանի մէջ: Փէքինէն տրուած լուրի մը համաձայն, ֆրանսական եւ անգլիական ներկայացուցիչները տեղական իշխանութեանց հետ համախորհուրդ, անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առին, պաշտպանելու համար Հանքէուի օտարականները: Քսան հազար ազգայնական զինուորներ Չինկ-Թաօ հասան: կը սպասուին դեռ 50,000 զինուորներ: Այս զօրախումբերը պիտի փորձեն վերագրաւել Չի-Նանֆու քաղաքը:

Չինական թերթերը զարհուրելի մանրամասնութիւնները կը պատմեն համայնավարներու կողմէ գործուած վայրագութեանց: դարմիրները երբ Զանկ Շուա մտան, սկսան ցանկի մը համաձայն, ձերբակալումներ կատարել, մարդիկը չարչրկել ատրաշէկ երկաթով, մրկած միսը կտրել եւ անոնց ձեռքերն ու ոտքերը գամել: Առաջին անգամ ըլլալով, ելեկտրական մասնաւոր գործիքով մը եւս չարչարանքի ենթարկեցին գերիները: կառավարական բազմաթիւ պաշտօնեաներ այս կերպով սպանուեցան:

Ճափոնական թորփիլահալածներու տորմիդ մը մեկնեցաւ Հանքէուի ջուրերը միջամտելու համարի հարկին:

Փոթորիկը կը շարունակէ

Մինչդեռ Փարիզի մէջ, անձրեւ ու արեւ իրարու կը յաջորդեն, ամբողջ Ֆրանսայի ու արտասահմանի վրայ փոթորիկները կը շարունակեն իրենց աւերը:

Հեղեղանման անձրեւներու հետեւանքով Ֆորէնը (Սաւոյի մէջ) յորդեցաւ, ողողելով շրջակայ 4—5 գիւղեր: Ամասի կայարանի վնասները կը հաշուուին կէս միլիոն: Շրջակայքը ամբողջ վնասուած է:

Էնի մէջ, երկու անձեր շանթահար եղան, նոյնպէս Նիմի մէջ: Գէշ օդերուն հետեւանքով, մէկ քանի գիւղացիներ յուսահատութեան մղուեցան: Բերքերու փճացման հետեւանքով, գիւղացի մը անձնասպան եղաւ Օվէրնեի մէջ:

Ռումէն դահլիճը կը փոխուի

Հակառակ պաշտօնական հերքումներու, Պուքրէշի մէջ, յամառ զրոյց կը շրջի թէ այս օրերս. Ռումանիոյ դահլիճը պիտի փոխուի, եւ նոր դահլիճին գլուխը պիտի անցնի փրոֆ. Իորկա կամ զօրավար Փէրսան:

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԵՒ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄԸ ՍԷՆ ՖԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ

կը նախագահէ՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ, կը խօսի՝ Պ. ՌԷՆ

Բաժակի մրցումին կը մասնակցին Սարսէլի, Իթալիի, Շավիլի եւ Արաքս խումբերը: կը նուագէ Եփրատ նուագախումբը: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Հաղորդկց. Թրամվ. 2 եւ 18 իջնել վերջաւորութիւն:

Առաջնորդներ կը սպասեն ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ 3:

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Սալոն Սբանեոլի մէջ, 46 rue Tapis Vert

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ, եւայլն

Մուտքը ազատ է

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Անիէռ-Պուա Քոլոնպի Սահակ Մեսրոպ գրադարանի տարեկան դաշտահանդէսը Օգոստ. 24ին, կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէռի Փոթորիկ խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambart, Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ:

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովիկը հրաւիրէ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անպայմանապէս:

Անիէռ-Պուա-Քոլոնպի Զէյթուն ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambart, Bois Colombes: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները ու համակիրները: կը խօսի ընկեր Բենօ:

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան խումբի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն 8.30ին Ընկ. Զօրմիսեանի բնակարանը:

ԲՐԻՍՏՕՓՈՐ խոռովի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԳԱՒԱ

Լիոնի Պատ. միութեան վիճաբանական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Ժողովրդային Գրադարանին մէջ: Նիւթ՝ Ասարոնեանի Ղէդօի արտը, կը հրաւիրուի ընկերներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն Գարօ, Գէորգ Զաւուշ, Քեոի, Քրիս եւ Զարդարեան խումբերու բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Լիոնի վբէժ խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Լիոնի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ.ի Գրադարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ՌՈՍՏՈՄ Գրադարանը փակ է մինչեւ Սեպտեմբեր 1: Իրենց ժամ գիրք ունեցողներէն կը խնդրուի շուտով վերադարձնել գիրքերը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիտայի մէջ: Նիւթ՝ կրօնքին մեր ունեցած դէմ: ժամը 11էն յետոյ սինէմա: Մուտքը ազատ է:

Լիոնի Կիւրիւնի հայր. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին Պ. Թորոս Միրաքի ժամը 2ին Պ. Թորոս Միրաքի բնակարանը: Օրանասեանի բնակարանը: Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

Լիոնի Բարձր Հայքի հայր. միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի ժամը 2.30ին Բարձր Հայքի ճաշարանին մէջ: կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ անպայման ներկայ գտնուին որոշեալ ժամուն: Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի:

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ի գիտութիւն Սէն Մ'իշէլի, Պէլվիլի թաղամասերուն, ինչպէս նաեւ Ալֆորվիլի, Անկիէնի, Պուա Քոլոնպի, Իսի-լէ-Մուլինոյի, Սարսէլի, Սէվրանի շրջանակներու հայ ծնողաց կը ծանուցուի թէ նոյն վայրերուն մէջ հայ բարեգործական ընդհ. միութեան Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ բացուած հայ լեզուի եւ ազգ. պատմութեան շաբաթական դասախօսութիւնները պիտի շարունակուին արձակուրդի ամիսներուն ընթացքին:

(կնիք)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Կեսարացի Յովսէփ Ապաճեան (38 տարեկան), հօր անուն՝ Բարսեղ: Ապրէ 4 տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզ: Իմացնել՝ Mme Serpouhi Edjidian, C/o L. Blanchon, Ste. Gullien en St. Alban (Ardèche).

— կը փնտռուի եղբայրէս Օհաննան 4 տարիէ ի վեր տեղեկութիւն չունինք իր մասին: կը կարծուի թէ հայ ժամամուտ անցած է եւ կը գտնուի Պէյրութ կամ Պաղտատ (Միջագետք): Իմացնել Տիկին Աղաւնի Մինասեանի, Usine de Gromelle, St. Saturmin les Avignons, (Vaucluse) France.

— կը փնտռեմ եղբայրս Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի Սարգիս Խաչատուրեան որ 1921ին կաշխատէր Գիւլէք Պօղազի (Ատանա) կայարանը:

կը փնտռեմ նաեւ ազգականներէս Յովսէփ Խաչատուրեան, (Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի) որ 1921ին կը գտնուէր Ամերիկա: Իմացնել H. Kachadourianի, Chez Toufenkdjian, 1bis Rue Wilson, Décines. Isère (France).

ԱՄԲՈՂՋ Փարիզի ամէնէն սիրուն գլխարկները: Գիները անմրցելի F. SORBIER, 11 Rue Lafayette, Օփերայի մօտ:

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց ինֆեկցիոն հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, ՄԷԹ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Լերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար, Ռէնճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

EMPIRE Սիգիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՓՐՈՖԷՍԷՕՐ ՏՕՔԹ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ
ՋՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՎԵՐՋԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
Villa «Ma Maison» Chemin des Sables Jean les-Pins (A. M.)

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
MAISON BOCCIO
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապարակի գինէն աժան: կը ծախենք եւ կ'արտածենք ընկուզենիէ կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ տեսակի փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, սալոնի գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ:
Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆԻ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Rauch Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուամ. 101, հեռ. Roquette 62—38.

ՕՂԻՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ԳԱՌԼՕ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
34 RUE ST. LAZARE, PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Peletier եւ N. D. des Lorettes

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտրութիւն համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ եւ ապուխտավաճառ
HAIG MARACHLIANի
Fabrique des salaisons Orientales
16 Rue des Hortensias St. Just. MARSEILLE
որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մաքերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.
Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հիւսկալաւոր
CAFÉ SULTANի
Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէվախցի)
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—0
Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ անշուշտ նրբաճաշակները:
Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԱՐ ԵՒ ՑՆՈՐԴԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասը գէտը կ'ընդունի Գ2., Ե2. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Ջերմ. կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՕՋԱԿԵՂ
ՕՋԱՆ
ՕՋԱՆ
ՕՋԱՆ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
8 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1334

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

Տարագիր հայութեան կրթական գործը տխուր պատկեր մը ներկայացնէ, երբ զայն կը բաղդատենք նախապատերազմեան ջանի վիճակին հետ: Պատճառները շատ են. քաղաքական բիվայրումները, տեղահանութիւնները, տնտեսական քայքայումը, ազգային մարմիններու հաւաքական կարողութիւնը և հարուստներու անտարբերութիւնը իրարու միացած՝ աստիճանաբար անկման մատնեցին հայ կրթական գործը: Կրկին տարիներու ժողովրդական և անհատական ճիգերը հասնելի դրութիւն մը ստեղծեցին, նուազագոյն չափով դառաջելու հսկայական պահանջին:

Կրթական կեանքի այս աստիճանական անկումը խոշոր անգ մըն է, որուն վրայ, տարագիր հայութիւնը պէտք եղած շադրութեամբ տակաւին չէ անդրադարձած: Մինչդեռ, ազպահպանման ամէնէն զօրաւոր ազդակը տոհմային դաստիարակութիւնը կը հանդիսանայ, գործ մը, որ պիտի կլանէր ղոր գաղութներու աշխատանքի մեծ մասը, եթէ ոչ ամբողջը:

Այս ընդհանուր ցաւին զուգահեռ, տկարացած կը գտնենք ևս հայ ուսուցչական կազմը: Երբ աչք մը պտտցնենք գաղութներու կրթական գործին և պաշտօնական մարմիններու տնօրինութիւններուն վրայ, նիւթական նեղ կացութեան հասար, կը տեսնենք ուսուցչի պակասը: Ընդհանուր դժգոհութիւն մը ծայր տուած է իրենց պաշտօնին անհապատասխան ուսուցիչներուն դէմ, ու ամէն տեղ հասած խնդրանքները, ատրաստուած և նուիրուած իսկական ուսուցիչն է որ կը նտտեն:

Ազգի մը ուսուցչական կազմը դլխաւոր հիմքն է, որուն վրայ կառուցուի տուեալ ազգին կրթական դաստիարակութիւնը: Հայերս պետական-քաղաքական կեանքէ զուրկ ըլլալով, եր գլխաւոր ուշադրութիւնը դարձուցած էինք կրթական ործին վրայ: Համաշխարհային պատերազմէն առաջ, 90 ական ուականներէն սկսած, հայ մտաւորական ընտրանին լծուած ուսուցչական նուիրական գործին, պատրաստելով հայ մտաւր վերազարթնում մը: Պատերազմը եկաւ, ամէն ինչ տակն վրայ ըրաւ, ու ժողովուրդին հետ՝ քայքայեց նաեւ հայ ուցչական կազմն ալ: Հայ ուսուցչական կազմը քայքայուաւ թէ տնտեսական և թէ բարոյական պատճառներով: Յետատերազմեան հայ ուսուցչական կազմը խառնուրդ մըն է ակական ու կոչում ունեցող ուսուցիչներու (որոնք տարախտաբար փոքրամասնութիւն կը կազմեն), և անկոչ ու պահական մարդոց, որոնք զանազան ասպարէզներուն մէջ ձաողելէ յետոյ, կրթական գործի անկիրթ մշակները դարձան: Այս երեւոյթի տնտեսական պատճառները շատ յաճախ խնդրոյ առարկայ եղած են: Հայ ուսուցիչը չի վարձատրուիր, ու միշտ ընկատուի ամէնէն յետին պաշտօնեան, որ «քար չի կրեր», այց շունչին փոխարէն խեղճուկ թոշակ մը կը ստանայ, ու այդ իսկ կը նկատուի նուէր մը: Ուսուցչութեան համար պատաստուած մարդիկ, կեանքի պայքարէն մղուած, նետուեցան յլ ասպարէզներու մէջ, ապրուստ մը ճարելու համար: Նոյն նետեսական հարկադրանքով՝ ուրիշներ եկան իրենց չունեցածը ժան գնով վաճառքի հանելու:

Նոյնքան կարեւորութիւն ունի բարոյական պատճառը: երջին 15 ամեակի ընթացքին, ուսուցիչը (դուք միշտ աչքի ղնել ունեցէք «վարժապետ»ը) արհամարելի ու ծաղրելի էակ դարձաւ հայ գրականութեան մէջ:

Շնորհիւ այն իրողութեան որ հայ մտաւորականութիւնը էր դասաւորուած ըստ աշխատանքի բաժանման, ան գերանցապէս ուսուցիչ էր, ըլլալով միեւնոյն ժամանակ գրագէտ, բապարակագիր, քաղաքական գործիչ: Սակայն վերիվայումները մէկէն ցնցեցին մեր կեանքը, ու իւրաքանչիւրը երեաւ այս կամ այն բեմին վրայ: Ու ահա, սկսաւ անգիտակից ապերախտ արշաւանք մը ուսուցչին և «վարժապետ»ին էվ, այն աստիճան, որ նորահաս մտաւորականութիւնը ամօթ գգայ վարժապետ ըլլալ, եթէ շատ հարկադրուած չէ:

Այս «բարոյական» վերաբերմունքն ալ իր կարգին օժանակեց, որ այսօրուան հայ ուսուցչական կազմը աննախանձելի պատկեր մը ներկայացնէ:

Ատենը եկած է որ հայ հանրային հաստատութիւնները և ասնաւորաբար մամուլը, ստեղծեն նպաստաւոր մտայնութիւն կրթական գործին շուրջ և մղեն հայ մտաւորական ընտրանին, ես թէ նոր, լծուելու ուսուցչական գերազնիւ աշխատանքին: ակ ամէնէն կարեւորը, մղում տան այն հաստատութիւններուն վարժարաններուն, որոնք կոչուած են պատրաստելու նոր ուսուցչական կազմեր, որոնք բարձր նուիրումով մը, գիտօրէն պիտի ջանան բարձրացնել հայ դաստիարակութեան ործը:

Կ. Ս.

ԳԵՐՄԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նորակազմ պետական կուսակցութեան և ժողովրդական կուսկցութեան մէջեւ, վերջին բանակցութիւնները տեղի ունեցան ոկ, երկու կուսակցութեանց ձուլման մասին:

Չի կարծուիր որ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն գոյցնել քաղաքական երկու հոսանքներուն միջեւ: Ռամկավարնե ու ձախ թեւը կը մնայ անհաշտ. չուզեր միանալ պետական կուսկցութեան, զոր կը նկատէ «շատ դինապաշտ եւ շատ ազգայական»:

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

«Հորիզոն» այս վերնագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (յուլիս 31).

— «Ուսուցչական պայմանագրութեանց օրերն են: Երջանիս ազգային մարմիններն ու վարժարանական հոգաբարձութիւնները կը ջանան ամբողջացնել դպրոցներու ուսուցչական կազմերը եւ ի հարկին զօրացնել զայները նոնք. յառաջիկային, աւելի օգտակար արդիւնքներ ձեռք ձգելու նախանձախնդրութեամբ:

Այս տարի, տարօրինակ կերպով մեծ փոփոխութեանց ենթարկուեցան Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ ուսուցչական կազմերը, ցէտէաղացը, կիւմիւլճինան, ցրաման եւ քավալան փոխեցին կամ փոխելու վրայ են իրենց տնօրէնները: Ոմանք հրաժարած են՝ այլուր պաշտօնավարելու համար, իսկ ուրիշներ հեռացուած են իբրեւ անկարող ու անցանկալի, բայց այս բոլոր փոփոխութեանց մէջ կայ ուշագրաւ պարագայ մը,— կարող, փնտռուած ուսուցչի պակասը՝ յունահայ գաղութին մէջ: կարողութիւն եւ անուն ունեցող ուսուցիչը ձեռքէ ձեռք կը խլուի, որովհետեւ հազուագիւտ է, Ազգ. իշխանութիւնները կամ կրթական մարմինները կը յօժարին մինչեւ իսկ կարող ուսուցչի համար առասպելական ամսաթոշակ տրամադրել որ սակայն չի գտնուիր: Այսպէս, տարիներէ ի վեր մեր շրջանին մէջ պաշտօնավարող տնօրէն մը, վերջին մէկ ամսուան ընթացքին, միաժամանակ հինգ վարժարաններէ հրաւէր ստացաւ, պատկառելի ամսաթոշակով: կրթական հինգ մարմիններու ուշադրութիւնն ալ կեդրոնացեր էր այս ուսուցչին վրայ, որովհետեւ, յիշեալը չէր կրնար միաժամանակ գոհացնել բոլորը, ազգ. մարմինները ստիպուեցան ուրիշ դուռ գարնել: Ֆավալան, որ դիմողներէն մէկն էր, տակաւին չէ գտած իր ցանկացած տնօրէնը, կիւմիւլճինայի կատաղօրէն հակադաշնակցական թաղ. խորհուրդը, որ մինչեւ իսկ երե՛ս ունեցած էր դիմելու... դաշնակցական տնօրէնի մը, զայն պաշտօնի կոչելու համար, կը մնայ նոյնպէս առանց տնօրէնի, եւ կան տակաւին վայրեր, որոնք լաւագոյնը գտնելու պարագային, պիտի ուզէին փոխել ապահովաբար իրենց ուսուցչական կազմերը,

կարող ուսուցչի պակասը սակայն, մեր կրթական ցաւին մէկ երեսն է միայն: Ընդհին կայ նոյնքան ցաւալի ուրիշ երեւոյթ մը, որմէ կը տուժէ շրջանիս կրթական գործը, եթէ եղածներն ալ նուիրուէին իրենց ասպարէզին այնպէս ինչպէս պէտք է ընէ որեւէ խղճամիտ ուսուցիչ, կարող ուժերու չգոյութեան հայցուացած վնասը գոնէ մասամբ կը դարմանուէր, մեր ուսուցիչներուն անտարբերութիւնը իրենց գործին հանդէպ, ընդհակառակը, աւելի կը շեշտէ կրթական ցաւը, որ կայ այս շրջանին մէջ:

Լաւ, փնտռուած ուսուցչի պակասը, — սա հասկնալի է: Բայց գոնէ գտնուածնե՛րը արժեցնէին իրենց գոյութիւնն ու գիտցածը...»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԾԱՐԺՈՒՄԸ

Պիթլիսը գրաւուած

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԱԻԱՐ

«Ազդակ»ի տրուած լուրերու համաձայն, Պիթլիսի շրջանները ժէջ կռուող Թրքական ուժերուն համար ղրկուած զինամթերքը եւ ուտելիքը, ճամբան քիւրտ ապստամբներու կողմէ գրաւուած ըլլալով, Թրքական ուժերը անզէն ու անօթի, փախուստի դիմած են և Քիւրտերը գրաւած են քաղաքը: Բազմաթիւ բարձրաստիճան Թուրք գինուորականներ եւ գինուորներ գերի բռնուած են: Քիւրտերը այս յաղթութեամբ մեծաքանակ զինամթերք, Թնդանօթ, գնդացիր եւ այլ պատերազմական գոյքեր գրաւած են:

Հայաստանի պետական ագարակները

ՄՈՍԿՈՒԱ, 6 օգոստոս.— Հայաստանի կառավարութիւնը սկսաւ երկրագործական նոր ձեռնարկի մը կազմակերպման, 117,000 հեկտար տարածութեան մը վրայ: Այս ձեռնարկին հիմը պիտի կազմէ կաթնատնտեսական մեծ կեդրոն մը՝ 315000 կովերով: Տասներկու գործարաններ պիտի զբաղին կաթնատնտեսական արտադրութիւններով:

Գործադուլը պիտի տեւէ

Կարելի չէ ներկայ պայմաններու ժէջ նախատեսել թէ ինչպէս եւ երբ պիտի վերջանայ հիւսիսային Ֆրանսայի գործադուլը:

Լիլի հիւսկեղէնի գործատիրական խմբակին քարտուղարը կը յայտնէ թէ գործատէրերը չպիտի նահանջեն, նոյնիսկ եթէ գործադուլը աւելի սաստկանայ եւ ընդհանրանայ:

Իսկ բանուորական սէնտիքաները ընկրկումի որ եւ է նշան ցոյց չեն տար:

Ռուպէ-Թուրքուանի հիւսկեղէնի գործադուլը աւելի տարածուեցաւ եւ բանթողներու թիւը աւելցաւ: Այս յաւելման պատճառներէն մէկն է բանթողներու կողմէ պելճիքացի բանուորներու դէմ ղրուած աշխատանքի արգելքը, առջի օրուան կռիւներէն վերջ: երէկ առտու Ռուպէ-Թուրքուանի մէջ 9000է աւելի նոր բանթողներ կային, որով միայն այդ շրջանի մէջ, թիւը կը բարձրանայ 73,000ի:

Միայն Ռուպէի մէջ գործադուլէ փակուած գործարաններու թիւը 117ն է 29,500 բանուորներով: Գործադուլը ընդհանուր է 86 եւ մասնակի՝ 31 հաստատութիւններու մէջ: երեք փոքր գործարաններ գոհացուց տուին իրենց գործաւորներու պահանջին: կան նաեւ 71 գործարաններ, որոնք ստիպուեցան բանակցութիւն ընդունիլ՝ գործաւորներու պահանջքներուն հիման վրայ:

Թուրքուանի մէջ 41 գործարաններ բոլորովին դադրած են. 79 հաստատութիւններու մէջ՝ գործադուլը մասնակի է: կան միայն 5 գործարաններ որոնք զերծ մնացած են հոսանքէն:

Իսկ Լիլի մէջ, մետաղագործները կը սկսին վերադառնալ գործարան: Ասոնց թիւը 12500 էր երկու օր առաջ: Այսօր իջած է 9900ի: Իսկ հիւսկեղէնի մէջ, նոյնպէս գործադուլը ժեղմացած է:

Մրնէնի մէջ (պելճիքական հող) նոր բախումներ տեղի ունեցան ոստիկանութեան եւ բանթողներուն միջեւ: Այս վերջիները սկսեր էին հաւաքուիլ: Սահմանին վրայ հսկող ոստիկանները նշմարեցին բանթողներու հաւաքոյթը եւ օգնական ուժ ուղեցին: Երբ ձիաւոր ոստիկաններ հասան, արդէն հազարի չափ գործաւորներ հաւաքուեր էին: Ոստիկաններն ուզեցին պարպել հրապարակը, սակայն, քարերով եւ սրուակի կոտորանքներով ընդունուեցան: Ոստիկաններն այն ատեն հրացանի կոթով յարձակեցան ցուցարարներուն վրայ: 20ի չափ վիրաւորներ կան: Բազմաթիւ ձերբակալումներ կատարուեցան:

Ամերիկայի տարը եւ սակարանը

Միացեալ-Նահանգներու ժէջ, տիրող սաստիկ տագնապաճառով, կացութիւնը ծանր է: Ջերմաչափը կը շարունակէ բարձրանալ եւ կը վախցուի որ երաշտը շատ վատ հետեւանքներ կ'ունենայ: Ջիքակոյի մէջ, 60 անձեր արեւահար եղան: Ջուրի եւ խոտի պակասը կը սպառնայ մեծ վնաս տալ արջառին, 14 նահանգներու ժէջ փճացնելով կաթնատնտեսութիւնը:

Տագը իր անդրադարձումն ունեցաւ նաեւ սակարանային գործողութեանց վրայ, տեղի տալով կատաղի շահադիտութեան: երաշտի շարունակման հաւանականութիւնը անօրինակ կերպով բարձրացուց եգիպտացորենի, վարսակի եւ ցորենի գիները:

Եգիպտոսի ընտրութիւնները

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Աղեքսանդրիոյ թղթակիցը կը գրէ թէ եգիպտոսի մէջ կարգը վերահաստատուած է, այնքան որ կարելի չէ ենթադրել սահմանադրական ազատագիմը վերթեւումը:

Իսկ «Մորնինկ փոսթ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ իր կարգին, թէ հակառակ առերեւոյթ հանդարտութեան, ժողին ժէջ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի Հ. Կ. Խաչի հիանգամանակութեան հաշուետփակը	254.—
Նախորդ գումար	75,573.30
ընդհ. գումար	75,827.30

ՔԻՒՐՏԵՒՔՈՒՐՔ ԲԱԽՈՒՄՆԵՐ

«Ազդակ»ի (Պէյրութ) յուլիս 26ի թիւով կը կարդանք.

Ամսոյս 18ին Էղրի Տաղի ապստամբներուն վրայ յարձակուան պատրաստուող Թրքական ուժերը անակնկալ յուսախաբութեան եւ անբերեւակայելի պարտութեան մատնուեցան: Մինչ Թուրք ուժերը պատրաստութիւններ կը տեսնէին յարձակման, իրենց կռնակէն, ամբողջ Թէնտուրէքի, Զիլանի, Արճէշի եւ Սիփանի լեռներուն ժէջ գտնուող քրտական ուժերը յարձակման սկսելով՝ սարսափի կը մատնեն Էղրիի շուրջերը գտնուող Թրքական ուժերը: Թուրք հրամանատարը իսկոյն հրահանգ կուտայ հետ դառնալ եւ կռուիլ կռնակի ապստամբներուն հետ: Մաս մը զինուորներ իրենց դիրքերուն ժէջ կը մնան, արգիլելու համար Էղրիի ապստամբներուն արշաւը եւ մնացածը կը մնկնի միւս շրջանները:

Ամսոյս 18էն սկսեալ նորէն արիւնահեղ կռիւներ տեղի կ'ունենան Արճէշի եւ Զիլանի շրջաններուն ժէջ, ուր Բէօր Հիւսէյնի տղան Մուհամմէտ պէյի հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող մօտ 10,000 քիւրտ ուժեր, ամէն ուղղութեամբ կը հալածեն Թրքական ուժերը: Էնկիւրիէն Տրապիզոնի եւ Սվազի ճամբով նոր ուժեր կը բերուին վան եւ կը ղրկուին ապստամբական շրջանները: 7րդ եւ 9րդ զօրաբանակները, հրամանատարութեամբ Սալիհ փաշայի, ամբողջութեամբ բերուած են ապստամբական շրջանները:

Մէյրտին, Տիարպէքիր, Սղերդ, Էլ Ազիզ եւ շրջակաները գտնուող բոլոր մեծ շէնքերն ու դպրոցները հիւանդանոցներու վերածուած են: Պոլսէն եւ Էնկիւրիէն մասնաւոր բժիշկներ բերուած են վիրաւորները դարմանելու համար:

Ամսոյս 12 — 13ին Պիթլիսի շրջակաները Քիւրտերու եւ Թրքական ուժերու միջեւ սոսկալի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ և տեւեց 16 ժամ, երկու կողմէն ալ բազմաթիւ կորուստներ կը հաշուուին: Քիւրտերը այդ կռիւներու ժիջոցին ծանր Թնդանօթներ գործածած են: Թուրք վիրաւորները փոխադրուած են Տիարպէքիր եւ կռիւները կատաղի կերպով կը շարունակուին Պիթլիսի շրջակաները: կառավարութիւնը արդէն պարպած է քաղաքը եւ լոկ զինուորական կեդրոնի վերածած:

Ներկայ կռիւներուն կը մասնակցին 30 օդանաւեր, որոնցմէ 3ը ճամբան աւրուելով վար ինկած են. 3ը Քիւրտերու կողմէ էղրիի ժէջ վար ձգուած են եւ 5 հատն ալ Սիփանի լեռներուն վրայ կռուող Քիւրտերու գնդակներով վար ձգուած են: Որով 11 օդանաւեր կորսնցուցած են Թուրքերը:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ. — *Մարդահամարի տուեալներու համաձայն, Միացեալ Նահանգներու բնակիչներու թիւն է 122 միլիոն 728,873. իսկ ամբողջ ամերիկեան երկիրներու բնակիչներունը՝ 137 ուկէս միլիոն:*

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ԵՒ ՌՈՒՄԷՆ ՔՆՆԱԴԱՏՆԵՐԸ

(Պուքրէշի ցուցահանդէսին առթիւ)

«Ռոմփա» օրաթերթին մէջ Տիկ. Գլաուտիա Միլլեան կը գրէ.

«Ջուտ անհատական բնոյթ կրող, գեղարուեստի երեք ինքնուրոյն արտայայտութիւններ ուշադրութիւնդ կը գրաւեն, հայ արուեստի ցուցահանդէսին մէջ։

Անհատական ըսելով, ես կը մտածեմ, գոնէ այդ արտայայտութիւններէն երկուքին վերաբերմամբ, բառիս հաւաքական իմաստին, որ հայ ժողովուրդին կողմէ հաւասար կերպով արտայայտած, գեղարուեստական կենսունակ արտայայտութիւն մը կը ստեղծէ։

Այդ երեք արտայայտութիւնները՝ վարագոյրները, ձեռագիրները ու Շիլթեանի ժամանակակից նկարները են։

Եթէ այս հեղինակը, ուրիշ նուազ նիւթապաշտ ժամանակներու մէջ ապրէր, անտարակոյս ինք եւս իր նկարները չպիտի ստորագրէր։

Ամբողջ հայ արուեստին մէջ այլեւս անանունութիւն մը կայ, որ կարծես կ'ուզէ ապացուցանել գեղի մը անընդհատ ազատագրական պայքարը ու եսի շարունակական ծիւրումը։

Սկսեալ հայ այբուբէնէն, — Մեսրոպի ստեղծագործութիւնը, — ու մինչեւ հայկական կրօնական ճարտարապետութիւնը, ամէնը իրենց կը պատկանին, իբրեւ անոնց մտաթռիչքներու անմիջական արդիւնքները, սնուած եւ պահպանուած մասնաւոր հոգեվիճակի մը շնորհիւ, որ անոնց վարած հաւաքական եւ պատմական կեանքին կը համապատասխանէ։

Ոչ մէկ ատեն խիփղիթ թէնի տեսութիւնը, իր միջավայրի ազդեցութեան վարկածով, աւելի լաւ չէ արտայայտուած քան հայ ժողովուրդի կեանքին եւ արտադրութիւններուն միջեւ եղած կապին մէջ։

Դասական հալածանքներու պատրանքէն անգադար չարչարուած, տաճկական բռնապետութենէն սարսափահար, ան իր ստեղծագործ կարողութիւններուն, իր աղօթքներուն, իր երգերուն մէջ կղզիացաւ, հաւասար, մտացի եւ մշօրինակ յամառութեամբ։

Հալածական՝ անոնք աղօթելու մարմաջը զգացին, կոտրուած՝ լացին ու երգեցին, իրենք իրենց մէջ, առանց արձագանգի ու առանց գոյցի. որպէս խիստ մտերիմ արտայայտութիւն մը, որպէս գարման չարի մը դէմ, որով իրենց իսկ աշխարհագրական դիրքը կը մտրակէր զանոնք։

Այս պատճառով, անոնց գեղարուեստը համաշխարհային համեմատութիւններ չստացաւ։

Կղզիացած ապրելով, գաւի ու սարսափի գերի, անոնց պահպանողական. բնազդը աւելի սահմանափակ չէզոքացում մը թելադրեց անոնց։

Այսպիսով ստեղծեցին այբուբենը, որ միայն իրենցն է, ստեղծեցին լեզուն որ միայն իրենցն է։

Սկիզբները Աստուածաշունչը ասորերէն կամ յունարէն լեզուով կը կարդային։ Միայն 25 տարուան ազատ եւ խաղաղ կեանքի ընթացքին, ինքնատիպ տառեր ստեղծեցին, սեփական գրականութիւն մը ընձիւղներ տուաւ, մշակութային վերածնունդ մը կատարուեցաւ, կուռքի մը, չաստուածի մը՝ Մեսրոպի մղումին ներքեւ։ Սա կը պատահէր 400 թուին։

Պատմագիրներ ու գեղարուեստի քննադատներ առանց անակնկալ յուզումի մը չէ որ ուսումնասիրեցին հայ ժողովուրդի մտային ստեղծագործութիւնները։

Մեր մէջ պ Եորկան, իր թանկագին դիտիչ բնազդով, եկեղեցական վարագոյրներու գոյութիւնը մատնանշեց, որոնք անկիւն մը նետուած էին, որպէս անարժէք ու գեղարուեստական կարեւորութենէ զուրկ իրեր։

Այնուհանդերձ, մեծանուն պատմագրին յայտնաբերող ձեռնարկը, յանկարծ ի լոյս ընծայեց կրօնական որմնանկարի նոր ձեւ մը, քանի մը կանգուն կերպասի վրայ եւ միայն 2 կամ 3 գոյներով։

Ծանր պարզութիւն մը կայ, մանաւանդ ամէնէն հին վարագոյրներու մէջ, որոնք արեւմտեան ազդեցութիւն չկրեցին, յաւիտենական դրոշմ մը ձիօթթոյի տեսիլներուն նման, պարզունակ եւ ջերմ գունաւորում մը՝ կապոյտ եւ հողագոյն, կարմիր եւ սեւ միախառնուած, նման հնոցներու մէջ եփուած յախճապակիներու, վերջապէս, գոյնի եւ գծերու համագրութիւն մը, որ կրօնական նոր ոճի մը եզրը կը հասնի։

Անոնց ձեռագիրներուն մէջ՝ տիրապետողը կարմիրը, կապոյտը եւ ոսկեգոյնն է։

Մեծ մասամբ կրօնական գիրքեր, անզուգական են իրենց զարդանկարներով, որոնք ժամանակի ընթացքին անաղարտ մնացած են։

Այս ձեռագիրներու զարդանկարները ժպտուն չեն, այլ տխուր։ Թռչունները, ծաղիկները, տառերը թախծոտ արտայայտութիւն մը ունին, գլխիկոր երգուած երգ մըն են, թերթիկները տորուած ծաղիկ մը։ Բոլորը, — սկսած անոնց ոսկեղէն, կէս սեպաձեւ, կէս ծաղկագիր տառերէն, — կ'արտայայտեն ազնիւ եւ ցաւատանջ մտայուզում, խորհրդաւոր տանջանք մը։

Անոնց թագուհիներնալկըտառապին իրենց ժողովուրդին հետ եւ այդ է կ'երեւի պատճառը, որ ամենաչքեղօրէն գարդանկարուած Աստուածաշունչերը անոնց համար գրուած են, ու անոնց պատկանած։

Մէկէ թագուհիին անունը պիտի յաւերժանայ իր աւետարանին համար ժանրանկարուած իւրաքանչիւր էջին վրան։

Հոչակաւոր կը թուին ըլլալ արքայական, Ռոմկլայի, Երգընկայի եւ Հեթումի աւետարանները։

* * *

Շիլթեան, անտարակոյս, հայկական նկարչութեան ամենանշանակագոյն անունն է։ Բնականաբար մենք կրնանք հպարտանալ Պալթազարի կարճատեւ կեանքով, մեր մէջ։ Սակայն, այսօր հայերը Շիլթեանին մէջ պէտք է տեսնեն ժամանակակից նկարչութեան համայնապարփակ ոգին։

Ապրելով Հռոմի եւ փարիզի մէջ, Նոգեկան աղերս ունենալով Շակալին հետ, ան իր նկարներուն մէջ կը բերէ դասական կորով մը, իր ցեղին յատուկ թախիծը եւ գոյներու ողբերգական եւ տարօրինակ զգայնութիւն մը։

Շիլթեան ժամանակակից նկարչութեան խորհրդապաշտն է։

Վ. Կ.

Կարդացէք և Տարածեցէք
ՅԱՌԱՋԸ

ԱՐԻՒՆՈՏ ՔՍԱՆԵՒՀԻՆԳԱՄԵԱԿ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Իւղոտ լաթերով, նաւթի ասնօթներով, եւ հրկիզութեան պարագաներով բեռնաւորուած, զինուած թուրք եւ ռուս խուժանները շրջում էին փողոցները մուզիկայի ուղեկցութեամբ՝ իրենց սեւ գործը կատարելու համար։

Մանչուրիայի դաշտերում Ճապոնացիներից պարտուած եւ պապանձուն ենթարկուած ռուսական թնդանօթը սկսեց գոռգոռալ Տորգովայա փողոցում Մելիքեանի լուսանկարչատան եւ Սաղաթելեանի ու այլոց տների վրայ... Հայ հպատակները իրր թէ կրակել էին զօրքի վրայ այդ տներից. գրգռութիւնը ակնյայտնի էր...

Նիկոլայեւսկի փողոցում հրդեհեցին Միրզաբեկեանի, Շադիդանեանի, Բուդաղեանի եւ դրանց շարքում գտնուող 13 հոյակապ տներ, բոլորն էլ հայկապատկան. այդ օրը սպանուեց խուժանի ձեռքով հայ Մեսրոպ քահանայ Խոսխոռունին։ Հոկտեմբեր 22ին, Բալախանակի և Ստանիսլաւսկի փողոցների անկիւնում, նոյնպէս կրակի ճարակ դարձան մի քանի հայկական տներ։ Կողոպտուեցին Պետրոսեանի, Առաքելեանի եւ Արզումանեանի խանութները։ Ե՛յ Արմեաշեկ, երմանի տը, վո՛ւրըն վայրի աղաղակները հնչում էին անդադար... Հայ ժողովուրդը եւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը չէին կարողանում գործածել իրենց հրազէնները, ո, րովհետեւ ռուսական իշխանութիւնն առաջացուց յայտարարել էր, որ եթէ մի տեղից գնդակ արձակւի, այդ տեղը պէտք է թնդանօթով ռմբակոծւի եւ փլատակների վերածւի։ Առանց գնդակահարութեան էլ այդ սպառնալիքը դարձաւ իրողութիւն։ Բայց ահա՛ վերջապէս դանակը ոսկորին հասաւ։ Հոկտեմբեր 27ին, թուրքեւռուս խուլիգանները միաբան յարձակուեցին Հայոց Աղքատախնամի վրայ. ալրուեցին կրակի բոցերի մէջ վեց աղքատ կին ու երախաներ։ Յեղափոխական կուսակցութիւնների պրատկարգ նիստում որոշուեց դիմել սառն զէնքի. եւ ահա սոցիալիստ յեղափոխականները, սոցիալ - դեմոկրատները եւ հայ Դաշնակցականները, զինուած դաշոյններով, մէկէն յարձակուեցին խուլիգանների վրայ եւ նրանցից մի քանի տասնեակ զոհեր փուեցին դեռին՝ թուրքռուս. խուճապահար փախան խուլիգանները. հինգ օրւայ ընթացքում նրանք ո՛չ մի դիմադրութեան չէին պատահել եւ անպատիժ կերպով շարունակում էին իրենց վայրագութիւնները, բայց այժմ տեղի տուին յեղափոխական կոալիցիայի առջեւ. միջազգային խուլիգանութիւնը պարտւեց միջազգային յեղափոխութեան հանդէպ։ Այնուհետեւ խուլիգանները փորձեցին յարձակւել Միրզաբեկեանի ծխախոտի գործարանի վրայ, բայց յետ մղուեցին... Բաւիլովում եւ Բիբի Էյբաթում եւս տեղի ունեցան խուլիգանական դէպքեր. կորուստը միլիոնների հասաւ, տուժեց միայն հայ ինասարակութիւնը. նա՛ էր մեղաւոր ըստ ցարիսմի, որովհետեւ Հայերն էին ծնում յեղափոխական փայլուն ղէմքեր, նրանք էին կազմակերպում գործադուլներ եւ ահաբեկումներ...

Բազի նահանգի գաւառներում՝ Նուխի, Գեօկչայ եւ Շամախի, տեղի չունեցան կոտրածներ, որովհետեւ տեղական սիւնիի թուրքերը դէմ էին ընդհարումներին, ապա Հ. Յ. Դաշնակցութեան զինուած խմբերն արթուն հսկում էին Դաղստանի փէշերին թառած այդ լեռնականակ Հայերի պատւի եւ կեանքի ապահովութեանը,

Բազի ընդհարումների ժամանակ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը հետզհետէ ստւարացրեց իր ղեկավարութեան տակ գործող բանակը, մի տասնեակից հասցնելով մի քանի հազարի։ Այդ հերոսական ընդվզումների ընթացքում աչքի ընկան՝ Նիկոլ-Դուման, Դրօ, Խեչօ, Մարտիրոս Զարուխեանը, Ղզլարեի Կարօն, Աբրահամ Գիւլխանդանեանը, Գէորգ Վաչուձեանը. Գասպար Տէր Մկրտչեանը, Թադէոս Ամիրեանը, Տիկին Թաւրիզեանը եւ շատ ու շատ նւիրական ժտաւորական ու ռազմիկ գործիչներ. դրանք բոլորը միասին կերտեցին հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանութեան վսեմ գործը Բագուում եւ ցոյց տւին, որ հայ ցեղը կարող է կոտորւել միայն կոտորելու պատմանով, որ նա գիտէ տղամարդու պէս պաշտպանել իր կեանքն ու գոյքը։

Շուտով «կոտորածները», այսինքն հայ-թաթարական պատերազմները փոխադրուեցին՝ Գանձակ, Թիֆլիզ, Շուշի, Երեւան, Նախիջեւան, Զանգեզուր-Ղարաբաղ, Շարուր ու Դարալագեազ եւ Ղազախ-Շամշադին...

Երկու տարի տեւեց մօտաւորապէս այդ կովկասեան վանդէան, ինչպէս անւանելէմեր ականաւոր ընկ. Մ. Վարանդեան, աւերակ դարձան 252 գիւղեր եւ 7 քաղաքներ, զրկանքներ ունեցան 15,000 ընտանիքներ, 100,000 ժողովուրդ զրաւեց միայն կուով եւ զոհեր ունեցան երկուստեք 10,000 մարդ, որից 5000ը սպանւած գնդակով եւ սրով, իսկ 5000 էլ մահացած սովի, ցրտի եւ շոգի պատճառով. կոտորածներին մասնակցեցին 12 գաւառներ, ունենալով 1,300,000 ազգաբնակչութիւն եւ 100,000 կուռղներ երկու կողմից։

Նիւթական վնասը հասնում էր 20—30 միլիոն ռուբլու։ Երկար ու ձիգ տարիների ընթացքում կանգ առաւ մշակոյթն ու յեղափոխութիւնը, որովհետեւ ժողովուրդները զբաղւած էին դրամական տուրքեր հաւաքելով, զինւելով, դատաստանական ներքին մանր-մունր գործերով, կռիւներով, ալան թալանով...։ Գիրք, դպրոց, ուսում, գրականութիւն, քաղաքակրթութիւն եւ այլ բովանդակալից ու հաւակրելի հասկացողութիւնների փոխարէն իշխում էին ինքնացան, ատրճանակ, գնդակ, փամփուշտ, ռումբ, արշաւանք, ըսպանութիւն, ինդեհ, թալան հասկացողութիւնները, որոնք այնպէս խորթ էին խաղաղ ու աշխատասէր հայ շինականի ու քաղաքացու հաւար...։

1906 թւի փետրուարին, Կովկասի փոխարքայի պալատում տեղի ունեցաւ հայ-թաթարական համագումար. այդտեղ երկու կողմից ներկայ էին 60 ներկայացուցիչներ. այդ հաշտարար համագումարի աշխատանքները տեւեցին 15 օր։ Եղան քննադատութիւններ եւ սրտացաւ խոստովանութիւններ։ Նշանակալից էր պետական Դումայի թուրք պատգամաւոր Ջիաթխանովի խոստովանութիւնը։ — «Ղրաղագեղ վրաստանը ադմինիստրատօրները ժամնեցին զօրքերի աւերին, իսկ մուսուլմաններին ու հայերին իրար դէմ գրգռեցին ու կուռեցրին։ Այս ամբիոնից ես յայտարարում եմ, որ մեր ու հայերի մէջ տնտեսական հողի վրայ թշնամութիւն չի եղել, մենք ապրում էինք իրրեւ բարի դրացիներ եւ սիրում էինք միմիանց։ Ջինւած ընդհարումները երբէք մենք չենք ունեցել։ Եթէ եղել են մասնակի սպանութեան դէպքեր, նրանք չէ՞ որ մինչեւ այժմ էլ տեղի ունէին, բայց երբէք իսկայական չափեր չէին ստացել»։

Արիւնոտ եւ եղբայրասպան կռիւներն այն արդիւնքը տւին, որ կառավարութիւնը շարունակեց իշխել, իսկ երկու ազգութիւնները, հայ ու թուրք, տուժեցին ֆիզիքապէս, մտաւորապէս, նիւթապէս եւ մանաւանդ բարոյապէս։ Հայաբնակ 119 եւ թրքաբնակ 133 գիւղեր նրանց մոխիրների վրայ, 7110 հայկական եւ 5920 թրքական ընտանիքներ սուգ մտան ի մեծ ուրախութիւն ցարական բռնապետութեան...։

Ներքին միլիտարիզմի պատճառով այլասերման ենթարկւեցին եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղափարական շարքերը, որոնք զուրկ ընդհարումներից յետոյ, աչ ու ձախ հոսանքների, անջատական ու միհրանական խժդժութիւնների բովից դուրս գալով։

Եւ այսօր, արիւնոտ 25ամեակի առթիւ, պարզ կարողանում եմ պատկերացնել, թէ ի՞նչ կը լինէր հայ ժողովրդի վիճակը, եթէ նրա աննման մարտիկները չերծուէին Հ. Յ. Դաշնակցութեան շուրջը եւ չկերտէին կովկասեան կուռ ու հոյակապ հայկական հերոսամարտը, որ գերազանցօրէն ինքնապաշտպանողական էր...։

Պարտ համարենք երախտագիտութեամբ յիշելու վսեմ ինքնապաշտպանութեան յայտնի եւ անյայտ մնացած հերոսներին՝ Նիկոլ-Դուման, Դրօ, Մարտիրոս ու Խեչօ, Աշեցի Սմբատ, Գառնիկ, Դաշբաշու Օնէ. Ռաշիտ, Թադէոս, Կոտոյի Հաճի, Հաժաղասպ, Սեպուհ, Թաթօղլի Արշակ ու Գրիգոր, Սեւ Քարեցի Մաքօ, Արաժայիս, Վարդան, Մարգար Ժամհարեան, Մարգար Սարգսեան, Մաշուրեան, Գերասիմ Բալայեան, Իշխան Հէյբաթեան, Մածուն Խեչօ, Բալլուղեցի Բախշին, Ալէքսան դալին, Արտեմը, Աղալարը, Աղասին, Դալի Մահրասան, Եապոնները, Մելիքը, Զաքար Տէր-Դաւթեանը, Դարաբաղցի Դաւիթը, Հնչակեան Փարաժդն ու Սեւ Մելքոնը, ապա դարձեալ դաշնակցական՝ Ստեփան Ստեփանեանը (Ռուբէն), Օր. Ամատունի, Կայծակ Առաքելը, Աւօն, Քեռին, Կնեազը, Ջուխուր Արսէնը, Մուրադը (Սվազցի), կորիւնները, Հրաչը, Խնկօն, Լօրդօն, Շիրինը, Տըլորսեցի Միքայէլը, Սարհադը, Դուրբախը, Արմէն Գարօն, Աբրօն, Կոփեցի Մուշեղը, առիւծ Մուշեղը, Մըկրտիչը, Սերգօն, Դաղեթցի Տիգրանը, Շեմալի Ստեփանը եւ շատերը, մնռած կամ ապրող մարտիկներ...։

ՄԱՐՄԱՆԴԵԱՆ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱՌԵԻՏՈՒՐԸ

«Իզվեստիա» ուրախ կ'երեւի, տեսնելով որ Մրցաբալ-Նահանգները վերջուգին սովետական փայտին ներածման վրայ դրուած արգելքը, ինչպէս նաեւ իտալեւսովետական համաձայնութիւնը կնքուեցաւ։ Եւ «փարատոքս» մը կը գլորէ.

— «Մեր թշնամիները սովետական առեւտուրին դէմ դժուարութիւն յարուցանելու նպատակաւ, կ'ուզեն փակել արտածման ամէն ճամբայ։ Սակայն մեր արտածումը սահմանափակելու համար, գոյութիւն ունի մէկ միջոց,— ընդել մեր վաճառականութեան վրայ դրուած «պոյքոթ»ը։ Արդարեւ «պոյքոթ»ի այդ ծրագիրը գնորք է, որովհետեւ եթէ մեր մրցակցութեան պատճառաւ կարգ մը գրամատէրեր կը կորսնցնեն, ուրիշներ ալ կը շահին, մասնաւորաբար անոնք որ չեն մերժեր օգտուիլ մեր ժամն գիներէն։ Եթէ Խորհրդային Միութեան դէմ տնտեսական «պոյքոթ»ը յաջողէր, ամենամեծ վնասներու պիտի ենթարկուէին նախ օտար գրամատէրերը»։

ԽԵՐՍՈՆԷՍ ՔԱՂԱՔԸ

Ռուս հնագիտական մարմին մը, ամբողջ երեք օր ջուրին տակ աշխատելէ յետոյ, գտաւ Սվաստոփոլի առջեւ Սեւ ծովին մէջ հին Խերսոնէս քաղաքին մնացորդները։

Քաղաքին պարիսպներուն եւ շէնքերուն մասին ուսումնասիրութիւնները կը շարունակուին։

ԵՐԲ ՈՒՂԵՂՆԵ... ԿԸ ՋՐՈՏԻ

II.

ԱՆԳԼԻԱՀՊԱՏԱԿ ԹԱԴԻԿ

Գորգավաճառներու սահմանակից է, մեր քրեաններու թաղին, կան որ այս պարագան շատ անկարեւոր, որոշ ցուրիւն գործած է մեր նակիցներուն հուկայի հոգեբանութեան վրայ։ Սխալ չէ այդ համոզումը, հետեւ իսկապէս տեսխնամիութիւն կայ մեր բաւելի որդիներուն մէջ տըզմետէ կը հաժոզուին ճշմարտութեան՝ դրացնութիւնը սա խոսրուն։

Արդարեւ, կեցէք նեւ թի անկիւնը եւ դիտեցէք լիկ փողոց մը. ձախ կողզերեն քանի մը տգեղ իսկ ճակատը եւ աջակող դրաւեն մաքսատան պատերը. բանտի տպթիւն կը կրէք առաջին Բարեկամս կ'ըսէ որ ճառագայթները կը վայդ փողոցը մտնելու. զեր վկայ ըլլայ արեւնրու աղտոտ առեւտուրին, ցէք հիմա բազմութիւն մարդիկներուն. երեքով կեցեր են խանութներուն չեւ. բոլորն ալ արեւհայ, պարսիկ, հրեայ, թափթփած, փոշոտ մեղկշունչ։ կը խօսին բոլորը կը վիճին բոլորը մէկ։ կոկորդալիր եւ բազմերը քալեն կարծես պիտի մէջքերը ծուռ, աչքերը երկու թեւերը ծալլուած կին վրայ։ Մաիւուդ փաշա Մարբուճճըլար։

* * *

Այստեղ էր որ ծանօթ հայազգի թադիկ աղջիկ հաւասիկ փրթաւ Նիու Եորքի ծայրէն. դիտեցէք հասակ մը՝ փաթթուած կուի մը մէջ՝ որուն փէշերը ուղեր վեր բարձրանալ գիտնան ու երկու անխմաստ անոր շուքին տակ. ճմռթիչ դէմք մը՝ հայելին նայճմակթկուած արտի մը ջրին ժազ չկայ ու բերան մը՝ խորասանկ։ Եէզպիհի մը տակ ժատներուն մէջ՝ լուսպապուն նուէրը իր թիքսան տարի առաջ՝ եօթերնց մեկնելու առեն։ Թադիկ շատ լաւ ճանչցողներ կը պնդան իր Եէզպիհին հատիկ թիւով սիրտ է վառեր տարուան մէջ. բայց, Թադիկ աղան հասեր է լի գորգավաճառի տիպուն։ Ա'լ մի հարցնէք թէ թադան ինչպէս հարստացող անձնական գաղտնիք. թի աղան կարգ մը բաներ կը տարբերի իր արհեստներէն. օրինակ հրեայ պարսիկ վաճառականը առեն գուէթգ կը շարժէ տես մի' առնէ'ք». իսկ երդիկ աղան փողոցէն անցնի կ'ուզէ «ճամբայ բացէ'ք» բերոց չէ, բայց կը կարդայատառ Թրքերէն նաանգլիերէն գիտէ ճաշարանօթի չմնալու չափ կամը ալ աւելի Թերեւս. Թերթէ չի կարդար, որովմեր դազէթաները պօշ են մասնաւոր եռանդով կը անգլիերէն Թերթերու կերներուն բաժնին, «Ամտագէտ» է ինչպէս... խալիճի եւ երջանիկ է տեսնէ կիսամերկ նկար

Թադիկ աղան կարծիք ազգային կամ քաղաքգործերու մասին, կ'իւրացնի մեջինին կարծիքը մանեթէ անիկա յաճախորդ է. նակցական է կամ ռամկավարական, հաժաձայն բնյի գործերու. երբաճաշակ չախորժիր անկուտիներմանկական հանդանակութիւն, «ակզբունքի խնդիր» տութիւն, ազնուութիւն,

գործունէութիւն — առաքինութիւն-ներ են որոնց մասին թաղիկ աղան ունի իրեն յատուկ տե-սակէտները. «իշ պէճէրէնին» ը-սեր է ինք ատենին, բարեկամի մը կողմէ իրեն վստահուած գու-մար մը իւրացնելէ յետոյ։ Ըսելոք։

Թաղիկ աղան արեւելքցի էր եւ հայ-լուսաւորչական մինչեւ երկու տարի առաջ։

Օրին մէկը գայթացունց լուր մը շրջան կ'ընէր մեր շուկան. «Թաղիկ աղան անգլիահպա-տակ եղեր, է խմացա՞ք»։ Ցեղա-շրջուն Ա՛լ առաջուանը չէր թա-ղիկ աղան. ասիացիի գոռոզու-թիւնը տասնապատկուեր էր, դէմքը կը ճառագայթէր, մեծա-վայելուչ հով մը կար վրան։ Ա-ռաջ Հայերուն համար կ'ընէր մենք, Անգլիացիներուն համար անոնք. սրբագրեր էր ոճը։ Անգ-լիացիք եղան մենք, Հայաստա-նը եղաւ դուք. առաջ «Տէյլի Էքսփրէս» կը կարդար, հիմա «Մօրնինկ Փոսթ» կը դնէր գըր-պանը։ «Աղա» յորջորջումը կը փոխէր առաջ, հիմա «Մաթըր» էր այլեւս։

* *

Բան փոխուեցա՞ւ Թաղիկ աղային նկարագրէն. ազնուա-ցա՞ւ Թաղիկ աղային հոգին, որ աղքանոցի կը նմանի. զարգա-ցա՞ւ Թաղիկ աղան. ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ։ Թաղիկ աղան եղաւ անգլիա-հպատակ, բայց ո՛չ անգլիացի։

* *

Թաղիկ աղան 65 տարեկան է եւ հարազատ նմոյշը իր դա-սակարգին ու ազերուղին։ Կը ճանչնամ ուրիշ Թաղիկ աղաներ երիտասարդ, դպրոցի երես տե-սած, նոյնքան տգէտ, շնորհիւ անցագրի մը փոփոխութեան։

Ինչո՞ւ այսպէս կը ըլռտինք։

Լոնտոն Ժ.

ԴՈՒԻՍԱԿԱՆ ԴՐԱՄԸ

ՁԵՌԲԷ ՁԵՌԲ Կ'ԱՆՑՆԻ

Սովետ ոստիկանութեան խընդ-րանքով, Պերլինի մէջ ձերբա-կալուեցաւ իվան Սմոյլոֆը, որ, ներքեւ տնօրէն ռուս առեւտրա-կան ընկերութեան, ի հաշիւ Մոսկուայի գնումներ կը կատա-րէր եւրոպայի մէջ։

Վերջերս սովետ կառավա-րութիւնը խնայողութեան հա-մար որոշեց լուծել այդ ընկե-րութիւնը։ Սմոյլոֆ, որ ժամա-նակին սեփականագրկուած էր ռուսական գործարաններու կողմէ եւ այդ առ-թիւ մեծ հարստութիւն մը կորսնցուցած էր, ընկերութեան դէմ հազար տոլարը չուզեց վե-րադարձնել սովետներուն։ Մոսկուայէն հասած հեռա-գրի մը վրայ, Սմոյլոֆ ձերբա-կալուեցաւ առանց ընդդիմու-թեան։ Նոյն իսկ քսան հազար տոլարը յանձնեց գերման ոստի-կանութեան, յայտնելով թէ ինք հոգ մը չէ, եւ դատարանով պի-տի պաշտպանէ իր իրաւունք-ները, գրաւուած իր ստացուածք-ներուն այդ փոխարժէքը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Ինչպէս բոլոր երկիրները նոյն-պէս եւ Պուլկարիա, տնտեսական ծանր տագնապ մը կ'անցնէ ներ-կայիս։ Առեւտրական հրապարակը խիստ կայուն է. ճարտարարուես-տական հաստատութիւնները մեծ մասով գադրեցուցած են իրենց գործունէութիւնը։

Լիափչէֆի կառավարութիւնը ջանք չի խնայեր բարելաւելու համար երկրի տնտեսական վի-ճակը։ Դէռ վերջերս արտաքին գործոց նախարար Մոլլով այցե-լութիւններ կատարեց Թուրքիա, Յունաստան, Սերպիա եւլլն. ա-ռեւտրական գաշինքներ կնքելու համար, բայց դեռ ոչ մէկ ար-դիւնք ձեռք բերուած է։ Այս տարուան բերքը բաղդատմամբ նախորդին, ընդհանուր առմամբ լաւ է եւ գիները մեծ համեմա-տութեամբ անկում կրած են։ Օ-րինակ գարին, 3.50էն մինչեւ 1.25 լեվայի իջած է, խոզակը 90էն 30ի, իսկ ծխախոտի սակը գնորդի տրամադրութենէն կա-խում ունի, հակառակ ասոր գը-նորդ չկայ, բոլոր չուկաները փակ-ուած են։ Մաքսատուրքի յաւե-լումին պատճառաւ, կերպասեղէնը սղած է. գիւղացին եւ բանուորը սպառող տարր ըլլալէ գրեթէ դադ-րած են։ Առաջինի արդիւնաբերու-թիւնը բաւարար չէ պէտքերուն, իսկ երկրորդը արդէն անգործ է։

Գործազրկութիւնը աւելի քան կը ճնշէ Փիլիպէ. այս եր-բեմնի վաճառաշահ կեդրոնը հետ-զհետէ կը կորնչի իր կարեւորու-թիւնը. այժմ ծխախոտի գործա-րաններու մեծ մասը դադրած են գործելէ. գործազուրկներու թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Ա-նոնց մէջ համեմատաբար մեծ տեղ մը կը բռնեն հայերը։

Ցեղային մասամբ հնարաւո-րութիւն ունի իր գոյութիւնը քաշկռտելու, բայց 921ի գաղ-թականութիւնը, որոնց թիւը ա-ւելի քան 4000ի կը հասնի, չա-փազանցած չափի ըլլայ, եթէ ըսեմ թէ բացարձակապէս անելի մտանուած է բոլորը իրենց աչ-քերը յառած են արտասահման, շատերը իրենց ունեցածը ծախած, ձեռք առած են աստանդականի ցուպը. իսկ թէ ինչ կը մտածեն վերին մարմիններըը, այդ մասին չարժէր անգրադառնալ իսկ։ Ըստ իս, որեւէ ձեւով կարելի չէ կեցնել գաղթը եւ կը կարծեմ որ ո՛չ ա-ռաջնորդական քարոզի եւ ոչ ալ ժամուլի նիւթ կարելի է դարձնել զայն կասեցուի տեսակէտով։ Ներ-կայ տագնապը բոլորովին տարբեր հանգամանք ունի եւ կարելի չէ համաձարակի բնոյթ տալ այս գաղթին։ Հայ ժողովուրդը անհրաժեշտութեան մը առջեւ կը թողու Պուլկարիան. այս պա-րագան ուղիղ ըմբռնելու համար, աւելորդ չպիտի ըլլար ըսել թէ, ներկայ տնտեսական տագնապը համաշխարհային արդիւնաբեր-կան մրցակցութեանց արդիւնքն է։

Յովհ. ՍԻՆԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆՆ ԱԼ ԿԸ ՊԱԿՍԻ

Լէնինականէն կը գրեն «Խորհ. Հայաստան» (18 յուլիս) թէ այս տարի մէկուկէս անգամ աւելի ցանուած էր բանջարեղէնը, սա-կայն մասնաւորներուն ցանքը արգիլուած ըլլալուն պատճառաւ, բանջարեղէնի պահանջման մասին հոգ տանող չկայ։ Եւ ահա այս կանանչ եղանակին, Լէնինական կը տառապի բանջարեղէնի պակասէ։ Ցեղ տեղ խանութներու առջեւ պղ կը կապեն տանտիկինները, քիչ մը բանջարեղէն գնելու հա-մար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԻՐԱԻՈՒՆՔ ՉՈՒՆԻ

«Խորհ. Հայաստան» կը գրէ (17 յուլիս) թէ գոտւմ մը կը կատարուի Առեւտրական ժողով-դային Գործավարութեան մէջ։

Աբէջեան ներկայացուց կա-ցութիւնը, յետոյ պեկոյց մը տուաւ Վ. Մելքումեան, որ ան-դրադառնալով դանազան քննա-դատութիւններու, ըսաւ թէ «ժո-ղովրդային գործավարութեան բա-րեփոխութիւնը կը շարունակուի Թիֆլիսի եւ Մոսկուայի նախա-ձեռնութեամբ, եւ Հայաստանի լիազօրը իրաւասութիւն չունի փո-կելու այդ բարեփոխութիւնը, քա-նի որ ատիկա կուգայ կուսակցա-կան վերին մարմիններէն»։

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԵ՞Տ ԹԷ ԴԷՄ

Բանուորական խանութներու գոտւմը եւս կը շարունակուի այս օրերուս։ Հոխիսիկ Խաչատրեան գոտան կ'ենթարկուի, «քշեցէք» կըպոռանորբերը, որովհետեւ կարսի, Լէնինականի եւ Ստեփանաւանի մէջ անողոք կերպով հալածեր է գիրենք, մինչեւ «աստուածաշա-ճոյ մտերներէն»։ Հոխիսիկը 1922, 23 24 թուականներուն, որբերուն արգիլեր է պոլիգոնի պատերէն դուրս գալ։

Հոխիսիկ «աւազակ եւ սրի-կայ» կ'անուանէ բոլոր անոնք, որ «քշե՛լ» կը հրամայեն։

Դատողները, կ'ըսէ նոյն թեր-թը, նոյն որբերն են, որ հիմա չափահաս դարձած են եւ տիրա-ցած զանազան պաշտօններու։

Այսպէս Չափահաս որբերը ապարէզ կուգան նաեւ Հայաս-տանի մէջ։

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գրեցինք թէ հաւաքական գիւղատնտեսութեան քարտուղար Ա. Եղիազարեանի սպանութեամբ ամբաստանուած են քանի մը գիւղացիներ։ Գերագոյն դատա-րանը Հարցաքննութեան ընթաց-քին պէտք տեսած է քրքրել ամ-բաստանեալներուն ետքը պորտին պատմութիւնը։ Եւ այսպէս «վը-կանները» հաստատած են, որ ամ-բաստանեալ պողոսեանի գերդաս-տանին մէջ, ձարին ժամանակ, գոյութիւն ունեցած են տանու-տէրեր, դատաւորներ, եւայլն. (ըստ բոլշեւիկեան օրինագիրքին՝ ոճիր էր պատկանիլ մտաւորական կամ սեփականատէր ընտանիքի, ոճիր է ունենալ քիչ շատ ունեցուր պապ մը)։ Ամբաստանեալներէն մէկուն եղբայրը, թէեւ ատեն մը նախագահ եղած էգիւ-ղական խորհուրդին, սակայն յե-տոյ աքսորուած է, ինչ որ կը ծանրացնէ ամբաստանեալին յան-ցանքը.— բա՛ն իմացէք։

Ցետոյ դատարանը կը կարդայ զանազան «բանաձեւեր», զոր ղրկած էին թուքսուզ, Ղա-րաքիլիսա, Թաշպարան, Ալե-քսէյեւկ եւ ուրիշ բազմաթիւ գիւ-ղերու խորհուրդները։ Խոլորն ալ կը պահանջէին— կամ այդպէս նոյ գանձապահ պ. Լ. կիւմիւշ-կերտանեանի անուան։

(կընիք)

ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ.— Թուր-քիայէն տարագրուած եւ Սուրիա ապաստանած հայ բեկորներուն օգնութեան հասնելու կոչը հա-սաւ նաեւ պուէնոս Այրէս, ուր երկար սպասումներէ յետոյ Վասպի Հայր.Միութիւնը ստիպ-ուած եղաւ ինքը վերցնել նախա-ձեռնութիւնը եւ տրամադրելով իր գանձարկղէն «150» փեսոյի գումար մը, կոչով մը հրաւիրեց տեղիս 42 Հայրէն. Միութիւն-ները եւ ազգային մարմինները խորհրդակցական ժողովի, Սուրիոյ նոր տարագիրներուն օգնութեան փութալու համար։ կազմուեցաւ հանգանակիչ մարմին մը, նախա-գահութեամբ Հայ Գաղթական կեդրոնի նախագահ պ. Ի. Ասլան-եանի։

Հանգանակիչ մարմինը ձեռ-նարկեց միայն մասնակի հանգա-նակութեան մը, որուն մասնա-կցութիւն բերին Հայրենակցական Միութիւններ, ազգային մար-միններ եւ մասնաւոր անհատ-ներ։ Գոյացաւ 958 փեսօ գումար մը (ցանկը տեսնել հրդ էջ)։

Սոյն 958 փեսօն ամսոյս 24ին վերածուելով 74 ուկէս անգ-լիականի, չէքով մը ղրկուեցաւ փարիզ, կեդր. հանգանակիչ մարմ. նոյ գանձապահ պ. Լ. կիւմիւշ-կերտանեանի անուան։

(կընիք)

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆԱՒԼՈՒԽԱՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԻՈՆ — Լիոնի մէջ կան 30-35 ընտանիքի մօտ Նալլուխանցի Հայրենակիցներ, որոնք քանի մը տարիէ ի վեր համախմբուած կը բնակին Մօնշանսընցմէ դատ ցե-սինի քաղաքին մէջ եւս կան 4-5 ընտանիք, ընդհանուր գու-մարը կը հասնի 35ի։

Այս տարի կազմուած էր առաջմեայ վարչութիւն մը Նալ-լուխանի Հայրենակցական Միու-թեան եւ գարդ գրեթէ կառավա-րուեցաւ այս կերպով։ Նոյն թուա-կանին բոլոր Հայրենակիցներն ալ ընդհ.ժողովի հրաւիրելով ընտրուե-ցաւ վարչութիւն մը, մայր դիւանին հետեւեալ կազմով՝

Պ. Պ. Մանուկ Դ. Մանուկեան, կարապետ Ղուկասեան, Յակոբ Դանիէլեան։

Վարչութիւնս պիտի ունենայ իր հովանաւորութեան տակ մար-զական Միութիւն մը, որ կազ-մուած է 15 վարժ եւ մարզիկ Նալլուխացի երիտասարդներէ։

Միութեանս կանոնագիրը եւ ծրագիրը վաւերացուածէ տեղական իշխանութենէն 23 յուլիս 1930ին։ Ներընտիր վարչութիւնը ձեռ-նարկած է արդէն մօտերս սարքե-լու բազման հանդէս մը։

(կընիք)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ. ԿՐԸՆՈՊԼԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ 4 օգոստոս.— Ան-ւասիկ մեր մարզիկներուն ձեռք բերած վերջին արդիւնքները։

Յուլիս 20ին, Վիզիւի մէջ, վազքէն խիստ անյարմար գետ-նի մը վրայ բարձր ցատկեց 1 մեդր 55 եւ դասուեցաւ երկ-րորդ։

Օգոստ. 3ին Լա Միւրի մր-ցահանդէսի ընթացքին Թիֆլ-ւան ունեցաւ երկու նոր յաջո-ղութիւններ, առաջնութիւն շա-հելով գունդ եւ սկաւառակ նե-տելու մրցումներուն մէջ (12 մ. 50 եւ 30 մ. 50)։

Օգոստոս 3ին, Փոն Շարայի մարզահանդէսին մէջ, վազքէն մասնակցեցաւ երկու մրցումնե-րու երրորդ ելլալ բարձր ցատ-կելու մէջ (1 մ. 50) եւ չորրորդ գունդ նետելու մէջ (8 մ. 70)։

Մասնաճիւղիս աթլէթիկայի խումբը այս տարի փայլուն շրջան մը բոլորելու վրայ է։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անունը ծանօթ է Ալպեաններու եւ Լիոնի շրջանի գրեթէ բոլոր անկիւնները։ Ա-մէնքն ալ կ'ուզեն ապահովել մեր մասնաճիւղին մարզիկնե-րուն մասնակցութիւնը իրենց մարզահանդէսներուն։ Այսպէս անցեալ կիրակի ստիպուեցանք, երկու կողմերուն կրկնակի դի-մումներուն վրայ, մեր լաւա-գոյն մարզիկներէն մին ղրկել Լա Միւր եւ միւսը՝ Փոն Շարա, գոհացում տալու համար մա-սամբ մը գոնէ երկու կազմա-կերպիչներուն ալ։

Յառաջիկայ կիրակի, 10 օգոստոս մեր մարզիկները կը մեկնին Իժին, իտալական սահ-մանագլխին մօտ, օգոստ. 15ին՝ դարձեալ Լա Միւր. իսկ օգոստ. 17ին, Կրընոպլըի մէջ տեղի ու-նենալիք մրցահանդէսի մը ըն-թացքին, Խթիկեան պիտի փոր-ձէ կոտրել իր վերջերս հաստա-տած գունդ նետելու մրցանիշը (13 մ. 50)։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ֆրանսական զինուորական օ-դանաւ մը իջաւ ճենովայի Ֆի-նալէ Մարինա հրապարակը։ Օդա-նաւը կը պատկանի Ֆրանսական օդանաւային 35րդ ջոկատին, օ-դանաւորդները որ մեկնած են Լիոնի մօտի Պրոնի կայանէն, կը յայտարարեն թէ ուղղութեան մէջ սխալի հետեւանքով է որ ստիպուած են իջնալ ճենովա։

Ա՛Ն ԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բոլորս դուրս եկանք։ Տակի տները ժաքրել տուի, սիկար-երու գլուխները հաւաքել տուի, ափսէի մի տեղ, ժորթուած Հարի արիւնն ու ոսկորները հնհետացուցի, ոչ մի հետք Ողուցի։ Այնպէս որ եթէ գա-ու ըլլային՝ չէին կրնար ըսել Հոս մարդ է եղել։ Զաթոյին Մակարին ըսի.

— Հետերնիս պիտի գա՞ք, չէ կը վերադառնաք։

Ըսին.

— Մենք կ'երթանք։

— Դէ, ուրեմն աչքիս առաջ ացէ՛ք, որ ապահով ըլլամ։

— Վալլահ կ'երթանք։

Մենք հեռացանք մի ժամ-ան ճանապարհ։ Փայտս ձեռքս , ոտքս կը ցաւար։ Տղայոց ժասը արդէն բարձրացաւ ըշխիկ, ես ալ բաւականին արձրացայ։ Հետս էին Բարսեղն Թորոս։

Արեւը սարերի գագաթին նոր այր տուած էր։ Յանկարծ հրա-ցաններու ձայն լսուեց։ Մեր դիրքերից կ'երեւային Հալա-ղըր, Ալուչակ եւ Հաբմօ-դուեր։ Տեսանք, որ երեք տեղի վրայ ալ ահագին բազմութեամբ զօրք կայ։ Գոմերու մէջ գտնուածները կը փախչին։ Բանից դուրս կու-գայ, որ Զաթօն ու Մակարը նորէն գոմ կը մտնեն ու կը քնանան։

Զօրքերը կ'երթան կը պաշա-րեն Ալուչակ։ Երկու զօրք կը ժօտենան գոմի պատուհաննե-րուն և կ'ըսեն. «Ջան-ֆետա վար պուրդա»։ Զաթօն յանկարծ կ'արթննայ, ընկերոջ ձայն կու-տայ։ Երկու հրացան կը զարնեն (Զաթոյի ձեռքին բերդանկայ էր, իսկ ընկերոջը՝ չախմախլը), մէկ զօրք կը սպաննեն, ժիւսը կը վիրաւորեն, ղռնից դուրս կը նետուին դէպի ցած։

Զօրքերը յետեւից զալպեր (հաժաղարկ) կուտան, գնդակ ժը կ'առնէ Զաթոյի մէջ-քը կապած խանջալը եւ կը կո-տրըտէ։ Մի ժամ տեւեց՝ Զա-թօն ու Մակար հասան մեզի։ Պօռազանները չորս կողմէն կը հնչէին։

Զօրքերը վերցրին իրենց ըս-պաննուածը ու վիրաւորը ու տարին Մըղդաւնրայ գլուխը, հոն սուինով հող փորեցին եւ թաղեցին իրենց սպաննուածը, վիրաւորը հասուցին Քուփայ գլուխը, էն ալ հոն սատկեցաւ։

Երբ այդ զօրքերու սպանու-թեան լուրը կը հասնի Ալայ-բէկին, զայրացած՝ ատրճանակը կը քաշէ և ձերբակալուած Պետ-րոսին կը խփէ։ Գնդակը բռներ էր Պետրոսի պորտու քովէն, կողքից դուրս էր ընկեր։ Ալայ-բէկը կ'ըսէ. «Վերցրէ՛ք, գցէ՛ք էդ շունը»։ Զօրքերը ոտքերից կը վերցնեն, կը նետէն տանի-քէն։ Պետրոսը կ'ընկնի աղբի վրայ։

Այդ բանը կը պատահի Ախ-պի գիւղի ժէջ։ Զօրքերը կ'ըսեն ժ ախպեցի հայ, որ շալկէի տանի էդիկը։ Տղան կը շալակէ կը բերէ ներքին Ախպեի եկե-ղեցու քով։ Պետրոսը ծածուկ շալկըւորին կ'ըսէ. «Տղայ, ես ժեռած չեմ շո՛ւտ տեղ ժը հասցրո՛ւ»։ Շալկուորը Խտանէն գացող զօրքերը տեսնելով՝ վի-րաւորը հող կը թողու եւ ինքը կը փախնի ժօտիկ տեղ ժը կը թագնուի։

Զօրքերը կը հասնին ձեացեալ մեռածի քով, եկողը մի հատ ոտով կը խփէ ու կ'երթայ։ Զօր-քի մէկը կ'ըսէ. «Էսիկ ժեռածի չի նմանիր (տղի վէրքից արիւն կ'երթար)։ Տուփէն կը հանէ մի քիչ ծխախոտ, ափի ժէջ լաւ կը տրորէ եւ կը լեցնէ տղի քթի առաջ, որպէսզի տղան փռշտայ, եթէ կենդանի է։ Տղան ոչինչ չընաւ։ Միւս զօրքը կ'ըսէ. «Ջէլէ՛, մեռած է»։ Փախած եւ թագնուած տղան այդ բոլորը կը նկատէ։ Երբ զօրքի վերջինն ալ կ'անցնի, նա կուգայ կը շա-լակէ ու կը տանի։ Վերջը այդ տղան կ'առողջանայ եւ այդ լուրը կը տարածուի զօրքերու ժէջ, որոնք շատ կը զարմանան եւ իրարու կը պատմեն։

Զօրքերը ցրուեցան գիւղերու ժէջ (Կէլիկուգան, Ախպի, Խը-տան), բոլոր ցորեն թափեցին աղբի ժէջ, կեր, կորեկ, գարի, ցորեն, ցեխ, կըլկըլ եւլլն., եւլլն. իրար խառնեցին, բոլո-րովին անպէտք դարձուցին, ջարդեցին փեթակները, տան կահկարասիները աւերեցին, ո-չընչացրին ամէն բան ու վերա-դարձան, գացին Մուշ։

Այս եղաւ 1900ի գարնան։

* *

1900ի ամառը սարերը կ'ան-ցընէինք օրերնիս։ Մենք ընդա-ժէնը 10 հոգի էինք եւ բաժ-նուած էինք երկու մասի։ Կէսը գացած էինք Խիանք Հաժբար-ձումի առաջնորդութեամբ, կէսն ալ քովս կը մնայինք։ Մենք ու-տելու ոչինչ չունէինք։ Ոտքի ամանն ալ կարգին չէր։ Այդպէս-սով մի կերպ անցուցինք ա-մառը։

Խալիլը գացած էր Բաղէշ, ուր ձերբակալուած Հարթի գիւ-ղացի Խաչօ-Գասպարը շարք ժը մատնութիւններ էր ըրեր։ Լըս-ուած էր թէ մնացեր է Անդրա-նիկը 10 12 հոգով եւ կը բնակի Սպաղանք։ Սպաղանցիք ունէին մօտ 12 սուրմալի հրացան։ Խա-լիլը կը խոստանայ Խաչօ-Գաս-պարին միջամտելուկասկալին քով եւ ազատել տալու, եթէ նա Խալիլին կը խոստանայ քանի ժը ծառայութիւններ։ Խաչօ-Գասպարը ըսելով, որ եթէ ա-իր խոստումները չկատարէ, կրկին պիտի քանտ նետի։

Խալիլն ու Գասպարը կուգան Աւգիարժը։ Գասպարը կը կանչէ քանի մը իշխաններ եւ կ'ըսէ.

— Ես քանտի ժէջ ամէն բան հասկցայ, որ յեղափոխութիւնը սուտ է. այլ եւս հաւատալու ո-չինչ չունինք։ Ո՞ւր են այդ քանի ժը տղերք ալ, եկէ՛ք ըսէք տե-ղը, նրանք ալ թո՛ղ բռնեն, ժենք ալ կ'ազատուինք, երկիրն ալ կը խաղաղի։

Իշխանները կը պատասխա-նեն.

— Մենք չենք գիտեր ո՛ւր կը բնակին տղերքը։

(Շար.)

աշխատանքներ կը կատարուին եւ թէ կարելի է որ մէկ երկու ամիս վերջ, յեղափոխական շարժումը վերսկսի նոր թափով։ կառավարութիւնն այս միջոցիս, մշակելու վրայ է ընտրական նոր օրէնքը, որ չափազանց պիտի նուազեցնէ ընտրողներու թիւը՝ յառաջիկայ ընտրութեանց ընթացքին։ Ընտրող կարենալ ըլլալու համար, պայման պիտի դրուի գրող-կարդացող ըլլալ։

Ռուսաւսկական դահլիճին շուրջ

Ռուսմանիոյ դահլիճին փոփոխութեան լուրերը կը կրկնուին մէկ շաբաթէ ի վեր։ Պ. Թիթուլէսքօ Լոնտոնի դեսպանը վերադարձաւ վէնետիկէն եւ երկար խորհրդակցութիւն ունեցաւ վարչապետին Պ. Մանիուլի հետ, սրմէ յետոյ, երկու ժամու չափ տեսակցեցաւ թագաւորին հետ։

Պ. Թիթուլէսքոյի տեսակցութիւնները Պուքրէշի մէջ տեղի տուած են ծայրայեղ մեկնաբանութիւններու եւ ենթադրութիւններու. կարգ մը թերթեր կը կարծեն թէ այս տեսակցութիւնէրն ու խորհրդակցութիւնները կը դառնան ազգային կեդրոնացած կառավարութեան մը կազմութեան շուրջ։

Չինաստանի դէպքերը

Անգլիական եւ ճափոնական կառավարութիւնները միջոցներ ձեռք կ'առնեն, Չինաստանի մէջ օտարականներու պաշտպանութեան համար։

Ճափոնական երեք մարտանաւեր Շանկհայ հասան, չորրորդ մըն ալ կը սպասուի 300 հրացանակիրներով։ Այս մարտանաւերը պիտի մեկնին Փիու-Փիանկ, գործելու համար ճափոնական նաւային ուժերու հրամանատարութեան կարգադրութեամբ։

Ուաշինկթընի անգլիական դեսպանը տեսակցութիւն մը ունեցաւ ամերիկեան արտաքին նախարարին հետ, հասկնալու համար Ամերիկայի մտադրութիւնները՝ Չինաստանի ներկայ կացութեան հանդէպ։ Նախարարն ու դեսպանը նախազահին քով գացին՝ խորհրդակցելու։

Չանքէուլի ամերիկեան հիւպատոսը կը հաստատէ թէ ազգայնական զօրախումբերը վերագրաւած են Չանկ-Շա քաղաքը։

Համայնավար զօրախումբերու շարժման մասին ստոյգ տեղեկութիւններ կը պակսին։

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց մարտանաւեր ղրկել Չանքէու ուր Շանկհայէն մեկնած 150 հոգինոց զօրախումբ մը արդէն հասած է։

Հնդկաստանի կացութիւնը

Սուքքուրի մէջ. ուր հնդիկներ և իսլամներ կռուած էին իրարու դէմ, մեռելներու թիւը կը համրուի 12. վիրաւորներուն 150։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 200 անձեր։ կառավարական հրովարտակ մը արգիլեց փողոցներու մէջ հինգ հոգիէ աւելի անձերու հաւաքոյթը։ Չինեալ խումբեր կը շրջին թաղէ թաղ, կարգը պահպանելու։

Կալկաթայի թաղապետութիւնը հակառակ անգլիական տան մը շատ աւելի նպաստաւոր գիներուն. գերմանական տան մը յանձնեց քաղաքին օդային կազի պատրոյգներու հայթայթումը։

Պոմպէյի մէջ, 600 ազգայնական գործաւորներ ստանձնեցին օտար վաճառատուններու դէմ պոյքոթի գործը։ Բազմաթիւ ձերբակալումներ կատարուեցան։

Անգլեւգերման միջադէպ մը

Թանկանիքայի մէջ (Արեւելեան Ափրիկէի մէջ գերմանական գաղութ, որ պատերազմէն առին անցած է Անգլիոյ ձեռքը) Գերմանները միջադէպի մը տեղի տուին։ Պատերազմէն իվեր առաջին անդամ ըլլալով, գերման յածանաւ մը՝ «Քարլսրուհէ» այցելեց Ափրիկեան ջուրերը։ Թանկայի մէջ, գերման հիւպատոսը, այս առթիւ ճաշկերոյթ մը տուաւ գերման գաղութին, որմէ յետոյ, կրակոտ ճառի մը մէջ ակնարկեց թէ այդ հողը նախապէս գերման գաղութ մըն էր եւ վերյիշեց 1914ին, գերման յածանաւի մը սխրագործութիւններն այդ ջուրերուն վրայ։

Գերման նաւազներու չոկատ մը, զօրանոց մը կատարեց, արժանանալով գերման գաղութին խանդավառ ծափերուն։ Երկու օր վերջ, մինչդեռ անգլիական չոկատ մը կը շրջէր քաղաքին մէջ, գերման օդանաւ մը կը սաւառնէր երկրին վրայ։

Անգլիա պահանջեց գերմանիայէն որ ետ կանչէ իր հիւպատոսը եւ պարտադրէ գերման յածանաւուն հրամանատարին որ չքմեղանքներ ներկայացնէ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒԲԵՐ

ԵՐԿԱԹՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋԱԴԵՏՖԻ ՄԷՋ.— Առջի օր, երկրաշարժի երկու թնթեւ ցնցումներ զգալի եղան Պասրայի եւ Շաթէլարապի մէջ։ Նոր ցնցում մը եւս կրկնուեցաւ երէկ առտու։

ԹՈՒՐՔ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ.— երկրորդական վարժարաններու 200 ուսուցիչներ էնկիւրիի մէջ ժողով գումարեցին, քննելու համար այն փոփոխութիւնները զորս պէտք կը տեսնեն մտցնելու Թուրք լեզուի ուսուցման մէջ, տառերու լատինացման հետեւանքով։

ԴԻՒԱՆԱԳԷՏ ՄԸ ԿԸ ԹԵՂԴՒՒԻ.— էնկիւրիի խորհրդային դեսպանատան առաջին քարտուղարը, էնկիւրիէն 30 քիլոմեդր հեռու լիճի մը մէջ խեղդուեցաւ երբ կը փորձէր իր զարկած մէկ բադը բռնել։ Շակառակ երկար փնտռտուքներու, կարելի չեղաւ անոր մարմինը գտնել։

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ.—Պալքանեան երկիրներու — (Ալպանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Ռումանիա, Թուրքիա, Եուկոսլաւիա) ժողովրդային արուեստի ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի Աթէնքի մէջ եւ պիտի տեւէ 9էն 10 հոկտեմբեր։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՆԴՈՐՏՆԵՐԸ.— Աշխատանքի նախարարութիւնը կը յայտնէ թէ մինչեւ յուլիս 28, պաշտօնապէս արձանագրուած անգործներու թիւը հասած է 2 միլիոն 11,467ի, —38,737 աւելի քան նախորդ շաբաթը։ Միւս կողմէ, կ'ըսուի նաեւ թէ Ամերիկայի մէջ աշխատող մօտ 10,000 Անգլիացիներ, անգործութեան հետեւանքով, կը փորձեն Անգլիա վերադառնալ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Ց Ե Ա Ն
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ ԱՌԹԻԻ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱՋԱՐԻԿ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի ժամը 2.30էն 8, (Pline Stine)ի անուառին մէջ շոգեկառք՝ կառ. տիւ նօրէն ժամը 13.27 եւ 15.2ին եւ իջնել Arnouville - les- Gonesses ուր առաջնորդները պիտի սպասեն։

Ճոխ պիւֆէ, կարելի է ճաշը միասին քերել։

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 2ին ժան ժորէսի սրահին մէջ
բանախօսութիւն, երգ եւ ներկայացում Մուտք 2 ֆրանք
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Սալոն սբանեոյի մէջ, 46 rue Tapis Vert
բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ, եւայլն
Մուտքը ազատ է

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
ԵՒ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄԸ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ
ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ, կը խօսի՝ Պ. ՈՒԷՆ

Բաժակի մրցումին կը մասնակցին Սարսէլի, Իթալիի, Շավիլի եւ Արաքս խումբերը։ Կը նուագէ Եփրատ նուագախումբը։ Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Հաղորդկց. թրամվ. 2 եւ 18 իջնել վերջաւորութիւն։

Առաջնորդներ կը սպասեն ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ 3։

ԱՆԻԷՒ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Անիէր-Պուա Քոլոնպի Սահակ Մեսրոպ զրադարանի տարեկան դաշտահանդէսը Օգոստ. 24ին, կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԻՒԹԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, որուն 15 ամեակն է այս տարի,

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Չինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Փոստային համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋԻ վարչութեան*

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէռի Փոթորիկ խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79Rue des Chambart, Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ։

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովիկը հրաւիրէ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ձանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատերներով։

Անիէռ-Պուա-Քոլոնպի Չէյթուն ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambart, Bois Colombes։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Կը խօսի ընկեր Բենօ։

Ալֆորվիլի Մ. Մինասեան խումբի ժողովը վաղը շաբաթ իրիկուն 8.30ին Ընկ. Զօրմիսեանի քնակարանը։

ԲՐԻՍՄՕՖՈՐ խումբի ժողովը այս երեքշբ. իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիա ճաշարանը։

Գ Ա Լ Ա Տ

Մարսիլիի Ռոստոմ ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն Գարօ, Դէորգ Զավուշ, Քեոհ, Քրիս եւ Զարդարեան խումբերու բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Լիոնի վրէժ խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Լիոնի Պատ. Մխիթեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ.ի Գրադարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատերով։

Սէն Շամոնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին «Վարուժան» ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Մարսիլիի Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սերոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատերով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Կիւրիւնի հայր. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին Պ. Թորոս Մինասեանի բնակարանը։ Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի հատարուի։

Լիոնի Բարձր Հայքի հայր. միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կրթակի ժամը 2.30ին Բարձր Հայքի ճաշարանին մէջ։ կը խնդրուի բոլոր հայրենակից ներէն որ անպայման ներկայ գտնուին որոշելու ժամուն։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի հատարուի։

ՀԱՅ ԼԵՋՈՒԻ ԴԱՍԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Ի գիտութիւն Սէն Միշէլի, Պէլվիլի թեղաժասերուն, ինչպէս նաեւ Ալֆորվիլի, Անկիէնի, Պուա Քոլոնպի, Իսի-լէ-Մուլինոյի, Մարսէլի, Սէվրանի շրջանակներու հայ ծնողաց կը ծանուցուի թէ նոյն վայրերուն մէջ Հայ Բարեգործական ընդհ. միութեան Փարիզի մասնաժողովին կողմէ բացուած հայ լեզուի եւ ազգ. պատմութեան շաբաթական դասախոսութիւնները պիտի շարունակուին արձակուրդի ամիսներուն ընթացքին։

(կնիք)

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Սիվրիհիսարցի այրի Տիկին Տիրունկա Մինասեան կը փնտռէ իր քոյրը Շանզա եւ քոռայրը Յարութիւն Չէնտիրէճեան։ Մէկ տարի առաջ կը գտնուէին Դամասկոս։ Իմացնել Մինասեան եղբայրներու, 79 Rue Rablais, Lyon, France.

— Կը փնտռուի Կեսարացի Յովսէփ Ապաճեան (38 տարեկան), հօր անուն՝ Բարսեղ։ Ապրէր 4 տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզ։ Իմացնել՝ Mme Serpouhi Edjidian, C/o L. Blanchon, Ste. Gullien en St. Alban (Ardèche).

— Կը փնտռուի Եղիս սբէթ Օհանեան 4 տարիէ ի վեր տեղեկութիւն չունինք իր մասին։ Կը կարծուի թէ այժմ ապրի Աղաւնի Մինէթեանի, Usine de Gromelle, St. Saturmin les Avignons, (Vaucluse) France.

— Կը փնտռեմ եղբայրս Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի Մարգիս Խաչատուրեան որ 1921ին կաշխատէր Գիւլէք Պօղազի (Ատանա) կայարանը։

Կը փնտռեմ նաեւ ազգականներէս Յովսէփ Խաչատուրեան, (Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի) որ 1921ին կը գտնուէր Ամերիկա։ Իմացնել H. Kachadourianի, Chez Toufenkdjian, 1bis Rue Wilson, Décines. Isère (France).

ԱՆԱՏԱԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Պուէնոս Այրէսի ցանկը.—

Վասպ.ի հայր. Մխիթեան 150 բէսօ, Հայ Աւետարանական 60, Հայ գաղութային կեդրոն 50, Հայ Բարեգ. միութիւն 40, Այնթապի հայր. 50, Տարսոնի 50, Սեբաստիոյ 40, Էվէրեկի 30, Էքպէզի 25, Եթեսիոյ հայր. միութիւն 25, Ջ. Ե. Ո. միութիւն 35, Սիսի հայր. 20, Հ. Նիկոտեան 100, Ի. Աւետեան 50, Ա. Պերկամալի 50, Ե. Խաչիկեան 50, Լ. Թօփալեան 50, Յ. Պալանեան 20, Յ. Սարեան, Մ. Բէօթիկեան, Յ. Ապտեան, Եղբ. Թախթաճեան, Հիւսեան Միսաքեան ընկ. 10ական, Պ. Գ. Կառավարեան 5, Յ. Վանակեան 5, Իպրայէլեան եւ Միրաք Շիրաքեան 3։ Գումար 958 բէսօ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—4
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Տ Օ Քթ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցների
Պատուոյ մէտալյ Ֆրանսայի Ռազմ. նախարարութենէն
Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ-ը 10էն 12եւ ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, Բէօնթկէնեան հաստատութեան մէջ։ Կը կատարէ ճառագայթներովամէն կերպ քննութիւն, շղանկարում (radiographie), դեղամանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ բէօնթկէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրառութիւները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը որ բաղմաթիւ հիւանդութիւններու դարմանման լաւագոյն ազդակներն են։
Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործողութիւն, մանր շիջուկ եւ պատուաստ։
Զղայինն եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թելադրական, քնէածական եւ ֆէօտեան մէթոտներ։
Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ տուներու։
Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Métro Convention, Autob. X. եւ AG.
Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա Ր Ա Ր Ա Տ
39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05
Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնի
Քոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։
Անարատ եւ Թարմ Ս Ո Խ Ր Ձ
Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

Վարձու է

մեծ սենեակ անկիւնը հանոյ, կազ, ջուր, էլեկտրականութիւն, տարեկան վճ. 2200 fr. chargeով միասին փոքր reprise մը։ Դիմել կիրակիէ երեկոյները ժամը 9, Navassartian, 37 rue Arrau, Métro Crimée.

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միայն այն սիմրիթը որ պատրաստած է A. LA GARDE, 1 Rue Lazare, PARIS (9e) Nord N. D. de Lorette. Téléph. Trudaine 95.21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒՀԻ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթէլէ։ Ա... եւ նոր մեթոտով գարմանում ... եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանկոֆոմիզ.) եւ վարիսի։ Մանրաւաճառ։ Ազատիտ եւ արագ հրդացկութիւն։ Ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12։

STUDIO D'ART MAN...

Մարսէյլի գեղարուեստ... լուսանկարչատունը՝
116 La Canebière
ուր պիտի գտնէք արուե... կատարեալ բաւարարու... ինչպէս նաեւ ամառնային ցօդեայ ժամանցներու ... ընտիր մեքենաներ ամէն տոյքներով։ Վճարումներու ... րութիւն։ Չափաւոր գին։
ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԿ...

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. W...

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉD...
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPH...

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
9
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
9 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1335 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՕՏ

Տարագիր հայութիւնը, ամէն անգամ երբ դժբախտ լուրեր ստանայ Հայաստանէն, կը մղկտայ, կը գալարուի խորունկ ապառով մը, բայց նորէն գուրգուրանքով մը իր յոյսը կը կապէ քրիստոսի հայրենիքին հետ:

Հայ ժողովուրդը քաղաքական եւ տնտեսական աղէտներ ստ է տեսած: Այս ուղղութեամբ ան դարձած է ճակատագրապաշտ. մտածելով որ ծանր դարեր շատ են անցած հայ ողովուրդի վրայէն, այս ծանր օրերն ալ պիտի անցնին: Հայնիքի մէջ ամփոփուած ժողովուրդը, ողնահարը կծկած, կը համանայ քաղաքական իրաւազրկումներուն, սովամահ՝ կր տանի նտեսական քայքայումները, և մանկական յոյսերով, վաղուան պասէ: Արտասահմանի հայութիւնը, հեռաւորութեան և տրենաբաղձութեան պատճառով, իր խիղճը կը հանդարտեցնէ քնախաբէութեամբ. ու բոլոր փոթորիկներէն յետոյ ծիածան կը կարծէ տեսնել, միայն անոր համար որ տակաւին հայ ողովուրդը ֆիզիքապէս գոյութիւն ունի:

Հայ ժողովուրդը, սակայն, աւելի մեծ աղէտի մը ենթայ է ու անոր անմիջուկ ֆիզիքական գոյութիւնը հոգիի մաէն յետոյ, կը դառնայ անբովանդակ, ու ենթակայ անակնկալ ործանումի: Մեր ժողովուրդը ազատութեան կարօտէն, հետհետէ անասունի աստիճանին կ'իջնէ: Եւ որովհետեւ, այս ճակող աղէտը աստիճանաբար կը վարակէ ազգին ամբողջ գանուածը, շատերու համար աննշմարելի կ'անցնի: Մինչդեռ աէնէն մտահոգ խնդիրն է:

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ: Արտասահմանի հայութիւնը ապրելով ուրժուական (մեզի համար անգոհացուցիչ) ազատութեան մէջ, րքեք չէ կրցած կշռել արժէքն այն մեծ կարօտին՝ որ չտեսած բոնութեան մը լուծին տակ ընկճուած ժողովուրդը ունի պի ազատութիւնը: Ազատութիւնն այդ գեղնատարած բազութեան համար, օդ, ջուր և հացէ: Շատերը կը կարծեն թէ բոլշեւիկեան բռնութեան տակ ապրողները, աչքան դժբախտեն, որ նոքանտերումէջ փակուածները: Ո՛չ: Այդ ըմբռնումը տեղական ահմանափակ դատողութիւն մըն է, ու երբեք չի կրնար բատրել բոլշեւիկեան բռնութեան գործանին մէջ. անպէտ գանգուածի մը վերածուելով, անպէտ թէ նոնց եւ թէ ընդհանրութեան համար:

Սա, արդէն «Տոքթ. Մօրոյի կղզին» է, (յայտնի վէպը, ուր ոքթ. Մօրօն գանագան անասուններ գործողութեան կ'ենարկէ գանոնք մարդ դարձնելու համար) միայն մէկ տարբերութեամբ, որ Խորհրդ. Հայաստանի մէջ, բոլշեւիկեան գործութիւնը մարդկային գանգուածներէն անասուն կ'ուզէ պատաստել:

Երբ մենք կը կռուինք բոլշեւիկեան անլուր բռնութեան դ, այն կատարեալ գիտակցութիւնն ու մտահոգութիւնն ունք որ ազգը կը մեռնի ազատութեան կարօտէն: Եթէ տական ֆիզիքական երերուն շուքերն իրենց դատարկ դիմակները պահեն՝ այդ միայն համրանքի արժէք ունի:

Կ'ուզէինք որ այս ահաւոր աղէտը իր ամբողջ խորութամբ ըմբռնէ արտասահմանի հայութիւնը, ու երաշխին ինքնախաբէութեամբ չօրօրուի:

Կ. Ս.

Եգիպտոսի դէպքերուն վերջ

Եգիպտոսի վարչապետը Սրտքը փաշա մտադրեր է ժողովրդեան ընդհանուր քուէարկութեան ենթարկել անգլեւեգիպտական դաշնագրի նախագիծը: Սրտքը փաշա այս կերպով կը ռայ նեղը դնել «Վաֆտ»ը որ կը յաւակնէր թէ Եգիպտոսի ւորդները ի վիճակի են քաղաքական առողջ վճիռ մը տալու նական հարցի մը շուրջ:

ՄԱՄՈՒԼ

ԹԻՒՐՔԵՐԸ ԴԱՍ ԱՒԻՆ

«Վագըթ» քրտական շաժումներուն առթիւ կը գրէ.

— «Ամփոփելով, չենք կրնար մոռնալ թէ մեր հարաւային սահմանին վրայ գտնուող Շալեպի մէջ ուղղակի մեր Արեւելեան Նահանգներուն, եւ անուղղակի կերպով Թուրքիոյ դէմ դաւադրութիւն պատրաստող կարգ մը քրտական եւ հայկական կազմակերպութիւնները կան, թէ մուսուլի եւ թէ իրաքի մէջ կարգ մը կասկածելի շարժումներ ալ կը զարնեն եւ թէ իրանի սահմաններուն մէջ գտնուող մակուն մեր Արեւելեան Նահանգներուն համար խռովութեան օճախի մը բնոյթը ստացած է այլեւս:»

Այս տողերը կարծէք թէ ընդօրինակուած են Հալէպի «Եփրատ»էն կամ Փարիզի «Ապադայ»էն:

«Ճիւնուրքէթ»ի մէջ Եասուֆ Մազհար պէյ կը գրէ.

«երբեք չզարմացայ, երբ տեղեկացայ թէ Արարատի շրջանի քիւրտ հրոսակները ըմբոստական ալիքի ձեւով մեր կողմերը եկած են, չզարմացայ, որովհետեւ, անոնց քով ըմբոստութեան ոգին կրակապաշտներու օճախին մէջ դրուած կաթսային նման տեւականօրէն կ'եռայ...

կը նշանակէ թէ, այս անգամ կարգ մը թունաւոր շունչեր կրակը աւելի արծարծած են, կարգ մը դաւաճան ձեռքեր քիչ մը աւելի խառնած են կրակը եւ յաւիտենական կաթսան յորդած է կրկին...

«երբեք չեմ մեղքնար քիւրտերը, ընդհակառակը յարմար չեմ նկատեր որ կառավարութիւնը անոնց հանդէպ գթութիւն ցոյց տայ, որով պատժութիւնը հաստատած է թէ անոնց չափ արիւնարբու ժողովուրդ չկայ. անոնք դարերէ ի փորձանք եղած էին մեր ցեղին գլխուն:

Ռուսական գրաւումի ատեն Իկտիրի շրջանին մէջ երբ Հայերու կողմէ ջարդի ենթարկուած ժողովուրդը լեռները կ'ապաստանէր, քիւրտերը առանց պատճառի կը խողխողէին ու կը սպաննէին զանոնք:

ժողովուրդը այն աստիճան չարչարուած է որ ճարահատ քիւրտ եղած է: Էրզնճանի անմիջական մօտիկ գտնուող Թրքգիւղ մը ամբողջովին քրտացած է: Էրզնճանցիներուն եթէ հարցնէք, պիտի ըսեն թէ 20 30 տարի առաջ ամբողջովին քրտացած են մէշիտիէ եւ կէչիու գիւղերը:

Ներկայիս ըմբոստութեան շրջանին մէջ գտնուող կիւմիւշ Թէփէ, պայազիտ Ադա, Քըզըլ Քայա, Քարապուլաք Սօլուք, Սու գիւղերուն մէջ ոչ մէկ Թուրք մնացած է, հակառակ անոր որ գիւղերը տակաւին կը պահեն իրենց Թրքական անուանները:

Ինչո՞ւ, որովհետեւ քաղաքական եւ քաղաքակրթական կազմակերպութեան տակ Թուրք գիւղացին կամ փախած է եւ կամ քրտացած է...»

Թրքական քաղաքականութեան բնական հետեւանքները:

ՌՈՒՄՊԷյԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Դրեր էինք թէ ընկ. ապահովագրութեան դէմ բողոքի շարժման զուգադիպող գործադուլներուն առթիւ, Ռումպէյի գործատէրերը մերժեր էին բանթողներու հետ բանակցիլ: Ռումպէյի քաղաքապետը՝ երեսփոխան Լըպա, յայտնեց թէ քաղաքապետութիւնը որոշած է մինչեւ վերջ նեցուկ կանգնիլ բանթողներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԹԱՐԺՈՒՄԸ

(Յեփական Թղթակցութիւն «ցառաջ»ի)

ցուլիս 23...

Արճէշի եւ Զիլանի կռիւներու մասնակցող ղեկավարներէն մէկը, կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները վերջին կռիւներու մասին.—

Թուրքերը 1500է աւելի զոհեր տալէ յետոյ հեռացան Զիլանէն եւ Արճէշէն: Նոր օգնական ուժեր ստանալէ վերջ հակայարձակման անցան: Կատաղի կռիւները շարունակուեցան 10 օր: Անհնարին է ճիշդ թիւը տալ թրքական կորուստներուն: Կռիւները կ'երկարէին Բաթնոսէն Արճէշ մինչեւ Բերկրի: Քիւրտերու ռազմամթերքը պակսելով, սկսան քաշուիլ Ալա Տաղ: Այդ ծանր կռիւներու ընթացքին, քիւրտերը շատ քիչ կորուստներ ունեցան, որովհետեւ պաշտպանողական դիրք բռնած էին, կ'օգտուէին լեռներէն, կիրճերէն եւ բերդանման ժայռերէն: Կռուող քիւրտերէն ընդամէնը սպաննուած են 180 հոգի: Թրքական ուժերը ցրուելու համար, քիւրտ կռուողները յուլիս 11էն սկսած քաշուեցան Սիփան, Զիլանի ձորի ամրութիւնները, Բերկրիի լեռները եւ Աբաղայի բարձունքները, պարսկական սահմանին մօտիկ: Սակայն թրքական բանակը չկրնալով ձեռք ձգել կռուող ուժերը, անողորմ ջարդի ենթարկած է կիներ, երախաներ եւ անզէն մարդիկ, մօտաւորապէս 5000 հոգի:

Կռիւները կը շարունակուին լեռներու վրայ: Դժբախտաբար քիւրտ կռուողները կը նեղուին ռազմամթերքի պակասէն:

Պարսկաստանի պատասխանը

Թէհրանէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Թուրքիոյ Մահմուտ Շէվքէթ պէյ պարսիկ արտաքին նախարար Ֆիրուզի խանին այցելած է, Էնկիւրիէն ան թելով առած իր ծանուցագիրը յանձնած եւ բերանացի ալ բացատրութիւններ տուած է:

Պարսիկ արտաքին նախարարը, կրկնելով մէկտեղ ասկէ առաջ իր տուած բարեկամական հաւաստիքները, յայտնած է թէ ծանուցագիրը պիտի ենթարկէ նախարարական խորհուրդին եւ ճշդուելիք պատասխանը պիտի տայ:

Թուրքեւպարսիկ սահմանի խնդիրը

Թէհրանէն կը հաղորդեն թէ Թուրք եւ պարսիկ սահմանագծումի պարսիկ պատուիրակութիւնը կազմուած է, նախագահութեամբ արտաքին նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաներէն Րէֆիխլմիլքի: Այս պատուիրակութիւնը Թաւրիզի մէջ պիտի միանայ Թուրք պատուիրակութեան եւ պիտի սկսի սահմանը գծել:

Գերմանական պայմանագրութիւն մը

Էնկիւրիի մէջ, Թուրք առեւտրական գործավարին եւ գերման ճարտարարուեստական ներկայացուցիչներու միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ, երկաթուղային նիւթերու ապառիկ գնման համար: Ըստ այս պայմանագրութեան, պետական երկաթուղիին եւ նորոգութեան արհեստանոցի մը հաստատման վերաբերեալ անհրաժեշտ բոլոր իրերը՝ 10 միլիոն 138,000 տոլար արժէքով, պիտի հայթայթուին գերման գործարաններու կողմէ: Մինչեւ 1934, պետական երկաթուղին պիտի հանի 3669 քիլոմեթրի: Նշանակուած գումարէն 3 միլիոն 177,000 տոլար պիտի վճարուի երեք տարուան ընթացքին: Մնացեալը՝ 6 առ 100 տոկոսով՝ պիտի վճարուի 1934, 35, 56 տարիներուն, ժամանակաշրջաններով:

Վեց ամիս առաջ ազդարարելու պայմանաւ, մնացեալ գումարին 2)3ին վճարման պայմանաժամը կարելի պիտի երկարաձգել մինչեւ 1939:

Միւս կողմէ, շուէտական ընկերութեան մը հետ բանակցութիւններ կը կատարուին, մէկ տարի առաջ լրացնելու համար մինչեւ Արղընի երկաթուղիին շինութիւնը:

Ռուսեւամերիկեան յարաբերութիւնները

Միացեալ Նահանգներու նախագահին՝ Հուվըրի միջամտութեան վրայ էր որ իբր «բոնի աշխատութեան» արտադրութիւն՝ Ռուսիայէն ներածուած ապրանքներու վրայ դրուած արգելքը վերցաւ եւ մոյլ տրուեցաւ որ 70 նաւերու բեռցած փայտի խիւսը պարպուի ամերիկեան նաւահանգիստները: Այս արտօնութիւնը տեղի տուաւ սխալ մեկնաբանութիւններու: Շատեր կարծեցին թէ Ամերիկա կը փոխէ իր քաղաքականութիւնը հանդէպ Ռուսիոյ, մինչեւ զայն ճանչնալու աստիճան: Ամերիկայի արտաքին նախարարութեան օգնականը կը յայտարարէ սակայն թէ 1923էն ի վեր Ամերիկայի քաղաքականութիւնը չէ փոխուած այս խնդրին մէջ: Կ'աւելցնէ նաեւ թէ Միացեալ Նահանգները մտադրութիւն չունին Ռուսիա ղրկելու առեւտրական պատուիրակութիւն մը:

Գործադուլը կը աստիճանայ

Հիւսիսային Ֆրանսայի բանթողներու թիւը հետզհետէ կը շատնայ: Ռուպէ-Թուրքուանի մէջ, ընդհ. գործադուլի հրահանգ ստացող 100,000 գործաւորներէն հազիւ 42,000ը են-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 35

ԿԱՐՏԱՆԷն.—	
Նշան Յակոբեան	100
Սենեքերիմ Դեւեանեան	100
Արտաշէս Թիւֆէնքճեան	100
Հայկազն Ներկարարեան	100
Արամ Նաւոեան	100
Մամբրէ Թադէոսեան	100
Եղիա Գինոսեան	100
Կարապետ Գասպարեան	100
Սեդրաք Եկաւեան	100
Փիլիպպոս Մանուկեան	100
Յակոբ Նէպոյեան	100
Տօնապետ Տօնապետեան	100
Պօղոս Հէպոյեան	50
Ասատուր Մաճոսեան	50
Մանուկ Պետրոսեան	50
Հայկ Սերոբեան	75
Ոսկիան Յովակիմեան	25
Կարտանի Հ. Ց. Դ կոմիտէն փոխան ծաղկեպսակի ընկեր Աբգար Քէշիշեանի եւ Ներսէս Ռուսեանի մահուան տարելիցին առթիւ	50
Գումար	1500
Նախորդ գումար	41,180
Ընդհ. գումար	42,680

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի նուիրուած յօդուածի մը մէջ «Թայմզ» կը բաղդատէ երկու երկիրներու վերածնունդի շարժուձները եւ կը հետեւցնէ թէ Ասիոյ մէջ հոսանք մը կայ ազատագրուելու Արեւմուտքի քաղաքական եւ տնտեսական լուծէն, Ասոր վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ խորհրդային Ռուսիան, որ նոյնպէս դէմ կը շարժի Արեւմուտքի:

Անցնելով ռուսեւպարսիկ յարաբերութեանց, «Թայմզ» դիտել կուտայ.

«Իր աշխարհագրական դիրքին հետեւանքով, հիւսիսային Պարսկաստան կը գտնուի ռուս առեւտրական ազդեցութեան տակ, եւ Մոսկուա քաղաքական տեսակէտով կ'օգտագործէ այս պարագան: Թեհրանի բոլշեւիկ հպատակները շատ աւելի են, քան որեւէ օտար պետութեան հպատակները: Պարսիկ-Ռուս դպրոցներ բացուած են Թեհրան, Ռաշտ, Թաւրիզ եւ ուրիշ քաղաքներ: Ցետոյ, ինչ որ ամէնէն աւելի յատկանշական է, գրեթէ բոլոր արտաքին լուրերը ռուսական անթելի միջոցով Իրան կը հասնին»:

ՎԱՖԴ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԽՏԻՎ ԱՊՊԱՍ ՀԻԼՄԻ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Գահիրէի Թղթակիցը կը հաւաստէ թէ սերտ յարաբերութիւններ ըստեղծուած են Վաֆդ կուսակցութեան եւ նախորդ Խտիվ Ապպաս Հիլմիի միջեւ:

Լոնտոնի եգիպտական նախկին գործակալը Ահմէտ Մահմուտ, կ'ըսուի թէ հրահանգներ ունի Եգիպտոսի եւ Անգլիոյ մէջ միաժամանակ բրոբականտի մը ձեռնարկելու ի նպաստ Ապպաս Հիլմիի եւ թէ մեծ գումարներ տրամադրուած են իրեն:

,,ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՀՈՒՅՆ,,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ա. Ա. Ա.

Մարդկային ուղեղը բնական-
նէն օժտուած է ա՛յնպիսի արտա-
կարգ հեռատեսութեամբ մը,
որ կրնայ ներկայի մէջ պատահած
դէպքերը գուշակել եւ մօտաւոր
ապագայի մէջ պատահելիք իրո-
ղութիւնները երեւան հանել:

Սքինոզա գիտնականը կը պնդէ
թէ մարդը իր բնախօսական կազ-
մութեամբ տրամադիր է գուշա-
կելու, եւ գուշակութիւնները կը
զանազանուին իւրաքանչիւր խա-
նուածքի համաձայն: Մաղձային
կամ մելամաղձոտ մարդիկ տխուր
բաներ կը գուշակեն, իսկ արիւ-
նային խառնուածք ունեցողն ան-
ձեր՝ ուրախ իրեր կը նախատեսեն:

Սեծանուն գիտնական պաքօնի
վարդապետութեան համաձայն,
գուշակելու կարողութիւնը աւելի
զօրաւոր է ջլային մարդոց, երա-
զատեսներու, ծոմապահներու,
վանականներու՝ քան թէ հոգիով
ու մարմինով առողջ ենթականե-
րու քով:

Արդարեւ, մտքի յափշտա-
կութեան եւ երեւակայութեան
չափազանց գրգռման ազդեցու-
թեան տակ ուղեղին կարողութիւն-
ները ծայր աստիճանի զարգա-
նալով՝ կրնան ամենահրաշալի ե-
րեւոյթներ արտադրել:

Գոբրիէլ Թռուռիօ քանի տա-
րիէ ի վեր հետաքրքրուած ըլլա-
լով ապագայ գուշակելու հարցով,
ի մէջ այլոց հետեւեալ ուշագրաւ
դէպքերը կը պատմէ:

Կնոջ մը խորհուրդին վրայ,
գագի քաստրը անունով ծանօթ
գուշակուհին. յիշեալը իմ ամ-
բողջ անգեալ կեանքս ճշդութեամբ
ու մանրամասնօրէն պարզեց:

Ըսաւ թէ գաւառի մէջ քոյր
մը ունէի, ամուսնացած եւ երեք
զաւակի մայր, որ երկու տարիէն
պիտի մեռնէր, իսկ աւելի ուշ իմ
կինս պիտի մեկնէր Ֆրանսայէն:
Այս երկու գուշակութիւնները
նոյնութեամբ իրականացան:

Ուրիշ օր մը կրկին նոյն գու-
շակուհիին գացի, եւ սպասման
սրահին մէջ տեսայ հասուն տա-
րիքով եւ աչքառու արտաքինով
տիկին մը, որ սպասուհիի մը երե-
ւոյթն ունէր: Երբ այդ կինը իր
կարգին ներս մտաւ, քիչ յետոյ
սկսաւ աղմկել եւ գուշակին երեսն
ի վեր պոռալ:

— «Ասիկա բացարձակ խաբ-
եբայութիւն է եւ ամօ՛թ. գի-
տէ՛ք թէ որու հետ է ձեր գործը»:

Երբ օտարականը մեկնեցաւ
եւ իմ կարգիս ներս մտայ, քա-
նդրին հարցուցի թէ ի՞նչ էր
այդ կնոջ, բարկութեան պատ-
ճառը:

— «Ստուած իմ, պատաս-
խանեց քաստր, աչքիս առջեւ
տպաւորիչ տեսարան մը ներկա-
յացաւ. տեսայ զէնքեր, վնաս-
ուններ, գետին փռուած արիւնա-
թաթախ մարդու մը մարմին:
Այս յայտնութեանս վրայ, տի-
կինը սկսաւ բարկանալ, յանդի-
մանել եւ դուրը ուժգնօրէն զար-
նելով մեկնիլ, առանց նոյնիսկ
վճարելու իր այցելագինը:

Քանի մը օր վերջ, այդ կինը
կրկին եկաւ, այս անգամ սգա-
ւորի տարազով, եւ քաստրի
առջեւ ծունկի գալով ներողութիւն
խնդրեց եւ հեծկլտալով ըսաւ ա-
նոր.— «Դուն իրական մարգարէ
մըն ես, իմ սիրական քաջլօս
մեռա՛ւ»:

Արդարեւ, այդ կնոջ ամու-
սինը՝ փորթուգալի քաջլօ թագա-
ւորը՝ գաւադիրներու կողմէ սպան-
նուած էր:

Ուրիշ օր մը պատուանշան
կրող պաշտօնական անձնաւորու-
թիւն մը քաստրին ներկայա-
գաւ.— «Ձեռքիդ մէջ բանտ ու
աքսոր կը տեսնեմ», ըսաւ գու-
շակուհին. — Այդ անձը
ուրիշ մէկը չէր, բայց եթէ ֆրան-
սայի կաթոլիկ կրօնական մի-
բանութեանց հաշուեյարդար՝ Պ.
Ցիւէզ, որ ժամանակին իր ըրած
խոշոր զեղծումներուն համար բան-
տարկուեցաւ եւ աքսորի դատա-
պարտուեցաւ:

Ֆրանսացի պաշտօնատարներ,
երեսփոխաններ եւ նախարարներ
յաճախ ծպտեալ վիճակի մէջ կը
դիմեն քաստրի, լսելու հա-
մար անոր գուշակութիւնները,
որոնք զարմանալի ուղղադիպու-
թեամբ կ'իրականանան:

Հ. ՑԼՐՈՍԿԻ

ԽԵՆԹԵՐԸ ԿԸ ՇԱՏՆԱՆ

Պաշտօնական վիճակագրու-
թիւնները կը տեղեկացնեն թէ
պատերազմէն ի վեր շարունակ-
բար կ'աւելնայ խենթերուն թիւը
փարիզի շրջանակին մէջ:

1925ին խենթերուն թիւն էր 22,990, եւ 1926ին՝ 23,043, իսկ 1927ին՝ քիչ մը պակաս 22,416, յաջորդ տարի քիչ մը աւելի՝ 22,625, իսկ 1929ին՝ 23,025: Եւ այս տարի, առաջին իսկ ամիսներու վիճակագրու-
թիւնը գոյց կուտայ թէ թիւը հետզհետէ կը մեծնայ:

Արդէն տասը տարիէ ի վեր անբաւական կը թուին սէն նա-
հանգին վեց հիմարանոցները. Այն-
պէս որ մտադրութիւն կայ հի-
մարանոց մը եւս շինել: Միւս կողմէ սէն նահանգը շարունակ յաճախորդ կը ղրկէ գաւառական հիմարանոցներուն, անշուշտ ստանձնելով իր ղրկած խենթերուն ծախքերը: Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ գոյութիւն ունին 87 հիմարանոցներ, որոնց իւրաքանչիւրը անպայման խենթ մը ունի փարիզէն ղրկուած:

Առողջապահական նախարարութիւնը եւ սէնի նահանգապետութիւնը մասնաւոր ուսումնասիրութեան մը ենթարկած են խենթերու ազգային երեւոյթը:

Հոգեբոյժները ինչպէս կը պատճառաբանեն այս երեւոյթը:

Անոնք կ'ըսեն.— Իրաւ է թէ կը մտատանջէ այս երեւոյթը, բայց քիչ մըն ալ բնական կը համարուի, որովհետեւ հետզհետէ կ'աճի փարիզի բնակչութիւնը, այն պէս որ խենթերն ալ նոյն համեմատութեամբ պիտի շատնային նոյն շրջանին մէջ: Ցետոյ, ժամանակին սովորութիւն էր խենթերը արտասահման կամ հեռաւոր գաւառի մը հիմարանոցը ղրկել, ծածուկ պահելու համար հիւանդութիւնը: Այժմ ապրուստը սուղ ըլլալով, անկարելի է ատիկա, հետեւաբար խենթը կը մնայ իր բնական քաղաքը:

Եւ երրորդ, ժամանակին խենթութիւնը միշտ ծածուկ կը պահուէր, այդ պատճառաւ խենթերկ'արգելափակէին իրենց տուներուն մէջ, մարդու ցոյց չտալու համար, ընդհակառակն հիմա իբրեւ հիւանդութիւն կը դարմանուի հիւանդանոցներու մէջ: Այն շրջանին, երբ հիւանդը տագնապ կ'ունենայ, կը դրուին հիւանդանոց, ուր կը մնան մէկ շաբաթէն մինչեւ 10 ամիս:

Եւ սակայն խենթերու թիւին աճումը կարելի է վերագրել նաեւ տարբեր պատճառներու,— պատերազմին, սիֆիլիսին, ալքոլմոլութեան, կեանքի նոր պայմաններուն: Ցաճախ ոճիրներ կան, զորս պէտք է վերագրել խենթութեան, միտքի անհաւասարակշռութեան: Պէտք է յիշել, որ Հայուն միտքն ալ վերջերս ազգուած է այդ վիճակէն, եւ ոճիրները բազմացած են համեմատաբար:

ԳՐՔԻ ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ

Շա՜տ լոյս կը տեսնեն գիրքերը, կ'ըսէ Անգլիոյ «Գիրքերու Ազգային Վարչութիւնը»: Եւ գիրքերու առատութեան պատճառաւ, մատենադարանները լեցուած են եւ այլեւս չեն կրնար նոր գիրք առնել: Ի՞նչ ընել: Արգիլե՞լ նոր գիրքերու հրատարակութիւնը: Անկարելի է, ատիկա գոնէ մենք հայերս լաւ գիտենք: Այրե՞լ: Այո՛, կը պոռան իմաստունները, որոնց կարծիքը հարցուեցաւ: Այրել միայն անոնք որ անօգուտ են: Խնդիրը է սակայն գիտնալ թէ որո՞նք անօգուտ են: «Օփինիոն» թերթը կ'ըսէ թէ կարելի չէ զատել անօգուտը օգտակարէն: Եւ սակայն այրելու այս որոշումը քիչ մը չափազանցութիւն վրայ, որանք, համոզուելով որ ի վերջոյ պիտի այրուին իրենց գիրքերը, այլեւս նոր գիրք չպիտի տպեն:

Սակայն «մասնագէտ» մը կ'ըսէ թէ գիրքերը այրելով ալ կարելի չէ հատցնել, օգտակար գիրքերը եւս շատ են: Եթէ հայոց հրատարակած գիրքերը այրուէին —անշուշտանօգուտները—հասկըներ էր, այլեւս գիրք չէր մնար հրապարակին վրայ, քանի որ օգտակար գիրք երբեք չկայ:

Անգլիական վիճակագրութիւն մը կը հաստատէ թէ կարելի չէ լուծել այս հարցը, որովհետեւ Անգլիոյ մէջ ամէնէն երջանիկ մարդը գրավաճառն է:

Ամէն ճարտարարուեստ տագնապէն ազդուեցաւ. որոշ աստիճան մը, բայց գրավաճառները երբեք: Որքան շատ գիրք լոյս տեսնէ, անոնք միջոցը կը գտնեն ծախելու: Այս տարի առաջին վեց ամսուան ընթացքին լոյս տեսած գիրքերը կը ներկայացնեն հետեւեալ պատկերը, 108 առ հարիւրը գեղարուեստական գիրքեր, 86 առ հարիւրը՝ քաղաքական, 73 առ հարիւրը՝ ժանկավարժական, 46 առ հարիւրը՝ ժանուկներու վերաբերեալ գիրքեր: Իսկ վէպ, շաբաթը հարիւր հատոր:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Մ.

Վաղը կիրակի, 10 օգոստոսէն սկսեալ, Հ. Մ. Մ. կ'սկսի ֆութպոլի փորձերուն, պակաս-
Թելի մարզադաշտին վրայ: Նախնական փորձերէն առաջ, բոլոր մարզիկները պիտի կատարեն մարմնակրթութիւն (culture physique) 20 վայրկեանի չափ. յետոյ ֆութպոլիստներու ցոյց պիտի տրուի թէ ինչպէս կարելի է իրենց խաղը ազնուացնել: Փրոֆէսէօր Կոլֆիլդի մէթոտով պիտի կատարուին դասընթացքները:

Հ. Մ. Մ. պաշտօնապէս բացած ըլլալով ֆութպոլի եղանակը, կը հրաւիրէ բոլոր Հայ երիտասարդները որոնք կը փափաքին գնդակ խաղալ, ներկայ գտնուիլ յառաջիկայ կիրակիէն սկսեալ, առաւօտեան ժամը 9ին պակաթելի մարզադաշտին վրայ: Պակաթելի երթալու համար, Փոռթ Մայոյէն առնել Թրամուէյը ու իջնել Pont de Puteaux:

վ. Հ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Երեւանի մարզարանին մէջ յուլիսի ընթացքին կատարուեցան ֆութպոլի կարեւոր մրցումներ, որոնց նկարագրութենէն արտասահմանի մեր մարզիկները կրնան հետեւցնել երկրի մարզական յառաջդիմութիւնները:

Այսպէս յուլիս 10ին, տեղի, ունեցաւ Գանձակի հաւաքական եւ Երեւանի մեծագործներուն մրցումը:

Խաղը սկսաւ բաւական աշխոյժ: Հովը արգելք կ'ըլլար երկու կողմերուն ալ: Գանձակի խումբին յաղող «փաս»երը գընդակը կը պահէին միշտ հակառակորդին դարպասին առջեւ: Եւ սակայն դիմադրութիւնը եւս ուժեղ էր: Առաջին կիսախաղէն 35 րոպէ անց, մեծագործներուն ձախ թեւը գնդակը անյաջող կերպով ետ ղրկելով, հակառակորդ կողմը գնդակը անցուց դարպասէն:

Երկրորդ կիսախաղին, մեծագործները հակայարձակումի սկսան. գնդակը իրարու ետեւէ անցուցին դարպասէն, այսպէս 1ի դէմ 3ով յաղթեցին մեծագործները:

Պէտք է դիտել, որ մեծագործները ֆութպոլը կը խաղան սխալ: Խաղարկութեան պահուն աչքի կը գարնէ անհատական խաղը, ինչ որ կը վնասէ խաղին ընթացքին: Գանձակի խումբը թէքնիկի կողմէ աւելի զօրաւոր էր: Միշտ փաս տալով, գնդակը կը հասցնէին հակառակորդին դարպասին առջեւ, սակայն յարձակողները ուժեղ չըլլալով, չէին յաջողեր գնդակը դարպասէն անցընելու:

Յուլիս 20ին, մրցումի ելան Լէնինականի հիւսուածեղէնի գործարանին եւ Երեւանի շինարար բանուորներուն խումբերը: Երեւանցիները յաղթեցին 3ի դէմ 4ով:

Այս խաղին մասին եւս կարելի է ընելիոյն քննադատութիւն: Երկու կողմերն ալ, երկար ատեն մարզանք տեսած ըլլալով հանդերձ, թէքնիք չունին:

Խաղադաշտը թէեւ մաքրուած է փոշիէն սակայն շրջակայքէն բարձրացող փոշին անտանելի վիճակի մը կը մատնէ խաղագողներն ալ: Մուտքը եւս սուղ ըլլալով, խաղին սէրը չի տարածուիր բանուորութեան ու երիտասարդութեան մէջ:

«Խորհրդ. Հայաստան» կը գանգատի որ խումբերը մաքրուած չեն «անհարազատ տարրերէն», որոնք իրենց սրիկայական ու խայտառակ արարքով տհաճութիւն կը պատճառեն հանդիսատեսներուն:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պէյրութ, Հայ Ճեմարանի չէնքին մէջ, տեղի ունեցաւ «Համազգայինի Բ. ընդհ. ժողովը:

Առայժմ իր գլխաւոր ճիւղերն են Եգիպտոս եւ Սուրիա: Եգիպտոսի մէջ երեք կեդրոն ունի՝ Գահիրէ, Ալեքսանդրիա եւ Զաղազիկ: կազմակերպուած են 13 մասնախմբեր: Սուրիայի մէջ աշխատանքի վրայ է արդէն Հալէպը եւ կազմակերպուելու վրայ են պէյրութը, Լաթաքիան եւ Դամասկոս:

«Համազգայինը» պէյրութի մէջ բացած է այս տարուան փետրուար 23ին իր առաջին միջնակարգ վարժարանը՝ Հայ Ճեմարանը:

Երբեւ յառաջիկայ տարուան գործունէութեան անմիջական ուղեգիծ՝ ընդհ. ժողովը որոշեց. 1. Ի գին ամէն զոհողութեան, ապահովել Հայ Ճեմարանի հաստատուն ու քայլառքայլ բարձրացումն ու բարգաւաճումը:

Ցառաջիկայ տարի Հայ Ճեմարանը կը բանայ 4 դասարան, նախապատրաստական կարգ մը եւ իր հիմնական դասարաններէն երեքը. աւելի բարձր կարգերը մտնելու պատրաստութիւն ունեցող լուրջ թիւով աշակերտութիւն չկայ. Ճեմարանը ինքը պիտի հասցնէ:

Ճեմարանի պիւտճէն յառաջիկայ տարուան համար կը նախատեսուի 3000 օսմանեան ոսկի, որուն 2000ը ուսուցիչարանական ծախքեր, 1000ը գիշերօթիկ բաժնին հետ կապ ունեցող ծախքեր են: Նախատեսուած գումարին մէկ մասը կը գոցէ ինքը աշակերտութիւնը, երկրորդ մասը՝ Հայ կարմիր խաչին օժանդակութիւնը, իսկ երրորդ մասը՝ 700 եգ. ոսկիի չափ «Համազգայինն»ը:

«Համազգային» Ընկերութեան կեդրոնական վարչութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալներէ.

Թ. Համօ Օհանջեան (նախագահ), Ստեփան Եսայեան, (գանձապահ), Ցակոբ Պալըքճեան, Մինաս Խաչատրեան եւ Սարգիս Մալխասեան (անդամներ):

ՍՏԱՑԱՆՔ

Թովմաս Թէրզեան (բանաստեղծութեանց ամբողջ հատորով) Վենետիկի գեղեցիկ տըպագրութեամբ: Երկու մեծադիր հատորներ:

Տէվրիշին Քէնկիրը (վէպ): Գրեց Տէվրիշ: Տպգր. Հայրենիք, Պոստոն, 1930: Գին 1.50 տոլար:

կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋԸ

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ — 68 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՄԱՍ

— Հայե՛ր,— կ'ըսէ Խալիլը, որեւիցե տեղ մը ցոյց տուէ՛ք:

Ուգիարմու տէրտէրը կ'ըսէ.

— Ի՞նչպէս սուղ տեղ, ըսինք թէ այսինչ տեղն են:

Խալիլը ձեռքը կը զարնէ խանջալին ու կ'ըսէ տէրտէրին.

— Ցէրտէր, դուն ո՛ւր որ ալ ըլլաս՝ հոն գործը պիտի խանգարուի:

Ցէրտէրը դուրս կը հանեն, մնացածները հոն կը մնան:

Այդ օրը փոլիս Հիւանի էֆէնտին ալ հոդ կ'ըլլայ:

Ես կը գտնուէի ընկեր Սարգսի հետ Հարթ. Գասպարի գիւղը: Էլի հիւանդ էի, չէի կրնար հրացանս, փամփուշտս պտտցնել: Մինչեւ էդ ատեն մօտ 12 մարթ քաշած էին գիս. սովորական ղերէն բան մը չէր մնացեր, որ չընէին, ոչինչ օգուտ մը չըրաւ: կանչեցի Գասպարի տղայ Աւօին եւ ըսի.

— Ցղայ, հայրդ մատնութիւն մը ըրեր է, որ մինչեւ հոդ բերեր են: Եթէ խօսքը չկատարէ՝ էլի կը վերադարձնեն բանտը:

— Չեմ գիտեր,— ըսաւ,— մեր այն թէ եթէ քիչ մը փող ըլլայ, տրուի, կարելի է փախցնել:

— Եթէ փողով է,— ըսի,— քու փեսայ Համզորէն ա՛ռ, փախցրո՛ւ, յետոյ ես կը վճարեմ, իսկ հիմա ես ալ չունիմ:

Աւօն գացեր է նօր քով եւ առաջարկեր է փախցնել, բայց հայրը մերժեր է:

Ամբողջ Սասունի հայ ժողովուրդը ահ ու սարսափի մէջ էր, որովհետեւ կառավարութիւնից այնչափ չէին վախնար, որչափ Խալիլից: Ես գացի Սպաղանք, կանչեցի բոլորին եւ ըսի,

— Հոս ինչ որ գարձուածք կայ՝ չեմ կրնար հասկնալ: Եկէ՛ք, բարձէ՛ք ձեր գիւղը ինչ որ ունէք՝ կին, երեխայ փոխադրեցէք Ցալուորիկ, գիւղը թող գատարկ մնայ: Ցկրեկները հրացաններդ ուսերնիդ կուգաք ու ջրէք արտերը, գիշերը կը վերադառնաք ձեր ընտանիքի, կին ու երեխայի քով:

Նրանք խոստացան, բայց էլի յանդգնութիւն ըրին, ինձ չլսեցին եւ մնացին իրենց գիւղը:

Ես գացի եղկարդ՝ Մկրտչի տուն: Քանի մը սասունցի ինձ խորհուրդ էին տուեր մէջքիս գաւին համար քըլս կապել: Ես չէի գիտեր թէ ինչ է քըլսը եւ անգիտակցաբար ըսի՝ «բերէ՛ք»: Բանից դուրս եկաւ, որ քըլս ըսածդ կիրն է եղեր: կիրը փաթթեցին մէջքս, բայց ես կրկին չէի գիտեր թէ կիր է: Մի ժամ հազիւ կրցայ դիմանալ. ցաւը սաստիկ էր: Քանդեցինք, դէն նետեցինք: Մէջքիս կաշին ուռեր էր եւ լցուեր էր ջրով: կաշին կախուած էր եւ պըլըխպըլխ կ'ընէր: Բանեցի կաշին պատռեցի, մէջէն մի նուկի ջուր դուրս եկաւ: Ցեղը վէրք բացուաւ, միսը փրթաւ: Այդ գաւիս պատմութիւնը երկար է, հարկ չեմ համարեր պատմել:

Խալիլը ասկեարն ու աշիրը բերեր էր Մահարութք: Լրտեսը գացեր ըսեր էր, թէ Անդրանիկը այսինչ տեղ հիւանդ պառկած է: Քէփեցի Հայեր իմացեր էին զօրքի գալը: Փուրթօ Ցարէն՝ Զաթօյի միջոցով նամակ մըն էր ղրկեր ինծի թէ «Մտանուած ես, այդտեղերուց հեռացի՛ր, այնպէս որ ոչ ոք չիմանայ: Մինչեւ անգամ Խալիլը լսած է մէջքիդ կիր կապելը»:

Ես այդտեղից վեր կեցայ, գնացի, կէս ժամուան ճանապարհը երկու ժամ կը քալէի: Հասայ Սպաղանք Մակարի քով, որ ինձ առաջարկեց հոն պահել, սակայն, ես չհամաձայնեցի պահուելու տեղ չըլլալու համար: Էլի ըսի սպաղանցոց. «Հեռացէք գիւղէն, օր մը չէ օր մը խարգանցիք կուգան ձեզնից մարդ կը սպաննեն»: Էլի չհեռացան: Գացի Հարթ:

Ես կը ճնայի խուղը: Գասպարը կանչեր էր իրեն խնամի Ջիվէլաքօն եւ ըսեր էր՝ «եկո՛ւր ըսէ՝ ո՛ւրտեղ են էդ տղերքը»: Ջիվէլաքօն բարկացած պատասխաներ էր՝ «որ ըսեմ տեղը, էհ քու տունն են նստած, ի՞նչ կը հարցընես տեղը»: Գասպարի տղայ Աւօն եւ մի ուրիշ մարդ պատրաստուեր էին Գասպարի եւ Խալիլի քով գնալու:

Աւօն թխուած երեսով եկաւ ըսաւ ինծի. «Անդրանի՛կ, ելի՛ր էս տեղերէն, որ վաղը հոն կրնամ երդում ընել թէ մարդ տեսած չեմ»: Մահը ինձ համար աւելի լաւ էր քան քալելը: Հոդ կը գտնուէին նաեւ քանի մը ժողովուրդ: Գասպարի եղբայր Օվօն շատ ազնիւ մարդ մըն էր. նա կանչեց գիս, գաղտնի ըսաւ «ուր որ երթաս՝ քու եղբօրդ ալ չըսես քու գնալու տեղը. գէհ, գնա, Աստուած քու հետ ըլլայ: Ես բոլորի ներկայութեամբ խաբելու համար, ընկերոջս ըսի. «Սարգիս, վերգրու հրացանը, երթանք Սպաղանք»:

Երեկոյեան մութին մօտ էր: Բանեցի Սպաղանց ճանապարհը: Գնացի, մինչեւ որ անհետացայ էդ մարդկանցից, ապա ճանապարհս փոխեցի, գացի Ցալուորիկի խուղերը: Գաղտնի գացի Սուքօ-Մարտոյի խուղը: Մարտօն եկաւ ոչխարի քովէն եւ խնդրեցի 3-4 օր պահելու գիս: Նա ըսաւ. «Դուն լաւ գիտես, որ հոս տեղ չեմ պահելու, կ'ուզես երթանք գիւղ քովս, իմ տունը պահեմ»:

(Ետք.)

Թարկուեր էին երկուշաբթի օր։ Երեքշաբթի օր, Մընէնի մի-ջադեպէն վերջ, այդ թիւը բարձրացաւ 64,000։ Չորեքշաբթի արդէն 75.000 էին։ Իսկ այսօր 80,000։ Գործի գլուխ մնացած են միայն այն բանուորները որոնք իրենց պահանջին գոհացում ստացած են։ Ասոնց թիւը ամբողջ շրջանին մէջ 20 հազարը չանցնիր։

Լիլի հիւսկեղէնի գործարաններուն մէջ, գործադուլը գրեթէ ընդհանուր է։ Միայն մետաղագործներն են որ քիչ քիչ կը սկսին աշխատանքի լծուիլ դարձեալ։ Առաջին օրուան 10,000 բանթողներէն 4000ը արդէն կը բանին։

*** Հիւսիսի հանքագործներու սէնդիկան որոշեց բանակցութեան մտնել հանքատէրերու հետ, միանգամ ընդմիշտ կարգադրելու համար հանքագործներու վճարովի արձակուրդի հարցը։ Նախապէս կատարուած մէկ քանի դիմումներ այս նպատակով, մերժուած էին։ Այս անգամ ալ եթէ բանակցութիւնները ձախողին, գործադուլի այս օրերուն, կրնան յոռի հետեւանքներ ունենալ, որովհետեւ, 300 հազար հանքագործներ են որ շահագրգռուած են անով։*

Անգործութիւնը Իտալիոյ մէջ

Իտալական թերթերը կը հրատարակեն կառավարութեան ձեռք առած միջոցները թէ՛ վերաշինելու համար երկրաշարժէն քանդուած վայրերը և թէ ձմեռնային եղանակին, ամբողջ Իտալիոյ մէջ, գարկ տալու համար հանրօգուտ աշխատութիւններուն։

Արդէն 5000 գործաւորներ կ'աշխատին քանդուած շրջաններուն մէջ։ Միայն Հռոմի մէջ, գանազան շինութեանց եւ աշխատութեանց յատկացուած է 200 միլիոնի գումար մը։ Շինութեանց կառավարական ծրագրին վրայ կ'աւելնան նաեւ մասնաւոր ձեռնարկուներու կողմէ կատարելի շինութիւնները։ Թերթերը կը գնահատեն թէ ձեռնարկելի աշխատութիւնները պիտի կրնան առաջքն առնել ձմեռուան անգործութեան։

Աւելի, հիւսիսային Իտալիոյ մէջ է որ անգործութիւն կը տիրէ։ Լոմպարտիոյ հարաւ. մասը միայն կը համրէ ամբողջ Իտալիոյ անգործներուն 22 առ հարիւրը։ Իտալիոյ ներկայ անգործութիւնը կը դասաւորուի հետեւեալ կերպով 1.— հիւսկեղէն՝ հարիւրին 16։ 2.— Գիւղատնտեսութիւն հարիւրին 13։ 3.— երկրագործութիւն հարիւրին 10։ 4.— Մետաղագործութիւն հարիւրին 9։ 5.— Հանրային սպասարկութիւններ հարիւրին 9։ 6.— Զանազան՝ հարիւրին 33։

Գերմանիոյ հրովարտակ-օրէնքները

Գերմանիոյ Սահմանադրական օրէնքին համաձայն, Խորհրդարանի փակուժէն յետոյ երեսփ. Ցանձնախումբ մը կը շարունակէ գործել։ Ներկայ յանձնախումբը որուն նախագահն է ընկերվարական երեսփոխան մը, նիստ գումարեց, գլխաւորաբար ճշտելու համար թէ ի՞նչ դիրք պէտք է բռնել կառավարութեան հրովարտակ - օրէնքներուն դէմ։ Կարգ մը երեսփոխաններ կը պնդէին թէ յանձնախումբը իրաւունք ունի պահանջելու որ, Սահմանադրութեան 48րդ յօդուածին համաձայն հրատարակուած հրովարտակները ետ առնուին։ Այս հարցն էր մանաւանդ որ պիտի լուծէր յանձնախումբը։

Զանազան կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխաններ քուէարկեցին բանաձեւ մը, որով յանձնախումբը իրաւասու չեն նկատեր եւ հետեւաբար կը մերժեն քննել կառավարութեան հրովարտակ - օրէնքները։ Բանաձեւը ընդունուած է 12ի դէմ 16 ձայնով։

Գերման ընտրական պայքարը

Պետական կուսակցութեան եւ ժողովրդականներու միջեւ տեղի ունեցող բանակցութիւնները՝ մէկ կազմի մէջ ձուլուելու նպատակով, նպաստաւոր ելք մը չունեցան եւ հետեւաբար գերման քաղքենի կուսակցութեանց գործակցութեան փորձերը ընտրական պայքարի ընթացքին, ձախողած կը նկատուին։ Կը կարծուի թէ ընտրութիւնները նպաստաւոր չպիտի ըլլան գերման ներկայ դահլիճին համար։

Չինաստան կը բողոքէ

Փէքինի չինական թերթերը կը բողոքեն անգլիական եւ ամերիկեան մարտանաւերու միջամտութեան դէմ։

Չինաստանի արտաքին նախարարը հրահանգած է Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի չինական դեսպաններուն որ բողոքեն Չինաստանի գերիշխանութեան տրուած այս հարուածին դէմ։

Պաշտօնական զեկոյցի մը համաձայն, կարմիրները ջարդած են 6000 վաճառականներ, պաշտօնատարներ եւ աշխատաւորներ Զանկ-Շայի գրաւման օրերուն։

Թերթերը կը հաւաստեն թէ Չինաստանի արտաքին նախարարը որոշած է ո՛չ մէկ պատասխան տալ Ճափոնի պահանջագրին՝ Զանկ-Շայի մէկ ճափոնցիներու կրած վնասներու մասին։

Եւրոպայի միացեալ նահանգները

Եւրոպայի Միացեալ-Նահանգներու կազմութեան մասին, Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պ. Պրիանի յիշատակագրին պատասխանեց նաեւ Զուիցերիա, որ կը յայտնէ թէ պիտի աջակցի ծրագրի իրականացման, պայմանաւ որ չխախտի իր երկրին չեզոքութեան քաղաքական հիմքը։ Զուիցերիոյ պատասխանով՝ փակուած կ'ըլլայ հարցարանը։

Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը այս պահուս պատրաստելու վրայ է պետութիւններու պատասխաններուն մասին տեղեկագիր մը, որ հաւանաբար կը լրանայ մէկ շաբաթէն։ Այդ տեղեկագիրը պիտի ենթարկուի դահլիճին հաւանութեան, որմէ յետոյ պիտի հաղորդուի պետութիւններուն։

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՔԼԱՄԱՌԻ ՄԷՋ

Շոգեկառքի եւ հանրակառքի կայարաններուն մօտ

Արեւոտ եւ լուսաւոր դիրք։ երեք սենեակ, ճաշասրահ, խոհանոց, Cabinet de Toilette, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ հեռաձայն։ Դիմել ամէն օր՝ 27 Rue Lazare Carnot, Clamart.

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԻ ԱՌՔՒԻ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
վաղը կիրակի ժամը 2.30էն 8, (Pline Stine)ի անտառին մէջ
Շոգեկառք՝ կառ. տիւ Նօրէն ժամը 13.27 եւ 15.2ին եւ իջնել Arnouville - les- Gonesses ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն։
ձոխ պիւֆէ, կարելի է ճաշը միասին բերել։

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԸ ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ
վաղը կիրակի ժամը 2ին Ժան Ժորէսի սրահին մէջ
բանախօսութիւն, երգ եւ ներկայացում Մուտք 2 ֆրանք
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հ. Յ. Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Այս երեկոյ ժամը 9ին, Սալոն Սբանեոյի մէջ, 46 rue Tapis Vert
բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ, եւայլն
Մուտքը ազատ է

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
ԵՒ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄԸ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ
ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ
կը նախագահէ՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ, կը խօսի՝ Պ. ՌԷՆ
Բաժակի մրցումին կը մասնակցին Սարսէլի, Իթալիի, Շավիլի եւ Արաքս խումբերը։ Կը նուագէ Եփրատ նուագախումբը։ Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։
Հաղորդկ. Թրամվ. 2 եւ 18 իջնել վերջաւորութիւն։
Առաջնորդներ կը սպասեն ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ 3։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ջ. Ե. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
15 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ, ԱՄՍՈՒԱՑՄԱՆԱՅ ՕՐԸ
Նախագահութեամբ Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՕՉԱՆԵԱՆԻ
Ներկաները եւ զանազան զբօսանքի մրցումները պիտի շարժանկարուին։

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶ
ԱՆԻԼԻՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՒՆՊԻ Ջէյթուն ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը յօրշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambart, Bois Colombes, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Կը խօսի ընկեր Բենօ։
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Մինասեան խումբի ժողովը յօրշաբթի իրիկուն 8.30ին Ընկ. Զորժիսեանի բնակարանը։
ՔՐԻՍՏՖՈՐ խումբի ժողովը այս երեքշբ. իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիա ճաշարանը։
Գ Ա Ի Ա Ռ
ԼԻՈՆԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ.ի Գրադարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին «Վարուժան» ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։
ՄԱՐՍԻԼԻԱ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սերոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
ԼԻՈՆԻ Բարձր Հայքի հայր. միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Բարձր Հայքի ճաշարանին մէջ։ կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն որ անպայման ներկայ գտնուին որոշեալ ժամուն։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Հիւոնի հանգանակութիւնը.— *Բ. Զօպանեան 1.75, Ա. Պետրոսեան, Ոսկի, Խ. Գափեան, Ն. Թէրզիեան 2 ակն, Մ. Գասպարեան 2.50, Ա. Կէնճեան, Ռ. Սիսլիեան, Կ. Քրւիքէլիեան, Յ. Կիրակոսեան, Յ. Գասպարեան 3 ակն, Պաշըպէօյիքեան, Մ. Սեթեան 4 ակն, Ա. Առուքեան, Ա. Զարդարեան, Հ. Առաքելեան, Յ. Դազըճեան, Տ. Խօշխօշեան, Բ. Պըչըգլեան, Թ. Խրիմեան, Մ. Գալփաքճեան, Գ. Սարգիսեան, Ա. Կէօվէրչինեան, Ն. Մանուկեան, Կ. Զիքիլեան, Լ. Խուրշնճեան, Յ. Մանուկեան, Ե. Գուլազըզեան, Ռ. Մըզրագեան, Մ. Մանուկեան, Վ. Սէվիլթճեան, Ս. Սէվէրճեան, Յ. Առաքելեան, Ս. Գրիգորեան, Մ. Սիմոնեան, Կ. Պէրպէրեան, Ժ. Զուլճեան, Գ. Մալճեան, Մ. Շահինեան, Ռ. Թըմթըմխեան, Պ. Մուրադեան, Գ. Կէնճեան, Կ. Փարօղլանեան, Գ. Առաքելեան, Տ. Վահրամեան, Ա. Արապեան, Ե. Նալպանտեան, Ս. Եսայեան, Պ. Խորոզեան. Ս. Տէր Բարսեղեան, Բ. Եազմաճեան, Գ. Կարապետեան, Ա. Աբրահամեան, Մ. Խաչատուրեան, Ա. Զալըգեան, Մ. Մալարեան, Ա. Սարգիսեան 5ական ֆրանք։*
(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
— Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Յակոբ Զուկեան կը փնտռէ իր քոյրը Շողկատ Էրճէրեան եւ քեռայրը Խաչիկ Լէպոնեան որ երկու տարի առաջ Պրինեալ (Ֆրանսա) եղած են։ Կը փնտռէ նաեւ իր միւս քոյրը Վարսենիկ Քէսայեան եւ քեռայրը Մկրը Քէսայեան։ Կը կարծուի թէ Մարսէյլ կը գտնուին։ Իմացնել՝ Յակոբ Զուկեանի, Ուլիցա Պէլէվկվաքա No. 2, Ռուսճուք, Պուլկարիա։
— Կը փնտռուի Եղիսաբէթ Օհանեան 4 տարիէ ի վեր տեղեկութիւն չունինք իր մասին։ Կը կարծուի թէ Մարսէյլ ժամանած է եւ կը գտնուի Պէյրութ կամ Պաղտատ (Միջագետք)։ Իմացնել Տիկին Ազաւնի Մինէթեանի, Usine de Gromelle, St. Saturmin les Avignons, (Vaucluse) France.
— Կը փնտռեմ եղբայրս Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի Սարգիս Խաչատուրեան որ 1921ին կը կաշխատէր Տիլէք Պողազի (Ատանա) կայարանը։
Կը փնտռեմ նաեւ ազգականներէս Յովսէփ Խաչատուրեան, (Սեբաստիոյ Տէնտիլ գիւղացի) որ 1921ին կը գտնուէր Ամերիկա։ Իմացնել H. Kachadourianի, Chez Toufenkdjian, 1bis Rue Wilson, Décines. Isère (France).

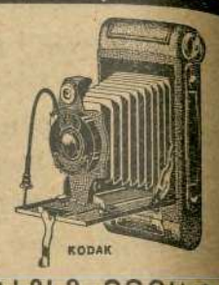
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատորիա։ Ախճամիա եւ արագ խորհրդատուութիւն մէջ օր 9—12, 2—5 Կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—42
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ եւ ապուխտավաճառ
HAIG MARACHLIANի
Fabrique des salaisons Orientales
16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE
որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մասնաճիւղ մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.
Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ

En vacances : emportez un
Hawk-Eye Kodak
anastigmat f : 6,3 - 250 frs
On connaît la triple joie de prendre les photos, de les faire admirer à tous, d'y revoir enfants, parents, amis, excursions et ses belles heures de liberté.

ԳՆԵՑԷՔ ՔՕՏԱՔ Մ
ԳԻՆ՝ 250 ՖՐԱՆՔ
AMÉRICAN FHOTO SERVICE
Place de Trinité
Châteaudun No. 59 Par
Լուսանկարելով ինձ կ'ունենանք վերաւեսնել ձեր գաւակները, ազգականները, բարեկամները վերյիշելու ձեր զբօսանքի գեղեցիկ վայրերը եւ ձակուրդի օրերը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՓՆԵՐ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՓՆԵՐ
ODEON
POLYDOR
MARQUE DÉPOSÉE
Columbia
ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA
56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE
ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՐԻՔ
ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՓ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոստատ մորթի, արիւնի, կանանց հանդուրժութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—11, 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10։
EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. W

STUDIO D'ART MA
Մարսէյլի գեղարուեստ
լուսանկարչատունը՝
116 La Canebière
ուր պիտի գտնէք արու
կատարեալ բաւարարու
ինչպէս նաեւ ամառնային
ցոդեայ ժամանցներու
ընտիր մեքենաներ ամէն
տոյքներով։ Վճարումներու
րութիւն։ Ցափաւոր գին։
ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԿ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
10 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1336 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՋԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՏԱՃՆԱՊ,,

Ազատութեան կարօտէն թոշնած գրագէտներու ձայնն է որ մեզ կը հասնի:

Մտքի ու հոգու տագնապ ըսելու փոխարէն, Խորհրդ. Հայաստանի գրագէտները հաւաքուած են վիճաբանելու Հայաստանի բանաստեղծութեան տագնապի մասին:

Մեր ընթերցողները հետեւեցան այն վիճաբանութիւններուն, որոնք տեղի ունեցած էին Հայաստանի գրողներու հաւաքոյթին մէջ, ուր բոլորն ալ, առանց բացառութեան, իրենց լեզուի կապանքները բացած էին ըսելու թէ՝ պրոլետարական գրականութիւնը, մասնաւորաբար բանաստեղծութիւնը տագնապի մէջ է:

Այն գուարճալի տեսարաններն ու տղայական փոխադարձ վարկաբեկումները որ տեղի ունեցած են այդ վիճաբանութիւններու ընթացքին, ինքնին գաղափար մը կազմել կուտան այն հաւաքականութեան մասին, որ իբր թէ կոչումն ունի հայ գրականութիւնը մշակելու, այն ալ հայրենի հողին վրայ:Բայց մենք անուշադրութեան տանք այդ պարագան, եւ ծանրանանք դրուած հարցին վրայ:

Տասը տարիներէ ի վեր հրապարակը լեցուցին պրոլէտարական կանչերով, իրենց չտեսած բոլոր յեղափոխութիւնները երգեցին, պետական գանձը յունպէտս վատնեցին հարիւրաւոր անպէտ հատորներու հրատարակութեամբ, ու այդ յարդի դէգին առջեւ կայնած՝ բոլշեւիկեան յաւէտ խոցելի յոխորտանքներով՝ յայտարարեցին,— Ահա՛, այս է ծաղկեալ հայ գրականութիւնը:

Հիմա՛, նոր հով փչած է. թօշնած տերեւները սկսած են շարժիլ, ու իրենց աշունն է որ կուգան:

Բանաստեղծութեան տագնապ...

Ինչո՞ւ, ի՞նչ է պատահած: Ի զուր պիտի փնտռէք իսկական պատճառը: Ան կայ բոլորի մտքին մէջ, բայց ոչ ոք կը համարձակի անունը տալ: Զինաւատանէն մինչեւ վայոց ձորը կը դեւերին, մեքենայէն կը վերաղառնան բանուորին, Արեւելահայ ու Արեւմտահայ դասականներու փոշիին կը քսեն իրենց երեսները, կենդանութիւն և գոյն տալու իրենց մարած շուներին, կամ աւելի շիտակ, կրակ մուրալու իրենց «բանաստեղծական» բոցավառութիւններուն համար, որոնք այրելու յատկութիւն չունին:

Ապարդիւն դեղերուճներ, անօգուտ ահազանգ: Ձեր փնտռածը ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆՆ է: Բայց դուք կը սարսափիք այդ անունը ձեր բերանն առնելու, որովհետեւ բոլշեւիզմը ոչ միայն մարդկային դանգուածները, այլ նաեւ մտաւորականը, բանաստեղծը, չհկիտը և կուսակցական քարտուղարը դրած է իր ճգմող մամուլին տակ, քամած է անոնցմէ ինչ որ ազատութիւն կը կոչուի եւ Խորհրդ. Միութեան սահմաններէն աքսորած է այդ մտայնութիւնը՝ մահուան պատիժի սպառնալիքով:

Ահա, ձեր բերանով խոստովանութիւն մը: — Փ. Մաիարի.— «Քանի մը տարի առաջ քաղաքական յանցանք կը նկատուէր ըսել եթէ մեր բանաստեղծութիւնը տագնապի մէջ է:Հիմա քաց ճակատով կը խոստովանինք եւ չենք վախնար, որովհետեւ բանաստեղծութեան տագնապի մասին կը խօսուի նաեւ Ռուսիոյ մէջ, ինչպէս նաեւ վանանդեցին:»

Այս, արդէն ազատութեան շուքին եռեւէն վազք մըն է: Բայց վիճաբանութիւնը այդ կէտին վրայ չի յամենար, նոյն իսկ իր անվախութեան յայտարարութիւնը ահու դողով կ'ընէ:

Ո՛ւր կը մնայ ձեր «բաց ճակատ» խոստովանանքը, երբ ստիպուածէք անմիջապէս աւելցնել թէայդ համարձակութիւնը առած էք, որովհետեւ Մոսկուայի մէջ ալ սկսած են խօսիլ: Հապա՝ եթէ վաղը Մոսկուան դադարի այդ մասին խօսելէ, չէ՞ որ դուք ձեր լեզուն հազար տեղով պիտի կտրէք, որպէս զի ակամայ սխալ մը չգործէք վերին իշխանաւորին դէմ:

Դո՛ւք, Հայաստանի գրագէտնե՛ր, կարօտ էք միայն մէկ քանի,— Ազատութեան: երեկուան մեր յիշած դրուագը, «ազատօրէն կուշտ ու կուռ զռալ»ու մասին, յատկանշական է: Եւ եթէ կարելի ըլլար ձեր ներաշխարհը անկաշկանդօրէն պատկերացնել, հոն պիտի գտնէինք կարօտը գոնէ անասունի մը չափ ազատութիւն վայելելու:

Դո՛ւք, առանց ազատութեան խնդիրը լուծելու, պարապ տեղը ձեր գլուխը չորսր պատերուն կը զարնէք: Բանաստեղծութեան տագնապը, ձեր հոգիներու տագնապն է: Դուք «ինգամեայ փլան»ի վրայ կը պարէք, կոլխոզային պարտաւորութիւններ կը ստանձնէք, ու չլսուած ալիքներու մասին կը շեփորէք: Այս ամբողջը լաւ, օրուան հացի համար ըրէ՛ք, բայց հայ գրականութեան վզին ձեր տագնապած բանաստեղծութիւնը մի փաթթէք: Որովհետեւ, ձեր բանաստեղծութիւնը եթէ ձեր աչքին տագնապ մը միայն կը բոլորէ, մեր աչքին ալարիա է: (Յիշեցէք ձեր Վշտունին եւ լռելեան համաձայնուեցէք մեզ հետ):

Բանաստեղծութիւնը երգ է, աղօթք է: Երգն ու աղօթքը անհատի եսի խորունկէն կը բխին եւ իրենց սկզբնաւորութեան մէջ՝ բնածին ազատութիւնն ունին: Անոնք մեր ականջներուն կը հասնին արուեստի գեղեցկութեամբ օծուն, միայն այն ատեն, երբ արտաբերուին ալ եսի չափ ազատ էն:

Առանց այս ազատութեան, ներկայ Հայաստանի գրականութիւնը բանաստեղծութիւն չի կարող տալ, այլ մեզի պիտի թողացնէ իր բանաստեղծութեան թշուառութիւնը:

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԱՂԷՏ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԼԽՈՒՆ

ԿԱՐԿՈՒՏ ԵՒ ՀԵՂԵՂ

Հայաստանի վերջին թղթակերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Յուլիս 22ին, իրիկուան դէմ, սաստիկ փոթորիկէ մը յետոյ կարկուտ տեղաց Լէնինականի շրջանին վրայ: Շուտով կազմուեցաւ հեղեղ մը, որ հարիւրին հարիւր համեմատութեամբ փճացուց կոլխոզներու 1000 հեկտար ցանքը: Քաղաքին մէջ եւս քանի մը տուներ հեղեղին պատճառով վնասի ենթարկուեցան: Օրթաքիւիսէ գիւղը եւս վնասուեցաւ: Համամլուէն կը տեղեկացնեն, որ հեղեղը ոչ միայն նիւթական վնասներ պատճառած է, այլ նաեւ մարդկային զոհեր խլած է: Գոբանամագ գիւղին մէջ հեղեղը քանդեց 25 տուն, եւ բնակիչները մնացին բաց երկնքի տակ: 12 հոգի վիրաւորուած են: Խեղդուած են 25 եզ, 20 կով, 500 ոչխար: Մեծ Միրաք գիւղին շրջակայքը գետին եղերքը գտնուեցաւ աղջկան մը դիակը: Փճացած է կոլխոզին ճակնդեղի ցանքը 80 առ հարիւր համեմատութեամբ: Երկաթուղին քանդուած է. հեռագրական հաղորդակցութիւնը խզուած է Թիֆլիսի հետ: Շոգեկառքը չի բանիր այլեւս: Աշխուժութեամբ սկսուած են աշխատանքները, վերանորոգելու համար երկաթուղին, որպէս զի Թիֆլիսի շոգեկառքը վերսկսի բանիլ:

Համամլուի շրջանակին մէջ կարկուտէն ու հեղեղէն վնասուած են 4 գիւղեր: Կան մարդկային 9 զոհեր: Բոլորովին քանդուած են 60 տուն: Վնասուած են բոլոր ցանքերը, խեղդուած են բազմաթիւ անասուններ:

Համամլուի եւ Հոլիխալիլի շրջանակներուն մէջ բացուած են անուանդի կայաններ աղէտեալ գիւղերուն համար:

Նոր Բայազիտի մէջ եւս երկու ժամ յորդ անձրեւ տեղաց եւ քաղաքին ու շրջակայքին մէջ հեղեղն սկսաւ իր աւերը: Դեռ յայտնի չեն թէ մարդկային զոհեր կա՛ն: Սակայն կը տեղեկացնեն թէ փլած են քանի մը տուներ:

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Ararատի գործողութիւնները կը սկսին

Էնկիւրի, 4 (Ա).— Արեւելքէն եկած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ցուրտը սկսած է Արարատի բարձունքներուն վրայ, եւ մօտ կը թուի այն օրը երբ ըմբոստները այլ եւս չպիտի կարենան հոն մնալ:

Զսպումի գործողութիւնը կը սկսի մօտերս, եւ շատ նպաստաւոր պայմաններու մէջ: Քիւրտերը սկսած են ուտելիքի նեղութիւն զգալ:

Եթէ Պարսկաստան մերժէ թուրք ծանուցագրին պահանջները, Թուրքիա հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ, իր սահմաններուն ապահովութիւնը ամրապնդելու համար:

Միջագետքի քիւրտերը

ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԵՆ

Եկած լուրերէն կը հասկցուի թէ շարժում մը ծայր տուած է Միջագետքի քիւրտերուն մէջ: Պաղտատի «Էլ Իրաք» թերթը այս մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.—

Սիւլէյմանիէի եւ Էրպիլի քրտական շրջաններու մէջ, կացութիւնը ժամադրիչ հանգամանք մը առած է: Զրոյցի մը համաձայն, Սիւլէյմանիէի քիւրտերը կառավարչատան առջեւ մեծ ցոյց մը ըրած են, գլխաւորութեամբ շէյխ Գատրիի, եղբայրը շէյխ Մահմուտի որ երեք տարի ըմբոստ մնաց Միջագետքի կառավարութեան հանդէպ: Ցուցարարները իրենց շրջանակին համար ապակեդրոնացում պահանջած են:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Էրպէլի քիւրտերն ալ միացած են Սիւլէյմանիէի քիւրտերուն, նոյն պահանջը ընելու համար: Ապակեդրոնացում պահանջողները դիմած են Պաղտատի անգլ. հիւպատոսին և Ագգերու Դաշնակցութեան: Լաւատեղեակ շրջանակներու համաձայն, այս շարժումը չի բաժներ քիւրտ հանրային կարծիքը որ կ'ուզէ միացած մնալ Միջագետքի: Այս շարժումները արդիւնք կը նկատուին օտարներու մեքենայութեանց:

Քրտական նոր յարձակում

ՊՈԼԻՍ, 8 օգոստոս.— Թրքական մամուլը կը հաղորդէ սուրիական սահմանէն դէպի Թուրքիա քրտական արշաւի մը լուրերը:

Ըմբոստները կտրած են հեռագրական թելերը և յայտնած են Քիւրտիստանի անկախութիւն յայտարարելու իրենց մտադրութիւնը:

Պոլիս հաւայնավար կեդրոն

Իզմիրի մէջ ձերբակալուած թուրք համայնավարներու խոստովանութեան վրայ, յայնի եղաւ թէ Պոլիս կեդրոնն է Թուրք համայնավարական հոսանքին:

Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւններ կը կատարէ: 60 հոգի ձերբակալուած են: Կը նախատեսուին բազմաթիւ ձերբակալութիւններ:

Փարիզի թուրք դեսպանը կը հրաժարի

ՊՈԼԻՍ, 8 օգոստ.— երեկոյեան թրք. թերթերը կը ծանուցանեն Փարիզի թուրք դեսպանին Ֆէթհի պէյի հաւանական հրաժարումը:

Ֆէթհի որ ներկայիս Պոլիս կը գտնուի, մտադիր է եղեր յետ այսու քաղաքականութեան մէջ գործօն դեր մը ստանձնել: Իբր թէ պիտի հիմնէ կուսակցութիւն մը, որուն ծրագիրը նոր ուղղութիւն մը պիտի պարտադրէ երկրին:

Ֆէթհիի անձնական բարեկամն է Մուսթաֆա Քէմալի, որուն լիակատար վստահութիւնը կը վայելէ:

Խռովութիւններ Սուրիոյ մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 օգոստ.— Երուսաղէմէն առնուած լուր մը կ'իմացնէ թէ Շամէն տրուած տեղեկութիւններու համաձայն, խռովութիւններ ծագած են հիւսիսային Սուրիոյ Պէտէվինեբուն մէջ:

Ռուալլահ ցեղախումբին մարդիկը յարձակում գործած են Մուալի ցեղախումբին վրայ, իսկ ուրիշ գանազան փոքր ցեղախումբերու միջեւ ալ բախումներ տեղի ունեցած են:

Ցիսուն սպաններ եւ բազմաթիւ վիրաւորներ կան: Ֆրանսական կառավարութիւնը ստիպուած է միջամտել եւ բռնած է 50ի չափ գերիներ:

Լուրը հաղորդուած է անգլիական աղբիւրէ եւ տակաւին չէ հաստատուած ֆրանսական պաշտօնական շրջանակներէ:

Ռուս բանակին սպառազինումը

ՄՈՍԿՈՒԱ, 8 օգոստոս.— Խորհրդային կառավարութիւնը ձեռնարկած է վերակազմելու ռուս բանակը, զօրացնելով անոր սպառազինումը:

Իւրաքանչիւր հարիւրեակ պիտի զինուի գնդացիրներով: Կոլտ դրութեամբ գնդացիրները պիտի փոխարինուին ռուս ճարտարագէտի մը՝ Տիէկտիրէվի հնարած գնդացիրներով: Դարձեալ նոյն ճարտարագէտին հնարած ինքնաշարժ հրացէններէն պիտի տրուին զինուորներուն:Ինդոնօթի մեծ ապսպրանք մը տրուեցաւ գործարաններուն,

Նիժնի Նովկորոտի մէջ, պայթուցիկի մեծ գործարան մը կը կառուցուի: Հեղձուցիչ գազ պատրաստող գործարաններու թիւը շատցնելու ձեռնարկներ կատարուած են:

120,000 բանւորներ Հիւսիսի մէջ

Լէլի մետաղագործական շրջանակներէն գաղ, ուր հոսանքը կը մեղմանայ, հիւսիսային նահանգին մէջ գործադուլը աւելի մեծ համեմատութիւններ ստացած է: Միայն Ռուպէթուրքուանի շրջանին մէջ, բանթողներու թիւը հասած է 80,000ի: Զանազան շրջաններով, այսօր բանթողներու թիւը կը հասնի 120,000ի:

Ռուպէյի մէջ 75 գործարաններ արդէն ընդունած են բանուորներու պահանջները:

Համայնավարները նոր փորձ մը կատարեցին շարժումը շահագործելու ի նպաստ իրենց եւ ընդհ. գործադուլ յայտարարելու: Սակայն ձախողեցան: Աշխատանքի ընդհ. դաշնակցութիւնը կոչով մը հրաւիրեց բանուորները «չինչալ ցանցին մէջ, զոր կը լարեն համայնավարները»:

Մընչէնի մէջ նոր միջադէպեր ծագեցան բանթողներու եւ ոստիկաններու միջեւ: Մէկ քանի վիրաւորներ կան:

Հնդկաստանի դէպքերը

ԱՖՐԻՏԻՆԵՐԸ ԿՂ ՅԱՐՁԱԿԻՆ

Աֆրիտի ցեղախումբը թեթեւ յարձակում մը գործեց փէշաւէրի անգլ. ուժերուն վրայ, քաղքէն մէկ մղոն հեռի: Յարձակողները կը պատկանին 10,000 հոգինոց բանակի մը որ կեդրոնացած է Պարայի հովտին մէջ, փէշաւէրէն 12 մղոն հեռու:

Պաշտօնական շրջանակներ վտանգաւոր չեն նկատեր կացութիւնը,որովհետեւ քաղքին պաշտպանութեան համար, ամէն միջոց ձեռք առնուած է:Բացի քաղքին մէջ և շուրջը կեդրոնացած զօրամասերէն,կարեւոր ուժեր ղրկուեցան Պարայի բերդը՝ Հնդկաստանի հիւսիս-արեւմտեան սահմանին վրայ:

.·. Պանտիդ Մոլավիյարդ Փաթէլի հետ ձերբակալուած էր եւ դատարանին մէջ յայտարարած էր թէ աւելի կը նախընտրէ 15 օր բանտ կալկիլ քան 100 ռուփի տուգանքը վճարել, ազատ արձակուեցաւ, անձանօթի մը կողմէ իր վրայ ղրուած տուգանքին վճարուժով:

.·. Սուրբքուրի մէջ նոր խռովութիւններ ծագեցան Հնդիկներու եւ Իսլամներու միջեւ: Մեռեալներ եւ վիրաւորներ կան: Բազմաթիւ խանութներ կողոպուտի ենթարկուեցան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕԴԱՆԱՒԵՐԸ.— Պաշտօնական վիճակագրութեան մը հաւաձայն, Ամերիկայի մէջ օդանաւերու թիւն է 9773, իսկ արտօնագիր ունեցող օդանաւորդներու թիւն է 13041, որոնց 261ը կիներ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Գերմանիոյ յառաջիկայ ընտրութիւններուն մէջ, 43 միլիոն գերմաններ իրաւունք պիտի ունենան մասնակցելու քուէարկութեան, ընտրելու համար 535 երեսփոխաններ: 60,000 հոգին պիտի տայ մէկ ներկայացուցիչ:

ԿԱՐՈԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ռումանիոյ կարոլ Թագաւորին Թագադրութեան հանդէսը պիտի կատարուի սեպտ. 21ին, եթէ մինչ այդ՝ իր կնոջ հետ ամուսնալուծման վճիռը ջնջուած ըլլայ:

ՎԷՆԻԶԵԼՈՍ Ի ՓԱՐԻԶ.— Պ. Վէնիզելոս փարիզ հասաւ իր կնոջ հետ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱՐԴԵՐԸ
ԵՒ
ՀԱՅ ԵՒՌՈՒՍ ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ

Ա.

Վերջերս Մոսկուայի մէջ լոյս տեսաւ ստուար հատոր մը, որ ունի հետեւեալ խորագիրը.

ՄՈՒՍՏԱՖԱ ՔԷՄԱԼ.— Ա. Հատոր.— «Նոր Թուրքիոյ ուղին».— Առաջին քայլերը ազգային աղատագրական շարժման, 1919.— Պետիրատ, Մոսկուա.— Էջ 480։

Մուստաֆա Քէմալի մասին առաջին գիրքը չէ այս։ Բայց այս անգամ Ռուսերն են, որ կը ներկայացնեն զայն։ Ահա թէ ինչո՛ւ ամէնէն կարեւոր գիրքն է, որ գրուած ըլլայ Թուրքիոյ դիկտատորին մասին։

Ռուսիոյ Պետական Հրատարակութիւններու Վարչութիւնը եւ արտաքին գործակալութիւնը միանգամայն ձեռնարկած են հրատարակելու, այս շարքով, Մուստաֆա Քէմալի գործունէութիւնը։ Եւ առաջին հատորով՝ կարեւոր յառաջաբան մը, զոր գրած է ռուս ծանօթ հրապարակագիր մը, Քէմալի կենսագրականը, բնագիրին մէջ տեսնուած Թուրք բառերու եւ զանազան ասացուածքներու բացատրութիւնը, անուանացուցակ մը, ծանօթութիւններ, եւ Մուստաֆա Քէմալի այն ճառը, որուն ընթերցումը տեւեց 36 ժամ։ (Տրուած է ճառին մէկ մասը միայն, որ կը գրաւէ 200 էջ, մնացածը պիտի տրուի երկրորդ հատորով)։

Ինչպէս կը տեսնուի գիրքին ծրագրէն, Մուստաֆա Քէմալ, որ կը պատմէ «միլլի» շարժման սկզբնաւորութիւնը, Էրզրումի եւ Սվազի համագումարները, հետզհետէ եւ յաջորդական հատորներուն մէջ պիտի ներկայացնէ Էնկիւրին, Թուրքեւոյն պատերազմը, Լօզանի ժողովը, ներքին պայքարը ընդդիմադիրներուն դէմ։

Եւ սակայն մեզի համար հետաքրքրականը այն է, որ գիրքին խմբագիրը, հրապարակագիր, յայտնի բոլշեւիկ դէմք մը, փրոֆէսէօր Գուրկօ Կրիաժին, Մուստաֆա Քէմալի ճառին հետ կուտայ երկար մեկնաբանութիւններ, վերլուծման ենթարկելով նաեւ հայկական ջարդերը։ Եւ ի՛նչպէս։ Այնքան, որ կ'ընդվզի հայ բոլշեւիկ մը երեւանի մէջ։

Երեւանի Նոր Ուղի պարբերականին մէջ, հայ բոլշեւիկ քննադատ մը, գրախօսական մը նուիրելով վերոյիշեալ գիրքին, կը յարձակի Գուրկօ Կրիաժինի յառաջաբանին վրայ։

Հայ քննադատը կը գրէ.

— «Խորհրդային մամուլը յստակ ու որոշ վերաբերմունք ունի Նոր Թուրքիայի նկատմամբ։ Մենք գնահատել եւ գնահատում ենք Թուրքիայի Թափած ճիգ ու ջանքը յանուն իր անկախութեան անգլեփրանսական իմպերիալիզմից։ Մենք գնահատել եւ գնահատում ենք Թուրք պետութեան արդիացումը, խալիֆաթի խորտակումը, ֆանրապետութեան հռչակումը, դպրոցի եւ դատարանի ազատագրումը հոգեւորական ազդեցութիւնից, կնոջ ազատագրութիւնը...»։

... Եւ հայկական ջարդերը, կը մոռնի ըսել ընթերցողը։ Հայ բոլշեւիկ քննադատը «յեղափոխական երկիր» մը կը նկատէ Թուրքիան։ Սակայն, կը յայտարարէ անմիջապէս,

— «... Մենք երբեք ալքաթոդ չենք արել, որ Թուրք հանրապետութիւնը բուրժուական պետութիւն է, չենք մոռացել որ Անատոլիայի բուրժուազիան Անատոլիայի գիւղացիութեան ուսերի վրայ իշխանութեան հասաւ։ Թուրք բանուորների քաղաքական իրաւազրկութիւնը, նրանց շահագործումն ու Թշւառ կացութիւնը երբեք չի վրիպել խորհրդային հասարակութեան ուշադրութիւնից։ Վերջապէս քանիցս մեր մամուլը նիշել է ազգային փոքրամասնութիւններին նկատմամբ Թուրք պետութեան յոռի քաղաքականութիւնը» *(ակնարկութիւն հայկական ջարդերուն, Բ.)։*

Ինչքան խակ է հայ բոլշեւիկ քննադատը, եւ որքա՜ն միամիտ։ կը հաւատայ թէ Մուսկուայի բոլշեւիկները Թուրքիան կը գնահատեն ու կը քաջալերեն իբրեւ «յեղափոխական երկիր մը, որ պայքարել ու պայքարում է» յանուն բոլոր բարի սկզբունքներուն։ Թուրքիան միշտ նոյն Թուրքիան է, չկայ տարբերութիւն Մուստաֆա Քէմալի մը եւ Էնվէրի մը միջեւ։ Եւ Մոսկուայի բոլշեւիկը շատ լաւ գիտէ այդ պարագան։ Այնպէս որ, ի զուր կը զարմանայ Երեւանի հայ քննադատը, երբ Մոսկուայի բոլշեւիկը, Գուրկօ Կրիաժին, «Թուրքիայի ազգային ազատագրական շարժման ծագումը պատմելիս, արտայայտում է Թուրք նացիոնալիստի, ընդգծե՛նք՝ քէմալիստի գնահատումներ»։

Ուրիշ խօսքով, Գուրկօ Կրիաժին կ'արդարացնէ հայկական ջարդերը։

Եւ այս է որ կատաղութիւն կը պատճառէ հայ բոլշեւիկ քննադատին։ Վերջապէ՛ս։

Գուրկօ Կրիաժին մանրամասն ու երկար կը պատմէ թէ ի՛նչպէս Յոյները դրաւեցին Իզմիրը։ Թէ ի՛նչ «վայրագութիւններ ու գազանութիւններ» գործեցին Թուրքերուն դէմ։ Եւ դեռ բաւական չի հաւարիր իր նկարագրութիւնները, ու կը յանձնարարէ կարդալ Ֆրանսացի գրագիտուհիի մը (տիկին Գոլիս) գիրքը։ Սակայն, կ'ըսէ երեւանի քննադատը, Գուրկօ Կրիաժին վախնալով որ «մի գուցէ ընթերցողը չդիմի Գոլիսի գրքին, Յոյների գազանութիւնները կրկին անգամ նկարագրում է ծանօթութիւնների մէջ։»

Գուրկօ Կրիաժինի Թրքասիրութիւնը չափ ու սահման չունի սակայն, եւ հայ բոլշեւիկը կատաղութեամբ դիտել կուտայ, որ «որանով էլ յարգելի խմբագիրը (Գուրկօ Կրիաժին) չի ըսպառում նիւթը։ Համար 72 ծանօթութեան մէջ տեղեկութիւններ են տրւում քննիչ կոմիսիայի կազմի եւ քննութեան հետեւանքների մասին»։

Եւ արդար զայրոյթով մը, հայ քննադատը կ'ըսէ.

— «Ցեսնե՛նք, Թէ ի՞նչպէս է նկարագրում եւ որակում հայկական ջարդերը, կատարւած Թուրքերի ձեռքով»։

Գուրկօ Կրիաժին պարզապէս «ջարդ» կ'անուանէ բոլոր այն ջարդերը, զորս կատարեց սուլթանական կամ իթթիհատական կառավարութիւնը։ Թիւ 6 ծանօթութեան մէջ կը գրէ Թէ, «օգտագործելով Բրդերի կրօնական ֆանատիզմը, կառավարութիւնը Բրդերին սրում էր Հայերի դէմ, որի հետեւանքով ըսկսւում են Հայերի ժասսայական ջարդերը»։ Ու կը լիշէ նաեւ «արիւնարբու» Ապտիւլ Համիտի խօսքը. «Վերջ տալ հայկական հարցին, վերջ տալ Հայերին»։

Բայց նոյն Կրիաժինը, երբ խօսքը կու գայ կասնի Քէմալականներու օրով կատարուած ջարդերուն, անմիջապէս կը փոխէ լեզուն եւ ջարդը կը կերպարանափոխուի քաղաքավարի ու քաղցրահնչիւն բառի մը, — տարագրութիւն։ Թիւ 10 ծանօթութիւնը նուիրուած է այդ բառին բացատրութեան, ուր տարագրութեան կը տրուի «ժասնաւոր օրէնք»ի հանգամանք։

Խիղճը չի տանիր հայ բոլշեւիկին, որ ջարդ կ'անուանէ իթթիհատականին ու Քէմալականին տուած բոլոր բացատրութիւնները հայկական տարագրութեան մասին։ Ու կը գրէ.

— «Ցայտնի է, որ Հայերի եւ Յոյների մասսայական ջարդերը Իթթիհատականներն սկսեցին եւ Քէմալականներն աւարտեցին։ Գուրկօ կրիաժինի լեզուն այստեղ կապւում է։ Նա սիրով դիմում է տիկին Գոլիսի վկայութիւններին Յոյների գազանութիւնների մասին, այսինքն՝ Թրքասիրական աղբիւրի, բայց վերժելով մերժում է Թուրքերի կատարած գազանութիւնների վկայութիւնները, որակելով նրանց հեղինակներին՝ Թրքատեացներ»։

Բոլշեւիկ հրապարակագիրը Թրքատեաց կ'անուանէ Կլատսթոնը, որ Պուլկարական ջարդերը եւ արեւելեան խնդիրը գլխաւորով կը պահանջէր Թուրքերը վտարել Եւրոպայէն։ Թրքատեաց կ'անուանէ փրոֆէսէօր Ֆրիմէնը, որ Օսմանեան պետութիւնը եւրոպայի մէջ գլխաւոր Թուրք կառավարութեան կուտար «կազմակերպուած Թալանի սիստէմ»։ Եւ կը փնտռէ հայկական «չարաբաստիկ» հարցին մէջ օտար պատասխանատուութիւններ, ճիշդ ինչպէս Արշիլ իր մէկ գիրքով, մեր պատասխանատուութիւնը Թուրքիոյ փոխարէն։ Վերջապէս Թրքատեացութիւն կը փնտռէ անգլիական քաղաքական դեկավար շրջանակներուն մէջ, որոնք կ'ընդվզին «արեւելեան վիլայէթներու հայ բնակչութեան տարագրութեան» լուրը առնելով։

Այսպիսով, չուզեր լսել այդ «Թրքատեաց» քաղաքագէտները Թուրքերուն դաժանութիւններուն մասին, զորս օրէնք կը համարի, իսկ Թրքասէր Գոլիսի վկայութիւնները Յոյներու «բարբարոսութիւններուն» մասին՝ արժանահաւատ եւ ստոյգ։

Հայ բոլշեւիկը, անուանեցէք զայն Զ., կ'ըմբոստանայ եւ «ուղղակի ապշում է մարդ, կը գրէ, խորհրդային փրոֆէսէօրի այսպիսի հաճոյակատարութիւնից Քէմալիստների հանդէպ»։

Բայց, ընթերցող, դեռ պահէ կարծիքդ հայ բոլշեւիկին եւ զայրոյթդ ռուս բոլշեւիկին հանդէպ։

ՔԱՂՀԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴԻ ԶԳԱՑԱՐԱՆՔՈՎ

Գ.

ՕՐՀՆԵՑ Ը. ԸԼԼԱՔ, ՈՏՔԵՐՍ

Կ'օրհնեմ ու կը գովեմ ձեզ, իմ թանկագի՛ն ոտքերս։

Ես ձեզ լքեցի իմ գիւղիս կապոյտ սահմաններուն վրայ, երբ հեռացայ բնութենէն ու մտայ քաղաքակրթութեան կեղծ աշխարհը։ Ու դուք, այսօր, նորէ՛ն կը վերադառնաք ինձի, կրելու համար յոգնած մարմինս ու ծանրացած գանկս։ Կը ճանչե՛նա՛յ ձեզ, իմ այծի՛ ոտքերս, ու կը հրճուի՛մ՝ ձեր քայլերուն մէջ տեսնելով իմ պատանեկութիւնս որ կը հալածէր բադերը ձորերուն մէջ, կաքաւները Թուփերուն տակ եւ արագիլները կը քշէր կալերուն եզերքէն։ Այն ատեն Թեթե՛ւ էր մարմինս, եւ գանկիս մէջ չկայի՛ն ծանր մտքեր։ Դուք կ'ուտոստէիք արեւին տակ, առուէ մը անցնելու ատեն՝ ևօքին անդամ կը ցատկէիք վրայէն, երբեք կամուրջներուն պատիւ չէիք ըներ, վարտիքը կը հանէիք ու ջուրը կը մտնէիք։

Հապա դողութեան պատմութիւննե՛րը։ Խուզարկել կ'երթայիք բունկալները, եւ եթէ պառաւ կին մը ձայնը արձակէր, ցանկապատ-պարտէզ. ձորտանուտ մէկ գիծով կը կտրէիք ու կը կորսուէիք, անշուշտ հաւկիթ մը թողնելու համար չէր, այլ ցոյց տալու համար Թէ լաւ կը վազէք եւ ոչ ոք կրնայ բռնել ձեզ։

Հիմա, սիրելի՛ ոտքերս, երբ այլեւս յոգնած է մարմինս, ես ի՛նչպէս չուրախանամ, ի՛նչպէս չերկրկիմ, ի՛նչպէս չհրճուիմ տեսնելով ձեր վերադարձը։ Դուք դիս պատանի կը դարձնէք նորէն, եւ իմ մէջս կ'արթնցնէք հին փափաքներ ցատկելու փուշին վրայէն, եւ կարճիկ մարիկս գիտէ Թէ ի՛նչպէս։ Խելօք խելօք, այգիին մէջ իր եռեւէն քալած պահուս, յանկարծ խենթ փափաքը կ'ունենայի մէկ ոտտուժով հասակս նետելու իր առջեւը, Լեղի պատառ կ'ըլլար խեղճը, կարծելով Թէ երկինքէն սատանայ մը ինկաւ առջեւը։

Ձերն եմ հիմա, իմ խեղՔո՛ւկ ոտքերս։ Ըրէք ինչ որ կ'ուզէք, ծատկեցէք, խաղացէք, վազեցէք, ես դաշտ եմ եկեր,— բարի՛ եմ ըրեր,— գտնելու համար ձեզ։ Բերէք ինծի իմ տի՛ն պատանեկութիւնս, կոլոշ կոլոշ տա՛ք քրտինքս, Թող անգա՛մ մըն ալ բարկ արեւին տակ հովը երգէ ականջիս մէջ։ Նետեցէք դիս բլուրն ի վար, բլուրն ի վեր, ծառերէն վար, Թուփերուն մէջ, եւ Թող ուղտափուշը խայԹէ դարշապարս, մորմենին ճանկէ սրունքներս, ի՛նչ փոյթ, անո՛ւշ է կսկիծը, որ աղի քրտինքը կը պատճառէ արեան Թելին վրայ։ Օ՛, այդ կսկիծը ինծի պիտի լիշեցնէ պատանեկութեանս կըսկիծները։ Տուէ՛ք, ինծի՛ տուէք հին կսկիծները, իմ տի՛ն օրերս։

Ես, այսօր, իմ փոշո՛տ ոտքերս, ձեզի՛ կը յանձնեմ այս տակառը, որ ժարժինս կը կոչուի, եւ այս դաշխուրանը, որ գանկս կը կոչուի։ Լեցո՛ւն է ժարժինս եւ լի՛ է դաշխուրանը, բայց պարպող չկայ։ Մեզ հանեցին երկիրէ երկիր, եւ ես հոգիիս դաշխուրանը լեցուցի հիւԹովը բոլոր այն ծաղիկներուն, զորս կ'ընտրէի ճամբուս վրայ։ Չխորհեցայ Թէ որո՛ւ համար կը լեցնեմ, եւ չանդրադարձա՛յ, ասո՛ղ, Թէ երբ լեցուած անօթը չի պարպուիր, դուն կը պատճառէ ամանին։

Ոտքե՛րս, ոտքե՛րս, լսեցէ՛ք դիս, լա՛ւ կու գայ՝ երբ կը մըտածեմ Թէ ի՛նչ արժեց այս մեր պտոյտը երկիրէ երկիր, այս ծաղկաքաղը պարտէզէ պարտէզ։ Եւ աղաչանքով ու պաղատանքով կ'ըսեմ ձեզի.— Պարպեցէ՛ք դիս, պարպեցէ՛ք հոգիիս բեռը, հովի՛ն տուէք սորվածս, ժողոցեցէ՛ք այլեւս Թէ ես մտաւորական մըն եմ։ Ես, Արմաշցի Շաւարշ, գիւղացի տղայ, ատելով կ'ատեմ քաղաքակրթութիւնը, որուն ծոցը նետուեցայ անտուն անտէր Թափառականի մը պէս։ Ու կ'աստուածացնեմ ու կը գովաբանե՛մ ձեզ, ծառի պէս ա՛ճ՛ած ոտքերս։

Օրհնեալ ըլլաք, Թանկագի՛ն ոտքերս։

ԴԱՇՏԻՆ ՄԻՋ

Մէն Թ'Անթուանի անտառը։

Որբերը այնտեղ դաշտային զբօսանք մը պիտի կատարեն այսօր։ Ու հանրակառքով կը բարձրանանք Մարսիլիոյ հիւսիսային բարձունքը, որ հետզհետէ քարքրոտ կը դառնայ, ժայռի կը փոխուի եւ, ժամենալով Միջերկրականին, հրուանդան մը կը կազմէ։

Փոքրիկ ու սիրուն ապարանքներու մէջէն, որոնք կը խեղդուին սալորի, ծիրանի եւ կեռասի կանանչ ճիւղերուն մէջ, կը հասնինք անտառին բերանը։ Դէպի հիւսիս, ծովի գոյն ծառերու մէջէն կը տեսնուի սպիտակ տուներու շարք մը,— Մէն Թ'Անթուան գիւղն է այդ, ուր կը բնակին նաեւ Հայեր։ Դեղեցիկ է դիրքը, որ կը նայի ծովին կապոյտին ու Մարսիլիոյ կարմիր կղմինտրներուն։

Մեր առջեւը եղեւիններ, բեւեկնիներ, շոճիներ եւ փիճիներ, բոլորը խիժաբեր ծառեր,— անտառին բերանն ենք արդէն։ Գետինը ծածկուած է փշահաղնիի Թուփերով, ժոշոյով, գազուզ ու կոծոծով։ Մանաւանդ բուրաստանի կոծոծը, որ, հակառակ իր կանանչութեան, կատաղութեամբ կը վառի՝ երբ փուրը նետես, իր նուրբ փուշերը տարածած է ամէն կողմ։ Կարծես գետինը ասեղ են փռեր։ Վա՛յ քեզի, եթէ գետին իննայ։ Բարեբախտաբար այնքան կարճ եւ բարակ են այդ ասեղները, որ արիւն չեն հաներ։ Փորձը տեսայ։

Կ'առաջանանք անտառինմէջ։ Ժամ մը չափահաս որբեր լո՛ւռ կ'աշխատին ծառի մը տակ,— նախաճաշ կը պատրաստեն,— եւ ուրիշ խումբ մը «ցատկէ-պառկէ» կը խաղայ անդին, դեկավարութեամբ «Զինացիին»,— ընկեր մը, որ չինական աչքեր ունի։

Կը ծանօթացնեն,— մէկը «հայրիկ» է եղած, ճաշի, ջուրի, նստելիք տեղի մասին հրամաններ կ'արձակէ, միւսը՝ տանտիկին, որ ճաշը կը պատրաստէ։

«Հայրիկ»ը հրաժան ըրաւ նստիլ ու նախաճաշ ընել։

Խիժաբեր ծառերուն բոլորը եւ առաւօտեան թարմ օդը կը գրգռեն ախորժակս ու կը նստիմ ծալապատիկ։ Ժիժինե՛րը, իրենց ձայնը ձգիր են ամբողջ անտառին մէջ, ձայն մը որ կարծես կը սղոցէ բոլոր ծառերը։ Արեւը ոսկիի եւ արծաթի հանքեր կը բանայ անդին, չոր հողին մէջ։ վարը, Միջերկրականի կապոյտ մեւանը, եւ եզերքներուն վրայ փրփուրը, որ աղաւնիի պէս կը Թռչկոտի։

— Կե՛ր, կը պոռան ինծի։

Կերայ եւ հիմա պէտք է մարսել։ «Ցատկէ պառկէ», «գնդի», «բերդ», «բաղնեպան» եւ դեռ ի՛նչ խաղեր։ Կ'իյնանք, կ'ելլենք, կը գլորինք։ Փուշին կը ծածկէ դէմքս, եւ հողի համ կը զգամ շրթներուս վրայ։ Աչերս կը կսկծան, երեսս կ'այրի, սրունքներս կ'ասղնտին կոծոծին փուշերէն։ Բայց երջանի՛կ եմ, եւ սիտքովս կ'օրհնեմ ոտքերս, որ յոգնիլ չեն գիտեր այսօր։

Կէսօրին, ճաշին վրայէն ա՛ռատ պտուղով փորս Թազաւորի պարտէզի պէս լեցնելէ յետոյ, տեսայ որ նոր խումբեր կը հասնին մեր գբօսավայրը։

Խումբ մը որբեր կը հեռանան մեզմէ եւ քիչ յետոյ ծառերուն ետեւէն կը լսենք ատրճանակի ձայներ։ Ինծի լուր տուին, որ նոր գնուած ատրճանակ մը կը փորձեն Թէ որքա՛ն կը ծակէ, կը կանչենք այդ յիմարները։ Նոր խաղ մը խաղանք։

Բեւեկնիները, զորս գանակ մը վիրաւորած է, արցունք կը Թափեն խիժաժանին մէջ, որ փակցուած է վէրքին վրայ։ Հովը աշխոյժ կ'անցնի եւ դէպի ծով կը վազէ։ Ժիժինները դեռ կը սղոցեն։

Խաղը տաք է։ ցաւագի գործակալը, Շերիկը եւս, իր կինը եւ զաւակները շուքին մէջ ձգած, կը խաղայ մեզի հետ։ Մեզ տեսնող պառաւն իսկ այդ պահուն երիտասարդ կը դառնար։ Փուշերուն մէջ կ'իյնանք ու կը տապլտկինք։ Ափսո՛ս, մե՛նք յաղթութեացանք նորէն։ Ո-

րովհետեւ ոչ մէկը կը հ... խաղին հրամանատարին, որը կը գործէր անկախ, կարգապահական օրէնքի... ինչպէս սովորութիւն կ... կայն, կը մտածեմ, երբ ... րունդը սորվի վերջապէս ... զանդիլ դնկավարի մը, ... պիտի կրնայ ուրանալ ... կը բերէ ան։

Դեռ շա՛տ երիտասարդ եմ։ Տե՛ս, թարմութիւնը ի՛նչպէս յորդի անոր շարժուձեւերն... պահ մը թմրիս ու կենս... տում մը կը կատարէ ... ցատկէ վրայէդ, ճիշդ ի... ես՝ իմ մանկիս վրայէն։

— Չեծնա՛նք մեր նախ... հին վրայ, որ սորվի թէ չի... ւեր միայն հրաժայել, այլ ցատկե՛լ...։

Ու կը ցատկեն, կը ցատ...

Ու կը ցատկենք, կը ... կենք։

Իրիկունը, երբ լոյսերը տուղ պտուղ կը վառին, սեղմ կ'իջնենք հանդարյամբ, առանց կարծես ... թիւն զգալու։ Միայն փ... որ ափերուս մէջ մնան, իրենց կսկիծին հ... ծի կը բերեն պատանեկու... յիշատակները։ Ու ես ... կը քալեմ գիւղիս ճամբ... մէջէն դէպի հայրենի ... հաւատացէք, այն պատր... որ, քիչ յետոյ, իրիկուա... թին, տանս դրանը պիտ... նեմ, մայրս պիտի երեւի պիտի նեղանայ ուշանալ... ժար, իսկ կատուս պիտի ... ուսերուս, սիրելու համար եւ իր ժուշտակը օծանելի... քսելու համար վէրքերը... յոգնութիւն, օ՛ յոգնութի... քա՛ն անուշ յիշատակներ... թնցնես, թմրեցնելով ու ... տանելով դիս...։

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴ...

ՀԱՅՐԵՆԻ ԿԱՐՕՏ

Անիւնի մէկ բարկ ձիւղէն, վայրկեանն եմ,
Անթաղ յուշերու յոյզի ովկէանն եմ։

*
* *

Հայրենի բոյնէ սեւ ծիծառ մ'ունիմ,
Սրտէս կտուցին՝ վարդ պատառ մ'ունիմ...
Չէ՞ որ տրոփի կարօտ ձիւղ մ'ունիմ...
Ա՛խ, իմ աշխարհիս դըրախտ գիւղ մ'ունիմ։
Հոգիս՝ ե՛րգ մ'անհուն. մօր պատկե՛ր ունիմ...
Ա՛խ, այն «մայր» սիրոյն բիւր տադե՛ր ունիմ։
Գոմըս խոպան է. ջերմ կարօ՛տն ունիմ.
Ա՛խ, գառնուկներուս շունչին ձո՛տն ունիմ։
Գորտի օրօրին տենչ գիշե՛ր ունիմ.
Գարնան կարկաչէն սէր— յուշե՛ր ունիմ...։
Ողբերգու ճաւքով բարտի ծառ ունիմ.
Արարչի հեքեաթ սրտի պար ունիմ...։
Աւինքնող երկնիս շունչէն շունչ ունիմ.
Հայ Աստուածներուս ձունչէն ձունչ ունիմ։

*
* *

Ախոռ մը ունիմ՝ փնչոցն էր հրզօր.
Ա՛խ, ան օճախիս ձեւքն էր դարաւոր,
Առուս շարունակ մեր տան քովն ի վար
Կ'երգէր պապերուս ձին երգն ու կ'երթար...։
Մեր գոռ գետի գիրկն ահեղ ամէն ձեղ
Կը գգայի պապուս սրտի զա՛րկն ուժեղ։
Լուսինն հայ դէմքո՛վ կը ծագէը գիշեր.
Անոր լոյս — ակնէն Աստուած կը նայէր...։
Ընկերնե՛ր, տաղե՛ր, խաղեր բազմազան
Ո՛հ, յիշատակներ՝ սուրբերո՛ւ նըման...։
Մեր ժամու կուշտի ձողին անբասիր,
Մերկ ոսկորներուն դո՛ղն եմ տարագիր...։

Հալէպ ԱՐՏԱՇԷՍ ՏՕՆՃՈՅԵՆ

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄ

Ժամանակաւորապէս, թական աղբիւրներու չգո... պատճառաւ, դադրեցան նիստանի հնագիտական ... ները, զորս կը դեկավարէր Թու... Ֆրանսական կրթա... արտաքին նախարարութ... նիւթապէս կը քաջալերէր ... պեղումները, որոնք երե... րեն փաստերը հրաշալի ար... մը։ Արդարեւ գլուխներ ե... ներ կան, որ կը մրցին յ... արձաններու հետ։

Կարդացէք և Տարածե...
ՅԱՌԱՋԸ

ՅԱԳՎՈՍՑ ՎԱՎԱԴՈՂԱՆԴ

ՀԱՅԿԱՖՏՈՎ ՍԱՍՆ

Ծանր էր Ոսկեհատ Մարոյի համար այդ օրը, երբ նա իմացավ, որ Ոսկեհատ Մարոն ամուսնանում է Ոսկեհատ Ալոյի հետ: Ալոն Մարոյի ամենամտերիմ ընկերն էր, նրա մանկության ընկերը, նրա հետ միասին էր նա մեծացել, նրա հետ միասին էր նա խաղացել, նրա հետ միասին էր նա հովիվ եղել: Ալոն Մարոյի ամենամտերիմ ընկերն էր, նրա հետ միասին էր նա ամեն ինչ կիսում

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

բոլոր ընկերները ստիպողաբար՝

ՏԷՍԻՆ.— Հինգշաբթի՝ ժամը եւ ժողովի վայրը կը նշանակուին տեղւոյն վրայ։

ԿՐԸՆՈՊԸ.— Ուրբաթ իրիկուն, ժամը եւ ժողովի վայրը տեղւոյն վրայ։

Ներկայ կ՚ըլլայ կ. կ.ի լիազօր-ներկայացուցիչը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ ԱՌԹԻԻ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՌԱԶՄԻԿ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր ժամը 2.30էն 8, (Pline Stine)ի անտառին մէջ

Շոգեկառք՝ կառ տիւ Նօրէն ժամը 13.27 եւ 15.2ին եւ իջնել Առնուվիլ լէ կօնէս ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն, ձոխ պիւֆէ, կարելի է ճաշը միասին բերել։

ՑԵՏԱԶԳՈՒՄ Է Օգոստոս 17ին Յարսէլի Հ. Յ. Դ. ՀՐԱՑՐ խումբի դաշտահանդէսը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՕԳՈՍՏՈՍ 24ԻՆ

ՌՈՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԵՒ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄԸ ՍԿՍՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ

Հաղորդկց. Թրամվ. 2 եւ 18 իջնել վերջաւորութիւն։

Առաջնորդներ կը սպասեն ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ 3։

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵԻՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ գրքին լոյս տեսնելը երկարաձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ՖՐԱՆՔ։

Գիրքը հրապարակ կ՚ելլէ վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի։

Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն։ Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը միասին։ Գաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի։

Դիմել հրատարակչին գրատուն Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur-le.Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։ *Մէթրօ Օտէոն, ուր պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ։ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ վերջին կատարելագործութեամբ։* Տպագրական ամէն կարգի գործեր։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի հայ տրամաթիք Թատերախումբը իր էրդ Թատերաշրջանի (1930 — 1931) բացումը կը կատարէ հանդիսաւոր կերպով Théâtre Albert Ierի մէջ 5 Հոկտեմբեր կիրակի օր (ցերեկոյթ եւ եկոյթ)։ կը ներկայացնէ սոսկին անգամ փալկի մէջ —Մօռիսեր մէթէրլինկի MONNA-VANNA (Մօննա Վաննա) պատմական գլուխ գործոցը 3 արար, արտօնութեամբ հեղինակներու ընկերութեան եւ Comédie Françaiseի տնօրէնութեան։ Թարգմանութիւն Տ. Նշանեանի։ Մօննա Վաննայի դերը պիտի կատարէ տիկին Սիրուհի Նշանեան որուն ի պատիւ պիտի տրուի այդ ներկայացումը։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն որ ձեռին նկատի, առնել 5 Հոկտեմբեր Թուականը։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻ

Վարձու է *մեծ սենեակ մը, անկիւնը խոհանոց, կազ, ջուր, ելեքտրականութիւն, տարեկան վարձք 2200 fr. chargeով միասին եւ փոքր reprise մը։ Դիմել քանի կիրակիէ երեկոյները ժամը 7էն 9,* Navassartian, 37 rue Archerau, Métro Crimée.

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ժընեւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50։ Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի մատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ։ Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ

Կ՚ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷՆ Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՒՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտրաթուառ։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւ այլնի համար, մասնաւոր գին հայերու

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ

56 RUE PIAT, PARIS (20e).

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ

MARQUE DÉPOSÉE

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

COLUMBIA

MÉTRO: BELLEVILLE

ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՈՒ

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՓ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՑԱՃԱԽՕՐԴՆ Է

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Այո՛ մէկ ամիսէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱՆ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդէն սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն օրեր առ հասարակ։

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ՚ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով,

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, Paris

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

ՓՐՈՖԷՍԷՕՐ ՏՕՔԹ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՎԵՐՋԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Villa «Ma Maison» Chemin des Sables Jean les-Pins (A. M.).

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

Փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptablesի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* *և* Impôts sur le revenu*ի* *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires*ի* *եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արշեստաւոր էք, ղոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, երաժիշտ, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք։*

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ՚ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէմախցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները։

Հոս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին։ կ՚ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն։ փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառուժ։

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանսայի Առողջ. նախարարութեան

Կ՚ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ-ը 10էն 12եւ ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, *Բէօնթգէնեան հաստատութեան մէջ։ Կը կատարէ ճառագայթներովամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում* (radiographie), *դեր-մանիշակագոյն, յատկարմրագոյն եւ բէօնթգէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ* բոլոր կիրառութիւնները *եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը որ բաղմաթիւ հիւանդութիւններու դարմանման լաւագոյն ազդակներն են։*

Թոքախտաւորներու pneumothoraxի *գործադրութիւն, մանր շիջուկ եւ պատուաստ։*

Ջղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թելադրական, քնէածական եւ ֆէօտեան մէթոտներ։

Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ՚այցելէ նաեւ հիւանդներու։

Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Métro Convention, Autob. X. եւ AG.

Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութիւններու

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *կոլի*, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։

Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէս

RADIO - MÉCANIQUE

Ատանց ձեր գործը ձգելու, ապահովեցէք նոր շահ մը, T. S. F.ի գործիքներ ծախելով ձեր ազատ ժամերուն։ *Դիմել՝* Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (*մէթրօ՝* Corvisart.

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

MAISON BOCCIO

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապարակին գինէն աժան։ կը ծախենք եւ կ՚արտաճենք ընկուզենի կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ տեսակ փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, սալոնի գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ։

Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Ra... Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուամ. 101, հեռ. Roquette 62—38

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Անարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
12 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1337 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ջանազան տարուբերումներէ յետոյ, որոնք նոր կազմուած գաղութներու մէջ անխուսափելի էին, — Մարսէյլի գաղութը հետզհետէ մտաւ բնականոն հունի մը մէջ եւ ունեցաւ իր ազգային եւ կրթական գործունէութիւնը: Որքան ալ ուզենք ծանրանալ անցեալ տարիներու թերութիւններուն վրայ, որքան ալ անբարեացակամ մարդիկ մոռնան կատարուած գործերը եւ զգաղուին այն հակամարտութիւններով, որոնք տեղի ունեցած են այս գաղութին մէջ, դարձեալ անուրանալի փաստ մը կը մնայ այն որ Մարսէյլի գաղութին աստիճանական կազմակերպումը, անոր կրթական չանքերը, ազգային —հանրային կեանքի կանոնաւորումը անվիճելի դրական գործեր պիտի նկատուին, որոնք պիտի արձանագրուին գաղութին պատմութեան:

Անցեալ տարիներուն գործադրուած աշխատանքներուն այս անհրաժեշտ գնահատանքը տալով, ուրախալի երեւոյթ մը կը նկատենք այն որոշումը որ կայացուցած են ազգային մարմինները, նոր ընտրութիւններով վերանորոգելու տեղական ազգային օրէնսդիր ժողովը, որ հիմքն է ազգային վարչական մարմիններու: Այսպիսի հերթական ընտրութիւններու կանոնաւոր գործադրութիւնը ինքնին լաւագոյն ապացոյցն է թէ Մարսէյլի շրջանը կազմակերպուած գաղութ մըն է:

Մօտաւոր ընտրութիւնները, շրջանի քայքայման հետեւանքով չէ որ տեղի կ'ունենան. այլ ընդհակառակն, աւելի ամրացած, ու աւելի բնականոն դրութեան մը արտայայտութիւնն են: Այս իրողութիւնը նկատի առնելով, կը կարծենք թէ Մարսէյլի ազգային մարմինները, ինչպէս նաեւ զանազան հոսանքները ամէն չանք պիտի թափեն հանրութիւնը լաւատես մտայնութեամբ մը կապելու ազգային հաստատութիւններուն հետ:

Հանրութեան լաւատեսութիւնը եւ հաւաքական հետաքրքրութիւն անհրաժեշտ են որպէսզի ազգային մարմինները զօրանան եւ բոլորին անվերապահ օժանդակութեամբ կատարեն իրենց պարտաւորութիւնները: Արդիւնաւոր աշխատանքի ամէնէն առաջին պայմանն է այս է:

Այս անհրաժեշտութենէն մեկնելով, մենք կը կարծենք թէ այս ընտրութիւնները իրենց հիմք պէտք է ունենան համերաշխութեան սկզբունքը: Մենք ընդառաջ երթալով համերաշխութեան սկզբունքին, կը փափաքինք որ ոչ միայն քաղաքական զանազան հոսանքները, այլ նաեւ հասարակութեան չէզոք տարրերը կենդանի մասնակցութիւն մը բերեն ազգային կեանքին եւ իրենց հաւաքական չանքերով ընթացք տան կրթական-մշակութային գործերուն: Կ'ուզենք որ համերաշխութեան սկզբունքը ապահովէ զանազան հոսանքներու եւ չէզոք տարրերու հաւար որոշ տեղեր երեսփոխանական ժողովին մէջ, հաւաձայն իրենց ուժին եւ կարեւորութեան, որքան կարելի է այդ տեղ տալով ազգային այն տարրերուն, որոնք այս կամ այն կուսակցութեան պայքարներուն չեն խառնուած եւ կարող են անկախ կերպով նուիրուիլ ազգային մշակութային աշխատանքներուն:

Ուրախ ենք ըսելու որ արդէն Մարսէյլի մէջ համերաշխութեան եւ համագործակցութեան շուրջ նպաստաւոր մթնոլորտ մը ստեղծուած է եւ կազմուած է խառն ընտրական յանձնաժողով մը, որու գլխաւոր պարտաւորութիւնը պիտի ըլլայ օգոստոսի ընտրութիւնները կատարել համերաշխութեան հիմերու վրայ, բնական է փոխադարձ զիջումներով:

Արդ, հիմա, բոլոր պայմանները նպաստաւոր են լաւագոյն ընտրութիւնները կայացնելու եւ նոր թափ մը տալու Մարսէյլի գաղութին:

Ընտրութիւն կ'ուզէին. ընտրութեան հնարաւորութիւն տրուած է բոլորին:

Համերաշխութեան եւ համագործակցութեան շուրջ շատ կը խօսէին: Հիմա պաշտօնի վրայ եղող ազգային վարչութիւնը եւ մինչեւ հիմա մեծամասնութիւնը կազմող Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը պատրաստ են եւ սրտանց կը փափաքին համերաշխութեան հիմերու վրայ բարձրացնել տեղական ազգային իշխանութիւնը:

Շատերը սուր պայքարներէն եւ կուսակցական անզիջող կռիւներէն դժգոհ էին: Ահա, մենք մեր կարգին, ընտրութիւններու նախօրեակին կը յայտարարենք որ բարեացակամութեամբ ձեռք կը կարկառենք բոլորին, որպէսզի հնարաւորութիւն տանք ամէնքին մասնակցելու հաւաքական աշխատանքին:

Ընտրական ձեւերը եւ փոխադարձ զիջումները տեղական հանգամանք ունին, որոնց շուրջ որեւէ համաձայնութիւն կարելի է գոյացնել:

Այս բոլորը, յոյս ունինք որ հիմնաւոր պիտի նկատուին բոլոր շահագրգռուողներու կողմէ եւ եթէ պէտք է խօսք մը աւելցնել համերաշխութեան սկզբունքը հիմնաւորելու, ապա, ուրեմն մենք պիտի մատնանշենք հետեւեալ պարագան: Գաղութի ազգային հաստատութիւնները գերազանցապէս կրթական-մշակութային նպատակներ ունին եւ քաղաքական բնոյթ չեն կրեր: Եթէ պայքարները ներելի են քաղաքական գետնի վրայ, այս պարագային կը դառնան ոչ միայն աւելորդ, այլ վնասակար: Որովհետեւ կրթական գործը ամբողջ հանրութեան կը պատկանի, հանրութեան հաւաքական զոհողութեամբ կրնայ հաղկիլ եւ հանրութեան հսկողութեամբ կը կանոնաւորուի: Ու այդ գործի շուրջ յամենայն դէպս մեծ տարակարծութիւններ չկան:

Եթէ զանազան տարրերը, այս բոլոր բարեացակամութիւնները յետոյ, աւելորդ առարկութիւններով համերաշխութիւնը չանգարեն, մենք այդ ընթացքը պիտի նկատենք պատրուակ մը խուսափելու զոհողութիւններէ եւ պարտականութիւններէ:

Կ. Մ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԱԿՆՈՑՈՎ

«Հայրենիք» այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (յուլիս 27).

— «Առաջին անգամն է երկրի մէջ թուրքերը յաջողեցան հանրային կարծիք ստեղծել իրենց ի նպաստ թրքական բռնակալութեան դէմ պայքարող ժողովրդի մը ընդվզումին առթիւ: Առաջին անգամն է որ ամերիկեան մամուլը թրքական աղբիւրներէ միայն սնուեցաւ եւ լուսաբանուեցաւ թուրքիոյ դէմ պայթած ապստամբական շարժումի մը մասին:

Պէտք է խոստովանիլ, որ թուրքերը շատ վարպետ եւ լաւ կազմակերպուած եղանակով մը կրցան քրտական ներկայ ապստամբութիւնը ներկայացնել ամերիկեան ժողովուրդին ու կառավարութեան՝ իբրեւ յետադիմական եւ աւազակային շարժում մը, որ արժանի չէ երբեք քաղաքակիրթ ազգերու համակրանքին: Այնպէս դուրս բերուեցաւ, որ իբր ֆիւրտերը իրենց ազատութեան եւ անկախ ֆիւրտիստանի համար չէ որ կը կռուին, այլ պարզապէս գործիք են ինչ, սուլթանական թուրքիոյ շերիաթ-ճիական կողմնակիցներու ձեռքին՝ «նոր առաջադէմ» թուրքիոյ իշխանութիւնը տապալելու համար: Այնպէս դուրս բերուեցաւ, որ օտար պետութիւնները եւս՝ մուծ նպատակներ հետապնդելով՝ մատ ունեցած են քրտական ապստամբութեան մէջ,

դժբախտաբար, հասկնալիպատճառներով ուշացանքըտ. կամ չեզոքպաղբիւրներէմանրամասն տեղեկութիւնները քիւրտ-թրքական կռիւներու բոլոր ելեւէջներու մասին: Եւ այսուհետեւ հազիւ թէ կարելի ըլլայ լիովին շտկել թուրքերու կողմէ այս երկրի հանրային մտքին մէջ արդէն գործուած աւերը:

Ատիկա հարկաւ չի նշանակեր, որ պէտք չէ ամէն ջանք թափել, որպէս զի շուտով երեւան գայ ճշմարտութիւնը քիւրտ-թրքական կռիւներու բնոյթի եւ ընթացքի մասին եւ ըստ կարելւոյն շուտով գէթ չափով մը փարատին թուրքերու տարածած սուտ լուրերը:

Ցաւալի է, որ, փոխանակ թուրքերու մոլեգնող եւ վնասակար բրոբագանդին դէմ բուռն կերպով պայքարելու, այս երկրի մէջ կը գտնուին Հայեր, որոնք թուրքերու յերիւրած սուտ կամ միակողմանի տեղեկութիւնները կ'ընդունին իբրեւ ճշմարտութիւն եւ մինչեւ անգամ չեն քաշուիր պախարակելու եւ ծաղրելու ֆիւրտերուն հանդէպ հայ մակրական վերաբերում ցոյց տուող հայ թերթերը:

Այսպիսի դիրք բռնած է, «Շ. կոչնակ» շաբաթաթերթը, որ ցանկ կը ծափէ իր վերջին (26 յուլիս) թիւին մէջ հայ ժողովուրդի համար վնասակար գործ մը նկատել քրտական ներկայ կռիւը թուրքերուն դէմ: Այդ թերթի խմբագիրները, ըստ երեւոյթին, տակաւին չեն ձասկցած շատ տարբրական բան մը, զոր հայ գանգուածը բնազդով իսկ կը հասկնայ. այն է, որ թուրքերու գլխուն իջած ամէն ճարուած օգտակար է հայկական դատին համար, եթէ նոյնիսկ այդ ճարուածը հասցնողները ֆիւրտերն են:

Ոչինչ կայ զարմանալի, որ թուրքերը մեծ ձիգեր կը ծափեն ամերիկեան ժողովրդին ներշնչելու իրենց տեսակէտները թուրքիոյ դէմ ուղղուած շարժումներու մասին: Զարմանալի է սակայն, որ Հայերու մէջէն կ'ելլեն մարդիկ, որոնք «Շ. կոչնակ»ի խմբագիրներուն նման թրքական տեսակէտները կ'իւրացնեն եւ թրքական ակնոցներով կը նային քրտական շարժման վրայ»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Թուրք-պարսկական յարաբերութիւնները

ՇԱՅՐ ԱՍՏԻՃԱՆ ԿԸ ԶԳՏԻՆ

Ինկիւրիէն առնուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ թուրքպարսիկ յարաբերութիւնները չափազանց ձգտուն վիճակ մը ունին: Քրտական ըմբոստութիւնը զսպելու պատրուակով, Թուրքիոյ կողմէ պարսկական սահմանագլուխի բռնաբարման դէմ՝ Պարսկաստանի բողոքը յանձնուեցաւ Ինկիւրիի կառավարութեան: Թուրքիա դիմեր էր այդ միջոցին, յաւակնելով թէ իրաւունք ունի զբաւելու պարսկական սահմանագլուխին վրայ՝ արարատեան շրջանը, սպասելով որ սահմանագլուխի սրբագրում մը կատարուի:

Պարսկաստան կը մերժէ Թուրքիոյ յաւակնութիւնները և կը բողոքէ սահմանային բռնաբարումներուն դէմ:

Թուրք վարչապետը Ըսմէթ փաշա ստիպուեցաւ ընդհատել իր արձակուրդը եւ վերադառնալ Ինկիւրի, ուր ընդհ. սպայակոյտին և դաշլիճին հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ:

Ներկայիս թրքական ուժերը կը գտնուին պարսիկ սահմանագլուխին վրայ, եւ կ'երեւի, հրաման ստացած են առանց այլեւայլի զբաւել վիճելի հողամասերը:

Կը կարծուի թէ Պարսկաստան որեւէ զիջեալ ընդդիմութիւն չպիտի փորձէ և միայն պիտի գոհանայ դիմում կատարելով Ազգերու Դաշնակցութեան:

Ինկիւրիի խորհրդային դեսպանը իրար անցած է իբր հաշտարար՝ միջնորդելու եւ առաջարկելու որ Արարատեան շրջանի պարսկական հողամասը ձգուի Թուրքիոյ, փոխարէն Պարսկաստանի տալով դէպի հարաւ հողամասեր:

ՉԱՐԴ ՉԷ ԱՅԼ...

Ուշանց մեկնաբանութեան, ստորեւ կուտանք թրքական հեռագիր մը Ինկիւրիէն.—

Ինկիւրի, (Փ.).— Կարգ մը օտար թերթեր, որոնք «Արեւելքի մէջ չարդ կայ» ըսելով կ'ուզեն Ազգերու Դաշնակցութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել, կ'երեւի թէ ամէնէն հաւատարիմ չատագովներն են ըմբոստութեան շարժումին:

Եթէ չարդ է օրինաւոր պաշտպանութիւնը այն օտար մարդոց դէմ որոնք յարձակեցան մեր սահմաններէն ներս եւ իրենց պաշտօնին գլուխը եղերականօրէն սպաննեցին մեր եղբայրները, եթէ չարդ է թրքական սուինը խոթել ըմբոստներու աղտոտ ճակտին, այն ատեն քաղաքակիրթ Եւրոպայի կը ցուցնենք մեր հարաւային եւ արեւելեան սահմանները, եւ կը յանձնարարենք որ այդ տեղերու հարեւան պետութիւնները հարկ եղած ապահովութեան միջոցները ձեռք առնեն:

Ասիկա ամէնէ պերճախօս պատասխանն է այդ անխիղճ ու անզգայ մամուլին:

Ֆիւրտերը Իրաքի մէջ

ԼՈՆԴՈՆ, 10 օգոստոս.— Պաղտատէն հեռագիր մը կը հաղորդէ, թէ Թուրքիոյ դէմ ըմբոստացած ֆիւրտերուն այն որոշումը, որով ֆիւրտիստանի համար կը սահանջեն կատարեալ ազատութիւն, ժատտանջութեան ժատնած է Իրաքի կառավարութիւնը:

Իրաքի բազմաթիւ քաղաքներուն մէջ կը բնակին քրտական հոծ զանգուածներ, որոնց ըմբոստացումը ի նպաստ ֆիւրտիստանի անկախութեան, ուղղակի կը հարուածէ Իրաքը:

Ստեղծուած նոր կացութեան հանդէպ, Իրաքի դահլիճէն երեք անդամներ, ինչպէս նաեւ բրիտանական փոխ-մարզպանը, օդանաւով մեկնեցան Պաղտատէն, տեսակցելու համար քիւրտ ղեկավարներուն հետ, այն քաղաքականութեան մասին զոր Իրաքի կառավարութիւնը մտադիր է հետապնդելու հանդէպ Ֆիւրտիստանի:

Թրքական նոր կուսակցութիւն մը

Կը հաստատուի թէ փարիզի Թուրք դեսպանը Ֆէթհի հրաժարած է իր պաշտօնէն եւ լրջօրէն ձեռնարկած է հիմնելու նոր կուսակցութիւն մը, որուն գլուխը կ'անցնի ինքն իսկ: Տեսակցութիւն մը ունեցած է Մուսթաֆա Քէմալի հետ, որ ներկայիս կը գտնուի Եալովա: Խորհրդակցութեան ներկայ գրտնուած են քաղաքական կարեւոր դէմքեր: Մուսթաֆա Քէմալ հաւանութիւն յայտնած է նոր կուսակցութեան մը կազմութեան: Ան՝ նոր դերը պիտի ըլլայ հակակշռել քէմալականներու ամենահզօր ազդեցութիւնը որուն գլուխը կը գտնուի Քէմալ և որ երկրին միակ տէրն ու տիրականը կը մնայ տարիներէ ի վեր: Քէմալ այսօր կ'ընդունի թէ քաղաքականութեան մէջ քիչ մը աւելի ճկունութիւն անհրաժեշտ է և թէ երկու կուսակցութեանց միջեւ մրցակցութիւնը օգտակար կրնայ ըլլալ երկրին յառաջդիմութեան: Իրականութեան մէջ, որեւէ էական տարբերութիւն չկայ երկու կուսակցութեանց միջեւ: Նորը որ պիտի կոչուի «Ազատ Հանրապետութեան կուսակցութիւն» աւելի ազատականութիւն պիտի ծախէ եւ պիտի հետապնդէ ծրագիր մը որուն համաձայն պէտք է ջնջուին մենաշնորհ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՍՈՒՆ Կ'ԱՊՍՏԱՄԲԻ

ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ԵՕՆՈՒՍ ԿԸ ՇԱՐԺԻ

Քանի մը օրէ ի վեր նոր շարժուձեւեր սկսան Սասունի լեռնեբուն մէջ: Շեյխ Սաիտի ապրստամբութեան շրջանին մեծ գործունէութիւն ունեցող եւ մեծ թիւով ապստամբներ ունեցող Մէհմէտ Ալի Եօնուս Սասո, որ երկար ատենէ ի վեր Սասունի լեռները քաշուած էր իր մարդիկով եւ հակառակ Թուրք կառավարութեան բազմաթիւ դիմումներուն եւ խոստումներուն չէր յանձնուած, մեծ շարժում մը ստեղծած է: Մէհմէտ Ալի Եօնուս այժմ կը քալէ Սասունի լեռներէն դէպի արեւելք՝ միանալու համար Արարատի ապրստամբներուն:

Մէհմէտ Ալի սերտօրէն կապուած է քրտական շարժման եւ սկիզբի օրերէն ան եղած է քիւրտ ժողովուրդի ազատագրութեան հաւատացողներէն մէկը: Շատ ազդեցիկ եւ ծանօթ է ան բոլոր աշիրէթներուն եւ սիրուած բոլորէն: Արեւելեան նահանգներու ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ քանիցս բանակցութեան մտաւ անոր հետ եւ խոստումներ ըրաւ, բայց Մէհմէտ Եունուս իր 250 զինակիցներով շարունակ անկախ մնաց Սասունի լեռներուն մէջ:

Տիարպէքիրէն քանի մը օր առաջ եկող ճամբորդ մը նորէն կը հաստատէ որ երեք մեծ շէնքեր հիւանդանոցի վերածուած են եւ 400 վիրաւորներ կը դարմանուին անոնց մէջ: Բացի այդ միւս քաղաքներուն մէջ ալ նորանոր հիւանդանոցներ կը բացուին: Թուրք կառավարութիւնը Տիարպէքիրի մէջ, 15 քիւրտ երեւելիներ ձերբակալած եւ բանտարկած է:

Թէնտիւրիքի, Սիփանի եւ Գալտըրանի կողմերէն Հայտարան, Խալիդան, Շիքակ եւ Ձէլալէ աշիրէթները նոր ուժեր դրկած են Էղրին պաշարող կամ այդ շրջաններու մէջ գտնուող Թրքական ուժերուն վրայ, Խալիտ աղա, Մամօ պէյ Խալիս պէյ եւ Ֆէրզէնտէ պէյ կը ղեկավարեն այն ուժերը որոնք կ'արշաւեն Էղրիի վրայ:

Կ'ըսուի թէ Էղրիի ժանտարմայի հրամանատար Ցէմիր փաշա Պայազիտի վրայ նոր յարձակման սկսած է, ուր կը գտնուի այժմ Թրքական բանակի կեդրոնը: Այս յարձակումը սարսած է Թուրքերու տրամադրութիւնները եւ մեծ վախ պատճառած անոնց:

Քրտական ուրիշ մէկ կարեւոր կեդրոն է վերան Շեհիրը որ մինչեւ հիմայ լուռ էր: Այս վերջին դէպքերը հոն ալ մեծ ոգեւորութիւն ստեղծած են եւ անոր աշիրէթները ոտքի ելած են եւ կարեւոր ուժեր ճամբայ հանած են անծանօթ ուղղութեամբ: Միեւնոյն պատրաստութիւնները տեսած են նաեւ Ցէրսիմի աշիրէթները: Ցէրսիմի մէջ ֆիւրտերը սպաննած են Յաիտ Բիգայի հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող 12 հոգինոց Թուրք ծիաւորներու գումարտակ մը:

* * *

Թուրքերը վախնալով որ Քիւրտիս գազայի նախկին սահմաններուն մէջ գտնուող ֆիւրտերն ու իսլահիէ շրջաններուն մէջ գտնուող ֆիւրտերը միանալով յարձակում գործեն իրենց սահմաններուն մէջ, 3000 զինուոր տեղաւորած են իսլահիէ, Թերթը մամուլի տրուած պահուն տեղեկացանք որ բուռն Թափով զինուորական կեդրոնացումներ կ'ընեն Թուրքերը սուրիական սահմանի միւս մասերուն մէջ: Այնթապէն եւ Մարաշէն պատրաստ ուժեր դրկուած են Քիլիս, ուր այժմ 1,000է աւելի զինուորներ կը գտնուին հոն:

«Ազդակ»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Անկայուն Գերմանիան

Ութը ամիսէ ի վեր, Գերմանիոյ խորհրդարանը կ'ապրէր օրը-օրին։ Ո՛չ սոցիալ-դէմոկրատ չափաւորներու հաւախմբումն ու կազմալուծումը, ո՛չ կեդրոնականներու զինակցութիւնը ու գժտութիւնը, ո՛չ ալ Հինտէնպուրկի անձնական միջամտութիւնները կրցան լուծել քաղաքական բարդութիւնը, որ Տօքթ. Շտրեսեմանի վերջնագիրը յառաջացուցած էր։

Վարչապետ Պրիւնինկ, պարտուած իր տնտեսական ծրագրին առթիւ, վերջապէս լուծուած հռչակեց Ռայխսթագը։ Տնտեսական տագնապի օրերուն, քաղաքական այս երկարայրի զէնքի զործածութիւնը նպաստաւոր արդիւնքներ կրնա՞յ տալ։ Խիստ կասկածելի է։ Ուստի, քննենք թէ ինչո՞ւ Տօքթ. Պրիւնինկ ուզեց այսքան լայծուն գետնի մը վրայ պայքարելու։ Ի՞նչ ակնկալութիւններ պիտի ունենայ 14 սեպտ.ի նոր ընդունելութիւններէն։

Ռայխսթագի լուծուիլը անխուսափելի հետեւանքն էր իրարու հետ սերտօրէն լծորդուած երկու տագնապներու — տնտեսական եւ քաղաքական։ Տնտեսական տագնապը կը կայանայ, արդիւնաբերութեան նուազումի, միլիոնաւոր անգործներու, հոդագործներու անանկութեան, պիւտճէի աշտակն բացի եւ նորանոր տուրքերու հաստատման մէջ։ Իսկ քաղաքականը կը կայանայ միջին եւ մեծ արդիւնաբերողներու ըմբոստութիւնը հանդէպ սոցիալ դէմոկրատներու իշխանութեան եւ մանաւանդ հանրային նպաստները ու օրավարձքերը նուազեցնելու ձգտումին մէջ։

Վարչապետ Պրիւնինկ փորձեց տնտեսականը քաղաքականով լուծել։ Ենթադրելով որ, իբր թէ ընկերվարականներու տնտեսական քաղաքականութիւնը, Գերմանիան ուղղակի սնանկութեան պիտի առաջնորդէր, ան բրտօրէն խզեց հանրապետականներու — ընկերվարական, դէմոկրատ, ժողովրդային համախմբումը եւ հակեցաւ աջակողմեաններուն։

Արդարեւ, սոցիալ-դեմոկրատներու տնտեսական ուղեգիծը եղած էր, խուսափիլ փոքր հարկատուները խրտչեցնող տուրքերէ եւ ամբողջ ծանրութիւնը բարդել մեծ արդիւնաբերողներու վրայ։ Իսկ Պրիւնինկ, ընդօրինակելով Բուանքարէի դրութիւնը, ուզեց պետական պիւտճէն հաւասարակշռել միջինէն վար եւ փոքր առեւտրականներուն վրայ նորանոր տուրքեր հաստատելով։

Գերմանիոյ տնտեսական կացութիւնը կը պահանջէր բացառիկ եւ արմատական միջոցներ։ Մինչդեռ Պրիւնինկի հետապնդածը դասակարգեր ճնշելու ծանօթ միջոցէն տարբեր առաւելութիւն չունէր։ Թերեւս, այս աչառու օրէնքն ալ թոյլատրուէր, նայած տագնապի ծանրութեան, եթէ անոր քաղաքական պայքարի հանգամանք մը չտրուէր։

Պրիւնինկ, հաւաքելով իր շուրջը կաթոլիկ ազգայնականները, եւ ժողովրդայիններ, դասալիք պահպանողականները ինչպէս եւ քրիստոնեայ ընկերվարականներու խմբակը, ան կը յուսար յանդուգն նշանառութեամբ մէկ քարով երկու թռչուն որսալ — վարկաբեկել սոցիալ-դեմոկրատներու վարկը եւ պառակտել Հիւկենպէրկի հաւատարիմ ծայր աջակողմեան քրիստոնեայ — սոցիալիստները (raciste)։

Գուցէ առարկեն, թէ Պրիւնինկ զէպի աջ հակեցաւ, որովհետեւ ընկերվարականները համակրանքով չպատասխանեցին իր կոչին։ Այդ սխալ է. ձախակողմեանները իրաւախոհութեան ապացոյցը տուած էին, եւ ընդհակառակն, Պրիւնինկ նախընտրեց աջակողմեանները նեցուկ ընել ոչ թէ հարկադրաբար, այլ կամովին, վասնզի քաղաքական այդ դարձուածքը աւելի կը հաժապատասխանէր իր կուսակցական համոզումներուն։ Պահպանողականի հնացած քնազդը, որ տակաւին կը հրահրէ շատ մը կեդրոնականներու սրտերը, «կարգ ու կանոն»ի խորագրով վերջ ի վերջոյ հակաժարքսիստական զոյն առաւ։

Չեմ ըսեր, թէ կեդրոնի ձգտումը, ազատել ընկերվարականներու խնամակալութենէն և միջինն տարբերէն կառավարական զանգուած մը կազմելը անիրաւ էր։ Բայց քաղաքականութեան տարրական պայմանն է զատորոշել ինչ որ կարելի է կամ անկարելի։ Արդ, լուծուած Ռայխսթագին մէջ անհնար էր ճարել կառավարելու համար բաւականաչափ չափաւոր ուժեր։ Սոցիալիստները անվստահելի հռչակուած էին, դարպասուելիք կային ազգայնականները եւ հակավայրագականները։ Պրիւնինկ չորս ամսուան մէջ զանազան մենաշնորհներ շռայլեց. առանալու անոնց բարիկամեցողութիւնը կամ գէթ չէզոքութիւնը։ Կը յուսար թէ ժողովրդավար լիով չհնչեցող այդ տարրերը յանկարծ պիտի ներշնչուէին հանրապետական չեմ պիտեր ինչ զգացումներով։

Այն ժամանակ, երբ Հիւկենպէրկ — Հիտլէրի միացեալ սառաւարտակիրները աւելի բարձր գլուխ կը ցցէին, երբ միջազգային տնտեսական տագնապը մտահոգիչ պայմաններու մէջ նետած է գերմանացի աշխատաւորը եւ փոքր հողատէրը, երբ Շունկի ծրագրի հատուցման համար անհրաժեշտ էր առանձնաշնորհեալ դասի հաւատքական զոհողութիւնը, կեդրոնը մեծագոյն սխալը գործեց, հակառակ բոլոր ապացոյցներուն, կարծելով թէ ինք աւելի ընկերային իրաւունք ունի հակելու զէպի զէպի ալ քան ձախ եւ թէ իրեն աւելի ձեռնտու է դարպասել ազգայնականներուն քան թէ համաձայնութեան գետին մը գտնել սոցիալիստներուն հետ։

Եւ ձախլիկ ռազմավարութեամբ, պայթեցնելով Գերմանիոյ ներքին քաղաքականութեան հաւասարակշռութիւնը, կեդրոնը ինկաւ արկածախընդրութեան մը մէջ, որուն առաջին զոհը ինք եղաւ։ Սաքսոնիոյ վերջին ընտրութիւններուն մէջ, ընկերվարականները պահեցին իրենց դիրքերը, մինչդեռ ժողովրդայինները եւ դեմոկրատները հակայական ինաւանիրու ենթարկուեցան, որոնցմէ նպաստաւորուեցան երկու ծայրագոյն, նոր, գործազուրկ աշխատաւորները քուէարկեցին ի նպաստ համայնավարներուն, իսկ անանկացած երկրագործները՝ քրիստոնեայ՝ ընկերվարականներու (raciste)։ Այսպէսով, վարչապետ Պրիւնինկ, փաստօրէն անկարող եղաւ լուծելու ոչ տնտեսական տագնապը եւ ոչ ալ քաղաքականը, որուն յաւակնութիւնը ունեցած էր։

Ուրեմն, պահպանողականի հոգեբանութեան եւ ընկերվարականի գաղափարականութեան ժամ պայքարը Գերմանիան առաջնորդեց քաղաքական քաոսուղիի մը, որ յանգեցաւ Ռայխսթագի լուծման։ Բարեբախտաբար, ժողովուրդը իր խօսքը ունի 14 սեպտ.ի նոր ընտրութիւններուն ատեն, ուր պիտի տիրապետեն երեք գլխաւոր հարցեր։

Կարեւորագոյնը տնտեսական տագնապն է դարձեալ։ Խորհրդարանը դատապարտած էր վարչապետին տնտեսական լետաշրջութիւնը եւ նախագահն ալ խորհրդարանը։ Վայմարի սահմանադրութեան 48րդ յօդուածը նախագահին իրաւունք կու տայ լուծելու խորհրդարանը, բայց երբէք հրամանագրելու նաեւ մերժուած օրինագիծը։ Գերմանիա այսօր ենթարկուած է տնտեսական դիկտատուրայի։ Ուստի դիւրին է գուշակել՝ որ ալ կամ ձախ ամենատաք կուիւը պիտի ժողուի նոր տուրքերուն, տնտեսական նոր օրէնքներու շուրջ, որոնք հակասահմանադրական միջոցով պարտադրուած են։

Յետոյ պիտի արծարծուի նախագահ Հինտէնպուրկի հարցը։ Ծերունի հերոսը վերջերս բացայայտ կողմնակալութեամբ նետեց իր անսահման կամքը եւ հմայքը ազգայնականներու կողմին մէջ։ Հետաքրքրուող կողմերը անխնայ պիտի օգտագործեն անոր կնքահայրութենէն, նոյնիսկ կարելի է ըսել թէ Տօքթ. Պրիւնինկի միակ բախտի քուէն է ան։

Ու այս ամէնքին խորքն ու վրան պիտի տիրապետէ ընկերային պայքարը, անողոք բախիւնը ընկերվարականի եւ ազգայնականի, աշխատաւորի եւ դրամատէրի. նաեւ գերմանական ֆաշիսմի (քրիստոնեայ-սոցիալիստ), որուն «Տրէշայինն» վարդապետութեան մէջ եղբայրասպան ատելութիւնը կը հաւասարի միայն հրեայի անյագուրդ ոխը, շովինիզմին հետ կայսերապաշտի կիրքը։

Վերջապէս, ի՞նչ զոյն պիտի ունենայ, կրքերու յորդումէն զոյանալիք Ռայխսթագը, կարմի՞ր թէ ճերմակ։ Սակայն նը-կատելով ուժերու քանակը եւ բազակցութիւնը, վստահօրէն կարելի է ըսել թէ, մեռնողին նման, ան անզոյն պիտի ըլլայ։ Ոչ մէկ միատարր մեծամասնութիւն կարելի է յուսալ։ Գերմանի խորհրդարանական կազմին կը պակսին տակաւին փորձառութիւն, ճկունութիւն, հանրապետական կեանքի յստակ ըմբռնողութիւն եւ մանաւանդ պետական մեծ դէմքեր, ինչպիսին էր Շթրէզման։ Ասոնք պատճառներ են, որ տնտեսական եւ քաղաքական անորոշութիւնը տեւականանայ։

ԱՐՄԱՆ Կ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ՉԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲ ՈՒ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵՒ ԹՐԱԿՈՅ ՄԷՋ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԻՆ ՎՐԱՅ

1922 թուականին, յունական բանակի կողմէ Փոքր Ասիոյ մէջ գրաւուած հողամասերու պարպումէն վերջ Ամերիկեան Նպաստամատոյցը, Ազգ. Խաչանութեանց համագործակցութեամբ, կը սկսի Յունաստան փոխադրել, Թուրք եւ քիւրտ տուներէ եւ որբանոցներէ ազատագրուած հայ եւ յոյն որբ ու որբուհիները։

Այս կերպով, Սեբաստիոյ, Խարբերդի եւ շրջանի որբերու մէկ մասը, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ եւ Իզմիրի ամերիկեան եւ հայկական որբանոցներու տղաքն ու աղջիկները կը փոխադրուին Յունաստան։ Բորֆու, Սիրա, Կորնթոս, Խալքիս, Օլօբօս, Իտիփսօս եւ Աթէնք հաստատուած որբանոցներ տասնեակ հազարով որբ ու որբուհիներու ապաստանարան կ'ըլլան։

Ամերիկեան Նպաստամատոյցը կը սկսի յարմար դաշտեր փնտռել, չափահաս տղաքն ու աղջիկները ինքնապահ դարձնելու համար։ Այս տեսակէտով, Եգիպտոսի ու Պուլկարիոյ կարդին, նպաստակայարմար գետին մը կը նկատուի նաեւ յունական Մակեդոնիան եւ Թրակիան։

Որբ ու որբուհիներու առաջին կարաւանը Հին Յունաստանի որբանոցներէն Քավալա կուգայ 1923ի մարիսին։ Քավալա քաղաքին եւ Տրաժայի մօտ գտնուող Զաթալճա եւ Էտիրնէճիկ գիւղերուն մէջ, Նպաստամատոյցի կողմէ կը հաստատուին որբանոց-կայաններ. ուր տղաքն ու աղջիկներ, ժամանակ մը մնալէ վերջ՝ կը սկսին քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ, հողագործներու եւ ընտանիքներու քով տեղաւորուիլ, ամսական եւ տարեկան պայմանագրութիւններով։

Աթէնքի եւ Սելանիկի ազգ. իշխանութիւնները կ'ընդդիմանան որբուհիներու օտար տուներու մէջ տեղաւորումին։ Այս պատճառաւ անոնց մէկ մասը Աթէնք կը վերադարձուի եւ մէկ մասն ալ կը փոխադրուի Եգիպտոս եւ Պուլկարիա։ Նպաստամատոյցը կը շարունակէ միայն որբերը ցրուել։ Իրենց յօժար կամքով Մակեդոնիա մնացած որբուհիներն ալ կը տրուին հայ եւ յոյն ընտանիքներու, իբր որդեգիր եւ կամ աշխատաւոր։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

1923-1926 (այս թուականէն վերջ՝ հայ որբեր չեն ղրկուած Մակեդոնիա), Հին Յունաստան փոխադրուած հայ որբերու ընդհանուր թիւն է 2550։

1923 - 1929 հետեւեալ փոփոխութիւնները եղած են.

Փոքր տարիքի եւ հիւանդութեան պատճառաւ Հին Յունաստան վերադարձած են 400, Հայաստան մեկնած են 220, Ծրանսա մեկնած են 230, Եգիպտոս մեկնած են 120, Սուրիա մեկնած են 70, զանազան երկիրներու մէջ գտնուող (Յունաստան, Պուլկարիա, Ռումանիա, Ամերիկա) իրենց ազգականներուն մօտացած, 630, Հիւանդութեան եւ արկածներու հետեւանքով մեռած 20։ Գումար՝ 1720։

Որով Մակեդոնիոյ մէջ կը մնար 830 որբ։

* * *

1923 - 1924 Հին Յունաստանէն Նոր Յունաստան փոխադրուած հայ որբուհիներու ընդհ. թիւն է 750, 1924ին Աթէնք վերադարձած են 50, 1924ին Եգիպտոս եւ Պուլկարիա ղրկուած 300, 1923-1929 զանազան երկիրներ իրենց ազգականներուն մօտացած 200, Հայաստան մեկնած 50, ամուսնացած 126, մեռած 3։ Կը մնան 750 - 729 = 21։

Ուրեմն, այսօր (1930ի սկիզբը) Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ մէջ կը գտնուին 830 չափահաս որբեր եւ 21 որբուհիներ, առանց հաշուելու ամուսնացած աղջիկները։

Ներկայիս, այս տղաքն ու աղջիկները գլխաւորաբար կը գտնուին, Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ հետեւեալ հինգ շրջաններուն մէջ. 1. Սէրէզի շրջան, 2. Քավալայի շրջան, 3. Տրամայի շրջան, 4. Թրակիոյ շրջան, 5. Սելանիկի շրջան։ Տեղաւորուած են այս շրջաններու պատկանող 73 քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ։

Ստորեւ կուտանք այս քաղաքներու եւ գիւղերու անունները եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրին մէջ գտնուող տղոց թիւը։ Կարգ մը գիւղերու անունները փոխուած ըլլալով, հին անուններու քովը դրած ենք նորերը։

ՍԻՐԻՉԻ ՇՐՋԱՆ

Քաղաքներու եւ գիւղերու Որբեր

Սէրէզ 45, Նիկրիթա 28, Տէմիր Հիսար (Սիտիրօ Քասթրօն) 2, Սուպաշ (Նէօ Սուլի) 18, Վէզնիքօ (Մօնիքօն) 35, Տօվիստա (Փափա) 40, Նուսքա (Տաֆնուտի) 50, Սարմսաքլի 10, Թոփալիանի (Խրիսօ) 22, Բօրնա (Ղազարոս) 16, Հօրօվիստա (Այոս Խրիսթոֆորոս) 6, Զիլահօվօ (Նէա Զիհնա) 23, Անկիսիա 12, Վիթասթա 5, Ռոտոլէվոս 19, Քիւփէօյ (Փէօրի)8 Սէվաղրօս (Միքրօսուլի) 8, Փրովիսթա 3, Ալիսթրատի 19, Հաւազքօս 8, Ճինճօս 2, Տաֆնի 2, Քուչօս 1, Մանտրաքի 3, Տէրվիշան 3, Մէնէրկիճ 2, Նիհօր 1, Քավալա 88, Փրավի 11, Սարը Շապան 8, Տիանիզ 5, Փալիհօր 24, Իլէֆթիրա 6, Միտիա 1, Նուգլա 2, Տրէզնա 3, Քարիանի 2, Փօտօ Հօրիանի 2, Սէյլան 6, Զիկօս 3, Պատէ 1 Զիֆթլիք 2, Պօլինօզ 3, Տրամա 35, Տօքսաթ 43, Զաթալճա 7, Ռավիքա (Քալիթիրօս) 3, Էտիրնէճիկ-Անտրիանի 18, Գրբեա 3, Նուսրաթլի (Նիքիֆօրոս) 7, Պօրազան 4, Քավրելի - Էհիօն 3, Զարիֆ 3, Օլա 2, Բուրլար — (Քօմինինա) 1, Պուիյէ 3, Փրօսօչանի 10, Քարլը Քօվա (Միքրոբօլիս) 5, Էյրի Տէրէ (Քալի Րէա 2, Կրա Մէնիչա 1, Րէսիլօվա (Խարիբօվէնի) 1, Քալապաք 2, Քարաճա Քէօյ 1, Քսանթի 28, Զիղօս 10, Ենիճէ 4, Քիրէճիլէր 1, Քօմօթինի 6, Տէմէ Ադաճ 6, Սելանիկ 23, Իզվօրան (Հալքիտիքի) 2։ Ընդհ. գումար՝ 830։

21 որբուհիները կը գտնուին Քավալա (8), Տրամա (7), Քսանթի (4), Սէրէզ (2)։

Վերոգրեալ թիւերը մինչեւ հիմա ալ փոփոխութեան ենթակայ են։ Կարգ մը տղաք, միշտ միեւնոյն շրջանին եւ գիւղին մէջ չեն մնար։ Ասկէ զատ, ամէն ամիս մէկ-երկու հոգի կը մեկնին արտասահման, մանաւանդ Եգիպտոս, Սուրիա եւ Ֆրանսա։

Որբ ու որբուհիներու մեծագոյն մասը Խարբերդի եւ Սեբաստիոյ շրջանէն են, մեծամասնութիւնը 17-24 տարեկան։ Կան նաեւ 50 տղաք եւ աղջիկներ, որոնք 16-18 տարիք ունին։

* * *

Ահա քանի մը ամփոփ տեղեկութիւններ, այս աղջիկներուն եւ մանաւանդ տղոց ընդհանուր կացութեան վրայ։

Որբուհիները մեծ մասամբ ամուսնացած եւ մեկնած են Քավալայի, Տրամայի, Քսանթիի եւ Քօմօթինի հայ հասարակութեանց։ Կան նաեւ երկու տասնեակ որբուհիներ գիւղերու մէջ. ամուսնացած նախկին որբերու եւ հայ երիտասարդներու հետ։

Այս ընտանիքները բոլորն ալ, կ'աշխատին ու կ'ապրին եւ հետզհետէ իրենց տնտեսութիւնը կը բարելաւուի։ Մնացած 19 ազատ որբուհիները հայ եւ յոյն տուներու մէջ կ'աշխատին եւ ամէն տեսակէտով լաւ են։ Շատ չանցած, անոնք եւս կ'ամուսնանան եւ այսպիսով, միանգամընդմիշտ լուծուած կ'ըլլայ այս շրջանի որբուհիներու հարցը։

(Շար.) ԿԱՐԻՆ

ՀԵՌԱԻՈՐ ԶԱՅՆԵՐ

ՊԵՐԻՍՕ

Միանգամայն անձանօթ, նոր ու թերեւս խորթ հնչէր մեր ականջին Պէրիսօ կոչուած փոքրիկ վայրը, եթէ բախտի դառն խաղերու պատճառաւ, հոն նետուած չըլլային աշխարհի բոլոր հովերէն հալածուած քանի մը տուն հայրենակիցներ։

Ընդամենը 30-40 տուն, Սեբաստացի վաճառականներ, երգիչ-նուագիներ, Զանազքալէցիներ եւլն., որոնք իրենց օրապահիկի համար քշուած են այս ամէն հրապոյրէ զուրկ վայրը, մեր հազարաւոր ժառացուած ու լքուած գաղութներու վրայ նոր հայ գաղութ մը եւս աւելցնելու։

Պուէնոս-Այրէսէն մէկ-մէկու-կէս ժամուան երկաթուղային հեռաւորութեան վրայ գտնուող այս վայրին մէջ, կը գտնուին Արժանթինի խաշոցագոյն մսի գործարաններէն երկուքը, ուր կ'աշխատին մեր հայրենակիցներու մեծամասնութիւնը ժամական ստանալով 55 սենթ., այսինքն ութժամեայ աշխատանքի մը դումարով օրն օրին հազիւ ապրելու օրապահիկ մը։ Կան նաեւ քանի մը արհեստաւորներ, որու գլխաւոր մասը կը կազմեն կօշկակարներ, աւելի ճիշդը հնակարկատներ։

Ընդհանուր առմամբ նոր գաղթականներ են ասոնք, որոնց մեծ մասը եկած են Յունաստանէն կամ Թուրքիայէն գլխաւորապէս Իզմիրի մեծ աղէտին առթիւ։

Եթէ կայ աչքի զարնող ու մեզ հետաքրքրող մխիթարական երեւոյթ մը, այն է, որ տակաւին թարմ է իրենց մէջ ազգային ոգին ու ներժօրէն կը հաւատան որ, այս դառն, այս ախուր ու յուսահատական օրերը պիտի անցնին, ու հայ ժողովուրդը, ուշ թէ կանուխ, պիտի կարենայ ազատ շունչ պիտի պատմական հայրենիքի մէջ։ Այս պահուս ալ բունդը սիրալօժար բաստ է մեկնելու հայ եթէ միայն անոր դուրսէն փակուած չըլլար իսկ հարազատ զաւակներ Անիկա պատրաստ յանձն առնել ամէն զրկանքն ու նեղութիւն ու միայն ի սէր իր բուն, գալիք սերունդին օսրուանէ սկսեալ իրենց կանութիւն։

Յաւալի, բայց անուրանալի կանութիւն։

Դժբախտաբար ես չունեցայ աւելի մանրէն ծանօթանալու, ստուգելու մեր հայրենակիցներու ճշդորոշ թիւը, բայց ժամաւորը, այսինքն տուն հայկական այդպիսի վայրի մը չափազանց խիտ կեանքը, հակառակ Եւրոպայի մէջ թողած անուններին, այստեղ իր մէջ կը կլանէ ամբողջ շատ անգամ ծնողներ կանուխ տունէն կ'ելլեն կոյանն յոդնած, չարչարուած լորովին ուժասպառ վիճակի մէջ նալու պայմանաւ։

Դեռ հարց ալ է թէ ծնողներն ալ հայախօս որ, այս ցաւէն ալ բաշատ ունինք։

Իսկ Պուէնոս-Այրէսի դործարանական մասնաճիւղի փակուելու լուրն պէս, շնչակտուր Պ հասնի ետեւցած գոյքերը դառնալու, որովհետեւ նոնաղրի, այդ իրաւունք է եղեր, եւ առանց երկբաղդատ մտածելու, քանի թոռներ, սեղան եւն. հանելով, գոյացած դրպանը դնելով շատ սրտով Պուէնոս-Այրէս բաղաքանան։

Ահա գործունէութեան զոյն եղանակը...։

Ու հիմա այդ թշուրիկ ու մոռացուած հայ թը զուրկ է լոյսի իր անկիւնէն, ուր մեր իրենց հայրենի լեզուն վէին։ Առայժմ, այսքպէտք. գոնէ գիտնան զուն։

Բայց, աւա՛ղ, երեսուն մը համար զոցուած դուռը, իրերը աճուրդուած, հաշիւը փակուած Իսկ այս կը կատարուի նոս Այրէսէն ընդամէնը մէկուկէս ժամուան հեռաթեան վրայ, ուր հարիւրաւոր միութիւններու եւ զան կազմակերպութիւր թիւր առասպելական է հասած, ուր, վերջապէս, գտնուի հայ գաղթականը իր այնքան գեղեցիկ ուած ծրագիր կանոնադրութիւններով հայ մանուկներու ազգային թութեան հոգ տանիլ, ընթերցարան եւ լսարան տատել, եւն. եւն.։

ՅԱԳՉՎԱԾ ՑՈՒՑԱԿԸ

ՎԱՂԱՐՅԱՆ ՍՈՒՐԵՆ

Մարտ գաղթական 3-4 հարյ. դիմաքանդ տան հետքերով գնում, ժամանակին ապրած մարդկանց ոգին զգում, նրանց ցավերն ու ուրախությունները հոգում, նրանց ապրումներն ու մտորումները կիսում՝ 3-4 ընկեր ամեն օր հանդիպում ենք Երևանի տարբեր թաղամասերում, 3-4 ընկեր ամեն օր ներկայանում ենք մեր հարցազրույցի հերոսներին

ները, որոնք սկսած են խեղդել երկիրը, պէտք է նաեւ նուազեցնել տուրքերը, հաստատել ընդհանուր քուէարկութիւն, մամուլի ազատութիւն առանց սահմանափակման, վերջապէս, եւրոպական պետութիւններու հետ, աւելի սերտ գործակցութիւն, առեւտուրի ազատութիւն: Նոր կուսակցութիւնը պիտի աշխատի որ օտար դրամագլուխը աւելի ազատ մուտք գործէ Թուրքիա:

Կուսակցութեան գլուխը պիտի գտնուի Ֆէթհի, որ Քէմալի մտերիմն է եւ Տրիպոլսոյ ու մեծ պատերազմներուն, կռուած է անոր հետ: Արդէն Ազգ. ժողովի 65 անդամներ միացած են անոր :

Կ'ըսուի նաեւ թէ Լոնտոնի Թուրք դեսպանը Ֆէրիտ մտադիր է վտնել նոր կուսակցութեան մէջ եւ վարել անոր ընդհ. քարտուղարութիւնը: Այս պարագային, Քէմալ ուրեմն պիտի ստիպուի երկու նոր դեսպաններ նշանակել մէկը Փարիզի, միւսը Լոնտոնի համար:

Թուրք հաւատացեալները

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցան ծխախոտի գործարանէն հինգ բանուորներ՝ երկրին դէմ դաւադրութեան եւ հակազինուորական բրոբականտի մեղադրանքով: Իբր թէ անոնք Օգոստոս 1ի առթիւ հակազինուորական ցոյց մը կազմակերպելու չանք են թափեր Պոլսոյ ծխախոտի գործաւորներուն մէջ: Թուրք մամուլը կը գրէ թէ անոնց նպատակն էր կառավարութիւնը տապալել:

Ակկից գատ, Պոլսոյ ոստիկանութիւնը առջի օր ձերբակալեց նաեւ 34 անձեր, որոնց 5ը կին, երեք ամբաստանութիւններով, — Համայնավար քարոզչութիւն, «կարմիր Սթանպոլ» անուն թերթի մը գաղտնի հրատարակութիւն, գրգռիչ թռուցիկներու տպագրութիւն:

Հիւսիսի գործադուլը

Գործաւորական կազմակերպութեանց ղեկավարները դիմում կատարեցին Նոռի նահանգապետին, որպէսզի միջնորդէ եկք մը գտնելու համար, բանուորներու եւ գործատէրերու միջեւ:

Երկու օր է հանդարտութիւն կը տիրէ Լիլի մէջ ու թէեւ իրականութեան մէջ ոչինչ կայ փոխուած եւ բոլոր կողմերը կը կենան ամուր իրենց դիրքերուն վրայ, սակայն թուլութիւն մը զգալի է եւ կարելի է յուսալ թէ շատ չանցած, համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ բանթողներուն եւ գործատէրերուն միջեւ:

Համաձայնութիւնը հաւանաբար հիմ ունենայ գործաւորներու օրավարձքի յաւելման պահանջը,—ժամական 25 սանթիմի յաւելում: Ութսուներեք գործարաններ արդէն այս հիման վրայ տեղի տուած են: Մընէնի մէջ, բանուորական հաւաքոյթի մը ընթացքին, որոշուեցաւ աշխատանքը շարունակել այն գործարաններուն մէջ, որոնք արդէն զոհացում տուած են:

Ստալինի դէմ դաւադրութիւն

Մոսկուայէն վարշաւիա հասած լուրի մը համաձայն, «կրասնայա Գազէտա» բոլշեւիկեան թերթը կը գրէ թէ Ստալինի դէմ սարքուած դաւադրութիւն մը երեւան ելած է: Դաւադիրներն են թնդանօթաձիգներու 18րդ գօրագունդին սպաները:

Դաւադիր բոլոր սպաները կը պատկանին համայնավար աջ հատուածին: Բոլորն ալ ձերբակալուած են: Բազմաթիւ ձերբակալումներ եւս պիտի կատարուին:

Ձերբակալուած է նաեւ ուկրայնական ինքնավար եկեղեցիին պետը՝ Փիմիէն եպիսկոպոսը՝ Չեկայի գործակալներուն կողմէ եւ սեռուած է Մոսկուայի բանտը:

Ամերիկայի երաշտը

Նախագահ Հուվըը, այս հինգշաբթի օրուան համար խորհրդակցութեան կանչեց կառավարիչները այն նահանգներուն, որոնք կը տառապին երաշտէ: Խորհրդակցութեան պիտի դրուի յառաջ եկած վնասներու դարմանումի հարցը:

Զանազան նահանգներէ տրուած տեղեկագրերը ցոյց կուտան թէ մօտ մէկ միլիոն անձեր՝ այսինքն Ամերիկայի բնակչութեան հարիւրին 12ը վնասուած են տիրող չորութենէն:

Նախագահը հրահանգեց կարմիր-Խաչին որպէսզի անհրաժեշտ օգնութիւնը փութացնէ տաքի զոհերուն:

Կարմիրներ Չինաստանի մէջ

Կարմիր ուժերը կը յառաջանան դէպի Քիու Քիանկ կարեւոր նաւահանգիստը: Եանկ Զէյի հարաւային կողքին վրայ, որ գրաւուած է համայնավարներուն կողմէ, կը նշմարուին 10ի չափ այրող գիւղեր. բազմաթիւ փախստականներ կ'ապաստանին Քիու - Քիանկ ու զարհուրելի դրուագներ կը պատմեն կարմիր զօրքերու վայրագութիւններէն. Զանկ-Շայէն Շանկայ հասած են փախստականներ, որոնք կը պատմեն թէ քաղքին համայնավարներու կողմէ գրաւման ընթացքին, երբ հարիւրի չափ անձեր գլխատուեցան, ժողովուրդը՝ 50,000ի չափ, դաշտերը փախաւ, ուր կը թափառի տակաւին: Խանութները կողոպտելէ վերջ, համայնավարները կրակ կուտային շէնքերուն եւ կը ստիպէին անոնց տէրերը որ ծնան իրենց այրող խանութին մէջ:

Համայնավար սուրհանդակներ Հանքէուլի ազգային դրամատունէն պահանջեցին որ իրենց յանձնէ 100000 տոլարի փրկագին, մերժման պարագային, քաղքին վրայ յարձակելու սպառնալիքով:

Ամերիկեան, անգլիական, ֆրանսական եւ ճափոնական կառավարութիւնները ներկայիս կը խորհրդակցին, միասնաբար ձեռք առնելու համար նաւային միջոցներ, ի պաշտպանութիւն եանկ Զէ գտնուող իրենց հպատակներուն:

Այդ միջոցները պիտի կիրարկուին այն առեն միայն երբ Նանքինի կառավարական ուժերը չկարենային պէտք եղած պաշտպանութիւնը ապահովել օտարականներուն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՌՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ Զ Ե. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ՈՒՐԲԱԹ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

կը նախագահէ՝ ՆԵՐՍԷՍ ՕԶԱՆԵԱՆ

ՆԵՐԿԱՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՈՒԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Մուտքը ազատ է — Ձաշը միասին քերել

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ժողովը այսօրերնեքշը. իրիկուն ժամը 9ին, Ցլորիա ճաշարանը:

Գ Ա Հ Ա Ռ

Լիոնի Շամագասպ խումբի ժողովը վաղը Ջորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրաղարանի սրաիը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատետրով:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հիմնի ֆանգանակութիւնը.—

Պ. Տիրատուրեան, Գրաթլըեան, Ա. Պասմաճեան, Տ. Մէլվիեան, Մ. Մազմանեան, Քլունճեան, Ա. Մալխասեան, Յ. Քէչիչեան, Խ. Զոքարեան, Ա. Պասմաճեան, Խ. Խոտոեան, Ա. Նալպանտեան, Մ. Տէրտէրեան, Գ. Բարդուղեան, Յ. Յովսէփեան Օ. Ալէքսանեան, Ս. Գըզըլեան, Կ. Մարտիկեան, Ճ. Զայալարզեան, Մ. Ղազարեան, Ա. Ղարիպեան, Յ. Ագըլըեան, Ոմն, Յ. Տէր Ներսէսեան, Կ. Վարդանեան, Լ. Գասպարեան, Մէֆէրեան, Ա. Խաչատուրեան, Գ. Մարտիրոսեան, Պ. Էլմասեան, Ս. Կարապետեան, Մ. Քէլէքեան, Խ. Շալվարճեան, Գազանճեան, Պըչաղճեան, Մ.Մարգարեան, Պ. Պագըրճեան, Նալպանտեան, Ա. Ղազարեան, Ֆիշեան, Օր. Սահակեան, Սիլլագեան, Ն. Կիւլիւղեան, Ներկաբարեան, Կիրակոսեան, Պաղտասարեան, Ալանեան, Մ. Ադաքլեան, Ս. Մարտիրոսեան, Գարատաչլեան, Զարուկեան, Տիկ. Զիւլեան 5ական ֆրանք:

(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Կը փնտռուի ցարութիւն սիրվէնեան: Իմացնել «ցառաջ»ի վարչութեան:

— Պրուսայի Մեծ Նոր դիւղէն Յակոբ Զուկեան կը փնտռէ իր քոյրը Շողկատ Էրճէրեան եւ քեռայրը Խաչիկ Լէպոնեան որ երկու տարի առաջ Պրինեոլ (Ֆրանսա) եղած են: Կը փնտռէ նաեւ իր միւս քոյրը Վարսենիկ Քէսայեան եւ քեռայրը Մկրտիչ Քէսայեան: Կը կարծուի թէ Մարսէյլ կը գտնուին: Իմացնել՝ Յակոբ Զուկեանի, Ուլիցա Պէլչէվաքա No. 2, Ռուսճուք, Պուլկարիա:

— Կը փնտռուի Եղիսաբէթ Օհանեան 4 տարիէ ի վեր տեղեկութիւն չունինք իր մասին: Կը կարծուի թէ Եայաճըմամուսնացած է եւ կը գտնուի Պէյրութ կամ Պաղտատ (Միջագետք): Իմացնել Տիկին Ազաւնի Մինասեանի, Usine de Gromelle, St. Saturmin les Avignons, (Vaucluse) France.

STUDIO D'ART MANOUK

Մարսէյլի գեղարուեստական ուսանկարչատունը՝

116 La Canebière

ուր պիտի գտնէք արուեստի կատարեալ բաւարարութիւն, ինչպէս նաեւ ամառնային բացօդեայ ժամանցներու համար ընտիր մեքենաներ ամէն պիտոյքներով: Վճարումներու դիւրութիւն: Ցափաւոր գին:

ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմրիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՅԸԷՆ,,

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Յառաջիկայ Նոր Տարիին լոյս պիտի ընծայենք հայցէագիրք մը «Ամէնուն հայրէն» անունով, հայկական մանրանկար «Պոթէն» մը, պիտի տանք Միացեալ Քանատա բնակող Հայերու հասցէները, ինչպէս նաեւ Հայրենի երկրին համար օգտակար օտար հասցէները: Կը խնդրուի ուրեմն որ, ի սաբնակ ամէն հայ մեզի հաղորդէ, նամակով մը, իր անունը, մականունը, գործը կամ արհեստը եւ ամբողջական հասցէն (փողոցին թիւը եւ անունը, քաղաքը եւ նահանգը, ինչպէս նաեւ հեռաձայնի թիւը եթէ ունի), զորը գրուած որոշ ու յստակ: Այս անուններն ու հասցէները պիտի հրատարակուին առանց որեւէ փոխաբերութեան, ձրիօրէն:

Ակէ գատ, այս գիրքին մէջ ծանուցում տալ փափաքող գործի ... Հայերէն կը խնդրուի անյապաղ մեզի դիմել, ուղեղով մեր ծանուցման սակագինը: Պէտք է հասցէներն ու ծանուցումները մեզի հասնին մինչեւ Սեպտեմբերի վերջը:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Librairie «Arpi», L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20)e

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ — ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ODEON — POLYDOR MARQUE DÉPOSÉE — Columbia

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA

56 RUE PIAT, PARIS (20e), — MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՓՈՆՈՆԵՐ — ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻ

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՓՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խաչմ

Մեծամասնակ գուլպայավաճառ

ՇՐՋՈՒՆ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐ

Այրերու եւ կանանց գուլպաներու գնման համար դիմել MARCEL ROUVEYRE, 1 Rue d'Aguesseau, Lyon.

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնի

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Անարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ — POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ... ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատորիա: Ախտահամ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

WAGRAM AUTO

73 Ave. de Wagram

63 Ave. Gde. Armée

149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը 100 ֆրանքէն:

EMPIRE Միջոց-Շոլ՝ 37 Av. W...

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
13 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1338

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ԳԱԼԱՐՈՒԻ

Պոլսէն հասած լուրերը խիստ յատկանշական են Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան տեսակէտէն: Երկար ժամանակ լռութեան դատապարտուած հանրային կարծիքը վարժուած է միայն ընդունիլ կատարուածը և առնուազն զովքն ընել քէմալական մենատիրութեան:

Ահա, այս լռութեան մէջէն, երբ Պոլսէն լուր կը հասնի թէ Ջէթհի պէյի դեկավարութեամբ նոր քաղաքական կուսակցութիւն մը պիտի կազմուի և թէ Մուսթաֆա Քէմալն ալ համաձայն է այդ քայլին, շռնդալից տպաւորութիւն մը կը թողու թէ Թուրքիոյ ներսը եւ թէ արտասահմանի քաղաքական շրջանակներու վրայ:

Ելովայի մէջ, 48 ժամուան ընթացքին խիստ կարեւոր որոշումներ տրուած են: Տակաւին գործնական կեանքի ապացոյցները կը պակսին թէ ինչ արագութեամբ պիտի ընթանան ղէպքերը, և թէ ի՛նչ նոր ուժերու դասաւորումներ կրնան առաջանալ Թուրքիոյ քաղաքական բեմին վրայ: Բայց նկատի առնելով որ Ելովայի խորհրդակցութեան բուն հեղինակն ինքը, Մուսթաֆա Քէմալն է, և որ այդ խորհրդակցութեան մասնակցած են Ըմմէթ փաշան, Ջէթհի պէյը և ուրիշ կարեւոր քաղաքական ղէմքերը, այժմէն կարող ենք ըսել թէ Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան փոփոխութիւնը աւելի բարդ ծալքեր ունի և թէ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը քաղաքական խոշոր գալարում մըն է և կարող է շատ անակնկալ շարժումներու տեղի տալ:

Ահա թէ ինչո՞ւ.

Մ. Քէմալ իր բացարձակապետութիւնը պահպանելու համար շարք մը վտանգաւոր իթթիհատականներու վերջ տուաւ: կարգ մը կարեւոր ղէմքեր, որոնք իր մեծութիւնը կերտած էին եւ մրցորդներ կը հանդիսանային, չէզոքացուց եւ կրցաւ նսեմացնել անոնց հմայքը: Բայց որոշ յենարաններ ստիպուեցաւ պահել: Այդ կարեւոր յենարաններն էին Ջէթհի պէյը եւ Ըմմէթ փաշան, երկու մրցորդները: Ըմմէթ փաշան աւելի կրճատեցաւ ժամանակ մը իր դիրքը եւ միակը մնաց որ քալեց Մ. Քէմալի կողքին, իբրեւ Թուրքիոյ երկրորդ դեկավարը: Իսկ Ջէթհի պէյը տեղի տուաւ, ու քաշուեցաւ Փարիզ:

Անցած հինգ տարիները Մ. Քէմալի եւ Ըմմէթ փաշայի յաղթական տիրապետութեան շրջանը կը կազմեն: Ու այդ ժամանակաշրջանին հետզհետէ պատրաստուեցաւ այսօրուան հրապարակ եկուած փոփոխութիւնը, որ շարք մը մտահոգութիւններու արդիւնքն է:

Այդ մտահոգութիւններու անձնական պատճառները կարելի է բացատրել Մ. Քէմալի եւ Ըմմէթ փաշայի խուլ մրցակցութեամբ: Ըստ երեւոյթին, Ըմմէթ փաշան կրցած է տիրանալ ժողովրդական կուսակցութեան (Թուրքիոյ միակ օրինաւոր կուսակցութիւնը, որուն նախագահն է Մ. Քէմալը) եւ այնքան ամրացնել իր դիրքը զինուորական եւ վարչական շրջանակներուն մէջ, որ Մ. Քէմալի դիրքը խախտած է: Ու, ահա, քաղաքական ճկունութեամբ մը, Մ. Քէմալ հրապարակ կը քաշէ զօրաւոր ուժ մը, Ջէթհի պէյը եւ իր բազմաթիւ ու անկասկածելի հաւատարիմները քաղաքական նոր կուսակցութիւն մը հիմնելու:

Անձնական դրդապատճառներուն եկան ուժ տալու ներքին եւ արտաքին ծանրակշիռ դէպքերն ալ, որոնք ըստ ամենայնի անձնական պատճառները վարագոյրի ետեւ կը պահեն: Տնտեսական ճգնաժամը տարիէ մը ի վեր կը սաւառնի Ըմմէթ փաշայի կառավարութեան գլխին: Կառավարութիւնը գերագոյն ճիգ մը թափեց այս տարուան սկզբին տնտեսական ճգնաժամին վերջ տալու եւ կարեւոր փոխառութիւն մը կնքելու: Այդ աշխատանքները մինչեւ հիմա չյաջողեցան: Իսկ քրտական շարժումը որ անակնկալ համեմատութիւններ ստացաւ, բոլորովին խանգարեց Ըմմէթ փաշայի հաշիւները: Հակառակ անոր որ զինուորական իշխանութիւնը 80,000 նոց բանակ մը կեդրոնացուց արեւելեան նահանգներուն մէջ քրտական ազատագրական շարժումը խեղդելու, ղէպքերը չժպտեցան Ըմմէթ փաշային: Քիւրտիստանի յաղթականը հռչակուելու: Ընդհակառակն, քրտական յեղափոխութիւնը տարածուեցաւ դէպի Հէքիարի, Սղերդ եւ Մարտին: Ըմմէթ փաշայի ամբաստանութիւնները, որ ուղղուած էին Պարսկաստանի դէմ, հիմա, հարկադրաբար՝ կ'ուղղուին Իրաքի եւ Սուրիոյ դէմ:

Տնտեսական քայքայումը մէկ կողմէ, քրտական անպարտելի ապստամբութիւնները միւս կողմէ, եկան նսեմացնելու Ըմմէթ փաշայի անառարկելի տիրապետութիւնը:

Մ. Քէմալ վայրկեանը յարմար նկատեց թոյլ տալու որ ընդդիմութիւն ունենան երկու քաղաքական կուսակցութիւններ, որոնց մրցումին վրայ պիտի կրնայ պահել իր բացարձակ ուժերը:

Բայց այս իրողութիւնը անհաշտ է դիկտատուրայի հետ: Ու մենք կը կարծենք թէ մրցորդ կողմերը նոր ցնցումներու պիտի առաջնորդեն ներկայ Թուրքիան, որ ծանր գալարումներ կը բռնուած է:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱԿԱԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

«Հայրենիք» այս վերնագրով խմբագրականի մը սէշ կը գրէ (յուլիս 31).

— «Ամերիկեան գոնկրէսի ցանձնախումբը, որ պաշտօն ունի քննելու բոլշեւիկեան գրգռութիւնները ու դաւերը միացեալ նահանգներու մէջ, ուշադրութեան առած է նաեւ Հարաւային Ամերիկան: Ներկայացուցիչներէն մին՝ Ֆիշ, ըսած է թէ Հարաւային Ամերիկայի մէջ ալ կան բոլշեւիկեան գործակալներ, որոնք կը ջանան հակակրանք ստեղծել Միացեալ Նահանգներուն դէմ: Ֆիշ կը յայտարարէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՐԴԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

ԱՅԺՄ ՀԱՅ ՀՈՒՆԱՑ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

(Ի. Եր վերջին տասը)

Ինչպես տեսանք մեր ուսումնասիրութեան ընթացքին, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական հասկացողութիւնները, որոնք ոչ միայն տարբեր են ընդհանրապէս ընդունուած հողային իրաւունքի տեսակէտներից, այլ նոյնիսկ հակադրուում են նրանց։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— «Գործը միմիայն նոր կանոնագրութեան մէջ չէ (այս նախախնդրի առաջին մասում ես ցոյց տուի, որ նոր կանոնագրութիւնը գրեթէ ոչինչ չի նորացնում հին օրէնքների մէջ), որքան հին կանոնագրութեան ոգին ներշնչող ոգու մէջ։ Ինչպէս ասում է Ռուսսօ, «Ամէն ազգ ունի իր ոգին, որի միջոցով նա կառավարւում է, եւ որի ոգին ստեղծում է նրա սովորութիւնները»։ Ահա թէ ինչու ես ասում եմ, որ նոր կանոնագրութիւնը պէտք է ստեղծուի ոչ թէ հին կանոնագրութեան հիման վրայ, այլ հին կանոնագրութիւնը պէտք է ոչնչացուի եւ նրա տեղը նոր կանոնագրութիւն դրուի։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

(Ի. եր վերջին տասը)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՐԴԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

ԱՅԺՄ ՀԱՅ ՀՈՒՆԱՑ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

(Ի. Եր վերջին տասը)

Ինչպես տեսանք մեր ուսումնասիրութեան ընթացքին, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտները, որոնք ոչ միայն տարբեր են ընդհանրապէս ընդունուած հողային իրաւունքի տեսակէտներից, այլ նոյնիսկ հակադրուում են նրանց։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— «Գործը միմիայն նոր կանոնագրութեան մէջ չէ (այս նախախնդրի առաջին մասում ես ցոյց տուի, որ նոր կանոնագրութիւնը գրեթէ ոչինչ չի նորացնում հին օրէնքների մէջ), որքան հին կանոնագրութեան ոգին ներշնչող ոգու մէջ։ Ինչպէս ասում է Ռուսսօ, «Ամէն ազգ ունի իր ոգին, որի միջոցով նա կառավարւում է, եւ որի ոգին ստեղծում է նրա սովորութիւնները»։ Ահա թէ ինչու ես ասում եմ, որ նոր կանոնագրութիւնը պէտք է ստեղծուի ոչ թէ հին կանոնագրութեան հիման վրայ, այլ հին կանոնագրութիւնը պէտք է ոչնչացուի եւ նրա տեղը նոր կանոնագրութիւն դրուի։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

(Ի. եր վերջին տասը)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՐԴԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

ԱՅԺՄ ՀԱՅ ՀՈՒՆԱՑ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

(Ի. Եր վերջին տասը)

Ինչպես տեսանք մեր ուսումնասիրութեան ընթացքին, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտները, որոնք ոչ միայն տարբեր են ընդհանրապէս ընդունուած հողային իրաւունքի տեսակէտներից, այլ նոյնիսկ հակադրուում են նրանց։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— «Գործը միմիայն նոր կանոնագրութեան մէջ չէ (այս նախախնդրի առաջին մասում ես ցոյց տուի, որ նոր կանոնագրութիւնը գրեթէ ոչինչ չի նորացնում հին օրէնքների մէջ), որքան հին կանոնագրութեան ոգին ներշնչող ոգու մէջ։ Ինչպէս ասում է Ռուսսօ, «Ամէն ազգ ունի իր ոգին, որի միջոցով նա կառավարւում է, եւ որի ոգին ստեղծում է նրա սովորութիւնները»։ Ահա թէ ինչու ես ասում եմ, որ նոր կանոնագրութիւնը պէտք է ստեղծուի ոչ թէ հին կանոնագրութեան հիման վրայ, այլ հին կանոնագրութիւնը պէտք է ոչնչացուի եւ նրա տեղը նոր կանոնագրութիւն դրուի։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

(Ի. եր վերջին տասը)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՐԴԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ

ԱՅԺՄ ՀԱՅ ՀՈՒՆԱՑ ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

(Ի. Եր վերջին տասը)

Ինչպես տեսանք մեր ուսումնասիրութեան ընթացքին, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտները, որոնք ոչ միայն տարբեր են ընդհանրապէս ընդունուած հողային իրաւունքի տեսակէտներից, այլ նոյնիսկ հակադրուում են նրանց։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— «Գործը միմիայն նոր կանոնագրութեան մէջ չէ (այս նախախնդրի առաջին մասում ես ցոյց տուի, որ նոր կանոնագրութիւնը գրեթէ ոչինչ չի նորացնում հին օրէնքների մէջ), որքան հին կանոնագրութեան ոգին ներշնչող ոգու մէջ։ Ինչպէս ասում է Ռուսսօ, «Ամէն ազգ ունի իր ոգին, որի միջոցով նա կառավարւում է, եւ որի ոգին ստեղծում է նրա սովորութիւնները»։ Ահա թէ ինչու ես ասում եմ, որ նոր կանոնագրութիւնը պէտք է ստեղծուի ոչ թէ հին կանոնագրութեան հիման վրայ, այլ հին կանոնագրութիւնը պէտք է ոչնչացուի եւ նրա տեղը նոր կանոնագրութիւն դրուի։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

Ես ասացի, որ հայ գիւղացին ունի հողի մասին իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։ Հայ գիւղացին հողի վրայ ունի իր սեփական տեսակէտը, որ ինքնուրոյն է եւ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ոչ մի ուրիշ ազգի հողային իրաւունքի տեսակէտներին։

— Ներկայումս, — շարունակեց նա, — հողի մասին գոյութիւն ունի երեք տեսակ իրաւունք։ Առաջին տեսակը ներկայացնում է հողի մասին ժողովրդական իրաւունքը, որ ստեղծուել է ժողովրդի կենցաղից, նրա սովորութիւններից եւ աւանդութիւններից։ Երկրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին օրէնքները, որ ստեղծուել են պետական իշխանութեան կողմից։ Երրորդ տեսակը ներկայացնում է հողի մասին գիտական տեսութիւնները, որ ստեղծուել են գիտնականների կողմից։

(Ի. եր վերջին տասը)

ՆՅԱԶՎԱՍՑ ՎԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՍԱՍՆ

ՆՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԵՎ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական «Ընտիր պատմվածքներ» հեռագրական շարքի հերթական հատորը լույս է տեսել Երևանում։ Այս անգամ ընթերցողի ուշադրությանն են ներկայացվում հայ նոր պատմվածքներ։ Հատորում տեղ են գտել Ալ. Շիրվանզադեի, Ե. Չարենցի, Ա. Իսահակյանի, Ե. Թադևոսյանի, Ա. Ահարոնյանի, Ա. Մնձուրու, Ա. Ծատուրյանի, Ա. Բակունցի, Ս. Զորյանի, Ա. Ալազանի, Ա. Ռշտունու, Ա. Ղազարյանի, Ա. Ղանալանյանի, Ա. Ասլանյանի, Ա. Ղազանչյանի, Ա. Ղարիբյանի, Ա. Ղուկասյանի, Ա. Ղուկասյանի, Ա. Ղուկաս

են Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան մասին: Մ. Քէմալ փաշան որ ամառը հոս անցուց, խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ըսմէթ փաշայի, Ճէթհի պէյի եւ ուրիշներու հետ, Թուրքիոյ ապագայ տնտեսական եւ ելմտական քաղաքականութեան շուրջ:

Վերջնապէս հաստատուած է որ որոշ տարակարծութիւններ գոյութիւն ունին: կը հասկցուի որ թէեւ մը կողմնակից է որ ներկայ ազգայնական քաղաքականութիւնը շարունակուի, իսկ ուրիշ թէեւ կը պաշտպանէ լայնամտութիւն մը տնտեսական եւ ելմտական քաղաքականութեան մէջ, շատ մը վարչական փոփոխութիւններով:

Ինդրին իբրեւ ելք մը, որոշուած է կազմել նոր քաղաքական կուսակցութիւն մը, գլխաւորութեամբ Ճէթհի պէյի, որ պիտի հրաժարի դեսպանական պաշտօնէն: Միեւնոյն ժամանակ հաւանական կը նկատուի որ Մ. Քէմալ հրաժարի ժողովրդական կուսակցութեան նախագահութենէն, եւ գործօն մասնակցութիւն չպիտի ունենայ ներքին քաղաքականութեան մէջ:

Որով, մէկ կուսակցութեան գլուխը պիտի կանգնի Ըսմէթ փաշան եւ միւսին Ճէթհի պէյ: Սխալ պիտի ըլլայ ենթադրել որ այս երկու կուսակցութիւնները հիմնական տարբերութիւններ պիտի ունենան: Բայց յայտնի կ'ըլլայ որ նոր կուսակցութեան կազմութեամբ պիտի լուծուի Ազգ. ժողովը եւ ընդհ. ընտրութեան հրահանգ պիտի տրուի:

Ճէթհի Ըսմէթի դէմ

Թուրք նոր կուսակցութեան հիմնադիրը Ճէթհի, Քէմալի ուղղուած նամակի մը մէջ, կը մատնանշէ Ըսմէթ փաշայի դահլիճին սխալները, կը բողոքէ դրամական անպէտ մսխումներուն դէմ, կը թուէ եւ կը դատապարտէ աղիտաւոր հետեւանքները վարչաձեւի մը, որուն ցարդ կը պակսէր ընդդիմադրութեան մը հրահանգիչ ազդեցութիւնը:

Ըսմէթ փաշա իր կարգին, «Միլլիյէթ» թերթի խմբագրին հետ տեսակցութեան մը ընթացքին, կը պատասխանէ Ճէթհիի քննադատութիւններուն եւ կը յայտնէ թէ ներկայ դահլիճը պիտի պաշտպանէ քաղաքականութիւնը զոր հետապնդած է ցարդ:

Երկու կուսակցութեանց միջեւ, արդէն պայքար մը սկսած է: Էնկիւրիէն տրուած հեռագիր մը, (որուն բովանդակութիւնն ու ոճը կը մատնեն թէ Քէմալ ու Ճէթհի դաշնակցած են ընդդէմ Ըսմէթի), կը յայտնէ թէ հանրային կարծիքը Ճէթհիի հետ է, որմէ կը սպասեն տուրքերու նուազում եւ տնտեսական վիճակի բարւոքում:

Ճէթհի յայտնած է «Միլլիյէթ»ի խմբագրին թէ Ըսմէթի դահլիճին դէմ կը պատրաստէ բուռն պայքար մը, թէ երբեք փափաք չունի մասնակցելու ներկայ դահլիճին, այլ կը նախատեսէ նոր դահլիճի մը կազմութիւնը, որ բաղկացած ըլլայ միմիայն իր կուսակիցներէն:

Քեմալ կը պատասխանէ Ճէթհիի

ՊՈԼԻՍ, 11 օգոստոս.— Մուսթաֆա Քէմալ նամակով մը պատասխանեց Ճէթհիի նամակին: Քէմալ կը յայտնէ թէ ազգային հարցերու շուրջ ազատ վիճաբանութիւնը կը կազմէ միակ եղանակը խորհրդարանական վարչաձեւին, որուն կողմնակիցն է եղած միշտ: Քէմալ, նոր կուսակցութեան կազմութիւնը Թուրքիոյ համար կը նկատէ կարեւոր դէպք մը, եւ Ճէթհիի կը խոստանայ իր աջակցութիւնն ու լաւ ընդունելութիւն:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, ընկերվարական կուսակցութիւն մը եւս կազմուելու վրայ է:

Ո՞վ պիտի յաջորդէ Ճէթհիի

Ճէթհիի տեղ, փարիզի Թուրք դեսպանութեան հաւանական թեկնածուներ կը նկատուին Սարաճ օղլու Շիւքրի, ելմտական նախարարը եւ վասըֆ կրթական նախկին նախարարը:

Աֆրիտիներու յարձակումը

Փէշավէրի դռներուն տակ, Պարայի հովտին մէջ, Աֆրիտիները դարձեալ յարձակում գործեցին անգլիական յառաջապահներուն վրայ ու դարձեալ ետ մղուեցան: Ըմբոստներու ջոկատ մը որ յաջողած էր գիւղ մը մտնել, յարձակման ենթարկուեցաւ ու մեծ կորուստներ կրեց: Իսկ մեծ յարձակումը որ կ'ենթադրուէր թէ ըմբոստները պիտի գործեն, ձախողեցաւ: Աֆրիտիներու հազար հոգինոց խումբ մը որ դիրք բռնած էր քաղքէն միայն երկու քիլոմեթր հեռու, նոյնպէս պարտաւորուեցաւ նահանջել: Միւս կողմէ, Քէթթոյէն, ուրիշ ցեղախումբեր ալ ըմբոստացած են:

Վերջին պահուն կ'իմացուի նաեւ թէ ըմբոստներու զօրաւոր խումբ մը յաջողած է մտնել հակառակ օդային սաստիկ ռմբակոծման, Փէշավէրի արուարձանները: Անգլիական զօրամաս մը անակնկալ յարձակման ենթարկուեցաւ ու մեծ վնասներ կրեց:

Աֆրիտիները կրնան մինչեւ 30000 վարժ պատերազմիկներ հանել, որոնցմէ շատերը ծառայած են հնդկական բանակին մէջ: Սահմանագլուխի մօտ բնակող ուրիշ ցեղախումբ մը եւս որ կրնայ 10—15000 կռուողներ տալ, մերժած է մինչեւ հիմայ, միանալ ըմբոստներուն: Հակառակ ասոր սակայն, Լոնտոնի եւ Սիմլայի պաշտօնական շրջանակները մտահոգութիւն ցոյց չեն տար, որովհետեւ Փէշավէր քաղաքը լաւ պաշտպանուած է եւ օդնական ուժեր ալ ղրկուած են:

Արկանխելի մէջ ըմբոստացում

Մոսկուայէն առնուած լուրերու համաձայն, Արխանկէլի մէջ խորհրդային նաւազները ըմբոստացած են:

Ըմբոստները կը պահանջեն իրենց յետնեալ ամսականներու վճարումը եւ յարձակում գործած են խորհրդային ոստիկանութեան վրայ, որ նահանջի ստիպուած է:

Զեկան Արխանկէլ ղրկեց զօրամաս մը և զրահապատ ինքնաշարժ մը, որ ըմբոստներուն վրայ կրակ բացաւ:

Տասներկու հոգի կան սպաննեալ:

Հ. Յ. Դ. ԵԻՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

բոլոր ընկերները ստիպողաբար

ՏԷՍԻՆ.— Վաղը՝ ժամը եւ ժողովի վայրը կը նշանակուին տեղւոյն վրայ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ուրբաթ իրիկուն, ժամը եւ ժողովի վայրը տեղւոյն վրայ:

Ներկայ կ'ըլլայ կ. կ.ի լիազօր-ներկայացուցիչը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Երգչախումբ եւ Շրջ. Հայր. Միութեան Անիէռի մասնաճիւղին կողմէ: Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Պուա Քոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ Րիւ տէ Չալ: Մուտք 5 եւ 10 ֆրանք: Հասոյթը պիտի յատկացուի հիւանդ երիտասարդի մը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան կողմէ կիրակի, 17 Օգոստոս:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի «Քրիոտափոր» խումբին կողմէ: Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն տեղւոյն Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ծանօթ մարզադաշտին վրայ:

Արտասանութիւն, երգ, նուագ, բանախօսութիւն եւ ասկնկալներ: Նոյն օրը կազմակերպուած է նաեւ բաժակի մրցում մը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի, Տէսինի եւ Լիոնի Զ. Ե.Դ. Միութեան խումբերուն միջեւ: Ճոխ պիւֆէ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Սեբաստիոյ Քօչհիսարի հայրենակցական միութեան կողմէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն-Քլուի անտառին մէջ: Երգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Հաղորդակց-միջոցներ.— Հանրակառք 2 եւ 18, իջնել՝ վերջաւորութիւն, շոգեկառք եւ շոգենաւ իջնել Սէն Քլու. փավիյեոն Պլէօի առջեւ: Առաջնորդներ պիտի սպասեն մինչեւ ժամը 3:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շ. Յ. Դ. Հրայր խումբին կողմէ: Այս կիրակի օր մրնչեւ իրիկուն Hôtel Beauséjourի պարտէզին մէջ, կը մասնակցի ԵՔՐԱՏ նուագախումբը:

Կը խօսի Ընկ. Ռ Է Ն

Արտասանութիւն, երգ, պար եւ անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ, մուտքը ազատ է, անձրեւի պարագային մասնաւոր սրահ պիտի տրամադրուի: Շոգեկառք առնել կարելի է Նորէն 10.23, 11.51, 1.41 եւ 1.51:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Այս Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Ժուայէօզի մէջ
Իսկ կիրակի կէսօրէ վերջ Փոն տ'Օպնայի մէջ
կը ներկայացուի ՎՐԷԺԻ ՈԳԻՆ եւ ԽԵՁՕԻՆ ԹՈՒՋԸ

ՕՐ. ՆՈՒՐԱՆԻ ՓԱՓԱՋԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՄՈՎՍԷՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

Պիյեանքուր 10 Օգոստ. 1930

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ Մուրատ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Համազգասէր խումբի ժողովը վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մխիթեան Փարիզի վիճաբանակն ն ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ճլորիայի մէջ: Նիւթ՝ կրօնքի թերու ու դէմ (շարունակութիւն վիճաբանութիւններուն): Մէկ ժամ սինէմա, կը ներկայացուի Նափոլէոնը: Գ. ժաս, (ուր կը տեսնուի Շահխաթունի):

Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):

Գիմել՝ L. Kévonianի, 235 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 Ֆրանք: փոստի ծախք չկայ

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Լիոնի ֆանգանակութիւնը.— *Միլիտեան 6 ֆրանք, Բ. Քէշիշեան, Յ. Սարաֆեան, Պ. Ինճէեան, Կ. Մանասէեան, Ա. Մարգարեան, Մ. Մարգարեան, Գ. Ասլանեան, Ե. Կէօվէրճինեան, Յ. Կիւլպէնկեան, Յ. Քիւրազեան, Մ. Մանուկեան, Հ. Մանուկեան Մ. Նուճարեան, Տ. Մարտիրոսեան, Զ. Թօփզաքարեան, Ա. Քեաթիփեան, Լ. Պաղտասարեան, Մ. Մարգարեան, Լ. Սէրասեան, Յ. Մատոյեան, Մ. Հաճի Յարութիւնեան, Ս. Սեպուհեան, Մ. Փափագեան, Մ. Տայեան, Կ. Յովակիմեան, Վահրամեան, Գ. Գայիշեան, Ա. Տօլայեան, Ա. Խաչատեան, Կ. Սիմոնեան, Սարգիսեան, Խ. Խանչլեան, Խ. Պապիկեան, Գ. Գալֆեան, Ա. Մանուկեան, Խ. Գրիգորեան, Ա. Զիֆթճեան, Ա. Սուքիասեան, Տ. Տօնօեան, Յ. Քէլէճեան, Ա. Զօքարեան, Ո. Դերձակեան, Ե. Բարկամեան, Ա. Այրասեան, Ա. Թէրզիեան, Կ. Տէօվլէթեան, Յ. Գըլճաթեան, Ո. Նալպանտեան, Տ. Նորոեան, Գ. Մկրտիչեան, Ոմն, Լ. Ահարոնեան, Ա. Նահապետեան, Ն. Նուրիկեան, Յ. Խազնէճեան, Մ. Սահակեան, Մ. Յովհաննէսեան, Ա. Սաղճեան, Ա. Ռուժլիեան, Յ. Քէշիշեան, Ա. Թուսիկեան, Պ. Աւագեան, Մ. Մնայեան, Հափլեան, Գ. Ինճճիեան 10ական ֆրանք:*

(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ցարութիւն Սիրվէնեան: Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

— Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Յակոբ Զուկեան կը փնտռէ իր քոյրը Շողկատ Էրճէրեան եւ քեռայրը Խաչիկ Էչպոնեան որ երկու տարի առաջ Պրինեոլ (Ֆրանսա) եղած են: կը փնտռէ նաեւ իր միւս քոյրը վարսենիկ Քէշիշեան եւ քեռայրը Մկրտիչ Քէշիշեան: կը կարծուի թէ Մարսէյլ կը գտնուին: Իմացնել՝ Յակոբ Զուկեանի, Ուլիցա Պէլչէվսքա No. 2, Ռուսճուք, Պուլկարիա:

ALLO, ALLO
Tél. TRUDAINE 81 07
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՃԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ

Մեծահաւակ գուլպայավաճառ
ՇՐՋՈՒՆ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐ
Այրերու եւ կանանց գուլպաներու գնման համար դի
MARCEL ROUVEYRE, 1 Rue d'Aguesseau, Lyon.

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...
Մօտ ատենէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՃԱՇԱՐԱՆ Լիլ
աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդ
սկսուած գործը, Ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն
առ հասարակ:
Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթ
կուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայ
կան եւ եւրոպական Ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատ
գիներով,
Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, P
24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՇԱՐԱՆԻՆ ՔԻՒԻՆ, 24

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներ
Պատուոյ մէտալյ Ֆրանսայի Առողջ. նախարարութենէ
Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէժ-ը 10էն 12եւ ժամադրութեա
134 Rue Blomet, Բէօնթկէնեան Հաստատութեան մէջ: Կը կատարէ
ճառագայթներովամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiograp
գեր-մանիշակագոյն, յեռ-կարմրագոյն եւ բէօնթկէնեան դարմա
(radiothérapie profonde), ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրառակութիւնե
ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը որ բազմաթիւ հիւանդութիւնն
դարմանման լաւագոյն ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործողութիւն, մանո
շիջուկ եւ պատուաստ:
Ջղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թէլե
կան, քնէաճական եւ ֆոէօտերան մէթոտներ:
Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ
ւանդներու:
Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Me
Convention, Autob. X. եւ AG.
Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷՆ Միշէլ Հեռաձայն Littré 3
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV
Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-
*Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնա
ամէն տեսակ ներքին եւ վիրաբական հիւանդութիւններու: Աչքե
գէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քի
կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը
2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:*

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ
փոստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ
անդամ Société des Comptables (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine
*ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելութեան տոմարակալութիւն փոքր ամսավճա
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ* Régistre du Commerce, Patente, Ch
d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le reve
գործողութիւններ:
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒ
Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesCommerci
տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Se
seur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դե
կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր
տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ appren
նենաք:

EMPIRE Սիպիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոփտ, էլեկտրիք.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթոմաւ Հզօրմիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—9
Կիրակի 9—12:

ՀԱՅՏԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
Պ. Վ. Ներճանեանի գրասենեակը փոխադրուած է 5 Lafayette, Paris (9). Téléphone 87-53, Métro Cadet
Կ'ընդունի ամէն օր եւ 2էն 7.

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

14 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1339

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Անցատակ տգիտութիւն

«Նոր երկիր» շաբաթաթերթը, որ կուսակցութեան մը անունն ալ կը շահագործէ, անյատակ տգիտութեան մը փաստը կուտայ իր «ձշմարտութեան լոյսին տակ» խմբագրականով։ Տգիտութիւնն ու ամպարտութիւնը իրար խառնուած են, արգահատելի (տգիտութեան համար) ու զզուելի (ամպարտութեան համար) պատկեր մը պարզելով։

Ինդիրը կը դառնայ հայկական հարցին և հայ բոլշեւիկնեբրու բռնած դիրքին շուրջ։ Հայ բոլշեւիկ տեսաբաններէն մէկը, Բորեան երկու հատոր գիրք գրած է, ռուսերէն լեզուով, ուր քննած է հայկական հարցի փուլերը և բոլշեւիկեան յեղափոխութեան դերը։ Կոմունիստ հեղինակը, անշուշտ քաղցր լեզուով չէ արտայայտուած Դաշնակցութեան մասին։ Այդ չէ կարեւորը։ Բայց ջանալով ըլլալ առարկայական, ան կրցած է բազմաթիւ հրմնական խնդիրներ քննել անկախօրէն և յանգիլ այն եզրակացութիւններուն, ինչ եզրակացութեան յանգած է Դաշնակցութիւնը իր քաղաքական գրականութեան մէջ։

Այս երկու հատորներու մասին Դաշնակցական մամուլը ժամանակին անդրադարձաւ և քաղուածներով ցոյց տուաւ թէ ինչպէս կոմունիստներէն ոմանք, ստիպուած են պատմական ճշմարտութիւնները հաստատել, ճիշտ Դաշնակցութեան բմբռնումներու նման, նոյն պատճառաբանութիւններով և նոյն ընդգծումներով։

Բոլշեւիկեան պետական այս հրատարակութեան վրայ շատ յարձակումներ գործեցին թէ ռուս և թէ հայ բոլշեւիկները, բայց իրողութիւնը մնաց իրողութիւն։

Երկար ժամանակ անցնելէն յետոյ, «Նոր երկիր»ը քունէն արթնցածի պէս, Կովկասեան Կոմ. կուսակցութեան հավաղումարին մէջ Լօմինաձէի ճառը կ'արտատպէ քանի մը սիւնակներու մէջ, (ճառ մը, որ մեր տեսակէտները վերհանող բնոյթն ունի), ու այդ առթիւ կը փորձէ իբր թէ՝ «ձշմարտութեան լոյսին տակ» իրողութիւնը տեսնելու։ Նոյն իսկ Լօմինաձէի ճառի հետեւեալ հատուածն ալ կ'արտատպէ.— Բորեան գրած է. «Ռուսաստանը հայ ժողովուրդը զոհաբերել է յօգուտ համաշխարհային յեղափոխութեան։ Բորեան ժխտում է Լենինի 1917 Թուականին գործադրած տակտիկան, ինչպէս նաեւ պնդում է, որ ինքնավար Նախիջեւանի սահմռծումով աւարտուեց Հայաստանի անձնատուր լինելը Ցանկաստանին եւ ոչինչի հաւասարեցուեց ինքնորոշման իրաւունքը»։

Ընթերցող հասարակութիւնը, այս բոլորէն յետոյ կը սպասէ խմբագրի տրամաբանական եզրակացութիւններուն։ Սակայն հայ լրագրութեան մէկ մասին քով, տրամաբանութիւնն աւելորդ բան մը կը նկատուի։ Ու մարդիկ ամէնայն համարձակութեամբ, տգիտութեամբզինուած, և ընդունակ ամպարտութեան, կարող են խնդալ իրենց ընթերցողներու քթին, վստահ ըլլալով որ հանրային կարծիք գոյութիւն չունի, իսկ մամուլի բարոյականի մասին խօսք ընելն աւելորդ է։

Դուք, անշուշտ կը սպասէք, որ ազգային ինքնորոշման տեսակէտի պաշտպան հանդիսացող խմբագիրը, Բորեանի խօսքերէն յետոյ, Լօմինաձէին կամ այսօրուան Խորհրդ. Հայաստանի դեկավարներուն ուղղէ իր խօսքը, ի պաշտպանութիւն Բորեանի տեսակէտներուն։ Դո՛ւք, գոնէ, առնուազն կը սպասէք որ հայ բոլշեւիկներու երեսին նետէ այն խօսքը որ Բորեան արձանագրած է իր գրքին մէջ, ընդգծելով, որ, «Ռուսաստանը հայ ժողովուրդը զոհաբերել է յօգուտ համաշխարհային յեղափոխութեան»։

Բայց, դուք այդ բոլորի փոխարէն, կը կարդաք հետեւեալ ցափոտուքը, որ տգիտութեանև տխմարութեան գլուխ-գործոց մը ըլլալով հանդերձ, ոչ մէկ կապ ունի քննուած խնդրին հետ։ — «Մերինէն գատ ուրիշ ոեւէ քաղաքակիրթ հասարակութեան մէջ, քաղաքական գործիչները խստօրէն կը պատժուին իրենց գործած յանցանքներուն համար եւ կը զրկուին հասարակական գործերով զբաղուելու իրաւունքէն։ կարսի Դաշնագրի իբրեւ արդիւնք նախիջեւանի բաժանումով, Հայաստանի անձնատուութիւնը լրացնող ու զայն աւերակներու վերածելէ յետոյ արտասահման փախչող Դաշնակ գործիչները, օգտուելով երկայնամիտ հայ ժողովուրդի անսահման ներողամտութենէն... հետզհետէ յանդուգն դառնալով, սկսան նիգակներ ձօնել երկրի... վարիչներուն դէմ։» («Նոր երկիր», Օգոստոս 10)։

Այո՛, «մերինէն գատ» ոևէ քաղաքակիրթ հասարակութիւն երբէ՛ք այսքան տխմարութիւններու և տգիտութիւններու չի հանդուրժեր։ Եթէ քիչ առաջ գլխին հասարակութիւն մը պաշտօնը պիտի տար այսպիսի խմբագիրներուն, որոնք տակաւին չեն գիտեր թէ կարսի դաշնագիրը կնքուած է բոլշեւիկներու և Թուրքիոյ միջեւ, որ Նախիջեւանի ինքնավարութիւնը ռուս-թրքական բանակցութեանց ամէնէն տխուր արդիւնքն է, որ Դաշնակցութեան վերջին տասը տարուան գրաւականութիւնը, շատ որոշակի կերպով ազգային ինքնորոշման պահանջները ձեւակերպած է, խոցելի դարձնելով հայ բոլշեւիկներու վարած ընտսակար քաղաքականութիւնը։

Դաշնակցութեան հայհոյելու եթէ ամէնօրեայ պահանջ մը կը զգաք, շարունակեցէք ձեր տխուր դերը, ձեր աստիճանին եւ մտայնութեան վայել եղանակով։ Մենք առանց ուշադրութիւն դարձնելու կ'անցնինք անոնց քով։ Բայց «ճշմարտութեան լոյսին տակ» դուք ե՛ւ ծիծաղելի էք ե՛ւ արդահատելի։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

Աշխարհակալութիւն

«Յուսաբեր» այս խորագրով խմբագրականի մը ժէչ կը գրէ (Օգոստոս 2).

— «Մեր հայրենիքի չափ աղետուած ու մեր ժողովուրդին չափ դառն ու աստանդական վիճակ ունի նաեւ շքեղանքը մեր ազգային հարստութեան,— ախորժ, ընտանի, հայ քնքուշ լեզուն։

«Հայոց լեզո՛ւ, Հայոց լեզո՛ւ, քեզ յարգա՞նք... ամէն օր, ամէն ժամ տրորուած, անարգուած դու իմ խեղճ լեզու, ո՛վ քեզ սիրեց, քեզ վրայ ո՛վ գուրգուրաց երբեք...,

«Եւ օտար, պաղ հորիզոններուն տակ ո՛ւմ է հասնում առաջին սառնամանիքի սարսուռը, եթէ ոչ քե՛զ, ո՛վ իմ դրախտային բարբառ մայրենի։

«Ո՞վ է մոռացումէ ու լալիս անտէր անտիրական որբուկի պէս դուրս նետուած հայրենի յարկերից եթէ ոչ դու. ո՛վ իմ դաշն, քնքոյշ, հիասքանչ լեզու»։

Այսպէս կ'ողբար «տրորուած, անարգուած լեզուի» ցաւը այդ լեզուի դաբբիններէն Ա. Աիաբոնեան։

«Անհիւրընկալ ու անիրաւ հորիզոնների տակ,— իր բառերը դարձնելով,— իր իսկ զաւակների շրթունքներին խորշակահար՝ մեղմօրէն հիւծում, հեծեծում ու թօշնում է հայ լեզուն»։

Եւ այսպէս ոչ միայն անգրագէտը, այլ եւ գիր գիտցողը. ոչ միայն անգրիչը, այլ եւ գրչաւորը. ոչ միայն անտիտղոս հայ մտաւորականը, այլ յաճախ նաեւ համբաւ շինած հայ գրագէտը։

Մեր խօսքը Թարախոտ խոցի կերպարանքը առած տառադարձութեան մասին չէ, երբ նոյն Թերթի նոյն Թիւին մէջ տասը տձեւ պրոպագանդ բառը կը գրուի։ Այլեւս մտքով հաշտուեցանք ու այքով վարժուեցանք մենք անոր. յուզում չունինք, երբ քով-քովի երեք այլակերպ փարիզներ կը տեսնենք,— փարիզ, բարիզ եւ Պարիզ։

Բայց ահա տառադարձութեան ֆեդերէն դուրս հայ լեզուի ֆին, դարաւոր ու աւանդական ուղղագրութեան ալեկոծ աշխարհը, ու գրերը, քերականական կանոններն ու լեզուական օրէնքները յանձնուած են փոթորկած ջուրերուն։

Երկու մեծ Ազգեներու— Այտընեան եւ Բագրատունի—շնորհալի աշակերտը, Արբորդ, բազմաճիւղուտ Ազգենը (Հ. Ղազիկեան), խարան առած իր ձեռքը վենետիկէն շարունակ կը գոչէ, —«Մի՛ գրէ՛ք, այլ գրեցէ՛ք»։

Եւ գուը սակայն։ Հայ գրողը — գրագէտէն մինչեւ Թերթի մը վերջին ու պատահական Թղթակիցը— կը շարունակեն գրել իրենց գիտցած ձեւով, առատօրէն ցուցանքներ փռելով տպագիր Թուղթերու վրայ, Թերթերէն մինչեւ գիրքերը։

«Պարոնայք, պէտք է յարգանք ունենալ հայ լեզուին հանդէպ, գանձ մը ունինք, արժէքը պէտք է գիտնալ անոր»,— կը յորդորէ շարունակ հմուտ հայկաբանը, նմանելով այն առաքեալին, որ քարոզ կը կարդայ... անապատներու մէջ։

Անիմաստ է ուղղագրութեան «ներածումը» Թերթերէն սպասել։

Եթէ ենթադրենք իսկ, Թէ մեր Թերթերու խմբագրութիւնները անհերի կերպով հայ լեզու գիտեն— որքա՜ն բռնազբօսիկ ենթադրութիւն սակայն— դարձեա՛լ անհնար է այս գործը վերէն կատարել»։

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԾԱՐԺՈՒՄԸ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՄՏԱՆ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 օգոստոս.— Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Թէ Թուրք կառավարութիւնը որոշեց նկատի չառնել Պարսկաստանի բողոքը, որով առարկութիւններ կ'ընէր Թրքական զօրամասերու կողմէ, պարսիկ հողի վրայ՝ Քիւրտերուն դէմ կատարուելիք գործողութեանց առթիւ։ Թուրք կառավարութիւնը հրահանգ տուաւ Սալիհ փաշային՝ (սահմանագլուխի Թրքական ուժերու հրամանատար) որ զինուորական գործողութիւններու ձեռնարկէ Արարատի կողերուն վրայ ամրացած Քիւրտերուն դէմ։

Առջի գիշեր, Թրքական ուժերը անցան պարսիկ սահմանագլուխէն եւ Ագրը Տաղի (Արարատ) արեւմտեան կողքին վրայ՝ գրաւեցին ռազմագիտական դիրքը որ ծանօթ է Այպէյ Տաղ անունով (պարսկական հողամասին վրայ)։

Այս կերպով պարսիկ կառավարութիւնը կը զտնուի կատարուած իրողութեան մը հանդէպ։ Թրքական ուժերու հրամանատարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է, իբր Թէ կտրելու համար ըմբոստներու նահանջի զիծը եւ այս կերպով կը յուսայ միանգամ ընդ միշտ վերջ տալ քրտական սպառնալիքին։

Զինուորական գործողութիւններուն պիտի մասնակցին հեռաձեակ եւ ձիաւոր զօրագունդեր, ռմտիկանական ուժեր եւ օդանաւային տորմիղներ։ Այս գործողութիւնները միանգամայն տեղի պիտի ունենան Արեւելեան Թուրքիոյ՝— վանի եւ Պայազիտի վիլայէթներուն մէջ, ինչպէս նաեւ եռանկիւնին վրայ որ կը գտնուի երեւանէն — Ջուլֆա երկաթուղագծին, Ուրմիոյ լիճին եւ Արարատեան լեռնաշղթային միջեւ։

Ինչ կ'ըսէ Պարսկաստան

«Հավաս» գործակալութիւնը պարսկական իրաւասու շրջանակներէ ստացած է հետեւեալ զեկոյցը.—

Թրքական հողի վրայ, քրտական ըմբոստութեան առաջին օրէն իսկ, պարսկական կառավարութիւնը ձեռք առաւ զգուշական միջոցներ։ Մասնաւորապէս հրամայեց սահմանագլուխի փակումը և երկու երկիրներու տեղականիշխանութեանց միջեւ սերտ գործակցութիւն մը, արգիլելու համար Պարսկաստանի Քիւրտերուն որ չկարենան օգնութեան հասնիլ Թուրքիոյ Քրտերուն եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ խափանելու համար ճամբան այն ըմբոստներուն, որոնք պիտի փորձէին Պարսկաստան ապաստանիլ։

Պարսկական Քիւրտերը սահմանագլուխէն տեղափոխուեցան եւ տարուեցան երկրին ներսերը, Թուրքիոյ Քիւրտերուն հետ անոնց յարաբերութիւնները կտրելու համար։

Մաս մը Քիւրտեր որոնք անցեր էին սահմանէն եւ մերժեր էին հպատակիլ այս կարգադրութիւններուն, վտարուեցան պարսկական հողէն։ Միւս կողմէ, բոլորը գիտեն Թէ քիւրտ ամենակարեւոր պետերէն Իսմայիլ Ագա Սմիթկօ որ Պարսկաստան ապաստանած էր, եւ կը փորձէր հոն հաստատել դաւադրական կեդրոն մը, հետապնդուեցաւ եւ ապաննուեցաւ պարսիկ ուժերուն կողմէ։

Պարսկաստան պատասխանատու չի կրնար ըլլալ Քիւրտիստանի մէջ տեղի ունեցող դէպքերուն եւ սահմանագլուխի շրջանին մէջ, հանդարտութիւնը պահպանելու համար իր կարելին ըրած է։ Զարմանալի չէ ուրեմն որ, Թուրքիոյ զեկուցագրին դէմ իր պատասխանին մէջ, դէմ է որ Թուրք զօրախումբերը անցնին պարսկական հող, ըմբոստները հետապնդելու պատրուակով։

Պետրիան կը վտարուի Սուրիայէն

Պէյրութէն «Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ Ֆրանսական մարզպանը Պ. փոնսօ հրամայեց սուրիական հողերէն վտարել քիւրտ պետերէն Պետրիանզատէն։ Այս վերջինը, որ եգիպտական անցագիր ունէր, բռնաբարելով միջազգային դաշնադրութիւնը եւ ի վնաս Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ բարւօք յարաբերութեանց, բրոբականտ կը մղէր ըմբոստ Քիւրտերուն մէջ։ Պետրիան կ'աշխատէր համոզել Սուրիոյ քիւրտ ցեղապետները որ ժամանակին դրացի երկիրներու ըմբոստական շարժման։

Թուրքիա եւ Ազգ. Դաշնակցութիւնը

Լոնտոնի «Տէյլի Թելէկրաֆ»ը կը կարծէ Թէ մինչեւ երեք ամիս, Ֆէյսհի պէյ պիտի կրնայ տեղն անցնել Ըսմէթ փաշայի եւ կազմել ազատական ձգտումներով դահլիճ մը ու կ'աւելցնէ Թէ, քանի մը զիջումներ ընելով՝ Թուրքիա պիտի կրնայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու դիմում կատարել։

Ֆէյսհիի դահլիճին առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ, կը գրէ անգլիական Թերթը, վերահաստատել Թուրքիոյ վարկը, կէտառկէտ յարգել ջանալով հանրային պարտքի վերաբերեալ Թուրքիոյ յանձնառութիւնները։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 37

ՄԱՐՍԷՅԼԵՆ	
Նշան Կակոսեան	250
Սարգիս Բիւրէճեան	100
Ա. Շահպազեան	100
Հաճբարձում Պասմաճեան	100
Բարկէն Գավէգեան	100
Տիկ. Հանրիէթ Տէր Պօղոսեան	100
Յակոբ Պապիկեան	100
Տիգրան Ստեփանեան	100
Ոսկեան Քէնտիրեան	100
Դանիէլ Պապիկեան	100
Մկրտիչ Շամախեան	100
Խորէն Տէր Նազարէթեան	100
Բարսեղ Հայրապետեան	100
Մկրտիչ Սուքիասեան	100
Արշակ Արսլանեան	100
Մաղաքիա Ալանեան	100
Բարսեղ Գալուստեան	100
Ոսկեան Տէրուկեան	100
Հայկ Սերենկիւլեան	100
Սարգիս Պօյաճեան	100
Մանուկ Մակարեան	100
Միհրան Պետրոսեան	100
Խ. Արգօեան	50
Գումար	2400
Նախորդ գումար	44,017
Ընդհ. գումար	46,417

ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԱՅԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

«Եարքն» (Պոլիս) իր յուլիս 28ի Թիւով կը գրէ.—

«Պարսիկ սահմանին վրայ ժողով կը գումարուի եւ կ'որոշուի օտար տարրերէն ալ օգտուիլ։ Ասոր վրայ երեք հոգինոց ժարմին մը կը կազմուի, որպէսզի գործակիցներ ապահովէ Ասորիներէն եւ Հայերէն։ Այս մարմինին ամէնէն կարեւոր անդամն է Պէքօն։ Դաշնակները իսկոյն նկատի առած են այս միջնորդութիւնը, եւ հայ մամուլը շարժումը ներկայացուցած է իբր քրդական ազգային անկախութեան պայքար։ Այս առթիւ քիւրտերէն, հայերէն եւ Թուրքերէն յայտարարութիւններ տպուած եւ բաժնուած են սահմանամերձ շրջաններու քիւրտերուն»։

ՔՐՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Եարքն» կը հրատարակէ Թարգմանութիւնը քիւրտերէն յայտարարութեան մը, որ ըմբոստներուն կողմէ բաժնուած է քրտական գիւղերուն։ Յայտարարութիւնը կ'ըսէ.

«Ո՛վ քիւրտ եղբայրներ, որ արժանի էք մեծ ազգ մը ըլլալու։ Այսօր, երբ բոլոր ազգերը տիրացած են իրենց անկախութեան, պիտի հանդուրժէ՞ք որ Թուրք վարչութեան տակ տապկուող քիւրտ սիրելի ազգը տակաւինդերի ապրի։ Մեզի ընդդարձակ շրջան մը խոստացան, առնելէնան կողմը դէպի Իրան, եւ հարաւային կողմը՝ դէպի Իրաք։ Մի՛թեէք մեր բացած նուիրական պայքարին (ֆիհատ), որպէսզի Թուրքիոյ մէջ դերութեան տակ գտնուող մեր եղբայրները ազատուին եւ կարենանք ձեռք բերել Թուրքիոյ այն հողերը որոնք դարերէ ի վեր մեզի կը պատկանին»։

ԲԱՆԱԿ ԿԱ ՄԱՐԴ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ)

Ամեն ոք գիտե, որ 1914թ. վերջերին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում ծագեց մեծ տագնապ։ Եվրոպական պատերազմի պատճառով ամերիկյան ֆաբրիկանտները ստացան հսկայական պատվերներ։ Ամերիկայի ֆաբրիկանտները ստիպված էին ամեն կերպ աշխատանքի լծել իրենց գործարանները

ՀԱՅԳՅՈՒՑ ՎԿՎԴՈՒՀԵՂՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒ ՄԱՐԴԻԿ

Հայաստանի Սովետական Հանրապետության Գերագույն Սովետի Նախագահության 1938 թվականի հունվարի 15-ի հրամանագրով Հայաստանի Պետական պահպանման մարմնի համար պատասխանատվության են ենթարկվում հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տնտեսական ուժերի, պետական հաստատությունների, կոոպերատիվ և հասարակական կազմակերպությունների դեմ, ինչպես նաև հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության քաղաքական և տնտեսական շահերի դեմ։

Հրամանագրի համաձայն Հայաստանի Պետական պահպանման մարմինը հետաքննություն է կատարում հետևյալ հանցագործությունների վերաբերյալ.

ա) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից։

բ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

գ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

դ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ե) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

զ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

է) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ը) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

թ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ժ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ի) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

լ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

խ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ծ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

կ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

հ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ձ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ղ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Սովետի Նախագահության հրամանագրի համաձայն Հայաստանի Պետական պահպանման մարմնի համար պատասխանատվության են ենթարկվում նաև հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության քաղաքական և տնտեսական շահերի դեմ։

Հայաստանի Պետական պահպանման մարմինը հետաքննություն է կատարում հետևյալ հանցագործությունների վերաբերյալ.

ա) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

բ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

գ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

դ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ե) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

զ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

է) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ը) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

թ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ժ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ի) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

լ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

խ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ծ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

կ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

հ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ձ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ղ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Սովետի Նախագահության հրամանագրի համաձայն Հայաստանի Պետական պահպանման մարմնի համար պատասխանատվության են ենթարկվում նաև հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության քաղաքական և տնտեսական շահերի դեմ։

Հայաստանի Պետական պահպանման մարմինը հետաքննություն է կատարում հետևյալ հանցագործությունների վերաբերյալ.

ա) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

բ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

գ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

դ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ե) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

զ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

է) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ը) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

թ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ժ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ի) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

լ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

խ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ծ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

կ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

հ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ձ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ղ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒ ՄԱՐԴԻԿ

Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Սովետի Նախագահության 1938 թվականի հունվարի 15-ի հրամանագրով Հայաստանի Պետական պահպանման մարմնի համար պատասխանատվության են ենթարկվում հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տնտեսական ուժերի, պետական հաստատությունների, կոոպերատիվ և հասարակական կազմակերպությունների դեմ, ինչպես նաև հանցագործությունները, որոնք ուղղված են Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության քաղաքական և տնտեսական շահերի դեմ։

Հայաստանի Պետական պահպանման մարմինը հետաքննություն է կատարում հետևյալ հանցագործությունների վերաբերյալ.

ա) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

բ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

գ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

դ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ե) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

զ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

է) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ը) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

թ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ժ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

ի) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

լ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպանում և հաղորդում։

խ) Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության տարածքում կամ նրա սահմանների մոտ լրտեսության, դիվերսիայի, ահաբեկչության, ինչպես նաև դրանց նախապատրաստության նպատակով օտարերկրյա պետությունների, նրանց գործակալների, ինչպես նաև հակահեղափոխական կազմակերպությունների կամ առանձին անձանց կողմից կատարված հանցագործությունների մասին տեղեկությունների հավաքում, գողանում, պահպան

Ֆէվզի փաշա Առեւելք կ'երթայ

ԷՆԿԻՒԻՐԻ.— Ընդհ. սպայակոյտի պետ մարշալ Ֆէվզի փաշա առեւելեան նահանգները պիտի մեկնի, քննական պտոյտի համար։

Հաճոյի փախուստը արգիլելու համար

ԷՆԿԻՒԻՐԻ.— Պարսկաստանի ծանուցագիրը ստանալէն յետոյ, արտաքին գործավարութիւնը տեսակցած է Միջազետքի դեսպանին հետ, որպէսզի միջոցներ ձեռք առնեն որ Հաճօ չկարենայ Միջագետք փախչիլ։

ՄԱՐՏԻՆ.— Հաճօ հարաւէն յարձակում գործած է, հաւանաբար Իրաքի քրտական համագումարին տուած որոշումներուն։

Հաճօ ղրկայարաբերականներ ցրուած է ղրկակայ գիւղերը։ Ղրկայարաբերականը կ'ըսէ թէ «Անկախ Քիւրտիստան»ի նպատակին շուրջ հաւաքուած աշիրէթները այս ըմբոստութեամբ կամ պիտի շահին իրենց անկախութիւնը եւ կամ յաւիտենապէս գերի պիտի մնան։ Եւ կը հրաւիրէ Քիւրտերը որ մինչեւ վերջին շունչը գոհուին այն դրօշին շուրջ, զոր բացած են Քէօր Հիւսէյինի տղաքը։

Հաճօ զէնք եւ ռազմամթերք կը բաժնէ գիւղերուն։ Գիւղերուն ոմանք չեն ընդունած եւ ներսերը քաշուած են։ Քանի մը գիւղերու բնակիչները միացած են Հաճոյին։

ԷՆԿԻՒԻՐԻ.— Զինուոր ղրկուած է այն գաւառակին վրայ, զոր գրաւած է Հաճօն։ Սակայն գիւղը շատ մօտիկ ըլլալով Սուրիոյ սահմանին, կը կարծուի թէ Հաճօ պիտի փախչի իր հետեւորդներով։

Կրօնքը Խորհ. Միութեան մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 օգոստոս.— Կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ Սպիտակ Գիրք մը, ուր համառօտագրուած են կրօնքին դէմ դրուած բոլշեւիկեան օրէնքները։ Գիրքը կը յիշէ թէ 1918 փետրուարին, դործավարներու Խորհուրդը հրատարակեց հրովարտակ մը որով եկեղեցին կը բաժնէր պետութենէն եւ ամէն կապ կը խզեր դպրոցին ու եկեղեցիին միջեւ։ Այս հրովարտակը ազատ կը ձգէ կրօնական պաշտամունքը, պայմանաւ որ հանրային կարգը չխանգարուի։ Անկից յետոյ, եկեղեցիներուն եւ կրօնական միաբանութիւններուն մերժուեցաւ սեփականատիրութեան իրաւունքը։ Կրօնական դաստիարակութիւնը արգիլուած է հանրային կամ անհատական բոլոր հաստատութիւններուն մէջ։

Քաղաքացիները կրնան պարզապէս կրօնքն ուսուցանել կամ կրօնական կրթութիւն ստանալ անհատաբար։ Աւելի վերջը, կրօնականներուն ու հաւատացեալներուն դէմ դրուեցան քաղաքական կարգ մը արգելքներ։ Խորհրդային Միութեան սահմանադրութեան 69րդ յօդուածը կը յիշատակէ 7 դասակարգի հպատակներ որոնք զրկուած են իրենց քաղաքացիական իրաւունքներէն։ Ոչ կրնան քուէարկել, ոչ ալ ընտրուիլ։ Քահանաներէն զատ, այս իրաւազուրկներուն մէջ կը մտնեն մտագարները, քաղաքական յանցանքով դատապարտուածները, շահադէտները (անոնք որ իրենց հաշուոյն ուրիշներ կ'աշխատցնեն) անոնք որ եկամուտով կ'ապրին, վանականները, ժոլլանները, բաբթիները, պատուելիները եւն.։ Խիստ պատիժներ դրուած են անոնց մասին որ օրէնքին դէմ կը շարժին։

Աֆրիտիներ կը գործեն

ԼՈՆՏՈՆ, 12 օգոստոս.— Աֆրիտիներու ըմբոստութիւնը երթալով կը ծաւալի։ Վերջին լուրերու համաձայն, անոնք կը պատրաստուին յարձակում գործել Փէշավէրէն 24 մղոն հեռու Նովշէրայի վրայ։ Բազմաթիւ կառախումբեր որոնք դէպի այս վերջին քաղաքն օգնական ուժեր կը փոխադրէին, կրակի բռնուեցան ըմբոստներուն կողմէ։ Խումբ խումբ ըմբոստներ ծրարած կը մնան Փէշավէրի շուրջ, պարտէզներու մէջ եւ կը կրակեն պահակազօրքին վրայ։ Քաղաքը դրաւելու իրենց մտադրութենէն չեն հրաժարած։

Աֆրիտիներու ըմբոստութիւնը կը վերագրուի բոլշեւիկեան գործակալներու, որոնք Աֆղանիստանէն կուգան, ինչպէս նաեւ հնդիկ ազգայնականներու, որոնք տեւական յարաբերութեան մէջ են Մոսկուայի հետ։

Անոնց գրգռութիւններն առաջին անգամ երեւան եկան Փէշավէրի մէջ, ուր կազմուեցան երիտասարդ խումբեր, կարմիր Շապկաւորներ անունով եւ որոնք Անգլիոյ դէմ լեցուած են բուռնատելութեամբ։

Վերջին երկու օրերու ընթացքին, Փէշավէրի անգլ. պահակազօրքը օգնական մեծ ուժեր ստացաւ։

Անգլիական օդանաւերու ռմբակոծումը կ'արգիլէ ըմբոստներու կեդրոնացման եւ ուժերու համախմբման փորձերը։

Լահորի հեռագրական թելերը կտրուեցան ըմբոստներուն կողմէ, որոնք, Փէշավէրէն մեկնող բեռնատար կառախումբ մը կրակի բռնեցին և վիրաւորեցին անոր մեքենավարը։

RADIO - MÉCANIQUE

Ձեռնց ձեր գործը ձգելու, ապահովեցէք նոր շահ մը, T. S. F.ի գործիքներ ծախելով ձեր ազատ ժամերուն։

Դիմել՝ Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

ՕՂԻՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
ԳԱՌԼՕ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
34 RUE ST. LAZARE, PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Peletier եւ N. D. des Lorettes

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ջիլի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՍՏԱՄՆՈՒԲՈՑԻԸ ամէն օր ժամը 9էն 12։

Ջ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Բոլոր ընկերները ստիպողաբար՝

ՏԷՍԻՆ.— Այսօր՝ ժամը եւ ժողովի վայրը կը նշանակուին տեղւոյն վրայ։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Վաղը իրիկուն, ժամը եւ ժողովի վայրը տեղւոյն վրայ։

Ներկայ կ'ըլլայ կ. կ.ի լիազօր-ներկայացուցիչը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Եոզկատի եւ Շրջ. Հայր. Միութեան Անիէռի մասնաճիւղին կողմէ՝ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Պուա Քոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ Րիւ տէ Հալ՝ կը ներկայացուի՝

ԲԱՐՆԱԲԱՍԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

եւ ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՈՒՄԲԱԼ է (Զաւեշտ)

Կը մասնակցին՝ տիկ. Լաթիֆեան, պ. պ. Գրիգոր վահան եւ եփրատ երգչախումբը։

Մուտք 5 եւ 10 ֆրանք

Հասոյթը պիտի յատկացուի հիւանդ երիտասարդի մը

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ՇԱՒԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան կողմէ կիրակի, 17 Օգոստոս։

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԿԱՆՔԻՆ ԱՌՔԻՒ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի «Քրիստափոր» խումբին կողմէ։ Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն տեղւոյն Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծանօթ մարզադաշտին վրայ։

Արտասանութիւն, երգ, նուագ, բանախօսութիւն եւ անակնկալներ։ Նոյն օրը կազմակերպուած է նաեւ բաժակի մրցում մը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի, Տէսինի եւ Լիոնի Զ. Ե.Դ. Միութեան խումբերուն միջեւ։ Ճոխ պիւֆէ։

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Հրայր խումբին կողմէ։ Այս կիրակի օր մրնչեւ իրիկուն Hôtel Beauséjourի պարտէզին մէջ, կը մասնակցի եփրաս նուագախումբը։

Կը խօսի Ընկ. Ռ Է Ն

Արտասանութիւն, երգ, պար եւ անակնկալներ։ Ճոխ պիւֆէ, Մուտքը ազատ է, Անձրեւի պարագային մասնաւոր սրահ պիտի տրամադրուի։ Շոգեկառք առնել կարելի նորէն 10.23, 11.51, 1.41 եւ 1.51։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

Վաղը Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Ժուայէօզի մէջ
Իսկ կիրակի կէսօրէ վերջ Փոն տ'Օպնայի մէջ
կը ներկայացուի ՎՐԷԺԻ ՈՃԻՆ եւ ԽԵՋՕՒՆ ԹՈՒՋԸ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին կողմէ
ի նպաստ Ցալմաստի աղէտեալներուն
Այս կիրակի ժամը 2ին Rue Jean Massé Sacrè Coeurի *սրահը*

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ.ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕի Մուրատ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վիճաբանակ ն ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ Նիւթ՝ կրօնքի Թեր ու դէմ (շարունակութիւն վիճաբանութիւններուն)։ Մէկ ժամ սինէմա, կը ներկայացուի Նափոլէոնը։ Գ. մաս, (ուր կը տեսնուի Շահխաթունի)։

Մուտքը ազատ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կեդր. ընտրողական յանձնախումբը, քուէարկութեանց մասնակցելու իրաւունք ունեցող՝ կեդրոնի ժողովրդեան արձանագրութեանց դիւրութեան համար որոշեց յանձնախումբին քարտուղարը ապասցնել ամէն օր կէսօրէ յետոյ ժամը 5—7 պ. Շերիկեանի գրատունը, 13 Rue des Dominicains.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ցարութիւն սիրվէնեան։ Իմացնել «ցաւաջ»ի վարչութեան։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հինի հանգանակութիւնը.— Ո. Եզեկիէլեան, Մ. Զաքրեան, Խ. Մարկոսեան, Մ. Եղեկեան, Ոմն, Յ. Սաֆեան, Յ. Խոչարեան, Թ. Արթինեան, Ե. Նշանեան, Պ. Սահթճեան, Յ. Վարդանեան, Մ. Թոսրոսեան, Տիկ. Տօնօեան, Մ. Միքայէլեան, Կ. Աւետիկեան, Կիրիճեան, Մէփէթճեան, Զօհրապեան, Ե. Կոշկարեան, Մ. Տէմիրճիեան, Տ. Աղաճանեան, Կ. Սահաթէլեան, Հ. Վազիկեան, Տ. Էժտահարեան Տ. Ղազիկեան, Մ. Մէմէրճիեան, Մ. Լիժտահարեան, Պ. Գապագճինազեան, Մ. Եղսաեան, Թ. Եղսայեան, Յ. Կէօպէքճիեան, Կ. Մաժասեան, Մ. Ազատարիմեան, Յ. Քէնտիկեան, Դ. Սօժունեան, Ե. Քօսեեան, Ք. Մէհլէմճիեան, Մ. Գուլումճեան, Ն. Յակոբեան, Փափազեան, Երեմեան, Պ. Տէրվահանեան, Երէմեան, Ա. Գալաքօչեան, Մ. Կոռուղեան, Մ. Աբելեան, Ա. Մուրատեան, Զ. Մինասեան, Յ. Ղազարեան, Ա. Օգուզեան, Ե. Անթէպլիեան, Հ. Եփրեմեան, Մնակեան, Տ. Զիքթճիպաշեան, Ա. Խանտիեան, Ն. Գաֆաֆեան, Գ. Յովհաննէսեան, Շիլիեան, Տիկ. Աղաճանեան, Մ. Պօղոսեան, Տիկ, Մարկոսեան, Ա. Նորտիկեան 10ական ֆրանք։

(Շար.)

ԲԱՆԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

EMPIRE Սիզթը-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԷՄՄԱ
ԿՕՇԻԿԻ
ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱ
15, Rue Henri - Murger, PARIS (19e)
Tél. Nord 38—27 Métro: Bol
կ'ուզէ լաւ աշխատաւորներ՝ coupeur, monteur, fini déformeuse եւ maillocheur.

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր
CAFÉ SULTANի
Ս. ԹՈՐՈՍ (Բէժմխցի)
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil.
Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նէն նրբաճաշակները։
Ճոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ պատրաստած սուրճին։ Կ'ընդունինք ապսպրանքներ ամ սահմանէն եւ գաւառներէն։ Փափաքողներու կը դ գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառ

Մեծամասնակ գուլպաշալուածաո
ՇՐՋՈՒՆ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐ
Այրերու եւ կանանց գուլպաներու գնման համար MARCEL ROUVEYRE, 1 Rue d'Aguesseau, Lyon.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ODEON
Columbia
ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ, COLUMBI
56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE
ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊՈ
ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՑԱՃԱԽՕՐԴՆ Է

BRASSERIE HAROLA
3 Rue la Vieuville
Place des Abbesses
Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88
ՎԱՐՉՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ
Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւ այլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇ
96 r. Rivoli, մէթ. Շատ եւ նոր մեքենաով դարմանու եւ կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (ֆրանկ մոլորիզ.) եւ վարսից։ Մ աւթուրաւ։ Ընդհատ եւ հերաթէ. մէն օր 9— Կիրակի 9—12.

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
MAISON BOCCIO
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապ գինէն աժան։ Կը ծախենք եւ կ'արտաճենք ընկոյ կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ տե փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ։
Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք պ. Կիրեղ Կիրեղ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուամ. 101, հեռ. Roquette 62—

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի բ համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածան պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ
HAIG MARACHLIANի
Fabrique des salaisons Orientales
16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE
որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու բացած է նաեւ մթերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 R Petites Maries MARSEILLE.
Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահ

ՀԱՐԱՉ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
15 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1340 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ 8ՐԴ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

վաղը կը բացուի Եւրոպայի շրջանի Հ. Յ. Դաշնակցութեան 8րդ Շրջանային ժողովը: Բազմաթիւ կազմակերպուած շրջաններէն պատգամաւորները հաւաքուած են, մասնաւոր խանդավառութեամբ, նոր ուժ ու թափ տալու կազմակերպութեան:

Մեր շրջանները թէեւ իրարմէ հեռու են, բայց սկզբունքներով և գործունէութեամբ շղթայուած են իրարու և կը կազմեն կուռ բանակ մը այն յեղափոխական կուսակցութեան, որու 40ամեակն է այս տարի:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան այս տարուան շրջանային ժողովներն առանձին արժէք մը կը ներկայացնեն: Անոնք քառասուն տարուան պատմութեան մը ժառանգորդը կը հանդիսանան: Եւ իւրացնելով անցեալ յեղափոխական բոլոր աւանդները, նոր հաւատքով եւ վճռական կեցուածքով՝ կը պատրաստուին կերտելու գալիք պատմութիւնը:

Տասնեակ մը Շրջ. ժողովները, իրենց բազմանդամ պատգամաւորներով, Դաշնակցութեան հաւաքական կամքը կը մէկտեղեն, ու հայութեան կազմակերպուած ուժի գիտակից ու վճռական խօսքը կը բերեն ամբողջ հայութեան՝ մասնաւորաբար մեր ազգային ազատագրական մեծ գործին համար:

Ութերորդ Շրջ. ժողովի բացման առթիւ մեր խօսքը ուղղելով Եւրոպայի պատգամաւոր ընկերներուն, յայտնութիւն կը մաղթենք այն աշխատանքին, որ անոնք կոչուած են կատարելու:

Մաքուր ու սրբազան աշխատանք մը, որ մեր նախորդները քառասուն երկար տարիներ, տարին շատ դժնդակ պայմաններու մէջ, Հազարաւորներ իրենց ամբողջ ունեցածին հետ, զոհեցին նաեւ իրենց անձը, գօրացնելու համար կուսակցութիւնը իր ազատագրական մեծ առաքելութեան մէջ: Զգետնուած ժողովուրդի մը առնական կորով ներշնչեցին. կազմակերպութեան, կարգապահութեան և զոհողութեան վարժեցուցին այս ժողովուրդի ընտիր գաւակները, որոնք աշխարհի չորս կողմը ցրուած՝ առաքինութիւնն ունեցան մէկ դրօշի տակ գալու՝ անդեկ ու ստրկացած բազմութեան գլուխը կանգնելու համար:

Կազմակերպութիւնը ուժ է: Ու հայ ժողովուրդի քառասուն տարուան պատմութեան մէջ Դաշնակցութեան կազմակերպուած ուժն է որ կը ցուցադրուի: Եթէ Դաշնակցութեան այս երկար տարիներու անսահման ճիգերն ու ջանքերը, պայքարի ոգին եւ հայութիւնն իրարու շղթայող աշխատանքները պահ մը չեղեալ համարենք, հայկական ամբողջ կեանքի շէնքը մեզի պիտի ներկայանայ խարխլած, առանց սիւներու եւ առանց ամուր պատերու աւերակ մը:

Կազմակերպութեան այս յարատեւ աշխատանքի համար նորէն հաւաքուած են մեր ընկերները աւելի ու աւելի ամրացնելու շղթան հաւատաւոր բանակներուն մէջ, կռելու ու կոփելու հաւաքական կամքը, հաւաքական աշխատանքի համար:

Ու 8րդ Շրջանային ժողովը իր բացման նիստին մէջ եթէ աչք մը դարձնէ ետ, պիտի տեսնէ, որ ութը տարի առաջ հազիւ 15—20 ընկերներ կային քով քովի, իսկ իրենց շուրջ՝ յուսալքուած ու քայքայուած բազմութիւն մը: Սակայն այսօր, հազարաւոր երիտասարդներ, մաքնիսական քաշողութեամբ մը եկած են խուռն կազմելու Դաշնակցութեան շուրջ, յեղափոխական պատրաստակամութեամբ, ստանձնելու այն պարտականութիւնները, որ մեր նախորդները կտակած էին մեզի: Իսկ, երբ Շրջանային ժողովը, Եւրոպայի շրջանի կազմակերպութեան պատմութեան սահմաններէն անդին ուղղէ իր յեսաղարձ ակնարկը, պիտի տեսնէ քառասուն տարուան այլապէս հերոսական ու զմայլելի պատմութիւնը այն սիզիֆեան աշխատանքներուն որ կատարած են անցեալի մէջ, միշտ ղարբնելու կազմակերպական ջիղը ցիրուցան եւ անկամ զանգուածին մէջ:

Նոյն յարատեւ եւ անհրաժեշտ աշխատանքն է որ կատարելու կոչուած է 8րդ Շրջանային ժողովը, դարբինի մուրճին հարուածը անգամ մը եւս տալու դարբնուած մեր շարքերուն եւ մարմիններուն:

Այս տարի Եւրոպայի Դաշնակցական մարմինները կը ներկայանան ժողովին բեղուն գործունէութեամբ մը: Բացի սովորական եւ կանոնագրական պարտաւորութիւններէն, շրջանը ծանրացաւ արտակարգ աշխատանքի մը,— փարիզի մէջ Դաշնակցութեան Տան հիմնումին: Բոլոր շրջաններէն ընկերներն ու համակիրներն իրենց ջերմ մասնակցութիւնը բերին այս նիստ կարեւոր ձեռնարկին, երեք ամսուան ընթացքին հանգանակելով մօտ 50,000 ֆրանք:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ընթացիկ գործերը, տան հիմնումը, արուեստական պրօպականտը և մշտական ճնշումը անհրաժեշտ աշխատանքներ են, որոնք կը միտին հզօր ու գիտակից կազմակերպութիւնը, որ կուռ ու աննկուն կամքով պիտի կրնայ դիմել դէպի մեր հիմնական նպատակները:

Շրջանային ժողովը այս հաւատքով, պիտի ձեռնարկէ իր յեղափոխական ու մաքուր աշխատանքներուն, առանց անդրադառնալու հակադաշնակցական տխուր մթնոլորտին:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՂ ԴԱՏԵՆ ՈՒ ՊԱՏԺԵՆ

«Հորիզոն» այս խորագրով խմբագրականի մը ժէջ կը գրէ (Օգոստոս 1).

— «Պէյրութի թերթերը գրեցին թէ տեղւոյն իշխանութիւնները երեւան հանած են հոն համայնավար կազմակերպութիւն մը, որ կ'ուզէը խռովութիւններ յարուցանել սուրիական հողամասին վրայ, եւ այս առթիւ աւելցուցին թէ իբրեւ կազմակերպութեան պարագլուխ ձերբակալուած են երեսուն հայամայնավարներ, որոնց ԿՕՄԱՆԻՀԻՆԳԸ Հայեր են:

Մենք գիտենք, որ ձերբակալուածներու տասնապատիկ թիւով հայ հայամայնավարներ ալ եթէ հրապարակ գան, զիրենք շրջապատող երկաթեայ օղակին մէջ հաւու մը քիթն իսկ չեն կրնար արիւնել: Անոնց ամբողջ հերոսութիւնը կոչեր ու քուրջեր թելեփելուն մէջ միայն կը կայանայ:

Բայց ատիկա միայն մենք գիտենք: Ծառը չի գիտեր, կամ եթէ գիտէ իսկ, գիտնալ չուզեր, Մանաւանդ, երբ ան, ժոլեւանդօրէն հակահայ զգացում ունի եւ մեզմէ կը խորշի: Անոր համար, ականջը կտրած եւ ոտքը կաղ մէ՛կ Հայը, յիսուն ուժանակ կ'արժէ: Որովհետեւ կ'ուզէ որ այդպէս արժէ: Որովհետեւ այդպէս կը թելադրէ իր շահը: Որովհետեւ այդ երեւակայական արժէքին շնորհիւ անոր կը տրուի նոր պատրուակ մը, հայ խլէզներու միջոցով, իր չսիրած հայ զանգուածը հարուածելու համար, Ի՞նչ տեսանք օրինակները, մինչեւ իսկ մեր գանագան բարեկամներուն մօտ, որոնք այլասերած Հայու մեղքը, յաճախ, ընդհանրացուցին ամբողջ հայութեան վրայ, կամայ կամ ակամայ զայն վարկաբեկելու համար, երբ բարեկամներն իսկ, այսպէս, գանագան առիթներով, մեղաւոր Հայու մը կանգունով կը չափեն ամբողջ հայութիւնը, գործուած յանցանքին ամբողջ ծանրութիւնը հայ ժողովուրդին վրայ բեռցնելու թեթեւամտութեամբ, ապա ուրեմն ինչե՛ր չի կրնար ըսել եւ ընել այն օտարը, որուն հոգիին մէջ Թոյն է կուտակուած հայութեան հանդէպ:

Քսասեւիինգ Հայեր ձերբակալուած են իբրեւ համայնավար պէյրութի մէջ եւ արդէն հակահայ արաբ մամուլը եւ անոր ոտքի հետքերուն վրայէն քալող քնիկը, քսանեւհինգ տեսակ լեզու կ'երկարեն սուրիահայութեան դէմ, զանգուածը ամբաստանելով եւ հանրային գրգռութիւնը անոր վրայ կեդրոնացնելով: ձիշդ է որ հպմեվատութիւնը (30ի վրայ 25) շատ մեծ ըլլալով, կրնայ մտքերը պղտորել, Բայց այդ պղտորումն ալ դեռ բաւական չէ արդարացնելու արաբ մամուլին ու ժողովուրդին բացարձակ դժգոհութիւնը հայ ժողովուրդին հանդէպ, որ ոչ մէկ կերպով կրնայ պատասխանատու նկատուիլ քանի մը տասնեակ արկածախնդիրներու արարքներուն համար:

Մենք ո՛չ պետական ուժ ունինք եւ ո՛չ ալ ոստիկանութիւն ու դատարան մեր ծոցէն դուրս եկող չարագործները, յանուն օրէնքի, դատելու եւ մեր ձեռքով պատժելու համար,

Սուրիահայ վարիչները չե՞ն կրնար ճշմարտութիւնը հասկցնել տեղական իշխանութեանց եւ մամուլին:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԹԱՐԺՈՒՄԸ

Իպրահիմ Թալի պէյ կը յայտարարէ

Արեւելեան Նահանգներու ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ շոգեկառքով Պոլսէն Ատանա մեկնեցաւ: Մեկնելէ առաջ հետեւեալ յայտարարութիւնը բրաւ լրագրողներուն.

— «Արդէն կը սպասուէր որ Հաճօն ալ Մարտինի սահմանին վրայ բախտը փորձէր: Ներման օրէնքէն վախնալով, Հաճօ Սուրիա մնաց: Որպէս թէ այդ օրէնքը հրատարակած էինք զինք եւ նմանները խաբելու համար, եւ թէ երկիր մտնելնուն պէս զիրենք բռնելով պիտի բանտարկէինք կամ սպաննէինք: Յետոյ, կարգ մը քաղաքական շահախնդիրներ փորձեցին Հաճօն գործիք դարձնել, բայց ահա տեսան իրենց սնանկութիւնը:

«Կարելի է նոր յարձակումներու սպասել Սուրիոյ սահմանէն: Բայց հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են բոլոր հաւանական յարձակումներուն դէմ: Արդէն ժողովուրդէն չկայ մէկը, որ անոնց գործակից: ժողովուրդը շատ գոհ է կառավարութեան հետապնդած քաղաքականութենէն եւ պարզապէս սպառնալիքի վրայ է, որ կարգ մը անձեր անոնց ենթարկուեցան: Իսկ գործակցողները շատ քիչեր էին:

«Հաստատուած է որ արեւելեան վերջին դէպքերը արդիւնք են արտասահման գտնուող կարգ մը փախստականներու եւ «փոլիթիքոս»ներու, ինչպէս նաեւ հարեւան երկիրներու կարգ մը ստորադաս պաշտօնեաներու թոյլատու ընթացքին:

«Իմ առած վերջին տեղեկութիւններս կը հաստատեն թէ Իրաք քաշուած են Մարզանի հրոսակները, որոնք Օրամար գաւառակին վրայ յարձակած էին: Վերադարձս Տրապիզոն — Էրզրում — վան ճամբով պիտի կատարէի, բայց հարաւային սահմանի դէպքին վրայ, ստիպուեցայ Ուրֆայի ճամբան նախընտրել: Ատեն մը պիտի մնամ Ուրֆա եւ պիտի քննեմ հայրենասէրներու «Ժիլիս» կազմակերպութիւնը: Այս հայրենասէրները ժամանակին Ֆրանսացիներուն դէմ ալ հերոսութեամբ կռուած են, եւ վստահ եմ թէ այս անգամ ալ զգուշանքով պիտի դիմաւորեն կատարուած յարձակումները:

«Ուրֆայէն Տիարպէքիր ու անկէ վան եւ Պայազիտ պիտի անցնիմ: Իմ առած վերջին տեղեկութիւններուս մէջ որեւէ լուր չկայ ճէմիլ փաշազատէներու Տիարպէքիրէն փախչելու մասին:»

Թրքական զեկոյց կռիւին մասին

Էնկիւրի, 8.— Հաճօ որ 500 ձիաւորով Սուրիայէն մեր սահմանը անցած էր, չկարենալով դիմադրել իրեն դէմ դրկուած մեր ուժերուն, Սուրիա փախած է: Հաճօ 16 գիւղ գացած եւ ժողովուրդը ըմբոստութեան մղած էր: Սակայն ոչ ոք հետեւած է իրեն:

Արարատի շուրջը ճնշումը կը շարունակուի: Այս աւազակներուն բնաջնջումի ժամը մօտեցած է:

Հետզհետէ կը հասկցուի թէ Արեւելքի ըմբոստական դէպքերը տեղի կ'ունենան նախապէս պատրաստուած ծրագրի մը համաձայն: Ասոր համար, կառավարութիւնը լուրջ միջոցներ ձեռք կ'առնէ:

Թուրքիա եւ Պարսկաստան

Թրքական Անատոլու գործակալութիւնը կը յայտարարէ թէ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի յարաբերութեանց մասին այլազան ու հակասական լուրեր կը շրջին, ուրեմն անհիմն են եւ թէ երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները բարեկամական են:

Էնկիւրիէն Լոնտոն տրուած հեռագիր մը կը յայտնէ միւս կողմէ թէ Թրքական շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն որ Քիւրտերու դէմ կատարուած գործողութիւնները երբեք չեն ուղղուած նաեւ Պարսկաստանի դէմ:

Թուրքիա կը պնդէ որ Պարսկաստան արտօնութիւն տայ Թուրք զօրախումբերուն մտնելու պարսկական հող եւ զսպելու Քիւրտերը:

Յայտնի է արդէն թէ պարսկական սահմանագլուխի բռնաբռումը Թուրքերու կողմէ արդէն կատարուած իրողութիւն է:

Սովետական նոր ձախողութիւն

Մոսկուայէն հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ «Պրավդա» թերթը կը գանգատի սովետական ներքին փոխադրութեան կրած կատարեալ ձախողութեան համար: Արդարեւ մինչեւ այժմ կատարուած արձանագրութիւնները հազիւ կը հասնին նախատեսուած գումարին հարիւրին 35 համեմատութեան: Գիւղացիները եւս 3 առ հարիւր չափով միայն արձանագրուած են:

Ինչպէս գրած էինք Հայաստանի մեր բաժնին մէջ, Մոսկուա որոշած է 2,230.000 րուբլի հսկայ գումար մը գանձել նաեւ Հայաստանէն միշտ իբրեւ փոխադրութիւն, «հնգամեակը չորս տարում» կատարելու համար: Երեւանի թերթերը կը գանգատին թէ յամր կ'ընթանան արձանագրութիւնները:

Հեռագիրէն այնպէս կը հասկցուի, որ փոխադրութիւնը ձախողած է սովետական իշխանութեան բոլոր «հանրապետութիւններուն» մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 38

Ադեքսանդր Խատիսեան	150
Թադէոս Մեծատուրեան	150
Գումար	300
Նախորդ գումար	46,417
Ընդհ. գումար	46,717

ՖԷՔՇԻ ՊԷՅԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Իբր պատասխան «Եարբն»ի շնորհաւորական հեռագրին, Ֆէթհի պէյ եալովայէն հեռագրած է այդ թերթին թէ իր կուսակցութեան անունը «Սէրպէսթ ճիւմհուրիէթ» (Ազատ Հանրապետութիւն) է, եւ թէ շուտով պիտի հրատարակէ ծրագիրը:

Մինչ այդ, թերթերը կարգ մը տեղեկութիւններ կը հաղորդեն ծրագրին մասին: Այսպէս, «Եարբն»ի համաձայն, հետեւեալ կէտերը կան ծրագրին մէջ.— 1. կուսակցութիւնը հանրապետական եւ աշխարհիկ է, այսինքն կրօնքը եւ աշխարհի գործերը իրարմէ զատելու կողմնակից, 2. մենաշնորհները պիտի ջնջուին: 3. ընտրութիւնը միաստիճան պիտի ըլլայ, 4. կարծիքի ազատութեան յարգանք, 5. Թուրքիա հեռու չպիտի մնայ Ազգերու Դաշնակցութեան նման եւրոպական կազմակերպութիւններէն: 6. պալքանեան պետութիւններու միջեւ սերտ միութիւն մը պիտի հաստատուի, 7. Օտար դրամագլուխին մուտքը ապահովել: 8. Նկատի ունենալ որ Թուրքիա միջերկրականեան պետութիւն մըն է:

Կ'րսուի թէ Ֆէթհի պէյ իր թեկնածութիւնը պիտի դնէ երեսփոխանականթափուրաթուներէն մէկուն, եւ այս տարի իսկ պիտի մասնակցի խորհրդարանական կեանքին: Զրոյց կայնոյպէս որ Լոնտոնի դեսպան Ֆէրիտ պէյ եւս հրաժարի, ու երեսփոխան ընտրուելով ստանձնէ նոր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարութիւնը:

Գալով ներկայ երեսփոխաններուն, կ'րսուի թէ անոնցմէ 65 հոգի արդէն իսկ յարած են Ֆէթհի պէյի կուսակցութեան, ի միջի այլոց յիշենք.— Ադա օղլու Աֆմէտ, Ալի (Աֆիոն Գարահիսար), Նէձիպ Ալի, Րէշիտ Կալիպ, Րէձեպ Ջիւհիտի, Աքչորա Օղլու եուսուֆ, Հասան Ֆէհմի (Տրապիզոն), Մազհար Միւֆիտ եւայլն:

Մեր տեղեկութեանց համաձայն, կ'րսէ «Ցոն փօսթա», կազի փաշան մտադիր է վեր մնալ երկու կուսակցութիւններէն եւ հաւասարակշռողի դերկատարել:

Ըսմէթ փաշա ալ կ'րսէ թէ գոհունակութեամբ կ'ընդունի Ֆէթհի պէյի ձեռնարկը եւ կ'աւելցնէ թէ ընդդիմադիր կուսակցութեան մը ընթացքին առջեւ՝ կառավարութեան բրած գործերը աւելի արդիւնաւոր պիտի ըլլան:

ՕՐՈՒԱՆ տօնին պատճառով «Ցառաջ»ի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ կիրակի:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՎԱՎԵՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա. ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՎԱՎԵՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա. ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՎԱՎԵՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա. ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՎԱՎԵՐԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա. ՕՀԱՆՋԱՆՅԱՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ԴԵՊ ԱՅՆ ՕՐԱՎԱՐՆ ԵՂԱԾ ՏԱՐԱԾՔԸ, ՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԿՆՔԱԾ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԳԱՎԱՏԻ ՎԿԱՆԴԸ

ՀԱՅԿԱԶՅԱՆ ՍԱՍՆ

— Ցնծո՛ւք, ես չատ խրախճանական եմ, որ ձեզ տեսնում եմ ուրախ ու կենդանի, ասաց Նահապետը, երբ նրանք ներս մտան նրա մոտ։ Ես ձեզ համար մեծ վտանգի մեջ էի տեսնում, որովհետև ձեր ետևից հալածում էին Սարգիս Պարթևի զորքերը։ Ես ինձ մեղավոր եմ համարում ձեր առաջ, որ ձեզ ուղարկեցի Սարգիսի մոտ։ Ես չգիտեի, որ նա այդքան անիրավ է։ Ես կարծում էի, որ նա ձեզ կընդունի իբրև հյուրեր, ինչպես որ ընդունում էր ինձ։ Ես չգիտեի, որ նա ձեզ կուզենա գերի պահել։ Ես ինձ մեղավոր եմ համարում ձեր առաջ, որ ձեզ ուղարկեցի Սարգիսի մոտ։ Ես չգիտեի, որ նա ձեզ կուզենա գերի պահել։

— Ոչինչ, պապ, ասաց Վահեն, ամեն ինչ լավ վերջացավ։ Մենք ազատ ենք, և ոչ ոք չի համարձակվի մեզ ձեռք տալ։ Մենք ուրախ ենք, որ քեզ տեսնում ենք առողջ և ուրախ։

— Ես ուրախ եմ, որ դուք ազատ եք, ասաց Նահապետը, և ես ձեզ կասեմ, թե ինչ պետք է անեք։ Դուք պետք է գնաք Սարգիսի մոտ և ասեք նրան, որ ես ձեզ ուղարկել եմ նրա մոտ, որ նա ձեզ ընդունի իբրև հյուրեր, ինչպես որ ընդունում էր ինձ։ Ես չգիտեի, որ նա ձեզ կուզենա գերի պահել։ Ես ինձ մեղավոր եմ համարում ձեր առաջ, որ ձեզ ուղարկեցի Սարգիսի մոտ։ Ես չգիտեի, որ նա ձեզ կուզենա գերի պահել։

— Ցնծո՛ւք, ես չատ խրախճանական եմ, որ ձեզ տեսնում եմ ուրախ ու կենդանի, ասաց Նահապետը, երբ նրանք ներս մտան նրա մոտ։ Ես ձեզ համար մեծ վտանգի մեջ էի տեսնում, որովհետև ձեր ետևից հալածում էին Սարգիս Պարթևի զորքերը։ Ես ինձ մեղավոր եմ համարում ձեր առաջ, որ ձեզ ուղարկեցի Սարգիսի մոտ

Ռուսեւաամերիկեան միջադէպին առթիւ

Մոսկուայի թերթերը շատ զայրացած են ռուսեւամերիկեան միջադէպին պատճառաւ։ Երբ ռուսական փայտաբարձ նաւեր Նիւ-Եորքի նաւահանգիստը հասան, Ամերիկացիները արգիլեցին պարպումը, այն պատրուակով թէ ռուսական նաւերու մէջ ծառայողները «բանտարկեալ»ներ են, թէ ամերիկեան օրէնքները չեն կրնար թոյլատրել ապրանք ներածել Ռուսիայէն։

«Էկոնոմիչէսկայա Ժիզն» թերթը, որ օրգանն է սովետական առեւտրական գործավարութեան, խստիւ կը յարձակի այդ արգելքի որոշման վրայ, զոր կը վերագրէ Ամերիկայի վաճառականներուն ճնշման։

— «Այս միջադէպը ցոյց կուտայ թէ ոչինչ կ'երաշխաւորէ մեզ որ չպիտի կրկնուի անգամ մըն ալ։ Այս միջադէպը մեզ կը ստիպէ վերագնահատութեան ենթարկել մեր «ամէրիքոմա»ին (հիւանդագին հետաքրքրութիւն եւ սէր ամերիկեան բաներու մասին)։ Ճիշդ է թէ Ամերիկա երկիրն է թէքնիքական հսկայ յաղողութիւններու։ Եւ սակայն միայն Ամերիկան չէ, որ մեզի օրինակ պիտի ծառայէր մեր գիւղատնտեսութեան կեդրոնական վերաշինութեան եւ ճարտարարուեստացումին համար։ Եւրոպա մեզի կը շնորհէ վարկեր։ Բիչ մը եւս ճիգ, եւ մենք պիտի կրնանք հայթայթել եւրոպացին ինչ որ անհրաժեշտ է մեզի։»

Ցետոյ թերթը կը յիշեցնէ, թէ Ռուսիա զեղջած է իր ապսպրանքները ամեհի [illegible] կան շուկայէն, եւ ատիկա իբրեւ [illegible]։ Չէ՞ որ Ռուսիա միակ երկիրն է, որ ամէնէն աւելի կը ներածէ։ Ըսելու ձեւով մը, — Թող մտածեն այն երկիրները, որոնք արտածել կ'ուզեն։ Բայց կը վերջացնէ. «Չենք կրնար կացութիւնը գոհացուցիչ նկատել, այնքան ատեն որ ռուսեւամերիկեան առեւտուրը չի հանգչիր միջազգային իրաւական հիմերու վրայ»։

Ամերիկացիներու վտարումը Ռուսիայէն

Ռիկայէն կը հեռագրեն թէ Ստալինկրատի մէջ աշխատող 30 ամերիկացի ելեկտրագէտներ պիտի արտաքսուին խորհրդային երկրէն, այն պատրուակով թէ մերժած են նոյն սեղանը նստիլ սեւամորթի մը հետ եւ գայն դուրս են նետած ճաշարանէն։

Մարած է հնդկական հրաբուխը

Սիմլայէն կը հեռագրեն թէ կացութիւնը խաղաղ է Քէշավէրի շրջանին մէջ։ Կը կարծուի թէ Աֆրիտիները կը նահանջեն, տեսնելով ժամանուժը զրահապատ շոգեկառքերու եւ եւ բազմաթիւ զինուորներու Նովշիրայի շրջակայքը։ Ասիկա կը նշանակէ թէ անգլիական զինուորական հրամանատարութիւնը պաշտպանողական գիծի վրայ չպիտի մնայ։

Միւս կողմէ տեղեկացուած է թէ Քուքի-Քէլ ցեղախումբէն 500 հոգի արշաւած են Քաժուրիի դաշտը, ուր հաւաքուած են արդէն մեծ թիւով Օրաքազէցի կռուող ուժեր։

Վախ կայ, որ Մոհման ցեղախումբն ալ գլուխ վերցնէ, — այս ահարկու եւ ռազմիկ ցեղախումբը կ'ապրի Փէշավէրի հիւսիս - արեւմտեան կողմը, մօտ հազար քառակուսի քիլոմեթր հողամասի մը վրայ։ Այս ցեղախումբին պէտն է Հաճի տը Թուրանկզէ, որ երկար ատենէ ի վեր եւ քանի մը անգամ օձիք թօթվել տուաւ Անգլիացիներուն։ Թերեւս Թուրանկզէի մահեն յետոյ նաեւ Միւլլէր, մեկը հնդկական քաղաքական հոսանքի մը պարագլուխներէն։

Խօսք կը դառնայ պատերազմական վիճակ յայտարարել Փէշավէրի մէջ։

Անգլիոյ գործազուրկները

Լէնքշիրի մէջ գործազրկութիւնը ադէտի հանգամանք ստացաւ։ Բանուոր բնակչութեան հարիւրին 42ը անգործ կը պտրտի փողոցները։ Այժէն շաբաթ կերպասեղէնի նոր վաճառատուն մը կը փակուի։

Լէնքշիր հիմա կ'արտադրէ կէսին չափ իր նախկին բանկանոն արդիւնաբերութեան։ Գործազրկութիւնը տարածուած է հիմա նաեւ այն գործարաններուն մէջ, որոնք վերջերս օժտուեցան արդիական գործիքներով։

ALLO, ALLO
Tél. TRUDAINE 81 07
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՃԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներուն
Պատուոյ մէտալ Ֆրանսայի Ռադիոլոգ. նախարարութենէն
Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ-ը 10էն 12եւ ժամադրութեամբ, 134 Rue Blomet, Բէօնթկէնեան Հաստատութեան մէջ։ Կը կատարէ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), դեղամանիշակագոյն, յեռակարմրագոյն եւ բէօնթկէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրառումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը որ բազմաթիւ հիւանդութիւններու դարմանման լաւագոյն ազդակներն են։
Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործողութիւն, մասնաւոր շիջուկ եւ պատուաստ։
Զղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թէլադրական, քնէաճական եւ ֆոէօտեան մէթոտներ։
Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ հիւանդներու։
Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Métro Convention, Autob. X. եւ AG.
Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Շ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ
բոլոր ընկերները ստիպողաբար՝

ԿՐԸՆՈՊԸԼԸ.— Այսօր իրիկուն, ժամը եւ ժողովի վայրը տեղւոյն վրայ։

Ներկայ կ'ըլլայ կ. կ.ի լիազօր-ներկայացուցիչը։

ՔԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ
Եոզկատի եւ Շրջ. Հայր. Միութեան Անիէռի մասնաճիւղին կողմէ։ Վաղը իրիկուն ժամը 8.45ին Պուա Քոլոնպի թաղապետական սրահին մէջ Րիւ տէ Հալ։ Կը ներկայացուի՝
ԲԱՐՆԱԲԱՍԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ
եւ ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՈՄԲԱԼ Է (Զաւեշտ)
Կը մասնակցին՝ տիկ. Լաթիֆեան, պ. պ. Գրիգոր վահան եւ Եփրատ երգչախումբը։
Մուտք 5 եւ 10 ֆրանք
Հասոյթը պիտի յատկացուի հիւանդ երիտասարդի մը

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վիէնի «Բրիտատփոր» խումբէն կողմէ։ Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն տեղւոյն Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծանօթ մարզադաշտին վրայ։
Արտասանութիւն, երգ, նուագ, բանախօսութիւն եւ անակնկալներ։ Նոյն օրը կազմակերպուած է նաեւ բաժակի մրցում մը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Վիէնի, Տէսինի եւ Լիոնի Զ. Ե.Դ. Միութեան խումբերուն միջեւ։ Ճոխ պիւֆէ։

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ
Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Հրայր խումբին կողմէ։ Այս կիրակի օր մրնչեւ իրիկուն Hôtel Beauséjourի պարտէզին մէջ, կը մասնակցի եփրաս նուագախումբը։
Կը խօսի Ընկ. Ռ Է Ն
Արտասանութիւն, երգ, պար եւ անակնկալներ։ Ճոխ պիւֆէ, մուտքը ազատ է։ Ընձեռեւի պարագային մասնաւոր սրահ պիտի տրամադրուի։ Շոգեկառք առնել կարելի նորէն 10.23, 11.51, 1.41 եւ 1.51։

ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ
Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին կողմէ
ի նպաստ Ցալմաստի աղէտեալներուն
Այս կիրակի ժամը 2ին Rue Jean Massé Sacré Coeurի *սրահը*

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼԻԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ
Կազմակերպուած Շավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան կողմէ։ Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 11էն մինչեւ իրիկուն։ Կէսօրէ վերջ տեղի կ'ունենան վազքեր, մեծերու եւ փոքրերու զուարճալի խաղեր (մրցանակաւոր), նուագ, խմբերգ արտասանութիւն, զուարճախօսութիւն եւայլն։
Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։
Շաղորդկց. միջոցներ.— Port St. Cloudէն առնել ֆանրակառք Թիւ 1 եւ իջնել du pain sans vin, Gare Montparnasseէն (փարիզ) առնել Dir. Versailles, իջնել Chaville R. G.
Առաջնորդներ կ'սպասեն ժամը 11էն մինչեւ 4։

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ»
ժասնաճիւղին դաշտահանդէսը Սեպտ. 7ին։ Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ
Սեբաստիոյ Քօչհիսարի հայրենակցական միութեան կողմէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն-Քլու անտառին մէջ։ Երգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ։ Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։
Շաղորդակց. միջոցներ.— Հանրակառք 2 եւ 18, իջնել՝ վերջաւորութիւն, շոգեկառք եւ շոգենաւ իջնել Սէն Քլու. փաւիյեոն Պլէօի առջեւ։ Առաջնորդներ պիտի սպասեն մինչեւ ժամը 3։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ
ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕի Մուրատ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Կեդր. ընտրողական յանձնախումբը, քուէարկութեանց մասնակցելու իրաւունք ունեցող կեդրոնի ժողովրդական արձանագրութեանց դիւրութեան համար որոշեց յանձնախումբին քարտուղարը սպասցնել ամէն օր կէսօրէ յետոյ ժամը 5—7 Պ. Ծերիկեանի գրատունը, 13 Rue des Dominicains։

ՏԵՍԻՆի Սեբաստիոյ Նահանգային Ուսումնասիրաց Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները, այս կիրակի ժամը 2ին Ռ. ֆէ Թէրասի մէջ։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, 23 Պուլվար տէ Կոմիէ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ցարութիւն սիրվէնեան։ Իմացնել «ցառաջ»ի վարչութեան։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Հիմնի հանգանակութիւնը.— Ա. Պալասանեան, Լ. Գալեան, Գ. Մինգոեան, Ն. Շատարեւեան, Ռ. Համամճեան Յ. Գէորգեան, Ա. Մխոնեան, Ա. Գարագէվեան, Ոմն, Մ. Ոսկերիչեան, Պ. Կիւլիւգեան, Դ. Պաղտասարեան, Յ. Տէր Գիւտիկեան, Մ. Մխալեան, Դ. Մխալեան, Այվազեան 15ական ֆրանք։
Ա. Թօփալեան, Խ. Յովհաննէսեան, Մ. Ծառուկեան, Յ. Գրիգորեան, Յ. Խաչատուրեան, Ն. Կէմալվազեան, Տ. Զազոեան, Պ. Գրիգորեան, Հափէլեան եղբարք, Գ. Պապիկեան, Կէնճեան, Իմիրզեան, Զ. Քէնտիրեան, Գ. Գալաճեան, Յ. Ֆէճեան, Զ. Տիրանեան, Կ. Թաթէոսեան, Պ. Գործակատարեան, Ա. Մարկոսեան, Ք. Տէմէեան, Տիկ. Փափազեան, Օր. Գրիգորեան, Ոմն, Գ. Հաքիւթիւքեան 20ական ֆր.։
(Շար.)

EMPIRE Միպիք-շօ՝ 37 Av. Wagram

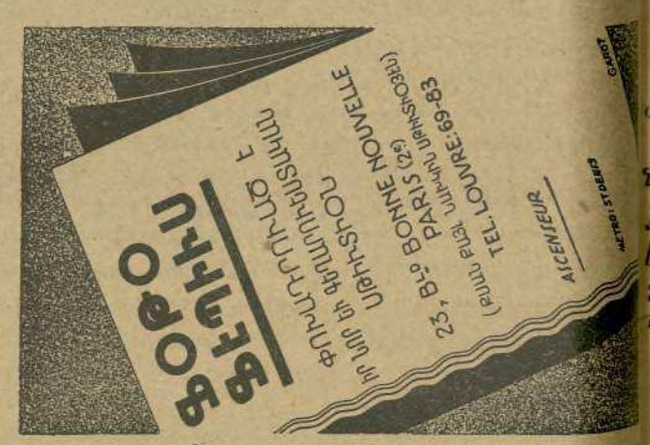
IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ մորթի հիւանդութիւններու
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ
կորի, ջղային, Ազեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կ

En vacances : emportez un
Hawk-Eye Kodak
anastigmat f : 6,3 - 250 frs
On connaît la triple joie de prendre les photos, de les faire admirer à tous, d'y revoir enfants, parents, amis, excursions et ses belles heures de liberté.

ԳՆԵՑԷՔ ՔՈՏԱՔ
ԳԻՆ՝ 250 ՖՐԱՆ
AMÉRICAN FHOTO SERVICE
Place de Trinité Châteaudun No. 59
Լուսանկարելով ձեր կ'ունենաք վերաստեղծել ձեր զաւակները, կանոնները, բարեկամները վերյիշելու ձեր զբօսանքները, գեղեցիկ վայրերը եւ ձակուրդի օրերը։

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա Ր Ա Ր Ա Տ
39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov.
Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնի
փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։
Ընտրատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ
Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96.
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բժշկուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի բժիշկը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

STUDIO D'ART MANOUK
Մարսէյլի գեղարուեստական ուսանկարչատունը՝
116 La Canebière
ուր պիտի գտնէք արուեստի կատարեալ բաւարարութիւն, ինչպէս նաեւ ամառնային բացօդեայ ժամանցներու համար ընտիր մեքենաներ ամէն պիտոյքներով։ Վճարումներու դիւրութիւն։ Ցածաւոր գին։
ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաբլէ եւ նոր մեթոտով դարմանում է կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (ֆրանկոմ մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասնաւոր ուշադրութիւն ընդհ. հրդեհկութ. ամէն օր կ'ընդունի 9—12։

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒՀԻ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փորոքի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ կախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3—9։ կիր. եւ տօն օրեր 9—12։

ՄԻՄԻԹ
Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

ՀԱՐԱՉԱՉ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
17 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1341 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Կացութիւնը չափազանց ծանր

ԹԷՀՐԱՆ, 15 օգոստ.— Թուրքիա եւս կանչեց Թէհրանի Թուրք դեսպան, Մէմտուհ Շեվքէթ պէյը: (Հավաս)

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու օր է, հեռագիրները լուռ էին Քիւրտերու կուիւին մասին: Որոշ էր թէ միայն դիւանագիտական գաղտնի հեռագիրներն էին, որ տենդագին կ'աշխատէին: Թուրքերը իրենց գինուորները քանիցս նետելէ յետոյ Արարատի կողերուն, յուսահատեցան եւ իրենց ամբողջ յոյսը կապեցին ձմրան ձիւնին ու փոթորիկին: Յետոյ զրոյց տարածեցին թէ Քիւրտերը սովի մատնուած են: Սակայն այս զրոյցները չէին կրնար հանդարտեցնել Թուրք ժողովուրդը, որ տեսակ մը խուճապի մատնուած է կարծելով թէ պատերազմ յայտարարուած է: Թուրք Թերթերը սկսան հանդարտեցնել ժողովուրդը, կրկնակի զրելով թէ պատերազմի վախ չկայ: Միւս կողմէ Թուրքերը գ'տեն թէ երբ ձմեռը հասնի, Քիւրտերը կրնան դաշտ ալ իջնել, առանց վախնալու Թուրք կանոնաւոր բանակէն, որ չի կրնար շարժիլ Արարատեան դաշտի խորունկ ձիւնին մէջ:

Թուրքերը կանխարգիլելու համար եւրոպական միջամտութիւնը, ուզեցին Ցէթէի պէյի նոր կուսակցութեան լուրին աղմուկով խեղդել քրտական կուիներու արձագանգը Եւրոպայի մէջ: Միաժամանակ բոլոր Թերթերուն մէջ երեւցան ապսպրուած յօդուածներ Թուրքիոյ ներքին կեանքին մասին, աղնպէս ձեւացնելով թէ Թուրքիա չի հետաքրքրուիր քրտական կուիներով, որոնց կուտայ միայն աւազակային ընդհարումներու նշանակութիւնը: Միւս կողմէ Թուրք Թերթերը կը գրեն թէ «քրտական հարց չկայ, այլ գոյութիւն ունի, եւ հինէն ի վեր, սահմանային վէճ մը Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի մէջեւ»: Այս խաղով, կ'ուզեն մոռցնել թէ քիւրտ կազմակերպուած ապստամբութիւն մըն է որ տեղի կ'ունենայ յանուն անկախութեան: Թուրքիա, քրտական ապստամբութիւնը վերածելով սահմանային դիւանագիտական բանակցութիւններու երկու երկիրներու միջեւ, Արարատին ետեւը «պարսկական (քրտաբնակ) վտանգաւոր հոդամասերու» գրաւումին փոխարէն' կ'առաջարկէր Պարսկաստանի Թողուլ Թրքական հողամասեր, որոնք քիչ մը հարաւ կ'իջնան: Ահա այս բանակցութիւններն են, որ ապահովաբար ձախողութեան մատնուած են եւ Թուրքիա կը ստիպուի ետ կանչել իր դեսպանը: Այսպէս սւելի եւս կը ծանրանայ կացութիւնը: Եւ այսուհետեւ է, որ հեռագիրները պիտի բերեն նոր անակնկալներ: Մինչ այդ, կուսանք օրուան հեռագիրները, կռիւներուն լուրերը, երբ տակաւին կը շարունակուէին բանակցութիւնները:

Կռիւներ Արարատի շուրջ

«Թայմզ», Էնկիւրիի գործակալութենէն առնելով, կը գրէ (14 օգոստ).—

Երէկ, Իգդիրի շրջանին մէջ տեղի ունեցան կատաղի կռիւներ Թուրքերուն եւ Քիւրտերուն միջեւ: Երկարատեւ կռիւ մը յետոյ, Քիւրտերը քաշուեցան դէպի պարսկական սահմանը, Թողլով 60 սպանեալ: Կը հաղորդուի թէ Արարատի ամբողջ շրջագիծը պաշարուած է: Թրքական ուժերը տակաւին չեն սկսած գործողութիւնները ընդդէմ Արարատի ապստամբներուն: Չաւանաբար սկսին գալ չորեքշաբթի:

(Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, կրկնութիւն ալն է այս լուրը, որուն նպատակն է հանդարտեցնել Թուրք ժողովուրդին յուզուած կարծիքը. Խմբ.):

Թուրք կառավարութեան պաշտօնաթերթը, «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ», կը տեղեկացնէ թէ կառավարութիւնը ուրիշ նոր ծանուցագիր մը տուաւ պարսկական կառավարութեան հաստատելով Թրքական տեսակէտները այն դէպքերուն մասին, որոնք տեղի կ'ունենան սահմանին վրայ: Ծանուցագիրը կը պնդէր թէ անհրաժեշտ է գործակցութիւն մը Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ, պատժելու համար ապստամբները պարսկական հողին վրայ, որպէս զի չկարենան անգամ մը եւս օգնել Թուրքիոյ ներսը յեղափոխական շարժումներուն:

Պարսիկները կը յուժարին

ԹԷՀՐԱՆ, 14 օգոստ.— «Ռէօյթէր» գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ թէ Պարսիկները միլոցներ ձեռք առած են' ետ քաշելու համար Ջալալի ցեղախումբը Թուրքեւպարսիկ սահմանին մօտիկ վայրերէն, արգիլելու համար անոնց յարաբերութիւնը Արարատի ապստամբներուն հետ, որոնց կ'ուզէին օգնութեան փութալ: Պարսիկ սահմանապահ զօրամաս մը, երբ կ'աշխատէր արգիլել քրտական խոշոր խումբի մը խուժումը Թուրքիայէն ներս, կորսնցուց 1 սպայ եւ 21 զինուոր. տուաւ նաեւ 11 վիրաւոր: Կռիւի ընթացքին սպաննուեցան բազմաթիւ Քիւրտեր:

Քիւրտերը կը յարձակին կատաղօրէն

Ռէօյթէր կը հաղորդէ թէ Արարատի Քիւրտերը կատաղի յարձակումի մը սկսան այն Թուրք պաշարող ուժերուն դէմ, որոնք կ'ուզեն մօտենալ լերան:

Ինչ կը պատմեն Թուրերը

ՎԱՆ, 10 Օգոստ.— Անատոլու գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ թէ Խարզանի շէյխերը, որոնք Միլլագետքէն գալով յարձակած էին Օրամարի շրջանին վրայ, ստիպուեցան քաշուիլ իրենց բնակավայրը:

ԷՆԿԻՒԻՐԻ.— Ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, Պէտէլխանի Սուրէյա վտարուած է Սուրիայէն, իսկ Ֆրանսական մարզպանութիւնը պարտադրած է Հաճօն Միալ Դամասկոսի մէջ: Այս լուրերը լաւ տպաւորութիւն գործեցին հոս:

ԷՆԿԻՒԻՐԻ.— Անգլիացիները ձերբակալած են Զէրքէզ Էտհէմը եւ հետեւորդները Միլլագետքի մէջ, եւ դուրս հանած են սահմանէն:

ԽՄԲ.— Բոլոր այս լուրերը «լաւ տպաւորութիւն ձգելու» եւ հանդարտեցնելու համար Թուրք ժողովուրդը:

«Սան Փոսթա» Թերթը նորէն կը յիշեցնէ Թուրք ժողովուրդին թէ պատերազմի վախ չկայ պարսիկ սահմանին վրայ, քանի որ նոր ծանուցագիր գրուած է:

Թուրքիա ռողային զիջումներ կ'ընէ

ԷՆԿԻՒԻՐԻ, 15 օգոստ.— «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» կը տեղեկացնէ թէ Թուրք կառավարութիւնը նոր ծանուցագրով մը Պարսկաստանի կը զիջի Թրքական հողամաս մը, որ կը գըտնուի սահմանին վրայ, քիչ մը դէպի հարաւ, ի փոխարինութիւն Քիւչուք Աղրիտաղ եւ Այբէյդաղ շրջաններուն, (հեռագիրը աղաւաղած է տեղի անուանները, ԽՄԲ.), որոնք կը գըտնուին Արարատ լերան մօտ եւ այժմ Թրքական գրաւման տակ:

Բողշեւիկները կ'ուզեն միջնորդել

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը գրէ Ռիկայէն.—

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը պատրաստակամութիւն յայտնած է միջնորդի դեր կատարել Թուրքեւպարսիկ վէճին կարգադրութեան մէջ:

Վասնզի, կը պատճառաբանէ խորհրդային մամուլն իր կարգին, Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի շահերը կը զուգադպուին Ռուսիոյ շահերուն հետ: Թէ յիմարութի՛ւն պիտի ըլլար Թողուլ, որ մէկ կողմը տկարացնէ միւսը, բան մը որ հաճոյք պիտի պատճառէ միայն Անգլիոյ: Փաստ որ քրտական ըմբոստութեան պատասխանատուները կը ներկայանան Անգլիոյ գործակալները:

ԽՄԲ.— Ցաջորդ Թիւով պիտի տանք ընդհանուր քաղ մը անգլիական, ֆրանսական, գերմանական եւ նոյնիսկ Թրքական մամուլէն, ցոյց տալու համար բոլոր այն տեսակէտները եւ միջազգային հետաքրքրութիւնը քրտական ապստամբութեան մասին, որ այսուհետեւ կը մտնէ նոր շրջան մը:

Անգլիական նաւատորմը Սեւ Ծովուն մէջ

ՊՈԼԻՍ, 16 օգոստ.— Օգոստոս 18ին, առաւօտեան, Պոլիս կը հասնի անգլիական տորմիղ մը, որ կը բաղկանայ մէկ զրահանաւէ եւ երկու յածանաւերէ: Քանի մը ժամ հանգչելէ յետոյ Պոլսոյ ջուրերուն մէջ, պիտի մեկնի Քոնսթանցա: Իր այս ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ 6 օր:

ՊՈՒԿՐԷՇ, 16 Օգոստ.— Տեղական Թերթերը զանազան մեկնաբանութիւններ կը նուիրեն անգլիական տորմիղին այցելութեան: Անոնք կը յայտարարեն թէ այս այցելութիւնը տեսակ մը ցոյց է, որ կ'արտայայտէ բրիտանական ցանկութիւնը նաւային խարիսխ մը ունենալու ռումանական նաւահանգիստի մը մէջ: Նոյնպէս կը կարծեն թէ այս այցելութիւնը ցոյց մըն է, որ ուղղուած է Ռուսիոյ դէմ, այսպէս հասկցնելով անոր թէ Անգլիա Սեւ Ծովը կը նկատէ ազատ ծով մը, ուր կրնան մտնել իր նաւերը երբ որ ուզէ:

Համայնավարներու դէմ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԷՆ կը հեռագրեն թէ մօտակայ քաղաքի մը մէջ ոստիկանութիւնը ամբողջ գիշեր մը արթուն հսկեց, արգելք հանդիսանալով 1,500 հոգինոց ամբոխի մը, որ կ'ուզէր կրակ ձգել համայնավարներու բնակած շէնքերուն վրայ, և վտարել 70 երիտասարդ համայնավարներ, որոնք բանակած էին Վան Էդդանի մօտերը:

Համայնավարներու դէմ այս գայրոյթը ծագած էր պարզ միլոդէպէ մը, — համայնավարները մերժած էին ընդունիլ ամերիկեան դրօշը, զոր իրենց կը նուիրէ տեղւոյն հայրենասէրներու միութիւնը՝ փոխարէն կարմիր դրօշին, զոր յափշտակած էին բանակման վայրէն:

ՊՈՒԿՐԻՇԷՆ եւս կը հեռագրեն թէ Պեսարապիոյ մէջ ձերբակալուեցան մօտ 40 հոգի, այն ամբաստանութեամբ թէ լրտեսութիւն կ'ընեն սովետներուն համար: Բոլորն ալ ղրկուեցան Քիշնեւ, ուր տեղի պիտի ունենայ դատավարութիւնը:

Չինական ճակատին վրայ

Պաշտօնական զեկոյց մը կը հաղորդէ թէ ազգայնականները յաջողեցան ճեղքել Ֆէնկ-Եու-Չանկի ձախ թեւը, եւ գրաւեցին Չի-Նան-Ֆու քաղաքը, ինչպէս նաեւ մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք: Յաղթականները ծրագրած են մօտ օրէն գրաւել Չանկ-Չէու եւ Քայ-Ֆէնկ քաղաքները:

Միւս կողմէ ալ կը տեղեկացնեն թէ կարմիր բանակը կը սպառնայ Չանքէու, Ու-Չանկ եւ Չան-Չանկ քաղաքներուն, զորս կը յուսան գրաւել 2-3 օրէն: Համայնավար ուժերու խումբ մը, որ յառաջացած էր մինչեւ Չանքէուի հիւսիսային դիրքերը, ետ քաշուեցաւ Թշնամիին յարձակման պատճառով:

Անցեալ շաբաթ կարմիրները խոստացած էին թէ չպիտի յարձակին Չանքէուի վրայ, եթէ իրենց վճարուի 12,500 ստերլին փրկագին մը:

Կաթոլիկ կրօնաւորներու խումբ մը, որ կը բաղկանայ 12 հոգիէ, Քանթոն հասաւ հետիոտն եւ տաժանելի ճամբորդութենէ մը յետոյ՝ անցնելով լեռներէն, որոնք կը գտնուին կարմիրներուն գրաւման տակ: Անոնք կը պատմեն թէ Քան-Չէուի պարպուելին առեն, երբ կարմիրները 16 քլոմեթր մօտեցած էին, քաղաքական հրամանատարութիւնը չուզեց ստանձնել որեւէ պատասխանատուութիւն փախստականներու կեանքի ապահովութեան հարցին մէջ:

Կացութիւնը ծանր է Հնդկաստանի մէջ

Սիլմայէն կը հեռագրեն թէ կացութիւնը ծանրացած, նոյնիսկ վտանգաւոր հանգամանք ստացած է հիւսիսային արեւմտեան սահմանին վրայ, Փէշաւէրի շրջանին մէջ, ուր արշաւած են Աֆրիտիները: Յարձակողները միաժամանակ կտրած են Փէշաւէր քաղաքին հետ հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները:

Աֆրիտիներուն ուժերը կը գնահատուին 1,200 հոգի, որոնք 50ական եւ 200ական խումբերով կը յարձակին գիւղերուն վրայ: Դաշտերուն բերքը տակաւին հնձուած չըլլալով, գժուար է գինուորական զսպիչ գործողութիւններու ձեռնարկել: Մնաց որ, կարգ մը գիւղեր կ'օգնեն Աֆրիտիներուն: Թերեւս այս է պատճառը, որ շրջանի բնակչութիւնը, նոյն իսկ կիները, երախաները, տեղահանուած ու ղրկուած են Փէշաւէր:

Աֆրիտիները կը փորձեն ապստամբութեան մղել նոր նոր ցեղախումբեր:

Երկու խումբեր, Օրակզէին ելլելով, կը պատրաստուին յարձակելու Քոհաթի վրայ:

Անգլիացիները կը կարծեն թէ Փէշաւէրի ուժերը բաւական են պաշտպանուելու համար ամէն հաւանականութեան դէմ: Փէշաւէրի մէջ այժմ պատերազմական վիճակ յայտարարուած է: Հնդկական եւ բրիտանական կանոնաւոր ուժեր, երեք զօրաբաժին, հրամանատարութեամբ զօրավար Ռոպէրթսընի, ղրկուեցան Ռավալփինտի, առ ի զգուշութիւն:

Անգլեհնդկական հաւաժողով

Անգլիական կառավարութիւնը աշխոյժ պատրաստութիւններ կը կատարէ, գումարելու համար անգլեհնդկական համաժողովը, որ տեղի պիտի ունենայ 20 հոկտեմբերին: Կը կարծուի թէ ներկայ պիտի ըլլան 100 պատգամաւորներ:

Պատգամաւորներուն 50ը Հնդկաստանէն, 14ը իշխաններ եւ նախարարներ, որոնց գլուխը պիտի գտնուի Փաթիալա մահարաճան: Դեռ յայտնի չեն անգլիացի պատգամաւորները, որոնց թիւը հաւանաբար հասնի 10-12ի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թրքական երրորդ կուսակցութիւն մըն ալ պիտի կազմուի, կ'ըսէ «Ճիւմհուրիյէթ»: Նոյնիսկ, այս նոր կուսակցութեան համակիրները կը յայտնեն թէ Ցէթէի պէյէն առաջ ժառած են այդ մասին, բայց մինչեւ հիմա չէին կրցած երեւան գալ: Այս կուսակցութիւնը պիտի կոչուի Սոցիալ Հանրապետութիւն:

*** Թուրքերը դեռ չեն Պարսկաստանի պատասխանէն, որ լեցուն է զրականութեամբ, կ'ըսեն: Պարսիկ կառավարութիւնը կը պնդէ թէ Պարսկաստանի Քիւրտերը դէմ չեն Թուրքիոյ, թէ խռովութեան աղբիւրները պէտք է փնտռել ուրիշ երկիրներու մէջ:

*** Անատոլուի գործակալութիւնը կը հեռագրէ թէ սխալ են այն զրոյցները, որոնց համաձայն Թրքական զինուորները մտած են Պարսկաստան: Եւ կը պատմէ թէ Թրքական զինուորները կը մնան Թրքական հողին մէջ, սահմանագիծին վրայ:

*** Ներսէս Ա ան Ներսէսեան, Պարսկաստանի պատուակալ հիւպատոսը, ինչպէս կ'ըսէ փարի Միտի, երկու կնոջ հետ իննքնաշարժով անցած ատեն, Պաթինեոլի ծառուդիին վրայ (Փարիզ) դէմառդէմ կուգայ ուրիշ ինքնաշարժի մը ծանր բախումով մը: Կիներէն մէկը կը վիրաւորուի լրջօրէն: Միւսները անվնաս:

*** Անգլիական օդանաւ մը, R—100, որ կարճ անցաւ Ատլանտեան ովկիանոսը, Մոնրէալէն վերադարձաւ Եւրոպա: Մէասին կը բերէ հսկայ փունջ մը ծաղիկ Անգլիոյ Թագաւորին, եւ անտուկ մը դեղձ կալլէսի իշխանին համար:

*** Դժբա՛ղդ Չինաստան: Յորդառատ անձրեւէ մը յետոյ հեղեղը ողողեց 1000 գիւղ, որոնք կը գտնուէին Չի-Լի քաղաքին հարաւային արեւելքը: Խեղդուեցան 3,000 հոգի: Եւ հազարաւոր գիւղացիներ ծառերուն վրայ մնացին անսուաղ:

*** Ռուսեւեսթոնիական միջադէպ մը պատահեցաւ Նարվա գետին բերնին վրայ: Սովետական օդանաւ մը անցաւ սահմանը, եւ Եսթոնիացի սահմանապահ զինուոր մը կրակ բացաւ վարէն: Օդանաւը կրակով պատասխանեց եւ քիչ յետոյ զարձաւ դէպի ռուսական հորիզոնը: Կը կարծուի թէ օդանաւը, վիրաւոր, գետին ինկած է ռուսական հողին վրայ: Եսթոնիոյ կառավարութիւնը բողոքեց:

*** Հացը սղեց Փարիզի մէկ սուլեւս: Շաբաթ օրուընէ սկսեալ պիտի ծախուի քիլօն 2 ֆր. 40:

*** Սարսափելի փոթորիկ մը ծեծեց Նափոլիի շրջակայքը: Մեծ վնաս պատճառեց հողագործութեան: 4 հոգի մեռան եւ 70 հոգի վիրաւորուեցան:

*** Նուրէմպէրկի մէջ (Գերմանիա), ընտրութեանց առթիւ, տեղի ունեցաւ արիւնալից ընդհարում մը համայնավարներուն հետ: 70 հոգի վիրաւորուեցան ծանրապէս եւ փոխադրուեցան հիւանդանոց: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց բազմաթիւ անձեր:

ՀՐԱՇԱԼԻ ՀՅՈՒՍԸ

Ճամփայաոյտին լեռնեցի վեցտասնյոթ տարեկան Հրաշալի Ձորոյանը ոչ ձորքիզ էր, ոչ էլ՝ ձորքի կին։ Ամուսնացել էր ընդամենը երեք ամիս առաջ, ու նրանց ամուսնությունը ոչ մի կերպ չէր կարելի ամուսնություն անվանել։ Ամուսինը՝ Ռուբենը, ինքն էլ լեռնեցի էր, ավելի ճիշտ՝ Ռուբեն Ռուբենի Ձորոյան։ Ռուբենը ոչ միայն ձորքի, այլև ձորքի որդի էր։ Ռուբենի հայրը՝ Ռուբեն Ռուբենի Ձորոյանը, ինչպես ասում էին, ձորքի ձեռքը ոսկի էր։ Ամեն ինչ, որ նա ձեռք էր տալիս, ոսկի էր դառնում։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն հարուստ էր, այլև ազդեցիկ։ Ամեն ինչ կարող էր անել։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։

Ռուբենը, ինչպես ասվեց, ձորքի որդի էր։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Ռուբենի հայրը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։

Հրաշալի Ձորոյանը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Հրաշալի Ձորոյանը ոչ միայն ձորքի էր, այլև ձորքի հայր։ Հրաշալի Ձորոյան

ՆԿԱՐՉՈՒՀԻ ՑՈՒՑԱՎԻՃԱԿԸ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՍԱՍՆ

Ամառային տաք գիշերներից մեկն էր։ Ես պառկած էի իմ մահճակալի վրա և չէի կարողանում քնել։ Ինչ-որ անհանգստություն էր տիրում իմ հոգում, ինչ-որ անորոշ վախ էր սողոսկում իմ սրտի խորքերը։ Ես չգիտեի, թե ինչ է պատահելու ինձ հետ, բայց զգում էի, որ ինչ-որ բան է պատրաստվում։ Ես ոտքի ելա, հագա իմ հագուստները և դուրս եկա տնից։

Գյուղը քնած էր։ Ոչ մի լույս չէր վառվում ոչ մի տան պատուհանում։ Միայն ամենուրեք լսվում էին շների հաչոցներ։ Ես դուրս եկա գյուղի ծայրը և նստեցի մի քարի վրա։ Ինչ-որ մեկը մոտենում էր ինձ։ Ես նայեցի և տեսա, որ Նկարչուհին է։

— Դուք ինչո՞ւ եք այստեղ նստել, — հարցրեց նա ինձ։

— Չգիտեմ, ինչո՞ւ, — պատասխանեցի ես։ — Ինչ-որ բան է պատրաստվում, ես զգում եմ։

— Ես էլ եմ զգում, — ասաց նա։ — Ես ուզում էի գնալ ձեզ մոտ, բայց ամաչեցի։

— Ինչո՞ւ ամաչեցիք, — հարցրի ես։

— Չգիտեմ, — պատասխանեց նա։ — Ես ամաչեցի, որ ես եմ եկել ձեզ մոտ։

Ես նայեցի նրա աչքերի մեջ։ Նրանք փայլում էին։ Ես ուզում էի ասել նրան, որ ես էլ եմ ամաչում, որ ես էլ եմ եկել նրա մոտ, բայց չասացի։

Նկարչուհին ինձ մոտ եկավ, որովհետև ես նրան ասել էի, որ ինձ մոտ գալիս է Ոսկե Ձկնիկը։ Ես նրան ասել էի, որ Ոսկե Ձկնիկը ինձ մոտ գալիս է, որովհետև ես նրան ձուկ եմ տալիս։ Ես նրան ասել էի, որ Ոսկե Ձկնիկը ինձ մոտ գալիս է, որովհետև ես նրան ձուկ եմ տալիս։ Ես նրան ասել էի, որ Ոսկե Ձկնիկը ինձ մոտ գալիս է, որովհետև ես նրան ձուկ եմ տալիս։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շ. Յ.Դ. Հրայր խումբին կողմէ: Այսօր կիրակի մինչեւ իրիկուն Hôtel Beauséjourի պարտէզին մէջ, կը մասնակցի եփԱՑ նուագախումբը:

Շոգեկառք առնել կառ տիւ Նորէն 10.23, 11.51, 1.41 եւ 1.51:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շավիլի Երիտասարդաց երկսեռ միութեան կողմէ: Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 11էն մինչեւ իրիկուն: Կէսօրէ վերջ տեղի կ'ունենան վազքեր, մեծերու եւ փոքրերու զուարճալի խաղեր (մրցանակաւոր), նուագ, խմբերգ արտասանութիւն, զուարճախօսութիւն եւայլն:

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Port St. Cloudէն առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել du pain sans vin, Gare Montparnasseէն (փարիզ) առնել Dir. Versailles, իջնել Chaville R. G.

Առաջնորդներ կ'սպասեն ժամը 11էն մինչեւ 4:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Սեբաստիոյ Քօչհիսարի հայրենակցական միութեան կողմէ այսօր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն-Քլուի անտառին մէջ: Երգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Հանրակառք 2 եւ 18, իջնել՝ վերջաւորութիւն, շոգեկառք եւ շոգենաւ իջնել Սէն Քլու. փավիյեոն Պլէօի առջեւ: Առաջնորդներ պիտի սպասեն մինչեւ ժամը 3:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ
ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

փարիզի հայ տրամաթիք թատերախումբը իր էրդ թատերաշրջանի (1930 — 1931) բացումը կը կատարէ հանդիսաւոր կերպով Théâtre Albert Ierի մէջ 5 հոկտեմբեր կիրակի օր (ցերեկոյթ եւ երեկոյթ): Կը ներկայացնէ առաջին անգամ փարիզի մէջ —մօռիս մէթԷրլինկի MONNA-VANNA (մոննա վաննա) պատմական գլուխ գործոցը 3 արար, արտօնութեամբ հեղինակներու ընկերութեան եւ Comédie Françaiseի տնօրէնութեան, թարգմանութիւն Տ. Նշանեանի: Մոննա վաննայի դերը պիտի կատարէ տիկին սիրուհի նշանեան որուն ի պատիւ պիտի տրուի այդ ներկայացումը: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն որ ցանկին նկատի առնել 5 հոկտեմբերը Թուականը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻ

ՀԱՁԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenu գործողութիւններ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesCommerciaux տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ մէյայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

ՏՈՒՆ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Cie DESTROM

Վաճառատունը ուր կը ծախուին աժան գիներով տուներու շինութեանց ամէն տեսակ իրեղէններ:

Հասցէ՝ DESTROM, Պ. Դաւիթեանի, Rue de Perray-Rond Point), St. Genevieve deo Bois, (S. et. O).

Շոգեկառք Gare d'Orléans եւ իջնել Perray-Vaucluse.

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕՔ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ԺՐՆԵւԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի մատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գարդեղէններ եւ թանկարժէք գոհարեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ — ԲԺԻԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը գամանէ ակռաները: Ոսկիէ ատամնաշար, ոսկրէ ակռաներ: Զափաւոր գին: Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8, 3 Պուլվառ Պէլվիլ, Մէթրօ Մէնիլմոնթան:

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապտաթուառ, Ռէնճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

CHAUSSURES Emma PARIS MARQUE DEPOSÉE

ԷՄՄԱ

ԿՕՇԻԿԻ ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

15, Rue Henri - Murger, PARIS (19e)

Tél. Nord 38—27 Métro: Bolivar

Կ'ուզէ լաւ աշխատաւորներ՝ coupeur, monteur, finisseur, déformeuse եւ maillocheur.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

RADIO - MÉCANIQUE

Առանց ձեր գործը ձգելու, ապահովեցէք նոր շահ մը, T. S. F.ի գործիքներ ծախելով ձեր ազատ ժամերուն:

Դիմել՝ Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

GOUSSAINVILLE. Gare du Nordէն երկաթուղիով 20 վայրկեան: Հոդ գնելէ առաջ անգամ մը այցելեցէք վերոյիշեալ գիւղը կայարանէն երեք վայրկեան, մաքուր օդ, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, ճամբաները մօտերս ի'աւարտին, բնակարանի եւ խանութի յարմար հողեր: 200 ֆրանք ամսավճարով: կանխիկ վճարում չկայ: Դիմել կիրակի եւ տօնի օրերը կուսէնվիլի կայարանին մօտ «կրան փրէ»ի գրասենեակը:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔԵՐՈՒՆ ԱՄՍԱՎՃԱՐՆԵՐՈՎ: Շոգեկառքով կամ հանրակառքով 15 — 30 վայրկեան, կազ, ելեկտրականութիւն: Ամսավճար՝ սկսեալ 200 ֆրանքէ: Տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. 15 տարուան մէջ: 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ: Պրաստի villaներ, նոր բնակարանները գնելու կամ վարձելու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն.

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ: Սկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versaillesի մօտ Bois d'Arsyի մէջ, պատուաճ գեղեցիկ անտառով: Հաղորդակցութիւնը Gare Mont Parnasseէն ուղղակի, իսկ Gard Invalidesէն St. Lazareէն Versaillesի գիծով: Ցեսնել կարելի է ամէն ինքնաշարժով՝ ձրի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1: Ընթացք Provence *87—32* եւ *82—48:*

Տուներու շինութեան համար ձրի խորհրդակցութիւն սաւոր ճարտարագէտի մը կողմէ գշ. եւ շբ. օրերը ժամ

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցին

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանսայի Ազողջ. նախարարութեան

Կ'ընդունի ամէն օր բացի Կիրակիէ-ը 10էն 12 եւ ժամադրութեամբ 134 Rue Blomet, *Բէօնթկէնեան հաստատութեան մէջ: Կը կատարէ ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում* (radiographie), *դեղամանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ բէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ* բոլոր կիրառկումները, *ելեկտրաբուժական* բոլոր ձեւերը որ բազմաթիւ հիւանդութեանց դարմանման լաւագոյն ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու pneumothoraxի գործողութիւն, մանր շիջուկ եւ պատուաստ:

Ջղային եւ հոգեկան կարգ մը հիւանդութիւններու դէմ թեթեւ քնացնող, քնէածական եւ ֆոէօտեան մէթոտներ:

Որպէս ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ, կ'այցելէ նաեւ տուներու:

Հասցէ՝ 134 Rue Blomet, Laboratoire de Radiologie. Métro Convention, Autob. X. եւ AG.

Հեռաձայն՝ Vaugirard 29—55, 47—86.

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Մօտ ատենէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՁԱՇԱՐԱՆ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու սկսուած գործը, Ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօնական հասարակ:

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ճաշակութեամբ, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական Ճաշացուցակ մը վայելել անհատական գիներով.

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՁԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare.

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

POLYDOR MARQUE DÉPOSÉE

ODEON

Columbia

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ, COLUMBIA

56 RUE PIAT, PARIS (20e). MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊՄ

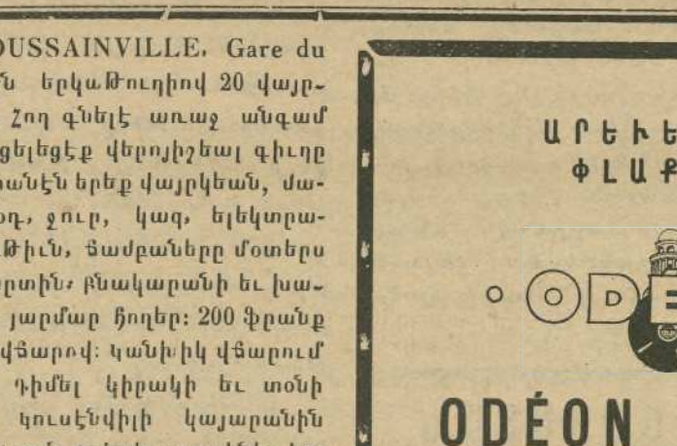
ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ՓՐՈՖԷՍԷՕՐ ՏՕՔԹ. Կ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՎԵՐՋԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Villa «Ma Maison» Chemin des Sables Jean les-Pins (A. M.).

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Անարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Ռէվախցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil.

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նէն նրբաճաշակները:

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ ամ սահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կր գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

MAISON BOCCIO

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապարակ գիներէն աժան: Կը ծախենք եւ կ'արտածենք ընկոյզ կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ տեսակ փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, սրահ գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ:

Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թռամ. 101, հեռ. Roquette 62-

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
19 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1342 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԹՐՔԱԿԱՆ ՁԱՆԱՊԱՐՀԸ
ՓՈՔՐ ԱՐԱՐԱՏԻ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օգոստոս 14ին Թրքական կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը տուաւ Պարսկաստանին, երկու նպատակով: Նախ, այդ քայլով ուզեց մեղմել երկու երկիրներու հանրային կարծիքը որ Թուրք-պարսկական պատերազմի մը հաւանականութենէն բորբոքած էր, Օգոստոս 12ին պարսկական որոշ հրամաններու գրաւումով: Թուրք Թերթերը կը յայտարարեն Թէ Պարսկաստանի հետ պատերազմելու խնդիր մը գոյութիւն չունի, քանի որ կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը տուած է: երկրորդ, որ աւելի կարեւոր է, Թրքական կառավարութիւնը այդ նոր ծանուցագրով հողային զիջման առաջարկութիւն մը կ'ընէ Պարսկաստանին, Թուրքիոյ հարաւային սահմաններէն (հաւանաբար վանի կամ Հէքեարիի անկիւններէն մէկը), որպէս փոխարինութիւն փոքր Արարատին եւ Այբէյտաղին (Մակու), որոնք գրաւուածեն այժմ Թուրք բանակի կողմէ: Այսհատուածի իմաստն այն է Թէ Թուրքիա, քրտական շարժումը զսպելէն յետոյ, ալ չուզեր հեռանալ Մակուի անկիւնէն:

Ծանուցագրի այս մասը դիւանագիտական ճարպիկ խաղ մըն է ժոլորեցնելու Պարսկաստանը հողային զիջումներու սակարկութիւններով, ու արտաքին աշխարհի վրայ Թողլու այն տպաւորութիւնը Թէ Թուրքիա հողային գրաւումներու ծարաւով չէ առաջնորդուած եւ պատրաստ է իր հողատարածէն մաս մը զիջիլ Պարսկաստանին, առանց պատերազմ մը փընտռելու:

Արտաքին այս խաղերուն տակ Թաքնուած է Թրքական հիմնական նպատակ մը, որ ջերազանց կարեւորութիւն ունի ազգայնական Թուրքիոյ համար: Այդ, համաթրքական ճանապարհի բացումն է: Ինչպէս իթթիհատական Թուրքիան, նոյնպէս քէմալական Թուրքիան անշեղ կերպով կը շարունակէն կեդրոնացնել իրենց ամբողջ կորովը Թափանցելու Արարատի պատուարէն անդին, ֆիզիքապէս կապուելու Թուրք Թաթարական տարրին հետ, որ տեղաւորուած է Նախիջեւան, պարսկական Ատրպատական ու անկէ անդին, իբարու շղթայուած կը տարածուի դէպի կովկասեան Ադրբէյճան եւ կասպից ծովու շրջանները:

Ով որ կը գտնուի այդ ճանապարհին վրայ, մահացու թշնամին է Թուրք ազգին: Հայկական կոտորածներէն յետոյ, քրտական կոտորածները արեան պատմութեան նոր տասնամեակ մը բացին Թուրքիոյ տարեգրութիւններուն մէջ: Այսօր, նոյն շեշտակի հարուածը կեդրոնացած է Արարատի դէմ, միշտ ի խնդիր այս բացուելիք ճանապարհին:

Թրքական վտանգն է որ նորէն պղտոր հեղեղի մը պէս կը գալարուի Արարատին շուրջ եւ Արաքսի հովիտին մէջ: Այդ վտանգի կատարեալ գիտակցութիւնն ունին Պարսիկները, Հայերը եւ Քիւրտերը: Բայց ըստ երեւոյթին, Ռուսերը կը մնան անտարբեր Թաթարական վտանգի մը դիմաց, ու Ռուսերուն իբրեւ անբաժան «հետեւորդ» Խորհ. Հայաստանն ալ կամաւոր խուլ կը ձեւանայ՝ Իզդիրէն լսուած Թնդանօթներու ձայնին կարեւորութիւնը չափելու:

Թրքական այս վերջին ծանուցագրէն առաջ միջազգային մամուլը արձագանգ տուաւ այն լուրին որ կուգար Մոսկուայէն: Բոլշեւիկեան Ռուսաստանը քաջալերելով Թուրքիան իր վտանգաւոր ձգտումներուն մէջ, երբ տեսաւ Թէ իրերը հասան այն աստիճանին որ Թուրք-պարսկական բարեկամութիւնը օդը ցնդեցաւ, հրապարակ եկաւ ստանձնելով միջնորդի դերը: Այս միջնորդութեան ընթացքին ռուսական բանաձեւը կը Թելադրէր Թուրքիոյ հողային փոխարինութիւն մը ընել Պարսկաստանին իր հարաւային սահմաններէն եւ Արարատի շրջանին մէջ գրաւել այն վայրերը, որոնք բաղձալի էին Թուրքիոյ: Մէկ շաբաթ յետոյ, Թրքական կառավարութիւնը կը շարժի ռուսական հետքերով: Ինչպէս կը տեսնենք, դաւը ռուս-Թրքական է ի վնաս Պարսկաստանի, Հայաստանի և քիւրտ ժողովուրդին: Այս վնասը, անմիջական կերպով: Մենք պիտի աւելցնենք նաեւ ի վնաս Ռուսաստանի: Բայց, միջազգային «յեղափոխութեան» Թափառաշրջիկներուն համար վաղուան ժտահոգութիւնները գոյութիւն չունին:

Թուրք-պարսկական դարաւոր հակամարտութիւնները եկած ու այդ ժեռուտ անկիւնին վրայ խորտակած են իրենց ալիքները: Եթէ Թուրք ազգայնամոլներուն համար կենսական է փոքր Արարատի եւ Մակուի սուր անկիւնի գրաւումը, նոյնքան կենսական եւ ճակատագրական նշանակութիւն ունի այդ անկիւնը Պարսկաստանի համար: Պարսկաստանը որեւէ գնով չի կրնար զիջիլ այդ անօգուտ ու լեռնային շերտը Թուրքիոյ, որքան ալ այս վերջինը առատ հողեր խոստանայ հարաւէն: Եթէ Պարսկաստանը այդ անկիւնը զիջի, Ատրպատականը ձեռքէ հանելու չափ զիջում մը բրած պիտի ըլլայ, ինչ որ անկարելի կը Թուի, առանց արիւնալի պատերազմի մը:

Թրքական յախուռն քայլերը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ Թուրք-պարսկական պատերազմի մը պայթումը կը պատրաստեն:

Քէմալական Թուրքիոյ համաթրքական ախորժակները գրգռուած են ռուսական զօրաւոր մանանեխով: Եթէ Թուրքերը համեմատաբար քիչ վնասներով անցան Հայերու դիակներու վրայէն, ու այսօր շատ մեծ կորուստներով՝ կը փորձեն անցնիլ Քիւրտերու դիակներու վրայէն, խաղալ դժուարութիւններու պիտի մատնուին Պարսիկներուն հետ ալ չափուելու իրենց փորձին մէջ:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՋԱՐԱԿՈՒՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Հայրենիք» այս խորագրով խմբագրականի մը սկզբ կը գրէ (օգոստոս 6).

Հայ հասարակութիւնը շատ լաւ գիտէ, որ տարիներէ ի վեր Հ. յ. Դաշնակցութիւնը միայն գաղափարական պայքար կը մղէ խորհրդային կառավարութեան դէմ եւ բացարձակապէս հակառակ է զինեալ ապստամբութեամբ ու մանաւանդ սաւարնելու զինեալ մրցամտութեամբ գայն տապալելու քաղաքականութեան: Եթէ այդպէս չըլլար, ապահովաբար վերջին տարիներուն եւ մասնաւորապէս այս տարուան սկզբին Ադրբկովկասի մէջ եղած ժողովրդական բուռն կումները անհամեմատ աւելի մեծ ծաւալ ու լուրջ քնոյթ ստացած պիտի ըլլային:

Իր լոյսով ընթացքով Հ. յ. Դաշնակցութիւնը անկասկած մեծ չափով մը յետ կը պահէ հայ ժողովրդական զանգուածները ընդհանուր ապստամբութիւնէ, ու եթէ այսուհանդերձ ժամանակ առ ժամանակ տարերային պոռթկումները կ'ըլլան Հայաստանի այս ու այն կողմը, դաշնակցութեան զսպող միջամտութենէն շնորհիւ անոնք վտանգաւոր հետեւանքներ չեն առներ ու չեն տարածուիր ամբողջ երկրին վրայ:

Հակառակ ասոր, բոլշեւիկները ոչ մէկ առիթ բաց կը թողուն Դաշնակցութիւնն եւս դնելու խորհրդային իշխանութեան դէմ զինեալ պայքար մղող թաթարները մուսավաթականներու եւ վրացի բոլշեւիկներու կողքին: Այդպէս յամառօրէն կ'ընէին միշտ, եւ ըրին նաեւ վերջերս իրենց կուսակցական ցամագումարի ատեն հանելով բանաձեւ մը, ուր մասնաւորապէս կը շեշտէին անդրկովկասին սպառնացող պատերազմի վտանգը եւ դաշնակցականներն ալ կը յայտարարէին իբրեւ դրամատիրական երկիրներուն ծառայող հակախորհրդային դաւադիրները, մուսավաթականներու եւ մենշեւիկներու հետ միասին:

Անդրադառնալով այդ բանաձեւին՝ «խորհրդային Հայաստան» պաշտօնաթերթը կ'ըսէ (յուլիս 12).—

«Իմպերիալիստները (աշխարհակալներու) պատրաստած ինտերվենցիան (միջամտութիւնը) իր ակտիւ գործակալների շարքում հաշւում է այնպիսի ուժեր, ինչպէս դաշնակները են, մուսավաթականները ու թթիհատականները եւ վրացական մենշեւիկները: Ներքին դասակարգային թշնամու բազմապիսի ակտիւ դիմադրութիւնը մեր սոցիալիստական արշաւին շաղ կապուած է հէնց այդ հակայեղափոխական կուսակցութիւնների միջոցով արտաքին կապիտալիստական աշխարհի հակախորհրդային պատերազմի պատրաստութիւնների հետ»:

Յատկանշական է, որ բոլշեւիկները այս վերագրումները մեզի ալ ընելով հիմնովին կը չարափոխեն Դաշնակցութեան կողմէ երկրորդ Միջազգայնականին ներկայացուած եւ «Դրօշակ»ի մէջ հրատարակուած զեկուցագիրը, ուր շատ որոշ կերպով ըսուած էր, Թէ «Հ. յ. Դաշնակցութիւնը, անկախ իր սկզբունքային վերաբերմունքից դէպի պատերազմի ադէտը, վճռականապէս հակառակ է խորհրդային Միութեան դէմ նիւթուող ամէն մի պատերազմի»: Եւ հակառակ է շատ հասկնալի պատճառով, որովհետեւ «Թուրքերի ներխուժումը Անդրկովկաս անխուսափելի կոտորած է սպառնում հայ ժողովրդին ոչ միայն Թուրքիայի յաղթութեան, այլ եւ պարտութեան պարագային»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Կացութիւնը

Երբ Հավաս հաղորդեց Թէ Թուրքիա ետ կը կանչէ Թէհրանի դեսպանը Մէմտուհ Շեվքէթ պէյ, զարմանքի մատնուեցան եւրոպական մասնաւորապէս ֆրանսական քաղաքական շրջանակները: Վասնզի, մինչեւ այդ լուրը, աւազակային ընդհարումի մը հանգամանքն ունէր քրտական ապստամբութիւնը, շնորհիւ Թուրք հեռագրական գործակալութեանց լուրերուն, որոնք հիմա կ'ողողեն եւրոպան: «Ճան» խմբագրական մը նուիրեց այդ դէպքին, միշտ փափաք յայտնելով որ դեսպանին ետ կանչուիլը չյանգի յարաբերութեանց խզման: Շաբաթ երկոյ ինչպէս մեզի, նոյնպէս փարիզի բոլոր Թերթերուն խմբագրութեանց լուր կը հասնէր Թէ Մէմտուհ Շեվքէթ պէյի տեղ Թէհրան պիտի դրկուի Սոֆիայի Թուրք դեսպանը, Խիւսրեվ պէյ: Ուրեմն, Թուրք հեռագրական գործակալութիւնը խաղով մը կարծիքի հետազօտութիւն ուզեց կատարել եւրոպայի մէջ, հասկնալու համար Թէ ի՞նչ պիտի խորհին եւրոպական պետութիւնները պարսկաստանի մասին, երբ խզում մը պատահի: Եւրոպական Թերթերը մեծ համակրանք ունին պարսկաստանի հանդէպ, որ անդամ է Ազգերու Դաշնակցութեան, Թուրքիա, ուրիշ հեռագիրներով, կը հաւաստէր Թէ երբեք յարաբերութեանց խզման վախ չկայ, Թէ նոյնիսկ իր զինուորները սահմանն ալ անցած չեն, Թէ քիւրտերը կռիւի մտած են նաեւ պարսիկներուն հետ, հեռագիր մը կ'ըսէր Թէ քիւրտերու խմբակ մը Արարատէն իջնելով, մտած է պարսկաստան, փախցնելու համար քիւրտ զինուորական դեկավար մը, որ կը մնար պարսիկներուն ձեռքը, վերադարձին բախում ունեցան պարսիկներուն հետ: Բոլոր այս հեռագիրները, իրենց հակասական բովանդակութեամբ, նպատակ ունին մոլորեցնել արտասահմանի հետաքրքրութիւնը, եւ նոյն ատեն համոզել Թէ գոյութիւն ունի Թուրքեւպարսիկ համերաշխութիւն մը զսպումի գործողութիւններուն մէջ: Մօտ օրէն պիտի հրատարակենք ռազմավայրին քարտէսը, օրը օրին ներկայացնելով զինուորական գործողութիւնները եւ մեր սեփական լուրերը.—

Հեռագիրներ կռիւին մասին

(Թրքական աղբիւրէ)

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ

Թուրք Թերթերը գրած էին Թէ որոշուած էր անմիջապէս գրաւել Փոքր Մասիսը եւ Այպէյ լեռը, Թէ Գործավարներու Խորհուրդին կողմէ հրաման տրուած էր Սալիհ փաշայի անմիջապէս գործողութեանց սկսիլ: Նոյն իսկ ըսուեցաւ Թէ Թուրք բանակը անցած է պարսիկ սահմանը:

Իրաւասու անձնաւորութիւն մը այս առթիւ «Ագշամ»ի յայտարարած է Թէ նման իմաստով որեւէ ծանուցագիր չէ տրուած Իրանի, Թէ զինուորական գործողութիւններն ալ դեռ չեն սկսած:

**** Միւս կողմէ էնկիւրիէն «Փոլիթիքա»ի եկած հեռագիր մը կը յայտնէ Թէ բանակը արդէն իսկ անցած է սահմանը եւ իրիկուան կողմը ամբողջովին լրացուցած է Արարատի պաշարումը: Նախ անցած են ձիաւորները, յետոյ հետեւակները: Սահմանէն անցքը որեւէ միջադէպի տեղի չէ տուած:*

Այսօր վերջնական գործողութիւնը պիտի սկսի ըմբոստներուն դէմ, որոնք 3000 հոգի են եւ կը պատրաստուին ճեղքել բանակը:

Ըմբոստները եթէ անձնատուր չըլլան, ամբողջովին պիտի բնաջնջուին:

Պատերազմի լուրը ստեղ

Անատոլուի գործակալութիւնը զեկոյցով մը կը հերքէ այն լուրերը, Թէ Թուրքեւպարսիկ յարաբերութիւնները ձգտուած են, Թէ Թուրք բանակը Պարսկաստան մտած է: Անգլ. Թերթերը նոյն իսկ գրած էին Թէ պատերազմ հռչակուած է Իրանի դէմ...:

**** Թուրք Թերթի մը համաձայն, փոքր Մասիսը պիտի առնուի Պարսկաստանէն, եւ փոխարէնը ուրիշ հող մը պիտի տրուի:*

Հայերու... վատը

Ատանայէն «Ճիւմհուրիէթ»ի կը հաղորդեն Թէ քիւրտեւ հայ Միութիւնը ժողով գումարած է Հալէպի մէջ: Այս առթիւ Հայերն ու Քիւրտերը բուռն վիճաբանութիւններ կատարած են դրաժական զեղծումներու խնդրին շուրջ: Քիւրտեւհայ Միութեան գործադիր ժարմինը նորէն վարկ տրամադրած է քարոզութեան հրատարակութեանց յանձնաժողովին:

Մարտինի կուսակալը յայտարարութեամբ մը կ'ըսէ Թէ Հայերն ալ մասնակցած են հարաւային սահմանի վերջին յարձակումներուն:

Տալ եւ կուլեր

ԷՆԿԻՒՐԻ.— Թուրքեւիրաք սահմանին վրայ սաստիկ կռիւներ կ'ըլլան: 300 ձիաւորներ ամառյս 5ին, երեքշաբթի գիշեր յարձակեցան Թրքական Պէյթ Շէպապ գիւղին վրայ եւ զօրաւոր բախում մը ունեցան մեր ուժերուն հետ, տեւելով մինչեւ առաւօտ: Առաւօտուն մեր օդանաւերը օգնութեան հասան,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՈՒՐԻՇ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՔՐՏԱԿԱՆ
ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՎԱՆ ԳՐԱՒՈՒԱԾ ?

Քրտական շարժումը ծաւալած է ամբողջ Արեւելեան Նահանգներուն մէջ եւ Թրքական արեւելեան եւ հարաւային սահմանին ամբողջ երկարութեան վրայ: Բոլոր քիւրտ աշիրէթները արթնցած են եւ միացած կը կռուին: Մէկ երկու աշիրէթներ, որոնք քանի մը շաբաթ առաջուան կռիւներուն ընթացքին դաւաճանած էին, բնաջինջ եղած են քիւրտ ապստամբներու կողմէ: Ապստամբները ամենածանր պատիժներու կ'ենթարկեն դաւաճանող ցեղապետներն ու ցեղախումբերը:

Առնուած ստոյգ տեղեկութիւններէն կը հասկցուի, որ Վան քաղաքը երկու շաբաթէ ի վեր ապստամբներուն ձեռքը կը գտնուի: Կառավարութիւնը արդէն Արճէշի կռիւներուն ընթացքին պարպած էր քաղաքը եւ բնակչութիւնը բացառաբար Քիւրտերէ կը բաղկանար, որովհետեւ Թուրքերը արդէն փոխադրուած էին: Վանի ապստամբներու ձեռքը ըլլալու պարագան կը հաստատուի նաեւ անով որ Թրքական Թերթեր ատենէ մը ի վեր ոչ մէկ լրիշատակութիւն կ'ընեն անոր մասին:

Նոր փոխադրուած խումբ մը զինուորներ կը կեդրոնացուին Արեւելեան Նահանգներուն ոչ ապստամբ շրջաններուն մէջ, հաւանական շարժումները արգիլելու համար: Պիթլիսի անմիջապէս շրջաններուն մէջ ոչ մէկ Թրքական զինուոր կը գտնուի: Պիթլիսի քաղաքի վերադրաւումը Քիւրտերուն համար շատ դիւրին գործ մըն է, բայց անոնք չեն ուզեր մնալ քաղաքներուն մէջ: Տարբեր է սակայն Վան քաղաքի պարագան, որուն ներկայ բնակիչները բացառաբար Քիւրտեր են:

Սասունի ապստամբութիւնը երբեք չեն լրիշեր Թուրք Թերթերը, եւ ոչ ալ ուժ զրկուեցաւ այդ կողմերու շարժումները զսպելու մտօք: Մուհամէտ Ալի Եունուս իր հետեւորդները շատցուցած է եւ լաւ կազմակերպուած վիճակի մէջ կը պահէ: Սասունի շրջաններու բոլոր աշիրէթները միացած են եւ պատրաստ: Եթէ Թուրքերը փորձեն որեւէ յարձակում գործել այդ շրջանին վրայ, Քիւրտերը մէկէն ոտքի պիտի կանգնին:

Տիարպէքիրի շրջաններուն մէջ ալ Քիւրտերը ապստամբած են եւ օրէ օր կը շատցնեն իրենց Թիւերը: Սիլվանի ճամբուն վրայ Քիւրտերը գրաւած են 124 բեռնակառք զինամթերք որ կը փոխադրուէր Տիարպէքիր, Քիւրտերը սպանած են անոնց փոխադրութեան հսկող զինուորները: Մալաղկէրտի շրջանին մէջ ապստամբները ամէն օր նոր դէպքեր եւ նոր արշաւներ կը կատարեն:

Պայազիտէն էնկիւրի դրկուած հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ՝ Աղրիի մէջ կռուող ապստամբներուն միացած են վերջերս Պէկխան լեռներու վրայով անցած Պարսկաստանի եւ Իրաքի Քիւրտերէն մեծ Թիւով օգնական ուժեր: Այս նոր ուժերը, լաւ զինուած են եւ մէկ մասն ալ ձիաւորներ են: Միեւնոյն ժամանակ, հեռագիրը կ'իմացնէ Թէ բազմաԹիւ նահանգներով ազատագրուած Իրաքի սահմանէն, եւ նկատելով որ անտառները շատ կանոնաւոր են և նոր, անոնք զօրաւարանէ մը առնուած են, կ'ըսուի:

ՊԻՏԻ ՍԽԱԼ ԱՅՍ ՀԱՐՑԵՐԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼ ՉԿԱՐՈՂԱՆԱՔ

Ա. ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ

Ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ապրել ու գործել՝ չիմանալով, թե ինչ է կատարվում մեր հանրապետության մեջ, ինչ է կատարվում աշխարհում, ինչ է կատարվում մեր հարևան երկրներում, ինչ է կատարվում մեր հարևանների հարևանների մոտ։ Ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ապրել ու գործել՝ չիմանալով, թե ինչ է կատարվում մեր հանրապետության մեջ, ինչ է կատարվում աշխարհում, ինչ է կատարվում մեր հարևան երկրներում, ինչ է կատարվում մեր հարևանների հարևանների մոտ։

ՅԱԳՉՎԱՑ ՎԿՎԱՆՈՒՆԸ

ՎԱՀԱՆ ՅԱՄՍԱԳԵՑԻ

ՎԱՀԱՆ ՅԱՄՍԱԳԵՑԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔԸ

Ցուկիպոչ Սասնոյ Ղալի Ծոր գիւղի մէջ ծնած է 1885 թուականին։ Ան իր մանկութեան տարիները անցուցած է հայրենի գիւղին մէջ։ Ինչպէս Սասնոյ բոլոր գիւղերուն մէջ, այնպէս ալ Ղալի Ծորի մէջ ալ հայերը կ՚ապրէին թուրքերու հետ։ Ամէն տեսակ ճնշումներ, բռնութիւններ, կողոպուտներ կը կատարուէին հայերուն վրայ։ Ամէն տարի հայերը կը ստիպուէին վճարել տասանորդ, ինչպէս նաեւ ուրիշ տուրքեր։ Ամէն տարի հայերը կը ստիպուէին ձմրան ձիւնին մէջ տանիլ տասանորդը Մուշ

որոնց շնորհիւ ապստամբները մինչեւ քապաք Թէփէհեսարը դուեցան։ Նոր ուժեր կը ղրկուին այդ սահմանները։

Էննիհիրի.— Քէմալէստին Սաժի փաշան Արեւելեան Նահանգներու զինուորական ընդհանուր հրամանատար կարգուեցաւ եւ մեկնեցաւ առջի օր։ Ապստամբական շրջաններուն մէջ պաշարման վիճակ յայտարարուեցաւ։

Մոսկուա.— Ռուսական «Իզվէսթիա» թերթը իր Պարսկաստանի ներկայացուցչին միջոցաւ հաստատած է թէ Լոնտոնէն Թէհրան մեծ քանակութեամբ ղրամ ղրկուած է, բաժնուելու համար քիւրտ ապստամբներուն։ Այդ դրամները ամիսներ կրնան բաւել քրտական ապստամբութեան։

Էննիհիրի.— Կ'ըսուի թէ Զինուորական Խորհուրդի անդամներէն ճէվատ փաշա ոչ-զինուորական կարեւոր պաշտօնի մը պիտի կոչուի Արեւելեան Նահանգներուն մէջ։

⁂ Մարտինէն կը հեռագրեն թէ քիւրտ էլիասի հրոսախումբը, 50 հոգի, որ հարաւէն կ'անցնէր, Տիյրիկի մէջ անձնատուր եղաւ կառավարութեան։

⁂ Կ'ըսուի թէ արտաքին գործակարութիւնը Թուրքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով «կարմիր Գիրք» մը պիտի հրատարակէ արեւելեան ըմբոստութեան ներքին ծալքերուն մասին։

Ֆրանսական թերթերը այսմանը գիտեն

Թէյրան.— Պարսիկ պաշտօնական շրջանակները կը հերքեն այն լուրը թէ Թուրք զինուորները, հետապնդելով ապստամբները, ներս խուժեցին պարսիկ սահմանէն։ Պարսիկ պաշտօնատարներ կը յայտնեն թէ Թուրքիոյ վերջին ծանուցագիրը պարզապէս կը խնդրէր պարսիկ կառավարութեան գործակցութիւնը, զսպելու համար Քիւրտերը, եւ ոչ մէկ խօսք կ'ընէր սահմաններու սրբագրութեան մասին։

Ներկայիս բազմահազար պարսիկ զինուորներ կը պաշտպանեն սահմանին երկայնքը։

Միւս կողմէ պարսիկ իշխանութիւնները կը հաղորդեն թէ շաբաթ մը առաջ Քիւրտերը ասպատակեցին պարսիկ հողերուն վրայ, յետոյ իրենք իրենց մէջ կռիւ ունեցան, դէպքին վայրը ձգելով քանի մը սպանեալներ։ Անկէց ի վեր ոչ մէկ քիւրտ կրցաւ անցնիլ սահմանը։

⁂ Խալիտ աղայի ցեղախումբէն բազմաթիւ Քիւրտեր կռիւի մտան պարսիկ զինուորներուն հետ։ Սպաննուեցան 300 Քիւրտեր եւ 40 Պարսիկներ։

Քիւրտերը յարձակողականի կ'անցնին

ՊԱՅԱԶԻՏ, 18 օգոստոս.— Ագրիտաղի քիւրտ հրոսախումբերը յարձակեցան Թաշպրունի վրայ։ Թուրք զինուորները ետ մղեցին այս յարձակումը, որու ընթացքին Քիւրտերը ունեցան 66 մեռեալ եւ 100 վիրաւոր։ Սպաննուածներուն մէջ կը գտնուին երեք զեկավարներ։

Էմիր Թուման, գրգռութեան կազմակերպիչը, զոր պարսիկ կառավարութիւնը հեռացուցած էր սահմանային շրջաններէն, դարձեալ փոխ-կառավարիչ նշանակուեցաւ Քիլիսքէնդի, որ կը գտնուի սահմանին վրայ։

Էննիհիրի, 18 օգոստ.— Թուրք կառավարութիւնը, նոր ծանուցագրով մը, պարսիկ կառավարութեան ներկայացուց առաջարկ մը, անհրաժեշտ նկատելով գործակցութիւն մը Աբարատի շուրջ եւ պարսկական հողի վրայ զինուորական գործողութիւններու ընթացքին։

Թուրքիա պիտի սպասէ Թէհրանի պատասխանին, ետքէն ղրկելու համար նոր ծանուցագիր մըն ալ, որուն գլխաւոր գիծերը ճշդուած են արդէն։

Ցարձակում ևոյնպէս Սուրիոյ սահմանին

Թրքական աղբիւրներէ առնուած լուրերու համաձայն սուրիական սահմանէն ալ յարձակումներ սկսած են։ Թուրքերը սկսած են մեծ թիւով զինուորներ կեդրոնացնել Այնթապ, ուրկէ անոնք կը ղրկուին սուրիական սահմանը։ Այս հաշիւով Թուրքերը ստիպուած կ'ըլլան Տէօթ-Եօլէն մինչեւ Աղրի, Սուրիա-Իրաք-Պարսկաստան սահմանին երկայնութեամբ զօրք կեդրոնացնել եւ միեւնոյն ժամանակ ալ կռուիլ ներսի ապստամբներուն հետ, վանէն Մուշ—Սասուն եւ Տիարպէքիրէն Տէրսիմ եւ Աղրի։

Կռիւներ Հնդկաստանի մէջ

Փէշավէրէն հասած տեղեկութիւններու համաձայն, ըմբոստ Աֆրիտիները պարպած են Քաժուրիի դաշտավայրը, ինչպէս նաեւ Պարայի հովիտը։

Հիւսիս արեւմտեան սահմանին վրայ, ըմբոստները ընդհանուր նահանջ մը կը կատարեն։ Քանի մը գիւղերու օդէն ռմբակոծումը բաւական եղաւ յառաջացնելու այդ նահանջը։ Ռմբակոծումը կատարուած է չափազանց անգթութեամբ, այնպէս որ Պարայի հովիտին մէջ ոչ մէկ ցեղախումբ պիտի համարձակի այլեւս թշնամութեանց մասնակցիլ։

Համաշխարհային Ճգնաժամի մէջ

Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ ձերբակալուեցան 8 հոգի, մէկը գծագրիչ, եօթը ընդհ. սպայակոյտին քաղաքային գրասենեակներուն մէջ պաշտօնեայ։ Բոլորն ալ ամբաստանուած են թէ կը պատկանին հայհոյական կուսակցութեան եւ պաշտօն ունէին զինուորական գաղտնիքներ կորզել։ Ասոնք նոյն ատեն ըմբոստութեան մղած են զինուորները։

Օգնութիւն անգլիական նաւու մը

Անգլիական թղթատար նաւ մը, «Թահիթի», որ 7,888 թոնօ տարողութիւն ունի, Ուէլինկթընէն Սան Ֆրանչիսկօ գացած պահուն, Խաղաղական Ովկիանոսին սիրտին վրայ կորսնցուց իր պտուտակը եւ մասնուեցաւ ալիքներուն քմահաճոյքին։

Անմիջապէս օգնութեան հեռագիր ղրկեց ամէն կողմ։

Վերջին հեռագիրները կ'ըսէին, որ ջուրը արդէն սկսեր էր խուժել պտուտակին ծակէն, եւ ջրհանները անբաւական կը թուէին ջուրը պարպելու։ Արդէն մեքենաներու սրահը ողողուած էր։

Վերջին հեռագիր մը կ'ըսէր թէ հրամանատարը որոշած է լքել նաւը, նաւակներուն մէջ իջեցնելով 165 ճամբորդները։

Բազմաթիւ նաւեր ղրկուեցան օգնութեան։ Առաջին հասնող նաւը իր մէջ առաւ ճամբորդները։ Եւ երբ միւս նաւերն ալ հասան, «Թահիթի», ընկղմելու մօտ, տխրագին կը ծփար ջուրերուն վրայ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍՍԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ Օն. ՄԻՒՌԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, որուն 15 ամեակն է այս տարի,

եւ որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Գրոնապայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան*

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

LIBRAIRIE H. SAMUEL

51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (VI) մէթրօ Օտէոն

Հեռաձայն՝ Danton88 65

Ամէն տեսակ, հայերէն եւ ֆրանսերէն գիրքեր, հին եւ նոր

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ՝ վերջին կատարելագործութեամբ, արագ և ժաքուր գործ։

Տպագրական ամէն կարգի գործեր։

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ ... խմել, դիմեցէք հիւսկաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Բէյօղլի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 59-...

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նէն նրբաճաշակները։

Հոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ պատրաստած սուրճին։ Կ'ընդունինք ապսպրանքներ ... սահմանէն եւ գաւառներէն։ Փափաքողներու կը ղրկ... գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառ...

"ԴՐՕՇԱԿ,,ի

Թիւ 8 (Օգոստոս) հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Բրտական հարցը՝ (Խմբագրական)։ Բրտական ռազմաբեմը։ Բրտական ապստամբութիւնը՝ (Կ. Սասունի)։ Դարալագեազի ապստամբութիւնը՝ (Արսէն)։ Եզրակացութիւններ՝ (Ա. Ջամալեան)։ Թուրքիոյ շուրջ։ Թղթակցութիւններ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մալաքօֆֆ, վ. Ե.— 140։
Ռոան, Գործ.— 236։
Սուլթանապատ, Տօքթ. Ա. Գ.— 240։
Թէհրան, Գործ.— 500։
Կրընոպլը, Ս. Շ.— 70։
Մօնթրէօլ Սու Պուա, Օ.Գ.—70։
Բլամո, Մ. Ա.— 70։
Նէօյեի, Իշխ. Ա.— 40։
Նանթ. Գ. Ս.— 35։
Շէրպուրկ, Հան. 35։
Փարիզ, Մ. Ն.— 60։
Մարսէլ, Տօքթ. Ռ.— 70։
Բան, Մ. Ս.— 17.50։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ցարութիւն Սիրվէնեան։ Իմացնել «ցառաջ»ի վարչութեան։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կոկորդաբորբ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատորիա։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդատուութիւն։ Ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Հ. Ց. Դ. Ս. Շամոնի Գրադարանը, 15 Rue Jeanne d'Arc, բաց է ամէն հինգշաբթի 7—8 իսկ կիրակի օրեր 11—12։

ՍԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեա 100 ֆրանքէն։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սէն միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ,,
ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Յառաջիկայ Նոր Տարին լոյս պիտի ընծայենք հասցեագիրք մը, «Ամէնուն հասցէն» անունով, հայկական մանրանկար «Պոթէն» մը, ուր պիտի տանք Փարիսոյ բնակող Հայերու հասցէները, ինչպէս նաեւ Հայերուն համար օգտակար օտար հասցէները։ Կը խնդրուի ուրեմն որ, ֆրանսաբնակ ամէն հայ մեզի հաղորդէ, նամակով մը, իր անունը, մականունը, գործը կամ արհեստը եւ ամբողջական հասցէն (փողոցին թիւը եւ անունը, քաղաքը եւ նահանգը, ինչպէս նաեւ հեռաձայնի թիւը եթէ ունի), բոլորը գրուած որոշ ու յստակ։ Այս անուններն ու հասցէները պիտի հրատարակուին առանց ոեւէ փոխարինութեան, ձրիօրէն։

Ամէն պատ, այս գիրքին մէջ ծանուցում տալ փափաքող գործի տէր Հայերէն կը խնդրուի անյապաղ մեզի դիմել, ուղեւորով մեր ծանուցման սակագինը։ Պէտք է հասցէներն ու ծանուցումները մեզի հասնին մինչեւ Սեպտեմբերի վերջը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Librairie «Arpi», L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20)։

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Մօտ ատենէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՋԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱՆ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդէն սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն օրեր առ հասարակ։

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով,

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՋԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, Paris

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՋԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՔԼԱՄՈՒԻ Ա...

Շոգեկառքի եւ հանրակառքի կայարաններուն մօտ Արեւոտ եւ լուսաւոր դիրք։ երեք սենեակ, ճաշասրահ, նոց, Cabinet de Toilette, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, նական ջեռուցիչ եւ հեռաձայն։ Դիմել ամէն օր՝ 27 Rue Carnot, Clamart.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ODEON

MARQUE DÉPOSÉE

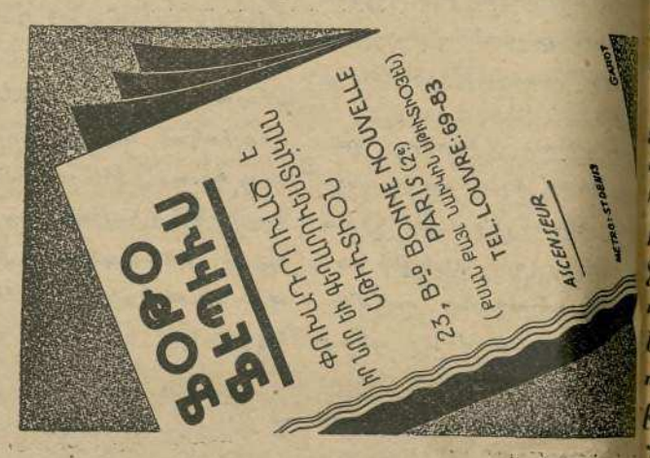
Columbia

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA

56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱ...

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 0...

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէն

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Անարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLE...

ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խ... ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քի... կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 12։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIANի

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու ... բացած է նաեւ մաթերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 54 rue Lafayette, Paris (9). Tél. Prov. 88-53, Métro

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. գործ... պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ... չական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ա... դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՓՐԱՆՍԱ մաս... համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (Աշխ... վիթ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած գիմումներուն կը ... խանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակի

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
20 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1343 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԳԷՏՆԵՐԸ

«Հայաստանի կոչնակ» շաբաթաթերթը, որ կոչուած է աւետարանական» քարոզներ կարդալու իր հետեւորդներուն գլխին, քրտական շարժման հետեւանքով կը փորձէ նաեւ աւետարան կարդալ Քիւրտերու գլխին, ու կ'իյնայ դիւանագիտական ջրապտոյտին մէջ, անգիտութեան վկայական մը եւս շահելով:

Էնկիւրիի գործակալութեան հաղորդագրութեանց ազդեցութեան տակ, հայ թերթը ամապարած է շարժուձը խեղդուած յայտարարելու եւ հին ու նոր դէպքերն ու թուականները իրարու քով շարած է կատարեալ շփոթութեամբ մը, որոնցմէ պարզ կ'երեւի թէ խմբագրութիւնը տակաւին չէ հասկցած տեղի ունեցող դէպքերուն ծանրութիւնը եւ անոնց զերազանց նշանակութիւնը հայկական հարցի տեսակէտէն:

Աւելի թեթեւ է խմբագրութեան վերաբերմունքը ղէպի իր ստացած լուրերը, զոր ընդունած է որպէս ճշմարտութիւն եւ որոնց վրայ հիմնած է իր տեսութիւնները:

«Հայաստանի կոչնակ»ը կը գրէ.—

— «Անգլիոյ ծրագիրն ինչ որ ալ եղած ըլլայ' Էնկիւրիի հաւար անկէ շատ աւելի վրդովիչ է հակաքէմալական Թուրքերու մասնակցութիւնը քրտական շարժումին: Եթէ տրուած լուրերը ստոյգ են՝ ծրագրուած Քիւրտիստանի գաղուն վրայ պիտի բազմի իշխան Սէլիմ, Սուլթան Համիտի որդիներէն մին»:

Եթէ խմբագրութիւնը այս բոլորը հրամցնէր իր ընթերցողներուն որպէս լուր, առարկութիւն մը չունէինք, բայց երբ ան կը հաւատայ այս բոլորին եւ խմբագրական տեսութեան ու հետեւութիւններու նիւթ կը դարձնէ, կը մնայ անըմբռնելի: Թրքական պաշտօնական թերթերը քրտական շարժման առաջին շրջանին այդ բաները գրեցին եւ մեծ ճիգ թափեցին ցոյց տալու որ քրտական խլրտումները յետադրական բնոյթ ունին: Սակայն նոյն այդ պաշտօնական օրգանները ստիպուեցան մոռացութեան տալ հակաքէմալական Թուրքերու մասնակցութեան պարագան, ինչպէս նաեւ Սուլթան Համիտի տղուն Քիւրտիստանի թագաւոր հռչակուելու առասպելը, ու սկսան լայն սիւնակներով խօսիլ քրտական ազատագրական մեծ շարժման մասին, որ հիմա արդէն ամբողջ միջազգային մտմտուքին զբաղման նիւթ դարձած է:

Երանելի «կոչնակ»ը, սակայն, կը շարունակէ պտտոր ջուրերուն մէջ լողալ: «Դիւանագիտութեան» եւ «խելքի» այնքան դատարկ քարոզներ կարդալէ յետոյ, անդիւանագէտ ու անիրաւտես, հայ ժողովուրդի միտքը կը պտտորէ, կարծես Թրքական շահերու պաշտպանի դերն ստանձնած ըլլար:

Ու այս բոլոր թշուառութեան տակ թաքնուած է դարձեալ այն անբուժելի հիւանդութիւնը, որ հակադաշնակցական ոգի կը կոչուի: Հակադաշնակցական այդ ոգին, ամերիկահայ ամբողջ մտաւորականութեան սողոսկելով տոած է «Հայաստանի կոչնակ»ի աւետարանական սքեմին տակ, նոյն Թոյնը սրսկելու սրբազան ուխտով:

Կարդանք այս ամբողջ հատուածը, ուր ժան ամբոխադարութիւնը, տգիտութիւնն ու հակադաշնակցական ոգին իրարու հետ կը մրցին.

«Այսպէս ուրեմն, քրտական խնդիրը որ գէթ առայժմ արիւնի մէջ խեղդուեցաւ, Թրքանպաստ փրոփականտի միջոց կը դառնայ: Եւ եթէ երբեք օրին մէկը անիկա վերարծարծուի, Քիւրտերը պիտի պահանջեն մեր Արարատն ալ, քանի որ անոր կողերուն վրայ մդեցին իրենց վերջին կռիւները: Եւ զարմանալի չպիտի ըլլայ այդ պահանջը: Արդէն իսկ անոնց քարտէսին մաս կը կազմէ Թրքական Հայաստանը, իրենց բացատրութեամբ' հիւսիսային Քիւրտիստան: Անոնց պաշտօնաթերթին անունն ալ «Արարատ» է: Եւ տակաւին մենք ունինք Թերթեր, զորօրինակ փարիզի «ցառաչ»ը (Դաշնակցական), որ հրճուանքով կը մասնանշէն «Հայաստանն ու Քիւրտիստանը կողք կողքի», անձառելի բարիքներ կ'երազեն «հայ-քրտական գործակցութեան» մէջ, եւ կը փառաբանեն Քիւրտը, իբրեւ «Հայուն մէկ հատիկ իրական բարեկամը, որ կը շարունակէ այն գործը, որ ինք կիսատ Թողած էր»:

Կարդացէք առանց վրդովմունքի, միայն այն գիտակցութեամբ, որ այս բոլոր գռեհկութեանց տակ շարժուող մրուրը հակադաշնակցական Թոյնն է, որ փոխանակ մեզ միաւորելու, Թունաւորած է գայլ գործածողները, զրկելով զանոնք տարրական դատողութիւններէ: Այս մարդիկը երբեք Արարատը երազած, ու Արարատի համար կռուած չեն: Ու իրենց սիրտը կը ծեծեն այն մասին թէ, վաղը, Քիւրտերը տէր պիտի հանդիսանան Արարատին: Ըստեմն այս մարդոց համար նախընտրելի է որ Արարատը յաւիտեան Թող Թուրքին: Այն առեն մեր անարժան հակառակորդները հանդարտութեամբ պիտի շարունակեն իրենց աւետարանական քարոզները, հայ ժողովուրդի հոգիի փրկութեան համար:

Հայ ժողովուրդը պէտք է լիովին գիտակցի թէ տեղի ունեցած դէպքերը ճակատագրական նշանակութիւն ունին հայկական դատի տեսակէտէն: Եթէ կը գտնուին որոշ խմբակներ, որոնք անգէտ են, կամ գիտակցօրէն տգէտ կը ձեւանան, ցաւալի երեւոյթ մըն է, բայց աննկարելի է որ տգիտութիւնը այսքան հաւարձակօրէն իր «կոչնակ»ը հնչեցնէ:

«Հայաստանի կոչնակ»ին խորհուրդ կուտանք, որ այս պարագային լռէ եւ աղօթէ...

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ»

«Յուսաբեր» խմբագրական մը նուիրած է Խորհրդայրն Հայաստանի «Պրոլետարիատ»ին 7,070 վերտառութեամբ, ուր ի միջի այլոց կը գրէ (օգոստ. 9).

Աիա Հայաստանի «Պրոլետարիատ»ը, պաշտօնական վիճակագրութեամբ' այսքան է մեր երկրի «արդիւնաբերական գործակցութեան» մէջ արձանագրուած աշխատաւորներու քանակը: Այս քանակին մաս կը կազմեն ամէն կարգի «պրոլետար»ներ,— գործագործ, ջուլհակ, հիւսն, դերձակ, առաղնագործ, մետաղագործ, կօշկակար եւայլն, եւայլն: Ու նաեւ արդիւնաբերական պրոլետարները, ընդամէնը... 203 հոգի:

Անուանապէս այս 7.070 «պրոլետարական» դիկտատուրան է որ հաստատուած է մեր երկրին վրայ, ու դիկտատուրա ոչ միայն ֆիզիքական, այլ եւ հոգեկան, մտաւոր ու բարոյական:

Ու նաեւ գեղարուեստական:

«Մենք երբեք չենք ժխտուի լաւագոյն ժողովրդական երկերի կատարումը, այն երկերի, որոնք կարող են մասսաների հոգեբանութիւնը բանուոր դասակարգի համար անհրաժեշտ եւ ցանկալի ուղղութեամբ կազմակերպել: Սակայն սրա հետ միասին շեշտը պէտք է դնել իր գոյութեան իրաւունքի համար պայքարող, նոր զարգացող պրոլետարական երկերի ու երաժշտութեան մասսայականացման անհրաժեշտութեան վրայ» («Խոր. Հայաստան» 22 յունիս, 1030):

Երկերն ու երաժշտութիւնը պրոլետարօրէն «կը մասսայականացնեն», երբ «մասսա»ներու Թիւը մէկ միլիոնոց երկրի մէջ կը հասնի ընդամէնը 7.070ի:

Նոյնը նաեւ նուագի նկատմամբ:

Նոյն Թերթը, լարային հաստրգներու մասին խօսելով, ձիշդ միեւնոյն գանգատը կ'ընէ:

«Օրկեստրը հեռու է աշխատաւորական մասսաների կուլտուրական պահանջը բաւարարելուց եւ կտրուած է նրանց դաստիարակութեան գործից» («Խ. Հայաստան», Թ. 2700):

Միշտ «նրա՛նց», այն 7.070 հոգիներուն, որոնք Հայաստանի պրոլետա՛ր պետականութեան «ներքնաշէնք»ն ու «վերնաշէնք»ը կը կազմեն:

Եւ այսպէս, միշտ նոյն պահանջներն ու նոյն «տենդենց»ները գեղարուեստական ստեղծագործութեան բոլոր մարզերուն մէջ, — վրձին, քանդակ, բեմ, պար, տարազ, ոճ, եւայլն, եւայլն:

Ու նաեւ, ի հարկէ, գրականութիւն:

— Մեր կեանքի հերոսը արօրը չէ, այլ բանուորը, ու պրոլետ գրողը կոչուած է ներկայացնելու բանուորն ու դիկտատուրան,..

Աիա երկու բառով առանցքը այն դեգերումներուն, հասկացողութեանց ու ձգտումներուն, որոնցմով վարակուած է խորհրդային Հայաստանի գրական աշխարհը:

Ո՛չ Հայաստանի, այլ խորհուրդներու, որովհետեւ խորհուրդները երբեք չեն ներկայացներ Հայաստանը, ինչպէս նաեւ Հայաստանը երբեք չի ներկայացներ ռուսական տունկը, Լենինեան Սովիեթը: Այս երկուքին միջեւ այնքան կապ կայ, որքան կապ կայ գոհին եւ իր դահիճին միջեւ»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

կացութիւնը

Լուռ են նորէն հեռագիրները: Եւրոպական Թերթերը աւելի շատ Ցէթհի պէյի կուսակցութեամբ կը զբաղին, քան Թէ քրտական կռիւներուն լուրով: Ազգերու Դաշնակցութեան յղացումով փառաւորուած Եւրոպան տակաւին կը շարունակէ «հրոսակային ու աւազակային» կռիւ անուանել Քիւրտերու ազատամարտը: Թէեւ, դժբախտաբար, քրտական ազատամարտին դեկավարները չկրցան օրը օրին Եւրոպայի հասցնել իրենց կռիւի յաղողութիւնները, բայց եւ այնպէս կռիւն այնպէս մը կը վարեն, որ Ըսմէթ փաշան կը ստիպուի ըսել.«կացութիւնը չի ներեր բանակցութիւններով ժամանակ սպառելու, վայրկեանը փափուկ է, պէտք է շարժիլ»:

Եւ հակառակ բոլոր հակասական լուրերուն, ստոյգ է որ ծանր եւ տաք կռիւները սկսած են: Ահա Թէ ինչո՛ւ լուռ են հեռագիրները: Հատուկոտոր հեռագիրներ, Թրքական կամ եւրոպական, շատ բան կը խօսին արդէն:

Ի՞նչ կը պատմեն թրքական զեկոյցները

ՎԱՆ.— Շատ բուռն ընդհարում մը տեղի ունեցաւ հրոսակներու եւ մեր մէկ զօկատին միջեւ,որ դիրք բռնած էր Արարատի փէշերուն հիւսիսային մասին վրայ: Ընդհարումը, որ քանի մը ժամ տեւեց, վերջացաւ հրոսակներու պարտութեամբ եւ փախուստով: Աւազակները 100 սպանեալ տուին եւ անցան Պարսկաստան, ուրկէ եկած էին: Հրոսակները կը գտնուէին Էօժէր Պէկօ, Աճէվ Ապտուլլահ եւ Միրզա Եուսուֆ անուն դատարկապորտներու դեկավարութեան տակ: Սպաննուածներուն մէջ գտնուեցան Պէկոյի եւ Միրզայի եղբօրորդիին՝ Ցէթհի Մահոլի դիակները:

Մեր բանակին անձնուիրութեամբ կատարած այս գործողութեանց ժամանակցեցան նաեւ գիւղական քաղաքապահները (միլիս) եւ հերոսաբար կռուեցան: Հրոսակներուն նպատակն էր գիշերային յարձակում մը կատարել եւ առիթէն օգտուելով՝ կորուստներ պատճառել մեր ուժերուն:

ՎԱՆ.— Տակաւին գործողութիւնները չեն սկսած պարսիկ սահմանին վրայ: կացութիւնը պիտի պարզուի այնատեն, երբ առնուի Պարսկաստանի տրուած վերջին ծանուցագրին պատասխանը: Թրքական հողերու վրայ մաքրագործումը պիտի շարունակուի սակայն:

Պարսկաստան կը մերժէ

Էնկիւրի.— Կը հաստատուի, որ Պարսկաստան մերժած է Թրքական առաջարկը, — սրբագրութիւն մը կատարել Թուրք եւպարսիկ սահմանագիծին վրայ,որպէսզի Թուրքիա կարենայ արգիլելքիւրտ ըմբոստներու խուժումը եւ ապաստակութիւնը Թրքական հողամասին վրայ:

Թուրք արտաքին նախարարը ժտաղիր է Պոլիս երթալ, այս մասին խորհրդակցելու համար Ըսմէթ փաշայի հետ:

Պատուիրակ փոխանակուած ծանուցագրի

Թրքական «Ուչանըշ» Թերթը կը գրէ.—

Զինուորական գործողութիւնները սկսան: Այսպէսով արեւելեան սահմաններու կացութիւնը կը մտնէ նոր շրջան մը:

Պարսիկ կառավարութիւնը չէր յօժարած զինուորական գործակցութեան, սակայն իր նոյն պատասխան-ծանուցագիրով կը յայտնէր Թէ պատրաստ է դիւրացնելու Թրքական գործողութիւնները: Թուրք կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը տալով, կ'առաջարկէր գործնական օժանդակութիւն ցոյց տալ այն գործողութիւններուն ընթացքին, որոնք տեղի պիտի ունենան Աղրիտաղին շուրջը: Եւ որպէսզի պարսիկ հողէն ըմբոստներու ոչ մէկ ուժ նեղէ Թրքական զինուորները, եւ նոյն առեն փոքր Աղրիտաղի եւ Այպէյ տաղի շուրջ զինուորական գործողութիւնները դիւրութեամբ ընթանան, կը յայտնէր Թէ ծրագրած է գրաւել այդ շրջանակը:

Եւ կ'աւելցնէր Թէ Թրքական հողերուն վրայ հրոսակային ամէն շարժում, որ նեղութիւն կը պատճառէ Պարսկաստանի, իրաւունք պիտի տայ իրեն մտնել Թրքական հողերը, փճացնելու համար հրոսակները: Այս ծանուցագիրէն յետոյ, անհրաժեշտ տեսնուեցաւ յառաջ խաղալ, եւ անթել հեռագիրով Թէհրանի լուր տալէ յետոյ, հրաժան տրուեցաւ փախուստի ճամբաները փակելով՝ զինուորական շրջաւիկ գործողութիւններն սկսիլ արագաբար: Օդանաւերը անցան սահմանը, օդէն պաշարելու համար լերան այն կողմը, ուր կարելի չէր զինուորական շղթայ պահել:

Պարսկաստան իր վերջին պատասխանին մէջ կը յայտնէր Թէ բացարձակապէս պատասխանատու չէ անցած դարձածէն, Թէ հաստատելով հանդերձ Թուրքեւպարսիկ բարեկամութիւնը, անկարելի կը գտնէր ընդունիլ, որ Թուրք զինուորները մտնեն պարսկական հող, ինչ որ պետութեանց իրաւունքներուն դէմ կը նկատէր: Յետոյ ինքզինք պատրաստ կը նկատէր բանակցելու գործակցութեան մը ձեւին շուրջ: Սակայն երբեք խօսք չէր ըներ սահմաններու սրբագրութեան մասին:

Կը կարծուի Թէ Թուրքիա մեծ պաշտօնատար մը պիտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Ցէթհի կուսակցութիւնը, (որուն շա՛տ կարեւորութիւն կուտան Եւրոպացիները, կարծելով Թէ որեւէ որոշ փոփոխութիւն պիտի ստեղծէ Թուրքիոյ մէջ), Հայոց մասին ալ կարծիքներ ունի:

Պոլիսէն երկու հայ խմբագիրներ, մինչեւ Եալովա երթալով, հարցուցեր են Ցէթհի պէյի կարծիքը փոքրամասնութեանց եւ մասնաւորապէս Հայոց մասին: Ահա այդ խօսակցութիւնը.—

— Անշուշտ տեսաք մեր ծրագիրը, նկատեցիք Թէ անոր սկզբի մասին մէջ իսկ շեշտած ենք որ մեր սկզբունքն է ազատութիւնն ու անձեռնմխելիութիւնը գործադրել առանց խըտրութեան Թուրքիոյ բոլոր հայրենակիցներուն համար: Մեր այս սկզբունքին նպատակն է Թուրք հանրապետութեան հայրենակիցներուն միջեւ որեւէ տարբերութիւն եւ խտիր չդնել, գործնապէս ապահովել Թուրքիոյ բոլոր հայրենակիցներուն գաղափարի, առեւտուրի, սեփականութեան, ճամբորդութեան, ինչպէս նաեւ խղճի վերաբերեալ ամէն տեսակ ազատութիւններու և անձեռնմխելիութեան գործադրութիւնը:

— Ձէ՞ք կարծեր Թէ հայերու գործակցութիւնը կը նպաստէ տնտեսական վիճակին ընդհարելուան:

— Որ եւ է պատճառ չկայ նման գործակցութիւն մը չապահովելու: Ընդհանուր հաւասարութեան սկզբունքին գործադրութենէն յետոյ, հնարաւոր կը դառնայ, երկրին բոլոր ուժերուն գործակցութիւնը:

— Յարմար պիտի նկատէ՞ք որ հայերն ալ երեսփոխան ունենան:

— Ընտրութիւնները բացարձակ ազատութեամբ պիտի կատարուին. հետեւաբար այն մարդ պիտի կարենայ թեկնածու ներկայանալ եւ երեսփոխան ընտրուիլ: Մենք գոհունակութեամբ պիտի ընդունինք բոլորին քուէները:

Պատասխանելով երթեւեկի եւ լքեալ գոյքերու մասին եղած հարցումներուն, Ցէթհի պէյ ըսած է.

— Մեր սկզբունքը եւ համոզումը այն է Թէ բոլոր հայրենակիցները ճամբորդելու կատարեալ ազատութիւն պէտք է ունենան:

Արդիական հանրապետութեան առաջին պայմաններէն մէկն է յարգել հայրենակիցներուն սեփականատիրութեան իրաւունքը. այս կարեւոր պարագան մեր գլխաւոր սկզբունքներէն մէկն: Նկատի առնելու է միայն Թէ, հինէն ի վեր, օտարները իրենց քաղաքական նպատակներուն համար գործիք փնտռած եւ փորձած են շահագործել Թուրքիոյ հայրենակիցները:

—Հայերը չեն ընդունուիր պետական պաշտօններու եւ կերութիւններու մէջ:

— Երբ իբր հայրենակիցներ անոնք իրաւունք կ'ունենան օգտուելու բոլոր բարիքներէն, պատճառ չկայ որ տեղ չունենան անոնք պետական եւ մասնաւոր գործերու մէջ:

Նոր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Նուրի պէյ ալ կրկնած է.

— Այո՛, պէտք չէ գործիք ըլլալ օտարներուն, եւ պէտք է օգտուիլ անցեալի դասերէն:

Ի՞ՆՉԵՒ ՄԻՏՔԻՆ ԿԱՆԳՆԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱՋՈՒՏԻՒՆԸ

ԳՈՒՇԱԿ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ա.— ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հանդիպում ունեցած ենք «Գէտ-Դարձ» տնտեսական ընկերութեան տնօրէն Գուշակ Պօյաճեանի հետ։ Ընդհանուր ուրուագիծը տալէ ետք, կը խնդրենք, որ մանրամասնէ ընկերութեան գործունէութիւնը։

— Ընկերութիւնը կազմակերպուած է 1924 թուականին։ Ան ունի 1000 հեկտար հողատարածութիւն, որ կը գտնուի Գէտ-Դարձ կայարանէն 3 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ։ Ընկերութեան անդամներուն թիւը 50 է։ Ընկերութեան կանոնադրութեան համաձայն, ամէն անդամ կրնայ ունենալ 20 հեկտար հողատարածութիւն։ Ընկերութեան անդամներուն մէջ կան նաեւ գիւղացիներ, որոնք ունին 5 հեկտարէ պակաս հողատարածութիւն։ Ընկերութեան անդամները կը զբաղին հիմնականօրէն հացահատիկի, բանջարեղէնի եւ կերային բոյսերու մշակութեամբ։ Ունինք նաեւ 200 գլուխ խոշոր եղջերաւոր անասուն։

— Ի՞նչ կը նշանակէ «Գէտ-Դարձ»։

— Գէտ-Դարձ կը նշանակէ «Գետի դարձ»։ Ընկերութեան հողերը կը գտնուին Գետի դարձին։

— Ընկերութեան անդամներուն մէջ կան նաեւ գիւղացիներ։ Ի՞նչ կը նշանակէ ընկերութեան անդամ ըլլալ։

— Ընկերութեան անդամ ըլլալ կը նշանակէ ունենալ ընկերութեան կանոնադրութեան մէկ օրինակը, ստանալ ընկերութեան անդամի քարտ եւ վճարել 10 ոսկի մուտքի վճար։ Ընկերութեան անդամ ըլլալու համար պէտք է ունենալ 18 տարեկանէ աւելի տարիք։ Ընկերութեան անդամ կրնայ ըլլալ նաեւ կին։ Ընկերութեան անդամ ըլլալու համար պէտք է ունենալ նաեւ ընկերութեան երկու անդամներու երաշխաւորութիւնը։

— Ընկերութեան անդամներուն ի՞նչ կը տրամադրէ ընկերութիւնը։

— Ընկերութիւնը կը տրամադրէ ամէն տեսակ գիւղատնտեսական գործիքներ, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիւղատնտեսական մեքենաներ։ Ընկերութիւնը կը տրամադրէ նաեւ ամէն տեսակ գիւղատնտեսական մեքենաներու վերանորոգման ծառայութիւն

ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՄԱՐ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԱՍՆԱ

Հոգ ասպատանը Խլոլին, Բիա-
ծիրանի վրայ, մի ասպիսի, մի
ասպիսի, որ ոչ երբեք ոչ մի
տեղ տեսած էր, ոչ ալ կրնար
երեւակայել։ Ասպիսի մը, որ
կարծես ամբողջ ինքզինքը
կ՚ամփոփեր իր ուժեղ, ճկուն
եւ հզօր պարանոցին մէջ, ուր
կարմրագոյն բոցերու պէս
կը ծածանէին անոր բաշին
ոսկեթել մազերը։ Ասպիսի,
որուն ամբողջ էութիւնը
կարծես կը ցոլար անոր
ցցուն, խոշոր, խելացի աչ-
քերուն մէջ։ Ասպիսի մը, որ
իր ամբողջ էութեամբ կ՚ար-
տայայտէր ուժ, կորով, ան-
հատական ազատութիւն եւ
ինքնավստահութիւն։

Ծերակոյտը, ամբողջ քա-
ղաքը, ամբողջ Հռոմ կը
խօսէր միայն անոր մասին։
Ամէն մարդ կ՚ուզէր տեսնել
զայն, ամէն մարդ կ՚ուզէր
ունենալ զայն իր տան մէջ։
Ամէն մարդ կ՚ուզէր ունե-
նալ զայն իր ստրուկներուն
մէջ։ Ամէն մարդ կ՚ուզէր
ունենալ զայն իր ստրուկ-
ներուն մէջ։

— Ցոյն է, — ըսին ընկե-
րները։

— Ոչ, — ըսին, — Կապադո-
կիա, չէ՞։

— Ոչ, — ըսին ուրիշներ, —
Գերմանիա է անշուշտ։

— Ցոյն է, — կրկնեցին
ուրիշներ։

Ոչ ոք գիտէր, որ ան Հռո-
մէական քաղաքացի էր։ Ոչ
ոք գիտէր, որ ան ծնած էր
Հռոմի մէջ, եւ որ անոր մայ-
րը Հռոմէացի կին մըն էր։
Ոչ ոք գիտէր, որ ան ծնած
էր Հռոմի մէջ, եւ որ անոր
մայրը Հռոմէացի կին մըն
էր։ Ոչ ոք գիտէր, որ ան
ծնած էր Հռոմի մէջ, եւ որ
անոր մայրը Հռոմէացի կին
մըն

ղրկէ, հիմը դնելու համար անհրաժեշտ գործակցութեան մը ծրագրին:

«Ուլանըշ» այսպէս պատմելէ յետոյ, սալիճ փաշայի նկարին ետ կու տայ էնկիւրիի թղթակցին ետեւեալ տեղեկութիւնները ալ.—

Ըստէթ փաշա ընդհ. սպայակոյտի պետ Ֆէվզի փաշային հետ խորհրդակցութեան գնաց արտաքին նախարար Թէվֆիք Բիւշտի պէյին ապարանքը:

Այնտեղ խորհրդակցեցան Պարսկաստանի պատասխանին վրայ եւ կարեւոր որոշումներ տուին:

Այս խորհրդակցութիւնը այն տեսակէտին յանգեցաւ թէ բանակցութեամբ եւ խորհրդակցութեամբ ժամանակ կորնչցնելու ատեն չէ, կացութիւնը չափազանց փափուկ է, պէտք է արագ շարժիլ:

Ի՞նչ կը խորհին Անգլիացիները

Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակները կը սերժեն յայտնել իրենց կարծիքը Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի վէճին մասին: Ասիկա վէճ մըն է, որուն հանդէպ չէզոք մնալով, Անգլիա իրեն արժանի դիրք մը բռնած կ'ըլլայ, կ'ըսեն:

Թէհրանի թուրք նոր դեսպանը

Կ'ըսուի թէ մօտ օրէն Թէհրան պիտի ղրկուի Թուրք նոր դեսպանը, Խիւսրէվ պէյ, Սոֆիայի իր պաշտօնը յանձնելով Մէյժուհ Շէվքէթ պէյի: Թուրք շրջանակները մեծ յոյսեր կը կապեն Խիւսրէվ պէյի, որ, կը կարծեն թէ, պիտի յաջողի նպաստաւոր լուծումի մը տալ Թուրքեւպարսիկ սահմանային հին վէճին:

Խռովութիւն Շիրազի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ խռովութիւն ծագած է Շիրազի մէջ, ուր կառավարական զինուորները, կուի ընթացքին, կորնչուցեր են 120 սպայ եւ զինուոր:

Ռուս կիները կ'ըմբոստանան

Նովորոսիսկէն առնուած տեղեկութիւններու համաձայն, ռուս կիները յարձակեցան նաւու մը վրայ, որ ցորեն բեռնալով Իտալիա պիտի մեկնէր: Ռուս կիները կ'ըսէին թէ երբ իրենք անօթի են, ինչո՞ւ ցորենը կը ղրկուի արտասահման: Ոստիկանութիւնը միջամտելով ձերբակալեց 40 կիներ:

Ուկրայնական ապստամբութիւն

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Ուկրայնայի գիւղացիները ապստամբեցան, երբ բոլշեւիկները ցորեն կը հաւաքէին գիւղերէն: Ապստամբութիւնը տեւեց երեք օր, եւ յետոյ զսպուեցաւ:

Կացութիւնը Եգիպտոսի մէջ

«Մորնինկ փոսթ» ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանայ թէ Ֆուատ Թագաւորն ու վարչապետ Սրտքը փաշան միասնաբար կը վերամշակեն եգիպտական սահմանադրութիւնը: Կը կարծուի որ պիտի առաջարկեն.

1.— Երեսփոխաններուն թիւը զեղչել, 250էն 100ի իջեցնել:

2.— Այս 100 երեսփոխաններէն մէկ երրորդին ընտրութեան իրաւունքը տալ կառավարութեան:

3.— Երկու երրորդին ընտրութեան իրաւունքը՝ ժողովուրդին:

Թերեւս Թագաւորը ստորագրէ այս տրամադրութիւնները յառաջիկայ շաբթու, եւ լուծէ խորհրդարանը, որ 97 առ 100 համեմատութեամբ կը բաղկանայ վաճառականներէ:

Այս ձեւով Թագաւորական պալատը բացարձակ տէրը կը դառնայ խորհրդարանին:

Վերջին պահուն, հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Թագաւորը երբեք մտադրութիւն չէ ունեցած փոփոխութիւն մտցնել եգիպտական սահմանադրութեան մէջ:

Տրոցկի միշտ խաշուած

Գերմանի մէջ մը կը գրէր թէ Տրոցկի մտադիր է Պերլին երթալ, տեսակցելու համար Զիչէրինի հետ, դարձեալ կուսակցութեան ծոցը վերադառնալու ցանկութեամբ: Ընդհակառակն, Տրոցկի կը յայտարարէ Պոլսոյ թղթակիցներուն, թէ երբեք չի խորհիր հեռանալ փրինքիփօ կղզիէն:

Զինաստան դեռ արիւն կը փսխէ

Դադրելիք չունին չինական քաղաքացիական պատերազմները: Եւ արիւնը կը հոսի շարունակ:

Շանկհայէն կը հեռագրեն թէ ազգայնականները դիւրութեամբ գրաւեցին Զի-Նան-Ֆու քաղաքը, զոր պարպած էին Շան-Սիի զինուորները առանց երբեք դիմադրելու: Քաղաքը հանդարտ է, օտարականները ոչ մէկ կորուստ կրած են:

Զանկ-Քայ-Շէքի սպայակոյտը կը հաղորդէ թէ Հիւսիսայինները լքած են 30,000 հրացան եւ 130 թնդանօթ: Կը նշանակէ թէ Հիւսիսայինները խաղ մը չէ, որ կը կատարեն, ինչպէս կարծուեցաւ առաջին առթիւ, այլ նահանջած են պարզապէս:

Այս յաղթութիւնը ոչ մէկ նշանակութիւն ունի սակայն: Վասն զի ամէն օք յոռետես է կացութեան մասին:

Զանկ-Քայ-Շէքի տիրապետութեան տակ գտնուած քաղաքները տակաւին կազմակերպուած չեն: Զեղծում եւ կաւայականութիւն: Չինուորական իշխանութիւնն էն են, որ գրաւած են ճարտարարուեստը, եւմտական բոլոր աղբիւրները եւ փոխադրութեանց միջոցները:

Աւազակութիւնը լոյս աչքով եւ քաղաքին պարիսպներուն տակ: Վիրաւոր զինուորներ կը պտրտին փողոցներուն մէջ, միշտ պահանջկոտ: Գնումներ կ'ընեն ու չեն վճարեր: Այսպէս կը դիւրացնեն հակառակորդ բանակին քարոզութիւնները: Այնպէս որ փոխն ի փոխ պիտի գրաւեն քաղաքները ու պիտի պարպեն, արիւն թափելով անդադար:

Դժբա՛խտ երկիր:

Բանիսեր... համաժողով

Ինչպէս Հնդկաստանի, նոյնպէս Անգլիոյ մէջ, շատ կը խօսուի այն հաւանականութեան մասին թէ կանտին ալ, երթալով բանտէն, պիտի մասնակցի Լոնտոնի անգլեւհնդիկ համաժողովին:

Միւս կողմէ կանտի կ'իմացնէ թէ ինք միշտ կը փափաքի անկախ տեսնել Հնդկաստանը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50: Փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Հեղ. Բժ. ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Կը պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անուանները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը:

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի: Համբագրուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած:

Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ լոյս կը տեսնէ այս աշնան: Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապագրանքին համապատասխանող թիւով մը:

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՄՂՈՑի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, սովորական հաւաքատեղին, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԳԱՒԱՌ

ՏԵՍԻՆի պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատետրով:

ՏԵՍԻՆի Պատ. միութեան վիճաբանական ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 7ին: Նիւթ ունենալով «Հայաստանի անցեալ եւ ներկայ կառավարութիւնը:»

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը վաղը հինգշաբթի ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ: Նիւթ *Անհատապաշտութեան թեր ու դէմ:* Մէկ ժամ սիներմա, 5րդ մասը Նափոլէոնի ֆիլմին, եւ շարլ ջափլին:

Զ. Ե. Ո. Միութեան պիյեանքուրի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին, ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. վարչութիւնը:

ՈՒՐՖԱՅի Հայր. միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները վաղը հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին Café de la Petite Source, Métro Odéonի դիմաց:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի ցարութիւն սիրվէնեան: Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅՄԱՆՔ

Լա Սիոթա, Յ. Պ.— 70:
Մարսէյլ, Գործ.— 874:
Լիոն, Գ. Ն.— 15:
Մարսէյլ, Յ. Ժ.— 55:
Վէնսէն, Գ. Հ.— 35:
Ժուալեօզ, Ս. Մ.— 35:
Սէն Փիէռ տիւ Քօր, Ս. Ք.—35:
Ֆրանքֆորթ, Խ. Վ.— 50:
Իսի լէ Մուլինօ, Մ. Գ.— 35:
Միլան, Գործ.— 88 լիր. 05:
Վիրոֆլէյ, Մ. Մ.— 35:
Լիոն, Գործ.— 1404.15:
Լառնագա, Յ. Պ.— 2 անգլ.:
Վալանս, Գործ.— 434:
Սէն Շամոն, Գործ.— 302.10:
Վիէն, Ն. Խ.— 35:
Պանեէօ, Ե. Թ.— 35:
Սէնք Մարս, Գ. Ս.— 35:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Հիմնի հանգանակութիւնը.—

Հ. Թաթէոսեան, Տ. Ժամկոչեան, Ս. Սատօեան, Գ. Նուրտիկեան, Յ. Տէօքմէճեան, Տէր եւ Տիկ. Գրիգորեան, Յ. Դուլումճեան 25ական:

Խ. Մինասեան 30, Փ. Թէրզիկեան 30, Պ. Գալուստեան 40, Յ. Սարգիսեան 40, Ոմն, Տէր-Պետրոսեան եղբարք, Տէր եւ Տիկ. Թօփալեան, Յ. Թօփալեան, Յ. Նիկողոսեան, Տ. Ս. Մարգարեան 50ական, Տիկ. Ս. Մարգարեանի ձեռամբ 43, Ե. կեղեցւոյ պնակէն 140 ֆր. 50:

Ընդհ. հասոյթ 3329 ֆրանք 75 սանթիմ: Մտացագիր, Թռուցիկ, փոսթի, Թռուժվէյ եւայլն ծախքեր 178.05: Կը մնայ 3151.70: (Տես «Յառաջ» 15 Մարտ.)

ՅՐՈՆՔՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՏԱՐՕՆ-ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց

նորագոյն պատմութենէն

Շրատ. «Ցարօն-Սասուն մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Շալէպ:

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով:

Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գին՝ 12 ֆրանք

փոստի ծախք 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆի

Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):

Դիմել՝ L. Kévonianի, 235 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ — ԲԺԻԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները: Ոսկէէ ատամնաշար, ոսկորէ ակռաներ: Չափաւոր գին: Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8: 3 Bld. Bélville, Métro Ménilmontant.

EMPIRE Մխզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STEPHAN

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապտերաքուառ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12:

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թելէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ, ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Մօտ ատենէն՝ ինչ եւ որ հանրածանօթ ձաշարանը լիաւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդիական գործը, ձաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօնական հասարակ:

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի հաժով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով,

Թող հաճին դիմել Լիլաձի ձաշարանը 24 rue St. Lazare.

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ,,

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒ

Յառաջիկայ Նոր Տարին լոյս պիտի ընծայէնք հասցեագիրքը «Ամէնուն հասցէն» անունով, հայկական մանրանկար «Պոթէն» մը պիտի տանք Ֆրանսա բնակող Հայերու հասցէները, ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ համար օգտակար օտար հասցէները: Կը խնդրուի ուրեմն որ, եթէ սաքնակ ամէն հայ մեզի հաղորդէ, նամակով մը, իր անունը, մականունը, գործը կամ արհեստը եւ ամբողջական հասցէն (փողոցին թիւը եւ քաղաքը եւ նահանգը, ինչպէս նաեւ հեռաձայնի թիւը եթէ ունի) որ գրուած որոշ ու յստակ: Այս անուններուն ու հասցէները պիտի դասակարգուին առանց ոեւէ փոխարինութեան, ձրիօրէն:

Ամէն գատ, այս գիրքին մէջ ծանուցում տալ փափաքող գործ հայերէն կը խնդրուի անյապաղ մեզի դիմել, ուղելով մեր ծանուցագինը: Պէտք է հասցէներն ու ծանուցումները մեզի հասնին Սեպտեմբերի վերջը:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Librairie «Arpi», L. M... 5 Rue Champlain, Paris (20)

ՀԱՅՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 98-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ընդունի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի եւ ականջի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

RADIO - MÉCANIQUE

Առանց ձեր գործը ձգելու, ապահովեցէք նոր շահ մը T. S. F.ի գործիքներ ծախելով ձեր ազատ ժամերուն

Դիմել՝ Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris

Մէթրօ՝ Corvisart.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 3...

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուր...

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine ...

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, d'affaires, Bénéfices Commerciaux եւ Impôts sur le re... գործողութիւններ,

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈ...

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesCommer... *տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, ...seur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, ... կօշկակար, տատզագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ... տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ appr... նենաք:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպաստեղէններ

Ջոր պատուհաններ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ր Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
21 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1344 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇՆԱԿՑ. ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Անցած օր տպեցինք երկու տողնոց լուր մը, որ կը յայտնէր թէ Աթէնքի մէջ դաշնակցական մկրտուած են 44 երիտասարդներ։ Թարմ է տակաւին այն լուրը որ հրճուանք պատճառած էր Դաշնակցութեան հակառակորդներուն՝ արձագրելով 5 անհատներու վտարումը նոյն շրջանի մեր կազմակերպութենէն։

Հինգ հոգի պակսեցաւ, բայց քառասունեւչորս նոր ու թարմ ուժեր եկան խտացնելու մեր շարքերը։ Խնդիրը այս աղդատութեան վրայ չէ։ Առանց կորուստի, այս տարի, բազմաթիւ շրջաններու մէջ, երիտասարդները հոծ զանգուածով մուխտագրուած են մեր գաղափարական դրօշին։ Սակայն, ըստ էութեան, հայութեան մէկ մասը, եւ մասնաւորաբար մեր հակառակորդները տակաւին չեն ըմբռնած դաշնակցական կազմակերպութեան ներքին էութիւնը եւ մեր կուսակցութեան ամբողջականութիւնը։ Այլապէս չէին երեւոյթներէն այսքան չպիտի ոգեւորուէին եւ անընդհատ խօսէին Դաշնակցութեան քայքայման մասին։ Մի՛ծադելի պատմութիւն մը, որու դրուագներու շարանը կ'երկարի մինչեւ «երիտասարդ Դաշնակցականներ»ու անջատողական շարժումը։

Ակնյայտնի է թէ Դաշնակցութիւնը լիովին ուսումնասիրուած չէ մեր հակառակորդներու կողմէ։ Անոնք բաւականացած են քանի մը թեթեւ ակնարկներով եւ խոր գոհունակութիւն զգացած են իրենց անկշիռ քննադատութիւններու մէջ։ Քառասուն տարուան հսկայ կազմակերպութիւնը իր ներքին իրական կեանքով, եւ իր յեղափոխական ծանրակշիռ գործունէութեամբ մնացած է անքննելի ու անկշռելի հայ քաղաքական մտքի տարողութեան։

Ու այս ողբալի երեւոյթը իր ծալքերուն մէջ կը պահէ բազմաթիւ թիւրիմացութիւններ, ինչպէս նաեւ հակառակութեան սերմեր, որոնք հայութեան ապագայ կեանքին մէջ ալ պիտի շարունակեն արիւն պղտորել։

Ընդհանուր դատողութիւններէն անցնինք աւելի որոշակի հարցերու, որոնք իրենց բացորոշ պարզութեամբ կը ներկայանան յաճախ, բայց կը մնան անբացատրելի կամ աւելի շատ՝ անբմբռնելի։

Անկեղծները, չէզոք հայ ազգային գործիչ մը, որ երկար տարիներու հանրային կեանքի փորձառութիւն մը ունի, կը հարցնէր,— զարմանալին այն չէ որ Դաշնակցութիւնէն, երեսմն, քանի մը հոգի կը հեռանան կամ կը հեռացուին, այլ զարմանալին այն է թէ՝ ինչո՞ւ այս կուսակցութիւնը, հակառակ շատ ծանր վերիվայրումներու, հարիւրաւոր մարդոց հեռացումը չարձանագրեր իր պատմութեան մէջ։ Ու հարց տուողը, առանց բացատրելու կ'ելլրակացնէր,— անպատճառ անչափելի ուժ մը կայ, որ այդքան ամուր կը բռնէ ձեր կուսակցութեան շէնքի ամբողջականութիւնը...

Ու ահա, ուրիշ հարցում մը, որ մեր շարքային ընկերներէն մէկը կ'ուղղէ մեզի.— Եթէ կարելի է, հրապարակաւ բացատրեցէք, ինչո՞ւ մեր կուսակցութենէն հեռացող անհատներն ու փոքրիկ խմբակները, շատ հեռու անցեալէն սկսած, արմատ չեն բռնած հայ իրականութեան մէջ եւ դատապարտուած են մոռացութեան...

Ինչպէս կը տեսնէք, այս երկու հարցումները կուգան բոլորովին տարբեր շրջանակներէ, եւ բոլորովին հակոտնեայ ձեւով, սակայն հարցումներուն արմատը մէկ է եւ անոնց տրուելիք պատասխաններու հիմնական պատճառաբանութիւնն ալ նոյնը պիտի ըլլայ։ Եթէ հարիւրաւորներ չեն հեռանար մեր կազմակերպութենէն, հակառակ շատ մը յուսալքող պարագաներու, գաղտնիքը մեր կազմակերպութեան ներքին շղթայող ոգիի, եւ մեր քաղաքական իտէալի ամբողջականութեան մէջ պէտք է փնտռել։ Նոյնպէս, եթէ մեզմէ հեռացողները, ոչ անչյատօրէն եւ ոչ ալ ուրիշ հոսանքներու միանալով՝ չեն արմատանար եւ գոյն ու դիմագիծ չեն ստանար, դարձեալ պատճառը պէտք է փնտռել իտէալի (ծրագիր) եւ ընկերական շաղկապի (կազմակերպութեան ներքին բարոյական) բացակայութեան մէջ։

Հարցը այսպէս ձեւակերպելով, մենք չենք ուզեր զբաղիլ այն աննշան խնդրով թէ ինչո՞ւ հինգ հոգի պակսած է մեր շարքերէն, եւ ոչ ալ այն ոգեւորիչ երեւոյթով թէ ինչո՞ւ հարիւրաւոր երիտասարդներ ամէն տարի կ'արձանագրուին մեր կազմակերպութեան մէջ, ու կ'ուխտեն քալել այն դժնդակ ճանապարհէն, որմէ անցան մեր փառաւոր նախորդները։ Այլ մենք կ'ուզենք մասամբ մը բացատրել Դաշնակցութեան ներքին ուժի էութիւնը, այն բարոյական անգին օրէնքը, որ տիրական է ամէն մէկ Դաշնակցականի մէջ, եթէ անշուշտ այդ մկրտուած արեան մէջ թափանցած է Դաշնակցութեան էութիւնը։

Դաշնակցութեան էութիւնը կազմաւորուած է իր քաղաքական-ընկերային իտէալներով եւ յեղափոխական նուիրումութեան անշահախնդիր բարոյականի միաձուլումով։ Պատահականօրէն Դաշնակցութեան մէջ մտնողները շատ քիչ են։ Ընդհանրապէս, մկրտուելէ առաջ, Դաշնակցական թեկնածուն արդէն բարոյական յուզում մը ունեցած է, ուխտեալի նախապատրաստուած ոգիով մը ներս մտնելու հայ յեղափոխութեան այն ու ընդգրկող կազմակերպութենէն։

Իսկական ուխտեալները դժուարաւ ուխտազրուժ կ'ըլլան, որու մասին կ'անդրադառնանք աւելի հանգամանօրէն։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ՀԱՅԿԱՏԱԿՆԵՐԷ...»

Ժէթհի պէյի կազմած նոր կուսակցութեան շուրջ թրքական մամուլը հետզհետէ իր դիրքը կը հշդէ։ Բայց ներքին ժամհասգութիւնները վարակած են բոլորը։ Որովհետեւ թուրքերը լաւ գիտեն թէ իրենք անվարժ են անուղղակի երկու հակամարտ կուսակցութիւններ, որոնք եւրոպական ըմբռնումներով սահմանափակուէին սահմանադրական պայքարի մէջ։ Ներքին խռովութիւններն ու դաւադրութիւնները իրարու պիտի յաջորդեն իշխանութիւնը իրարու ձեռքէ խլելու համար։

Այս ժամհոգութեան բնորոշ արտայայտութիւններէն մէկն է այն բաց նամակը, զոր թուրք ընթերցող մը, «Սըն Փոստա»ի մէջ ուղղած է Ժէթհի պէյին, «Զգուշացէք հացկատակներէ...» վերնագրով։ Յօդուածագիրը կ'ըսէ.

— «Ահրարները, Թոթիհատ-Թերաքքըները, Թոթիլաֆներները եւ դեռ չեմ գիտեր ինչ ինչ գեղեցիկ ծրագիրներով հրապարակ եկան։ Բայց բոլորն ալ շուտով սարսեցան եւ հաստատ մնալու համար զուլումի քաղաքականութեան կը թնեցան։ Ի վերջոյ ի՛նչ աղտոտ ճամբաներէ անցան եւ հոգի տուին։

«Անոնք բոլորն ալ գէ՞շ մարդիկ էին միթէ։ Անտարակոյս ոչ։ Համառօտակի ըսեմ ուրեմն թէ ինչո՛ւ չյաջողեցան անոնք։ Որովհետեւ հացկատակներու եւ հայրենադաւաներու ազդեցութեան ենթարկուեցան։ Այս տեսակ մարդիկը դժբախտաբար պակաս չեն երկրին մէջ։ Անոնք օր մը Թագաւորին եւ վահտեթիներուն խորհրդատու, միւս օրը ամէնէն Թուրք Թոթիհատականն են, բայց ամէն հաւանականութիւն նկատելով, Թոթիլաֆականներուն լրատուութիւններ կ'ընեն։

«Շրջանը կը փոխուի, եւ ահա այս մարդիկը, մինչ Անգլիացիները «Թուրքիան լմնցաւ» կ'ըսեն, Անգլիացիներու եւ Թագաւորին բարեկամներն ու հովանաւորութեան կողմնակիցներն են։ Դուռերնին միշտ բաց է օտար սպաներուն առջեւ, եւ՝ շատ զգայուն են. երբ կը զգան թէ մուստաֆա Քէմալը պիտի յաջողի, անմիջապէս անկախութեան կողմնակից կը դառնան։ Շատ հայրենասէր են եւ օգտակար տեղեկութիւններ կը ղրկեն Անատոլու, կիներնին ալ, աղջիկնին ալ, ինչ գնով կ'ուզէ ըլլայ, իրենց յաջողութիւնը կը դիւրացնեն։ Ասոնց մէջ կան նոյնիսկ որ անկախութեան շքադրամ առած են։

«Յարգելի Ֆէթհի պէյ Էֆէնտի, յանուն ձեր յաջողութեան, երջանկութեան եւ երկրին բարօրութեան, հացկատակներէն եւ հաճբեթաժզներէն զգուշացէք։ Եթէ ըսմէթ փաշա, հակառակ իր բոլոր կարողութեան եւ բարեացակամութեան չի յաջողիր, պատճառը այն է որ հաճբեթաժզներն ու հացկատակները հրապարակը գրաւած են։

«Ազգը իր հանդարտութիւնը կ'ուզէ, հանդարտութեան մէջ գործունէութիւն կ'ուզէ, բայց կ'ուզէ նաեւ որ յանուն օրէնքի գործուած ապօրինութիւններու էջերը յաւիտենապէս փակուին։»

Թրքական քաղաքական բարքերը մէկ օրէն միւսը չեն կարող փոխուիլ, պարզ զգուշացումներով։ Ժէթհի պէյը եւ Ըսմէթ փաշան դէմ դէմի եկած ժամանակ, միշտ շրջապատուած պիտի ըլլան հացկատակներով։

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Կացութիւնը

Քաղաքական շրջանակները, մանաւանդ ֆրանսական թերթերը տակաւին եւ երկար կը զբաղին միայն ու միայն Թուրքիոյ նոր կուսակցութեամբ, որ ծիծաղը կատարեալ ընելու համար՝ կը մակագրուի «ընդդիմադիր»։ Թերթերուն հետաքրքրութիւնը շատ աւելի աշխոյժ դարձաւ, երբ հեռագիրները հաղորդեցին թէ Ժէթհի պէյի ծրագիրը կը խոստանայ ընտրութեան իրաւունք տալ Թրքուհիներուն, թէ Մուստաֆա Քէմալի քոյրը, Մաքպուլէ հանըմն ալ կ'անդամակցի ընդդիմադիր կուսակցութեան։ Կենդանի՛ է դեռ փիէր Լոթիի աւանդութիւնը, զգայավար հետաքրքրութիւնը Թրքուհիներուն մասին։

Բայց ոչ իսկ նշոյլ մը հետաքրքրութիւն քրտական կռիւներուն եւ քիւրտ ժողովուրդին մասին, որ արիւն կը թափէ յանուն ազատութեան։

Ֆրանսական բոլոր թերթերն ալ յօդուածներ նուիրեցին պաճուճապատանք կուսակցութեան, մէկը կծու, միւսը անուշ տողերով։ Միայն «Էքսէլսիէօր»ը, այս ամէնէն հանդարտ եւ խելօք թերթը, ողջունելէ յետոյ Ժէթհիի նախաձեռնութիւնը, յոյս կը յայտնէ որ պիտի փարատին թիւրիմացութիւնները Թուրքիոյ Ֆրանսայի մէջեւ։

Միայն թէ, — կ'աւելցնէ, — «խաղ մը չըլա՛յ' պարզապէս վարկեր ստանալու, օսմանեան պարտքերու վճճը լաւագոյն ձեւով մը կարգադրելու, տնտեսական շահեր հայթայթելու եւ քաղաքական ապահովութիւն մը ձեռք ձգելու նպատակաւ»։

Ու մինչ ուրիշներ կուսակցութիւն կը շինեն, քրտական ապստամբութիւնը Արարատի լերան վրայ կը փշրէ դերութեան շղթաները։ Թրքական հեռագիրներն իսկ ցոյց կուտան քրտական ուժին արժէքը։

Կռիւները կը շարունակուին

Էնկիւրի, 19 օգոստոս.— Օդանաւերու տորմիղ մը, թիւը կարելի չէր ճշդել, սեւ ամպի մը պէս ծածկելով Էնկիւրիի երկինքը, պահ մը կառավարչատան վրայ շրջաններ կազմելով, մեկնեցաւ արեւելեան սահմանը, ժամանակելու համար կռիւներուն։

Հետզհետէ օդանաւային նոր ուժեր կը ղրկուին ճակատը։

∴ կը հաստատուի, որ Էնկիւրիի, օդանաւային ուժերէն զատ, ճակատ ղրկեց նոր հետեւակ ուժեր։

Մոհշ. 18 օգոստ.— Սկսաւ ձիւն տեղալ Աղրի տաղին գագաթը։

Էնկիւրի.— Աղրի տաղին հարաւը ոչ մէկ նորութիւն։ Շրջառիկ գործողութիւնները կը շարունակուին։

Ասորիները, իրենց կենդանիները արածելու համար, մօտեցան սահմանին արօտավայրերուն։ Անմիջապէս հրաման տրուեցաւ հեռանալ, աւելցնելով թէ հակառակ պարագային զէնքով պիտի հեռացուին։

ԱՏԱՆԱ.— Այստեղ ժողովուրդը մեծ հետաքրքրութեամբ եւ յուզումով կը հետեւի արեւելեան եւ հարաւային սահմաններու կռիւին։

Ինչպէս տեղի ունեցաւ Թաշպրունի կռիւը

ԷՐԶՐՈՒՄ, 15.— Արարատի հիւսիսը՝ Թաշպրունի կեդրոնի չոկատին վրայ գիշերային յարձակում մը գործուած էր։ Արժանահաւատ տեղեկութեանց համաձայն, հրոսակները 100 ձիաւորներէ եւ 200 հետեւակներէ կազմուած էին։ Վեց հատ թեթեւ գնդացիր ունէին։ Հրոսակները կը գտնուէին Ապտուլահ, Հալէֆ, Եուսուֆ, Միրզա, Էօմէր, Մէրգուք, Հըզըր, Թոզօ, Քէրէմ, Հասօ եւ Քէօր Հիւսէյին օղլու Նաիրի նման կատաղի աւազակներու հրամանատարութեան տակ։ Յարձակումը ապարդիւն անցաւ եւ մեր քաջարի զինուորները շատ սուղի նստեցուցին աւազակներուն այս ձեռնարկը։

Ընդհարումը Օգոստոս 11ի գիշերուան ժամը մէկին սկսաւ եւ մինչեւ լոյս տեւեց։ Բախումը ռումբերով կռուելու չափ ժամէն եղաւ։ Հրոսակները ուղեցին Պուլաքպաշըի եւ Քեաֆիրքէօյի ուղղութեամբ փախչիլ, բայց մեր զինուորներուն հետապնդումէն չազատուած՝ ստիպուեցան Իրանի սահմանն անցնիլ։

Սպաննուած 50 հոգիին մէջ քանի մը պետեր ալ կան։ Տեսնուած է որ սպանեալ հրոսակներէն մեծ մասը ձիերու վրայ ղրուելով փախցուած են։ Ճամբուն վրայ տեսնուած արիւնի հետքերն ալ ցոյց կուտան թէ բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

Հասկցուած է որ այս հրոսակներուն մէջ կը գտնուէին նաեւ Պրօ, Հասօ, Թէլլօ եւ սպայութենէ վտարուած Պիթլիսցի Իհսան։ Սալիհ փաշա գնահատեց մեր զինուորներուն, սպաներուն եւ անոնց օգնող շրջակայ գիւղացիներուն անձնազոհութիւնը։

Չիչէրին պիտի հանգչի

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Չիչէրին արտասահմանի մէջ դիւանագիտական ոչ մէկ պաշտօն պիտի ստանձնէ այսուհետեւ, համաձայն կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. կո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒԶՈՒՄԸ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ՄԷՋ

Էնկիւրի.—Ըսմէթ փաշա եւ լովայի ճեպընթացով էնկիւրի հասաւ, խորհրդակցելու համար Պարսկաստանի քունած դիրքին մասին։ կայարանին մէջ դիմաւորեցին գործավարները եւ երեսփոխանները, որոնք բոլորն ալ կը խօսէին օրուան դէպքերուն մասին։ երբ Ըսմէթ փաշա շոգեկառքէն ելաւ, գոնիայի երեսփոխան Րէֆիք պէյ հարցուց.

— փաշա՛, պատերազմ պիտի պատահի կ'ըսեն։

— Իրա՞ւ կ'ըսէք։

— փաշա նոր ընդդիմադիր կուսակցութիւն մըն ալ կազմուեր է։

— Պատերազմը այդ կուսակցութի՞ւնը պիտի ընէ։

ցետոյ Ըսմէթ փաշա, տեսնելով ընդհ. սպայակոյտի պետը, Ֆեվզի փաշան, ըսաւ.

— Արեւելեան սահման չգացի՞ք ուրեմն։

Ըսմէթ փաշա գործավարներու հետ խորհրդակցելէ յետոյ դարձեալ պիտի մեկնի եալովա, մուսթաֆա Քէմալի մօտ։

ԹՒՐՔ ՆՈՐ ԿԱԻՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Թուրք «ընդդիմադիր» կուսակցութիւնը, որկը կոչուի «Սերպէսթ ձիւմհիւրիյէթ», նախագահ Ֆէթհի պէյ, ընդհ. քարտուղար Նուրի պէյ (Քէօթահիոյ երեսփոխան), կեդրոն ընտրած է էնկիւրին։ վարչական խորհուրդին անդամներն են Րէշիտ կալիպ (Այտըն), Թահսին (Էրզրում), Թալաթ (էնկիւրի)։ կ'ըսուի Թէ մօտ 70 երեսփոխաններ մտադիր են անդամակցելու շուտով։

Ֆէթհի պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ՝ ընդունելով լրագրողները, որոնք կը հարցնէին Թէ պէտք կա՞յ ազգ. ժողովի լուծման եւ ընտրութեան։

—«Խնդիրը կարծուածէն աւելի կարեւոր է, ըսաւ Ֆէթհի պէյ։ Նպատակը այն է որ հանրապետական վարչութիւնը բնականոն ձեւի մը մէջ իր պարտականութիւնը կատարէ։ Հիմնական օրէնքէն դուրս քայլերը այս նպատակին հակառակ ըլլալով, երկրին շահուն համար օգտակար չեն։ Արդէն ներկայ ժողովին պայմանաժամը վեց ամիսէն կը լրանայ։ Ցոյս ունիմ որ նոր ընտրութեանց միջոցին իմ առաջ քշած հարցերս հանրային կարծիքին հաւանութեան կ'արժանանան։ Այժմէտ էմին պէյի կողմէ հրատարակուելիք թերթը մեր օրկանը չէ։

«Մեր կուսակցութիւնը ձախ է, եւ մեզմէ աւելի ձախը ընկերվարական կուսակցութիւն մը կրնայ ըլլալ։ Իսկ այս տեսակ կուսակցութեան մը համար հարկ եղած բաւարար տարրերը չկան մեր մօտ, Ընոնք որ մեր ծրագիրը խալքի սկզբունքներէն տարբեր կը գտնեն, կը նշանակէ որ մեր ծրագիրը կ'ընդունին»։

∴ Նոր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Նուրի պէյ յայտարարած է որ Ըսմէթ փաշա կ'ուզէր մնայուն աթոռ մը ունենալ Ազգերու Դաշնակցութեան մասնակցելու համար։ Իրենք կէս մնայուն աթոռով մըն ալ կը գոհանան։ Մնաց որ, վերջերս Ըսմէթ փաշան ալ այս պարագան ընդունած էր։

ՊԱՊԸ ՀԻՒԱՆԴ Է

Հռոմէն կը հաղորդեն Թէ պապը հիւանդ է, նոյնիսկ պաճ մը կարծուեցաւ Թէ առողջական վիճակը տագնապի մէջ է։ Հաւաձայն վերջին լուրերու, հիմա բարելաւ վիճակ մը ունի։

ՄԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր ընտրութեանց մասին

Ելնելով Ազգային Ժողովի ընտրութեանց մասին 1912 թուականի Մարտի 24-ի օրէնքի 15-րդ յօդուածի 2-րդ կէտի դրութիւնից, որ Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ ամսի վերջին Կիրակի օրը, Ազգային Ժողովի Նախագահութիւնը կը յայտնէ, որ Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ ամսի 30-ին, Կիրակի օրը։

Ազգային Ժողովի Նախագահութեան կողմից՝
Նախագահ՝ Ա. Ահարոնեան
Քարտուղար՝ Ս. Ալամդարեան

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐԸ ԵՒ ԱՆՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդհանուր ընտրութեանց առթիւ Ազգային Ժողովի Նախագահութիւնը յայտնում է, որ Ազգային Ժողովի ընտրութեանց ժամանակ Նահապետական պաշտօնատարը պարտաւոր է անկողմնակալ մնալ։ Նա չպիտի ձգտի ազդել ընտրողների վրայ, որ նրանք ընտրեն իրեն կամ իր կողմնակիցներին

ՅԱԳՉՎՈՑ ՎԿՎԴՈՅՀՎՂՈՒ

ԱՆՑՅԱԼ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ

Ինչպես հայտնի է, Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության ստեղծման 10-ամյակի առթիվ Հայաստանի Կոմունիստական (Բոլշևիկների) Կենտրոնական Կոմիտեի և Հայաստանի Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի որոշմամբ հոբելյանական տարում հրատարակվելու է «Հայկական Սովետական Հանրագիտարան»-ի առաջին հատորը։ Հանրագիտարանի հրատարակումը հանձնարարված է Հայկական Սովետական Հանրագիտարանի Գլխավոր Խմբագրությանը։

Հանրագիտարանի առաջին հատորը կազմելու համար Գլխավոր Խմբագրությունը ստեղծել է խմբագրական կոլեգիա հետևյալ կազմով՝ Ա. Ի. Մռավյան (նախագահ), Ա. Ա. Աբրահամյան, Ա. Ա. Աբրահամյան, Ա. Ա. Աբրահամյան,

միտքին, այն պատճառաբանութեամբ թէ առողջական վիճակը չի ներեր։

Բայց Զիչէրին, իբրեւ պարզ խորհրդական, պիտի մնայ արտաքին գործակատարութեան կողքին, երբ քիչ մը հանգչի։

Բոլշեւիկները հացի սով ունին

Ռուսական ներքին քաղաքներէ առնուած լուրերու համաձայն, հացի սով կայ ամէն կողմ։ Կարելի չէ հաց գտնել, առանց «հացի արտօնագիրի»։ Եւ տրուած հացն ալ գէշ տեսակի հաց է։

Բոլշեւիկները օտար դրամ հայթայթելու նպատակաւ, ցորեն կը հանեն ներքին քաղաքներէն, եւ կ'արտածեն անմիջապէս։

«Մէսաժէ Սոսիալիսթ»ի Նովորոսիսկէն, որ Քուպանէն մեծ քանակութեամբ ցորեն կ'արտածուի Իտալիա։ Քուպանի ցորենն է միայն, որ յարմար կը նկատուի իտալական ազնիւ դդմաճին («մաքառոնի») պատրաստութեան։

Ահա թէ ինչո՛ւ իտալացի ծովային զինուորները չեն պակսիր Նովորոսիսկի մէջ։ Ինչպէս բոլոր ռուսական նաւահանգիստներուն, նոյնպէս Նովորոսիսկի մէջ կայ ակումբ մը օտարականներուն համար։ Անտեղ հրաշալի խոհանոցով մը կը կերակրուին օտարականները, այնպէս որ ոչ ոք կրնայ հաւատալ թէ երկիրը անօթի է, սով կայ։

Բնիկ ժողովուրդը ատելութեամբ կը նայի օտարականներու այդ ակումբին, մասնաւորաբար իտալացիներուն, որոնք լաւորակ ցորենը կը տանին։ Այդ ատելութիւնն էր, որ յորդեցաւ եւ բանուոր կիներ յարձակեցան իտալացի նաւագներու ակումբին վրայ, կոտրեցին ապակիները, հալածեցին զանոնք մինչեւ ցորեն բարձած իտալական նաւը, երբ միջամտեց ոստիկանութիւնը։

Ծուխաստան եւ Թուրքիա բարեկամ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Թուրք դեսպան էնիս պէյ, ներկայանալով արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոսի, յայտնեց իր կառավարութեան հաճութիւնը Թուրքեւյոյն բարեկամական դաշինքի նախագիծին մասին, այնպէս ինչպէս խմբագրուած է։ Ստորագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ էնկիւրիի մէջ։

Կարեւոր բանակցիկ շարժումներ

ԹԷՀՐԱՆ, 19 օգոստ.— Այստեղ կը շրջին զանազան զրոյցներ, գորս կարելի չէ ճշդել։ Այսպէս, կը պնդեն թէ սովետական զինուորական շարժում մը կը տեսնուի սահմանագլուխին վրայ։ Թերթերն ու պաշտօնական շրջանակները բացարձակ լուռ կը մնան այդ մասին։ Այսուհանդերձ, որոշ է որ Սովետները զինուորական փոխադրութիւններ կ'ընեն սահմանին վրայ։

Կանտի կը վերմանայ

Հնդիկ յեղափոխականը, Կանտի, կը յայտարարէ թէ պատրաստ է դադրեցնել անհնազանդութեան դէպքերը, եթէ Հնդկաստանի փոխարքան եւ Մակտոնալտի դահլիճը յանձն առնեն պաշտպանել իր երկրին անկախութիւնը յառաջիկայ անգլհնդիկ համաժողովին մէջ։ Նոյն ատեն պայման կը դնէ նեբրում շնորհել բոլոր քաղաքական յանցաւորներուն, որոնք բանտարկուած են։

Կանտիի բարեկամները կ'ըսեն թէ ըմբոստ Հնդիկը այս որոշման յանգած է նկատի ունենալով որ Անգլիոյ պահպանողական եւ ազատական հոսանքները աւելի զօրաւոր են քան Մակտոնալտն իր ընկերներով։ Այնպէս որ կը խորհի թէ այս վերջինները երբեք չպիտի կրնային տալ Հնդկաստանի, ինչ որ ինք կը պահանջէր։

Միթինկ կալկաթայի մէջ

Այն պահուն, երբ շատեր կը քննադատեն Կանտին, որ մեղմութիւն կը հրամայէ իր «անհնազանդ»ներուն, միթինկ մը գումարուեցաւ կալկաթայի մէջ, բողոքելու համար, որ Անգլիա չափազանց մեղմութիւն, նոյնիսկ «անհանդուրժելի տկարութիւն» մը ցոյց կուտայ Հնդկաստանի հանդէպ։ Միթինկին կը մասնակցէին 1,200 եւրոպացիներ, որոնք նոյն ատեն քննադատեցին տեղական «Եւրոպացիներու ընկերակցութեան» տնօրէնը, որ նահանջող դիրք մը բռնեց հնդկական «անհնազանդութեան» քարոզութեանց եւ գործունէութեանց ընթացքին։ Եղան հռետորներ, որոնք պահանջեցին խիստ պատիժներ տալ յանցաւորներուն։ Նոյնպէս բողոքեցին այն հաւանականութեան դէմ թէ սահմանադրութիւն մը պիտի շնորհուի Հնդկաստանի, որ երբեք չէ «գիտցած երախտապարտ ըլալ Անգլիոյ հանդէպ»։

Կը կարծուի թէ պիտի գումարուին նոր միթինկներ, քիչ մը աւելի բուռն...։

Սպանիա ևս տագնապի մատնուած

Ելմտական տագնապ մը կ'անցընէ նաեւ Սպանիան։ Վերջերս սկսաւ իյեալ փէզէթային արժէքը։ Սպանիական այս դրամը, ընդհ. պատերազմին, միակ դրամն էր, որ կը գործածուէր լումայափոխութեան համար։ Այսօր մեծ անկում մը կրած է, որովհետեւ նախ դադրած են Սպանիոյ արտածութիւնները, որոնք ընդհանրապէս հողագործական արտադրութիւններ են։

Բայց ուրիշներ դրամական տագնապը կը վերագրեն խորեւ հեռաւոր պատճառներու, կ'ըսեն թէ մեղաւոր են սպանիական դրամատուները, որոնք չկրցան օգտագործել ժամանակը։

Տագնապը այնքան աճեցաւ, որ հրաժարեցաւ ելմտական նախարարը, Արկուէլլէս, որուն կը յաջորդէ Վայս։ Նախարարական խորհուրդը շարունակական խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, միշտ հաղորդակցելով թագաւորին հետ, որ կը գտնուի Սանթանտէր։

Նախարարական խորհուրդը կը յայտարարէ թէ քաղաքական կացութիւնը մտահոգիչ չէ, եւ կարելի է սկսիլ ընտրութիւնները։

Օգոստ. 26ին տեղի պիտի ունենայ դրամատուներու բարձրագոյն խորհուրդին ժողովը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Զաւարեան ենթակովիտէն Մուրատ, Մջօ եւ Վռամեան խումբերուն մասնակցութեամբ կը կազմակերպէ դաշտահանդէս մը
Այս կիրակի Սէն Քլուի անտառին մէջ
կը նախագահէ ԹԱԴԷՈՍ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
Ճոխ պիւֆէ, կովկասեան եւ հայկական պարեր

ՄԵԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Խանասօրի արշաւանքին տարեդարձին առթիւ
կազմակերպուած Հ.Յ.Դ. Ս.Էն Շամոնի ենթակովիտէին կողմէ
Այս կիրակի «Վարիգիլ»ի դաշտին մէջ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին կողմէ
31 Օգոստոս կիրակի օր, առաւօտեան 9էն մինչեւ իրիկուն
Սէն Քլուի անտառը։ Ֆութպոլի մրցում, եւայլն։
Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՄՋՈՑի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, սովորական հաւաքատեղին, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԱՆԻԼՒՈ Պուա Քոլոնպի Զէյթուն ենթակովիտէի դասախոսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois Colombes, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, կը խօսի ընկ. Գառնիկ Յովհաննէսեան։

ԳԱՒԱՌ

Տեսինի պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Տեսինի Պատ. միութեան վիճաբանական ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 7ին։ Նիւթ ունենալով «Հայաստանի անցեալ եւ ներկայ կառավարութիւնը»։

ԼԻՈՆԻ Պատանեկան Միութեան գրական երեկոյթը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դաշնակցութեան Գրադարանի սրահը։

Հ. Յ Դ. Լիոնի Պատանեկան Միութեան Գրադարանը բաց է Բշ. Դշ. Եշ. եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ 3.30։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը այսօր Հինգշաբթի ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ Նիւթ *Անհատապաշտութեան թեր ու դէմ։* Մէկ ժամ սինէմա, 5րդ մասը Նափոլէոնի Ֆիլմին, եւ Շարլ Ջափլինի։

Ջ. Ե. Ո. Միութեան պիյեանքուրի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. վարչութիւնը։

ՈՒՐՖԱՅի Հայր. Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այսօր Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին Café de la Petite Source, Métro Odéonի դիմաց։

ԼԻՈՆի Նալլուխանի Հայր. Միութեան հանդէսը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետութեան շքեղ սրահին մէջ։ Նալլուխանցիներու երկար երգչախումբը պիտի երգէ, մարզական խումբ մը խաղեր պիտի կատարէ։ Մուտքը ազատ է։

ՓԱՐԻԶի հայ եկեղեցիին վարչութիւնը կը տեղեկացնէ թէ Ալֆորվիլի մէջ կազմուած է հոգաբարձութիւն մը, որուն կ'անդամակցին Զօպարեան Տօնիկ, Նալպանտեան Գաբրիէլ եւ Սէվէրճեան Արսենակ։ Այս հոգաբարձութիւնը պիտի գբաղի Ալֆորվիլի եկեղեցիին գործերով։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԵԹԷ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ ... խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի
Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէւաղսի)
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56-...

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ... նէն նրբաճաշակները։

Ճոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ պատրաստած սուրճին։ կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն։ փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը։ փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառք։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ — POLYDOR MARQUE DÉPOSÉE — ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ODEON — Columbia
ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA
56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE
ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌ...
ԱՄՆ ԼԱՒ ՖՈՆՈ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ՀԱՅ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՕՂԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
ԳԱՒՌԼՕ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
34 RUE ST. LAZARE, PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Peletier եւ N. D. des Lorettes

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
MAISON BOCCIO
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապարակ գինէն ածան։ կը ծախենք եւ կ'արտածենք ընկուզենի կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ տեսակ փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, սալոնի գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ։
Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ։ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Rauch, Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուամ. 101, հեռ. Roquette 62-38.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ
HAIG MARACHLIANի
Fabrique des salaisons Orientales
16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE
որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մաճառանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.
Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—...
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
31 Ave. des Gobelins. Paris (13) — Մէթրօ՝ Gobelins
Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ժան...
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։
Դիմել՝ L. Kévonianի, 235 Fbg. St Martin։ Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չէրմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուառ։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

EMPIRE մթրօ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÉS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

22 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1345 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇՆԱԿՑ. ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Ինչո՞ւ համար կազմակերպուած զանգուածները չեն հեռանար Հ. Յ. Դաշնակցութենէն։

Տրուած հարցումի պատասխանին կը մօտենանք, երբ հարցնենք թէ ինչո՞ւ այդ զանգուածները մտած էին յեղափոխական կուսակցութեան մէջ։

Այս նախնական կէտին պատասխանը պարզ է. — Հայ քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային կեանքի առօրեայ թելադրանքներէն մղուած, հայութեան մէկ մասը, հանրային ջիղ ունեցող եւ հանրային կեանքը յեղաշրջելու անդիմադրելի ցանկութիւն ունեցող անհատները իրար կը գտնեն, կը մտնեն մէկ դրօշի տակ, հաւաքական կամքով՝ հայութիւնը փոթորկող խնդիրները լուծելու համար։

Քաղաքական այս նախատարրերէն մղուած զանգուածները բոլորովին տարբեր են այն մնացած հատուածներէն, որոնք իրենց անհատական շրջագիծէն դուրս ելլելու ցանկութիւնն ու մղումը չունին։

Այս վերջին հատուածը քննութեան նիւթ չէ, գոնէ այս պարագային։ Իսկ առաջին զանգուածը, իր նկարագրով, անհատական եւ հաւաքական ապրումներով, իր տնտեսական եւ քաղաքական վիճակի գիտակցութեամբ անհատական շրջագծի մէջ անպարտկելի է, ու հետեւաբար, անհրաժեշտօրէն, ան դուրս պիտի գայ իր նեղ սահմաններէն եւ կազմաւորուի աւելի լայն, աւելի բարդ եւ աւելի հզօր շրջագծի մը մէջ, որ կը կոչուի կուսակցական կազմակերպութիւն։

Արդ, հայ իրականութեան մէջ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, քառասուն տարիներէ ի վեր կը հանդիսանայ այն հիմնական քաղաքական շէնքը, ուր պիտի դիմեն հարկադրաբար բոլոր անոնք, որ քաղաքական եւ հանրային կեանքին կ'ուզեն մասնակցիլ։ Այս քաղաքական զօրութիւնը կուգայ Դաշնակցութեան որդեգրած իտէալներէն եւ այդ իտէալները կեանքի մէջ իրականացնելու իր գործելակերպերէն։

Այս նեղ սիւնակներուն մէջ չենք ուզեր աւելի լայն տեսութեամբ պատկերացնել հայութեան տնտեսական եւ քաղաքական կեանքի անցեալ եւ ներկայ փուլերը, ըսելու համար թէ ինչպիսի կազմակերպութեան պէտք ունէր եւ ունի հայ ժողովուրդը։ Սակայն երբ աչքի առջեւ կ'ունենանք Դաշնակցութեան հիմնադրութիւնը 1890ին, երբ առարկայական քննութեան կ'ենթարկենք յեղափոխական կուսակցութեան հին ու նոր ծրագիրները, առաջադրած պահանջները, ու խղճմտիտ ուշադրութեամբ մը կ'արժէքաւորենք Դաշնակցութեան բոլոր ձեռնարկները, կը տեսնենք որ թէ հիմնադիրները եւ թէ յետագայ մտաւորական եւ գործնական ղեկավարները կրցած են խորապէս եւ ընդգրկող կերպով ըմբռնել հայութեան ազգային, քաղաքական, մշակութային եւ համամարդկային պահանջները, ու ըստ այնմ ձեւակերպած են մեր քաղաքական կուսակցութեան նպատակը։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ձեւակերպուած նպատակները հովին կը ծածկեն բոլոր այն պահանջներն ու ցանկութիւնները, որ անցած քառասուն տարուան ընթացքին երեւան եկած են քաղաքական հայութեան ներսը։ Ու հետեւաբար, այս ամբողջ ժամանակաշրջանին, երբ հայ զանգուածները իրենց աչքը բացած են քաղաքական յուզումով, ու ներքին յուզումով մը ուզած են նետուիլ յեղափոխական ասպարէզը, իրենց առջեւ պարզուած տեսած են Դաշնակցութեան բազմաձեւ ու ամբողջական դրօշը, որ կրցած է բոլորն ալ ընդգրկել, բոլորի ցանկութիւններուն գոհացում տալ, ազգային եւ մարդկային ազատագրութեան ճանապարհի վրայ, բոլորին գործելու նպաստաւորութիւններ ստեղծել։

Այս, Դաշնակցութեան գաղափարներու ամբողջականութեան նկարագիրն է, հարազատ արտացոլացումը մեր ապրած արդի միջավայրներուն եւ պայմաններուն։

Նոյնքան ամբողջական է նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործելակերպը։ Աչքի առջեւ ունեցէք մեր կուսակցութեան հին եւ նոր կանոնագիրները, ժողովական կարգերը, անգիր աւանդութիւնները. պատկերացուցէք կուսակցութեան մտաւորական ուժերու խաղաղ ու մշակութային աշխատանքները, զինուորական ու գործնական ուժերու կուիւներն ու խիզախութիւնները, կազմակերպական ղեմագկունութիւնը, գաղտնի ու անգիր գործունէութիւնը, բոլոր սահմանները գլող անցնող հնօրինակ զոհողութիւնները, դուք պիտի համոզուիք որ Դաշնակցութեան գործելակերպն ալ իր ամբողջական իտէալներուն պէս՝ բարդ ու բազմակողմանի է եւ լիովին կը բաւարարէ բոլոր անոնք, որ կը մտնեն Դաշնակցական հաւաքականութեան մէջ, ամէնէն չափաւորէն մինչեւ ամէնէն ծայրայեղը։

Հայ ժողովուրդի ազատագրութեան պատմութիւնը իր ընթացքին մէջն է եւ տակաւին կը հիմնուի անցած քառասուն տարիներու բազձանքներու եւ կատարուած աշխատանքներու արիւնին վրայ։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան նպատակներն ու որդեգրած գործելակերպերը, աւելի յստակ ու աւելի ձեւակերպուած, կը կազմեն ամբողջական եւ տիրական հայ քաղաքական ձգտումներու բեմին վրայ։

Այս ամբողջականութենէն հեռանալը, հաւասար է կոտրակուելու։ Ահա թէ ինչո՛ւ կազմակերպուած Դաշնակցական հատը կամ զանգուածը չի հեռանար Դաշնակցութենէն։

Հեռացողներու մասին՝ յաջորդով։ Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՁԱՄԲԱՆ

«Նոր Օր» այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (օգոստոս 16).

— «Ընդեղ ու անսայթաք, Դաշնակցութիւնը պիտի քալէ յեղափոխութեան ճամբէն, բալմը բռնած քառասուն տարուան դրօշը եւ հաւատարիմ այդ դրօշին վրայ գրուած նշանաբաններուն։

Մեր գաղչութիւնը՝ որ իբրեւ տակարութիւն մեկնուեցաւ հակառակորդներուն կողմէ, կասեցուց մեր յեղափոխութեան վերելքը եւ բարեխառնեց մեր արիւնը անհարազատ ներարկումներով։

Մեր երեսին տուին ամենակոպիտ անարգանքը, կասկածի ենթարկելով մինչեւ անգամ մեր անկեղծութիւնը, այս ժողովուրդին ծառայելու փափաքը։

Դեռ մինչեւ այսօր ալ, մեր հակառակորդները, եկեղեցիներու խորաններէն եւ ժողովարաններու ամպիոններէն, դեղին մամուլի էջերէն եւ հանրային բեմերէն կ'արհամարհեն մեր քառասուն տարուան յեղափոխական գործը եւ կը ցայիցեն նահատակներու յիշատակին։

Ի՞նչ է այս երեւոյթը։ Քննենք ու գտնենք պատճառները։

Դաշնակցութիւնը դեմոկրատիկ կուսակցութիւն է եւ կուսակից ծայրայեղ ազատութեան, ուրեմն անհանդուրժողութեամբ պէտք չէ բացատրել մեր սրտնեղութիւնը՝ հակառակորդներու կողմէ կատարուած խիստ կամ ծեծեւ քննադատութիւններու առթիւ։

Քննադատողը, խծբծողը, շշնաջողը յանցաւոր չէ։ Հակադաշնակցական խուժանը՝ ուրիշ առաքինութիւն չունի։

Դանք մեզի։ Այս երեւոյթին գլխաւոր պատճառը պէտք է փնտռենք մեր մէջ։ Մենք յանցաւոր ենք որ մեր հեղինակութեան եւ ազդեցութեան շրջանին յեղափոխութեան մեզի տուած ուժը չկրցանք լաւագոյն կերպով օգտագործել։ կեանքը բախտաւորած էր մեզ՝ այս տիրացու եւ աշխրէնային ժողովուրդէն ստեղծել նոր ազգ մը, ուժեղ, կենսունակ ու մարտունակ։ յեղափոխութիւնը պիտի տանէինք դպրոցէն ու տունէն ներս, եկեղեցիի խորաններուն առջեւ, մինչեւ շուկայ եւ առեւտրականներու գրասենեակը, պիտի տանէինք ու պիտի պարտադրէինք որ բոլորը դաստիարակուէին անոր ոգիով եւ շունչով։ ընդդիմացողներուն հանդէպ պիտի ըլլայինք խիստ ու աննեղող, քանի մտադրած էինք նոր ազգ մը շինել կամ հայութեան հին արիւնը փոխարինել նորով։

Բարեբախտաբար սակայն, նոր սերունդը որ աչքերը. բացաւ անապատներու եւ թշուառութեան մէջ, կը հասուննայ յեղափոխութեան ճամբուն մէջ եւ յեղափոխութեան լծզունքներուն տակ։ Տատանումներ չունի ան, ոչ ալ տկարութիւններ։ Հասակը կաղնիացուցած յեղափոխութեան ճամբուն վրայ, ասպարէզ կը կարդայ բոլոր հակայեղափոխականներուն, պոլսէն մինչեւ Ամերիկա դաշինք կնքած պատուելիներուն եւ դեղին պայքարի վախկոտ ասպետներուն։

Մեր սերունդի կուրծքին վրայ պիտի փշրուին անոնց մարտկոցներէն արձակուած բոլոր ռումբերը։

Այսքանը Թող գիտնան։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

կացութիւնը

«Արեւելեան ճակատին վրայ ոչ մէկ նորութիւն»։ Այսպէս կ'ըսեն Թուրք թերթերը եւ եւրոպական հեռագիրները։

Ինչպէս հաղորդեցինք, կը կարծուի թէ Թուրք պաշտօնատար մը արդէն հասած է Պարսկաստան, բանակցելու համար սահմանի սրբագրութեան հարցին մասին։ Բայց միւս կողմէ դադրած չեն կռիւները։ Եւ փարիզցիները, անոնք որ անթելի ընկալուչ ունին, անակնկալն ունեցան լսելու էյֆելի անթելի կայանէն քրտական կռիւներու մասին տեղեկատուութիւն մը (journal parlé), անշուշտ քաղուած Թրքական հեռագիրներէն։ Կու տանք օրուան հեռագիրները, որոնք կը հերքեն Թրքական մեծ զինուորական գործողութիւններուն սկսած ըլլալը.—

Արարատի կռիւներուն շուրջ

ԷՆԿԻՒՐԻ.— Դեռ չեն սկսած զինուորական մեծ գործողութիւնները փոքր Մասիսի շուրջ։ Սահմանագծման յանձնախումբը կ'աշխատի։ Յանձնախումբին պարսիկ ներկայացուցիչը Պայազիտէն մեկնեցաւ Թէհրան։

Մեծ Մասիսին վրայ խումբ մը հրոսակներ, լսելով պաշարման լուրը, հեռացան լեռնէն։

ՄՈՒՇ.— Աշերը գիւղէն հօթը հոգի, որոնք, ինչպէս հաստատուեցաւ, ողբերգական մահով մը սպանուած էին հարիւրապետ տոքթէօր Ֆաթին պէյն ու ընկերը, վերջապէս ձերբակալուեցան Քարաքէօսէի մեր ջոկատին ձեռքով եւ յանձնուեցան դատարանի։

ԷՆԿԻՒՐԻ.— Նախ կարծուեցաւ թէ Իպրահիմ Թալի պէյն էր, որ, լուր ունենալով հանդերձ փիւրտերուն ապստամբութենէն, չէր տեղեկացուցած կառավարութեան։ (Ապահովաբար ինքզինք արդարացնելու համար էր, որ էնկիւրի գնաց արեւելեան նահանգներու այս լիազօր մարզպանը, ԽՄԲ.)։

Ինչպէս հասկցուեցաւ, Պիթլիսի կուսակալը Զէյնէլաբէտինն է, որ լուր ունենալով հանդերձ՝ ծածկած էր ապստամբական շարժումը։ Ներքին գործավարը կը շարունակէ քննութիւնները այս մասին։

Սահմանագիծերու արբագրութեան հարց չկայ

ԹԻՒՐԱՆ, 21 օգոստ.— Այստեղ կը հերքուի այն լուրը թէ Թուրքիա առաջարկած է սրբագրութիւն մը կատարել սահմաններուն վրայ։ Պարզապէս սահմաններու ճշդում մըն է, որ կը կատարուի Թուրքեւպարսիկ յանձնախումբի մը կողմէ։ Այդ աշխատանքները տեղի կ'ունենան Մակուի մէջ։

Սեւ ծով մրցակցութեան վայր

Ինչպէս գրած էինք, անգլիական նաւաբաժին մը մտած է Սեւ Ծով, ուր պիտի ունենայ միայն ծովային խարիսխ մը, հաւանութեամբ ռուսական կառավարութեան։ «Պերլիներ Թակէսլաթ»ի կիրակիի թիւով կը հաղորդէ թէ Ֆրանսա դիւանագիտական ձեռնարկներ կը կատարէ իր կարգին ունենալու համար նաւային խարիսխ մը Սեւ Ծովուն մէջ։ Գերման թերթը կ'աւելցնէ թէ Սեւ Ծովուն մէջ այս մրցակցութեան շարժումը սկսած է քրտական ապստամբութենէն ի վեր, քանի որ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի վէճը միջազգային հանգամանք մը կրնայ առնալ։

«Պերլիներ Թակէսլաթ»ի փէշթայի թղթակիցը կը գրէ թէ Սեւ Ծովը ազատ ասպարէզ դարձնելու այս նոր փորձը կրնայ խնդիր յարուցանել Թուրքիոյ եւ Սովետներու միջեւ։

Այս պահուս, Քոնսթանցայի նաւահանգիստը կը գտնուին անգլիական պատերազմական երեք նաւերը։ Ժամանումը ողջունեցին Ռումանիոյ ծովային նախարարն ու բարձր պաշտօնատարներ։ Անգլիացի ծովակալը մեկնեցաւ Սինայեա, ներկայանալու Թագաւորին։ Մանրու հացկերոյթ մը տուաւ ծովակալին ի պատիւ։

Ռումէն ժամուլը մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս այցելութեան, որովհետեւ Անգլիա մինչեւ հիմա վերապահ դիրք մը բռնած էր կարոլ Թագաւորին հանդէպ։ Սակայն կարգ մը թերթեր այս այցելութեան կուտան ցոյցի մը հանգամանքը, ուղղուած Ռուսիոյ դէմ, որ ծրագիր ունի աւելցնելու իր պատերազմական նաւերուն Թիւը Սեւ Ծովուն մէջ։ Ուրիշ թերթեր ալ, կը պնդեն թէ Ռումանիա կը փափաքի նաւային նոր խարիսխ մը պատրաստել Սեւ Ծովուն մէջ, եւ այս առթիւ պէտք տեսած է առնել անգլիացի փորձագէտներու կարծիքը։

Դիւանագիտական միջադէպ

Վարշաւայի թերթերը կը գրեն թէ դիւանագիտական ծանր միջադէպ մը պատահեցաւ Քոշլոյի մէջ։

Ֆրանսական հիւպատոսարանի բարձր պաշտօնատարներէն մէկը իր շանը հետ կը պտըտէր քաղաքին փողոցներուն մէջ։ Ցանկարծ շունը հաչեց Լիթուանիոյ մէկ բարձրաստիճան սպային վրայ։ Սպան կից մը զարկաւ շունին, իսկ Ֆրանսայի պաշտօնատարը փոխադարձեց ապտակով մը։ Սպան իր կարգին հանեց ատրճանակը եւ կոթովը ծեծեց Ֆրանսացիին գլուխը։ Ֆրանսացին գետին ինկաւ, արիւնաթաթախ։

Անմիջապէս օգնութեան հասաւ բժիշկ մը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

1926 եւ 1927ին օտարականները ոստիկանութեան վճարած էին 375 կամ 40 ֆրանք իրենց ինքնութեան Թուղթերուն ստացման համար։ Եւ քանի որոշուեցաւ զանձել միայն 100 կամ 20 ֆր.։ Ոստիկանական տեսչութիւնը կը հաղորդէ թէ այս վերջին օրինական սակէն աւելի վճարողները պէտք է փութացնեն իրենց խնդրանքը, որովհետեւ այդ տարբերութիւնը գանձելու համար 30 օգոստ. 1929ի օրէնքը պայմանաժամ տուած էր մինչեւ այս ամսուն 30ը։ Պայմանաժամը լրանալէն յետոյ, ոչ ոք կրնայ պահանջել այլեւս, խնդրանքները կարելի է կատարել նաեւ փոստով, — դիմել ուղղակի ոստիկանութեան տեսչութեան,

ԹՈՒՐՔ ԴՐՕՇԻՆ ՏԷՐՆ ՈՎ Է

Ջուիցերական շրջիկ սիրք մը Ցուրիխի մէջ ներկայացում տուաւ։ Նախ զափ ու թմբուկով, զիլ ու զուրնայով թափօր մը երեւցաւ բեմին վրայ։ Ու թափօրին ետեւէն... Թրքական դրօշը։ Հանդիսատեսներուն մէջ կը գտնուէին Թուրք ուսանողներ, որոնք չափազանց ուրախացան եւ վեր վեր ցատկեցին։ Ինչ յետոյ բեմին վրայ երեւցաւ քափուքը, քըլըճը Թրքական պահակազօրքը, Ստամպուլի սուլթանը, վէզիրը, հարէմը, փիղեր, ուղտեր, աւանակներ, բոլորն ալ Թրքական դրօշով զարդարուած։ Թուրք ուսանողները կատղեցան, մանաւանդ երբ լսեցին, որ եւրոպացի հանդիսատեսները իրարու կը հարցնէին.— «Տակաւին այսպէ՞ս են Թուրքերը»։

Ալ չեն կրնար հանդուրժել Թուրքերը։ կը ներկայանան սիրքի տնօրէնին, եւ... կ'արգիլեն։ կ'ըսեն Թէ այդ փատիշահները, վէզիրները հիմա վտարուած են Թուրքիայէն, եւ Թուրք դրօշը այլեւս անոնց չի պատկաներ։ Ուստի կը պահանջեն, որ Թրքական դրօշը չկախուի անոնց գլխուն վերեւ։ Տնօրէնը կը պատասխանէ Թէ այդ մասին պիտի հարցնէ... ոստիկանութեան կարծիքը։

Օր մը վերջ ոստիկանութիւնը կը տեղեկացնէ Թուրքերուն, Թէ նման խաղեր միայն Ցուրիխի մէջ չէ, որ կը ներկայացուին։ Այլ ամէն տեղ։ Եւ մինչեւ հիմա ոչ ոք զանգատած է։ Եւ Թրքական ոչ մէկ հիւպատոս խնդրած է արգիլել հարէմներու եւ Թուրք դրօշին ցուցադրութիւնը գրօսավայրերու մէջ։

«Ճիւմհուրիւէթ», այս Թղթակցութիւնը տպելով, կը յանձնէ Թուրքիոյ արտաքին գործավարին ուշադրութեան։

ԵՐԷԿ ԱՅՆՊԷՍ, ԱՅՍՕՐ ԱՅՕՊԷՍ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 21 օգոստ.— «Միլլիեէթ» կը հաղորդէ Թէ կարեւոր ժողով մը կը գումարուի այսօր Եալովայի մէջ։ Ժողովին կը նախագահէ Մուստաֆա Քէմալ, եւ կը մասնակցին վարչապետը եւ միւս գործավարները։ Ժողովը կը քննէ պարսկական պատասխանը քրտական ապստամբութեան դասպուհին մասին։ Պարսկաստան միշտ կը ուզէ արտօնել, որ Թուրք զինուորները մտնեն իր հողը պաշարելու նպատակաւ Քիւրտերը։ Եւ սակայն Թուրք մամուլը կը հաստատէ, որ Պարսկաստան լուրջ միջոցներ ձեռք առած է արգիլելու համար Քիւրտերուն շարժումը։ Եւ միշտ զինուորական ուժ կը լծեցնէ սահմանին վրայ։ կը կարծուի Թէ Թուրքիա նոր ծանուցագիր մը եւս պիտի ղրկէ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽ ԵՒ ԱՆՖՈՒՏԱՀ ՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Գ.

Հին Ուրհայի նահանգի մէջ, Ասորեստանի սահմանագլխին, կը գտնուէին Ճոճ-Ալան եւ Ճոճ-Ալանի միջեւ ընդարձակ տարածութիւն մը, որ կը կոչուէր Ճոճ-Ալանի Ընդարձակ Դաշտ։ Ասոնք կը պատկանէին Ճոճ-Ալանի Ամիրապետութեան, որ կը կազմուէր 37 գաւառներէ, որոնց մայրաքաղաքն էր Ճոճ-Ալան։ Ամիրապետութեան մէջ կային 37 միլիոն հայեր, 65 միլիոն Քիւրտեր եւ 27 միլիոն Թուրքեր։ Ամիրապետութեան մէջ կային նաեւ 114 միլիոն Ասորիներ, Յոյներ, Հրեաներ, Պարսիկներ, Արաբներ եւ Ասորեստանի Ամիրապետութեան Ամենամեծ Ազգութիւնը՝ Ասորիները։

Ասորեստանի Ամիրապետութեան Ամենամեծ Ազգութիւնը՝ Ասորիները, Ասորեստանի Ամիրապետութեան Ամենահին Ազգութիւնն էր։ Ասորիները Ասորեստանի Ամիրապետութեան Ամենահին Ազգութիւնն էին, որովհետեւ Ասորեստանի Ամիրապետութեան Ամենահին Ազգութիւնը Ասորիներն էին

ՅԱԳՉՎԱՑ ՎԻՎԱՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՆԱՁՈՐԻ ՇՈՒԿԱՆ

Ե՛ր ասեր մարդկանց ամեն տեսակ վատ բաներ ու ինչ-որ մեղադրանքներ բերեր նրանց դեմ, ինչպես որ ասում է Աստված մարգարեների միջոցով, որ նրանք ստախոսներ են, որ նրանք ոչ մի ճշմարտություն չեն ասում, որ նրանք միայն ստում են, որ նրանք ամեն ինչ ուռճացնում են, որ նրանք ամեն ինչ սխալ են հասկանում, որ նրանք ամեն ինչ սխալ են ներկայացնում, որ նրանք ամեն ինչ սխալ են մեկնաբանում

Ֆրանսայի հիւպատոսը դիմեց Լիթուանիոյ արտաքին նախարարին, որ խոստացաւ պատերազմական նախարարութեան միջոցով պատիժ մը տալ սպային։

Բանուորական Միջազգային Համագումար

Բանուորական Միջազգային Համագումարը բացուեցաւ այս օրերուս Մոսկուայի պալատին Ազնուականներու Հանդիսասրահին մէջ։ Վիճաբանութիւններուն կը մասնակցին ներկայացուցիչներ եւրոպական բոլոր երկիրներէ, ինչպէս նաեւ Չինաստանէն, Ճափոնէն, Հնդկաստանէն, Փիլիպպեան կղզիներէն, նոյնիսկ Լիպերիայի հանրապետութենէն։

Ընդհ. քարտուղարը կարդաց տեղեկագիր մը, որ կ'ըսէ.

— «Ներկայիս, երբ կը գումարուի մեր այս հանդիսումարը, տնտեսական տագնապը հետզհետէ կ'ածի ու կը տարածուի աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ։ Յեղափոխութեան ալիքը կ'աւելէ ու կը ծեծէ Չինաստանը, Հնդկաստանը եւ ուրիշ երկիրներ, որոնք հոգատարութեան տակ կը գտնուին կամ գաղթապետութիւն դարձած են։ Նոյն յեղափոխական ալիքը կը տարածուի նաեւ Լեհաստանի եւ Ռումանիոյ մէջ, որոնք տրնտեսապէս ուժեղ չեն»։

Եւ այս արիսպագոսն ալ, ինչպէս Մոսկուայի բոլոր հանդիսումարները, սկսաւ ճառել նոյն յանկերգով, որ ձանձրոյթ կը պատճառէ այլեւս։

Հնդկական խռովութիւնները

Դադրեցան օդանաւային յարձակումները Մասոզէ ցեղախումբին վրայ, որ ստիպուեցաւ հնազանդիլ։ Միւս կողմէ բմբոստութիւնը ծաւալեցաւ ուրիշ ցեղախումբերու մէջ։ Այսպէս, կը տեղեկացնեն թէ Քուրրամի բարձրաւանդակին վրայ եւ Ութմարի շրջանին մէջ խմբուած են բազմաթիւ բմբոստներ, որոնք կրակ բացին օդանաւերուն դէմ եւ քաղաքապահ զինուորներու վրայ։

*** Մոթիլալ, ժամահար, նէհրու, որոնք փունա գացած էին՝ խորհրդակցելու համար կանտիի հետ, որպէսզի կարելի ըլլայ վերջ մը դնել «անհնազանդութեան»դէպքերուն,ժամանուոր շոգեկառքով վերադարձան Ալլահապատ։

*** Փէշավէրէն կը հաղորդեն թէ Թուրանկզայի կ'աշխատի կազմակերպել բանակ մը այն ցեղախումբերէն, որոնք կ'ապրին Աֆղանիստանի սահմանին մօտերը։ Իր զաւակն ալ, Պատշահ կիւլ, կը փորձէ կազմել ուրիշ բանակ մը, կռուելու համար հիւսիս արեւմտեան սահմանին վրայ։ Աֆրիտիներու խումբերն քանի մը հոգի կրակեցին ինքնաշարժի մը վրայ, ուր նստած էին անգլիացի սպաներ եւ տեղացիներ, երբ անոնք կ'անցնէին Քիպէրի կիրճէն։ Ոչ ոք չկայ։

*** Ալլահապատի մէջ ոստիկանութիւնը ծեծելով ցրուեց ամբոխը, որ հաւաքուած էր աղջիկներու դպրոցին առջեւ։ Աշակերտուհիները կը փորձէին պարզել ազգային դրօշը, հակառակ դրուած արգելքին։

Եգիպտոսի մէջ

Անգլիոյ մարզպանը հացկերոյթ մը տուաւ Նահաս փաշայի։ Հացկերոյթին կը մասնակցէին նաեւ Իտալիոյ եւ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչները։ Եգիպտական կառավարութիւնը եւ ազգայնականները կը կարծեն թէ, հացկերոյթին կանչուած ըլլալով երկու մեծ պետութիւններու ներկայացուցիչները, Լոնտոն Նահաս փաշան կը նկատէր ներկայացուցիչը եգիպտական հանրային կարծիքին։

Չինացիները պիտի հաշտուի՞ն

Զանկ-Քայ Շէք, օգտուելով իր վերջին յաղթութիւններէն, հաշտութիւն առաջարկեց պարտուած թշնամիին։ Եւ կը յայտարարէ թէ, հաշտութեան առաջարկը չընդունուած պարագային, իր զինուորները պիտի կրնան առանց բախումի հասնիլ մինչեւ Թիէն-Ցին։

Թերթերու թղթակիցները, սակայն, չափազանցուած կը գտնեն այս լաւատեսութիւնը։ Ճիշդ է, որ Զանկ Քայ-Շէք կ'ուզէ օգտուիլ իր յաղթականի դիրքէն եւ շահած յաղթութիւններէն, անոնց վրայ ձեւելու հաւար հաշտութեան նպաստաւոր դաշնագիր մը։

Գերմանական ընտրութիւններ

Շաբաթէ մը ի վեր Գերմանիա եռեւեփի մէջ է։ Ընտրական շրջանակներու մէջ հոեւորները կը թափեն իրենց ամբողջ իմաստութիւնը։ Պայքարը հետզհետէ սուր հանգամանք մը կը ստանայ։ երեք կուսակցութիւններ, —ժողովրդայիններ(Շոլց), տնտեսական հոսանքը (Սախսէնպէրթ) եւ պահպանողական-ժողովրդայինները (Վէսթֆարփ Թրէվիրանուս),— որոշեցին միանալ եւ յայտարարել ընտրողներուն թէ պիտի հետեւին նոյն գիծին՝ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։

Նոյն ատեն Պերլինէն կը հաղորդեն թէ սկսած են վիճաբանութիւնները ընտրական կանոնագիրքին բարեփոխութեան շուրջ։

Հաւանաբար զեղչուի երեսփոխաններու թիւը։ Ասոր համար, պիտի կրնան ընտրուիլ միայն անոնք, որ 70,000 քուէ կը ստանան, փոխանակ 60,000ի։ Ամէն մարդ իրաւունք պիտի ունենայ դնելու իր թեկնածութիւնը։ Երկիրը պիտի ունենայ 162 ընտրական շրջանակ։ Այս օրէնքները, որ 12 տարի գոյութեան իրաւունք պիտի ունենան, կը սահմանափակեն նաեւ կարգ մը ուրիշ իրաւունքներ։

Հնդկաստան պարտական կը դնէ

Հնդկաստանի ազգային համաժողովին պոյքոթի յանձնախումբը բաժպակի եւրոպական 24 գործարաններու տէրերուն ներկայացուց ծանր պայմաններ, որոնք եթէ չընդունուին, «սեւ ցանկէն» չպիտի ջնջուին անուններն այդ գործարաններուն։ Այսպէս կը պահանջեն.

1.— Դրամագլուխին հարիւրին 75ը հնդկական։

2.— Գործարաններու վարչութեան անդամներուն երկու երրորդը հնդիկներէ բաղկացած։

3.— Պաշտօնեաները պէտք է հնդիկ ըլլան, եթէ մասնաւոր պահանջ մը չկայ եւրոպացի կանչելու։

4.— Գնումները պիտի կատարուին, որքան կարելի է,հնդկաստանէն։

5.— Դրամական գործառնութիւնները կատարել հնդկական դրամատուներուն հետ։

*** կանտի, հետզհետէ մեղմանալով, Անգլիոյ կ'առաջարկէ փոխանցման շրջանի մը համար հնդկաստանի տալ իր գործերը հակակշռելու իրաւունքը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ
Զաւարեան ենթակոմիտէն Մուրատ, Մջօ եւ Վռամեան խումբերուն մասնակցութեամբ կազմակերպած է դաշտահանդէս մը
Այս կիրակի Սէն Քլուի անտառին մէջ
Կը նախագահէ ԹԱԴԷՈՍ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
Ճոխ պիւֆէ, կովկասեան եւ հայկական պարեր

ՄԵԾ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ
Յանասօրի արշաւանքին տարեդարձին առթիւ
կազմակերպուած Հ.Յ.Դ. Ս.Էն Շամոնի ենթակոմիտէին կողմէ
Այս կիրակի «Վարիգիլ»ի դաշտին մէջ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ Մուտքը ազատ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ
կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին կողմէ
31 Օգոստոս կիրակի օր, առաւօտեան 9էն մինչեւ իրիկուն
Սէն Քլուի անտառին մէջ։ Ֆութպոլի մրցում, եւայլն։
Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է
ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
Հեղ. բժիշկ ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)
Կը պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անունները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը։
Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի։ Համբագրուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած։
Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ լոյս կը տեսնէ այս աշնան։ Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապագրանքին համապատասխանող թիւով մը։
Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵԻՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ
"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)
Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ դրքին լոյս տեսնելը երկարաձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ՖՐԱՆՔ։
Գիրքը հրապարակ կ'ելլէ վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի։
Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն։ Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը միասին։ Գաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի։
Դիմել հրատարակչին Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։ Մէթրօ Օտէոն։
Գրատան մէջ ուր պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ։ ԿԱԶՄԱՏՈՒՀ վերջին կատարելագործութեամբ։
Տպագրական ամէն կարգի գործեր։

Հ. Ց. Դ.
ՓԱՐԻԶ
ՄՋՈՑի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, սովորական հաւաքատեղին, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։
ԱՆԻԼՒ Պուա Քոլոնպի Ջէյթուն ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois Colombes, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, կը խօսի ընկ. Գառնիկ Յովհաննէսեան։
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ընկ. Լ. Զորմիսեանի բնակարանը։
ԳԱՒԱՌ
ՏԵՍԻՆի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովվաղըշաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալ անդամատեառով։
ՏԵՍԻՆի Պատ. միութեան վիճաբանական ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 7ին։ Նիւթ ունենալով «Հայաստանի անցեալ եւ ներկայ կառավարութիւնը։»

Հ. Յ Դ. Լիոնի Պատանեկան Միութեան Գրադարանը բաց է Բշ. Դշ. Երկ. եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ 3.30։
ԼԻՈՆԻ Նալլուխանի Հայր. Միութեան հանդէսը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետութեան շքեղ սրահին մէջ։ Նալլուխանցիներու երկտեղ երգչախումբը պիտի երգէ, մարզական խումբը մը խաղեր պիտի կատարէ։ Մուտքը ազատ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
Զ. Ե. Ո. Միութեան պիւեանքուրի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այսօր ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին, ներկայ պիտի ըլլայ կեդր. վարչութիւնը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Տրակինեան, Ե. Թ.— 70 ֆր.։
Սկսանք ղրկել։
Քաներ, Գ. Գ.— 70։
Թարար, Լ. Ի.— 35։
Սէվրան, Ա. Պ.— 35։
Լա Կարէն, Գ. Խ.— 210։
Նանթ, Ճուլ.— 35։
Կրընոպլը, Միսք.— 35։
Թուլոն, Կ. Փ.— 100։
Սուքահրա, Հ. Խ.— 330։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
— Բնիկ Ուրֆացի Օր. Եւա Տէլէկեան կը փնտռէ իր ծնողքը հօր անուն՝ Տօնիկ Սխճի Յակոբ, մօր անուն՝ Խաթուն Տէլէկեաններ, որոնք կը բնակէին Ուրֆայի Սրթմա Գաբուի դիմացը։ Նոյնպէս կը փնտռէ իր եղբայրները Կարապետ, Սիմոն եւ քոյրը Լուսիա Տէլէկեաններ։ Ինչպէս նաեւ իր մօրեղբայրները եւ հօրեղբայրները, Տիգրան եւ Յովհաննէս Պասմաճեաններ եւ Տօնիկ Սխճի Արուսը ու Տօնիկ Սխճի Դէորդ Տէլէկեաններ։ Ասոնց մասին ստոյգ տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել «Արեւելք» թերթին վարչութեան։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։
Դիմել՝ L. Kévonianի, 235 Fbg. St Martin։ Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

En vacances : emportez un
Hawk-Eye Kodak
anastigmat f : 6,3 - 250 frs
On connaît la triple joie de prendre les photos, de les faire admirer à tous, d'y revoir enfants, parents, amis, excursions et ses belles heures de liberté.
ԳՆԵՑԷՔ ՔՈՏԱՔ
ԳԻՆ՝ 250 ՖՐԱՆԿ
AMÉRICAN FHOTO SERVICE
Place de Trinité Châteaudun No. 59 P...
Լուսանկարելով հաճ... կ'ունենանք վերատեսնել ձեր գաւակները, ա... կանները, բարեկամները վերյիշելու ձեր գօսա... գեղեցիկ վայրերը եւ ձակուբդի օրերը։

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՐԱՐԱՏ
39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 6...
Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնի... փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։
Ընարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ
Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՀԱՃԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—...
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ — POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ... ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քի... կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնն... Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն...
ԱՄԵՆԱՎԱՃԱՐ ՄԱԿՐՈՒՐ Ա...
Մասնաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմ...

— Տ. Տօնապետեան Խարբերդ Մօրենիկցի, կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը Յարութիւն Խաչատուրեան Մօրենիկցի մօտաւորապէս մէկ տարիէն կը գտնուէր Bucaresti Romania, կը խնդրուի տեղեկութիւն ունեցողներէ իմացնել հետեւեալ հասցէին, Տօնապետեան, 5 Rue Bolthazar Baro Valence, Drôme,

ՄԻՄԻԹ
Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95-21

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ — ԲԺԻՇԿ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները։ Ոսկիէ ատամնաշար, ոսկրէ ակռաներ։ Չափաւոր գին։ Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8։ 3 Bld. Bélville, Métro Ménilmontant.

EMPIRE Մէվլիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram
ԱԶԳ. Կրթական բարեգործական հաստատութեանց ՆՈՒՒԷՐ բաշխելու Սեպտ. սկիզբը պատրաստի ըլլայ 1500 օրիորդ Էրէն Այբենարան ընթերցարան պատկերազարդ, պատրաստ նորագոյն մեթոտով, տպագրուած ի Ժընեւ։
Ներկայիս կը յանձնարարուի նոյն հաստատութեանց ուշադրութ. վարչութեանց կատարել իրենց դիմումները հետեւեալ հասցէին։ Դիմել Մալաթեան, 34 Rue des Teurs, Anvers, Belgique.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ
96 r. Rivoli, Մէթր. Շաթլէ։ եւ նոր մեթոտով դարմանում է կանանց մորքի, արիւնի ... հիւանդութեանց (ֆրանկոֆ... մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասնաւորապէս ... Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9—12։ Կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ED...
208bis, Rue Lafayette Pa...
Le Gérant H. STEPH...

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
23
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

23 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1346 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇՆԱԿՑ. ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Գ.

Հ. Յ. Դաշնակցութենէն, անշուշտ փոքրաթիւ անհատներ ու խմբակներ հեռացած են կամ վտարուած:

Ու այս երեւոյթը չնչին կոչուելու չափ աննշան եղած է անցած քառասուն երկար տարիներու ընթացքին: Բացի այդ, նշանակալից է այն պարագան, որ հեռացածները հայ քաղաքական կեանքին մէջ նոր արմատ չեն կրցած ձգել, ու կորսուած են անհետ:

Այս երեւոյթի բացատրութիւնը պատասխան մը պիտի ըլլայ դաշնակցական ընկերոջ հարցումին, ու միեւնոյն ժամանակ, լրացուցիչ պատճառաբանութիւն մը այն մասին թէ՝ ինչո՞ւ կազմակերպուած շարքերը զանգուածով չեն հեռանար Դաշնակցութենէն:

Դիտուած է որ երկու տեսակ հեռացումներ տեղի ունեցած են Դաշնակցութեան պատմութեան մէջ: Առաջին տեսակը տեղի կ'ունենայ առանց ցնցումներու, տեղատուութեան օրէնքներով: Շատեր կան, որ ինքնաբերաբար դադրած են Դաշնակցութեան գործօն անդամակցութենէն, ու անցած են չեզոք անուան տակ, կամ պահած են համակիր դաշնակցականի պատուանունը: Այս տարրը բազմութիւն մը կը կազմէ հայութեան մէջ: Բայց էապէս անոնք Դաշնակցութենէն չեն հեռացած: Պարզօրէն անոնց քաղաքական ջիղը թուլցած է ու չէ դիմացած կուսակցութեան պրկուած կեանքին: Որով, համեմատաբար թոյլ այս տարրերը կուսակցական խստաբարոյ կենցաղէն դուրս ելած են, այսինքն, կազմակերպութեան միջնաբերդը թողած՝ մտած են նոյն կազմակերպութեան լայն շրջափակին մէջ:

Չեզոք եւ համակիր այս տարրերը Հ. Յ. Դաշնակցութեան լայն մէնոլորտը կը կազմեն: Նոյն դրօշի հետեւորդները կը մնան ու կ'օժանդակեն անոնց որ այդ դրօշի ուխտեալներն են:

Այս տարրը ենթակայ է մակընթացութեան եւ տեղատարութեան, նայած դէպքերուն եւ պայմաններուն: Բայց երբ ուզէ մասնակցիլ քաղաքական կեանքին, իր ընդգրկած նպատակը Դաշնակցութեան նպատակն է, ու ընթանալիք ճամբան Դաշնակցութեան որդեգրած մեթոտներն են: Ուրեմն, պէտք ըլլայ պարագային, Դաշնակցութեան ամբողջականութիւնը օրինական է այս հատուածին համար:

Երկրորդ, վիճելի կը մնան անոնք, որ Դաշնակցութենէն հեռանալով, քննադատական ելոյթով մը հրապարակ կու գան ու կը ձգտին Դաշնակցութենէն դուրս քաղաքական դեր մը խաղալ: Խօսքը կեդրոնացնենք այս փոքրաթիւ մարդոց վրայ, քննելու անոնց անյաջողութեան պատճառները:

Դաշնակցութենէն հեռացած այս տիպի անհատները դիմացկուն բնաւորութենէ դուրկ, սակայն փոքրիկ վտանգութիւններէ տարուած մարդիկ են: Մէկ կողմէ, չկրնալով պրկուած ջիղերով մնալ կուսակցութեան խիստ կարգապահական սահմաններուն մէջ, միւս կողմէ, շոյուած մանր փառասիրութենէ, օր մըն ալ ինքզինքին կը գտնեն Դաշնակցութեան ամբողջականութենէն դուրս: Այդ վայրկեանէն իսկ՝ հեռացած անհատը կը զգայ իր կոտորակուած վիճակը:

Դէպի ձախ, որքա՜ն կ'ուզէ, թող ցատկէ: Չոն, ստիպուած է տեսնել Դաշնակցութեան դաւանանքը եւ մեթոտները, սակայն աղճատուած, կիսատ և, որ ամէնէն գլխաւորն է, միակողմանի: Դաշնակցութեան քաղաքական մթնոլորտէն անուած անհատը, իր ներքին բազմակողմանի պահանջներով եւ յեղափոխական հնարաւորութիւններով, կ'իյնայ սահմանափակ հորիզոնի մը մէջ, ուր իր ունեցածը անպարտելի է եւ անընդունելի: Հետեւաբար, հեռացած Դաշնակցականը ստիպուած է մկրտել իր յաւակնութիւններն ու փոքրանալ, յետո՛յ, — անհետանալ:

Դէպի աջ... բայց այս մասին գրեթէ ըսելիք չունինք, որովհետեւ այդ կողմը հակած անհատներ դուրս եկած չեն մեր կուսակցութենէն: Ամէնէն յետին Դաշնակցականը, որքան ալ քննադատութիւններու իր տուրքը տուած ըլլայ կուսակցութենէն վտարուելէն յետոյ, դէպի Ռամկավարները ու յետագիմական հոսանքները չէ դարձուցած իր երեսը: Որովհետեւ, այդ կողմը, ոչ նպատակ եւ ոչ ալ գործունէութիւն կրցած է տեսնել, թէկուզ կիսատ ձեւով:

Ու այս պատճառներով, Դաշնակցութենէն հեռացածները, գրեթէ յաճախ, կը մնան առանձին, ու այս կամ այն հակաշնակցական մթնոլորտի կողքին առ ընթեր՝ բաներ մը կ'ըսեն (հայհոյանքներն ու շատախօսութիւնները անտեսենք), նշուշտ միշտ կարճ ժամանակուան մը համար: Ատոր կը վերջ դնէ լռութիւնը եւ մոռացումը:

Որովհետեւ, ինչ որ այս հեռացածները կ'ըսեն, որպէս քաղաքական մտածում, եւ որպէս յեղափոխական միջոց, անոնք չի կ'առնեն Հ. Յ. Դաշնակցութեան ամբողջական մտքէն, շատ յաճախ, մանրացուած ու անմարս: Նոր հորիզոն ու ճամբայ չունին:

Այլ խօսքով, Դաշնակցութեան ոսկին կը խուրտեն, մեծամասնակ պղնձէ սեւ փող մեզի ցուցադրելու համար:

Բոլոր անոնք որ Դաշնակցութեան մտքերը մանրացնելով, ցրած են զայն ծախել հայ ժողովուրդին, դատապարտուած անյաջողութեան:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ը

«Հայրենիք»ի մէջ այս վերնագրով յօդուած մը ստորագրած է ընկեր Ս. Վրացեան (օգոստ. 13): Կուտանք քանի մը ուշագրաւ մասեր.—

— «Մի քանի խօսք էլ «մեր Հայրենիք»ի մասին:

Ջեն սիրում եւ «մեր Հայրենիք»ը: Պայքարում են նրա դէմ: Վախենում են նրանից, ինչպէս սատանան խունկի հոտից:

Վերջերս դեռ, փարիզում, հանդէսի ժամանակ, «մեր Հայրենիք»ի հիւ իւնները խեղդուեցին մի քանի «ազնուաշուք» ստահակների կողմից:

Մէսէչուսէտի երեքհարիւրամեակի հայկական երեկոյթը, Բոստոնում, անցաւ առանց «մեր Հայրենիք»ի:

Եւ կազմակերպիչները իրենց հոգեկան մարկութիւնը փորձեցին ծածկել ոչինչ չծածկող թզենիի տերեւով. «Արիք Հայկազունք», «Զեյթունցիներ», բայց ո՛չ «մեր Հայրենիք»:

Ինչո՞ւ այս բոլոր հոգեբանութիւնը, ինչո՞ւ այսքան ատելութիւն ու թշնամանանք եւ կրծտուիմ ատամանց ազգային երգի նկատմամբ:

Ասում են՝ «մեր Հայրենիք»ը դաշնակցական երգ է, պէտք չէ երգել:

Ճիմա՛ր խօսք. «մեր Հայրենիք»ը յօրինուել է 70 տարի առաջ, երբ Դաշնակցութիւնը դեռ գոյութիւն անգամ չունէր: Եւ աւելի 70 տարի է հայ ժողովուրդը հասարակական հանդէսներում եւ մասնաւոր կեանքում երգում է, առանց բնաւ ժպտելու իսկ անցընելու, որ այս կամ այն կուսակցութեան երգն է երգածը: «Մեր Հայրենիք»ը պարզապէս ժողովրդական, ազգային երգ է, եւ երբ ստեղծուեց Հայաստանի Հանրապետութիւնը, ընդհանուր վստահական ձանձրոյթով ու նուիրագործումով. դարձաւ ազգային օրհներգ, եւ ոչ ոք, նոյն իսկ այսօրուան հակառակորդները, չառարկեցին:

«Մեր Հայրենիք»ը դաշնակցական ե՞րգ... բայց ենթադրենք, թէ ճիշդ է: Ենթադրենք, որ այդ պատիւը տրուած է Դաշնակցութեան եւ նրա երգը դարձած է ազգային օրհներգ — դրանից երգի արժէքը կը նսեմանա՞յ:

Դաշնակցական է եղել թէ ոչ, «մեր Հայրենիք»ը այսօր Հայոց ազգային երգն է, հիմնը. կուտել այդ փաստի դէմ՝ նշանակում է ազգային արժանապատուութիւն չունենալ, իսկ ով որ զուրկ է այդ զգացումից, զուրկ է անձնական պատուից:

Ասում են՝ «մեր Հայրենիք»ի բովանդակութիւնը յարմար չէ այսօրուան կացութեան:

Յարմար չէ այսօրուան կացութե՞ան: Հապա ո՞ր կացութեան յարմար է, ուրեմն ճիշդ չէ՞, որ մեր հայրենիքը թշուառ է, վասպուրականում, Յարսնում, Բարձր Հայքում, Վանանդում եւ ամէն տեղ երկրայի՞ն դրախտ է այժմ, Հայաստանի խորհրդային մասի մէջ ջեկա չկա՞յ, ժողովուրդը կո՞ւշտ է, ինանգի՞ստ է, գիւղացիական ըմբոստութիւններ չկա՞ն, բանտերը լիքը չե՞ն, Թուրքիստան, Սիբիր, Հիւսիսային Ռուսաստան հայկական աքսորավայրեր դարձած չե՞ն: Հայ ժողովրդի մէկերրորդը՝ հայրենագուրկ, ցիրուցան, անպատսպար, անտէր եւ այլասերման դատապարտուած չէ՞...»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

կացութիւնը

Լուծութիւն կը տիրէ քրտական կռիւներուն մասին: Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ տակաւին կը շարունակուին բանակցութիւնները, որոնց մասին եւս լուրերը կամ հակասական են, կամ մութ ու շփոթ:

Նոր յարձակումներ

Հալէպի «Եփրատ» թերթը կը գրէ.— Քանի մը օրէ ի վեր զրոյց կը շրջի թէ սուրիական սահմանին մօտերը Բաճօի եւ Իպրահիմ փաշայի աշիրէթներ Մարտինի ուղղութեամբ յարձակում գործելով գրաւած են Նիսիպինն ու Միտհաթը, իսկ պաշարման տակ կը գտնուի Մարտինը, որուն անկումը մօտալուտ է:

Նոր ծանուցագի՞ր մը եւս

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 Օգոստոս.— Այսօր, Մուստաֆա Քէմալի նախագահութեան տակ, գործավարներու խորհուրդը գումարուելով, որոշեց նոր ծանուցագիր մը եւս ուղղել Պարսկաստանի, պարզելու համար Թուրքիոյ պահանջները քիւրտ ըմբոստներու շարժման զսպումին մասին:

Մեծ կռիւը Սեպտեմբերին

ԷՆԿԻՒՐԻ, 22 Օգոստ.— Թուրքեւպարսիկ սահմանագլուխէն կը հեռագրեն.—

Վերջին զինուորական գործողութիւններուն շնորհիւ, Թուրք բանակը յաջողեցաւ փճացնել այն քանի մը քիւրտ հրոսախումբերը, որոնք յարձակում գործած էին: Այս պատճառաւ, զսպիչ շարժումները ընդհատուեցան: Ընդհ. հրամանատարը, որ կը վարէ Թուրք զօրամասերը Պայազիտ եւ Վան նահանգներուն մէջ, կատարելապէս համամիտ ըլլալով Էնկիւրիի կառավարութեան հետ, որոշեց Արարատ լերան շրջանակին մաքրագործման զինուորական շարժումները վերսկսիլ Սեպտեմբեր ամսուն սկիզբը:

Պարսկաստան նորէ՞ն կը մերժէ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հաղորդէ.—

Պարսկաստան պաշտօնապէս մերժեց Թուրքիոյ առաջարկը Թուրքեւպարսիկ գործակցութեան մասին ընդդէմ Քիւրտերուն, պարսկական հողին վրայ: Թէվֆիք Րիւշտի պէյ եալովա գնաց խորհրդակցելու համար Մուստաֆա Քէմալի եւ Ըսմէթ փաշայի հետ, եւ ճշդելու համար իրենց դիրքը: Պատերազմական գործողութիւնները տակաւին արդիւնք մը չտուին: Քիւրտերը կը պահեն իրենց դիրքերը Արարատի վրան եւ շուրջը: Մնունդէ կը նեղուին:

Կը կարծուի որ էնկիւրիէն ղրկուած այն հեռագիրը, թէ Թուրք զինուորները ժամած են պարսկական հողը, կեղծ էր:

Իտալիա կը սպառազինուի ու կը մարզուի

Պատերազմական նախարարը, զօրավար Կացցէրա, կը գտնուի Բորսոյի բարձրաւանդակին վրայ, ուրկէ պիտի հետեւի զինուորական այն մեծ գործողութիւններուն, որոնք պիտի կատարուին շրջանին մէջ: Գործողութիւններուն կը մասնակցին Ֆաշիստ քաղաքապահ բանակը եւ կառավարութեան պատերազմիկ բանակը: Կորիցիա հասած են 17 օտար զինուորական օդանաւեր, որոնք պիտի հետեւին այս ռազմախոթձերուն:

Միւս կողմէ, Հռոմէն կը տեղեկացնեն թէ պատերազմական նախարարը, գործադրկութեան դարման մը տանելու պատրուակով, առաջարկած եւ կառավարութեան արտօնութիւնն ստացած է շինել զօրանոցներ եւ զինուորական ամրութիւններ: Ռազմական հսկայ ծրագիր մը, որուն շինութիւնը պիտի արժէ, կ'ըսեն, 270 միլիոն լիր:

Բոլոր այս ամրութիւնները պիտի շինուին փիէմոնի եւ Իսթրիի շրջաններուն մէջ:

Այս շինութիւններէն զատ, պիտի պատրաստուին նոր ճամբաներ եւ պիտի շինուին նոր երկաթուղիներ, որոնց բոլորն ալ պիտի ունենան ռազմագիտական արժէք:

Ձախումները կը հնանան

ԼՈՆՏՈՆԻ ՆԱԻԱՅԻՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

«Թայմզ»ի թղթակիցը Թոքիոյէն կ'իմանայ թէ ճափոնական մասնաւոր յանձնախումբ մը ուշադիր եւ մանրամասն կը քննէ Լոնտոնի նաւային դաշնագիրը: Այսպէս քննութեան առնուեցան զերազոյն հրամանատարութեան հարցը, նաւային պաշտպանութեան յատակագիծը եւ նիւթական հաշուեկշիռը: Այս գաղտնի յանձնախումբին նախագահը, պարոն Քուրաթոմի, յայտարարեց թէ որ եւ է տարակարծութիւն չկայ նաւային դաշնագրի քննիչ յանձնախումբին եւ դահլիճին միջեւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱԹՈՒՄԻ ՎԻՃԱԿԸ

Էմիլ Ծապր, որ «վարչապետ»ն է Քոմէտի Ֆրանսեզին, Փարիզ վերադարձաւ երկար ճամբորդութենէ մը ետք Միջերկրականով շրջան մը ըրաւ Սեւ ծովուն եզերքները, ուսական եւ թրքական նաւահանգիստները, Մարմարա, Տարտանէլ եւ Յունաստան: Ես այժմ կը պատմէ.

— «Երբ նաւը Փոթի հասաւ, սովետները արգիլեցին մեզի դուրս ելլել: Ես կնքեցին մեր հագուստներու, լուսանկարի գործիքներու անոտւկները:

Պաթումի մէջ, այդ երբեմնի ծաղկուն նաւահանգիստին մէջ, միայն 5 նաւ տեսանք:

Արտօնութիւն տուացան միայն 6 հոգի, իջնելու հաւար քաղաքը, որ տխուր դիմագիծ մը ստացած էր, անկենդան: Խանութներուն մեծ մասը փակ էր: Մսավաճառ չկայ: Հացը կը տրուի միայն արտօնագիրով (վկայիքա) եւ ժլատութեամբ: Սեւհաց մը, թանձր եւ չոր: Մանր առեւտուրը մեռած է: Միայն գործակցական խանութներն են, որ կ'աշխատին:

Երբ դեռ «Թատլա» շոգենաւը Պաթումի առջեւ կը հանգչէր, տեսանք թէ ի՛նչպէս ուժգնակով պայթեցուցին Պաթումի ուսական զեղեցիկ եկեղեցին, անշուշտ վերցնելէ յետոյ թանկագին զարդարանքները: Բանուորները հոդի հաւասար կ'ընէին ամբողջ շէնքը:

ԵՐՐՈՐԴ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ Սոն փոստա թերթին մէջ Զէքէրիա պէյ այսպէս կը գրէ Ծէթէի պէյի կուսակցութեան առթիւ.

— Նոր կուսակցութիւնը կ'ուզէ լայնօրէն երկիր մտցնել օտար դրամագլուխը, փոխառութիւն կնքել, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամագրուիլ: Այս ձեւով, Խալքի հետ բաղդատելով, նոր կուսակցութիւնը աւելի աջ է:

Մինչեւ մեր կարծիքով, երկիրը պէտք ունի աւելի ձախ կուսակցութեան մը: Կը հասկցուի որ այս պարտականութիւնը երրորդ կուսակցութեան մը մնացած է:

*** Ռուս օրագրողներն ալ արտայայտուելով Ծէթէի պէյի կուսակցութեան մասին, յետադիմական կը նկատեն զայն:

ՍՈՎԵՏՆԵՐԸ ԿԸ ՁՑԵՆ

Մոսկուային կը հաղորդեն թէ կոմունիստ կուսակցութեան վերստուգիչ յանձնախումբը վերջացուց իր աշխատանքները: Կը կարծուի թէ «զտած» ու նետած են 16,000 կոմունիստներ, թիւ մը որ փլուզում կը նշանակէ, որովհետեւ կուսակցութեան 2 միլիոն անդամներէն (կոմունիստները այդքան կը հաշուեն իրենք զիրենք) 16,000ին վտարումը մեծ նշանակութիւն ունի:

ԲՈՒՐՔ ՍԵՐՈՒՆԴԸ ԿԸ ՓՁԱՆԱՅ

«Քիւմհիւրիյէթ» կը հրատարակէ Թղթակցութիւն մը, խարբերդէն հետեւեալ խորագիրով.— «Էլ Ազիզի մէջ կը փճանայ Թուրք սերունդը,» եւ կ'ըսէ.—

Էլ Ազիզի մէջ պոռնկութիւնը ողբերգական հանգամանք ստացած է, կուսակալութեան առողջապահական տնօրէն Մէհմուտ պէյ ըսաւ թէ քաղաքին մէջ արձանագրուած 150 հանրային կիներուն 146ը վարակուած է վեներական ախտերով: Առողջապահական գործերը անտեսուած են:

«ԿՈՍԵԳԱՆ»

Փարիզի տարեգրություններում գրված է հետևյալը.

«Ֆրանսիայի ամենահարուստ մարդկանցից մեկը՝ Ռոթշիլդ բարոնը, ամուսնացած է եղել Ռոթշիլդ բարոնուհու հետ, որը ծնունդով եղել է Կոսեգան։ Ռոթշիլդ բարոնուհին ունեցել է մի դուստր, որին ամուսնացրել է Ռոթշիլդ բարոնի եղբոր որդու հետ։ Ռոթշիլդ բարոնուհին ունեցել է նաև մի քրոջ դուստր, որին ամուսնացրել է Ռոթշիլդ բարոնի մեկ ուրիշ եղբոր որդու հետ։ Ռոթշիլդ բարոնուհին ունեցել է նաև մի եղբոր

ՅԱՎԱՀՈՑ ՎԻՎԱՆՈՅՀԱՂՈ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՀԱՎԻՐԻ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՍԱՀՄԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հայաստանի Հանրապետության Արհավիրի շրջանի հայկական անսահման մարտական հանձնաժողովի նախագահ ընկեր Ավետիսյանը, ելույթ ունենալով Արհավիրի գյուղատնտեսական ինստիտուտի ուսանողների հանդիպման ժամանակ, ասաց հետևյալը.

— Ես ուրախ եմ, որ ինձ հնարավորություն է ընձեռվում ձեզ հետ խոսելու մեր հայրենիքի ներկա դրության մասին

Գերմանիա կը վիճի, կը ճառէ

Ընտրութեանց նախօրեակն է, եւ Գերմանիա հետզհետէ ջղային նկարագիր մը կը ստանայ։ Կուսակցական, ընտրական պայքարը տաքցած է։ Եւ աղմուկն ու սուտ-զրոյցները՝ աւելցած։ Մէկը վախ կը յայտնէ դիկտատուրայէն, միւսը կը ճառէ համերաշխութենէն։

Ու զրոյց կը շրջի թէ տարակարծութիւններ կան Գերմանիոյ ընդհ. սպայակոյտի բոլոր անդամներուն միջեւ։ Տարակարծութիւններ նաեւ բանակի հրամանատարութեանց միջեւ։ Ցանկարծ լուր տարածուեցաւ թէ զօրավար Հէյ կը հրաժարի, եւ անոր պիտի յաջորդէ Համմէրսթայն։

Քաղաքական պայմարը Թուրքիոյ մէջ

«Թան» այս վերնագրով կը հրատարակէ ամփոփումը այն տեսակցութեան, զոր Ըսմէթ փաշա տուաւ քանի մը օր առաջ «Միլլիէթ» թերթին, եւ կ'աւելցընէ.—

Այսօրուընէ սկսեալ բուռն պայքար մը սկսած է երկու կուսակցութեանց միջեւ։ Հանրային կարծիքը, խորապէս տրտնաւորուած, ընդհանրապէս համակիր է Ֆէթհի պէյի, որմէ կը սպասէ բազմաթիւ բեռներու թեթեւացում եւ երկրին տընտեսութեան բարեկարգումը։

Ազգերու Դաշնակցութեան նիստը

Ժընեւէն կը հեռագրեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան նիստը, որ պիտի գումարուէր սեպտեմբեր 5ին, յետաձգուած է մինչեւ սեպտեմբեր 8ը։

Բոլոր պետութիւնները արդէն նշանակած են իրենց ներկայացուցիչները եւ անոնց մեկնումի օրը։ Անգլիացի ներկայացուցիչները կը մեկնին 3ին, Գերմանացիները 5ին։

Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ նշանակեց իր ներկայացուցիչները։ Թարտիէօ դուրս ձգեց «ձախ»երը։ Նախկին ներկայացուցիչներէն կը մասնակցին միայն 8 հոգի։ (Ներկայացուցիչներուն ժամրողջական թիւն է 14)։

Այժմ խնդիր է գիտնալ թէ ի՞նչ գիծի պիտի հետեւին այն նոր ներկայացուցիչները, որոնք դէմ քուէարկած էին Լոքարնոյի։ Կը յուսացուի, որ նորէն տիրապետէ Պրիան, իբրեւ նախագահ պատուիրակութեան։

Ազգերու Դաշնակցութեան նիստերը չափազանց հետաքրքրութիւն պիտի արթնցնեն այս տարի, մասնաւորաբար եւ բոպայի «միացեալ Նահանգներու» ծրագրին քննութեան պատճառաւ։

Կ'ըսուի թէ խնդրոյ առարկայ պիտի դառնայ նաեւ թուրք եւ պարսիկ վէճը։ Ժընեւի մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ Պարսկաստան պիտի դիմէ Ազգերու Դաշնակցութեան։

Նոյնիսկ, կ'ըսեն, եթէ Պարսկաստան չուզէ իսկ դիմել, Ազգերու Դաշնակցութեան ծրագիր-կանոնագիրին 11րդ յօդուածը իրաւունք կուտայ իւրաքանչիւր անդամ պետութեան՝ օրակարգի վրայ դնել նման վէճ մը եւ պահանջել անհրաժեշտ միջամտութիւնը։ Անշուշտ խնդիրը բարդ է, քանի որ Թուրքիա անդամ չէ։ Սակայն Թուրքիա պիտի համարձակի՞ մերժել, երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ուզէ ստանձնել իրաւարարի պարտականութիւն մը։

Սովետները միշտ կը գնդակահարեն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կէփէուն, շարունակելով իր քննութիւնները այն վաճառականներուն մասին, որոնք Ռուսիոյ արծաթի ղրամները կը քաշէին հրապարակէն, ժահուան դատապարտեց ամբաստանեալներու նոր խումբ մը։ Գնդակահարութիւնը տեղի ունեցաւ առանց յապաղման։

**** Ռուսիոյ Ստալինօ քաղաքին մօտ, կապիտալնայա հանքին մէջ պայթիւնի մը հետեւանքով մեռան 10բանուորներ, եւ վիրաւորուեցան 5 ուրիշներ։*

Նոր նոր դաշնագիրներ

«Թայմզ» կը տեղեկանայ թէ Անգլիոյ եւ Իրաքի կառավարութիւնները համաձայնագիր մը կնքեցին Իրաքի երկաթուղիին եւ Պասրայի նաւահանգիստին վերաբերեալ խնդիրներու մասին։

**** Ֆրանսական, իտալական, անգլիական եւ եթովպիական կառավարութեանց ներկայացուցիչները դաշնագիր մը կնքեցին եթովպիոյ սպառազինութեան շուրջ։ Դաշնագիրը կը ճշդէ թէ պատերազմական ի՛նչ նիւթեր եւ ի՛նչ զէնքեր պիտի ներածուի եթովպիա։*

Ռուս գիւղացիները կ'այրեն հունձքը

Ռիկայէն կը հեռագրեն.—

Կէփէուն եւ երիտասարդ կոմունիստներու խմբակներ հակայական քանակութեամբ ցորեն գտան Ստորին Վոլգայի շրջանին մէջ։ Գիւղացիները բոլշեւիկներէն պահած էին ցորենի այդ մթերքը։ Տեսնելով որ երեւան ելաւ, գիւղացիները կրակի տուին եւ այրեցին հունձքին մէկ մասը։

Բոլշեւիկները շատ քիչ մաս մը միայն յաջողեցան ազատել կրակէն։

Կէփէուի ներկայացուցիչները այս պատճառաւ գնդակահարեցին 18 գիւղացիներ, առանց հարցաքննելու։

Հասած նոր լուրերու համաձայն, Սեւ Ծովին, ինչպէս նաեւ Սիպերիոյ շրջաններուն մէջ, գիւղացիները կրակի կուտան հնձուած ցորենը, չուզելով յանձնել բոլշեւիկներուն։

Մուսոլինի հիւանդ է

Մուսոլինի ինքնաշարժով Զէզոնաթիքօ հասաւ, այցելելու համար իր եղբօրը, որ կարճ ժամանակուան մը մէջ թաղեց իր հիւանդ զաւակը։ Մուսոլինի ինք կը վարէր ինքնաշարժը, սուրալով ժամը 120 քիլոմեթր։

Այսպէս կ'ուզէր հերքել այն լուրերը, որոնք շրջան կ'ընեն իր հիւանդութեան մասին։ Արդարեւ կ'ըսուէր թէ Մուսոլինի ծանր հիւանդ է, եւ ստիպողաբար պիտի ենթարկուի վիրաբուժական գործողութեան մը։

Վերջերս օդանաւային մրցումներ կը կատարուին այդ շրջանին մէջ։ Եւ Մուսոլինի ինք է, որ նշան կուտայ անոնց մեկնումին։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՄՋՈՑի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, սովորական հաւաքատեղին, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԱՆԻԼՒ Պուա Բոլոնպի Չէլթուն ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois Colombes, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները, կը խօսի ընկ. Դառնիկ Յովհաննէսեան։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Սարգիս Մխեանեան ենթակոմիտէի դասախոսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ընկ. Լ. Զօրմիսեանի բնակարանը։

Գ Ա Ի Ա Ռ

Տեմինի Պատանեկան միութեան ընդ.ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Տեմինի Պատ. միութեան վիճաբանական ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 7ին։ Նիւթ ունենալով «Հայաստանի անցեալ եւ ներկայ կառավարութիւնը»։

Հ. Յ Դ. Լիոնի Պատանեկան Միութեան Գրադարանը բաց է Բշ. Դշ. Եշ. եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ 3.30։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Նալլուխանի Հայր. Միութեան հանդէսը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետութեան շքեղ սրահին մէջ։ Նալլուխանցիներու երկսեռ երգչախումբը պիտի երգէ, մարզական խումբ մը խաղեր պիտի կատարէ։ Մուտքը ազատ է։

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— Տ. Տօնապետեան Խարբերդ Մօրենիկցի, կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը Յարութիւն Խաչատուրեան Մօրենիկցի, մօտաւորապէս մէկ տարի է կը գտնուէր Պուքրէշ (Ռումանիա)։ Կը խնդրուի տեղեկութիւն ունեցողներէն խմացնել հետեւեալ հասցէին, Տօնապետեան, 5 Rue Balthazar Baro Valence (Drôme)։

ԱԶԳ. կրթական բարեսիրական հաստատութեանց իբրեւ ՆՈՒԻՐ բաշխուելու համար, Սեպտ.ի սկիզբն պատրաստ պիտի ըլլայ 1500 օրինակ Հայերէն Այբենարան ընթերցարան, պատկերազարդ, պատրաստուած նորագոյն մեթոտով, տպագրուած ի Ժընեւ։

Ներկայիս կը յանձնարարուի նոյն հաստատութեանց պատուարժ. վարչութեանց այժմէն կատարել իրենց դիմումները հետեւեալ հասցէին։ Դիմել Գ. Ա. Մալաթեան, 34 Rue des Sculpteurs, Anvers, Belgique.

Ուշադրութիւն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԴ պահպանէ լաւ ուտելով, անարատ մնամասնելու, ճաշելու վայելքն ստանալու եւ չի տաբրիի համար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտք է խուսափիլ ճաշել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier PARIS (9)

ՈՐ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի սպասաւորութեամբ գոհ կը ձգէ բոլոր այցելուները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ զուտ կարագ։ Թարմ ոչխարի միս իր արեւելեան հաւեղ կերակուրներուն։

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան նուագ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ODEON · POLYDOR MARQUE DÉPOSÉE · Columbia

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA

56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌ

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierh եւ Notre Dame de Lorettեh խաչմ

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. J.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւններու յատուկ յարկաբաժին վէնեերական եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *կորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէս

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Մօտ ատենէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՃԱՇԱՐԱՆԱՊԱՏ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արկածի սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն օրերուն հասարակ։

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով,

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, Paris

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

ՀԱՅԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ. Հեռաձայն Littré 38

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIAN

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մաղերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Ամէն տեսակ գիշերային աշխատանքներ կը կատարուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնեերական հիւանդութիւններու։ Ակնաբան կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք։ եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

23, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնեերական հիւանդութիւններ։ Ակնաբան կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք։ եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լիոն, Մ. Մ.— 140։
Թուռ, Պ. Թ.— 35։
Լիոն, Կ. Ս.— 35։
Մարսէյլ, Գործ.— 832.50։
Մարսէյլ, Մ. Ս.— 35։
Լուսոտ Շէտ, Քէօսէեան.— 35։
Պաղտատ, Մ. Կ.— 1 անգլ.ոսկի։
Պաղտատ, Մ. Է.— 1 անգլ. ոսկի։

Տէր եւ Տիկին Սեբոն Շէհիրլեան (Կ. Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Մինքայէլ Թուղլաճեան (Կ. Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Հայկ Թուղլաճեան, Տէր եւ Տիկ. Յրէմ. Թուղլաճեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Մտեփանեան, Ինչպէս նաեւ Պասմաճեան, Փանոսեան, Մազլումեան, Մտեփանեան, Զիթունի եւ Մինթաճեան ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն յանկարծական մահը

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ԷԼՊԻՍ ՇԷՀԻՐԼԵԱՆ

իրենց մօր, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ եւ ազգականին եւ որուն յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 19 Օգոստ. 1930 ի Բէյնսի։

ՅՐՕՆՔՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ

Էջերը Հայոց

Նորագոյն պատմութենէն

Հրատ. «Ցարօն-Սասուն Մուրատ Փոնտի յանձ.ի» Հալէպ։

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։

Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գին՝ 12 ֆրանք փոստի ծախք 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՒՌԱՅԵԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։

Դիմել՝ L. Kévonianի, 235 Fbg. St Martin: Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Լերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտուաթուառ։ Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

24 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1347 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Դ.

Դաշնակցութեան ամբողջականութեան մասին այս քանի մը արագ ակնարկները վերջացնենք, մեր ընթերցողներու ուշադրութիւնը հրաւիրելով Դաշնակցական անհատի նկարագրին վրայ։ Որովհետեւ Դաշնակցականի անձնական նկարագիրը մէկ անբաժան մասնիկն է Դաշնակցութեան ամբողջականութեան։

Դաշնակցութեան ընկերային փիլիսոփայական հայեացքներն ու յեղափոխական մեթոտները, ինչպէս ըսինք, ամբողջական են, հայ իրականութեան եւ հայ ժողովուրդի պայմաններէն բխած են։ Այդ տեսակէտէն խիստ ինքնայատուկ է մեր կուսակցութեան դիմագիծը։ Բայց եւեթ ինքնայատուկ է մեր կուսակցութիւնը իր անդամներու հաւաքականութեամբ եւ անձնական նկարագրով։ Ընկերային տարրին վրայ ըսինք հոգեբնախօսական համանմանութիւն մը, որ կու գայ Դաշնակցականի անհատականութենէն։ Դաշնակցական անհատները, իրենց նկարագրով, ֆիզիքականով, հոգեկան արտայայտութիւններով իրարու շատ կը նմանին եւ մեր հակառակորդներէն շատ կը տարբերին։

Ու այս իրողութիւնը չափազանց մեծ շաղկապ մը կը ստեղծէ դաշնակցական հաւաքականութեան մէջ, մեծապէս մեղմելով ընկերային-փիլիսոփայական տարբերութիւնները։ Դաշնակցութեան անքակտելի միութիւնը, այսպիսով, խարբսած է նաեւ մարդկային հոգեբանական եւ ֆիզիքական շատ խորունկ եւ ամուր հիմերու վրայ։

Դաշնակցութեան նկարագիրն անբաժան է դաշնակցականի նկարագրէն։ Կուսակցութեան բարոյական հաւաքականութիւնը եւ կուսակցական անհատը փոխադարձ ազդեցութիւններ կրած են եւ առաջացած է Դաշնակցութեան յեղափոխական ամբողջական նկարագիրը։

Երբ այս ամբողջական զանգուածէն մասնիկ մը կը ճապաղի, ասուպի պէս կը մարի։ Ընկերային կեանքի մէջ անոնք չեն յաջողած ու չեն յաջողիր՝ հայ ժողովուրդի տուեալ պայմաններուն բերումով։ Սակայն, հետաքրքիր է նաեւ անդրադառնալ այդ ճապաղածներու անհատական նկարագրին։ Անկասկած, խղճամիտ քննութիւն մը ցոյց պիտի տար թէ այդ հեռացուածները կամ հեռացողները դաշնակցականի իսկական նկարագիր չունէին։ Անոնց անհատը հոգեբնախօսական պատկառելի մը ունէր՝ քան ամբողջական նկարագիր ունեցող դաշնակցականը։

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը այս թերատ նկարագիրը տեսա՞ծ էր, եւ եթէ տեսած էր, ի՞նչպէս կը հանդուրժէր անոր գոյութեան։

Կը պատասխանենք, այո՛, կուսակցութիւնը տեսած է եւ կը տեսնէ իր շարքերուն մէջ գտնուած այն անհատները, որոնք թերատ նկարագիր մը ունին։ Բայց կուսակցութիւնը բարկ դարբնոց մըն է, ուր կիսատ բնաւորութիւնները կարող են դարբնուիլ, ու ամբողջական դառնալ։ Այս փոխանցման շրջանին, շատերը, առաւել կամ պակաս, կը ձուլուին կուսակցութեան ընդհանուր նկարագրին հետ, իսկ ոմանք, փշրուած կայծի մը պէս դուրս կը ցատկեն։

Քառասուն տարուան ընթացքին դուրս ինկած այս փոքրաթիւ անհատներու ցանկը եթէ աչքի առջեւ ունենանք, պիտի տեսնենք որ միայն մէկ քանի հոգիներ կան, որոնք հեռանալէն առաջ, Դաշնակցութեան մէջ կը նկատուէին Դաշնակցական։ Մնացածները, թէեւ շատերը երկար տարիներով կուսակցութեան շարքերու մէջ գտնուած են, սակայն երբեք չեն նկատուած որպէս իսկական Դաշնակցականներ։ Շեշտել հարկ է ցոյց տալու համար թէ հեռացողներու եռեւէն չէ որ այս վճիռը կ'արձակենք, այլ հիմնուած ենք Դաշնակցութեան արխիւներու վրայ, ուր շատ հետաքրքրական բնորոշումներ կան քաջազնուականէն սկսած մինչեւ երէկուան վտարուածը, եւ աւելի ծանրապէս որակուած, քան այդ րոպէին Դաշնակցական ընկերները անոնց հեռանալէն յետոյ։

Այդ բոլորի ցուցակ բարուցը ցոյց կուտայ որ Դաշնակցութեան ամբողջականութենէն քաշուած հեռացած այս մասնիկները Դաշնակցական չէին ըստ էութեան, այլ միայն անունով։

Անոնք իրենց նախկին Դաշնակցականի հանգամանքը կը հաստատած պարզօրէն։ Որովհետեւ, անոնց մորթը միայն Դաշնակցական էր, ու եթէ այդ մորթը քերէինք, տակը Դաշնակցական միս եւ ոսկոր չպիտի գտնէինք։

Դաշնակցութիւնը, առհասարակ քիչ զբաղած է այս տիպերով, գանոնք նկատելով մարող կայծեր։ Բայց մեր հակառակորդները որ «քայքայման» պատմութիւններ կը հիւսեն Դաշնակցութեան շուրջ, լաւ կ'ըլլար որ պզտիկ ճիգ մը թափէին էապէս ճանչնալու հայ ժողովուրդի իրական վարիչ կուսակցութիւնը։

Այդ պիտի նպաստէր որ մեր հակառակորդները հրաժարէին իրենց բազմաթիւ թղթէ հարուածներէն, ու թերեւս օր մըն ալ ճիշդ տեղին հարուածէին մեր մէկ տկարութիւնը, օգտակար հանդիսանալով ե՛ւ մեզ ե՛ւ հայ ժողովուրդին։

Կ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Պարսկաստան կը յուղուի

Էնկիւրի, 23 օգոստ.— Թուրք կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ստացաւ պարսիկ կառավարութենէն, որ բացատրութիւն կը պահանջէ Ըմմէթ փաշայի վերջին յայտարարութեանց մասին։ Արդարեւ Ըմմէթ փաշա յայտարարած էր թէ Պարսկաստան մեղսակից է այն դէպքերուն, զորս քիւրտ ըմբոստները ստեղծեցին պարսկական սահմանագլուխին վրայ։

Այս ծանուցագրով, պարսիկ կառավարութիւնը կը բողոքէ նոյնպէս, եւ անգամ մը եւս, թուրք կառավարութեան դէմ թրքական բանակը կեդրոնացուցած է սահմանագլուխին վրայ եւ նոյնիսկ թուրք զինուոր մտցուցած է պարսկական սահմանէն ներս։

Ըմմէթ փաշա-Ֆէրհի պէյ վէճը

Կը թուի թէ քաղաքական վիճաբանութիւնը սկսաւ խալք եւ Սէրպէսթ Ճիւմհուրիյէթ կուսակցութեանց միջեւ։ Ըրդարեւ, թուրք թերթերէն ոմանք սկսած են բուռն կերպով գրել իրարու դէմ։ Վարիչներն ալ նոյնպէս հրապարակով վէճի բռնուած են։

Այսպէս, եալովայի մէջ, ընդունելով «Միլլիէթ»ի խմբագիրը, Ըմմէթ փաշա ըսաւ ի մէջ այլոց.

— Ինծի այցելող երեսփոխաններուն բացէ ի բաց ըսի թէ անոնք որ կուսակից չեն իմ քաղաքականութեանս, ազատ են միանալու ընդդիմադիրներուն։ Այս ընթացքը գէշ ալքով չպիտի դիտեմ։ Խալք կուսակցութիւնը պիտի յաղթանակէ նաեւ յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ եւ առնուազն հինգ տարի պիտի շարունակուի խալքի քաղաքականութիւնը։

*** Պոլսոյ գերման թերթին «Թուրքիշէ փոսթ»ի խմբագրին ալ հետեւեալը յայտարարեց վարչապետը.

— Բնականաբար ամէն ընդդիմադիր կուսակցութիւն իր ծրագրին մէջ կ'անցընէ տուրքերու թեթեւացումը։ Ըսիկա դիւրին է, գործադրելը դժուար։ Աւելորդ է ըսել թէ պիտի շարունակենք մեր արդի քաղաքականութիւնը։ Ընդդիմադիրները պէտք է նկատի ունենան որ տակաւին բացարձակ մեծամասնութիւն ունինք Ազգ. Ժողովին մէջ։ Իսկ ինչպէ՞ս կրնան յայտարարել թէ անոնք, ընդդիմադիրները, չպիտի կրնան մեծամասնութիւն ունենալ նաեւ յառաջիկայ ընտրութեանց ատեն, որոնք տեղի պիտի ունենան տարի մը յետոյ։ Շատ բնական չէ դարձեալ, որ նոր երեսփոխանները յարին անոնց։

Ֆէրհի պէյի պատասխանը

Պատասխանելով Ըմմէթ փաշայի այս խօսքերուն, Ֆէթհի պէյ ըսաւ.

— Իմ տպաւորութիւնս այն է որ, կառավարական կուսակցութեան համար շատ դժուար պիտի ըլլայ պահել ներկայ մեծամասնութիւնը։ Բնականաբար ասիկա ալ կախուած է ժողովուրդին տրամադրութենէն։ Կը հարցնեմ ձեզի, նկատի ունենալով ներկայ ընդհանուր տառապանքները եւ ցաւերը, կրնա՞ք խորհիլ թէ խալք կուսակցութիւնը պիտի կարենայ երկար ատեն ժողովուրդին ապահովել։ Ներկայ կառավարութիւնը մեծ ծախքերու տակ մտած է եւ այս պատճառաւ տուրքերը աւելցած են։ Մենք կ'ուզենք ծախքերը կրճատել, որպէսզի թեթեւցնենք ադքստ ժողովուրդին տուրքերը։

Գերմանիա հետզհետէ աւելի պահանջկոտ

Ֆրանքլէն-Պույեոն կը տեղեկացնէ Թարտիէօին թէ խորհրդարանի բացումէն յետոյ ժողովը է հարցապնդում մը ուղղել կառավարութեան՝ Գերմանիոյ կարգ մը նախարարներու ճառերուն մասին, զորս անոնք արտասանեցին վերջերս, Մայնսի պարպումին առթիւ, պահանջելով վերապահել դաշնագրին վերաքննութիւնը, պելժիական եւ լեհական սահմաններուն վրայ փոփոխութիւն մը, Հռենոսի սպառազինումը, ֆրանսական զինուորական ուժերուն կրճատումը...։

∴ Կը շարունակուի Գերմանիոյ ընտրական պայքարը, որ երբեմն միջադէպեր կը ստեղծէ երկրէն ներս եւ դուրս։

Անգլիական նաւատորմին այցելութիւնը

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Պուքրէշէն.— Այստեղ կը կարծուի թէ մասնաւոր համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի, ռումանական քարիւղ հայթայթելու համար Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին։

Ուրիշ ենթադրութեան մը համաձայն, կը կարծուի թէ Ռումանիա կը փափաքի առնել Անգլիային ինչ որ անհրաժեշտ է իր նաւատորմին համար, եւ Ֆրանսային՝ միայն գինուորական պիտոյքներ։

Այսպէս, թերեւս լուրջ մրցակցութիւն մը ծագի անգլիական եւ ֆրանսական ճարտարարուեստին միջեւ, երբ սկսին ծրագրուած նաւային խարիսխներու կազմակերպութիւնն ու ռազմական տեսակէտով օժտումը։ Աշնան Ռումանիա պիտի հասնին ֆրանսացի փորձագէտներ, եւ սակայն կը կարծուի թէ Սեւ ծովուն մէջ նաւային խարիսխներու կազմակերպութիւնը արդէն իսկ յանձնուած է Անգլիոյ։

ԽՄԲ.— Այս առթիւ կը յիշեցնենք այն լուրը, զոր տուած էինք մը Ուրբաթ օրուան թիւով։ Այնտեղ կ'ըսուէր թէ Անգլիա ինք եւս կ'ուզէ պատակ ունենալ Սեւ ծովուն մէջ ստեղծել նաւային խարիսխ մը։

Հունգար արքայականներուն դէմ

Ցաւօտ զրոյց կը շրջի թէ հունգար արքայականները կը պատրաստուին Պուտափէշթի մտցնել Օթթօ իշխանը եւ իր մայրը, նախորդ կայսրուհին Զիթա։ Ոստիկանութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք առած է այս փորձին դէմ։

Բոլոր նամակատուները, հեռագրի եւ հեռաձայնի սպասարկութիւնները հսկողութեան տակ առնուած են։ Ոստիկանութիւնը հրաման ստացած է ձերբակալելու Օթթօ իշխանը, եթէ նշմարուի հունգարական հողի վրայ։

Պարսկաստանի մէջ

Թէհրան հասաւ հանրօգուտ շինութեանց ֆրանսական ընկերութիւն մը, որ բանակցութիւններ պիտի վարէ Դիզֆուլէնի Բանդար Շահպուր երկաթուղիի գիծին շինութեանց աւարտման մասին։

*** Պարսիկ խորհրդարանը օրինագիծով մը արտօնեց Պարսկաստանի Ազգային դրամատունը 3 միլիոն թուման փոխառութիւն կնքել գանձային նախարարութեան հետ։ Ուրիշ օրինագիծ մը կ'արգիլէ հնդկական դրամներու ներածութիւնը Պարսկաստան։

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Ամերիկեան կարեւոր թերթի մը թղթակիցը կը հաստատէ թէ, հակառակ անգլիական մամուլի տուած տեղեկութիւններուն, քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը ստացած է ծանր ու վրդովիչ ծաւալ։

Պոմպէյի մէջ, անգլիական բամպակեղէնի դէմ պոյկոտը այնքան ուժեղ է, որ հիւսուածեղէնի եւրոպական 24 գործարաններէն 16ը ստիպուեցան ծախել իրենց տուները, մինչդեռ միւսները համաձայնեցան անգլիական որեւէ ապրանք չներածել։

Հունձքի աշխատանքները առայժմ վերջ տուած են ագի ապօրէն պաշարաստութեան։ Բայց ազգայնականները սկսած են դէմ գործել անտառներու վերաբերեալ օրէնքին, կտրելով ծառեր առանց տուրք վճարելու։ Անհնազանդութեան պայքարին սկիզբէն ի վեր ձերբակալուած են 30,000 հոգի։

*** Հնդիկ Ազգ. Համագումարին կեդրոնական դիւանը, որ կըղեկավարէր անհնազանդութեան շարժումը, փոխադրուեցաւ Նոր-Տէլհի, ուր բազմաթիւ կիներ ձերբակալուեցան, ոգելից ըմպելիի վաճառուժը արգիլելու մեղադրանքով։

Ազգերու Դաշնակցութեան նիստերը

Մօտեցած ըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան նիստերուն շրջանը, հետաքրքրութիւնը հետզհետէ կը կեդրոնանայ ժընեւի վրայ։

Առաջին նիստը պիտի գումարուի սեպտեմբեր 10ին, նախագահութեամբ Զուվէթայի։

Այս տարուան օրակարգը չափազանց լեցուն է։ Կասկածելի է, որ այս մեծ ժողովը երկար զբաղի զինաթափութեան հարցով։

Վասնզի ժողովը ինք «զինաթափ» է, այն պատճառով որ Լոնտոնի ժողովէն ի վեր հարցը որեւէ փոփոխութիւն չէ կրած։ Թերեւս փորձուի հաշտեցնել Ազգերու Դաշնակցութեան դաշնագրութիւնը (pacte), — որուն կարգ մը յօդուածները, գանազան պարագաներու տակ, կը թոյլատրեն պատերազմը, — Պրիան-Քէլլոկի այն դաշնագրութեան հետ, որ կ'արգիլէ պատերազմը։ Դժուար հարց, որովհետեւ քանիցս վիճած են, առանց որեւէ համաձայնութեան, թէ ի՞նչ կրնայ ընել Ազգերու Դաշնակցութիւնը, երբ պատերազմ ծագի հակառակ իր կամքին։

Օրակարգին վրայ պիտի գայ անշուշտ «մաքսային զինադադարի» հարցը, որուն մասին այնքան վիճեցան անցեալ փետրուարին։ Բայց տնտեսական ներկայ տագնապը աւելի եւս բարդացուց այս հարցը։

Հարց մը եւս, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան կազմակերպութիւնը, զոր խստիւ քննադատեց վերջերս Իտալիա։

Միւս կողմէ Անգլիա օրակարգի վրայ պիտի դնէ Պրիանի հարցարանը Եւրոպայի «միացեալ նահանգներուն» կազմակերպութեան մասին։

Եւ դեռ վէճե՛րը, որոնք գոյութիւն ունին փոքր ազգերու միջեւ։ Կ'ըսեն թէ Եուկօսլավիա պիտի հրաւիրէ Ազգերու Դաշնակցութեան ուշադրութիւնը մակեդոնական յեղափոխականներուն գործունէութեան մասին։

∴ Լեհաստան չուզեր Ազգերու Դաշնակցութեան տանիլ Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ վէճը։

Դատարութիւն Լիթուանիոյ մէջ

Քովնոյէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց բազմաթիւ սպաներ, որոնք նպատակ ունէին հրաժայել զինուորներուն՝ գրաւելու համար խորհրդարանն ու նախարարական շէնքերը։

Ոստիկանական զօրաւոր ջոկատներ այս միջոցիս կը պաշտպանեն պաշտօնական հաստատութիւնները։

«ՅՈՒՆԻՔ ՊԱՏՄԱՎԵՊԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ»

ՅՈՒՆԻՔ

Ե.

ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԻ ՎՐԱ

Մարդը օրը օրին արձա-
նագրում էր ամեն տեսած ի-
րադարձությունը, որ նա ըն-
դունում էր իբրև ճշմարիտ
փաստ, առանց քննության
ենթարկելու։ Ինչպես հայ-
տնի է, այդ ժամանակ մարդ-
կանց մեծ մասը հավատում
էր, որ աշխարհը հարթ է և
կանգնած է երեք հսկայ ձկների
վրա։ Ինչպես հայտնի է, այդ
ձկների անունները եղել են
Բահամուտ, Հաքեմ և Նուն։
Երբ ինչ-որ պատճառով ձկնե-
րից մեկը շարժվում էր, ան-
պայման տեղի էր ունենում
երկրաշարժ։ Ինչպես հայտնի
է, այդ ձկների անունները
հետագայում փոխվել են և
դարձել են Ալիմ, Ալիմ և
Ալիմ։ Ինչպես հայտնի է, այդ
ձկների անունները հետագա-
յում նորից

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՀ ԱԺ-ն որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման օրվանից:

2. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը հրապարակել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1995 թ. հուլիսի 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՀ ԱԺ-ն որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման օրվանից:

2. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը հրապարակել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1995 թ. հուլիսի 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՀ ԱԺ-ն որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման օրվանից:

2. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը հրապարակել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1995 թ. հուլիսի 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՀ ԱԺ-ն որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման օրվանից:

2. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը հրապարակել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1995 թ. հուլիսի 5

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՀ ԱԺ-ն որոշում է.

1. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը ուժի մեջ է մտնում ընդունման օրվանից:

2. Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի հատուկ նիստի որոշումը հրապարակել «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում:

ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1995 թ. հուլիսի 5

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԵՂ. ԲԺԻՇԿ ՇԱՀԱՐԻՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Կը պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութիւններուն անունները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը։

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի։ Համբաւաւոր է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած։

Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ լոյս կը տեսնէ այս աշնան։ Փափաք-ողները կրնան արձանագրուիլ, դրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապսպրանքին համապատասխանող թիւով մը։

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵՒՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԴՈՐՁԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ գրքին լոյս տեսնելը երկարաձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ՖՐԱՆՔ։

Գիրքը հրապարակ եւլլելէն վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի։

Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն։ Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը մէիասին։ Գաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի։

Դիմել հրատարակչին Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։ *Մէթրօ Օտէոն։ Գրասեան մէջ պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ։ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ վերջին կատարելագործութեամբ։* Տպագրական ամէն կարգի գործեր,

---

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ,
փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։
Գնարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ
Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն
ԺԸՆԵՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

261 Fbg. St. Martin, Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50։ Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ։ Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 54 rue Lafayette, Paris (9). Tél. Prov. 88-53, Métro Cadet
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր
պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ակածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ԶՐԱՆԱՄ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱ-ՎԻԶ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Յարմարդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն
Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ր Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մանաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville
Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար,
Մասնաւոր գին Հայերու

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95-21

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է թիւը մեր թելէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ...

Մօտ ատենէն՝ մինչեւ որ հանրածանօթ ՁԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱՆ աւարտէ իր աշխատութիւնները սրահը մեծցնելու արդէն սկսուած գործը, ճաշարանը բաց է կիրակիները եւ տօն օրեր առ հասարակ։

Բոլոր անոնք՝ որոնք կ'ուզեն առանց courant d'air ենթարկուելու, պարկեշտ սպասարկութեամբ, բերնի համով հայկական եւ եւրոպական ճաշացուցակ մը վայելել անհաւատալի գիներով,

Թող հաճին դիմել ԼԻԼԱՅԻ ՁԱՇԱՐԱՆԸ 24 rue St. Lazare, Paris

24, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆԻՆ ԹԻՒԻՆ, 24

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԴԻՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ,
անդամ Société des Comptables (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելուս տուարարակարութիւն փոքր ամսավճարով։
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenu *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires *եւ* BénéficesCommerciaux *տուրքերէն երբէք արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, երայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք։*

ՏՈՒՆ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Cie DESTROM

Վաճառատունը ուր կը ծախուին աժան գիներով տուներու շինութեանց ամէն տեսակ իրեղէններ։

Հասցէ՝ DESTROM, Պ. Դաւիթեանի, Rue de Perray-Rond Point), St. Genevieve deo Bois, (S. et. O).

Շոգեկառք Gare d'Orléans *եւ իջնել* Perray-Vaucluse.

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins, Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները՝ լաւ եւ աժան
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթօմաւ։ Ընդհամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ — ԲԺԻՇԿ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները։ Ոսկիէ ատամնաշար, ոսկրէ ակռաներ։ Չափաւոր գին։ Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8։ 3 Bld. Bélville, Métro Ménilmontant.

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՆԻ ԱՄՍԱՎՃԱՐՆԵՐՈՎ։

Շոգեկառքով կամ հանրայնքով 15 — 30 վայրկեան, կազ, ելեկտրականութիւն։ Ամսավճար՝ սկսեալ *200* ֆրանքէ։ տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. 15 տարուան մէջ։ 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ, պրաստի villaներ, նոր բնակարաններ գնելու կամ վարձելու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու ու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՒՈՒԹԻՒՆ։ Սկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versailles մօտ Bois d'Arsy մէջ, պատուած գեղեցիկ անտառով, Հաղորդակցութիւնը հետ Gare Mont Parnasse էն ուղղակի, իսկ Gard Invalides էն St. Lazare էն Versailles գիծով։ Ցեսնել կարելի է ամէն ինքնաշարժով՝ ձրի։ Դանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտուն եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10—1*։ Հեռաձայն Provence *87—32 եւ 82—48*։

Ցուներու շինութեան համար ձրի խորհրդակցութիւն։ Մեծ գարտարագէտի մը կողմէ Գշ. եւ Շբ. օրերը ժամը

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet *և* Anvers Autobus

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններու յատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութիւններ*։ ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *կորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէս

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 31-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ուշադրութիւն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ պահպանէ լաւ ուտելով, Անարատ մսեր առնելու, ճաշելու վայելքն ստանալու եւ *չիարու* համար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտք է ձախել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier PARIS (9)

Որ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի սպասկուութեամբ գոհ կը ձգէ բոլոր այցելողները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ գուտ կարագ։ Թարմ ոչխարի միս իր արեւելեան համեղ կերակուրներու

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան Նուագ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

MAISON BOCCIO

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում հրապարակ գինէն աժան։ կը ծախենք եւ կ'արտաճենք ընկուզ կաղնիէ, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ,

Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Paris, Մէթրօ՝ Bastille, Թռամ. 101, հեռ. Roquette 62-

---

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Ֆէշմախցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil.

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նէն նրբաճաշակները,

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ սահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կը գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

POLYDOR
MARQUE DÉPOSÉE

ODEON

Columbia

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBI

56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՄ

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԹԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
26 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1348

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՒՐՏ-ԹՐՔԱԿԱՆ ԿՌԻՒՆԵՐԸ ԵՐՐՈՐԴ ՓՈՒԼԻ ՄԷՋ

Թուրք-պարսկական պատերազմի վախը պահ մը յուզեց միջազգային մամուլը, բայց արեւելեան վարպետութեամբ մը Էնկիւրի եւ Թէհրան հերքեցին այն լուրը թէ Թրքական զօրքերն անցած են պարսկական սահմանը։ Թուրքիան նոր ծանուցագիրներու և բանակցութիւններու ճամբան բռնեց, միևնոյն ժամանակ շարունակելով զինուորական գործողութիւնները։

Անցած չորս օրերու ընթացքին, շռնդալից լուրերու փոխարէն, քանի մը հեռագրական մեղմ լուրեր միայն հասան Էնկիւրիէն եւ Թէհրանէն, որոնք սակայն խիստ նշանակալից են եւ ցոյց կուտան թէ քիւրտ-թրքական պատերազմը (հիմա այսպէս անուանելու իրաւունք ունինք) մտած է նոր փուլի մը մէջ, երրորդ փուլը։

Որո՞նք են այդ լուրերը։

Առաջին, Էնկիւրիէն օգոստոս 23 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէր թէ Թուրք կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ստացած է պարսիկ կառավարութենէն, որ բացատրութիւն կը պահանջէ Ըսմէթ փաշայի վերջին յայտարարութիւններու մասին եւ կը բողոքէ Պարսկաստանի սահմանին վրայ թրքական բանակի կեդրոնացման դէմ։

Այս բողոք-ծանուցագիրը ցոյց կուտայ որ Պարսկաստանը իր ինքնարդարացման եւ ինքնապաշտպանութեան դիրքէն անցած է յարձակողականի (դիւանագիտական) ընդդէմ Թուրքիոյ ոտնձգութիւններուն։ Բացայայտ է որ միջազգային քաղաքական շրջանակներու համակրանքը Պարսկաստանի հետն է։ Պարսկաստանը կրցաւ այդ իրողութիւնը հաստատել, երբ միջազգային մամուլն արտայայտուեցաւ այն լուրի մասին, ըստ որու թրքական բանակը հրաման ստացած էր մտնել պարսկական հող։ Միւս կողմէ, վերջին երեք շաբաթներու ընթացքին, քրտական շարժումը լայն ծաւալ ստացաւ, երբ Իրաքի եւ Սուրիոյ սահմաններէն խոշոր արշաւանքները սկսան եւ Թուրք մամուլը արձագանգ եղաւ հարաւային Քիւրտիստանի գանգատ խլրտումներուն, որոնք պարսկական սահմանի հետ կապուած չէին։ Որով, Իրաքի եւ Սուրիոյ հովանաւոր պետութիւններն ալ խնդրոյ առարկայ կը դառնային, ճիշտ այնպէս, ինչպէս որ Թուրքիան եւ իր համախոհները կ'ուզէին տեսնել միայն Պարսկաստանը։

Թուրքիա երկու ամսուան յոխորտանքներէն յետոյ, երբ ռազմական գործողութիւնները հասան Մակուի նշանաւոր անկիւնին, տեսաւ թէ զէպքերը կարող են յանգիլ պատերազմի մը, որ կարող է ոչ միայն միջազգային ծանր բարդութիւններ ստեղծել Թուրքիոյ շուրջ, այլ, այս պարագային, կարող է իսկապէս ոտքի հանել ամբողջ քրտութիւնը, որ Պարսկաստանէն, Իրաքէն եւ Սուրիայէն հաղորդակցութեան մէջ է Թուրքիոյ լուծին տակ ճնշուած քրտական մեծ զանգուածին, ու դառնալ արտաքին եւ ներքին ջլատող կոիւ մը։

Պարսկաստանը հակառակ իր չէզոքութեան, հակառակ քիւրտերու դէմ իր ձեռք առած խիստ միջոցներուն, տեսաւ թէ Թուրքիա քրտական շարժումը զսպելու պատրուակին տակ կ'ուզէ կարգ մը կարեւոր խնդիրներ լուծել ի վնաս Պարսկաստանի։ Բնական է որ Պարսկաստան պիտի դիմէր զանազան միջոցներու, այդ վտանգը դիմագրաւելու համար։

Երկրորդ լուրը նոյնքան եւ աւելի նշանակալից է։

Էնկիւրիի Գործակալութիւնը Օգոստոս 22 թուակիր հեռագրով մը կը հաղորդէ թէ Թրքական բանակի հրամանատարը, որ կը վարէ Պայազիտի եւ Վանի զօրամասերը, համաձայնութեամբ Էնկիւրիի կառավարութեան հետ, որոշեց Արարատ լերան շրջանակի ժայրագործման գինուորական շարժումները վերսկսիլ Սեպտեմբեր սկսուն սկիզբը։

Այս լուրը կարօտ է լուսաբանութեան։ Յուլիս 12ին, երբ Թրքական բանակը կրցաւ վերագրաւել Արճէշը, Թրքական բանակի հրամանատարութիւնը ձեռնարկեց երկրորդ եւ աւելի ճնշական գործողութիւններու ընդդէմ Արարատին։ Ամիսներէ ի վեր Թրքական հրամանատարութիւնը փոխանակ կատարի ռիւներու նկարագրութիւնը հաղորդելու, Արարատ լեռան շրջապատումի պատմութիւնով կը սնուցանէ Թրքական հանրային կարծիքը։ Սակայն, իրականութիւնն այն է որ ամիսներէ ի վեր աւելի է ինչ ճակատագրական կռիւներ տեղի կ'ունենան Արարատի շուրջ և Թուրք բանակը կատարեալ անյաջողութեան մատնուեցաւ այդ բերդին առջեւ։ Այս իրողութեան հանդէպ Թուրք հանրապետութիւնը ստիպուեցաւ լռելեան գինադադար մը ընել, Սեպտեմբերին Թողնելով կռիւներու շարունակութիւնը։

Այսպէսով, Թուրք-քրտական կռիւներու երկրորդ փուլն ալ կը փակուի, առանց վճռական յաղթանակ մը արձանագրելու Թուրքիոյ հաշուին։ Արարատի կորովի դիմադրութիւնը Հարաւային Քիւրտիստանի սպառնալից շարժումները, ինչպէս նաեւ Թուրք պարսկական յարաբերութեանց լարուած մեծ ժամանակ մատնած է Եալովայի զբօսավայրի հերոսները։

Սեպտեմբերին կը սկսի քիւրտ-թրքական պատերազմի երրորդ փուլը, միջազգային եւ ներքին բարդութիւններով աւելի ճոռոմած։ Բայց երեւոյթներէն դատելով՝ Հայաստանի ձիւնը պիտի հասնի եւ երկարատեւ գինադադար մը պայդրէ երկու կողմերուն։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՈՒԽԵՐՈՒԻ ՇՆՈՐՀԻ

«Հորիզոն» այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ. (Օգոստոս 17).

— Անցեալ կիրակի, աթէնքի մէջ, քառասունըչորս կրակոցով երիտասարդներ, իրենց հանդիսաւոր ու հրապարակային երդումը ըրին ու մտան դաշնակցական մեծ ընտանիքէն ներս։

Պատահաբար, հոսկէ-հոնկէ հաւաքուած երիտասարդները չէին անոնք։ Ոչ ալ, այս կամ այն ընկերոջ ագդեցութեան կամ քաղցր ու հմայիչ խօսքերու ապաւորութեան տակ, խաեր հմաը, հաւաները էին անոնք արձասագրուիլ դաշնակցական շարքերու մէջ։ Աթէնքի քառասունըչորս երիտասարդները, դաշնակցականները էին դեռ չարձանագրուած, դեռ իրենց հանդիսաւոր երդումը չըրած։ Դաշնակցական գաղափարախօսութեամբ, դաշնակցական շունչով ու դաւանանքով ոգեշուած էին անոնց մտքերը տարիներէ ի վեր։ Հետեւեր էին անոնք դաշնակցական Դպրոցին, ջամբուեր էին դաշնակցական դաստիարակութեամբ եւ տարիներու աշխատութենէն ու զարգացումէն յետոյ, կրթարանի մը շրջանը բոլորող աւարտական դասարանի ուսանողներուն նման, հրապարակային հանդէսի մէջ, ստացեր էին իրենց կուսակցական վկայականները։

Օգոստոս 10ին, անոնց համար ծայր կուտար նոր գործի, նոր կեանքի «Սկզբնաւորութեան Օր»ը — «Քօմէնսմընթ Տէյ»ը — ինչպէս կը կոչեն Ամերիկացիները, ընթացաւարտ ուսանողներու աւարտական հանդէսը։ Եւ այդ նոր կեանքին մէջ անոնք կը թեւակոխէին իւրացնելէ եւ մարսելէ վերջ այն ամբողջ սնունդը, զոր Դաշնակցական Դպրոցը տուեր էր իրենց, տարիներու ընթացքին։ կը թեւակոխէին անոնք այդ կեանքին մէջ հաւատքով ու ինքնավստահութեամբ, եռանդով ու գիտակցութեամբ։ Որովհետեւ, տարիներու կուսակցական դաստիարակութիւնը ընդունակ էր դարձուցեր զանոնք հոգեկան խոյանքի, կռւեր էր անոնց կամքը եւ յղկեր՝ միտքը։ Որովհետեւ Դաշնակցութիւնը, իբրեւ փորձ ու գաղափարախօս դաստիարակ, լաւագոյն աշխատանքն էր թափեր, զանոնք վաղուան պատրաստելու համար։

Դաշնակցութեան մէջ, քառասուն տարիներէ ի վեր պահուած է այս բնական ու բնախօսական օրէնքին բնականոն ընթացքը։ Քառասուն տարիներէ ի վեր, հզօր ու յաւիտենական այս կուսակցութիւնը մնացած է գործունեայ ու կենսունակ, շնորհիւ այն նոր ուժերուն, որոնք տարուէ տարի եկած են խտացնելու իր շարքերը եւ անոնց տալու նոր թափ ու նոր տոկունութիւն։ Եւ, ինչ որ ամէնէն կարեւորն է, այդ նոր ուժերը հասուցած են ընդհարապէս հունտէն ու փոքր հասակէն, թրծուած՝ պարարտ հողի վրայ եւ ընդունակ՝ ուռճանալու սլացիկ հասակներով։

Մեր հակառակորդները ի՛նչ որ ուզեն թող ըսեն Դաշնակցութեան մասին. ինչպէ՛ս որ ուզեն թող մարգարէանան անոր ներկային ու ապագային շուրջ, ողջամիտներու համար հասկնալի եւ Դաշնակցութեան յաւերժական կենսունակութիւնը բացատրող այս գաղտնիքը երբեք չպիտի կրնան ըմբռնել անոնք, որ գնչու կնիկներու նման բակլայ կը նետեն, Դաշնակցութեան «լինելն ու չլինելը» գուշակելու համար...»։

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Քիւրտերը կը յարձակին Ուրֆայի վրայ

Ուրֆա հրատարակուող «Միլլի» թերթը կը գրէ թէ դէպի Օգոստոսի կէսերը Շէյխ Նուհի հրամանին տակ գտնուած խումբ մը փայտնը գիւղը գալով, գիւղապետը ծեծած եւ վիրաւորած է ոստիկան զօրքերու յիսնապետը։ Քիւրտերու այս գրոհը ազդանշանն է եղած հարաւէն ծայր տուող յարձակման մը։ Իրօք, համաձայն Թրքական լուրերու, որոնք միշտ կը ձգտին նուազեցնել քրտական ուժերը, 40ի չափ ձիաւորներ, ամսոյս 20ին յարձակած են Ուրֆայի մէկ պահականոցին վրայ, իսկ 20ին ալ ոստիկան-զինուորներու պահականոցի մը վրայ։

Ընդհարման ընթացքին սպաննուած են 5 Թուրք ոստիկաններ, հրամանատարը եւ գիւղապետ մը։

**** Ուրֆայէն ուրիշ հեռագիր մը հետեւեալ մանրամասնութիւնը կը հաղորդէ.— 40—50 ըմբոստներ անցան սահմանը յարձակեցան, փայտնը գաւառակին վրայ։ Ընդհարում տեղի ունեցաւ, գաւառակի միւտիւրը թեթեւակի, պահակնոցին հրամանատարը ծանօրէն վիրաւորուեցան։ Ընդհարումէն յետոյ, հրոսախումբը փախաւ, բայց այս առաւօտ (20 Օգոստ.) կրկին եկաւ եւ յարձակեցաւ Քազվէրիր գաւառակի ոստիկան զինուորներու պահականոցին վրայ, հինգ ոստիկան զինուոր եղերական ձեւով վիրաւորեց եւ նորէն փախաւ։*

Թուրքիա կը պահանջէ որ Պարսկաստան իրեն թողու Արարատը

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ հակառակ Պարսկաստանի ժխտական պատասխանին, Թուրք կառավարութիւնը միշտ կը պնդէ որ Պարսկաստան ընդունի սահմաններու սրբագրութիւնը, այս կերպով, իբր թէ առաջքն առնելու համար, քրտական նոր արշաւներու հետեւանքով՝ ծագելիք վէճերուն։

Պարսիկ կառավարութեան ուղղած իր նոր ծանուցագրին մէջ, Թուրքիա երկարօրէն կը բացատրէ թէ Արարատի կողերուն վրայ, Թրքական զօրախումբերու կողմէ Քիւրտերու դէմ մղուած կռիւները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ օրինաւոր ինքնապաշտպանութեան միջոցներ եւ թէ Արարատի լեռնային շրջանի հսկողութիւնը Թուրքիոյ ապահովող սահմանային սրբագրութիւն մը՝ բացարձակապէս անհրաժեշտ է Թուրքիոյ համար եւ թէ իրականանալու է շատ կարճ ժամանակի մէջ։

Փոխարէնն, Թուրքիա կը յօժարի Պարսկաստանի Թողուլ կարգ մը հողեր. այդ պարագային, մանրամասնութիւններուն շուրջ կարելի է վիճիլ, երբ Թուրքիոյ նոր դեսպանը կը հասնի Թէհրան։

**** Պոլսէն «Թայմզ»ի տրուած ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Պարսկաստանի դիւանագիտական հաղորդագրութեան դէմ, Թուրքիոյ պատասխանը ղրկուեցաւ Թէհրան։ կը կարծուի թէ Թուրքիա դարձեալ կը պնդէ սահմաններու սրբագրութեան վրայ եւ կը թելադրէ որ Պարսկաստան իրեն Թողու Արարատ լեռը, փոխարէնն ստանալով դէպի հարաւ երկարող հողամասեր։*

Թուրքիոյ նոր դեսպանը որ երէկ մեկնեցաւ դէպի Թէհրան բացարձակ լիազօրութիւն ունի բանակցելու այս մասին։

Եթէ Պարսկաստան ընդունի Թուրքիոյ առաջարկը, քրտական ըմբոստութեան դէմ Թուրքիոյ գործողութիւնները մեծապէս կը դիւրանան։

Արարատէն ստացուած նոր լուրերու համաձայն, յորդառատ ձիւնին պատճառով գործողութիւնները դադրած են։

Թուրք արտաքին նախարարը Թէվֆիք Րիւշտի Եալովա յէն մեկնեցաւ Էնկիւրի։ Մուսթաֆա Քէմալ եւ Ըսմէթ կը մնան Եալովա։

Նոր խռովութիւններ Իրանի մէջ

Օգոստոս 24 Թուականով Էնկիւրիէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, Պարսկաստանի մէջ դժգոհութիւններ կը տիրեն օրուան կառավարութեան դէմ եւ թէ Շիրազի եւ Սպահանի նահանգներուն մէջ խռովութիւններ ծագած են։ Չակառակ անոր որ հաղորդակցութեան միջոցները չափազանց նախնական ու դժուար են, Թրքական գործակալութիւնը կրցած է դիտնալ (?) թէ Քեաշկարի ցեղախումբերը ըմբոստացած են Թէհրանի կառավարութեան, «այսինքն Րիզա Շահ փէհլէվիի դէմ»։ Շիրազի մէջ բախումներ տեղի ունեցած են ըմբոստներու եւ զինուորներու միջեւ. հարիւրի չափ սպաննուածներ կան։

Հեռագրին ոճն իսկ կը մատնէ թէ Թուրքիա փորձ մըն է որ կը կատարէ յերիւրածոյ լուրերով պղտորելու Եւրոպայի հանրային կարծիքը եւ այս կերպով ազդելու պարսիկ կառավարութեան վրայ։

Փարիզի պարսկական դեսպանատունը պատասխանելով մեր հարցման, կը յայտնէ թէ ցարդ որեւէ տեղեկութիւն չէ ստացած այս մասին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Վերջին պահուն ստացուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Մարսէյլի Թեմական ընտրութիւնները կատարուած են հանդարտութեամբ եւ վերջացած են Դաշնակցութեան եւ չէզոքներու ցանկի յաղթանակով։

Մանրամասնութիւնները կը հաղորդենք փութով։

«ՈՒՐԿԷ՞ ՈՒՐ ՀԱՅԵՐԸ»

Հարաւային սահմանին վրայ վերջերս կատարուած յարձակման մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ «Սօն փոսթա»յի Ուրֆայի Թղթակիցը.—

Այս յարձակումը անջատ շարժում մը չէ, այլ Արարատի ուղղութեամբ սկսած շարժումներուն շարունակութիւնն ու անոր մէկ մասն է։ Սխալ է կարգ մը Թերթերու այն գրածները Թէ այս շարժումը վրիժառութեան գործ մըն է Քէօր Հիւսէյին փաշայի սպանութեան պատճառով։ Պարզանի շէյխերուն այս յարձակումը շէմտինան եւ Հէքեաբի ուղղութեամբ տեղի ունեցած է, եւ ուղղակի Թուրքիոյ դէմ կազմակերպուած դաւադրութիւն մըն է։ Յարձակումը տեղի կ'ունենայ մեր սահմանին Թէ՝ հարաւային արեւելեան եւ Թէ մասամբ հարաւէն ու ջայի ուղղութեամբ։

Ցաւոտի է որ շէմտինան ու շրջակայքը կախադան հանուած Սէյիտ Ապտիւլգատիրի եւ ամենէ մը իվերօտաբներու ծառայութեան մէջ գտնուող Սէյիտ Թահայի ազդեցութեան շրջանակին մէջ կը գտնուին։ փախստականներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Սէյիտ Ապտուլլահի մէկ փեսան։ Բնական է որ այս մարդիկը վրիժառութեան պատրուակ մը կը փնտռէին. եւ օգտուելով բանակին հիւսիսային կողմը զբաղած ըլլալէն, իրենց արբանեակներուն զսպումը ուշացնելու եւ շփոթութիւն առաջ բերելու համար, այս շրջանակէն ալ յարձակում գործեցին, իբր առաջին քայլ, Թէեւ շէմտինանէն անցնելով Օրամարի գիւղախումբին կեդրոնը պաշարեցին, բայց մեր արագօրէն հասնող զօրքերն ու հաւատարիմ «միլիս»ները ետ մղեցին զանոնք։

Այս շարժումը առաջին գործօն ձեռնարկն է Հոյպուն միութեան, որ անկախ քիւրտիստանի մը կազմութիւնը կը հետապնդէ։

Այս միութեան գլխաւոր վասնաձիւղերը Հալէպ, Շամ, Պէյրութ եւ Մուսուլ կը գտնուին, միութեան գլուխը կը գտնուի Ցօքթ. Շիւքրիւ մէֆիմէտ, Պէտրխանիները, ֆիարպէքիրցի ձէմիլ փաշազատէները, Հիրզօ, վիրանշէհիրի իպրահիմ (փաշա) զատէները, մէվլանզատէ Րիֆաթ, վանեցի մէմտուհ Սելիմ եւ ուրիշ Թուրքիայէն դժգոհ անխելքներ որոնք երկար ատենէ ի վեր քիւրտիստանի անկախութեան երազին ետեւէն կը վազեն։

Այս միութեան գործիչները եղած են Քէօր Հիւսէյին փաշազատէները, Էմին փաշազատէները, եուսուֆ Ապտալները, պարզանիները, Հալիքացիները եւ, աւելի ըլլալով (չհասկցանք Թէ ուրկէ ուր) Հայերը։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՉԱՐԱՂԷՏ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

1920ին, հայ-թրքական ա-ղետաւոր պատերազմի օրերուն, եւ անկէ յետոյ, հայութիւնը մնծ յոյսեր էր կապած խորհ. Ռուսիայէն ստանալիք օժանդակութեան վրայ։

Դարաւոր ռուսասիրութիւնն էր ծնունդը այս հիւանդագին ժտայնութեան, որ կ'ապրէր անգամ մը եւս, այնքան հիասթափութիւններէ ետք։

1917ին յեղափոխութիւնները եթէ մասամբ պատճառ էին այս տրամադրութիւններու տեւականացման, տխուր փաստը այն էր, որ 1918ին, համայնավար բռնապետութեան հետեւանքով, այլեւս միամտութիւն էր բարիք սպասել կարմրած նոր Ռուսիայէն։

Լէնինի նշանաւոր յայտարարութիւնն իսկ փոքր եւ ճնշուած ազգերու ինքնորոշման մասին, ոչ մէկ իրական երաշխաւորութիւն կուտար հարութեան իր դատին յաղթանակին համար։

Այսօր ժամանաւորաբար պարզ է, որ այդ բոլորը իրենց խորքին մէջ նպատակ ունէին ժողովրդականացնելու խորհրդային բարոյական ազդեցութիւնը, ժամանաւորաբար Ռուսիոյ փոքր ազգութիւններուն մէջ։

Պրեսթ-Լիթովսկի ծանօթ հաժայնագիրը առաջին փաստն եղաւ այս իրականութեան։ Հոն հայութիւնն էր, որ ամէնէն առաջ կը հիասթափուէր հաժայնավար օրուան նշանախօսքերէն, որովհետեւ հակառակ իրենց հանդիսաւոր յայտարարութիւններուն, Ռուսիա Թուրքիոյ կը վերադարձնէր ո՛չ միայն հայկական շահերը, այլեւ 1878ին գրաւած հողամասերը։

Այդ տեղ անտեսուած էին Հայոց ազգային շահերը, մոռցուած՝ բոլոր խոստումները։

Այս բոլորէն յետոյ սակայն մտահոգիչ էր նոյնպէս հաժայնավարութեան սիրալիր քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ եւ թաթարական ցեղերու հանդէպ։

Հակաբրիտանական իր պայքարի ընթացքին, նոր Ռուսիան ոգի ի բուն լծուած էր ոտքի հանելու ժահմետական բովանդակ աշխարհը։ Զարաղէտ քաղաքականութիւն մը, որ միանժայն խոտոր կը դասաւորուէր հայկական շահերուն։

Աւելի յետոյ, 1919—20ին, երբ արդէն Հայաստանի հողին վրայ հիմ էր դրուած Հայաստանի Հանրապետութիւնը, մեր կառավարութեան բոլոր ճիգերը, ապահովելու Խորհ. Ռուսիոյ բարի դրացիութիւնը, կը բախին իրական եւ լուրջ ընդդիմութիւններու։

Խօսքի եւ իրականութեան անսահման հակասութիւնը Ռուսերու կողմէ, անընդունելի կը դարձնէին ո՛չ միայն մեր ամենահամեստ պահանջները, այլ եւ մեր գոյութեան համար ամենաբնական նախապայմանները։

Հայ պետական քաղաքականութեան համար պարզ չէր սակայն, (կասկածներ կային միայն), որ ճիշդ այդ շրջանին Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ, հիմեր կը պատրաստուէին նոր եւ աւելի վտանգաւոր դաշնագրերու, որոնք ի վերջոյ ձեւ կըստանային Տրապիզոնի մէջ։

Պրեսթ-Լիթովսկէն աւելի վար, հոս արդէն կը խօսուէր Թուրքիոյ նոր նուաճումներուն մասին, որոնք չէին արգիլեր գայն նոյն այդ Խորհ. Ռուսիոյ օժանդակութեամբ նուաճելու Հայաստանի նորակազմ հանրապետութիւնը։

Այս բոլորը սակայն կարծես թէ չէին ազդեր հայ քաղաքական միտքին վրայ։ Որքան իրական չարիքը նախատեսողներ ըլլային, այնուամենայնիւ իր ահաժամանութեան մէջ լոյս մը կար Ռուսիայէն վերջին պահուն ստանալիք օժանդակութեան վրայ։

1920ին մեր աղէտները, Հայաստանի խորհրդայնացումը, առիթ կուտային վերջապէս Հայուն՝ դէմ դէմի կենալ իր պաշտպանին հետ։

Կարսի չարաղէտ դաշնագիրը եղաւ մէկը այս առիթներէն։ Այս անգամ Խորհ. Միութիւնը կը գործադրէ Թուրքիոյ հանդէպ ահաւորապէս այն խոստումները, որոնք կ'ըլլային ի հաշիւ Հայաստանի։

Վրաստանի եւ մանաւանդ բար Ադրբէջանի հաշուոյն Թուրքիա կը նուիրէր Հայաստանին՝ Ալեքսանդրոպոլի որոշ մասերը եւ Սուրմալուն։ Հող էր որ Հայաստանի կենսական շահերը առնենաւոր եղանակով պիտի զոհուէին ի սպաս խորհրդային իշխանութեան քաղաքականութեան։

Տնտեսապէս եւ ռազմապէս Հայաստանի կապուած եւ Հայաստանի կացութեան հաժար անհրաժեշտութիւն նկատուած Շարուր-Նախիջեւանի նահանգը կը խզուէր Խորհ. Հայաստանէն, վերածուելով «ինքնավար հանրապետութիւն»՝ Ադրբէջանի հովանաւորութեան տակ։

Եւ հարկ կա՞յ ըսել, որ ասիկա ժամանաւորաբար Թուրքիոյ պահանջները, ծնած էին իր իսկ շահերէն, եւ ուղղուած Հայաստանի դէմ։

Կոյրերը, քաղաքականապէս տհասները միայն ասկէ ետք կրնային յոյսեր տածել Ռուսիոյ վրայ։

Այս դժբախտ դասաւորութիւններուն մէջ եթէ փորձենք գնահատել բոլոր դէպքերու արժէքը, ո՛չ ոք կրնայ չընդգծել առանձնապէս այս վերջին հարուածին ծանրութիւնը։

Եթէ կարսի, Ալեքսանդրապոլի եւ Սուրմալուի շրջանէն մեզմէ խլուած հողերու հետեւանքով կը կծկուէր մեր երկիրը աւելի նեղ եւ աղքատ սահմաններու մէջ, Շարուր-Նախիջեւանի անջատումով տեւականապէս կը խոցոտուէր Հայաստանը արդէն։ կը վտանգուէր իր ապահովութիւնը, ազատ ասպարէզ կը տրուէր Թուրքիոյ, ամրացնելու ո՛չ միայն Նախիջեւանի մէջ, այլեւ կ'ապահովէր իր ճամբան դէպի Ադրբէջան, դէպի Թաթարական միւս երկիրները։

Խորհ. Հայաստանի վարիչները հակառակ այս բոլորին, ո՛չ միայն չկրցան փոխել այս չարաղէտ կարգադրութիւնը, բան մը որ գուցէ վեր էր իրենց թոյլ ուժերէն, այլեւ փառաբանեցին շարունակաբար եղած կարգադրութիւնները։

Ռիկովի անձնական դիտողութիւնները Նախիջեւանի իրականութեան մասին, — բազմաթիւ հրատարակուած եւ գաղտնի մնացած փաստերը, ոչնչութիւն կը դարձնեն ո՛չ միայն մեր ամենահամեստ պահանջները, այլ եւ մեր գոյութեան համար ամենաբնական նախապայմանները։

Յունիս 28ի տասնամեակն էր այդ չարաղէտ թուականին։ Եւ հետեւաբար առիթ մը՝ վերյիշելու պատմութիւնը իր դառն իրականութեան ծալքերուն մէջ։

Մեր վարիչները հոս ևս ոչինչ ունին ըսելու եւ կարծես աւելի քան հաժոզուած, հաժակերպուելի տրամադրութիւններ է որ կը խորանան իրենց մէջ։

«Խորհրդ. Հայաստան» յունիս 27ի թիւը նուիրելով այս տասնամեակին, «եղբայրական ջերմագին եւ բոցավառ ողջոյներ» կ'ուղարկէ Նախիջեւանի «աշխատաւորութեան»։

Սովորական այս արտայայտութիւններէն աւելի հայ բոլշեւիկին գնահատութիւնն է, որ իր մէջ կը բովանդակէ ներկայ օրերու ողբերգութիւնը։

Հակառակ այս իրողութեան, որ այս խրտուիլակ «հանրապետութեան» մէջ հայութիւնը իբրեւ զանգուած գրեթէ գոյութիւն չունի, ճիշդ նոր ձեւերով որ անոնք ծանօթ են Թուրքիոյ մէջ, մեր «ինտերնացիոնալիստ» հերոսները չեն քաշուիր ըսելու թէ՝

«Միմիայն ազգային իարցի Լենինին ըմբռնման ետեւողական կենսագործման շնորհիւ է, որ Նախիջեւանի հանրապետութիւնը ոտքի դրեց սոցիալիզմի կառուցման ֆրոնտում եւ ապահովեց իր յետագայ գարգացումը։»

Եթէ իմաստ ունին այս խօսքերը եւ կը ծնին իրականութենէն, ապա ուրեմն այստեղ անվիճելի է հայ հաժայնավարնելու համակերպութիւնը Նախիջեւանի հայութեան տխուր ճակատագրին հետ։ Նոյնպէս նաեւ համակերպումը Նախիջեւանի արհեստական անջատումը Հայաստանէն՝ իբրեւ Լէնինեան մեթոտ։

Խոստովանինք, որ ամէն մարդու տրուած չէ այսքան շնականութիւն։ Ընդունինք նոյնպէս որ ամէն մարդու տրուած չէ ազգութեան մը գլխին օր ցերեկով խաղացուած այս ոճիրը զովել ու փառաբանել։

Եւ արդէն ո՛չ ոք, ո՛չ իսկ ամենաթունդ վրացի եւ Ադրբէջանցի հաժայնավարը ընդունակ է այս անպատիւ կեցուածքը ըմբռնելու։ Հալը, եւ միայն Հայն է, որ ընդունակ է այս բոլորին, որովհետեւ ան է, որ հայ ժողովրդի ոչնչացման գնով «սոցիալիզմ կը կառուցի»։

Եւ ինչպէս չյիշել այս տասնամեակը, որ այնքան շատ դառնութիւններ ունի հրամցնելիք ամէն Հայու։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԱՌԱՋ

Ա.

Երկու յօդուած, ներկայացնելու համար մեր դաղութին վիճակը, 1.— ընտրութիւններէն առաջ, եւ 2.— ընտրութիւններէն յետոյ.

Այսօր, կ'ուղենք խտացած գոյներով եւ հակիրճ, տալ ընդհանուր պատկերը Մարսէյլի ընտրական պայքարին։ Պէտք է եւ հանրօգուտ, դանդաղ երեւոյթներու պարզաբանումն ընել, մտնել քիչ մը ներքին ծալքերուն մէջ։

Հոս, անցնելէ առաջ մանրամասնութիւններուն, թեթեւ եւ միջանկեալ՝ կանգ առնենք պահ մը Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղթական ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ. պահ մը միայն։ Յայտնի է բոլորին եւ գրուած է պաշտօնական առիթներով, որ մեր ներքագրյն ժողովը, ԺԱ. Ընդհ. Ժողովը, բանաձեւեց շատ յստակ ուղեգիծ մը, որուն էական մասերը կը կազմէին համեր աշխատանքային ծալրագոյն դիջող ընթացքը, բոլոր հոսանքներու եւ առհասարակ շեշտուած կերպով չէզոք տարրերուն հետ։ Գործնական քայլեր առա՞ւ։ Այդն ճիգ ու զոհողութիւն յանձն առած է գաղթահայ կազմակերպչական գործին հաժար, սակայն ամէն տեղ հանդիպած է խոչընդոտներու եւ տարբեր հոսանքներու նեղ չկաժութեան։ Քրքրեցէք մեր եւ չէզոք պահպանողական մամուլը, ուր պիտի գտնէք միօրինակ մտածողութիւն ևգտուած։

Տարբեր են փաստերը մեր հակառակորդներուն բռնած դիրքին մասին, որ կը բնորոշուի խափանարար ոգիով եւ կորստաբեր գործնեքակերպով։

Իբրեւ կարկառուն եւ ուժեղ փաստ՝ վերցնենք Մարսէյլի ազգային կազմակերպական մեքենան։

1927ի կազմուոյծ եւ քաղաքային վիճակի Մեքենան թոյլ, տկար եւ անշարժ։ Դպրոցը անկազմակերպ եւ անմխիթար. արուարձանները առանց դպրոցների, եւ միշտ ենթակայ պատահականութեանց։ Մարսիլահայ աշխատաւորութիւնը զոհ բախտախնդիր եւ անուս կղերական վարիչներու, անորոշ եւ ցաւալի կացութիւն մը։

Այս ընդհանուր եւ ողբալի կացութեան առջեւ ինչպէս ամէն սրտցաւ եւ գիտակից Հայ, նոյնպէս եւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը չէր կրնար լուռ ու անտարբեր մնալ, եւ ճիշտ ժամակին հրապարակ իջաւ, պաշտպանելու եւ պահելու համար ազգային շահերը։

Համաձայն իր գաղթահայ ըմբռնումներուն եւ ուղեգիծին, ձեռնարկեց համերաշխական եւ համագործակցական աշխատանքի։ Յարաբերութիւն մշակեց տեղական լոլոր հոսանքներուն հետ եւ ստեղծեց ժողովրդային խանդավառ տրամադրութիւն։ Ընտրութիւնը դարձաւ անյետաձգելի պահանջ եւ յստակօրէն ձեւակերպուեցան ծրագիրներ եւ պայմանագրեր, փոխադարձ համաձայնութիւններով։ Ռամկավարները մնացին ըստ երեւոյթին ձեռնպահ եւ դաւադիր։ Հնչակեանները միացան։ Կատարուեցաւ ընտրութիւն։ կազմուեցաւ խառն վարչութիւն, ուսումնական խորհուրդ։ Հրաւիրուեցաւ թեժական առաջնորդ եւ ազգային քայքայուած կեանքը սկսաւ շարժիլ եւ բնականոն դիծի վրայ գալ։ Շինարարական եւ խաղաղ աշխատանքը խոշոր համեմատութիւններ առաւ արուարձաններու եւ շրջանի մէջ։ Դժբախտաբար՝ մեր քուէներով ընտրուած (յանուն համերաշխութեան) հնչակեան 5 երեսփոխանները մուտ հաշիւներով առաջնորդուած, եւ դիտումնաւոր լքեցին իրենց յանձնառութիւնները, թողլով ամբողջ ծանրութիւնը եւ պատասխանատուութիւնը Հ. Յ. Դաշնակցութեան վրայ։ Դասալիքները առանց խղճի խայթի եւ անգիտակից իրենց կոչումին, սկսան անմաքուր եւ քայքայիչ պայքարի։ Միացան խոսվարարներու խմբակին և սկսան կործանարար գործունէութեան։ Փորձեցին առանձին առաջնորդարան եւ եկեղեցի ունենալ, խլրտումներ առաջ բերին քանի մը արուարձաններու մէջ, անկարգապահութեան մղելով հասարակութիւնը եւ կղերական մը։ Ներելի եւ աններելի ժիշողներով տգեղօրէն, աշխատեցան նուազեցնել առաջնորդարանի նիւթական աղբիւրները։ Այս այն ժիջոցին երբ ազգ. պաշտօնեաներէն 4 հատը միայն Դաշնակցական էին եւ միւսները՝ 4ը շեշտուած հնչակեան շարքային եւ ւմացածները մեծամասնութեամբ իրենց համակիր։

Ահա բացարձակ ճշմարտութիւնը։

Այս անել վիճակին մէջ, Դաշնակցութիւնը, հաստատ, անընկուն ու լայնախոհ, վերակազմեց քաղաքին նախակրթարանը, մինչեւ ևօթներորդ դասարան, կազմակերպեց եւ միաժամանակ ձեռնարկեց կեդրոնի եւ արուարձաններու ղրպրոց ժամուներու շինութեան։ Ոչ մէկ պիւտճէ չէր ժառանգած նախորդ վարչութենէն եւ որ եւ իցէ պատրաստ դրամ չունէր իր ձեռքին տակ։ կարճ ատենէն կերպարանք առաւ ազգ. իշխանութիւնը, ստեղծուեցաւ պիւտճէ։ կազմակերպուեցան հեռաւոր շրջանները (Լա Սիծիա, Փոն տ'Օպնա եւ ուրիշներ։ Պատրաստուեցաւ ժամանաւոր թեժական կանոնագիր, եւ ունեցաւ մէկ տարուան մէջ լաւ կրթական վիճակ քաղաքի եւ արուարձաններու մէջ։ վերջ դրուեցաւ եկեղեցական-հոգեւորական անկանոնութեանց եւ խափանարար կապէս Մարսէյլի գաղութին այս կազմակերպութիւնը ուշադրաւ հանդամանք առաւ։

Վատնուած անշահախնդիր ուժն ու աշխատանքը անխտիր զօրացուցին իշխանութիւնը։

Սակայն եղան մարդիկ, որ առաջնորդուած իրենց խմբակային նեղմիտ եւ տափակ հաշիւներէն, կուրացած «ես»երէն, կարծես նոր թափ առած՝ ծայրայեղութենէ ծայրայեղութիւն գլորեցան, դիժելով բոլոր վատ ժիջոցներուն։ կրթական հասարակական եւ ազգային ձեռնարկներու չմասնակցելէ զատ, առանձին ստայօդ յայտարարութիւն-թռուցիկներով ուղեցին խանգարել դպրոցական հանդէսները։ Մէկ լումայ իսկ չձգեցին ոչ կրթական գործին եւ ոչ ալ ազգային անտուկին մէջ, ժողոքեցուցին անտեղեակ եւ ուղղամիտ ծնողքները, հարուածելով նոր սերունդի դաստիարակչական շարժումը։ Փորձեցին վարկաբեկել ազգ. իշխանութիւնը յաչս կառավարութեան, զանազան պատրուակներով։ Այս բոլորը ըրին անոնք, որոնք ինքզինքնուն իրաւունք կուտան տակաւին անամօթաբար, խօսիլ, գրել ու ճառել յանուն Մարսէյլի ժողովուրդին եւ յանուն արդարութեան։

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը առանց ազդուելու այս այլանդակութիւններէն, միշտ հաւատարիմ եւ հաստատ իր սկզբունքներուն, եւ ժամանաւոր նկատումով (հասարակական բոլոր արժէքները իմի հաւաքել՝ համերաշխօրէն զանոնք ազգային հինաւարը եւ խաղաղ աշխատանքի մղելու բուռն փափաքով), դեռ երեսփոխանական 4 տարին չլրացած, մէկ տարի դեղչեց։ Աստիճանաբար գումարուեցաւ գաւառական ընդհ. ժողով, ընտրուեցաւ ընտրողական կեդրոնական յանձնախումբ մը, բաղկացած 7 ազգայիններէ, 4ը ծանօթ չէզոքներէ և 3ը կուսակցական ներկայացուցիչներ։ Առանց նկատի առնելու երեք կուսակցութիւններու համեմատական ուժն ու քանակը։ Այս յանձնախումբին ծնունդ տուող խառն ժողովին մէջ, կարծիքներու փոխանակութիւններէ վերջ, շատ մը որոշումներու կողքին կը բանաձեւեն կիրակի օրուան ընտրութիւնները ընել ձրի (ժողովրդին աւելի դիւրաժատչելի դարձնելու ձգտումով) եւ այս գեղեցիկ որոշումը կը լղեն գաւառական ժողովին, որ կ'իւրացնէ, խախտելով թեմականէն վաւերացուած կանոնագրին մէկ մասնաւոր յօդուածը ընտրութիւններուն վերաբերող, դարձեալ յանուն ժողովուրդին եւ համագործակցութեան։

Խոշոր փաստ մըն ալ որ Դաշնակցութեան կեդրոնական ժտայծումը եղած էր համագործակցութիւնը եւ ազգային շահերը։ կրնար չընել եւ պաշտպանել կանոնագրի տրամադրութիւնը, սակայն զիջեցաւ, միայն ժողովուրդին համար։

Այս ձայրայեղ շրջահայեացութենէն եւ զիջողութենէն լետոյ, եւ պաշտօնական տեղերու մէջ տրուած խոստումներէ վերջ, հրապարակ եկաւ առանձին թռուցիկովը, դարձեալ միտքերը պղտորելու և կիրքերը հրահրելու համար։

Շաբաթ մը ամբողջ փողոցները ողողուեցան զանազան թռուցիկներով «ժողովրդային պլոք» անուան տակ, որուն իսկական հեղինակներն են «Հօկ» հնչակ եւ ռամկավարներ։

Ի՞նչ երեւան եկաւ։ Յաջորդով կ'անդրադառնանք։

ԴԱՏՈՂ.

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Այս Մրջոցիս Անգլիոյ մէջ տեղի կ'ունենայ համագումար մը անգործութեան տագնապին մասին։

Անգլիոյ Աշխատանքի նախարարութեան քարտուղարութիւնը կը հաղորդէ թէ II օգոստոսին Անգլիոյ գործազուրկներուն թիւն էր 2,050,737, այսինքն 39.270 հոգի աւելցած 15 օրուան ընթացքին, կամ 682,669 հոգի աւելցած անցեալ տարուան վիճակագրութենէն ի վեր։

ԴԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԵՐԱԶՆԵՐ

Նախորդ յօդուածով խօսեցանք ապագայ գուշակելուն մասին։ Այս անգամ տեսնենք ի՞նչ են երազները, եւ թէ կրնա՞ն ապագայի գաղտնիքը երեւան հանել։

Ըստ հին ժամանակներէ երազները մարդկային հնութեան առարկայ եղած եւ երազատեսութիւնը մինչեւ մեր մէջ իր վրայ խօսուած է։

Արդարեւ, երազները նկատի առնելով արտակարգ ու հրաշալի երեւոյթներ կ'արտադրեն, որ բերի չէ անտարբեր մնալ եւ անոնով չզհագրգռուիլ։ Այդպէս նահրաչ երեւոյթներուն սկզբնապատճառը երեւակայութիւնն է։ Մարդկային մտքին, այդ սահմանափակ կարողութեան մասը անգործութեան կը դատապարտուի, ասոր հակառակ երեւակայութիւնը ծայր աստիճան կը գրգռուի, ծնունդ տալով տարօրինակ երազներու, ինչ որ ան ծանօթ տեսարաններու նման նաեւ ոչ ալանդակ երեւոյթներու։

Երազներու մէջ միայն կայունութիւնը չէ որ կը գրեթէ նաեւ մտքի խորհուրդները, գաղափարները, որոնք զ կ'ընթանան երեւակայութեան հետ եւ առաջ կը բերեն երազ երեւոյթներ։ Եթէ միայն կայունութիւնը գործէր, տեսիլները խառնաշփոթ ըլլային, մինչդեռ փորձով գիտենք թէ երազները սովորաբար կանոնաւոր իրարու կը յաջորդեն, եւ ժ մէջ յաճախ ճառեր դժուարին խնդիրներ լուծ ծանօթ լեզուներ խոսած ջապէս իրենց կարողութիւ գործեր տեսած են։

Ուղեղին ստացած գրգռ համաձայն, երազները ւոր կամ անկանոն են։ գրգռութեան պատճառ հիւանդագին վիճակ, մ թեանխանգարում, հոգեկ զում, գօրաւոր տպաւորութիւն բարկութիւն, վախ, գրգ տաքութիւն, պառկած եւայլն։ Ասոնք առաջ մղած են։

ՆԱՀԱՏԱԿ ՎԱՀԱԳՆԻ ՅՈՒՇԱՐԱՆԸ

ՎԱՀԱԳՆ ՅՈՒՇԱՐԱՆ

Հեղինակ Պետիկ Ղազարյան

Ես ինձ համար ոչ մի կարիք չունեի գրելու Վահագնի մասին, որովհետև նրա մասին ամեն ինչ գրված է նրա ստեղծագործությունների մեջ, որոնք ամբողջ ժողովրդի սեփականությունն են դարձել։ Բայց ես ուզում եմ գրել նրա մասին, որովհետև ես նրան ճանաչում եմ ոչ միայն որպես գրողի, այլև որպես մարդու։ Ես նրան ճանաչում եմ մանկությունից, մեր միասին անցկացրած տարիների ընթացքում։ Ես նրան ճանաչում եմ այն ժամանակ, երբ նա դեռ ոչ մի տող չէր գրել, երբ նա դեռ ոչ մի հայտնի անուն չուներ։ Ես նրան ճանաչում եմ այն ժամանակ, երբ նա դեռ ոչ մի ստեղծագործություն չէր հրատարակել։ Ես նրան ճանաչում եմ այն ժամանակ, երբ նա դեռ ոչ մի ստեղծագործություն չէր հրատարակել։ Ես նրան ճանաչում եմ այն ժամանակ, երբ նա դեռ ոչ մի ստեղծագործություն չէր հրատարակել։

Թուրքիա Ազգ. Դաշնակցութեան մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 օգոստ.— Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, մեծ փոփոխութիւններ կը պատրաստուին այս միջոցիս, էնկիւրիի իրաւասու շրջանակներուն կողմէ։ Մասնաւորաբար, հաւանական կը նկատուի Թուրքիոյ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մուտքը։

Կը կարծուի թէ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտիի Մոսկուա այցելութեան նպատակն է համոզել Խորհրդային իշխանութիւնը որ Թուրքիան գերծ կացուցանէ քանի մը տարի առաջ Զիւչերինի տրուած խոստումէն, որով յանձնառու կ'ըլլար հեռու մնալ Ազգերու Դաշնակցութենէն։

Այս լուրը որ հաղորդուած է Պերլինի ճամբով, կը հաստատէ թէ Անգլիա եւ Գերմանիա մանաւանդ, պնդած են որ Թուրքիա հրաժարի ժընեւի ժողովին հանդէպ բռնած իր վերաբերումէն։

Ֆէթհի պէյի պայմարը

Ֆէթհի պէյ սկսաւ Ըսմէթ փաշայի դէմ իր պայքարին։ Նոր յայտարարութիւններով, կը մեղադրէ կառավարութիւնը թէ անտարբեր գտնուած է ժողովուրդին շահերուն հանդէպ, ծանր տուրքերով կը ջլատէ երկրագործութիւնը եւ այս կերպով, մեծ վնաս կը հասցնէ անհատական դրամագլուխին։ Ուստի, Ֆէթհի կը չանայ ապացուցանել թէ կառավարութեան քաղաքականութիւնը սխալ է եւ վնասակար Թուրքիոյ համար, ու համոզուած է թէ կուսակցութիւնը շատ չանցած պիտի յաջողի ձեռք անցնել կառավարութեան ղեկը։

Ռուսաւրուրմ յարաբերութիւնները

Թուրք արտաքին գործավարը Թէվֆիք Րիւշտի, ռուսական «Թաս» Գործակալութեան ըրած իր մէկ յայտարարութեամբ, յայտնեց թէ որ եւ է նոր բարեկամութիւն որ պիտի պահանջէր հին բարեկամութեանց դրժուիմը, կը նկատէ անարժէք։

Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ մէջ, քաղաքական վարչաձեւի փոփոխութիւն մը չիայն պիտի կրնայ տուն տալ նման փոփոխութեան մը՝ ռուսեւթուրք յարաբերութեանց մէջ։

Րիւշտի այս յայտարարութիւններն ըրած է իբր նախաբան նոր բանակցութիւններու կամ խորհրդակցութիւններու, զորս պիտի կատարէ սեպտեմբերին՝ դէպի Մոսկուա ճամբորդութեան մը ընթացքին։

Պուլկարիոյ Ազգ. Խորհուրդը

ՍՕՖԻԱ, 23 օգոստ.— Երկրագործականները, ազատականներն ու արհեստաւորականները Պուլկարիոյ վարչապետին յանձնեցին խնդրագիր մը, Ազգ. ժողովը հրաւիրելու համար բացառիկ նիստի մը։

Վարչապետ Լիափչեֆ մերժեց ընթացք տալ, այն առարկութեամբ թէ ցոյց արուած պատճառները բաւական չեն բացառիկ նիստի հրաւիրելու Խորհրդարանը։

Պաղեստին միշտ խռով

Երուսաղէմի Արաբները բողոքելու համար ի նպաստ Հրեաներու տրուած կարգ մը վճիռներու դէմ, 24 ժամուան ընդհանուր գործադուլ յայտարարեցին։ Բազմաթիւ խանութպաններ դադրեցուցին որեւէ առեւտրական գործողութիւն։ Ոստիկանական զինեալ խումբեր կը հսկեն Երուսաղէմի գլխաւոր անցքերուն վրայ։ Որեւէ միջադէպ չէ պատահած ցարդ. բայց ժողովուրդը չափազանց գրգռուած է բրիտանական իշխանութեան դէմ եւ հաւանական է որ մէկ պահէն միւսը խռովու. Թիւններ ծագին Պաղեստինի մէջ։

Ընկերվ. Բ. Միջազգայինը

Ընկերվարական Բ. Միջազգայինի Գործադիր Մարմինը, որ այս օրերս Ցուրիխի մէջ ժողովի նստած էր, վերջացուց իր աշխատանքները։ Գործադիրը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որով կը հրաւիրէ սէնտիքաներու միջազգային միութիւնը որ յանձնախումբ մը կազմէ, մշակելու համար գործունէութեան ծրագիր մը, ու նաեւ հրաւիրելու համար միջազգային համագումար մը, գործաւորական բոլոր կազմակերպութեանց մասնակցութեամբ։

Կազմուեցաւ յանձնախումբ մը, ֆրանսացի եւ գերման ընկերվարականներու մասնակցութեամբ. Սարի հարցին լուծումը դնելու համար գործնական հիմերու վրայ։

Միջազգայինը անդրադառնալով քրտական ապստամբութեան, բանաձեւով մը,ամբողջ աշխարհի ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իրենց ազատագրութեան համար պայքարող Քիւրտերուն դէմ գործուած չարդերուն վրայ։

Ֆրանսայի համայնավարներու օրկանը «Իւմանիթէ» անդրադառնալով Բ. Միջազգայինի այս բանաձեւին, հեգնանքով ու դառնութեամբ դիտել կուտայ.— Գերապացուցուած է թէ Քիւրտերու նոր ըմբոստութիւնը կազմակերպուած է անգլիացի գործակալներու, մասնաւորաբար Լօրէնս կոչուած աղիտաբեր մարդուն կողմէ, անոնց նիւթական օժանդակութեամբ, թէ Անգլիոյ նպատակն է Քիւրտիստանը վերածել միջնորմ-պետութեան մը, որուն գործը պիտի ըլլայ խարխլել Խորհ. Միութեան դէմ ձեռնարկուելիք գործադրութիւններու և դառնալ սադրանքներու բոյն մը՝ ընդդէմ Թուրքիոյ»։

Բ. Միջազգայինի համագումարը տեղի պիտի ունենայ 1931 յուլիսին, Վիեննայի մէջ։

Հապսպուրկներու դէմ

Հունգարիոյ կառավարութեան կողմէ Հապսպուրկեան Տան գահաժառանգին դէմ ձեռք առնուած միջոցները գայրոյթի մատնած են հունգար արքայականները, որոնք կը սպառնան բուռն պայքար մը բանալ պատերազմական նախարարին դէմ։

Միւս կողմէ, կը հերքուի թէ Օթթօ իշխանը թագաւոր ձեռնադրուած ըլլայ Հունգարիոյ վրայ։

Արքայականներու պետերէն մէկը թերթի մը յայտնեց թէ «Ծիծաղելի է ենթադրել որ Օթթօ իշխանը պիտի ուզէ գաղտնօրէն մտնել Հունգարիա. իշխանը պէտք է մտնէ ազատօրէն եւ ամբողջ ժողովուրդին հաւանութեամբ»։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Է

ԱՌՏՆԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՀԵՂ. ԲԺԻՇԿ ՇԱՒԱՐՇ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ)

Կը պարունակէ բոլոր ծանօթ հիւանդութեանց անունները հայերէն եւ ֆրանսերէն, ախտանշանները, հիւանդութիւնները ճանչնալու եւ իրարմէ զանազանելու միջոցները, անհրաժեշտ խնամքները եւ դեղերը։

Ամէն հայ ընտանիք բժշկական այս ուղեցոյցով պիտի կրնայ շատ քիչ պէտք ունենալ բժիշկի։ Համբագրուած է չափազանց ժողովրդական լեզուով, եւ պատկերազարդուած։

Գիրքը պիտի ունենայ 160 էջ եւ լոյս կը տեսնէ այս աշնան։ Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ, ղրկելով իրենց անունն ու հասցէն, որպէսզի տպագրուի ապագրանքին համապատասխանող թիւով մը։

Դիմել՝ Ch. Nartouni, 235, Fbg St. Martin, PARIS (10e)

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵԻՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ գրքին լոյս տեսնելը երկարաձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ՖՐԱՆՔ։

Գիրքը հրապարակ եկլլելէն վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի։

Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն։ Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը միասին։ Գաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի։

Դիմել հրատարակչին Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։ Մէթրօ Օտէոն։ Գրատան մէջ պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ։ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ վերջին կատարելագործութեամբ։ Տպագրական ամէն կարգի գործեր։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Տ. Տօնապետեան Մօրենիկցի (Խարբերդ), կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը Մօրենիկցի, Յարութիւն Խաչատուրեան։ Մօտաւորապէս մէկ տարի է կը գտնուէր Պուքրէշ (Ռումանիա)։ Կը խնդրուի տեղեկութիւն ունեցողներէն իմացնել հետեւեալ հասցէին, Տօնապետեան, 5 Rue Balthazar Baro, Valence (Drôme)։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ Մանուկ Միութեան պարգեւները շահած են։

50, 75, 85, 91, 129, 130, 135, 171, 180, 198, 199, 217, 218, 225, 226, 229, 289, 327, 350, 361, 366, 387, 420, 465, 480, 484, 518, 541, 560, 595, 602, 666, 710, 732, 756, 791, 821, 834, 859, 872, 881, 892, 898, 905, 909, 990, 993, 1003, 1016, 1036, 1040, 1094, 1106, 1110, 1113, 1125, 1139, 1150, 1181, 1200, 1217, 1275, 1294, 1315, 1321, 1377, 1413, 1424, 1470, 1487, 1529, 1544։

1003 թիւը շահած է ծածկոցը։ Նուէրները ստանալու համար դիմել վարժարանի հասցէին՝ Ecole Tebrotzassère, 1 Bld. du Nord, Le Raincy, S.etO.

ՆԱՄԱԿ ունի Արշամ Պօղոսեվիչ Փափազեան իր քրոջմէն Սօֆիա Թուժանեանէ (Պաթում) Ստանալու համար դիմել Mr. Palnikoff, 121 Rue de Flandre Paris (19)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Շ. Ց. Դ Ս. Շամոնի Գրադարանը, 15 Rue Jeanne d'Arc, բաց է ամէն շաբթի 7—8 իսկ կիրակի օրեր 11—12։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։

Դիմել՝ L. Kévonian, 235 Fbg. St Martin։ Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ՎԱՐԱՌ Է սենեակ մը (առանց կարասիի)

Մարսէյլի հայաբնակ թաղին մէջ։ Ջուր եւ էլեկտրականութիւն։ Վարձք 150 ֆր. էլեկտր. միասին։ Դիմել՝ Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

WAGRAM AUTO

73 Ave. de Wagram

63 Ave. Gde. Armée

149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 ֆրանքէն։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չհրմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաթուառ։ Ազատիտ եւ արագ խորհրդատուութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

EMPIRE միգրէ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱՀԱՒ ՄԱԹՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նէրքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ ամէն օր ժամը 9էն 19։

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ,,

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒՆ

Յառաջիկայ Նոր Տարիին լոյս պիտի ընծայենք հասցէագիրքը «Ամէնուն Հասցէն» անունով, հայկական մանրանկար «Պոթէն» մը պիտի տանք Թրանսա քնակող Հայերու հասցէները, ինչպէս նաեւ Հայերուն համար օգտակար օտար հասցէները։ Կը խնդրուի ուրեմն որ, ինչ աթքնակ ամէն հայ մեզի հաղորդէ, նամակով մը, իր անունը, մականունը, գործը կամ արհեստը եւ ամբողջական հասցէն (փողոցին թիւը եւ անունը, քաղաքը եւ նահանգը, ինչպէս նաեւ հեռաձայնի թիւը եթէ ունի), որպէսզի տպագրուի որոշ ու յստակ։ Այս անուններն ու հասցէները պիտի հրատարակուին առանց որեւէ փոխարինութեան, ձրիօրէն։

Ասկէ զատ, այս գիրքին մէջ ծանուցում տալ փափաքող գործերու Հայերէն կը խնդրուի անյապաղ մեզի դիմել, ուղելով մեր ծանուցագրի սակագինը։ Պէտք է հասցէներն ու ծանուցումները մեզի հասնին մինչեւ Սեպտեմբերի վերջը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Librairie «Arpi», L. Mou 5 Rue Champlain, Paris (20)։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIANի

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու համար բացած է նաեւ մաթերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue des Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեծ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութեամբ։

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 0

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ընարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հիւրակատար

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէվախեցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նէն նրբաճաշակները։

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ սահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառ

ՀԱՆՐԱՃԱՆՕՔ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հիւրակատար ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ժընեւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10)։ Մէթրօ՝ Louis Blanc Jaurès։ Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50։ Հանրակառք՝ 5, 50, 52, 21, 26, 29, Omnibus՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարերներ, նշանտուքի, հարսնիքի ժամանիներ եւ ամէն տեսակի եւ արծաթ զարդեղէններ եւ թանկարժէք գոհարներ։ Ընկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնդիրներու։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
27 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1349 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԵՂՄ ՈՒ ՍԵՐՏ ՇԱՐՔԵՐՈՎ

(Հ. Ց. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ Ը. ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի Ը. Շրջ. ժողովը Օգոստոս 22ին, կրնայ մէջ լրացուց իր աշխատանքները, արձանագրելէ յետոյ 72 նորագիրներ։

Պալքաններէն վերջ Սուրիա, Յունաստան եւ Ֆրանսա։

կանգ չենք առներ երեւոյթին վրայ, որ մեզ չի զարմացներ եւ ո՛չ ալ որեւէ Դաշնակցականի կը թելադրէ փքուռոյց պարծանքի մը թեթեւութիւնը։

Թող մտածեն անոնք որ իբր քաղաքական կազմակերպութիւն՝ իրենց քայքայուն մարմնին յղկնութիւնը կը ջանան կազդուրել մեր խլեակներով,— անոնցմով որ կ'իյնան ճա՛րթուկէսին ու թերի հաւատքի մը վարանումներով կը դեգերին հակառակորդ դռներու առջեւ։

Դաշնակցական շարքերու յարաճուն խտացումը նոյնիսկ այն գաղութներուն մէջ, ուր հայ կեանքը դեռ նոր կը գտնէ իր հաւաքականութեան հիմերը, արդիւնքը չէ թափուած յատուկ ջանքերու, կազմակերպուած նուաճումներու։ Պիտի բսենք նոյն իսկ թէ Դաշնակցականը զուրկ է հոգի կապտելու շնորհքէն։ Պարզապէս անոր համար որ սրտէն առաջ՝ կը սիրէ գործել դռները մտքին։ կը սիրէ մտածումի եւ զգացումի դաշնաւոր լծորդումը տեսնել անոր մէջ, որուն պիտի տայ «ընկեր» անունը։

Ահա թէ ինչո՞ւ ան կը նախընտրէ գործել ու կը թողու որ Գործը — իբր պրոպագանդի լաւագոյն եւ ուղղակի միջոց — թելադրէ եւ հմայէ։ Ահա թէ ինչո՞ւ, մանաւանդ նորակազմ գաղութներու թարմ եւ առողջ ուժերը խումբ-խումբ, սակայն նախանձոտ ընտրանքով, կը հաւաքուին Դաշնակցութեան դրօշին տակ։

Կ'ըսենք, թո՛ղ գլխիկոր մտածեն անոնք որ փցուն ու անպէտ եսերու կրակովը կը մրկին ի տես մեր դիւրին նուաճումներուն, եւ ամրակուռ այս կուսակցութեան ծոցին մէջ՝ քայքայման ցնցում կը փութան գուշակել — եւ ի՜նչ դաւաճան ուրախութեամբ — հա՛ն ուր արտաքսումի պարզ գործողութիւն մը կը կատարուի։

Թող ուրախանան մեր նստուկ հակառակորդները, — այդ ալ ըլլայ մեր վերջին շնորհը իրենց։ Բայց թո՛ղ ձգեն մեզ որ անդադար քալենք։

Որովհետեւ, ինչ որ մեզ կը հետաքրքրէ, իրենց կարծիքը չէ մեզ հանդէպ, եւ ինչ որ մեզ կը խանդավառէ, մեր շարքերու խտացումը չէ միայն։ Յոխոր եւ առնական պատմութեան մը էջերուն մէջ, սորվեցանք ըլլալ անտարբեր՝ հանդէպ մեր արարակամ ու անպէտ դրացիին, սորվեցանք գոհանալ քիչով, ընտրեալներով եւ համրանքին տալ իրեն արժանի տեղը։

Բոլոր ախտորոշութիւններէն յետոյ, ու հակառակ բոլոր խաբէութիւններուն ու դառն պատրանքներուն, երբ կը շարունակենք ծնած մնալ Գործին նոյն հաւատքով եւ անշեղ նոյն խանդավառութեամբ, գիտենք թէ Հայոց պատմութիւնն է որ եռ դարձած անխիղճ ու ախտաւոր մարդկութեան մը կամքով ու քաղաքակրթութեան այս 20րդ դարուն, թափառականի մեր տքերուն առջեւ կը բանայ քառուղի մը, ուրկէ պիտի ընթանք ամուր ու չափուած քայլերով։

Գիտենք թէ ազատագրութեան ճամբուն վրայ, մեր միակ ուժին զոհողութիւնն է անընդհատ, սրտաբուխ եւ անհաշիւ, ու մեր վարձքն է զոհունակութիւնը գոր Դաշնակցականը միայն ընդունակ է զգալու,—ներքին, մունջ ու հաւեստ հպարտութիւնը՝ կատարուած գործին առջեւ։

Որովհետեւ, գիտենք թէ — ըսենք հպարտութեամբ — Գործը զոր Դաշնակցականը սորված է հետապնդել ուխտաւորի յամառութեամբ, այլ եւս չի զոհանար լոկ կեանքի զոհողութեամբ։ կը պահանջէ նաեւ սիրտ, միտք ու նիւթ, ամէն ինչ որ անհատը կրնայ տրամադրել իրեն։

Որովհետեւ, ալ յեղափոխութիւնը չէ միայն որ ճակատագիր կը բանայ մեր առջեւ։ Անոր քով կայ նաեւ քաղաքականը, ազգայինը — պահպանում եւ կազմակերպում —. տնտեսականն ու ընկերայինը։ Ու բոլոր այս ճակատներուն վրայ, Դաշնակցականն է միայն, որ պիտի տքնի, տանջուի, կռուի ու զոհուի, մինչեւ «բացուին դռները յուսոյ»...

Այս գիտակցութեամբ էր որ Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի Ը. Շրջ. ժողովը հաւաքուեցաւ լսելու, դատելու, կշռելու եւ կուսակցութեան ամբողջական յանձնառութեան մէջ, իր բաժինը ճշդորոշելու, Մարմիններուն եւ ընկերներուն պարտադրելով գործունէութեան բեղուն ու բացառաբար բազմապահանջ շրջան մը։

Առիթը կ'ունենանք պարբերաբար անդրադառնալու տրուած որոշումներուն, որոնք անգամ մը եւս հաստատեցին միաձոյլ ու կորովի հաւաքականութեան մը կամքը՝ քալելու ճամբէն, ինչպէս պեղելով ղէպի վեր, և ուրկէ ետ դառնալ, այլ եւս մեր խնդիրը չէ։

Այս կամքով, ու զոհաբերութեան այս անպատում ընդունակութիւններով, —մենք կը հաւատանք կուրօրէն— ո՛չ միայն կը հասնինք մեր նպատակին, սերտ ու սեղմ շարքերով, այլ և մեզ հետ կը քշենք անոնք որ այսօր, մեզ ղէմ կը շարժին։

Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ

ՄԱՄՈՒԼ

ՅՈՒՒԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Հայրենիք» այս վերնագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (օգոստոս 16).

— «Անգլիոյ ներկայ դաւիճէն փրոֆ. Պրընս քանի մը օր առաջ Ուիլերմսհաւընի քաղաքական ձեմարանի մէջ յայտնած է զգայացունց կարծիքներ Եւրոպայի մերձաւոր ապագայի մասին։

Ըստ Պրընսի՝ Եւրոպայի ներկայ քաղաքական վիճակը չափազանց կը յիշեցնէ Եւրոպայի վիճակը 1909 թ. որ հինգ տարիով միայն հեռու էր չարաշուք 1914 թուականէն։ Այսինքն՝ ինչպէս այն ատեն, այժմ ալ Եւրոպա բաժնուած է հակամարտ պետական խմբակցութիւններու, որոնք բացայայտօրէն պատերազմի կը պատրաստուին իրարու դէմ։

Անգլիացի փրոֆ.ը կը խորհի, որ եթէ արմատական միջոցներ ձեռք չառնուին, այժմէն իսկ կասեցնելու համար սպառազինութեանց խելայեղ թափն ու քաղաքական հակամարտ ուժերու տենդային կազմակերպումը, անխուսափելի կերպով մը հինգ տարի յետոյ նոր պատերազմ մը պիտի բռնկի Եւրոպայի մէջ, ինչպէս որ բռնկեցաւ 1914 թ., փրոֆ. Պրընս կը հաւաստէ, թէ՝ [illegible] նուին շատ շուտով, հինգ տարի յետոյ ոչ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, ոչ ալ Քելլոկի դաշինքը պիտի կարենան կասեցնել դէպքերու գահավէժ ընթացքը։

Փրոֆ. Պրընս ճակատագրական կը նկատէ 1935 1940 թ. Եւրոպայի համար։ 1935 թուին պիտի աւարտի Ֆրանսայի սահմանային նոր ամրութեանց ամբողջ սիստեմին շինութիւնը։ Մինչեւ 1935 թուականը Իտալիա ամբողջացուցած կ'ըլլայ իր ռազմական պատրաստութիւնները։ Մինչեւ 1935 թ. Գերմանիա վերջնականապէս շտկած կ'ըլլայ իր մէջքը եւ աւելի յանդուգն կերպով ի վիճակի կ'ըլլայ ձգտելու ներկայ գոյավիճակի փոփոխման։

Ուշագրաւ է, որ ասկէ քանի տարի առաջ Մուսօլինի ալ իր ռազմաշունչ ճառերէն մէկուն մէջ ըսաւ, թէ Եւրոպայի համար մերձաւոր ապագայի ամենէն վտանգաւոր, բախտորոշ տարիները ըլլալու են 1935-19.0թ.։

Կարելի է համարձակօրէն ըսել, որ եթէ Եւրոպայի քաղաքական վիճակը իրապէս չափազանց մտահոգիչ չըլլար եւ պատերազմի վտանգը կախուած չըլլար անոր գլխուն, Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պրիան մէջտեղ պիտի չբերէր Եւրոպական Համադաշնակցութեան իր նշանաւոր ծրագիրը, որ ամենէն արժատական միջոցն է վերջ դնելու պատերազմին եւ տեւականօրէն ապահովելու խաղաղութիւնը Եւրոպայի մէջ։ Որովհետեւ Պրիան լաւ գիտէ թէ միայն տնտեսական ու քաղաքական համաեւրոպական կազմակերպութեան մը ստեղծումն է որ կարող է իր մէջ լուծել հակամարտ պետական խմբաւորումները, հինարաւորութիւն ստեղծել սպառազինութեանց իրական կրճատման համար եւ հարթել ճամբան խաղաղ միջոցներով լուծելու բոլոր վտանգաւոր միջազգային վէճերը Եւրոպայի մէջ։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

30,000 զինուոր Քիւրտ մէջ

Ըստ «Էլ Ահրար»ի քաղած տեղեկութեանց, Հալէպէն 40 քիլոմեթր հեռու գտնուող Քիլիս քաղաքին մէջ զինուորական կեդրոնացումներ կ'ընեն Թուրքերը։ Յարդ հոն համախմբուած և անկէ սահմանները բաժնուած են 30,000 զինուորներ։ 6րդ, 7րդ, և 9րդ զօրաբանակներու կեդրոնն է Քիլիս, ուր կը գտնուին նաեւ երկու Թուրք զօրավարներ և զինուորական առանձին խորհուրդ մը։

Այս կեդրոնացումը կը բացատրուի անով որ, Հիւսիսային Սուրիայէն դէպի Թուրքիա արշաւող ձիաւորները ուժ իրաւունցում առաջ բերած են այդ շրջաններու Թրքութեան մէջ և մեծ վախ պատճառած։ Թուրքերը կը վախնան որ ընդհանուր քրտական յարձակում մը գործուի ամէն տեղէ միեւնոյն ժամանակ։

Քիւրտերը կը յառաջանան

Գաւրշլըլէն արաբերէն լեզուով օտարի մը ղրկուած նամակէն կը քաղենք հետեւեալ լուրերը.

Սուրիայէն Թրքական սահման մտնող Քիւրտերը հետզհետէ կը բազմանան եւ կը շարունակեն իրենց յարձակումները։ Անոնք ներկայիս 6000 հոգի եղած են եւ Տիգրանակերտի Ճէմիլ փաշայի տղաքներուն, Էքրէմ եւ Մէմտուհ պէյերու ղեկավարութեամբ կը շարունակեն իրենց յառաջացումը։ Ապրատամբները երկուքի բաժնուած են, մէկը կը յառաջանայ դէպի Տիգրանակերտ, իսկ միւսը դէպի Մէրտին։ Ցամաք զրոյցներ շրջան կ'ընեն իբր Թէ՝ Քեազիմ Գարապէքիրի ղեկավարութեամբ վանի շրջանի Քիւրտերը նորէն ապստամբած եւ երկու «Ֆըրգա» Թուրք զինուորներ ջարդած են եւ վան ու Պիթլիս քաղաքները այրած։

Տիարպէքիրի կողմը Թուրքերը մեծ Թիւով զինուորներ կը լիտր մը, իբրեւ ապստամբներու կողմնակից ձերբակալուած է։

Նիսէպինի գայմագամն ու ժանտարմայի հրամանատարը Գաւրշլը եկան եւ Ֆրանսական կառավարութենէն հատուցում կը պահանջեն սուրիական սահմանէն եկած Քիւրտերու պատճառած վնասին համար։ Թուրքերը այս սահմաններուն վրայ, բացի բազմաթիւ զինուորներէ, չէթէական խումբեր կազմած են։

Սուրիոյ Քիւրտերը կ'ախտուին

Ֆրանսական զինուորական իշխանութիւնը Սուրիոյ մէջ գտնուող քանի քիւրտ ցեղապետներուն ազդարարեց հեռանալ երկրէն։

Ֆրանսայի կողմէ ձեռք առնուած հակաքիւրտ այս ձեռնարկը ուրախութեամբ ընդունուեցաւ Թուրք շրջանակներէն։

Թրքական վայրագութիւնները

Մասնաւոր աղբիւրէ կը տեղեկանանք Թէ Քիւրտիստանէն ստացուած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Զիլանի մէջ 10,000 անզէն Քիւրտեր, մանուկ, կին ու ծերեր, ջարդուած են Թուրքերու կողմէ։

Թուրքերը դաւաղրաբար բռնելով քիւրտ աւելի քան 100 մտաւորականներ, ողջ ողջ վանայ ծովը նետած եւ խեղդած են։

Ճիլամերիկի մէջ աւելի քան 500 քիւրտ կիներ եւ մանուկներ ջարդուած են եւ 300 գիւղեր հրդեհուած։

Էյրիի եւ Թանտուրիքի կողմերը հրձիգ ռումբերով հրկիզուած են քրտական 400 գիւղեր։

Բացի այս վայրենութիւններէն, Թուրքերը կ'արգիլեն քիւրտ ժողովուրդին քրտերէն կարդալ գրելը, եւ քիւրտ ժողովուրդը հարկադրաբար զէնքի կը փարի իր ինքնութիւնը պահելու եւ անկախութեան տիրանալու համար։

Լուրեր թրական աղբիւրէ

ԷՆԿԻՒՐԻ, 21.— Յայտնի է որ Գործավարներու Խորհուրդը Արարատի գործողութիւնները սկսելու որոշում տուած է։ Այս շարժումը Սեպտեմբերին պիտի սկսի, կացութիւնը ինչ փուլի մէջ ալ գտնուի։

Պարսիկները սահմանին վրայ զօրքերու կեդրոնացումն ու շարժումը կը շարունակեն։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Թաւրիզ քշուած Ռուսուքի Ապտալ եւ ընտանիքը ամբողջութեամբ սպանուած են։

Միւս կողմէ, լուր կայ որ Արարատի ճակատագրին վճռուիլը շատ մօտեցած ըլլալով, այնտեղ գտնուած ըմբոստներն ու սահմանին երկայնքը գտնուողներէն ոմանք կառավարութեան հաւատարմութիւն յայտնած եւ իրենց ծառայութիւնը առաջարկած են։ Ասոնք ներկայ վիճակին պատասխանատուութիւնը կը ձգեն միայն Պարսնաստանի ցեղերուն վրայ, միեւնոյն ատեն ըսելով թէ Հոյպուն Միութիւնը ու Դաշնակցութիւնը Պարսկաստանի Թոյլտուութեա՛ւ կը գործեն Պարսկաստանի հողին վրայ եւ նոյնիսկ օժանդակութիւն կը ստանան անկէ։

ՄԱՐՏԻՆ, 20 (Ա.).— Քաղաքին մէջ կատարեալ հանդար-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔՐՏԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՁԱԿԱՏԷՆ

(Մեր սեփական թղթակցէն)

...8 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ճիլամէրիկի մէջ բանտարկուած Գրաւցի յայտնի աշիրէթապետ Մստաֆա աղան բանտէն հանելով՝ կախաղան կը տանին. այս պարագան իր աշիրէթի հիւրտերը իմանալով ուժեղ յարձակում կը կատարեն ու Թուրքերու ձեռքէն կը խլեն իրենց պետը, միւս կողմէ ապուպէքիր չհնազանդելով էնկիւրիի հրամաններուն, իր շրջանի Թրքական ուժերը զինաթափ կ'ընէ ու կը միանայ ապստամբներուն։

Ներկայիս ուժեղ եւ սարսափելի կռիւներ կան Ջիլանի, Վանի, Շատախի, Ճիլամէրիկի եւ Սղերդի շրջաններուն մէջ, կը պատմուի, որ ցարդ այս շրջանները ականատես չէին եղած նման կռիւներու։ Արիւնահեղ ընդհարումները կը շարունակուին յուլիս 15էն ի վեր։ Ընդհանրապէս քրտական յաջողութիւնները նշանակելի են, Ջիլանի քրտական ուժերը երրորդ անգամն ըլլալով յուլիսին գրաւած են վան քաղաքը։ Կ'ըսուի Թէ այս կռիւին մէջ հիւրտերու կողմը անցած են Թրքական 1500 զինուորներ։ Որոշ է որ հակաքեմալականները գործնականապէս կ'օժանդակեն հիւրտերուն Արարատէն մինչեւ Սղերդ եւ Ճիլամերիկ եւ ասիկա բոլորովին ըստ ոյգ, յուլիս 22էն ի վեր շատախ, Ճիլամէրիկ ու ամբողջ Հէքեարին կը գտնուին քրտական գրաւման տակ։ Թուրքերը [illegible] մոած կռիւներուն առջեւ, անընդհատ օգնական ուժեր կը ղրկեն, որոնցմէ շատերը անմիջապէս կ'անցնին եւ կը միանան հիւրտերուն եւ հակաքէմալական բանակին, ինչպէս սովոր են կոչել։

Այս տեղեկութեանց ճշտութիւնը կը կայանայ նաեւ անոր մէջ, որ յուլիս 26էն ի վեր Թրքական հարաւային սահմանագլխի պահականոցները վերցուած են եւ եղած ուժերը հաւաքուած դէպի Ճիլամէրիկ եւ վան տանելու համար։ Ճիզրէ գետը, որ Թրքօ-իրաք սահմանագուխն է, անկէ եւ Դուռնախի դիմացի Թրք. պահակները Թողլով իրենց պահականոցները քաշուած են Սլօվ եւ միանալով ձգիրէի 7րդ բանակին՝ կեդրոնացած են Ագախ, անկէ Սղերդի վրայով դարձեալ դէպի վան շարժելու համար։ Միւս կողմէ Թրքական առաջին փոստին (Դուռնախի մօտ) մինչ 24րդ պահականոցները, ըսել է մինչեւ պարսկական սահմանագլխի պահականոցները պարպուած են, Շեռախօսի Թելերը քանդուած են եւ եղած զինուորները, որոնք կը պատկանին 13րդ Թապուրին, սահմանէն շատ անդին կեդրոնացած են Զրավրք կոչուած վայրը եւ հրաժանգ ստացած են քալել Ճիլամէրիկի, Շատախի եւ վանի վրայ։ Այսօր կատարեալ իրողութիւն է, որ իրաքի ամբողջ սահմանի վրայ Թրքական ոստիկանական եւ սահմանապահ պահականոցները գոյութիւն չունին։ Իրողութիւն է նաեւ, որ հեռախօսային Թելերը եւս վերցուած կամ փցացուած են։ Եւ ձգիրէի 7րդ ու Զրավէքի 13րդ Թապուրները հաւաքուած են, առաջինը՝ Ագախ եւ երկրորդը՝ Զրավէքի մէջ, ու կ'առաջանան դէպի Ճիլամէրիկ եւ վան, նկատողութեան առնելիք գլխաւոր կէտն այն է, որ Թրքական այս կտրուկ կարգադրութիւնները ոչ Թէ միայն հիւրտերու, այլ իրենց դէմ հակայ ուժերով կռիւ մղող հակաքէմալականներու համար են, որոնք, ինչպէս կ'ըսուի, նպատակ ունին արեւելեան նահանգներու մէջ անջատ կառավարութիւն ստեղծել։

ՎԱԽՄԱՆ ՁԱՅՆԱՏՈՒԱԾ ՄԸ ՆՈՒՕՐԵՍԻՒ

(Նոր հրապարակումներ ստանձին)

Ընտրական ինչպիսի՞ օրէնքով պիտի կատարուի Ազգային ժողովի ընտրութիւնը — Ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն ի՞նչ պիտի ըլլայ ընտրողի ազգութեան հարցը — Ի՞նչ պիտի ըլլայ ընտրական տարիքը — Ո՞ր ազգերուն համար պիտի ստեղծուի ազգային ընտրական ցուցակ — Ընտրական ի՞նչ համակարգ պիտի ընդունի Հայաստանի Հանրապետութիւնը

ՆԱԳԶՎԱԾ ՎԱՀԴՈՅԱՆԸ

ՀԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ես ծնվել եմ 1900 թվականին Ղարաքիլիսայում, հիմա Վանաձոր կոչվող քաղաքում։ Հայրս՝ Ստեփան Վահդոյանը, ծնվել է 1870 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա ուներ մի փոքրիկ խանութ, որտեղ վաճառում էր տարբեր ապրանքներ։ Մայրս՝ Մարիամ Վահդոյանը, ծնվել է 1875 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա տնային տնտեսուհի էր։

Ես ունեի երեք քույր և մեկ եղբայր։ Ես ամենամեծն էի ընտանիքում։ Մեր տունը գտնվում էր քաղաքի կենտրոնում, մեծ բակով։ Մենք ապրում էինք համեստ, բայց ուրախ կյանքով։ Հայրս շատ էր սիրում իր գործը և միշտ ասում էր, որ ուզում է, որ իր որդին էլ իր գործը շարունակի։

Ես սկսեցի դպրոց հաճելու 1907 թվականին։ Դպրոցը գտնվում էր մեր տնից մոտ 15 րոպե հեռավորության վրա։ Ես սիրում էի դպրոց գնալ, քանի որ այնտեղ հանդիպում էի ընկերներիս։ Մեր ուսուցիչը Գրիգոր Ավետիսյանն էր։ Նա շատ բարի մարդ էր և մեզ սովորեցնում էր ոչ միայն գրել և կարդալ, այլև լավ մարդ լինել։

Դպրոցում ես սիրում էի հայոց լեզուն և պատմությունը։ Ես կարդում էի Րաֆֆու և Պեշիկթաշլյանի գրքերը։ Ուսուցիչս ասում էր, որ ես ունակ աշակերտ եմ։ Ես միշտ փորձում էի լավ սովորել, որպեսզի հպարտանան ինձանով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԿԻԶԲԸ

1914 թվականին սկսվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմը։ Մեր քաղաքում շատ զորքեր հավաքվեցին։ Մենք տեսնում էինք, թե ինչպես են զինվորները գնում ռազմաճակատ։ Շատ ընտանիքներ լաց էին լինում, երբ իրենց հարազատներին էին ճանապարհում։

Հայրս ասում էր, որ պատերազմը մեծ աղետ է ամբողջ ժողովրդի համար։ Նա ասում էր, որ պատերազմում ոչ ոք չի շահում, միայն կորուստներ են լինում։ Մայրս էլ էր վախենում, որ հայրս կզորակոչվի, քանի որ նա արդեն տարիքային էր։

1915 թվականին մեր ընտանիքի վրա մեծ վիշտ եկավ։ Հայրս հիվանդացավ տիֆով և մահացավ ապրիլի 12-ին։ Նա թաղվեց Ղարաքիլիսայի հայկական գերեզմանատանը։ Մենք շատ տխրեցինք։ Մայրս մնաց մեզ հինգ երեխաների հետ։ Նա սկսեց աշխատել տանը՝ կարելով ուրիշների համար։

ԿՅԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Պատերազմի տարիներին մեր կյանքը շատ դժվարացավ։ Ապրանքները թանկացան, և մարդիկ սկսեցին սովամահ լինել։ Մենք էլ էինք ստիպված սովալլուկ ապրել։ Ես և եղբայրս օգնում էինք մորս՝ գնում էինք ջուր և փայտ բերում։

1917 թվականին Ռուսաստանում հեղափոխություն տեղի ունեցավ։ Ցարը գահընկեց արվեց, և իշխանության եկան բոլշևիկները։ Ղարաքիլիսայում էլ սկսեցին հաստատել նոր կարգեր։ Ես չգիտեի, թե դրանք լավ են, թե վատ, բայց տեսնում էի, որ մարդիկ ուրախանում են։

1918 թվականին Ղարաքիլիսան անցավ Հայաստանի Հանրապետության կազմի մեջ։ Այդ ժամանակ ես 18 տարեկան էի։ Ես որոշեցի շարունակել ուսումս և ընդունվել ուսուցչական դպրոց։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1919 թվականին ես ավարտեցի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական դպրոցը։ Ես ստացա ուսուցչի վկայական և սկսեցի աշխատել որպես տարրական դասարանների ուսուցիչ։ Առաջին տարում ես աշխատում էի Ղարաքիլիսայի թիվ 3 դպրոցում։ Ես դասավանդում էի 2-րդ և 3-րդ դասարանների երեխաներին։

Աշխատավարձս շատ փոքր էր, բայց ես ուրախ էի, որ կարող եմ օգնել մորս։ Ես նրան տալիս էի իմ ամբողջ աշխատավարձը, և նա գնում էր անհրաժեշտ իրերը։ Մենք միասին ապրում էինք մեր փոքրիկ տանը։

1920 թվականին ես ամուսնացա։ Իմ ամուսնու անունը Արամ էր։ Նա նույնպես ուսուցիչ էր։ Մենք միասին աշխատում էինք նույն դպրոցում։ Մեր առաջին երեխան՝ աղջիկը, ծնվեց 1921 թվականին։ Մենք նրան անվանեցինք Աննա՝ ի պատիվ մայրիկիս։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

1924 թվականին մայրս հիվանդացավ։ Նա ուներ ստամոքսի խոց։ Մենք տարանք նրան բժշկի մոտ, և նա ասաց, որ անհրաժեշտ է վիրահատություն։ Մենք վախենում էինք, բայց չկարողացանք հրաժարվել։ Մայրս գնաց հիվանդանոց, և վիրահատությունը կատարվեց։

Մայրս մահացավ հունիսի 3-ին, վիրահատությունից հետո։ Նա թաղվեց նույն գերեզմանատանը, որտեղ թաղված էր հայրս։ Ես շատ լաց էի լինում։ Ես մնացի որբ, և ինձ վրա ընկավ մեծ պատասխանատվություն՝ հոգալ եղբայրներիս և քույրերիս մասին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1925 թվականին ես տեղափոխվեցի Երևան և սկսեցի աշխատել Կրթության ժողովրդական կոմիսարիատում։ Ես ստացա մեթոդիստի պաշտոն։ Իմ գործն էր օգնել ուսուցիչներին իրենց աշխատանքում։ Ես գնում էի դպրոցներ, դասեր էի դիտում և խորհուրդներ տալիս։

Ես ապրում էի Երևանում, Աբովյան փողոցում գտնվող մի փոքրիկ սենյակում։ Ամուսինս մնաց Ղարաքիլիսայում, քանի որ նրան չհաջողվեց տեղափոխվել։ Մենք տեսնվում էինք ամիսը մեկ անգամ։ Ես շատ կարոտում էի նրան և երեխաներին։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

1926 թվականին ես կրկին հղիացա։ Ես որոշեցի վերադառնալ Ղարաքիլիսա, որպեսզի ծննդաբերեմ ընտանիքիս մոտ։ Ես վերադարձա 1927 թվականի գարնանը։ Ամուսինս ուրախացավ, որ ես վերադարձա։ Մենք նորից միասին էինք ապրում։

Ես ծնեցի մի տղա, որին անվանեցինք Գրիգոր՝ ի պատիվ մեր ուսուցչի։ Ես որոշեցի չաշխատել և մնալ տանը՝ մեծացնելու համար երեխաներին։ Ամուսինս շարունակեց աշխատել դպրոցում։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

1930 թվականին ես կրկին հղիացա։ Այս անգամ ես ծնեցի աղջիկ, որին անվանեցինք Մարիամ՝ ի պատիվ մորս։ Ես այդ ժամանակ արդեն 30 տարեկան էի։ Ես ունեի երեք երեխա և ամուսին։ Ես շատ զբաղված էի տնային գործերով։

1931 թվականին ամուսինս հիվանդացավ թոքաբորբով։ Նա մահացավ մարտի 15-ին։ Ես մնացի այրի՝ երեք երեխաների հետ։ Ես որոշեցի չամուսնանալ և նվիրել իմ կյանքը երեխաներիս։

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Ես ապրեցի երկար կյանք։ Ես տեսա շատ փոփոխություններ։ Ես տեսա պատերազմ, հեղափոխություն, սով, աղետ։ Ես տեսա, թե ինչպես է փոխվում երկիրը։ Ես տեսա, թե ինչպես են մարդիկ սկսում ապրել նոր կյանքով։

Ես միշտ սիրել եմ իմ աշխատանքը։ Ես սիրել եմ երեխաներին։ Ես ուրախ եմ, որ իմ կյանքում եղել են դժվարություններ, քանի որ դրանք ինձ դարձրել են ուժեղ կին։ Ես հպարտ եմ իմ ընտանիքով։ Ես հպարտ եմ իմ երեխաներով։

Ես մահացա 1968 թվականի հոկտեմբերի 7-ին, Երևանում։ Ես թաղված եմ Երևանի Կոմիտասի պանթեոնում։ Իմ գերեզմանի վրա դրված է մի փոքրիկ խաչքար։ Ես ուզում եմ, որ մարդիկ հիշեն ինձ որպես ուսուցչի, որպես մոր և որպես կնոջ։ Ես ուզում եմ, որ իմ կյանքի պատմությունը օգնի ուրիշներին։

(Շար.)

ՀԱՅՐՍ ԱՌՆՈՒՄ ԻՄ ՁԵՌՔԸ

Ես ծնվել եմ 1900 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Հայրս՝ Ստեփան Վահդոյանը, ծնվել է 1870 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա ուներ մի փոքրիկ խանութ, որտեղ վաճառում էր տարբեր ապրանքներ։ Մայրս՝ Մարիամ Վահդոյանը, ծնվել է 1875 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա տնային տնտեսուհի էր։

Ես ունեի երեք քույր և մեկ եղբայր։ Ես ամենամեծն էի ընտանիքում։ Մեր տունը գտնվում էր քաղաքի կենտրոնում, մեծ բակով։ Մենք ապրում էինք համեստ, բայց ուրախ կյանքով։ Հայրս շատ էր սիրում իր գործը և միշտ ասում էր, որ ուզում է, որ իր որդին էլ իր գործը շարունակի։

Ես սկսեցի դպրոց հաճելու 1907 թվականին։ Դպրոցը գտնվում էր մեր տնից մոտ 15 րոպե հեռավորության վրա։ Ես սիրում էի դպրոց գնալ, քանի որ այնտեղ հանդիպում էի ընկերներիս։ Մեր ուսուցիչը Գրիգոր Ավետիսյանն էր։ Նա շատ բարի մարդ էր և մեզ սովորեցնում էր ոչ միայն գրել և կարդալ, այլև լավ մարդ լինել։

Դպրոցում ես սիրում էի հայոց լեզուն և պատմությունը։ Ես կարդում էի Րաֆֆու և Պեշիկթաշլյանի գրքերը։ Ուսուցիչս ասում էր, որ ես ունակ աշակերտ եմ։ Ես միշտ փորձում էի լավ սովորել, որպեսզի հպարտանան ինձանով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԿԻԶԲԸ

1914 թվականին սկսվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմը։ Մեր քաղաքում շատ զորքեր հավաքվեցին։ Մենք տեսնում էինք, թե ինչպես են զինվորները գնում ռազմաճակատ։ Շատ ընտանիքներ լաց էին լինում, երբ իրենց հարազատներին էին ճանապարհում։

Հայրս ասում էր, որ պատերազմը մեծ աղետ է ամբողջ ժողովրդի համար։ Նա ասում էր, որ պատերազմում ոչ ոք չի շահում, միայն կորուստներ են լինում։ Մայրս էլ էր վախենում, որ հայրս կզորակոչվի, քանի որ նա արդեն տարիքային էր։

1915 թվականին մեր ընտանիքի վրա մեծ վիշտ եկավ։ Հայրս հիվանդացավ տիֆով և մահացավ ապրիլի 12-ին։ Նա թաղվեց Ղարաքիլիսայի հայկական գերեզմանատանը։ Մենք շատ տխրեցինք։ Մայրս մնաց մեզ հինգ երեխաների հետ։ Նա սկսեց աշխատել տանը՝ կարելով ուրիշների համար։

ԿՅԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Պատերազմի տարիներին մեր կյանքը շատ դժվարացավ։ Ապրանքները թանկացան, և մարդիկ սկսեցին սովամահ լինել։ Մենք էլ էինք ստիպված սովալլուկ ապրել։ Ես և եղբայրս օգնում էինք մորս՝ գնում էինք ջուր և փայտ բերում։

1917 թվականին Ռուսաստանում հեղափոխություն տեղի ունեցավ։ Ցարը գահընկեց արվեց, և իշխանության եկան բոլշևիկները։ Ղարաքիլիսայում էլ սկսեցին հաստատել նոր կարգեր։ Ես չգիտեի, թե դրանք լավ են, թե վատ, բայց տեսնում էի, որ մարդիկ ուրախանում են։

1918 թվականին Ղարաքիլիսան անցավ Հայաստանի Հանրապետության կազմի մեջ։ Այդ ժամանակ ես 18 տարեկան էի։ Ես որոշեցի շարունակել ուսումս և ընդունվել ուսուցչական դպրոց։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1919 թվականին ես ավարտեցի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական դպրոցը։ Ես ստացա ուսուցչի վկայական և սկսեցի աշխատել որպես տարրական դասարանների ուսուցիչ։ Առաջին տարում ես աշխատում էի Ղարաքիլիսայի թիվ 3 դպրոցում։ Ես դասավանդում էի 2-րդ և 3-րդ դասարանների երեխաներին։

Աշխատավարձս շատ փոքր էր, բայց ես ուրախ էի, որ կարող եմ օգնել մորս։ Ես նրան տալիս էի իմ ամբողջ աշխատավարձը, և նա գնում էր անհրաժեշտ իրերը։ Մենք միասին ապրում էինք մեր փոքրիկ տանը։

1920 թվականին ես ամուսնացա։ Իմ ամուսնու անունը Արամ էր։ Նա նույնպես ուսուցիչ էր։ Մենք միասին աշխատում էինք նույն դպրոցում։ Մեր առաջին երեխան՝ աղջիկը, ծնվեց 1921 թվականին։ Մենք նրան անվանեցինք Աննա՝ ի պատիվ մայրիկիս։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

1924 թվականին մայրս հիվանդացավ։ Նա ուներ ստամոքսի խոց։ Մենք տարանք նրան բժշկի մոտ, և նա ասաց, որ անհրաժեշտ է վիրահատություն։ Մենք վախենում էինք, բայց չկարողացանք հրաժարվել։ Մայրս գնաց հիվանդանոց, և վիրահատությունը կատարվեց։

Մայրս մահացավ հունիսի 3-ին, վիրահատությունից հետո։ Նա թաղվեց նույն գերեզմանատանը, որտեղ թաղված էր հայրս։ Ես շատ լաց էի լինում։ Ես մնացի որբ, և ինձ վրա ընկավ մեծ պատասխանատվություն՝ հոգալ եղբայրներիս և քույրերիս մասին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1925 թվականին ես տեղափոխվեցի Երևան և սկսեցի աշխատել Կրթության ժողովրդական կոմիսարիատում։ Ես ստացա մեթոդիստի պաշտոն։ Իմ գործն էր օգնել ուսուցիչներին իրենց աշխատանքում։ Ես գնում էի դպրոցներ, դասեր էի դիտում և խորհուրդներ տալիս։

Ես ապրում էի Երևանում, Աբովյան փողոցում գտնվող մի փոքրիկ սենյակում։ Ամուսինս մնաց Ղարաքիլիսայում, քանի որ նրան չհաջողվեց տեղափոխվել։ Մենք տեսնվում էինք ամիսը մեկ անգամ։ Ես շատ կարոտում էի նրան և երեխաներին։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

1926 թվականին ես կրկին հղիացա։ Ես որոշեցի վերադառնալ Ղարաքիլիսա, որպեսզի ծննդաբերեմ ընտանիքիս մոտ։ Ես վերադարձա 1927 թվականի գարնանը։ Ամուսինս ուրախացավ, որ ես վերադարձա։ Մենք նորից միասին էինք ապրում։

Ես ծնեցի մի տղա, որին անվանեցինք Գրիգոր՝ ի պատիվ մեր ուսուցչի։ Ես որոշեցի չաշխատել և մնալ տանը՝ մեծացնելու համար երեխաներին։ Ամուսինս շարունակեց աշխատել դպրոցում։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

1930 թվականին ես կրկին հղիացա։ Այս անգամ ես ծնեցի աղջիկ, որին անվանեցինք Մարիամ՝ ի պատիվ մորս։ Ես այդ ժամանակ արդեն 30 տարեկան էի։ Ես ունեի երեք երեխա և ամուսին։ Ես շատ զբաղված էի տնային գործերով։

1931 թվականին ամուսինս հիվանդացավ թոքաբորբով։ Նա մահացավ մարտի 15-ին։ Ես մնացի այրի՝ երեք երեխաների հետ։ Ես որոշեցի չամուսնանալ և նվիրել իմ կյանքը երեխաներիս։

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Ես ապրեցի երկար կյանք։ Ես տեսա շատ փոփոխություններ։ Ես տեսա պատերազմ, հեղափոխություն, սով, աղետ։ Ես տեսա, թե ինչպես է փոխվում երկիրը։ Ես տեսա, թե ինչպես են մարդիկ սկսում ապրել նոր կյանքով։

Ես միշտ սիրել եմ իմ աշխատանքը։ Ես սիրել եմ երեխաներին։ Ես ուրախ եմ, որ իմ կյանքում եղել են դժվարություններ, քանի որ դրանք ինձ դարձրել են ուժեղ կին։ Ես հպարտ եմ իմ ընտանիքով։ Ես հպարտ եմ իմ երեխաներով։

Ես մահացա 1968 թվականի հոկտեմբերի 7-ին, Երևանում։ Ես թաղված եմ Երևանի Կոմիտասի պանթեոնում։ Իմ գերեզմանի վրա դրված է մի փոքրիկ խաչքար։ Ես ուզում եմ, որ մարդիկ հիշեն ինձ որպես ուսուցչի, որպես մոր և որպես կնոջ։ Ես ուզում եմ, որ իմ կյանքի պատմությունը օգնի ուրիշներին։

(Շար.)

ՀԱՅՐՍ ԱՌՆՈՒՄ ԻՄ ՁԵՌՔԸ

(«Հոկտեմբեր» ճեմարանի շրջանավարտ Լեռնակերտի մոտ գյուղերից մեկում ուսուցչություն է անում։ Նրա հոդվածը ստացվել է մեր խմբագրության անունով։)

Ես ծնվել եմ 1900 թվականին Ղարաքիլիսայում, հիմա Վանաձոր կոչվող քաղաքում։ Հայրս՝ Ստեփան Վահդոյանը, ծնվել է 1870 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա ուներ մի փոքրիկ խանութ, որտեղ վաճառում էր տարբեր ապրանքներ։ Մայրս՝ Մարիամ Վահդոյանը, ծնվել է 1875 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա տնային տնտեսուհի էր։

Ես ունեի երեք քույր և մեկ եղբայր։ Ես ամենամեծն էի ընտանիքում։ Մեր տունը գտնվում էր քաղաքի կենտրոնում, մեծ բակով։ Մենք ապրում էինք համեստ, բայց ուրախ կյանքով։ Հայրս շատ էր սիրում իր գործը և միշտ ասում էր, որ ուզում է, որ իր որդին էլ իր գործը շարունակի։

Ես սկսեցի դպրոց հաճելու 1907 թվականին։ Դպրոցը գտնվում էր մեր տնից մոտ 15 րոպե հեռավորության վրա։ Ես սիրում էի դպրոց գնալ, քանի որ այնտեղ հանդիպում էի ընկերներիս։ Մեր ուսուցիչը Գրիգոր Ավետիսյանն էր։ Նա շատ բարի մարդ էր և մեզ սովորեցնում էր ոչ միայն գրել և կարդալ, այլև լավ մարդ լինել։

Դպրոցում ես սիրում էի հայոց լեզուն և պատմությունը։ Ես կարդում էի Րաֆֆու և Պեշիկթաշլյանի գրքերը։ Ուսուցիչս ասում էր, որ ես ունակ աշակերտ եմ։ Ես միշտ փորձում էի լավ սովորել, որպեսզի հպարտանան ինձանով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԿԻԶԲԸ

1914 թվականին սկսվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմը։ Մեր քաղաքում շատ զորքեր հավաքվեցին։ Մենք տեսնում էինք, թե ինչպես են զինվորները գնում ռազմաճակատ։ Շատ ընտանիքներ լաց էին լինում, երբ իրենց հարազատներին էին ճանապարհում։

Հայրս ասում էր, որ պատերազմը մեծ աղետ է ամբողջ ժողովրդի համար։ Նա ասում էր, որ պատերազմում ոչ ոք չի շահում, միայն կորուստներ են լինում։ Մայրս էլ էր վախենում, որ հայրս կզորակոչվի, քանի որ նա արդեն տարիքային էր։

1915 թվականին մեր ընտանիքի վրա մեծ վիշտ եկավ։ Հայրս հիվանդացավ տիֆով և մահացավ ապրիլի 12-ին։ Նա թաղվեց Ղարաքիլիսայի հայկական գերեզմանատանը։ Մենք շատ տխրեցինք։ Մայրս մնաց մեզ հինգ երեխաների հետ։ Նա սկսեց աշխատել տանը՝ կարելով ուրիշների համար։

ԿՅԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Պատերազմի տարիներին մեր կյանքը շատ դժվարացավ։ Ապրանքները թանկացան, և մարդիկ սկսեցին սովամահ լինել։ Մենք էլ էինք ստիպված սովալլուկ ապրել։ Ես և եղբայրս օգնում էինք մորս՝ գնում էինք ջուր և փայտ բերում։

1917 թվականին Ռուսաստանում հեղափոխություն տեղի ունեցավ։ Ցարը գահընկեց արվեց, և իշխանության եկան բոլշևիկները։ Ղարաքիլիսայում էլ սկսեցին հաստատել նոր կարգեր։ Ես չգիտեի, թե դրանք լավ են, թե վատ, բայց տեսնում էի, որ մարդիկ ուրախանում են։

1918 թվականին Ղարաքիլիսան անցավ Հայաստանի Հանրապետության կազմի մեջ։ Այդ ժամանակ ես 18 տարեկան էի։ Ես որոշեցի շարունակել ուսումս և ընդունվել ուսուցչական դպրոց։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1919 թվականին ես ավարտեցի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական դպրոցը։ Ես ստացա ուսուցչի վկայական և սկսեցի աշխատել որպես տարրական դասարանների ուսուցիչ։ Առաջին տարում ես աշխատում էի Ղարաքիլիսայի թիվ 3 դպրոցում։ Ես դասավանդում էի 2-րդ և 3-րդ դասարանների երեխաներին։

Աշխատավարձս շատ փոքր էր, բայց ես ուրախ էի, որ կարող եմ օգնել մորս։ Ես նրան տալիս էի իմ ամբողջ աշխատավարձը, և նա գնում էր անհրաժեշտ իրերը։ Մենք միասին ապրում էինք մեր փոքրիկ տանը։

1920 թվականին ես ամուսնացա։ Իմ ամուսնու անունը Արամ էր։ Նա նույնպես ուսուցիչ էր։ Մենք միասին աշխատում էինք նույն դպրոցում։ Մեր առաջին երեխան՝ աղջիկը, ծնվեց 1921 թվականին։ Մենք նրան անվանեցինք Աննա՝ ի պատիվ մայրիկիս։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

1924 թվականին մայրս հիվանդացավ։ Նա ուներ ստամոքսի խոց։ Մենք տարանք նրան բժշկի մոտ, և նա ասաց, որ անհրաժեշտ է վիրահատություն։ Մենք վախենում էինք, բայց չկարողացանք հրաժարվել։ Մայրս գնաց հիվանդանոց, և վիրահատությունը կատարվեց։

Մայրս մահացավ հունիսի 3-ին, վիրահատությունից հետո։ Նա թաղվեց նույն գերեզմանատանը, որտեղ թաղված էր հայրս։ Ես շատ լաց էի լինում։ Ես մնացի որբ, և ինձ վրա ընկավ մեծ պատասխանատվություն՝ հոգալ եղբայրներիս և քույրերիս մասին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1925 թվականին ես տեղափոխվեցի Երևան և սկսեցի աշխատել Կրթության ժողովրդական կոմիսարիատում։ Ես ստացա մեթոդիստի պաշտոն։ Իմ գործն էր օգնել ուսուցիչներին իրենց աշխատանքում։ Ես գնում էի դպրոցներ, դասեր էի դիտում և խորհուրդներ տալիս։

Ես ապրում էի Երևանում, Աբովյան փողոցում գտնվող մի փոքրիկ սենյակում։ Ամուսինս մնաց Ղարաքիլիսայում, քանի որ նրան չհաջողվեց տեղափոխվել։ Մենք տեսնվում էինք ամիսը մեկ անգամ։ Ես շատ կարոտում էի նրան և երեխաներին։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

1926 թվականին ես կրկին հղիացա։ Ես որոշեցի վերադառնալ Ղարաքիլիսա, որպեսզի ծննդաբերեմ ընտանիքիս մոտ։ Ես վերադարձա 1927 թվականի գարնանը։ Ամուսինս ուրախացավ, որ ես վերադարձա։ Մենք նորից միասին էինք ապրում։

Ես ծնեցի մի տղա, որին անվանեցինք Գրիգոր՝ ի պատիվ մեր ուսուցչի։ Ես որոշեցի չաշխատել և մնալ տանը՝ մեծացնելու համար երեխաներին։ Ամուսինս շարունակեց աշխատել դպրոցում։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

1930 թվականին ես կրկին հղիացա։ Այս անգամ ես ծնեցի աղջիկ, որին անվանեցինք Մարիամ՝ ի պատիվ մորս։ Ես այդ ժամանակ արդեն 30 տարեկան էի։ Ես ունեի երեք երեխա և ամուսին։ Ես շատ զբաղված էի տնային գործերով։

1931 թվականին ամուսինս հիվանդացավ թոքաբորբով։ Նա մահացավ մարտի 15-ին։ Ես մնացի այրի՝ երեք երեխաների հետ։ Ես որոշեցի չամուսնանալ և նվիրել իմ կյանքը երեխաներիս։

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Ես ապրեցի երկար կյանք։ Ես տեսա շատ փոփոխություններ։ Ես տեսա պատերազմ, հեղափոխություն, սով, աղետ։ Ես տեսա, թե ինչպես է փոխվում երկիրը։ Ես տեսա, թե ինչպես են մարդիկ սկսում ապրել նոր կյանքով։

Ես միշտ սիրել եմ իմ աշխատանքը։ Ես սիրել եմ երեխաներին։ Ես ուրախ եմ, որ իմ կյանքում եղել են դժվարություններ, քանի որ դրանք ինձ դարձրել են ուժեղ կին։ Ես հպարտ եմ իմ ընտանիքով։ Ես հպարտ եմ իմ երեխաներով։

Ես մահացա 1968 թվականի հոկտեմբերի 7-ին, Երևանում։ Ես թաղված եմ Երևանի Կոմիտասի պանթեոնում։ Իմ գերեզմանի վրա դրված է մի փոքրիկ խաչքար։ Ես ուզում եմ, որ մարդիկ հիշեն ինձ որպես ուսուցչի, որպես մոր և որպես կնոջ։ Ես ուզում եմ, որ իմ կյանքի պատմությունը օգնի ուրիշներին։

(Շար.)

ՀԱՅՐՍ ԱՌՆՈՒՄ ԻՄ ՁԵՌՔԸ

(«Հոկտեմբեր» ճեմարանի շրջանավարտ Լեռնակերտի մոտ գյուղերից մեկում ուսուցչություն է անում։ Նրա հոդվածը ստացվել է մեր խմբագրության անունով։)

Ես ծնվել եմ 1900 թվականին Ղարաքիլիսայում, հիմա Վանաձոր կոչվող քաղաքում։ Հայրս՝ Ստեփան Վահդոյանը, ծնվել է 1870 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա ուներ մի փոքրիկ խանութ, որտեղ վաճառում էր տարբեր ապրանքներ։ Մայրս՝ Մարիամ Վահդոյանը, ծնվել է 1875 թվականին Ղարաքիլիսայում։ Նա տնային տնտեսուհի էր։

Ես ունեի երեք քույր և մեկ եղբայր։ Ես ամենամեծն էի ընտանիքում։ Մեր տունը գտնվում էր քաղաքի կենտրոնում, մեծ բակով։ Մենք ապրում էինք համեստ, բայց ուրախ կյանքով։ Հայրս շատ էր սիրում իր գործը և միշտ ասում էր, որ ուզում է, որ իր որդին էլ իր գործը շարունակի։

Ես սկսեցի դպրոց հաճելու 1907 թվականին։ Դպրոցը գտնվում էր մեր տնից մոտ 15 րոպե հեռավորության վրա։ Ես սիրում էի դպրոց գնալ, քանի որ այնտեղ հանդիպում էի ընկերներիս։ Մեր ուսուցիչը Գրիգոր Ավետիսյանն էր։ Նա շատ բարի մարդ էր և մեզ սովորեցնում էր ոչ միայն գրել և կարդալ, այլև լավ մարդ լինել։

Դպրոցում ես սիրում էի հայոց լեզուն և պատմությունը։ Ես կարդում էի Րաֆֆու և Պեշիկթաշլյանի գրքերը։ Ուսուցիչս ասում էր, որ ես ունակ աշակերտ եմ։ Ես միշտ փորձում էի լավ սովորել, որպեսզի հպարտանան ինձանով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՍԿԻԶԲԸ

1914 թվականին սկսվեց Առաջին համաշխարհային պատերազմը։ Մեր քաղաքում շատ զորքեր հավաքվեցին։ Մենք տեսնում էինք, թե ինչպես են զինվորները գնում ռազմաճակատ։ Շատ ընտանիքներ լաց էին լինում, երբ իրենց հարազատներին էին ճանապարհում։

Հայրս ասում էր, որ պատերազմը մեծ աղետ է ամբողջ ժողովրդի համար։ Նա ասում էր, որ պատերազմում ոչ ոք չի շահում, միայն կորուստներ են լինում։ Մայրս էլ էր վախենում, որ հայրս կզորակոչվի, քանի որ նա արդեն տարիքային էր։

1915 թվականին մեր ընտանիքի վրա մեծ վիշտ եկավ։ Հայրս հիվանդացավ տիֆով և մահացավ ապրիլի 12-ին։ Նա թաղվեց Ղարաքիլիսայի հայկական գերեզմանատանը։ Մենք շատ տխրեցինք։ Մայրս մնաց մեզ հինգ երեխաների հետ։ Նա սկսեց աշխատել տանը՝ կարելով ուրիշների համար։

ԿՅԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Պատերազմի տարիներին մեր կյանքը շատ դժվարացավ։ Ապրանքները թանկացան, և մարդիկ սկսեցին սովամահ լինել։ Մենք էլ էինք ստիպված սովալլուկ ապրել։ Ես և եղբայրս օգնում էինք մորս՝ գնում էինք ջուր և փայտ բերում։

1917 թվականին Ռուսաստանում հեղափոխություն տեղի ունեցավ։ Ցարը գահընկեց արվեց, և իշխանության եկան բոլշևիկները։ Ղարաքիլիսայում էլ սկսեցին հաստատել նոր կարգեր։ Ես չգիտեի, թե դրանք լավ են, թե վատ, բայց տեսնում էի, որ մարդիկ ուրախանում են։

1918 թվականին Ղարաքիլիսան անցավ Հայաստանի Հանրապետության կազմի մեջ։ Այդ ժամանակ ես 18 տարեկան էի։ Ես որոշեցի շարունակել ուսումս և ընդունվել ուսուցչական դպրոց։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1919 թվականին ես ավարտեցի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական դպրոցը։ Ես ստացա ուսուցչի վկայական և սկսեցի աշխատել որպես տարրական դասարանների ուսուցիչ։ Առաջին տարում ես աշխատում էի Ղարաքիլիսայի թիվ 3 դպրոցում։ Ես դասավանդում էի 2-րդ և 3-րդ դասարանների երեխաներին։

Աշխատավարձս շատ փոքր էր, բայց ես ուրախ էի, որ կարող եմ օգնել մորս։ Ես նրան տալիս էի իմ ամբողջ աշխատավարձը, և նա գնում էր անհրաժեշտ իրերը։ Մենք միասին ապրում էինք մեր փոքրիկ տանը։

1920 թվականին ես ամուսնացա։ Իմ ամուսնու անունը Արամ էր։ Նա նույնպես ուսուցիչ էր։ Մենք միասին աշխատում էինք նույն դպրոցում։ Մեր առաջին երեխան՝ աղջիկը, ծնվեց 1921 թվականին։ Մենք նրան անվանեցինք Աննա՝ ի պատիվ մայրիկիս։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

1924 թվականին մայրս հիվանդացավ։ Նա ուներ ստամոքսի խոց։ Մենք տարանք նրան բժշկի մոտ, և նա ասաց, որ անհրաժեշտ է վիրահատություն։ Մենք վախենում էինք, բայց չկարողացանք հրաժարվել։ Մայրս գնաց հիվանդանոց, և վիրահատությունը կատարվեց։

Մայրս մահացավ հունիսի 3-ին, վիրահատությունից հետո։ Նա թաղվեց նույն գերեզմանատանը, որտեղ թաղված էր հայրս։ Ես շատ լաց էի լինում։ Ես մնացի որբ, և ինձ վրա ընկավ մեծ պատասխանատվություն՝ հոգալ եղբայրներիս և քույրերիս մասին։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1925 թվականին ես տեղափոխվեցի Երևան և սկսեցի աշխատել Կրթության ժողովրդական կոմիսարիատում։ Ես ստացա մեթոդիստի պաշտոն։ Իմ գործն էր օգնել ուսուցիչներին իրենց աշխատանքում։ Ես գնում էի դպրոցներ, դասեր էի դիտում և խորհուրդներ տալիս։

Ես ապրում էի Երևանում, Աբովյան փողոցում գտնվող մի փոքրիկ սենյակում։ Ամուսինս մնաց Ղարաքիլիսայում, քանի որ նրան չհաջողվեց տեղափոխվել։ Մենք տեսնվում էինք ամիսը մեկ անգամ։ Ես շատ կարոտում էի նրան և երեխաներին։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

1926 թվականին ես կրկին հղիացա։ Ես որոշեցի վերադառնալ Ղարաքիլիսա, որպեսզի ծննդաբերեմ ընտանիքիս մոտ։ Ես վերադարձա 1927 թվականի գարնանը։ Ամուսինս ուրախացավ, որ ես վերադարձա։ Մենք նորից միասին էինք ապրում։

Ես ծնեցի մի տղա, որին անվանեցինք Գրիգոր՝ ի պատիվ մեր ուսուցչի։ Ես որոշեցի չաշխատել և մնալ տանը՝ մեծացնելու համար երեխաներին։ Ամուսինս շարունակեց աշխատել դպրոցում։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

1930 թվականին ես կրկին հղիացա։ Այս անգամ ես ծնեցի ա

տուֆիւն կը տիրէ, եւ ամէն մարդ իր գործով կը զբաղի։ Կարգ մը ֆիւրտեր թէեւ Հապապ գաւառակը մտած են, բայց քիչ վերջ ստիպուեր են Սուրիա փախչիլ։

Այս ըմբոստութեան դեկավարն է Հաճօն, որ ժամանակին Մարտին գտնուած է։ Սպայակոյտի նախագահն ալ Հաճոյի նմանող մէկն է։

Հաճօն յարձակումի համար Հապապ գաւառակը ընտրած է, որովհետեւ հոն զինուորական ուժ չկար։

ԷՆԿԻՒՐԻ, 20 (Ա.).— Փոփոխութիւն չկայ արեւելեան ճակատին վրայ։ Ջիւնը աւելցած ըլլալով Արարատի վրայ, ըմբոստները սկսած են քիչ մը վար իջնել։

Հարաւային սահմանին վրայ յարձակող հրոսակները կը հետապնդուին։ Ուրֆայի կողմի սահմանը ապահովութեան տակ առնուած է։ Ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ Պիթլիս գացած է, վան մեկնելու համար։

Ըմբոստութիւն Պարսկաստանի մէջ

ԹԷՀՐԱՆ, (Ա. Գ.).— Իրանի Համիտի ազիրէթը, հնազանդած չըլլալով զինաթափման համար ազիրէթներու տրուած հրամանին, բուռն ընդհարումներ ունեցաւ պետական զօրքին հետ։ Քանի մը հարիւր հոգի սպաննուած են։ Ազիրէթին ցոյց տուած ընդդիմութիւնը շուտով պիտի խորտակուի։

*** ԱԹԷՆՔ, (Փ.).— Հռոմէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, Պարսկաստանի մէջ ապստամբութիւն ծագած է։ Ըմբոստներուն եւ զինուորներուն միջեւ բախումներ եղած են եւ բազմաթիւ սպաննեալներ եւ վիրաւորներ կան։ Ուրիշ գրոյցներու համաձայն, քրտական շարժումը Պարսկաստանի մէջ ալ ծագած եւ տարածուած է։

Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը

Երէկ հաղորդեցինք Թուրք արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտիի յայտարարութեանց մէկ մասը, Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Թուրք գործավարը, որ կը պատրաստուի սեպտեմբերին մեկնիլ Մոսկուա, յայտնեց բոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութեան թէ Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ փոխուած ոչինչ կայ։

«Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը, ըսաւ, մեր դաշնագրերուն մէջ կը կայանայ։ Այդ է որ կը բնորոշէ մեր արտաքին քաղաքականութեան եւ զանազան երկիրներու հետ, մեր յարաբերութեանց գլխաւոր գիծերը»։

Անդրադառնալով Թուրքեւպարսիկ յարաբերութեանց, գործավարը միայն բարեկամութիւն կը նշմարէ, թէեւ «քիւրտ ըմբոստներուն դէմ, գործակցաբար կռուելու մասին կատարուած բանակցութիւնները ելք չեն ունեցած»։ Գալով սահմանային սրբագրութեան վերաբերեալ բանակցութիւններուն, կը կատարուին անկախ միւս բանակցութիւններէն»։

Թէվֆիք Րիւշտի կը յայտնէ նաեւ թէ Թուրքիա հրաւիրուած չըլլալով մասնակցելու Պրիանի յղացած Եւրոպայիմիացեալ Նահանգներու ծրագրին, ուղղակի չի հետաքրքրուիր անով։

Մահափորձ Սլսթը փաշայի դէմ

ԳԱՀԻՐԷ, 25 օգոստ.— Եգիպտոսի վարչապետ Սրտքը փաշա սպանութեան փորձէ մը ազատեցաւ, այն պահուն երբ շոգեկառքով Ալեքսանդրիայէն կը մեկնէր Գահիրէ։ Կասկածի վրայ, շոգեկառքին մէջ ձերբակալուեցաւ մէկը, որուն վրայ, զգեստներուն տակ ծածկուած գտնուեցաւ փոքր կացին մը։

Ձերբակալեալը 28 տարու երիտասարդ մըն է, Խարթումի անգլիական վարժարանի նախկին աշակերտ։

Հայու մը մահացու արկածը

Երէկ, Վիրօֆլէյ բնակող հայրենակից մը, Պ. Մելքոն Էսկիճեան, իր կնոջ հետ իսոիէն կառախումբ կը նստէր Շավիլ երթալու համար, երբ յանկարծ նշմարեց թէ իր կինը կայարանը մոռցած էր դրամապանակը, որուն մէջ կարեւոր գումար մը կար։ Ելեկտրաշարժը արդէն մեկնելու վրայ է, երբ Էսկիճեան դուրս նետուեցաւ դրամապանակը փնտռելու. սակայն գլխու վրայ ինկաւ ու ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ։ Անյոյս վիճակի մէջ փոխադրուեցաւ հիւանդանոց։

Գործադուլը կը շարունակուի

Լիլի եւ շրջաններու գործադուլին վերջ տալու նպատակով գործաւորական եւ գործատիրական ներկայացուցիչներու միջեւ տեղի ունեցող բանակցութիւնները նպաստաւոր ելքի մը չյանգեցան։ Առջի օր բանուորական սէնտիքաներու ներկայացուցիչները խորհրդակցութիւն մը ունեցան քննելու համար գործատէրերու առաջարկները, զորս կարելի է համաոտել հետեւեալ կերպով.

1) Հաւատարմութեան պարգեւը կը վերածուի յարատեւութեան պարգեւի։

2) Այս պարգեւը ամէն տարի կը վճարուի գործաւորին, առանց այս վերջինին կողմէ դիմումի։

3) Պատճառաբանեալ բացակայութիւնները ընդունելի կը նկատուին։

4) Ներկայ գործադուլներուն համար, բանուորներուն դէմ պատժական քնոյթ կրող որեւէ արարք չպիտի կատարուի։ Յարատեւութեան պարգեւը պիտի հաշուուի, առանց նկատի առնելու գործադուլին հետեւանքով արձանագրուած բացակայութիւնները։

5) Գործատէրերը չեն մերժեր վերաքննել վարձքերու յաւելման առաջարկը, պայմանաւ որ յաւելման պահանջը հիմնաւոր ըլլայ։

Բանուորական պատգամաւորները համաձայնութիւն գոյացուցին տեղեկագրի այն կէտերուն վրայ, զորս պէտք է ներկայացնեն իրենց կազմակերպութիւններուն։

Միւս կողմէ, ամէն հաւանականութեան հանդէպ, Թուրքուանի քաղաքապետը բացառիկ նիստի հրաւիրեց Թաղապետական Խորհուրդը, նպաստի նոր վարկեր բանալու համար բանթողներուն։

*** Երէկ, Ռուպէ-Թուրքուանի բանուորական սէնտիքան ևրու ընդհ. ժողովները քննելով գործատէրերու առաջարկները, որոշեցին մերժել զանոնք եւ շարունակել գործադուլը։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Դեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՒՆ, որուն 15 ամեակն է այս տարի,

եւ որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ծրանապայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ — Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան

ՄԱՄԼՈՑ ՏԱԿ Է

"ԼԻՈՆԱՀԱՑ ՈՒՂԵՑՈՑՑ,,Ը

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ ՏՊ. "ԵՓՐԱՏ,, Ի

ԼԻՈՆ

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի ժամնաճիւղին կողմէ

31 Օգոստոս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն Քլուի անտառին մէջ։

Նուագ, երգ, արտասանութիւն, կովկասեան պար, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Ֆութպոլի մրցում Իթալիի եւ Սարսելի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿ

«ՆՈՒԱԳՈՂ ՎՇՏԻՑ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀԱՅՈՑ»

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ, ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Հայր Սիմոն Երեմեան _ Ատրուշանի Յառաջաբանով)

Բազմաթիւ լուսատիպ պատկերներով եւ գունաւոր շապիկով։ Ընտիպ էջեր, յուշեր, նամակներ, դէմքեր եւ դէպքեր եւայլն։ Մեծածաւալ հատոր, էջ՝ 858։

Ատրպատականի Հայոց Թեմական տպարան, Թաւրիզ։ Գինն է՝ Պարսկաստան՝ 20 ղրան, Ֆրասան՝ 50 ֆրանք, Ագիան եւ գաղութները՝ 9 շիլին, Ամերիկա՝ 2 տոլար 50 սէնթ։ Ձամբու ծախքը ստացողին հաշուոյն։ Ստանալու համար դիմել՝ Haik Adjémian, Tauris, (Perse).

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիալի մէջ։ Նիւթ՝ Թուրքերը եւ մենք։ Մէկ ժամ սինէմա։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կրպ. Մոմճեբեան (Լա Սիօթա) իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ծանօթներու եւ բարեկամներու որոնք անձամբ եւ նամակով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին իր հոգեհատորին

ՎԱՐԴԱՆ ՄՈՄՃԵՐԵԱՆ

(Մէկուկէս տարեկան)

վաղամեռիկ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Օգոստ. 15ին։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Մարսէյլի Ս. Փիէր գերեզմանատունը Օգոստ. 17ին։

ՆԱՄԱԿ ունի Արշամ Պողոսովիչ Փափազեան իր քրոջմէն Սօֆիա Թուժանեանէ (Պաթում) Ստանալու համար դիմել Mr. Palnikoffի, 121 Rue de Flandre Paris (19).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տ. Տօնապետեան Մօրենիկցի (Խարբերդ), կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը Մօրենիկցի, Յարութիւն Խաչատուրեան։ Մօտաւորապէս մէկ տարի է կը գտնուէր Պուքրէշ (Ռումանիա)։ կը խնդրուի տեղեկութիւն ունեցողներէն իմացնել հետեւեալ հասցէին, Տօնապետեան, 5 Rue Balthazar Baro, Valence (Drôme)։

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ Ուլաշ գիւղացի Գրիգոր Եզեկիէլեան, հօր անուն Մկրտիչ, մօր անուն Հռիփսիմէ։ 1928ին կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան) Նիր Իսթի որբանոցը։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Թորոս Եզեկիէլեանի, 36 Rue Chapelier. Marseille.

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէ արտատպել։

— Կը փնտռեմ Կէյվէ Օրթա գիւղացի Ջազարիկ ճէնտիքեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նոյեմզար, քոյրերը Սիրվարդ, Մարիանիկ։ Ընդհանուր պատերազմին աքսորուած է իր մօրաքրոջ հետ, Լուր տուողին մէկ տարեկան ցառաջ նուէր։ Իմացնել՝ Epicerie Nersessian Antoine, Ave. Jean Jaurès. Décines. Isère.

Հ. Ց. Դ. Ս. Շամոնի Գրադարանը, 15 Rue Jeanne d'Arc, բաց է ամէն հինգշաբթի 7—8 իսկ կիրակի օրեր 11—12։

ԵՐԵԿՈՅԹ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Լիոնի Պատ. Միութեան գրական երեկոյթը, վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Գրադարանը։ Կը խընդրուի ճիշդ ժամուն ներկայ գտնուիլ։

ԲՈՅՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Լիոնի Հիւսէյնիկի վերաշ. Միութեան կեդր. վարչութեան կողմէ, այս շաբաթ երեկոյ երրորդ Թաղապետարանի սրահին մէջ, կը ներկայացուի «Պատուոյ գողը կամ պախար քէօրը» գաւեշտ։ Նաեւ բանախօսութիւն, երգ եւ արտասանութիւններ։

ՅՐՕՆԹՅԻ ՄՈՒՐԱՑ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց

Նորագոյն պատմութենէն

Հրատ. «Ցարօն-Սասուն մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Հալեպ։

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։ Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գինն՝ 12 ֆրանք փոստի ծախք 1 ֆրանք

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ,,

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՏԷՐԵՐՈՒ

Յառաջիկայ Նոր Տարիին Լոյս պիտի ընծայենք հասցեագիրքը «Ամէնուն Հասցէն» անունով, հայկական մանրանկար «Պոթէնի» պիտի տանք Ցրանսա բնակող Հայերու հասցէները, ինչպէս նաեւ՝ րուն համար օգտակար օտար հասցէները։ Կը խնդրուի ուրեմն, որ սաբնակ ամէն հայ մեզի հաղորդէ, նամակով մը, իր անունը, մանգործը կամ արհեստը եւ ամբողջական հասցէն (փողոցին թիւը եւ քաղաքը եւ նահանգը, ինչպէս նաեւ հեռաձայնի թիւը եթէ ունը րը գրուած որոշ ու յստակ։ Այս անուններն ու հասցէները պիտի բակուին առանց ոեւէ փոխարինութեան, ձրիօրէն։

Սակէ վատ, այս գիրքին մէջ ծանուցում տալ փափաքող գործ Հայերէն կը խնդրուի անյապաղ մեզի դիմել, ուղեւրով մեր ծանսակագինը։ Պէտք է հասցէներն ու ծանուցումները մեզի հասնին Սեպտեմբերի վերջը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— Librairie «Arpi», L. M. 5 Rue Champlain, Paris (20)։

Ուշադրութիւն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԴ պահպանէ լաւ ուտելով, անարատ սնառնելու, ճաշելու վայելքն ստանալու եւ չխաթաիմար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտք ճախել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier PARIS (9)

Որ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի սպկութեամբ գոհ կը ձգէ բոլոր այցելողները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ զուտ կարմ Թարմ ոչխարի միս իր արեւելեան հաժեղ կերակուրնե

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան նուագ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 3

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV

ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nor

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ ամէն առաւօտ 8էն վեցերկան հիւանդութիւններ։ գետը կ'ընդունի Դշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրե 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակ անդամ Société des Comptables de (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudain

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տուարաբակալութիւն փոքր ամսա ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le r գործողութիւններ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ Լ

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesComm տուքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire seur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ նեներ։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէն Զոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւ

ԱՄԵՆԱՎԱՀ ՄԱՔՈՒՐ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու հա կ'ընդունինք ապսպրանքներ դաւառներէն և արտասա

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուաւ։ Ընդհատ ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

Վարձու է սենեակ մը (առանց կարասիի) Սարսէլի հայաբնակ թաղին մէջ։ Ջուր եւ ելեկտրականութիւն։ Վարձք 150 ֆր. ելեկտր. միասին։ Դիմել՝ Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

MOND

Միջազգային մեծ թերթ՝ գրական, գեղ կան, գիտական եւ տեղեկութեանց

Կը հրատարակուի բաթ։ Գին 1.50 ֆրան կան բաժնեգին 50 ֆ սեաւ՝ 25 ֆրանք (հատար)։

Հասցէ.— Administ Monde», 50 Rue Marcel, Paris (2e).

EMPIRE Սիկիթ-Շոփ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
28 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1350 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԷՋՈՔԵԵՐՈՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Մարսէյլի Հայոց Ազգային Գաւառական ժողովի ընտրութիւնները տեղի ունեցան Օգոստոս 24ի կիրակին: Ընտրութիւնները, համաձայն հասած տեղեկութիւններուն, տեղի ունեցան խաղաղ պայմաններու մէջ, հնարաւորութիւն ընձեռելով հակառակորդ կողմերուն ցուցահանելու իրենց իրական ուժը:

Ընտրութիւններու արդիւնքը ցոյց կուտայ որ Դաշնակցութիւնն ու չէզոքները բացարձակ յաղթանակ մը տարած են ընդդէմ Ռամկավար-Ընչակ-Հօկ պլօքին, որ հակառակ Դաշնակցութեան համերաշխութեան եւ համագործակցութեան կոչին՝ առանձին ցանկով մը հրապարակ եկան եւ ընտրական պայքար մղեցին:

Ընտրութիւններուն մասնակցած են 832 քուէարկող (արձանագրուած էին 1038 հոգի): Ուրեմն բացակայողները փոքր տոկոս մը կը կազմեն, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ հանրային լայն խաւեր իրենց մասնակցութիւնը բերած են ազգային կեանքի կազմակերպութեան գործին: Դաշնակցութեան եւ չէզոքներու ցանկի առաւելագոյն քուէն եղած է 795, իսկ նուազագոյն, 484: Միջին քուէները որ տրուած են մասնաւորաբար Դաշնակցական թեկնածուներուն կը հասնի 550ի: Այսպիսով, եթէ ուզենք այս քուէարկութեան հաստատուն թիւը որոշել, թիւ մը որ կողմերու իրական արժէքը ցոյց պիտի տայ պէտք է ընդունինք միջին թիւը, Դաշնակցականներու 550 քուէն: Հակառակորդները շահած են առաւելագոյն (միայն մէկ թեկնածուի անուան շուրջ) 362 քուէ, իսկ նուազագոյնը 235 քուէ: Հակառակորդներու միջին քուէն պէտք է ընդունիլ 250:

Այս դասաւորութեամբ, քուէներն եկան իրարաքանչիւրին տուին այն կշիռը, որ անոնք ունէին իրականութեան մէջ: Հակադաշնակցական բոլոր խմբակները միացած, իրենց եռեակն տարին անշուշտ որոշ հաւախոհներ ալ, ու շահեցան 250 քուէ: Դաշնակցութիւնն իրեն հաւախոհ չէզոքներուն հետ շահեցաւ 550 հաստատուն քուէ: Առաւել ստացուած քուէները կը հաշուենք անհատական ազդեցութեան եւ ընտրութիւններու մէջ յաճախ տեղի ունեցող պատահմունքի արդիւնք:

Թիւերու այս չոր արդիւնքը շատ խրատական է բոլոր անոնց համար, որոնք իրենց ուժին չափը չեն գիտեր, եւ սակայն հրապարակը կ'աղմկեն՝ տիրապետութեան տենչանքով: Ընտրական պարագաներէն դուրս, եթէ Դաշնակցութիւնը համերաշխութեան եւ համագործակցութեան փորձ մը կատարէր, ապահովաբար այսօրուան պարտուածները, առանց իրական ուժերը նկատի առնելու, պիտի պահանջէին երեսփոխանական ժողովի մէջ պատգամաւորներու կէսէն աւելի տեղ ապահովել իրենց: Համերաշխութեան եւ չափաւորութեան որ եւ է կոչ պիտի մնար անլսելի, ինչպէս անցեալի բազմաթիւ փորձերն այդ ուղղութեամբ ձախողեցան:

Այս բոլորէն յետոյ, սակայն ապահովութիւն մը չունինք թէ հակառակորդները պիտի լսեն եւ պարկեշտօրէն յծուին ազգային գործերուն, կամ առնուազն՝ խոչընդոտ չհանդիսանան նորակազմ ազգային մարմնին՝ արդիւնաւոր գործունէութեան մը ձեռնարկելու համար:

Հանրային կեանքի պղտորումը համատարած հիւանդութիւն մը դարձած է, ու անիշխանութիւնը թեւատարած կը սաւառնի ամէն տեղ: Կազմակերպելու, վերակազմելու, ուժերը կեդրոնացնելու, եւ ազգային մեր ցրուած կեանքն ամուր կամքով մը իրարու շղթայելու մեր ջանքերը կիսովին միայն կ'արդիւնաւորուին՝ շնորհիւ այս աւերիչ ոգիին, որ մեր հակառակորդներու անբուժելի թերութիւնը մնալու սահմանուած է:

Այդ պղտոր հոգեբանութեան ամէնէն ցայտուն ապացոյցը տուին մեր հակառակորդները Մարսէյլի ընտրութիւններէն առաջ: Երբ Դաշնակցութիւնը յանուն համերաշխութեան, համաձայնուեցաւ տարի մը առաջ ընտրութիւնները կատարել, եւ երբ համակարծիք գտնուեցաւ չէզոք տարրերուն եւ թեւաղրեց համագործակցութեամբ եւ համերաշխութեամբ հաւասարական ուժերով վերակազմել Մարսէյլի ազգային կեանքը, մեր հակառակորդներն ամէն միջոցի դիմեցին գաղութը պառակտելու եւ հակամարտութիւնները սրելու, թողլով այն տպաւորութիւնը թէ էապէս անոնց ցանկութիւնը ընտրութիւն մը կատարելը չէ, այլ խառնակել, եւ որքան շատ, այնքան լաւ, ըստ իրենց:

Մենք բաւականացանք միայն մէկ խմբագրական գրելով, ուր համերաշխութեան կոչ մը կ'ուղղէինք բոլորին եւ կը ստիպէինք մեր ընկերները ծայրայեղ գիջումներու երթալ, համագործակցութեան սիրոյն: Մինչեւ ընտրութիւնները, չհրատարակեցինք դառնագին թղթակցութիւններ եւ կարծիքներ մեր հակառակորդներու հասցէին, որպէս զի համերաշխութեան ձեռնարկները չվիժին: Սակայն ռամկավար թերթը շաբաթներ առաջ կասկածամտութեամբ հրապարակ եկաւ եւ իրականութեան հակառակ վերագրումներ ըրաւ, որոնք խռովութեան ու պառակտումներու միայն կը նպաստէին:

Ժողովուրդը իր բացարձակ մեծամասնութեամբ եկաւ ու պատասխանը տուաւ բոլոր անոնց, որոնք գոհունակութեամբ ամէն օր առելութիւն կը սերմանեն գաղութէ գաղութ:

Ժողովուրդի վստահութիւնը ստացած, Դաշնակցութիւնն ու չէզոքները ձեռք ձեռքի պիտի տան ազգային կեանքը կանոնաւոր վիճակի մը բերելու: Ու յաղթանակէն յետոյ, դարձեալ պիտի շարունակեն համերաշխութեան ճամբայէն քալել, հնարաւորութիւն տալով բոլորին՝ ազգային գործերու շուրջ հաւախմբուելու:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՓՐՈՎՈՔԱՍԻՈՆ

«Յուսաբեր» այս վերնագրով խմբագրականի մը մէջ կը գրէ (օգոստոս 15).

— «Ընթերցողը կը յիշէ անշուշտ այն Թոյնը, որ մահիէն (*մա՛հ թէ անձնասպանութիւն...*) առաջ թափեց Հայաստանի գործավարներէն Ա. Մուաւեան եւ ապա իր շունչը աւանդեց Թիֆլիսի զգացումները վաճառքի հանած այս համայնավարը «Խ. Հայաստան»ի էջերէն կը յայտարարէր թէ Դաշնակցութիւնը որոշած է Սուրիոյ կուրծքին, հակառակ արաբ ժողովուրդի բուռն ընդդիմութեան, Հայկական օճախ ստեղծել:

Այս փրովոքասիոնը տարբեր երանգաւորումներով համայնավար օրկաններէն անցաւ ռամկավար Թերթերուն՝ Թրքականներուն, եւ ի վերջոյ հասաւ արաբ մամուլին: Ընթերցողը կը յիշէ անշուշտ, թէ այս առիթով ինչ բուռն ու կրքոտ պայքար բացին արաբ Թերթերը հայ ժողովուրդին դէմ, անհրաժեշտ եղաւ մեր կողմէ ահագին ճիգ ու եռանդ սպառել յարուած կրքերը մեղմելու ու գէթ չափով մը մեր ժողովուրդին հասցէին տարածուած կասկածները փարատելու համար:

Բայց ահա, այդ առաջին փրովոքասիոնին ծայրը տակաւին չմարած, նոր փրովոքասիոն մը, ոչ պակաս Թունաւոր:

Մեր տրամադրութեան տակ է «Խորհրդային Հայաստան»ի 1930 յուլիս 11ի Թիւը, ուր, վարի յարկաբաժնին մէջ, մէկ մեծատունոց յօդուած մը կայ սուրիահայութեան դէմ: Այդ սաւանը կը կրէ հետեւեալ խորագիրը,— *«Դաշնակցական աւանտիւրանեբի նոր օղակները»:*

Համայնավար օրկանի այս գարշելի հակահայ ժուռնալի ոգիին, հոն տեղ գտած մտքերուն եւ անոր հետապնդած նպատակներուն ընթերցողը ծանօթացնելու համար, կ'ուզենք հոնկէ քանի մը յատկորոշ քաղուածքներ ընել:

«Դաշնակցութեան համար լայն հող է ստեղծուած այն կենտրոններուն, որտեղ գոյութիւն ունեն հայ գաղթականներ եւ գործում է Դաշնակցութիւնը: Ահա Թէ որտեղից են սկսում ոչ միայն Սուրիայ «Հայկական Օջախ», այլ եւ իրաքի հայերին մուսուլի շրջանում կենտրոնացնելու քայլերը:

«Սուրիայի «Հայկական Օջախը» իմպերիալիզմի ամենաբարբարոս գէնքերից մէկն է»,

Այժմ կը կարծենք Թէ՝ այլեւս գաղտնիք չէ, ուրկէ՛ բուսան այն 25 հայ համայնավարները, որոնք ելան Սուրիոյ մէջ ձերբակալուած 30 համայնավարներու մէջէն: Ինչպէս կը տեսնէք, ասոնք «միացեալ Ֆրոնտ»ի բարի-ծագիկներէն են, — 30էն 25ը հայ մէկ-երկուքը՝ Թուրք, իսկ միւսները՝ արաբ կամ օտարազգի:

Այս Թունաւոր փրովոքասիոնները կոմկուսի վարիչները կը ցանեն խորհրդային ժամուլի էջերէն, իսկ «միացեալ Ֆրոնտ»ի ձագուկները (25ը 30էն) կ'առնեն ու կը տարածեն արաբ ժողովուրդին մէջ՝ զայն հայութեան դէմ զինելով:

Ու ոչ միայն կը գրեն, այլ եւ կը գործեն, այս Թունաւոր փրովոքասիոններու տեղատուրումին վրայ ո՛չ միայն մեղան, այլ եւ ոսկի կը սպառեն:

Հոս է ահա այս հակահայ դաւերու բովանդակ ահաւորութիւնը.»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Տէօրթ Եօլի, Էրզինի եւ Ճիհանի մէջ չէթեներ

ՕՍՄԱՆԻԷ.— Գօզանի լեռներուն մէջ բնակող Շապան Զաւզի աշիրէթը, կարս քաղաքին վրայ յարձակելով երկարատեւ ընդհարում մը ունեցած է եւ ժողովուրդը ապստամբութեան հրաւիրած: Տէօրթ-Եօլի, Էրզինի եւ Ճիհանի կողմերը 20—30 հոգիներէ բաղկացած չէթէ խումբեր յարձակումներ կը գործեն պահականոցներու վրայ եւ անհանգստութիւն կը պատճառեն կառավարութեան:

Պուլանըխի ըմբոստները

Արեւելեան նահանգներու ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ, Պիթլիսի մէջ հետեւեալը յայտարարած է Արարատի շարժման մասին:

— Արարատի Արեւելեան Պարսկաստանի սահմանէն ներս գտնուելուն պատճառով, ըմբոստները Պարսկաստանի հետ շրջփուլմներ կ'ունենան: Կրնայ ըլլալ որ պաշարումը ճեղքելու ձեռնարկեն, Թուրք բանակէն ազատելու համար:

«Մուշի կուսակալութեան Պուլանըքի մէջ գտնուած ըմբոստները զսպելու համար, զօրաբանակի հրամանատարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է: Հաւանական է որ մօտերս անոնք ալ զսպուին:

«Վանի եւ Էջքեաարի մէջ եղածին նման, հարաւէն և Սուրիայէն պատրաստուած ըմբոստները Սուրուչի եւ Նուսէյպինի կողմերը յարձակում գործելով, փայամլը գիւղախումբին կեդրոնը մտան եւ Սուրազի հիւսիսային արեւելեան կողմը յառաջխաղացութիւն մը ըրին: Այս ձեռնարկը, որ բազմաթիւ կենդանիներ գողնալու նպատակով եղած էր, չէ յաջողած եւ ըմբոստներ ժողովուրդին ու ոստիկան զօրքերուն ընդդիմութեամբ ետ փախած են»:

Պէտրխանիներ Իրաք անցան

Ատանայէն կը հաղորդեն թէ Պէտրխանիներէն Ճէլատէթ եւ Փեամրան Սուրիայէն հեռացած են: Հաւանական է որ Միջազգետք անցած ըլլան: Ճէմիլ փաշազատէնեվէն էքրէմ Սուրիոյ սահմանէն դուրս հանուած է: Սուրիա գտնուած ընդդիմադիրները շատ ընկճուած վիճակի մէջ են:

Համօ աղա Դամասկոսի մէջ

Ծանօթ քիւրտ ցեղապետ Համօ աղա, որ իր 600 ձիաւորներով Թրքական սահմանէն ներս մտած եւ յաղթացած էր մինչեւ Հապաթ եւ գրաւած զայն, վերադարձած է սուրիական հող եւ ձերբակալուած ֆրանսական պահակներու կողմէ: Այժմ ան Դամասկոս կը գտնուի եւ ֆրանս. կառավարութենէն հրաման ստացած է Դամասկոսէն դուրս չելլելու:

Տեղական Թերթերու քաղած տեղեկութեանց համաձայն Ֆրանսացիները աւելի խստացուցած են Սուրիոյ հիւսիսային սահմանները: Ինչպէս նաեւ կ'իմուի Թէ ուրիշ 15 քիւրտ ձիաւորներ Թրքական հետապնդումներէն փախչելով սուրիական սահման ապաստանած են եւ բերուած Հալէպ:

Այս մասին երկու կերպով կ'արտայայտուին տեղական Թերթերը. ոմանք կ'ըսեն Թէ Համօ աղան իր կամքով եկած է Դամասկոս, իսկ ուրիշներ կը պնդեն Թէ՝ Ֆրանս. մարզպանութեան հրամանով բերուած է հոն:

Թուրքերը Զիլուոր կը կեդրոնացնեն

Ձարապլուսէն «Ազդակ»ի Թղթակիցը կը գրէ.—

Թրքական իշխանութիւնը նկատի ունենալով որ քիւրտերը ամէն ուղղութեամբ մեծ յաջողութիւններ ձեռք կը բերեն, եւ վախնալով Թէ մի գուցէ Սուրիոյ սահմանակից քրտաբնակ գիւղերու մէջ քրտական ապստամբութիւններ տեղի ունենան, շաբաթէ մը ի վեր երկաթուղիի երկարութեամբ հաստատուած զինուորական պահականոցներէն զօրքերը հաւաքելով, Ճարապլուսի եւ Արաբ Բունարի կայարանները կեդրոնացուցած՝ ռազմափորձեր կը կատարեն:

400 քիւրտ ձիաւորներ Դամըշլիի սահմանէն Թուրքիա անցած ըլլալով՝ անյայտ ուղիներով կը ջանան միանալ քիւրտ ապստամբներուն: Միտիաթի մէջ արդէն Քիւրտեր նոր յայտնութիւններ ունեցած են:

Պոլսեն կ'օժանդակեն Քիւրտերուն

Պարսիկ դեսպանատան գործակատարը Եալովայի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թուրք արտաքին նախարարին հետ: Տեսակցութեան արդիւնքը գաղտնի կը պահուի:

«Ազդակ» Թերթը կը տեղեկանայ Թէ ծանրակշիռ յայտնութիւններ կատարուած են քէմալական կուսակցութեան քննիչին Հաքքը Շինասի փաշայի: Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, կարգ մը անձեր որոնք իրենց տրաժաղրութեան տակ մեծ գումարներ ունին, Պոլսոյ մէջ իսկ կը գտնեն մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ, Քիւրտերուն ղրկելու համար:

Ոստիկանութիւնը խիստ հսկողութիւն կը կատարէ եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ ԲԱԼՄԻՐԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ ?

Պէյրութի Ազդակը կը գրէ.— Կ'իմանանք որ Բ. Գոմիսէրութեան առողջապահական սպասարկութիւնը հաւաձայնած է Լիբանանի առողջապահական նախարարութեան հետ եւ կը հետապնդէ գնումն ու շինութիւնը նոր տուներու՝ հայ գաղթականներուն համար:

Միւս կողմէ Պէյրութի կառավարիչը որոշումագրով մը նոր պայմանաժամ մը եւս տուած եւ յետաձգած է քէմբի հիւղակներուն քանդումը:

Կ'իմանանք նաեւ որ Բալմիրի մէջ հայ երկրագործական գաղութ մը հիմնելու ծրագիրը ուսումնասիրութեան առարկայ կը դառնայ կառավարական շրջանակներու մէջ: Բանի մը տասնեակ ընտանիքներ, որոնք այժմ Քարանթինայի թաղին մէջ կը բնակին, մօտերս, հաւանաբար հոկտեմբերի սկիզբը, պիտի փոխադրուին Էրէֆիէ Պ. ճէպէլիի կալուածին վրայ կառուցուած շէնքերուն մէջ:

ՀԱՅ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ

Հալէպի ֆրանսական իշխանութեան կողմէ 20 հայ երիտասարդներ ընտրուած են, որոնք Միւսլիմիէ պիտի ղրկուին օդանաւորդութիւն սորվելու համար: Անոնք կարճ ժամանակի մը մէջ պիտի սորվին օդանաւորդութիւնը եւ զինուորական ծառայութեան մէջ պիտի գտնուին:

ՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԹՈՒՐՔ ՉԷԹԷՆԵՐ
ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ

20 Թուրք ձիաւոր չէթէներ, հիւսիսային Սուրիոյ մէջ, յարձակած են Համատէ գիւղին վրայ: Գիւղացիներն անմիջապէս սկսած են դիմադրել եւ սաստիկ կռիւ մը տեղի ունեցած է չէթէներու եւ գիւղացիներու միջեւ: Երեք չէթէներ սպաննուած են եւ մնացածներն ալ փախած Թրքական սահմանը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԵՀԱՍՏԱՆ.— Մարաջախտ Փիլսուտսկի ստանձնեց Լեհաստանի վարչապետութիւնը, 1926ի պետական հարուածէն ի վեր անիկա կը կառավարէր ոչ Թէ ուղղակի, այլ իր քաղաքական բարեկամներուն միջոցով:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Պարսիկ կառավարութիւնը իր դեսպանին միջոցով, բողոքագիր մը ներկայացուց Լոնտոնի կառավարութեան, Թէ իր վեհապետական իրաւունքներուն դէմ շարժելով, պաիրէյնեան կղզիներու շէյխը, քարիւղի շահագործման վենաշնորհ տուած է անգլիական խմբակի մը:

ՖՐԱՆՍԱ.— Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութեանց յանձնախումբը իր տեղեկագրին մէջ որ պիտի ներկայացնէ Ազգ. Դաշնակցութեան, գովեստով կը խօսի Սուրիոյ եւ Լիբանանի վրայ՝ ֆրանսական հոգատարութեան մասին:

ԱՆԳԼԻԱ.— Սեպտեմբերի կէսին, փորթսմուԹի նաւարանները կը սկսին երեք մարտանաւերու շինութեան: Այս մարտանաւերը կը պատկանին 1929ի նաւային յատակագծին:

ՔՐՏԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԵԱՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԴԻՄԱԳԻԾԸ

Թուրք ընդդիմադիր պետերէն, Թուրքիոյ նախկին ներքին նախարար Մէհմէտ Ալի կը գրէ իր Թերթին «La République Enchaînée»ի մէջ։

Ծանօթ ենք Թուրք ժամուլի կոտրող-թափող ոճին։ Հեռու է ժողովրդավար ըլլալէ։ Ան հարկատուն է միակ անձի մը, միակ կուսակցութեան մը, եթէ կարելի է այսպէս կոչել, քանի որ քէմալական Թուրքիոյ մէջ, միակ կուսակցութեան մը կայ։

Այս բռնապետական ժամուլը վերջին ամիսներու ընթացքին, Քիւրտիստանի դէպքերը հաղորդելով մէկտեղ, անձնատուր կ'ըլլայ երեւակայական մեկնաբանութիւններու, ցնորամիտ եզրակացութիւններու, զորս պիտի վերլուծենք եւ հերքենք կատարեալ խղճմտութեամբ։

Ահա այդ մամուլին ի յայտ բերած գլխաւոր կէտերը։

1.— Ըմբոստութեան պատրաստութիւնները տեսնուած են պարսկական սահմանին վրայ՝ Մակուի մէջ, պարսիկ կառավարութեան հետ՝ հաւանորհուրդ։ Անգլիոյ լրտեսական կազմակերպութենէն գնդ. Լօրէնս վառօդը կրակի է տուած իր կառավարութեան հաշուոյն։

2.— Արտասահման, Սուրիա եւ Միջագետք աքսորուած Թուրք հայրենասէրները գործունէութիւն ցոյց տուած են, նկատի ունենալով ըմբոստութեան յաջողութիւնը։

3.— Յեղափոխութիւնը էապէս լետադիմական է եւ արդէն խեղդուած է։

Առանց ճշդորոշել յաւակնելու Պարսկաստանի դերն ու պատասխանատուութիւնը,—ինչ որ դուրս կը մնայ մեր յօդուածին սահմանէն — ըսենք անմիջապէս թէ եթէ այս վերջինը չուզեց կամ չկրցաւ շարժումին արգիլել իր սկզբնական ծագումին մէջ, իր պատճառներն ու նենգալու էր։ Արդ, այդ պատճառներէն գլխաւորին անդրադարձանք նախորդ յօդուածով մը։

Քաղաքական պատճառներով Ռուսիա կ'ուզէ Քիւրտիստան մը ստեղծել պարսկական Ադրբէյջանի մէջ, ընդդէմ անկախ Քիւրտիստանի ծրագրին, զորս անգլիական շահերը կը պահանջեն հաստատել Թուրքիոյ հողերուն եւ Մուսուլի ու Միջագետքի անմիջական շրջանակին մէջ։ Բնականաբար, ռուսական ծրագիրը առաջին առթիւ մեզ կը թուի լաւագոյն քան անգլիականը ծրագիրը. բայց եթէ կշռենք երկու ծրագիրներու յաջողութեան հաւանականութիւնը, ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ Անգլիացիներն աւելի բախտ պիտի ունենան իրագործելու իրենց ծրագիրը՝ ի վնաս Թուրքիոյ, թէ Անգլիոյ ծրագրին յաջողութիւնը կը դիւրանայ քէմալական վարչաձեւին բռնութիւններով։

Ուրեմն, Թուրքիա եւ Պարսկաստան դատապարտուած ըլլալով հոգալու երկու պետութեանց ծրագիրներուն հետապնդման ծախքերը, պիտի ըսենք թէ Պարսկաստան կը գտնուի լաւ կողմին վրայ, տրուած ըլլալով որ ան չի հարստահարեր իր քիւրտ հպատակները և թէ զանոնք կը դնէ իր միւս հպատակներուն հետ՝ հաւասարութեան նոյն զետնին վրայ։ Այս պատճառով էր որ ան կրցաւ ճարտարօրէն շեղեցնել շարժումը այն Քիւրտերուն, որոնք Քէմալի կողմէ զինուած էին ընդդէմ պարսկական Ադրբէյջանի եւ դայն ուղղել իր բուն հեղինակին՝ Քէմալի դէմ, փոխադրէժի ձեւին տակ։

Գալով Լօրէնսի միջամտութեան այս գործին մէջ, կրնայ շատ հաւանական ըլլալ։

Կ'արժէ կանգ առնել քէմալական մամուլին կողմէ աքսորական Թուրքերու դէմ եղած մեղադրանքին վրայ։ Այդ մամուլին խօսքով, այս վերջինները որոշ դեր ունեցած են նոր յեղափոխութեան մէջ։ Բոլոր հօտերուն մէջ, զորոց դառնուկներ կարելի է դնել։ Հիմա կը հասկնանք թէ ինչ յետին նպատակներով քէմալական կառավարութիւնը տեղէ տեղ կը պտոյտներ Քիրազ Համտի փաշան. պարզապէս կ'ուզէր զրպարտել բոլոր աքսորականները եւ զանոնք վարկաբեկել իբրեւ դաւադիրներ։

Գալով քրտական յեղափոխութեան, զայն իբր յետադիմական բնորոշելու հաւար, պէտք է այդ մամուլին շատ նեղ միտքն ունեցած ըլլալ։ Պիտի ըսենք թէ Աղրը Տաղի շարժումը էապէս ազատական է։

Ինչո՞ւ այս ցեղախումբերը ըմբոստացած են։ Ինչո՞ւ իրենց շարժումը ուղղեցին Թուրքիոյ դէմ։

Պարզապէս, անոր հաւար որ գիտեն թէ իրենց ցեղակից եղբայրները կը հալածուին, թէ մանաւանդ հինգ տարիէ ի վեր, արեւելեան նահանգներուն մէջ, պաշարման վիճակն է որ կը տեւէ անընդհատ, թէ Թուրքիոյ մէջ քրտական այս մեծամասնութիւնը ոչ մէկ ներկայացուցիչ ունի անուանական կեդծ խորհրդարանին մէջ, թէ իր տունը, իր ինչքերը կ'աւերուին ու կը թալանուին, թէ անվերջ աքսորը զիրենք կը դատապարտէ կանոնաւոր բնակչութեան եւ թէ նման սանձարձակ գեղծումներու առջեւ, այս ժարդիկը ուրիշ միջոց չունէին, եթէ ոչ զէնքի դիմել։

Ինչ որ ամէնէն հետաքրքրականն է, Արեւելեան նահանգներու ընդհ. քննիչ Իպրահիմ Թալիի յայտարարութիւնն է որ վերջաւորութեան, հակասութեան մէջ կը մնայ, պնդելով որ հինգ դիւղերու բնակիչներ միացած ըլլալով ըմբոստներուն, ինկած են օրէնքի ամէնէն խիստ տրամադրութեան տակ։ Ի՞նչպէս ուրեմն կը հաւարձակի նոյն այդ յայտարարութեան մէջ խօսիլ Քիւրտերու հաւատարմութեան վրայ՝ հանդէպ Քէմալական վարչաձեւին։

Այս բոլոր նահանգները, քանի մը տարի վերջ պիտի ներկայացնեն ամայացած, անապատային անհուն հողերու երեւոյթը եւ երկրին տնտեսական ու քաղաքական պայմանները արգելք պիտի ըլլան հոն մարդ տեղաւորելու։

Ինչպէ՞ս կրնան լետադիմական կոչել ըմբոստացում մը, որ ժողովրդավար օրէնքներու հետ կապ չունեցող կառավարութեան մը դէմ է։

Էնկիւրիւի կառավարութիւնը կը հետեւի նոյն ճամբուն, ուրկէ քալեց իր անդրանիկը, նախորդ վարչաձեւը։

Այս վերջինը, իր բորբոսացած տգիտութեամբ, ծայրայեղ ազգայնամոլութեամբ չէ՞ր որ քալքալեց գեղեցիկ կայսրութիւն մը, հարստահարելով Ալպանացիներ, Արաբներ եւ ուրիշ ցեղեր եւ երկիրը նետելով ընդհանուր պատերազմի մէջ։

«Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը յուլիս 25ին, կը հաստատէր ժամանակի կերպով, ինչ որ քէմալական մամուլը կը դրէր յեղափոխութեան առաջին մասին վերջաւորութեան եւ անոր զբաղումին մասին։ Ըստ անոր հեռագրին եւ մեր ժամանաւոր տեղեկութիւններուն, երկրորդ մասը կը պահանջէ յատուկ պատրաստութիւն եւ զինուորական գործողութիւն ըմբոստներուն դէմ, որոնք քաշուած են Արարատի բարձունքները։ Թուրքերը, կ'երեւի 60,000ի ուժ մը կեդրոնացուցած են Վանի եւ Պայազիտի մէջտեղ, ինչպէս նաեւ 100 օդանաւեր։ Այս գործողութիւնը ըստ իրենց, պիտի տեւէ մինչեւ աշուն...։

Միւս կողմէ, գիտենք թէ Հայնի, Ճապաղլուրի Քըզըլ-

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ.

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐ

Բացի պետութեան նիւթական ժամանակցութեան բաժինէն, ընկերային ապահովագրութեանց անհրաժեշտ դրամագլուխը կը հայթայթուի գործատիրոջ եւ բանուորին կողմէ հաւասար չափով տրուած բաժնեվճարներով։

Ի՞նչ է այդ բաժնեվճարը

Փոփոխական է, անոր չափը կը ճշդուի հաժանձայն վարձքին։ Ապահովագրեալները կը բաժնուին հինգ դասերու, հաժանձայն իրենց ստացած վարձքերուն։

Առաջին դասին մէջ կը մտնեն անոնք որ օրական կը շահին 8 ֆրանքէն վար կամ տարեկան մինչեւ 2399 ֆր.։

Երկրորդ դասին մէջ կը մտնեն անոնք որ օրական կը շահին 8էն 14 ֆր. 99 սանթիմ, կամ տարեկան 2400էն 4499 ֆրանք։

Երրորդ դասակարգին մէջ կը մտնեն անոնք որ օրական կը շահին 15էն 19 ֆր. 99 ֆր., այսինքն տարեկան 4500ի եւ 5999ի միջեւ։

Չորրորդին մէջ կը մտնեն անոնք որ օրական կը շահին 20էն 31 ֆր. 99 ֆր. 99 ֆր. կամ տարեկան 6000էն 9599 ֆր.։

Հինգերորդին մէջ՝ անոնք որ օրական կը շահին 32 ֆր. կամ աւելի, այսինքն տարեկան 9600 ֆրանք եւ աւելի։

Իւրաքանչիւր դասու հաժար հաստատուած է միջին վարձք մը որ կը ծառայէ բաժնեվճարի եւ նպաստներու սակի հաշիւը ճշդելու։

Այսպէս առաջին դասու հաժար միջին վարձքընդունուած է 6 ֆր., երկրորդ դաս՝ 12 ֆր., երրորդ դաս՝ 18 ֆր., չորրորդ դաս՝ 24 ֆր., հինգերորդ դաս՝ 36 ֆրանք։

Ի՞նչ պէտք է վճարէ ուրեմն Ապահովագրեալը։

Պիտի վճարէ հետեւեալ համեմատութեամբ.—

Ա. Դաս, — 0,25 օրական, 1,50 շաբաթական, 6 ֆրանք, ամիսը, 72 ֆրանք տարին։

Բ. Դաս, — 0,50 օրական, 3 ֆրանք շաբաթական, 12 ֆրանք ամսական, 144 ֆրանք տարեկան։

Գ. Դաս, — 0,75 օրական, 4,50 շաբաթական, 18 ամսական, 216 տարեկան։

Դ. Դաս, — 1 ֆր. օրական, 6 ֆր. շաբաթական, 24 ֆր. ամսական, 288 ֆր. տարեկան։

Ե. Դաս, — 1,75 օրական, 10 շաբաթական, 40 ամսական, 480 տարեկան։

Ի՞նչ պէտք է վճարէ Գործատէրը

Պիտի վճարէ իր գործաւորին բաժնեվճարին հաւասար չափով դումար մը։

Սակայն, գործատէրերը պարտաւոր չեն բաժնեվճար տալու իրենց այն պաշտօնեաներուն համար, որոնք ընտանեկան ծանրաբեռնուածներու ենթարկուած են եւ կը ստանան աւելի քան առաւելագոյն վարձքը որ 100 հազարնոց բազմութիւն մը կը կազմեն, գրգռութեան մէջ են եւ այս կողմէն, ըմբոստացում մը հաւանական է։

Ըստ մեր նախատեսութեան, ո՛չ ձիւնը, ո՛չ Իպրահիմ Թալիի յայտարարութիւնները, ոչ ալ քէմալական մամուլի սոփեստութիւնները, ոչինչ պիտի կրնան փոխել եւ չպիտի կրնան զինաթափել ըմբոստները, որովհետեւ ձիւնը չպիտի կրնայ իրենց անառիկ դիրքերէն խախտել Քիւրտերը։ Վաթսուն հազարնոց ուժի կեդրոնացումը պիտի ծառայէ միմիայն աւելի քայքայելու երկրին տնտեսական միջոցները։

Մ. ՀԱՄԻՏ ԱԼԻ

ԵՐԲ ՈՒՂԵՂՆԵՐԸ ԿԸ ՋՐՈՏԻՆ

Դ.

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹի՞ՒՆ ԹԷ ԺԱՆՏԱԽ

Լոնտոն՝ 1921, Թրքական խորհրդաժողովի նախօրեակին։ Այնտեղ են Հայաստանի հանրապետութեան ներկայացուցիչները որոնց մօտ եմ միշտ իբրեւ քարտուղար։ Մեծ ակնկալութիւններ կը խանդավառեն մեր պատուիրակները։ Հեւ ի հեւ աշխատանք պետական եւ քաղաքական անձնաւորութիւններու հետ. շփման մէջ ենք մեր դատով հետաքրքրուղ Անգլիացիներու հետ. պատուիրակութիւնները միացած են եւ կը ներկայացնեն մէկ ճակատ. դադրած են վէճերը առժամաբար. Հայ ժողովուրդը եկած է պահանջելու իր արդար իրաւունքը։

Հեռաձայն կ'ընեմ, օր մը, Հայերուն ծանօթ անգլիացի կառավար անձնաւորութեան մը, ժամադրութիւն մը առնելու մեր ներկայացուցիչներէն մէկուն համար։ Կը ստանամ ուզած թիւս՝ բայց կը լսեմ որ նոյն անձին հետ կը խօսի Հայ ամկավար կուսակցութեան անդամներէն մէկը. հեռաձայնի գիծերը զիրար կտրած են, պատահմունք. ակամայ ականջիս կը հասնի հետեւեալ խօսակցութիւնը անգլիացիին եւ Հայ ամկավարին միջեւ.—

= Այո՛, կը հասկնամ ձեր ըսածը. բայց պէտք է ընդունիք որ Դաշնակցութիւնը ձեր ժողովուրդին ամէնէն ուժով եւ Հայրենասէր կազմակերպութիւնն է. առանց անոր չպիտի ունենայիք այդ փոքրիկ հանրապետութիւնն ալ...

= Կը ցաւիմ որ սխալ տպաւորութեան տակ էք. Դաշնակցութիւնը վտանգաւոր կուսակցութիւն մըն է եւ ան է պատճառը մեր ցաւերուն. մի խաբուիք. անոնք այս ժողովուրդին արիւնը ծծեցին. կուսակցամոլ են եւ եսասէր, բայց ո՛չ Հայրենասէր. Հայ ժողովուրդը ունի աւելի մարդուր կազմակերպութիւն մը. ուժ տուէք անոր. ես մի՛ տաք Ա.ին, երես մի՛ տպք Խ.ին. անոնք ճիւաղներ են...

= Ձեմ կարծեր որ իրաւունք ունենաք այդքան վարկաբեկելու դիրենք. վերջի վերջը՝ անոնք ալ Հայ են. շատ կը զարմանամ որ ճակատագրական օրերուն չէք միանար. եթէ դուք այդպէս խօսիք, Անգլիացիներս ինչ կըրնանք ընել ձեզի համար. մեր գործը կը դժուարացնէք...

= Հաւատացէք իմ ըսածներուս, ես անոնք շատ լաւ կը ճանչնամ, արդէն շուտով կ'իյնան ա-նոնք եւ Հայ ժողովուրդը կը փրկուի տարբեր միջոցներով, խնդրեմ ձեր կարելին ըրէք որ ես ալ ներկայ ըլլամ խորհրդաժողովին եւ այնտեղ խօսիմ...

= Կը ցաւիմ, անկարելի է, արդէն հրաւիրած ենք Ա.ը...

= Good bye...

= Good bye...

* * *

Ողբերգութիւն։ Դաւ Հայ ժողովուրդի կռնակէն։ Նօթի առի լսածներուս կէսը միայն. այդքան ալ բաւական է որպէսզի Հասկնայ մեր միամիտ ժողովուրդը թէ ինչ կարգի հայրենասէրներ ունի Ռամկավար-Ազատական կոչուած կուսակցութեան շարքերէն ներս։

Հայ կուսակցականի մը սիրտը որքան կ'ընծած պէտք է ըլլայ եւ ուղեղը չրոտ, այդ տեսակ բառեր արտասանելու համար օտարի մը՝ Հայոց աշխարհի ամէնէն

Հարազատ կազմակեր-դէմ։

* * *

1930։ Ցասն անգամ յուսախաբութիւն ինը մէջ ու տակաւին նոյնն ռամկավարները. Հեռուներէն թերթերուն եւ ա-կան գործունէութեան՝ մինչեւ Սուրիա, Միչ-պոլիս։

Համերաշխութեան թեան գովքը ընելու կը մնայ միայն պիտ-րացնեն Եգիպտի կոդքի չպիտի դադրին Հայ-նակցութեան Հասցէին՝ գլխացիին, ե՛ւ Ֆրանսա-Թուրքին առջեւ. ձգտելէ Հոյեն, որովհետեւ եթէ Հոյեն, չեն շնչեր։ Հո-այնպէս, ինչպէս որ կան-որ սպառին իրենք իրենց-րամանկ են աղուէսին չար-սէն աւելի։ Երբ Հայ ժո-ուեննայ փառաւոր յաղթա-արդիւնք Հ. Ց. Դաշնակ-ջանքերուն, ռամկավարնե-սեն օտարներուն «եղբա-նակցութիւնը ի՛նչ է, ո-ինչ է, հնչակը ինչ է։ եղբայր ենք, Հայ են-տուած չընչէ, եթէ դաշ-պատանի մը սխալ ընթա-գտնուի, կրնաք կանխել-դարացումը։ «Դաշնակ-է յանցաւորը, անոնք ուրի՛շ»։

* * *

Բարեբախտաբար ռա-ներուն՝ ո՛չ Հայ-ո՛չ ալ «գործունէութիւն-դեն Հայ ժողովուրդի ճակ-վրայ. բայց իրաւունք-Հարց տալու այդ «Հայրե-ազաններուն.

— կուսակցութի՞ւն-թէ ժանտախտ։

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺԸ ԱՆԳԼԻԱՑԻ

Վերջերս Օքսֆորդի ն-դի ունեցաւ «ինքնասպ-խօսութիւն մը, որուն Համ-գտնուեցան գրեթէ բո-գէտ, փաստաբան, բժիշկ-մտաւորական։ Հարցը կ-բերէր Անգլիոյ մէջ մ-տիժներու ձեւին։ Դասախ-եկեղեցական մըն էր, կ'-կէր մահապարտներուն-Թողուլ ընտրելու մահ-ձեւը։ Ամէն մահապար-պիտի դրուի զէնք մը կո-ուակ մը թոյն։ Այն պա-յին, երբ մահապարտը-բարձրանալ իր մահուա-դուխէն վեր, կամ-վար, (կախում ունի-քայութիւն կամ գժոխք-լէն), վերջապէս եթէ մա-տը քաջութիւն չունենայ-խմելու կամ զէնքը պ-այն տեղ միայն պիտի-գտնէին։

Այս առթիւ խօսելով-լիական Թերթ մը ը-գործնական կը գտնէ ը-մահապատիժը, եւ կ'ա-այս ձեւը ընդհանրացած-մէական կայսրերուն օր-հիմա իսկ՝ ձափոնի մէջ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

ՈՒՀՃԻՕ ՏԻ ՔԱԼԱՊՐԻԱ

Անցեալ գիշեր զգալի երկրաշարժի զօրաւոր-ներ, խուճապի մատնել-վուրդը, որ փախաւ դուրս-

Ուրիշ նոր գնդաձեւեր-Հեցան քանթանցարոյի-տոլաթոյի մէջ։

Իտալիոյ այս նոր երկ-ժը որեւէ ազդա-չէ պատ-Յունիս 23ին պատահած-բաշարժը տուած էր Ի-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԱՌՈՒՍՏՆԵՐԻ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Այս խորագրի տակ «Հայ-ֆինն եւ բրիտ ընդհատ-ակագործ Յայտագիր Ե. ատտեր ոյս ընծայած Ե. ատտեր ոյս ընծայած ֆինն ֆինն ֆինն

կասկածելի բազմաթիւ տուներ խուզարկութեան ենթարկուած են։

Քսանի չափ անձեր ձերբակալուեցան։ Ոստիկանութիւնը երեւան հանեց գաղտնի կազմակերպութիւն մը, որուն նպատակն էր գէնք եւ ռազմանիւթ հասցնել Քիւրտերուն։

Թուրքեւպարսիկ վէճը

ԹԷՀՐԱՆ. 26 Օգոստոս.— Պարսկաստանի արտաքին նախարարը, Հավասի Թղթակցին յայտնեց թէ Թուրքեւպարսիկ խառն յանձնախումբը որ ներկայիս կը գտնուի Մակուի մէջ, խորհրդակցութիւններ կը կատարէ միմիայն կիրարկելու համար սահմանագծման համաձայնագիրը, որ 15 ամիս առաջ կնքուեցաւ Էնկիւրիի մէջ, Թուրքեւպարսիկ կառավարութեանց կողմէ։

Նախարարը աւելցուց թէ ներկայիս ուրիշ որեւէ տարբեր բանակցութիւն չի կատարուիր եւ թէ հողային փոխանակութեան կամ սահմաններու սրբագրութեան մասին տարածուած լուրերը անհիմն են։

Վաֆթ կը շարունակէ գործել

ԼՈՆԴՈՆ, 26 Օգոստոս.— Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ ազգայնական Վաֆթ կուսակցութիւնը կարեւոր հաւաքոյթ մը ունեցաւ, որու ընթացքին, Եգիպտոսի նախկին վարչապետ եւ Վաֆթի ղեկավար Նահաս փաշա, պնդեց մանաւորաբար թէ անհրաժեշտ է սաստկացնել տուրքերու վճարման դէմ սկսած շարժումը եւ այս կերպով ստիպել դահլիճը որ հրաժարի։

*** Գահիրէի ոստիկանութիւնը շատ մեծ կարեւորութիւն կուտայ վարչապետ Սրտքը փաշայի վրայ մահափորձ կատարող անձին ձերբակալման եւ տեղադրին կը փնտռէ անոր մեղսակիցները։ Ձերբակալեալները ցարդ որեւէ յայտնութիւն չեն ըրած։*

Կանեփի խաղաղութեան պայմանները

Սըր Պահատուր Սափուգ, որ Կանեփի եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ միջնորդի դեր կը կատարէ, Սիմլա հասաւ, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ փոխարքային հետ՝ Կանեփի խաղաղութեան պայմաններուն մասին։ Տեսակցութեան ելքին մասին պաշտօնական որեւէ գեկոյց չէ հաղորդուած։ Ազգայնական շրջանակները կը կարծեն թէ բանակցութիւնները խզուած են։ Հնդկական կառավարութիւնը տրամադիր չի թուիր ընդունելու Կանեփի պայմանները, — Հնդկաստանի համար, անգլիական տոմինիոններու հաւասար իրաւունքներ, ազի տուրքի չնչումի, 30,000 քաղաքական բանտարկեալներու արձակում։

Երգնկեանի դատավարութիւնը

Հէլսինկֆորսի մէջ Օգոստոս 24ին տեղի ունեցաւ Երգնկեանի դատավարութիւնը։ Մեր ընթերցողները ծանօթ են արդէն որ Ֆինլանտիոյ խորհրդային դեսպանատունը ասկէ առաջ մեծ աղմուկ հանած էր Երգնկեանի ստորագրած 25,000 սղերլինի փոխգիրը, առարկելով թէ կեղծ է։ Դատարանը հաստատեց, որ ստորագրութիւնն ու կնիքը իսկական են եւ հետեւաբար փոխգիրի կեղծ ըլլալու մասին կասկածները փարատած են։ Սակայն վերջին պահուն խորհր. Միութեան այժմու դեսպանը Ֆինլանտայի արտաքին նախարարին նամակով մը յայտնեց թէ այդ դրամը ինքը չէ ստացած Երգնկեանէն։

Երգնկեան պնդեց, թէ դրամին դեսպանին յանձնուելու ապացոյցը կարելի է գտնել դեսպանատան գաղտնի դիւանին մէջ։ Զեկան տեղեակ է այս գործին, մանաւանդ Գրասքովսքին, որ այդ միջոցին Հէլսինկֆորսի Զեկայի «անպաշտօն» ներկայացուցիչն էր։

Երգնկեանի պաշտպան փաստաբանը պահանջեց իր պաշտպանեալի ազատ արձակումը։ Սակայն դատարանը որոշեց վճիռը յայտնել յառաջիկայ Սեպտեմբեր 17ին, եւ մինչ այդ՝ ձերբակալուած վիճակի մէջ պահել ամբաստանեալը։

Ո՞ւր կ'երթայ Ռուսիա

Անգլիացի աշխատաւորական երեսփոխան Թուլ, որ Ռուսիոյ մէջ ուսումնասիրական ճամբորդութենէ մը կը վերադառնայ, հետեւեալ կերպով իր տպաւորութիւնները կը հաղորդէ «Թայմզ»ի Թղթակցին։

— Ռուսիոյ մէջ, ապրուստի պայմանները անհաւատալի կերպով վատ են։ Եւրոպական կամ ամերիկեան որեւէ քաղաքի մէջ, այդքան թշուառութիւն կամ մուրացկան եւ կամ գինով չտեսայ որքան Լէնինգրադի եւ Մոսկուայի մէջ։

Ուտեստի գինները չափազանց բարձր են։ Ամէնէն վատ տեսակէ կարագը կ'արժէ լիվրան 120 ֆրանք, հաւը 125 ֆրանք, կաղամբը 40 ֆրանք, 20 գլանիկնոց ծխախոտի տուփ մը 13 ֆրանք։ Ի՛նչ պիտի ըսէին մեր գործաւորները կառավարութեան մը, որ կէս-լիդրանոց գաւաթ մը տեղական գարեջուրին վճարել տար 21 ֆրանք։

Գալով զգեստներուն, կօշիկներուն, հացին, միսին, եւ կենսական անհրաժեշտ պիտոյքներուն, բոլորը վարչական բաշխումներու ենթարկուած են, եւ ամէն տեղ խանութներու առջեւ կը տեսնուին թափօր կազմած կիներ ու տղաքներ, որոնք կը սպասեն որ կարգը իրենց գայ՝ իրենց պէտքը գոհացնելու։ Ամէնէն լաւ հագուած անձերն են զինուորներն ու ոստիկանները։

Կառավարութիւնն է որ անոնց կուտայ զգեստ եւ կօշիկ եւ կարելի է ենթադրել թէ որեւէ մէկը ի՛նչ գոհողութիւն պէտք է պարտադրէ ինքն իրեն, երբ ըսենք թէ զոյգ մը լաւ կօշիկ կ'արժէ 1100 ֆրանք։

Շահադէտները չեն անհետացած. այլ պարզապէս տեղ են փոխած։ Անոնք հիմա կը գտնուին խորհրդային հսկիչ պաշտօնեաներուն մէջ։ Ինքնաշարժները քիչ են եւ նոյնպէս հանրակառքերը, որոնք գոհացում չեն տար փոխադրութեան պահանջին։

Աշխատաւորական երեսփոխանը կը կարծէ թէ Ռուսիոյ ճամբաները, ճարտարարուեստն ու երկրագործութիւնը կարգի դնելու համար, առնուազն 50 տարուան աշխատանքի և մեծ քանակութեամբ նիւթի պէտք կայ։

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լիոնի եւ Vaux-en-Velinի բոլոր խումբերու ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։

Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ.Յ.Դ. ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի Ֆլօրիա ճաշարանը

կը հրաւիրուին Հ. Յ. Դ. դպրոցի բոլոր ուսանողները եւ փափաքող ընկերները։

ԴԵՐԱՍԱՆ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Ս. ՇԱՄՈՆ.— Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին, Սալ ժան տ'Արքի մէջ։

ՏԵՍԻՆ.— 7 Սեպտ. կիրակի ցերեկ ժամը 5ին Սինէվա Նօվէլիի մէջ։

ԼԻՈՆ.— Սեպտ. 20ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8,30ին Էմիլ Զոլայի թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ՏԱՐՕՆԻ ԱՌԻՒԾԸ ԿԱՄ ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ

ՄԱՐՍԷՅԻ մէջ Սեպտ. 27ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին, 84 Rue Chapcի թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի

ԲՈՌԸ ԿԱՄ ՍԷՐ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Տարօն.Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի ժամը 2ին, Սէն Թ'Անտրէ, Պառ-Ռէսթօրան տիւ Պելվէտէրի բացօթեայ եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ։

Կը նախագահէ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԽԱՆՈՅԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, նուագ, Արեւելեան ու կովկասեան պարեր եւ անակնկալներ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 28 թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջաւորութեան, 36 թիւը՝ եւ իջնել Սէն Թ'Անտրէ, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՓԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին կողմէ

31 Օգոստոս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն Փլուի անտառին մէջ։

Նուագ, երգ, արտասանութիւն, կովկասեան պար, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Ֆութպոլի մրցում Իթալիի եւ Սարսէլլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ։

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

39 Rue Dunoir, պ. TAIHBEի մօտ

եւ 226 Rue Boileau, Գործակալ պ. ԿԵՆՁԵԱՆի մօտ

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻԹԱԼԻԻ Աղբիւր Սերոբի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները սովորական հաւաքատեղին այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին վիճաբանական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ Նիւթ՝ Թուրքերը եւ մենք։ Մէկ ժամ սինէմա։

ՆԱՄԱԿ ունի Արշամ Պօղոսեվիչ Փափազեան իր քրոջմէն Սօֆիա Թուժանեանէ (Պաթում) Ստանալու համար դիմել Mr. Palnikoff, 121 Rue de Flandre Paris (19),

ԵՐԵԿՈՅԹ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Լիոնի Պատ. Միութեան գրական երեկոյթը, այս իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Դրադարանը։ Կը խընդրուի ճիշդ ժամուն ներկայ գտնուիլ։

Հ. Յ. Դ. Ս. Շամոնի Գրադարանը, 15 Rue Jeanne d'Arc, բաց է ամէն հինգշաբթի 7—8 իսկ կիրակի օրեր 11—12։

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ կէյվէ Օրթա գիւղացի Զագարիկ ՃէՆտիքեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նոյեմզար, քոյրերը Սիրվարդ, Մարիանիկ։ Ընդհանուր պատերազմին աքսորուած է իր մօրաքրոջ հետ։ Լուր տուողին մէկ տարեկան ցառաց նուէր։ Իմացնել՝ Epicerie Nersessian Antoine, Ave. Jean Jaurès. Décines. Isère.

Վարձու է սենեակ մը (առանց կարասիի) *խոհանոցով միասին, Սարսէլլի հայաբնակ թաղին մէջ։ Ջուր եւ ելեկտրականութիւն։ Վարձք 150 ֆր. ելեկտր. միասին։ Դիմել՝ Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօրաթուար։ Ընդհանուր հոգեմարմնական հրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Երեքշ. 9—12,

EMPIRE Միգիթ-Շոյ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Ուշադրութիւն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԴ պահպանէ լաւ ուտելով, անարատ առնելու, ճաշելու վայելքն ստանալու եւ չխանգարելու համար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտք է ճախել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier PARIS (9e)

Որ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի կուշտեամբ գոհ կը ձգէ բոլոր այցելողները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ զուտ կարմիր ոչխարի միս իր արեւելեան համեղ կերակուրներուն։

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան նուագ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻՆ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուր

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու դէմ կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օր 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հոչակաւոր

CAFÉ SULTAN

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէչաթցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Mén.

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նրբաճաշակները։

Հոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անպայման եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած պատրաստած սուրճին։ Կ'ընդունինք ապսպրանքները սահմանէն եւ գաւառներէն։ Փափաքողներու կը գիներու ցանկը։ Փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառք։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIAN

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just, MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու բացած է նաեւ մթերանոց մը (կայարանին մօտ) 56 Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մանր եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

MAISON BOCCIO

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում գիներն են ժամն։ Կը ծախենք եւ կ'արտածենք բնիկ կահոյքեղէն, վարդենիէ, աքաժուէ եւ զանազան լաւ փայտերէ շինուած՝ ննջասենեակի, ճաշասրահի, գրասենեակի պարզ եւ քանդակուած կարասիներ։

Նախքան ձեր գնումները դիմեցէք պ. ԿԻՒՐԵՂ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆԻ ժամը 8—12 եւ 1.30—7, Maison Boccio, 1 Passage Paris, մէթրօ՝ Bastille, Թուաս. 101, հեռ. Roquette 6

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

POLYDOR
MARQUE DÉPOSÉE

ODEON

Columbia

ODÉON Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMB

56 RUE PIAT, PARIS (20e), MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ Ա

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՈ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
29
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
29 AOUT 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1351 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԵՒԱԿ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(ԱՐԱԲ, ՀԱՅ ԵՒ ՔԻՒՐՏ)

Արաբական «Էլ-Ահվալ» թերթը խիստ շահեկան խմբագրական մը հրատարակած է քրտական ապստամբութեան առթիւ եւ կ'արծարծէ Արաբներու, Հայերու եւ Քիւրտերու միութեան քաղաքական կարեւոր խնդիրը։

Մանրամասնութիւնը մեր ընթերցողները պիտի գտնեն հրատարակուած մեր այսօրուան թիւին մէջ։ Մենք կ'ուզենք առանձնապէս ծանրանալ խմբագրականի եզրակացութեան վրայ, որ իրրեւ արաբական հանրային կարծիքի մէկ արտայայտութիւնը, ջերմօրէն ողջունելի կը գտնենք։

«Էլ-Ահվալ» կ'ըսէ.— «Այդ երեք ժողովուրդները կը գտնուին Նատօլուի հարաւ.ներուն եւ Իւսիսը։ Հայ, արաբ եւ քիւրտ ժողովուրդներն են անոնք, որոնք միացման հրաւէր կը ստանան այսօր եւ իրենց շահերուն համար այդ հրամայական կոչին պէտք է ինանդին։ Թուրքերը հարիւր տարիէ ի վեր այդ երեք տարրերու յարգոյն ուժերն ու երիտասարդները կը փճացնեն. ինչքերը կը գրաւեն, վերջապէս ամէն բարբարոսութիւն ի գործ կը դնեն»։

Խմբագրականը դառնութեամբ կ'անդրադառնայ Ճէզիրէի Օժարի շրջանէն քէմալական կառավարութեան խլած հողամասին, ու կ'աւելցնէ.— «Թուրքը ոչ թէ զինուորական դիրքին համար այդ տարածութիւնը խլեց մեզմէ, այլ Նատօլուի ժողովուրդին ցոյց տալու համար թէ ինքը գօրաւոր է եւ իր կամքր կը կարտադրէ։ Արաբ, հայ եւ քիւրտ խելացիներ եթէ կան — անուշտ կան — պէտք է գիտնան այս պահուն այս եւ միասնաբար ստրծեն նոր Թուրքիոյ դէմ։ Այն ատեն Աբեւելքը կ'ըլլայ խաղաղ եւ նպաստէր ու հպարտ Թուրքիան կը ծռէ իր վիզը։»

Աւելի լաւ է ուշ, քան երբէք։ Այո՛, աւելի քան հարիւր տարիէ ի վեր(չորս հարիւր տարուան պատմութիւնը մէկ կողմ դրած) Թուրքը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ իր սուրը անխնայ գործածեց Հայուն, Արաբին եւ Քիւրտին դէմ, ու ճզմեց զանոնք առանձին առանձին։ Թուրքը երբէք չպիտի կրնար անգործ հարիւր տարուան արիւնալի պատմութիւնը ստեղծել, եթէ դէմ ունենար այս երեք ազգերու միութիւնը։

Ողբերգական պիտի ըլլար եթէ հարիւր տարի յետոյ հայ, արաբ եւ քիւրտ մտաւորականութիւնը եւ քաղաքական գործարները դասեր չառնէին անցեալ պատմութենէն։ 1830էն ետքին, պատահեցան ճակատագրական դէպքեր, որոնք ամէն տարաւորութիւն կ'ընձեռէին այս երեք ազգերուն թօթափելու թրքական անարդ լուծը։ Սակայն այդ երեք ճնշուած ազգերը չկրցան ցոյց չտուին պատեհ առիթներէն օգտուելու։

Յիշատակենք քանի մը փաստեր։

1834էն սկսած, մօտ 100,000նոց Թրքական բանակ մը դրաւեց Քիւրտիստան, վերջնականօրէն ոչնչացնելու քիւրտ իշխանապետութիւնները։ Այդ ահռելի կռիւները շարունակեցան մինչեւ 1838 Յունուարը, մեծապէս տկարացնելով քրտութիւնը։ Հայութիւնը կ'ուրախանար Թրքական յաջողութիւններով եւ նոյնիսկ զօրք կուտար կառավարութեան։ 1838էն սկսած, արաբական շարժումը լայն ծաւալ կը ստանար։ Եգիպտոսի նշանաւոր Մէհմէտ Ալիի որդին, Իպրահիմ Փաշա Սուրիոյ տիրանալէն յետոյ, պարտութեան կը մատնէր Թրքական 100,000նոց բանակը, կը գրաւէր հարաւային բոլոր Հանգները, Կիլիկիան, Գոնիան եւ կը սպառնար հիմնայնակ կործանել Թուրքիան։ Թուրքիոյ այս տկար ժամանակը, Քրտերն ու Հայերը լռեցին։ Ուրթը տարի յետոյ, երբ արաբական յաղթական հեղեղը իր տեղը քաշուած էր, 1848ին Թուրքիան նորէն պարզեց ապստամբութեան դրօշակը Պէրխան պէյի դեկավարութեամբ։ Թօփալ Օսման փաշայի Հրամանատարութեամբ մօտ 80,000 զինուոր Քիւրտիստանը Հայաստանը ոտքի տակ տուաւ։ Հայերու մէկ մասը Քիւրտերու, իսկ մեծ մասը Թուրքիոյ կողմնակից էին։ Իսկ 1880էն Յետէ Սահմանադրութիւնը Հայութիւնը արիւնալի կռուի մը Հրաւիրեցաւ Համիտեան բռնապետին դէմ, ու միացաւ Մինակ։ Այս բոլոր տմարական եւ ճակատագրական անցքերու ընթացքին եթէ Հայերը, Արաբներն ու Քիւրտերը Հեռք Հեռքի տուած ըլլային, Հրաւիրուն Թուրքիա քաշուած կ'ըլլար արեւմտեան Անատոլու, Արաբիայէն մինչեւ Արարատ ճնշուած ու դրացի երեք ազգերը գտած կ'ըլլային իրենց բացարձակ անկախութիւնը։

Հիմա, Թուրքիա, հակառակ իր տկարութեան, տակաւին Հանդիսանալիք մըն է այդ երեք ազգերու ազատութեան եւ անկախութեան։ «Էլ-Ահվալ»ի Երեակ Միութեան գաղափարը քաղաքական հորիզոն մը կը ստեղծէ երեք ազգերուն Համար, որոնք պիտի կրնան Մերձաւոր Արեւելքին տէր Հանդիսանալ, եւ ստիպել Թուրքիան որ իր վիզը ծռէ, եթէ այդ Միութիւնը իրօք մարմին առնէ եւ սեփականութիւնը դառնայ ազատ ժողովուրդներուն։

Կ. Ս.

ԹՈՒՐՔԵԻՔԻՒՐՏ ԿՌԻԻՆԵՐԸ

Էնկիւրիէն պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Քիւրտերը Ազգը դի ժօտ յարձակած են Թուրք ուժերուն վրայ։ Թուրքերը փախտի ժամանած են Քիւրտերը եւ մեծ կորուստ պատճառած ա-ւերջին լուրերու համաձայն, Պալսիկները քիւրտ ըմբոստէ թաքստոցներէն դուրս կը հանեն։

Էնկիւրիի պաշտօնական շրջանակներն այն կարծիքն ունին, առաջիկայ ամսուն, երբ Ազգը տագի վրայ ձիւնել սկսի, ինքզսպուած պիտի ըլլայ քրտական ըմբոստութիւնը։

ՄԱՄՈՒԼ

ԴՈՐԻ ԱՆՑՆԻՆԵ

«Նոր Օր» այս վերնագրով խմբագրականի մը ժէջ կը գրէ (օգոստոս 17).

— «Ցունաիայերու քաղաքացիութեան խնդիրը արձագանգ գտած է Թուրք ժամուլին մէջ ալ, Թէեւ քիչ մը տարբեր ձեւով՝ Թուրք ԹերԹերու Համաձայն՝ ԱԹէնքի կառավարութիւնը այս մասին պիտի բանակցի Լնկիւրիի հետ։ Մեզի համար ժուԹ ու չի պարզուած կէտեր կան այս հարցի մէջ։ Ինչ ստիպողութիւն կամ պատճառ կը հարկադրէ կառավարութիւնը Էնկիւրիի կարծիքին դիմելու երբ ամէն ոք գիտէ Թէ Թուրքիա պաշտպանութենէ զրկած է հայ գաղԹականները, արտաքսելով իր սահմաններէն եւ գրաւելով անոնց կալուածական հարստութիւնը։

ՄուԹ կէտ մը կայ այս հարցին մէջ, որ վիԹետեւ հելլէն ԹերԹերն ալ գրած էին Թէ «հելէնօ-Թուրք առկախ խնդիրներու լուծումէն յետոյ» Հայերու քաղաքացիական վիճակին կարգադրութիւնը դարձած է հերԹական խնդիր։

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, մեծ գոհունակութիւն պատճառեց յունաիայութեան ցոյց տուած շահագրգռութիւնը իրեն Հանդէպ։

Օրուան խօսակցութեան նիւԹ ամէն տեղ այս է։ Կը սպասուի որ Ազգ. կեդր. վարչութիւնը գործի ձեռնարկէ, գոնէ այս անգամ յաջող լուծման յանգեցնելու Համար այս ցաւոտ խնդիրը։

Պատգամաւորականի ընտրողական յանձնախումբի առաջին նիստին մէջ, որուն մասնակցած են կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչներն ալ, այս մասին խօսակցութիւն եղած է անպաշաոն կերպով։

Խօսակցութեան ընԹացքին, յայտնի եղած է որ կեդր. վարչութիւնը իր հեղինակութիւնը եւ օրինականութիւնը կորսնցնելուն Համար, կը խուսափիպատասխանատու քայլեր առնելէ։

Փախուստի ճամբայ մըն է այս, որուն հետեւանքները կրնան շատ աղիտաբեր ըլլալ։ կեդր. վարչութիւնը պարտաւոր է իր սեղանին վրայ դրուած բոլոր հարցերուն ընԹացք տալ եւ կարգադրութիւններ ընել մինչեւ նորին ընտրութիւնը, մեծամասնութիւն ունենայ կամ ոչ, պարտաւոր է զբաղիլ հպատակութեան հարցով, ի հարկին առնելով պատասխանատու քայլեր ալ։

ԵԹԷ կը վախնայ պատասխանատուութենէ կամ անբաւարար կը գտնէ իր ուժերը նման կարեւոր աշխատանք մը յաջողութեամբ պսակելու Համար, կրնայ մէկական ներկայացուցիչ ուղել կուսակցութիւններէն յենուելով անոնց բարոյական ուժին վրայ։

Չենք կրնար կառավարութեան ըսել Թէ պատգամաւորական ընտրութիւն պիտի կատարենք, որը պիտի քննէ եւ վճռէ հպատակութեան խնդիրը, եթէ այսպէս ժտածենք ծիծաղելի կ'ըլլանք։

Ազգ. կեդր. վարչութիւնը եւ երեք կուսակցութեանց ներկայացուցիչները խնդիրը բոլորկողմէ քննելէ ուրոշումներ տալէ յետոյ, գործադրութիւնը կը յանձնեն վարչութեան՝ ըլլալիքին Համար իրենց պատասխանատուութեան բաժինը ստանձնելով։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքական վհատը

ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ ՉԷ ՏՐՈՒԱԾ

Մոսկուայէն տրուած լուրի մը նայելով, այնտեղի պարսիկ դեսպանատունը ԹերԹերուն ղրկած զեկոյցով մը կը յայտնէ Թէ, անհիմն է այն լուրը, որուն համաձայն Թուրք բանակը գրաւած է պարսիկ հողերը եւ Թուրքիա սպառնական ծանուցագիր մը տուած է Իրանի։

Զեկոյցը կ'աւելցնէ Թէ, քրտական դէպքերու մէջ, պարսիկ կառավարութիւնը օգնած է Թուրքիոյ, եւ Թէ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները կը պահեն իրենց բարեկամական ընԹացքը։

Պարսկաստանի տրուած պատասխանը

Պարսկաստանի տրուելիք պատասխան-ծանուցագիրը առջի գիշեր հեռագրով հաղորդուեցաւ Թէհրանի Թրքական դեսպան Մէմտուհ Շեվքէթ փաշայի, պարսիկ դահլիճին յանձնուելու համար։ Պատասխանին հիմը բարեկամական է, բայց պարտաւորութիւնը գաղտնի կը պահուի։ Կ'ըսուի Թէ մօտերս պիտի հրատարակուին Իրանի ծանուցագիրը եւ անոր տրուած պատասխանը։

Ֆէթհի պէյի կուսակցութիւնը

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը Օգոստոս 28ին կը հեռագրէ իր ԹերԹին.—

Առաջին օրերու խանդավառութիւնը սկսած է պակսիլ ՖէԹհի պէյի կուսակցութեան շուրջ։ Ժողովրդական կուսակցութիւնը մեծ ջանքեր կը Թափէ իր դիրքը ամրապնդելու եւ պաշտպանելու Ըամէթ փաշայի կառավարութեան քաղաքականութիւնը։ Միայն 13 երեսփոխաններ հեռացած են ժողովրդական կուսակցութենէն եւ միացած են ՖէԹհի պէյին։ Մնացածներուն կոչ ուղղուեցաւ որ հաստատ մնան և պաշտպանեն կառավարութեան ուղղութիւնը, այլապէս հեռանան կուսակցութենէն։ Պոլսոյ մամուլը բացի մէկ երկուքէ Ըամէթ փաշայի պաշտպան կը հանդիսանայ։

Ըամէթ փաշայի կողմնակիցները մասնաւոր կարեւորութիւն կուտան ՖէԹհի պէյի այն յայտարարութեան, որով փոքրամասնութիւնները իրաւունք պիտի ունենան երեսփոխանական ժողովի եւ քաղաքապետական ընտրութիւններուն մասնակցելու։ Այս ուղղութիւնը պիտի օգտագործեն ընդդէմ ՖէԹհի պէյի։

Կառավարութիւնը հրաւիրած էր ՖէԹհի պէյը այցելել Սըվազ եւ ներկայ գտնուիլ նոր կառուցուած Էնկիւրի-Սըվազ երկաԹուղիին բացման. բայց ՖէԹհի պէյ մերժեց երԹալ։ վարչապետը կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի Սըվազի մէջ, ուր պիտի պատասխանէ ՖէԹհի պէյի քննադատութիւններուն։

ՖէԹհի պէյ հետեւեալ նոր յայտարարութիւններն ըրած է «Թարըն»ի.—

— Ներկայ կառավարութեան հետապնդած տնտեսական եւ ելմտական սխալ քաղաքականութիւնն է որ առաջ բերաւ ներկայ տագնապալի կացութիւնը։ Այսինքն, եօԹը տարիէ ի վեր կառավարութեան նետած իւրաքանչիւր քայլը աստիճան մը աւելի անելի մատնեց երկիրը։

«Կառավարութիւնը բնաւ չի մտածեր ժողովուրդի մասին։ Բարձր տուրքերը, որոնք անգործութեան դատապարտած են գիւղացին եւ երկրագործը, քաղաքներու մէջ աւելի տարօրինակ պատկերներ կը պարզեն։ Թափուր գետիններէն եւ վարձու չտրուած շէնքերէն անգամ տուրք կ'առնուի։ Այսինքն, կառավարութիւնը ձեռք կ'երկարէ ժողովուրդին հարստութեան...։

«Ասոնց արդիւնքը մէջտեղն է։ Պարապ տեղը տուրք չտալու համար, Թափուր գետիններու տէրերը կը հրաժարին իրենց սեփականատիրութեան իրաւունքէն...։ Պարապ տուներն ալ մէկիկ մէկիկ կը քանդուին։ Քաջագործութի՞ւն է ժողովուրդը բանտարկելով տուրք գանձելը»։

Հիւսեիլի ճահիճ եւ Ըամէթ

Նախկին «Թանին»ի խմբագրապետ Հիւսէյին ճահիճ պէյ Եալովա գացած եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Ըամէթ փաշայի հետ։ կ'ըսուի Թէ ճահիճ պէյ կրկին քաղաքական կեանքին մէջ պիտի նետուի, իր Թեկնածութիւնը պիտի դնէ երեսփոխանութեան համար եւ պիտի սկսի հրատարակել «Թանին»ը։

Բայն եւ այնպէս, Հ. ճահիճ խմբագրի մը յայտարարած է Թէ ինք քաշուած է քաղաքականութենէ եւ հետեւաբար հիմ չունին տարածուած զրոյցները։

Եգիպտական տագնապին շուրջ

«Մորնինկ Փոսթ»ի քաղած տեղեկութեանց համաձայն, կը կարծուի Թէ Ֆուատ Թագաւոր եւ Սըտքը փաշա ծրագրած են ամբողջական փոփոխութիւն մը կիրարկել մօտալուտ ապագայի մը մէջ։

Ահա այդ փոփոխութեանց գլխաւոր գիծերը.—

1) երեսփ. ժողովի 250 անդամները զեղչել մօտ 100ի։

2) Այս անդամներուն մէկ երրորդը պիտի նշանակուի թագաւորին կառավարութեան կողմէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՐԱՒՒԻ ՔԻԻՐՏԵՐԸ ՄՏԱՀՈՒՂ

«Մօնիթօր» կը տեղեկանայ Թէ Քիւրտերը խուճապի մատնուած են անգլեւիրաք նոր դաշնագրի տրամադրութիւններէն։ Դաշնագիրը որ ստորագրուեցաւ Յունիս 13ին, կը ջնջէ բրիտանական հոգատարութիւնը Իրաքի վրայ, անմիջապէս որ Իրաք ընդունուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, եւ ոչ մէկ յիշատակութիւն կ'ընէ Քիւրտերու եւ այլ փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան մասին։

Քիւրտերը կը պահանջեն որ իրենց պաշտպանութիւնը ապահովուի բրիտանական կառավարութեան կողմէ եւ կը նկատեն Թէ իրենք խաբուած են, որովհետեւ նոր դաշնագիրը Արաբներուն քաղաքական վարչութեան կ'ենԹարկէ զիրենք։

Քիւրտերու կողքին, որոնք շուրջ 500,000 են, կան ուրիշ նշանակելի փոքրամասնութիւններ, Նեստորականներ եւ քրիստոնեայ Քաղդէացիներ, որոնք մօտ 110,000 են, եւ բոլորն ալ Մուսուլի մէջ կ'ապրին։

Քրիստոնեաները մեծ մասով դաղԹականներ են. բայց Քիւրտերը ըստ Ազգերու Դաշնակցութեայ կողմէ եղած քննութեան, «կը նախընտրեն Թրքական դերիշխանութիւնը արաբական դերիշխանութենէն, եԹէ կարգ մը վարչական երաշխիքներ չտրուին իրենց»։

Վերջերս, հեռագիր մը ուղղած են անոնք Ազգերու դաշնակցութեան, որով կը յայտարարեն. «Դատելով արաբ կառավարութեան ընԹացքէն, երբ դեռ հոգատարութիւն չէր հաստատուած, կը խորհինք Թէ ներկայ վարչութիւնը աւելի գէշ պիտի ըլլայ, եԹէ հոգատարութիւնը վերջ գտնէ»։

Այս պատճառներով, կասկածելի է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը Իրաքը ընդունի 1932ին, առանց նախապէս երաշխիքներ ստանալու փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Թարըն» կը գրէ.—Քրտական ըմբոստութիւնը իր վերջնական հանգամանքը առաւ այլեւս։ Միւս կողմէ օրէ օր ժտահոգիչ դէպքեր տեղի կ'ունենան սահմաններուն վրայ։ Մէյլի աշխրհքը բուռն գործունէութեան մէջ է Իրանի եւ Իրաքի սահմաններուն վրայ։ Քիւրտ դնակավարներն ու Դաշնակները հաժաձայնութեան մը եկած էին։ Դաշնակները ստանձնած են գործին քաղաքական մասին դեկավարութիւնը, եւ Ասորիներն ու Նեստորականները հաւաքելով տեղաւորած են սահմանամերձ շրջաններուն մէջ, հող տրամադրելով անոնց։ Ասոր համար անհրաժեշտ բոլոր ծախքերը Դաշնակները հոգացած են։

Ասորիներուն, Հայերուն եւ Ջազաներուն ալ գործակցութիւնը ապահովելու համար, Քիւրտերը յայտարարութիւն մը հրատարակած են, ուր կ'ըսեն Թէ իրենց շարժումը քրտական չէ, այլ ճնշուած ազգերու ընդհանուր շարժում։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳՈՐԾԱԶԱՐԿՆԵՐԸ

Գերմանական երկաԹուղիներու վարչութիւնը, գործազուրկներուն գործ հայԹայԹելու նպատակաւ, ծրագրած է կատարել շինութիւններ, որոնք պիտի արժեն 272 միլիոն մարք։ Այս շինութիւններուն գործի պիտի կանչուին 200,000 բանուորներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՀՅՈՒՍԻՍ, ՄԻԱՑԵՔ ԵՒ ԲԱՐՁՐԱՑԵՔ ՄԵՐ ԲԱՆՎՈՐ ՁԱՅՆԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀՈՂԱՏԻՐՈՋ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆԱՆՔ ՄԵՐ ԱՌԱՋ ԴՐՎԱԾ ՀՐԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ընկեր Ստալին

Ընկեր Ստալին

Ընկեր Ստալին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՕԳՏԱԿԱՐ ՀՈԴՎԱԾ

Ընկերական ներքին վեճերի մասին

Ընկերական ներքին վեճերի մասին մեր կարծիքը մենք հայտնել ենք մեր նախորդ համարներից մեկում։ Մենք ասել ենք, որ ընկերական վեճերը պետք է լուծել ընկերական ոգով, ընկերական ճանապարհով։ Մենք ասել ենք, որ ընկերական վեճերը պետք է լուծել ընկերական ոգով, ընկերական ճանապարհով։ Մենք ասել ենք, որ ընկերական վեճերը պետք է լուծել ընկերական ոգով, ընկերական ճանապարհով։

3) Միւս երկու երրորդը պիտի նշանակուին ժողովուրդի պատուիրակներուն կողմէ։

Այս փոփոխման արդիւնքը պիտի ըլլայ Ֆուատ Թագաւորի գերագոյն հակակշիռին հաստատումը խորհրդարանին վրայ, այնպէս որ պալատական հզօր ինքնակալութիւն մը պիտի կազմուի։

Բրիտանական իշխանութիւնները, որոնք չեն ուզեր եգիպտական ներքին գործերուն խառնուիլ, պաշտօնապէս որեւէ տեղեկութիւն չունին այս մասին։

Կեդր. Եւրոպա կը կազմակերպուի

Կեդր. Եւրոպայի ութը պետութիւններ Լեհաստան, Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա, Ռումանիա, Եուկոսլաւիա, Պուլկարիա, Լեռնիա եւ Եսթոնիա իրենց ներկայացուցիչները ղրկեցին Լեհաստանի մայրաքաղաքը, մասնակցելու համար երկրագործական խորհրդաժողովին որ կը բացուի այսօր եւ պիտի տեւէ երեք օր։

Խորհրդաժողովին մասնակցող պետութիւնները նախ պիտի քննեն իրենց տնտեսական փոխադարձ յարաբերութիւններու խնդիրը, եւ միւս կողմէ, իրենց յարաբերութիւնները ուրիշ պետութիւններու հետ, երկրագործական շուկայի տեսակէտէն։

Բոլշեւիկները կռիւի դէմ

Մոսկուայի Խորհրդային իշխանութիւնը խորհուրդներուն հրահանգ տուաւ գրաւելու բոլոր Աստուածաշունչերն ու կրօնական գրքերը։ Բոլոր այս գրքերը պիտի փճացուին։

Միւս կողմէ, ելմտական գործավարին նախագահութեամբ, նշանակեց յատուկ յանձնախումբ մը, որ օտարականները իբր զբօսաշրջիկ Ռուսիա քաշելու միջոցները պիտի ուսումնասիրէ։

**** Լէնինգրադի մէջ, տան մը պատուհանէն անծանօթ մը կրակեց ամբոխին վրայ, որ համագործակցական վաճառատան առջեւ խռնուած, կարգի կը սպասէր ուտեստ եւայլն առնելու համար։ Ամբոխը զարհուրանքի մատնուեցաւ։ Խուճապի պահուն քանի մը անձեր վիրաւորուեցան ծանրօրէն։*

Հակառակ ժանրակրկիտ փնտռտուքներու, կարելի չեղաւ գտնել կրակող անձը։

Ռումանիոյ խաղաղական կացութիւնը

Ռումանական թերթերը կը շարունակեն տեղեկութիւններ հրատարակել Ռումանիոյ նախարարական կազմին մասին։

Զրոյցի մը համաձայն, ներկայ վարչապետը Մանիու մտադիր է մօտերս հրաժարիլ։ Իր հրաժարումէն յետոյ, ազգ. գիւղացիական շրջանակները հաւանական կը նկատեն որ գործի գլուխ գայ Միխալաքէ, գիւղացիական ձգտումով եւ կամ Մանիուի դահլիճին նախկին նախարարներէն Եունեան։

Բայց լաւատեղեակ շրջանակներ ը՛ն հաւաստեն թէ դահլիճի փոփոխութիւնը առայժմ հաւանական չէ, կը կատարուի միայ աւելի ուշ, այնատեն երբ քաղաքական դէպքերը պարտադրեն համազգային միացեալ դահլիճի մը կազմութիւնը։

Նոր ոճրախուռներ Կալկաթայի մէջ

Կալկաթայի ոստիկանապետին դէմ գործուած մահափորձէն յետոյ, ձեռնարկումբերու միջոցաւ, երկու մահափորձեր կատարուեցան նոյն քաղաքին մէջ։ Ոստիկանատան մը վրայ ռումբ մը նետուեցաւ, չորս անձեր վիրաւորուեցան։ Ոճրագործը չէ ձերբակալուած։

**** Խառնակ կացութեան հետեւանքով, կառավարութիւնը սկսած է խիստ միջոցներու դիմել եւ ձերբակալութիւններ կատարել։ Ձերբակալուածներուն մէջ են Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի կոմիտէին նախագահ Փաթէլ եւ քաղաքացիական անհնազանդութեան շարժման պետերէն Մալավիյա։*

Սիմլայի մէջ, 15 կարեւոր ազգայնականներ, որոնք «Ազգային Դրօշի Օր»ուան առթիւ, թափօր մը կազմակերպած էին, դատապարտուեցան 15ական ամիս բանտարկութեան։ Ամբոխը որ դէպի բանտ դատապարտեալներու կ'ընկերակցէր, կարելի եղաւ ցրուել միայն գաւազանի յարձակումներով։ Բազմաթիւ վիրաւորեալներ կան։

**** Կալկաթայի Եւրոպացիներու ընկերակցութիւնը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը պահանջէ որ, ինչ որ ալ ըլլայ Լոնտոնի անգլեհնդիկ խորհրդաժողովին արդիւնքը, Հնդկաստանի վարչաձեւին մէջ ո՛չ մէկ փոփոխութիւն մտցուի, քանի բժրոստութեան շարժումը չէ զսպուած եւ քաղաքացիական անհնազանդութիւնը չէ վերջացած։*

Վէգիրիներն կը կռուին

Վէգիրիներու Հատի Քէլ ցեղախումբերը զինաթափ ընելու ձեռնարկը հանդիպեցաւ ուժեղ դիմադրութեան մը։ Անոնց գլխաւորը, Մոլա Ֆազալ Քատիր, զինուած զօրաւոր խումբով մը ընդհարում ունեցաւ կառավարական զօրքերուն հետ։ Կառավարական ուժերէն սպաննուեցան 10 հոգի եւ վիրաւորուեցան 14 եւ 70 հոգի գերի ինկան։ Երկրորդ կռուի մը մէջ սպաննուեցաւ անգլիական սպայ մը։ Մոլա Ֆազալ Քատիր մեռաւ իր ստացած վէրքերէն։

Անգլեհնդիկ խորհրդաժողովը

«Մորնինկ Փոսթ»ի Սիմլայի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ Հնդկաստանի անգլիական պաշտօնական շրջանակները, նեկայիս լրջօրէն կը նախատեսեն յետաձգումը անգլեհնդկական խորհրդակցութեան, որ տեղի պիտի ունենար հոկտեմբերին՝ Լոնտոնի մէջ։ Այդ պարագային հաւանաբար ժողովը գումարուի 1931 ապրիլին։

Այս յետաձգման պատճառ ցոյց կը տրուի 1.) ձմեռը Անգլիոյ մէջ շատ խիստ է, մանաւանդ հնդիկ պատուիրակներուն համար, որոնք ցարդ երբեք չեն հեռացած իրենց երկրէն, 2.) յառաջիկայ ընդհ.ընտրութիւններուն հետեւանքով որոնք Հնդկաստանի մէջ կը կատարուին մէկ ամիս վերջ, հնդիկ պատուիրակները Լոնտոն մեկնելէ առաջ ժամանակ չպիտի ունենան իրարու հետ խորհրդակցելու այն խնդիրներուն մասին, որոնց շուրջ վիճելու կ'երթան, 3.) մինչեւ յառաջիկայ ապրիլ Հնդկաստանի կացութիւնը կրնայ բարւոքիլ եւ թոյլ տալ որ խորհրդաժողովը բացուի աւելի նպաստաւոր պայմաններու մէջ, 4.) խորհրդաժողովին յետաձգումը մինչեւ գարուն, թոյլ պիտի տայ աւելի խորապէս ուսումնասիրելու Սիմոնի յանձնախումբին նոր տեղեկագիրը, որուն շուրջ ներկայիս, դանդաղ ա՛ս բակարծութիւններ կան։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ

Ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Le Chope Parisienneի մէջ։

Օրակարգ՝ զեկոյց Ը. Շրջ. ժողովի մասին եւ հաշուետուութիւն Փարիզի Կոմիտէին։

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լիոնի եւ Vaux-en-Velinի բոլոր խումբերու ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։

Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ.Յ.Դ. ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանը կը հրաւիրուին Հ. Յ. Դ, դպրոցի բոլոր ուսանողները եւ փափաքող ընկերները։

ԴԵՐԱՍԱՆ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Ս. ՇԱՄՈՆ.— Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին, Սալ ժան տ'Արքի մէջ։

ՏԵՍԻՆ.— 7 Սեպտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 5ին Սինէմա Նովէլիի մէջ։

ԼԻՈՆ.— Սեպտ. 20ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Էմիլ Զոլայի Թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի՝

ՏԱՐՕՆԻ ԱՌԻՒԾԸ ԿԱՄ ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ Սեպտ. 27ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8 30ին, 84 Rue Chapcի Թատերասրահին մէջ։ Կը ներկայացուի

ԲՈՌԸ ԿԱՄ ՍԷՐ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի ժամը 2ին, Սէն Թ'Անտրէ, Պաո-Ռէսթօրան տիւ Պէլվէտէրիբացօդեայ եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ։

Կը նախագահէ՝ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԽԱՆՈՅԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, նուագ, Արեւելեան ու կովկասեան պարեր եւ անակնկալներ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 28 թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջաւորութեան, 36 թիւը՝ եւ իջնել Սէն Թ'Անտրէ, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին կողմէ

31 Օգոստոս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն Քլուի անտառին մէջ։

Նուագ, երգ, արտասանութիւն, կովկասեան պար, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Ֆութպոլի մրցում Իթալիի եւ Սարսէլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ։

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

39 Rue Dunoir, պ. TAIHBEի մօտ

եւ 226 Rue Boileau, Գործակալ պ. ԿԷՆՃԵԱՆԻ մօտ

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Իթալիի Աղբիւր Սերոբի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները սովորական հաւաքատեղին այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

ՍԱՐՍԷԼԻ Հրայր խումբի ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին Ն. Ալատինեանի բնակարանին մէջ։

ԱՆԻԷՐ ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՆՊԻ Զէյթուն ենթակոմիտէի Փոթորիկ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն եւ Վիշապ խումբի ընկերները, խորհրդակցելու համար շատ կարեւոր օրակարգի մը շուրջ, այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 8,30ին, 79, Rue des Chambardsի սրճարանը։

Գ Ա Խ Ա Ռ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ.Միութեան Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 8,30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՏԻՍԻՆԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 7ին, Քաֆէ Լա Փէյի մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ուրֆայի Հայր. Միութեան հաւաքոյթը՝ այս կիրակի Քլամարի անտառին մէջ։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Լիոնի Հիւսէյնիկի վերաշ. միութեան կեդր. վարչութեան կողմէ, այս շաբաթ երեկոյ երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ, կը ներկայացուի «Պատուոյ գողը կամ Պախար քէօրը» գաւեշտ։ Նաեւ բանախօսութիւն, երգ եւ արտասանութիւններ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ կէյվէ Օրթա գիւղացի Զազարիկ ճէնտիքեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նոյեմզար, քոյրերը Սիրվարդ, Մարիանիկ։ Ընդհանուր պատերազմին աքսորուած է իր մօրաքրոջ հետ։ Լուր տուողին մէկ տարեկան ցառաջ նուէր։ Իմացնել՝ Epicerie Nersessian Antoine, Ave. Jean Jaurès. Décines. Isère.

— Տ. Տօնապետեան Մօրենիկի (Խարբերդ), կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը Մօրենիկցի, Յարութիւն Խաչատուրեան։ Մօտաւորապէս մէկ տարի է կը գտնուէր Պուքրէշ (Ռումանիա)։ Կը խնդրուի տեղեկութիւն ունեցողներէն իմացնել հետեւեալ հասցէին, Տօնապետեան, 5 Rue Balthazar Baro, Valence (Drôme)։

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ Ուլաշ գիւղացի Գրիգոր Եզեկիէլեան, հօր անուն Մկրտիչ, մօր անուն Հռիփսիմէ։ 1928ին կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան) Նիր Իսթի որբանոցը։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Թորոս Եզեկիէլեանի, 36 Rue Chapelier. Marseille.

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէ արտատպել։

EMPIRE Միգիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ Օն. Մ[illegible]

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15 ամեակն է այս տարի*

եւ որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Ձինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս դիրքը է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ֆրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վաճ[illegible]*

Ուշադրութիւն

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ պահպանէ լաւ ուտելով, ընարատ մսեղէն առնելու, ճաշելու վայելքն ստանալու եւ չխաթարելու համար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտք է ճախել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier PARIS (9)

Որ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի սպասուելիքով գոհ կը ձգէ բոլոր այցելուները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ զուտ կարագ։ Թարմ ոչխարի միս իր արեւելեան հմուտ կերակուրներու համար։

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան Նուագ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-[illegible]

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննուին ամէն տեսակ նէրքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի բժշկութիւնը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ականջի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՕՂԻՒ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՄԻԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԳԱՌԼՕ ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

34 RUE ST. LAZARE, PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Peletier եւ N. D. des Lorettes

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov.

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէն

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ընարատ եւ թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ անմրցելի գիներով

Վարձու է սենեակ մը (առանց կարասիի)

խոհանոցով միասին, Սարսէլի հայաբնակ թաղին մէջ։ Ջուր եւ էլեկտրականութիւն։ վարձք 150 ֆր. էլեկտր. միասին։ Դիմել՝ Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, էլերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորատուաւ։ Ներշմամիտ եւ արագ խոհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՒՔԱՅԵԼ ՎԱՐԱՆ[illegible]
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐ[illegible]
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (Ի[illegible]
կան գործունէութեան [illegible]
Նամեայ յորելեանի [illegible]
Դիմել՝ L. Kévonian
Fbg. St Martin: Գին 5 [illegible]
փոստի ծախք 1 [illegible]

ՅՐՕՆՔԻՑ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏ
ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց
Նորագոյն պատմութ[illegible]
Հրատ. «Յարօն-Սասուն[illegible]
րատ փոստի յանձ.ի» Շ[illegible]
380 էջով այս գեղեց[illegible]
տորը զարդարուած է մ[illegible]
փոխական դէմքերու եւ [illegible]
վական վայրերու նկարն[illegible]
Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի [illegible]
St. Martin. Paris. Գին 1[illegible]
փոստի ծախք 1 ֆր[illegible]

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
30
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930

30 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1352 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՏԱՐՕՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Տարօն-Տուրուբերանի հայրենակցական միութիւնը, վաղը, կիր. 31ին Մարսէյլի ժէ Տարօնի հերոսամարտի 15րդ տարեդարձին առթիւ դաշտահանդէս մը սարքած է:

Ապրիլեան եղեռնէն վերապրածները, նորոգ կեանքի մը յոյսով, հայրենաբաղձ յիշողութեամբ մը անցեալը վերապրեցան եւ անցեալի հերոսական աւիւնով զօտեպնդուելու զեղեցիկ ոգորութիւնը որդեգրեցին: Ու մենք, ամէն տարի, զանազան գիւղաքաղաքներու հերոսամարտերը պանծացնող հանդէսներու կը մասնակցինք, կարծես եղեռնի դառնութիւնները սփոփելու համար:

Տարօնի հայրենակցական միութիւնը առանձին հերոսամարտ մը յիշատակութեան բերելու դժուարութեան մատնուած է: Տարօնի աշխարհը տասնեակ մը հերոսամարտեր ապրած է: Մէկ ու դժնդակ այդ տարուան ցնցումներէն զատ՝ տասնեակ տարիներով յեղափոխական ցնցումներու մատնուած է: Մէկ կորովի անհատի եւ մէկ խիզախ դէպքի փոխարէն՝ հարիւրաւոր խիզախ դէմքեր տուած եւ հարիւրաւոր հերոսական գործեր արձանագրած է իր պատմութեան էջերուն մէջ:

Ու հայրենակցական միութիւնը զեղեցիկ գաղափարը յղացած է յուլիս 15ը, վարդավառի օրը, նշանակել Տարօնի հերոսամարտերուն յիշատակութեան օր: Ամէն տարի, զանազան գիւղաքաղաքներ, երբեմն ճիշտ տեղին, երբեմն ուշ, այդ յիշատակութեան տօնին շուրջ կը համախմբեն հայ բազմութիւնները, քանի մը սրտանց խօսք ըսելու իրենց անթիւ հերոսներու հասցէին, որոնք նահատակուած են, բայց մեռած չեն: Որովհետեւ անոնք կ'ապրին Տարօնցիներու եւ ամբողջ հայութեան հոգիին մէջ:

Վարդավառի օրը ընտրուած է Տարօնի հերոսամարտերը յիշատակելու համար: Ու այդ ընտրութիւնն ունի իր խորհուրդը: Նախ, վարդավառը, դեռ հեթանոսական օրերէն սկսած, Տարօնի աշխարհի մեծագոյն տօներէն մէկն էր, իսկ յետագային ալ դարձաւ Ս. կարապետի ուխտագնացութիւն մը, որ Տարօնցիներու համար քաղաքական հաւաքոյթի մը նշանակութիւնն ստացաւ: Այդ ուխտագնացութեան շնորհիւ՝ տասնեակ հազար մարդիկ Ս. կարապետ կը հաւաքուէին, ուր կրօնական տօնին տակ, գաղտնի յեղափոխութիւնը կը դարբնուէր:

Յետոյ, նախընտրութիւն տրուած է Յուլիս ամսին, որովհետեւ, 1890 էն սկսած մինչեւ 1915ի Ապրիլեան եղեռնը, Տարօնը տարուան յեղափոխութեան հնոցը դարձաւ: Եւ ամէն տարի հրանան, ազատագրական կռիւները կը սկսէին եւ իրենց գագաթնակէտին կը հասնէին ամառուան այս ամսուն:

Հայոց ժամանակակից պատմութեան խանդավառ էջերը ցոլացած են քսանեւհինգ տարուան այդ խիզախումներով եւ ինքնաշարժ ժողովուրդի մը աննկուն հերոսական թռիչքներով:

Ամէնէն վերջ, 1915ի դժնդակ տարին իր սպառնալիքներով, ամէնէն առաջ ներկայացաւ Տարօնի ժողովուրդին: Ու մարտ ամսէն սկսած, կորովի ժողովուրդ մը լարեց իր ջիղերը դիմադրելու թրքական զօրքերուն եւ բազմաթիւ ցեղախումբերուն, որոնք Տիգրանակերտէն, Էրզրումէն եւ Պիթլիսէն կը գրպատէին Սասունը, Մուշը Խնուսը, Մշոյ դաշտը: Կռիւները տեղի ունեցան բազմաթիւ ճակատներու վրայ եւ տեւեցին շատ կար: Թուրք կառավարութիւնը, որ կրցած էր իր հաշիւները վերջել հայկական միւս նահանգներուն հետ, անզօրութեան մատնուեցաւ Տարօնի շրջանին մէջ: Յուլիս 15ին տակաւին ամբողջ չէր: Քանի լեռները եւ Ս. կարապետի անտառները նոր ճակատներ ամրացած էին: Մշոյ քաղաքի յեղափոխական ուժերը կը պատրաստուէին ճակատագրական կռուի: Մուշի շրջանը կը դիմադրէր թուրք զօրքերուն եւ քրդական ուժանին, եւ յուլիս 20ին կը միանար կամաւորական բանակին, ամբողջ ժողովուրդն ազատելով:

Սակայն ռուսական նահանջը կը սկսէր: Տարօնը կը մնար կնաք իր կեանքի ու մահուան պայքարին մէջ: Երկիրը կը մնար պատերազմի ահռելի հնոց մը, ուր յեղափոխական ու զարտ ժողովուրդ մը մինչեւ վերջին շունչը կռուեցաւ դեռ մի քանի շաբաթ: Ու օգոստոսի եւ սեպտեմբերի արիւնալի ներուն, այդ ժողովուրդի աչքն արիւն կտրեցաւ Նեմրութի եւ Խփանի գագաթներէն օգնութիւն սպասելով:

Տարօնն օգնութիւն չստացաւ...:

Եօթը երկարատեւ ամիսներու ճակատամարտերէն եւ հերոսամարտերէն յետոյ, ժողովուրդը հետզհետէ ընկճուեցաւ: Մութ մշուշ մը իջաւ Մշոյ վրայ...:

Բայց երբ 1916ի գարնան կամաւորներն ու ռուս բանակը հասան Մուշ, զարմանքով տեսան որ Սասնոյ լեռներէն մերկ կմախացած մարդիկ վար իջան, տակաւին ամուր փարած իրենց զէնքերուն:

Հերոսներն իրենց պարտականութիւնը կատարեցին, անհրաժեշտ դրոշմը թողնելով վերապրողներու սրտին մէջ: Վերապրող Տարօնցին, ապրիլեան եղեռնէն յետոյ, յարութիւն առաւ եւ քիչ թիւով, բայց արի ու կազմակերպուած, քալեց ազատագրութեան ճանապարհէն, նոր ու փառաւոր դրուագներ ստեղծելով իր պատմութեան վրայ, ու Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնարկէքին մէջ բերաւ իր պատուաւոր մասնակցութիւնը:

Տարօնի հերոսամարտը Հայութեան հերոսամարտն է: Տարօնի հերոսները ամբողջ Հայութեան հերոսներն են, որովհետեւ անոնք, պատմութեան խոր անցեալէն յարութիւն տուին Մահմետեան աննման մարտիկներուն:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄԷՆԷՆ ՀԱՄԵՐԱՇԽԻՆ ՈՒ ԱՄԷՆԷՆ ՊԱՌԱԿՏՈՒԱԾԸ

«Յուսաբեր» այս խորագրով խմբագրականի մը ժէչ կը գրէ (օգոստ. 20).

Կ'ուզենք քանի մը բառով կանգ առնել ուշագրաւ երեւոյթի մը վրայ:

Դաշնակցութեան դէմ պայքարելու համար հայ կեանքի բոլոր քաղաքական հոսանքները կազմեցին նոր հոսանք մը՝ Հակադաշնակցութիւնը: Այս հոսանքը կազմուեցաւ առանց նախնական համաձայնութեան: Բնազդական մղումով, դաշնակցութեան գոյութեամբը հաւասարապէս վտանգուած տարրերը եկան ապաստանեցան ընդհանուր հովանիի տակ: Գաղափարական ոչ մէկ հարազատութիւն, տեսակէտներու ոչ մէկ նոյնութիւն, ոչ մէկ ընդհանուր իտէալ դաշնակցող կողմերու միջեւ: Ինչպէս ֆիզիքական ջարդի ատեն քովքովի կուգան, կը դաշնակցին ու կ'եղբայրանան ամէնէն անհաշտ տարրերը, միշտ նոյն ձեւով նաեւ այս անգամ եկան ու եղբայրացան ամէնէն հակոտնեայ ուժերը:

Ֆիզիքական ջարդի սպառնալիք չկար Դաշնակցութեան կողմէ, սակայն կար բարոյական ու գաղափարական ջարդի սպառնալիքը, — վտանգներէն ամէնէն շեշտակին, ուղղուած հայ կեանքի բոլոր սեւ ու մթին ուժերուն դէմ, եւ որովհետեւ այս ուժերէն եւ ոչ մէկը որեւէ անկեղծ անկաշառ ու բարձր գաղափարով կապուած չէր հայ ժողովուրդին հետ, ուստի անոնք բոլորն այ առանց որեւէ գաղափարական սակարկութեան կամովին եկան եւ սիրայօժար տարբացան ընդհանուր տղմուտին, Հակադաշնակցութեան պղտոր աւազանին մէջ:

Աւելի անարգ ի՛նչ կարելի էր երեւակայել քան այն, որ գործելակերպո՛վ ու դաւանանքո՛վ բոլշեւիզմէն ի սպառ հեռու ռամկավարութիւնը՝ «փորի վրայ պառկած, լորձնաշարժութիւնը փառաբանութիւնը կ'ընէր» նոյն բոլշեւիզմին, իբրեւ որ կը խոստովանէր ռամկավար պարագլուխներէն վ. Թէքէեան,

Դաշնակցութիւնը իր երկարամեայ գոյութեան ընթացքին աւելի անհաշտ հակառակորդ ունեցած չէ, քան հայ սոցիալ-դեմոկրատն ու հայ սոցիալիստ-յեղափոխականը:

Այս երկու հոսանքները սակայն, որոնք այնքան եռանդ, այնքան թուղթ ու մելան սպառեցին Դաշնակցութեան դիրքերը խախտելու համար հայ կեանքին մէջ, երբէք չմերձեցան այս ընդհանուր, հակադաշնակցական տղմուտին: Ըլլալով ճշմարտօրէն գաղափարական հոսանքներ, ունենալով իրենց ուրոյն դաւանանքն ու գործելակերպը, այս զոյգ կուսակցութիւնները, առանց թիզ մը գաղափար զիջած ըլլալու Դաշնակցութեան, ճնացին դուրսը եւ բնազդական պժգանքով մերժեցին հակադաշնակցութիւնը:

Եւ որովհետեւ այս վերջին հոսանքը ստեղծող ուժերուն համար գոյութիւն չունէր ո՛չ մէկ գաղափարական սրբութիւն, սկզբունքային եւ ոչ մէկ բծախնդրութիւն, ո՛չ մէկ իտէալ՝ որ տառապանքով կը ծնի եւ խաչուելով կ'ապրի՝ ուստի անոնք բոլորն ալ դիւրութեամբ կազմեցին հայ կեանքի ամենէն համերաշխ ուժը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 28 օգոստ.— Արարատի կողերուն վրայ ապաստանած կարգ մը Քիւրտեր, թրքական ուժերու կողմէ պաշարման հետեւանքով, ուտելիքէ եւ ջուրէ զրկուած են եւ հպատակութիւն կ'ուզեն յայտնել Թուրք կառավարութեան:

Քիւրտ ղեկավարները չափազանց մեծ դժուարութիւն կը կրեն հանդարտ պահելու համար իրենց մարդիկը. կ'ըսուի թէ բազաթիւ քիւրտ պետեր սպաննուած են իրենց կուսակիցներուն կողմէ:

Պոլսէն եւ մանաւանդ Թուրք աղբիւրէ հաղորդուած այս լուրը պէտք է անշուշտ ընդունիլ վերապահութեամբ: Թուրքերը օգտուելով հեռագրական միջոցներու իրենց դիւրութենէն, եւ եւրոպական կարգ մը Թերթերու մէջ իրենց սւզած ձեւով լուրեր թիւեալու առաւելութենէն, կը ջանան ամէն կերպով հանրային կարծիքը գրգռել քիւրտ ապստամբական շարժումին դէմ եւ զայն արդէն խեղդուած ցոյց տալ:

Միջպալքանեան խորհրդաժողով

Հոկտեմբեր 6ին, Աթէնքի մէջ պիտի գումարուի Միջպալքանեան խորհրդաժողով մը, որ պիտի բաղկանայ 6 յանձնախումբերէ:

1) Կազմակերպչական յանձնախումբ, պիտի քննէ եւ ուսումնասիրէ այն հիմնական սկզբունքները որոնց պիտի կոթնի Պալքանեան Միութիւնը, պիտի քննէ նաեւ ապագայ խորհրդաժողովներու կանոնադրութիւնը:

2) Քաղաքական մերձեցման յանձնախումբ:

3) Մտաւորական մերձեցման յանձնախումբ (Պալքանեան ճեմարան, պատմութեան ուսուցում, միջհամալսարանական յարաբերութիւններ):

4) Տնտեսական յանձնախումբ. (տնտեսական համաձայնութիւններ, պաշտպանութիւն երկրագործական արտադրութիւններու): Այս յանձնախումբը կարելի պիտի բլլայ բաժնել մէկ քանի մասնախումբերու:

5) Հաղորդակցութեանց յանձնախումբ, (Երկաթուղային, հեռագրական, եւայլն):

6) Պալքանեան հպատակներու իրաւական դրութիւնը ճշդող յանձնախումբ:

Իւրաքանչիւր պատուիրակութիւն պիտի ունենայ ընդամէնը 30 ձայն, իսկ իւրաքանչիւր պատգամաւոր առ առաւելն 3 ձայն, այնպէս որ ամէն մէկ պատուիրակութիւն պիտի բաղկանայ առ առաւելն 10 անդամներէ:

Յանձնախումբերու մէջ, ամէն մէկ պատուիրակութիւն պիտի ունենայ 5 ձայնի իրաւունք:

Անգլո-իրանական դաշնագիր

Իրաքի վարչապետը Նուրի փաշա որ 6 շաբաթէ ի վեր Լոնտոն կը գտնուի կարգ մը բանակցութիւններու համար, քիչ առեն կը վերադառնայ Պաղտատ: Մամուլի ներկայացուցիչներուն կատարած իր մէկ յայտարարութեան մէջ, Իրաքի վարչապետը կ'ըսէ թէ Անգլիոյ եւ Իրաքի միջեւ գոյացած հաւաձայնութենէն բխող կարգ մը ելմտական հարցերու շուրջ տեսակցութիւններն որ ունեցած է Լոնտոնի մէջ, նպաստաւոր ելքի յանգած են, մասնաւորաբար Իրաքի երկաթուղիին եւ Պասրայի նաւահանգիստին մասին: Աւելցուց նաեւ թէ դէպի Լոնտոն իր ուղեւորութիւնէն կապ ունէր երկրին տնտեսական զարգացման, մասնաւորաբար քարիւղի վերաբերեալ հարցերու հետ:

Անգլիոյ գործատուական հարցը

Լոյտ Ճորճ եւ Անգլիոյ վարչապետը նոր տեսակցութիւն մը ունեցան գործազրկութեան հարցին մասին: կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ հաւաձայնութիւն մը գոյացնել որդեգրելով ազատականներու ծրագրէն մաս մը ճամբաներու շինութեան մասին, ինչպէս նաեւ «վերադարձ դէպի հող» երկրագործական քաղաքականութիւն մը: Այս ծրագիրը կարելի պիտի ըլլայ աշնան քուէարկել տալ Խորհրդարանին եւ զայն գործադրութեան դնել այս ձմեռ:

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը յայտնէ թէ Սնոտըն հակառակ է ազատականներու այս ծրագրին, զայն կը նկատէ չափազանց ծանր Անգլիոյ պետական գանձին համար եւ մինչեւ իսկ, եթէ ընդունուի, հրաժարելու խօսքեր է րրած:

Ֆրանկո-ռումանական դաշնագիր մը

Ֆրանսայի եւ Ռումանիոյ միջեւ առեւտրական և նաւային պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ առջի օր, Փարիզի մէջ:

Այս պայմանագրութեամբ որ կուգայ փոխարինել 1907 մարտ 6ի պայմանագրութիւնը, Ֆրանսա եւ Ռումանիա իրենց առեւտրական փոխանակութիւնները կը ճշդեն նուազագոյն մաքսատուրքի հիման վրայ եւ «ամէնէն աւելի նպաստաւորեալ ազգ»ի սկզբունքով: Ասկից զատ, Ֆրանսական արտածումները պիտի վայելեն մաքսատուրքի կարգ մը նուազումներ,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Ց. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 39

Խապրիկ Մինասեան	150
Ազիզ Գէորգեան	100
Գէորգ Գէորգեան	100
Արթին Արթինեան	100
Դուժար	450
Նախորդ գումար	46,717
Ընդհ. գումար	47,167

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սուրիոյ իսլամ ազգայնականներու օրկան «Էլ Նիտա» (Պէյրութ) Թերթը, հետեւեալը կը գրէ քրտական շարժման մասին.—

Մտորեւ կը ներկայացնենք վերջերս Էրզրումէն քաղաքս եկող ոչ-Թուրք բարձրաստիճան գինուորականի մը յայտարարութիւնները, որ մինչեւ վերջ զտնուած է թրքական բանակին մէջ եւ շատ լաւ տեղեակ է վերջին քրտական ապստամբութեան բոլոր փուլերուն:

— Ի՞նչ կ'ուզեն Քիւրտերը եւ ո՞վ է իրենց պետը:

— Ապստամբները բազմաթիւ են եւ իրենց պետերը մէկէ աւելի. ամէն տեղ կազմակերպութիւններ ունին եւ օժտուած են շատ կարող առաջնորդներով: Ապստամբութեան պատճառը Թուրք կառավարութեան կողմէ իրենց հանդէպ գործ դրուած դուլումն ու չարչարանքներն են:

— Ապստամբները զինուորականներ ունի՞ն. ուրկէ՞ կը հայթայթեն իրենց զէնքերը. արդիական պայմաններով զինուած են. զնդացիր ունի՞ն.

— Քիւրտերը այնքան շատ զինուորականներ ունին, որ ամբողջ Քիւրտիստանը կրնան կառավարել՝ առանց արտաքին օգնութեան, Շատ կանոնաւոր եւ կարգապահ զինուորներ ունին եւ բոլորն ալ հնազանդ են իրենց պետերուն: Գնդացիրներուն թիւը անոնց քով անհաւատալիօրէն շատ է, ռազմամբերքի նեղութիւն երբեք չեն ունենար:

Մեր Թերթերուն մէջ կը կարդանք, որ Թուրքերը միշտ յաղթական եղած են եւ Քիւրտերը կորնչցուցած:

— Մինչեւ հիմա Քիւրտերը եղած են յաղթողը: Ես անձամբ տեսայ Թուրք փախստական զինուորները. անոնք կը պատմեն թէ՝ մեծ կորուստներով բոլոր կռիւներու մէջ ալ Թուրքերը փախուստի դիմած են: Հակառակ մեծ Թնդանօթներուն եւ օդանաւերուն Թուրքերը միշտ պարտուած են: Նեկայիս Անատոլուի արեւելեան մասերուն մէջ ամբողջ Թրքութիւնը վախի մէջ է:

ՄԻՇՏ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ

Ռիկայի ճամբով Մոսկուայէն գերմանական «Ֆորվերց» Թերթին տրուած լուրի մը համաձայն, արտասահմանի մէջ պաշտօն ստանձնած 134 բոլշեւիկներ ցարդ մերժած են ետ Թարկուիլ, կառավարութեան կողմէ Մոսկուա վերադառնալու համար իրենց տրուած հրամանին:

"ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՀԱՄԱՐԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴՈՒՌՆ Է,,

(Ր. եւ վերջին մաս)

Այդ միջոցին ես աշխատեցայ Հայերը եւ Պարսկաստան գըրքոյկիս մէջ բացատրել թէ Պարսկաստանի բարգաւաճումը եւ յառաջդիմութիւնը այդ ճամբուն մէջ էէ: Ռուս յեղափոխականներէն Շերնով քննադատեց գրքոյկս Արեւելեան Եւրոպայի ազգերուն Միութիւնը պարբերականին մէջ, որ կը հրատարակուի Եւրոպայի մէջ: Շերնով կը պաշտպանէ քրիստական ապստամբութիւնը, եւ շատ բնական կը նկատէ իր այդ պաշտպանողականը: Դոյնիսկ կը գրէ թէ շարժումը կը կրթնի Պարսկաստանի: Հետզհետէ Հայ-քիւրտ-ասորի յայտարարութիւններն ալ ելլի եւս զարգացան, թէ Սուրիոյ, թէ Իրաքի եւ թէ Պարսկաստանի մէջ կազմուեցան Հայ եւ քիւրտ միութիւններ: Այս կազմակերպութիւնը Պարսկաստանի մէջ այնքան ազատութեամբ կը գործէ, որ մենք եւս հիմա գիտենք թէ հետզհետէ կեդրոններ ստեղծուեցան Դաւրէժի, Խոյի, Ուրմիոյ եւ Մահկուի մէջ: Քիշատակութեան արժանի է, որ պարսիկ կառավարութիւնը արգիլած է Թուրքերէն խօսիլը բոլոր Թուրքերուն, որոնք կը բնակին Պարսկաստանի մէջ, եւ նոյն ատեն Ադրբէջանէն փախած գաղթականներուն Թոյլ չի տար ապրիլ ոչ միայն Դաւրէժի եւ Արդաբիլի մէջ, այլ մինչեւ իսկ Գիլանի, Մազանդարանի, Աստրաբադի, Խորասանի եւ Թէհրանի մէջ: Ընդհակառակն, Պարսկաստան Թոյլ կուտայ, որ Հայերը, քիւրտերը, Ասորիները, նոյն իսկ Հրեաները ամենայն ազատութեամբ աճին ու ապրին:

Պարսկաստանի Ադրբէջանցիները էին, որ իրենց արեան գինով երկար տարիներ կուռեցան յանուն Պարսկաստանի գոյութեան: Պարսկաստանի Ադրբէջանցիները էին, որ նահատակուեցան արդի սահմանադրութիւնը պարգեւելու համար եւ Պասիսի փէշերը տրածուող քիւրտ յեղուզակներն...»:

«Անհիմն են դաշնակցական թերթերու այն ստայօդ լուրերը, Հոյպունի եւայլնի ձեռնարկները, իրենք լաւ գիտեն թէ քիւրտը ո՛վ է եւ ի՛նչ է անոր արժէքը ռազմական տեսակէտով.»:

«Քրտական ապստամբութիւնը ազատագրական հարց չէ, որովհետեւ քիւրտ գեղը ազատագրութեան պայքար չէ որ կը մղէ, այլ աւարառութեան եւ յափշտակութեան սէրն է որ հինէն ի վեր միշտ կը մղէ զիրենք ապստամբութիւններ ընելու...»:

Ականատես թէ ի՛նչ է տեսակէտը հայ «խմբագրի» մը եւ հայ «թերթ»ի մը քրտական շարժման մասին:

Թուրքի մը չափ վրդովուած քրտական գէնքին յաջողութեան լուրերէն, մեր հայանուն «խմբագիր»ը կ'աճապարէ թուրքի մը պէս յայտարարելու թէ անոնք «դաշնակցական թերթերու ստայօդ լուրերն» են:

Այս ողորմելի մարդը մինչեւ չի՞ գիտեր թէ դաշնակցական մարմուլը թղթակից չունի Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի մէջ եւ կամ ռազմաճակատը, եւ թէ այդ լուրերը բոլորը թարգմանուած են տարապէս ամերիկեան թերթերու, «Նիւ Եորք Թայ Ր»ի, «Քռիսչըն Սայենս Մոնիթոր»ի, «Շիքակօ Թրիպիւն»ի եւայլնի թղթակիցներուն հեռագիրներէն, միշտ յիշատակելով տեղը, ժամանակը եւ աղբիւրը:

* * *

«Պայքար» խմբագրականով մը կը գրէ.

«Ինչպէս մեր ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ, Արարատի կուսներուն մասին ամերիկեան թերթերու մէջ տեսնուած լուրերէն յետոյ, մենք քանի մը խմբագրականներով խնդիրը վերլուծեցինք, եւ գոյց տուինք թէ քիւրտերը, որոնք մինչեւ հիմա գեղապետական դրութեամբ ապրած են, տակաւին պէտք եղածին չափ գօրաւոր տարր ու ընդունակութիւն չունին իրենց մէջ, իբրեւ ազգութիւն կազմակերպուելու եւ ազգային նպատակներ հետապնդելու համար, թէ անոնք ինչպէս Էջմիածնի եւայլնի ձեռնարկները վար բերող արագահարուածներ եւ թնդանօթներ: Ակռ երեք շաբաթ առաջ յիշուեցաւ որ Մհայն մէկ գօրաբանակ ձեռնարկած է Արարատի պաշարման, այժմ երկու գօրաբանակի մասին կը խօսուի: Ակռ քան օր առաջ Արարատի վրայ սկսուելիք յարձակողականին մասին տակաւին խորհրդաւոր լռութիւն մը կը տիրէ: Իսկ թուրք մամուլը եւ պաշտօնական շրջանակները աւելի մեծ անհանգստութեան եւ ջղայնոտութեան մատնուած կ'երեւին:

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ թուրքերը այս անգամ գործ ունին քրտական լուրջ ապստամբութեան մը հետ, որ իրեն հետ կը բերէ իրապէս վտանգաւոր հեռապատկերներ:»

Ռամկավար մամուլի այս իշակասութիւնները մեզ չեն զարմացներ: Քաղաքական ուղեգծէ զուրկ, ամէն ռամկավար թերթ իր գիտցած ուղղութեամբ կ'արտայայտուի: Սակայն իշակադաշնակցական արտայայտութիւնները ամէն տեղ մէկ են:

ՊԵԼՃԻՈՅ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Երկու ամիսէ ի վեր պելճերը մեծ խանդավառութեամբ կը տօնեն իրենց անկախութեան հարիւրամեակը: Այս առթիւ փայլուն հանդէսներ եւ խրախճանութիւններ տեղի կ'ունենան պելճիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ: Պրիւսէլ իբր մայրաքաղաք թատր կը հանդիսանայ շքեղ համախմբումներու եւ ոգեւորեալ հանդիսութեանց: Քաղաքին բոլոր կարեւոր շէնքերը դրօշազարդուած եւ գոյնզգոյն ծաղիկներով զարդարուած են: Ամէն կողմ մեծ եռուզեռ ու ոգեւորութիւն կը տիրէ, ամէն քաղաքացիական եւ ժողովրդական վայրերու մէջ կը հանդիպիս երգի, պարի, երաժշտութեան, թափորներու, լուսավառութեան, գիշեր ատեն քաղաքը համակ կը շողայ ելեկտրական լոյսերու մէջ. անհամար լուսարձակներ իրենց լուսեղէն խուրձերով կ'ողողեն մեծ շէնքերու հաստատութիւններու արտաքին երեսը, հմայիչ ու գիւթական տեսարան մը յօրինելով մթութեան մէջ:

Կ'արժէ այս առթիւ հակիրճ տողերով ներկայացնել «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն, պատմական այն դէպքերը՝ որոնք տեղի ունեցան ասկէ 100 տարի առաջ, պելճ յեղափոխութեան առաջին օրերուն:

1815էն ի վեր, Վիեննայի մէջ գումարուած վեհաժողովին որոշումով, Պելճիա մաս կը կազմէր Հոլանտայի, եւ այս երկու միացեալ երկիրները կը կոչուէին Ստորին Նահանգներ (Pays-Bas), Օրանժ-Նասսաու իշխան Վիլհելմ Ա.ի գերիշխանութեան տակ: Այդ թագաւորին օրով, պելճիոյ վրայ կը ծանրանար բռնապետական եւ խիստ կեղեքիչ լուծ մը, որ օրէ օր անտանելի կը դառնար պելճերուն համար: Այնպէս որ ժողովուրդը, այլեւս չկրնալով հոլանտական կառավարութեան կեղեքումներուն, եւ հետեւելով Ֆրանսական ժողովուրդին օրինակին, պարզեց ապստամբութեան դրօշը, Ձիշտ այն օրը երբ պիտի տօնուէր Վիլհելմ Ա.ի ծննդեան 59րդ տարեդարձը Պրիւսէլի մէջ, 25 օգոստոս 1830: Հետաքրքրականը այն էր որ յեղափոխութիւնը ծագումառաւ նուագաւոր թատերախաղի (օփերա) մը ներկայացումէն:

Այդ օրը Մոննէի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուէր «La Muette de Portici» օփերան, նիւթ ունենալով Նաբոլիոյ հայրենասէր Մազանիէլլօյի ապստամբութիւնը (1647) սպանիական բռնապետութեան դէմ, Սոյն թատերախաղին ներկայացումը սովորաբար արգիլուած էր Պելժիոյ մէջ, սակայն չի գիտցուիր թէ ի՛նչ պատճառներով հոլանտական կառավարութիւնը թոյլատու եղած էր որ այդ խաղին ազդերը փակցուին փողոցներու պատերուն վրայ: Պրիւսէլի ժողովուրդը որ արդէն խիստ դժգոհ էր տիրող բռնապետական վարչաձեւէն եւ չափէ աւելի գրգռուած վիճակ մը ունէր, օգտուելով կառավարութեան այդ թոյլտուութենէն, խուռներամ ներկայ գտնուեցաւ թատերախաղին: Թատրոնին ներսն ու դուրսը խռնուած էր անհամար բազմութիւն մը: Երբ երաժշտախումբը սկսաւ նուագել թատերախաղին այն մասը՝ ուր Մազանիէլլօ կ'երգէ հայրենիքի ազատութեան երգը, ժողովուրդը ելեկտրական հոսանքէ մը ժղուած, ոտքի ելաւ եւ սկսաւ մխաբերան սրահը թնդացնել ազատութեան քայլերգով:

Այս խանդավառութիւնը շատ չանցած թատրոնի սրահէն փոխանցուեցաւ դուրսը փողոցին մէջ, ուր ժողովուրդը տենդոտ անհամբերութեամբ մը անակնկալ դէպքերու կը սպասէր:

Չի գիտցուիր թէ ի՛նչպէս յանկարծ մէջտեղ ելաւ խոշոր եռագոյն դրօշակ մը, սեւ, դեղին ու կարմիր գոյներով, եւ տեղւոյն վրայ անմիջապէս պարզուելով, կազմուեցաւ փոթորկայոյզ հայրենասիրական թափօր մը, որ սկսաւ մեծ աղմուկով յառաջանալ դէպի յարակից պողոտաները «կեցցէ ազատութիւնը» աղաղակելով: Ժողովրդականացած այդ կատաղի ու ալեծուփ զանգուածը խելայեղ թափով մը յարձակեցաւ «Նասիոնալ» թերթին խմբագրատան վրայ եւ թալանի տուաւ անոր գրասենեակները, ջարդ ու փշուր ընելով ամէն ինչ: Միջանկեալ ըսեմ թէ այդ թերթը սովոր էր միշտ պաշտպանել հոլանտական շահերը, առանց նկատի առնելու իր ազգին բաղձանքները:

Ցետոյ խուժանը ուղղուեցաւ դէպի դատական նախարարութեան շէնքին եւ ոստիկանական կեդրոգրասենեակին առջեւ, կոտրեց անոնց ապակիները, պատեց արքայական դրօշներն ու զինանշանները, եւ կրակի տուաւ Լիպրիպայնանօ օրագրողին բնակարանը, որ կուսակից ճանչցուած էր Վիլհելմ Ա.ի: Գիշերուան ամբողջ տեւողութեան մէջ ամբոխին զայրոյթն ու կատաղութիւնը իր ծայրագոյն աստիճանին հասած էր, այնպէս որ կառավարութիւնը չի կրցաւ միջամտել, եւ արեւածագին, այսինքն օգոստոս 26ի առտուն, ժողովուրդը արդէն տէր էր մայրաքաղաքին:

Անմիջապէս կազմուեցաւ «Ժողովրդական փրկութեան քոմիթէ» անունով առժամեայ կառավարութիւն մը, ինչպէս նաեւ քաղաքային պահակախումբ, որուն թիւը 10000ի կը հասնէր: Վիլհելմ Ա. անմիջապէս Պրիւսէլի վրայ ղրկեց 6,000 զինուորներէ բաղկացած բանակ մը, իր զաւկին՝ իշխան Ֆրիտէրիկոսի հրամանատարութեան տակ, զսպելու համար ապստամբութիւնը: Ձորս օրուան արիւնահեղ կռիւներէ վերջ, հոլանտական բանակը չախչախիչ պարտութեան մը մատնուելով, անկարգ ու անկանոն վիճակի մէջ ստիպուեցաւ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒ ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԵ

(Courte Histoire du nisme, Հեղ. Ալբեր Հուտ F. Rieder. Գին 7.50

Ո՛չ ոք այնքան թիւն ունէր խօսելու քրիստոնէութեան պա վրայով, որքան Ալբեր Նախկին կրօնական, զարգացած այդ գիտ կռիւներով, աստուա կան վէճերով, եւ հակառակառութիւնները շատ բացատրութեա րէնն էր Փարիզի Մ ժական Թանգարանին:

Մինչեւ իր մահը, ունեցաւ հազիւ թէ երկ առաջ, Ալբեր Հուտ կեանքը յատկացուցեր մաթիւ երկերու, որո եղած էին՝ ընդհանրա Թոլիկ կրօնքն ու կղերը իրենց զանազ ւութիւններուն մէջ, մա բար իրենց աճապար մէջ:

Իր ներկայ երկը՝ Պատմութիւն քրիստոնի իրաւամբ հրաշքի զոր ովհետեւ մարդ երբ ունենայ նիւթը եւ նե տորի, հազիւ 130ն սարսափելու պատճառ ներայ:

Իր կարճ յառաջաբա Ալբեր Հուտէն կը խ ատիկա հետեւեալ տո կը բացատրէ նոյն որդեգրած ուղղութիւնը

«Ի՞նչպէս համա խօսիլ այսքան քիչ ւէջ անհուն նիւթի մը Միակ չքմեղանքս դակ կեանքիս մէջ ծած ըլլալ այս պատճ

«Այնպէս ի՛նչպէս բեւար, ան մեծապէս կ բերի ինձ աւանդուած որ կ'աւանդեն դեռ դեռատի հալրենակիցնե տիեզերքի երեք քառ ներկայացուցիչս մէջ նամ փոխել, անիկա ունի ո՛ղջ կեանքի մը նասիրութիւններէն եւ ռութիւններէն:

«Ակռ զատ, զայն չդադրեցայ ներշնչուի նոսական պատուախնդ երեք կանոններէն, որ աւանդուեցան, երիտա րերուս, Լեւոն ԺԳ. «Պատմութեան առջեւ է՝ ստել չհամարձակի րորդը՝ ճշմարտութիւ չվախնալ, քաց աստի բանը պէտք չէ կասկ տերը թարգմանէ ո՛չ եւ ո՛չ հոկառակութեա

Իր երկը կը բա հինգ մասերէ: Առաջ (Յագուստը) կը խօսի առաջին քրիստոնեան սին, մինչեւ ցոյց աղբիւրները, վաւեր րու անվաւերութիւնն նոնք քաղելով կան ամենածանօթ ղէն:

Բ. Մասը նուիրուա տոնէութեան առաջ դարէն մինչեւ ԺԲ.

Մանաւորաբար ձանրանամ բոլոր այ րուն, խաղերուն, կե թերու, անհաւատալի ներու մասին: Հետաքր թերցողը պիտի հան նոնց եւ զիս պիտի խ

փախուստ տալ, ասպարէ լով պելճ ապստամբնե

Այդ յուզումնալից շարունակուեցաւ մինչ տարի, որմէ յետոյ հո կառավարութիւնը կնքել 24 յօդուածներ գած դաշինք մը, որ ազատութիւն եւ անկ կը շնորհէր պելճ ժողո

Հ. Տ.

ՀԱՅ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ՔԻՒՐՏ ԱՊՕՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

«Ասպարէզ»է առնելով նոյնութեամբ կ'արտատպենք.

«Մեր ընթերցողներէն ոմանց գոնէ ծանօթ է թէ Ֆրէզնոյի մէջ կը հրատարակուի «Նոր Օր» անունով շաբաթաթերթ մը, կիսառամկավարական եւ կիսաբոլշեւիկ եւ ուրիշ ամէն ինչական կամ ոչինչական, սանկ «Թիւրլի պաստը» մը:

Այս թերթը խմբագրական մը գրել փորձած է իր անցեալ թիւով քրտական ապստամբութեան մասին: Անոնք որ չեն կարդացած այդ խմբագրականը, թող կարդան, եթէ կ'ուզեն գաղափար մը կազմել թէ ինչպէս կ'ըլլայ հոգեպէս թրքացած մէկու մը բարոյական աղճատիմագծութիւնը: Ահաւասիկ քանի մը մէջբերումներ:

«Պոլիսէն հաղորդուած հեռագրալուրերը օրը օրը կ'իմացնեն քիւրտերու սոսկալի պարտութիւնը վանի եւ պիթլիսի սահմաններէն սկսեալ մինչեւ Ա-րարատի եւ Պասիսի փէշերը տարածուող քիւրտ յեղուզակներուն...»:

«Անհիմն են դաշնակցական թերթերու այն ստայօդ լուրերը, Հոյպունի եւայլնի ձեռնարկները, իրենք լաւ գիտեն թէ քիւրտը ո՛վ է եւ ի՛նչ է անոր արժէքը ռազմական տեսակէտով.»:

«Քրտական ապստամբութիւնը ազատագրական հարց չէ, որովհետեւ քիւրտ գեղը ազատագրութեան պայքար չէ որ կը մղէ, այլ աւարառութեան եւ յափշտակութեան սէրն է որ հինէն ի վեր միշտ կը մղէ զիրենք ապստամբութիւններ ընելու...»:

Ականատես թէ ի՛նչ է տեսակէտը հայ «խմբագրի» մը եւ հայ «թերթ»ի մը քրտական շարժման մասին:

Թուրքի մը չափ վրդովուած քրտական զէնքին յաջողութեան լուրերէն, մեր հայանուն «խմբագիր»ը կ'աճապարէ թուրքի մը պէս յայտարարելու թէ անոնք «դաշնակցական թերթերու ստայօդ լուրերն» են:

Այս ողորմելի մարդը մինչեւ չի՞ գիտեր թէ դաշնակցական մարմուլը թղթակից չունի Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի մէջ եւ կամ ռազմաճակատը, եւ թէ այդ լուրերը բոլորը թարգմանուած են տարապէս ամերիկեան թերթերու, «Նիւ Եորք Թայ Ր»ի, «Քռիսչըն Սայենս Մոնիթոր»ի, «Շիքակօ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ Է

Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության կոլեգիայի նիստում քննարկվել է Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև հարաբերությունների զարգացման հարցը։

Կոլեգիան հավանություն է տվել Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև հարաբերությունների զարգացման ուղղությամբ ձեռնարկված քայլերին։

Կոլեգիան որոշում է կայացրել Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև հարաբերությունների զարգացման ուղղությամբ հետագա աշխատանքների մասին։

Կոլեգիայի նիստին մասնակցել են Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Ա. Ղազարյանը, նախարարի տեղակալներ Ռ. Ավետիսյանը, Ա. Մարտիրոսյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղազար

մանաւանդ ասուեղէնը, դեղագործական արտադրութիւնները եւ երկրագործական մեքենաները եւ հոտերը: Ռումանիա իր կարգին մաքսատուրքի որոշ նուազումներ պիտի ստանայ եւ գիպատացորենի ներածումներուն վրայ:

Այս պայմանագրութեամբ, երկու կողմերը յանձն կ'առնեն ուսումնասիրել ոուժանական ծխախոտի եւ անգուտ կամ գուտ քարիւղի Ֆրանսա ներածման պայմանները: Այս վերջին խնդիրը պիտի ուսումնասիրուի երկու երկիրներու մասնագէտներուն կողմէ:

Յուտեն վերջ, անուանակի տաք

Ամբողջ գարնան եւ ամրան ընթացքին, ամպոտ երկնքի մը տակ, ցուրտ ու խոնաւ օդերէ յետոյ, Ֆրանսա սկսած է նեղուիլ անտանելի տաքերէն: Ջերմաչափը երեքշաբթի օր Փարիզի մէջ ցոյց կուտար 31 աստիճան, չորեքշաբթի բարձրացած էր 33ի, հինգշաբթի 33,7ի, ուրբաթ օր 33,5ի:

Երէկ Փարիզի փողոցներուն մէջ, 15ի չափ անձեր շնչահեղձ ինկան գետին: Անոնցմէ ոմանք փոխադրուեցան հիւանդանոց. միւսները նախնական դարմանումներ ստացան դեղատուներու մէջ: Քաէնի մէջ, ուր շուքին տակ 32, արեւուն տակ 52 աստիճան տաքութիւն կը տիրէ, արեւահարութեան բազմաթիւ դէպքեր պատահեցան:

Հռոմի մէջ եւս սաստիկ տաք կը տիրէ: շուքին մէջ 35 աստիճան: Սպանիոյ Պիլպաօ քաղաքին գործարանները ստիպուեցան դադրեցնել աշխատանքները տաքին հետեւանքով:

Պուսպէյի մէջ կացութիւնը կը ծանրանայ

Տէլիիէն »Թայմզ«ի կը հեռագրեն թէ Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի կոմիտէին տասը անդամները դատապարտուեցան 6ական ամիս բանտարկութեան: Նոր կոմիտէն կազմուեցաւ վեց հրնդիկներէ եւ վեց մահմետականներէ, Խալիլ իւլ Զամանի նախագահութեամբ:

Պոմպէյի Եւրոպացիներու Ընկերակցութիւնը նոր բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը պահանջէ որ Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդը յայտարարուի յեղափոխական կազմակերպութիւն եւ անոր ինչքերն ու դրամը գրաւուին կառավարութեան կողմէ:

Կառավարութիւնը յայտարարութեամբ մը կը զգուշացնէ ժողովուրդը որ մաս չկազմէ ապօրէն նկատուած թափօրներուն: Բայց Հնդիկ կոմիտէն որոշեց նկատի չառնել Մէյտան կոչուած հրապարակին վրայ՝ կամաւորներու հաւաքման դէմ դրուած արգելքը եւ կիրակի օրուան համար, կազմակերպած է ազգ. դրօշին յարգանքի արարողութիւն մը: Ազգ. Խորհուրդի կոմիտէին անդամներուն ձերբակալման առթիւ սուգի օր յայտարարուեցաւ արդէն: Հնդիկ եւ իսլամ թաղերուն մէջ, բոլոր խանութները գոցուեցան, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ դպրոցներ:

Գերմանիոյ ելեւմուտքին շուրջ

Գերման դահլիճը երէկ վերջացուց ելմտական ծրագրի շուրջ իր խորհրդակցութիւնները: Ըստ պաշտօնական զեկոյցի մը, կառավարութեան բոլոր անդամները սկզբունքով ընդունած են ելմտական նախարարին առաջարկած բարեփոխումները, որոնք պիտի ներկայացուին Խորհրդարանին երբ քաղաքական պայմանները թոյլ տան: Ահա այդ ելմտական ծրագրին գլխաւոր գիծերը.— զգալի չափով նուազեցնել 1930-31ի ելեւմուտքը. բ) բնակարանային նեղութեան դէմ պայքարելու համար, քանի մը տարիներու ընթացքին իրականանալու պայմանով, կառուցանել աժան բնակարաններ եւ գործաւորական գաղութներ. գ) ելեւմուտքի հաւասարակշռութիւնը պէտք չէ խախտի անգործներու տրուած նպաստներով, դ) եկամուտներու նոր բաշխում մը պիտի կատարուի, հարկային դրութիւնը պիտի բարեփոխուի, եւ մինչեւ 20,000 մարք հարրստութեան վրայ տուրք չպիտի գանձուի: Ատկից զատ, պաշտօնեաներու թոշակները վերաքննութեան պիտի ենթարկուին, 5) Տոկոսի սակը պիտի զեղչուի:

ՆՈՐ ԱՌԻԹ ՄԸ ԵԻՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՑՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Տպագրութիւնը աւարտած չըլլալով, մինչեւ գրքին լոյս տեսնելը երկարաձգուած է երկու հատորներուն համար նշանակուած բացառիկ գինը 30 ՖՐԱՆՔ:

Գիրքը հրապարակ եկած վերջ Ա. եւ Բ. հատորները առանձին պիտի ծախուին 20ական ֆրանքի:

Ուստի փութացէք օգտուիլ այս նոր առիթէն: Կանխիկ 30 ֆր. վճարողները պիտի ստանան երկու հատորը միասին: Գաւառէն եւ արտասահմանէն փոստի համար ղրկել 2 ֆր. աւելի:

Դիմել հրատարակչին Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65: Մէթրօ Օտէոն: Գրատան մէջ պիտի գտնէք ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՔԵՐ: ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ վերջին կատարելագործութեամբ: Տպագրական ամէն կարգի գործեր:

ՁԵՐ ԳՆԻՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Ջոր պտուղներ, լաքերտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԿՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Ախտաժխտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12:

Վարձու է սենեակ մը (առանց կարասիի) խոհանոցով միասին, Սարսէլի հայաբնակ թաղին մէջ: Ջուր եւ էլեկտրականութիւն: Վարձք 150 ֆր. էլեկտր. միասին: Դիմել՝ Villa Arax, Rue Beauséjour, Sarcelles.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ

Ժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Le Chope Parisienneի մէջ:

Օրակարգ՝ զեկոյց Ը. Շրջ. ժողովի մասին եւ հաշուետուութիւն Փարիզի Կոմիտէին:

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լիոնի եւ Vaux-en-Velinի բոլոր խումբերու ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրաղարանի սրահը:

Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒԻՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ.Յ.Դ. ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանը կը հրաւիրուին Հ. Յ. Դ. դպրոցի բոլոր ուսանողները եւ փափաքող ընկերները:

ԴԵՐԱՍԱՆ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Ս. ՇԱՄՈՆ.— Վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին, Սալ ժան տ'Արքի մէջ:

ՏԵՍԻՆ.— 7 Սեպտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 5ին Սինէմա Նովէլիի մէջ:

ԼԻՈՆ.— Սեպտ. 20ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Էմիլ Զոլայի Թատերասրահին մէջ: Կը ներկայացուի՝

ՏԱՐՕՆԻ ԱՌԻՒԾԸ ԿԱՄ ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ

ՄԱՐՍԷյԼԻ մէջ Սեպտ. 27ին Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapcի Թատերասրահին մէջ: Կը ներկակայացուի

ԲՈՌԸ ԿԱՄ ՍԷՐ ԵՒ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ:

Վաղը կիրակի ժամը 2ին, Սէն Թ'Անտրէ, Պաո-Ռէսթօրան տիւ Պէլվէտէրիբացօդեայ եւ ընդարձակ պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ՝ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՅԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, նուագ, Արեւելեան ու կովկասեան պարեր եւ անակնկալներ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 28 Թիւ հանրակառքը եւ իջնել վերջաւորութեան, 36 Թիւը՝ եւ իջնել Սէն Թ'Անտրէ, ուր առաջնորդները պիտի սպասեն:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղին կողմէ

Վաղը, կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն Քլուի անտառին մէջ:

Նուագ, երգ, արտասանութիւն, կովկասեան պար, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով:

Ֆութպոլի մրցում Իթալիի եւ Սարսէլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ:

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

39 Rue Dunoir, Պ. TAIHBEի մօտ

եւ 226 Rue Boileau, Գործակալ Պ. ԿԻՆՁԵԱՆԻ մօտ

ԵՐԿՈՒՆՔ

ՕՐԳԱՆ՝ Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ուսումնասիրական, պատմական և գրական թերթ: Հայ որբերուն շարժումը: Լոյս կը տեսնէ ամէն ամիս կանոնաւոր: Սեպտեմբերի սկիզբը կը հրատարակուի հինգ թիւը (Բ. տարի): Մէկուկէս տարուան կեանք ունի արդէն:

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են.— Ֆրանսա՝ տարեկան 25 ֆրանք, արտասահման՝ մէկուկէս տոլար: Դիմել՝ M. KURKDJIAN, 247, Boulevard Voltaire, Paris (11e):

ALLIANCE FRANÇAISE

101, Bld. RASPAIL, PARIS (6)

Ֆրանս. Լեզուի գործն, վարժարանը կը բանայ սեպտ. եւ հոկտ. ամիսներուն նախապատր. դասընթացք մը համալսարան մտնելու համար: Շաբաթը 15 ժ. ֆրանսերէն լեզուի գործն. դաս. 40 դասախօսք. 10 պըտոյտ - դասախօսք, Փարիզ եւ շրջակաները: Ամիսը՝ 170 ֆր., 2 ամիսը 260 ֆր.: Մանրմ. համար գիմել՝ Robert Dupouey, 101, Bld. Raspail, Paris (6e):

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի ցաւուկ յարկաբաժին վէներական եւ մորթի հիւանդութ. ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ կորի, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչ եւ կ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Միշտ ունենալու համար ապուխտի եւ երշիկի ընտիր համեղը եւ մաքուրը, դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ պուխտագործ եւ ապուխտավաճառ

HAIG MARACHLIANի

Fabrique des salaisons Orientales

16 Rue des Hortensias St. Just. MARSEILLE

որ իր յարգելի յաճախորդներուն դիւրութիւն տալու բացած է նաեւ մթերանոց մը (կայարանին մօտ) 55 Rue Petites Maries MARSEILLE.

Կ'ընդունի ապսպրանքներ ամէն երկիրներէ, մեներ եւ փոքրաքանակ եւ կ'ուղարկէ կատարեալ ճշտապահութ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ունի ճառագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ռէնտգէնի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութ. ցաւուկ յարկաբաժին վէներական եւ մորթի հիւանդութ. ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ կորի, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչ եւ կ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ունի ճառագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ռէնտգէնի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՕԴԷՈՆ Լ. ՆՇԱՆԵԱՆ COLUMBIA

56 RUE PIAT, PARIS (20e). MÉTRO: BELLEVILLE

ԱՄԷՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՖՈՆՈՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՄ

ԱՄԷՆ ԼԱՒ ՖՈՆՕ ԵՒ ՓԼԱՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆ Է

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
31
ՕԳՈՍՏՈՍ
1930
31 AOUT 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1353 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԱԿՆՈՑՆԵՐՈՎ

Քրտական շարժման հետեւանքով, Թրքական, պարսկական և ռուսական յարաբերութիւնները լարուած բնոյթ մը ստացան: Խորհրդային Հայաստանի մամուլը այդ առթիւ սկսած է քննութեան առնել Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը, միշտ ձգտելով մոլորեցնել Հայաստանի հայ ժողովուրդը, որ ըստ երեւոյթին, մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւի Արարատի շուրջ տեղի ունեցող դէպքերուն:

Որպէս զի մեր ընթերցողները գաղափար մը կազմեն թէ հայ բոլշեւիկները ի՞նչպէս կը մօտենան խնդիրներուն և անոնց կարծիքները ո՞րքան կը համապատասխանեն իրականութեան, դիմենք Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութեան պաշտօնական օրգան «Խորհրդ. Հայաստան»ին:

Կոմունիստ Պետիկ Թորոսեան երկու ընդարձակ յօդուածներ գետեղած է «Խորհրդ. Հայաստան»ի (Թիւ 186 և 187) մէջ, «Անգլօ-ֆրանս իմպերիալիզմը, Դաշնակցութիւնը եւ «քրտական շարժումը» վերնագրով, ուր բազմաթիւ սխալ վերագրումներ կան Դաշնակցութեան հասցէին և մանաւանդ անդէմ պնդումներ «հայկական օջախ»ներու մասին: (Որպէս թէ Դաշնակցութեան ձգտումով, և ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւններու բարեհաճութեամբ, «հայկական օջախներ» կը հիմնուին Սուրիոյ և Իրաքի մէջ):

Յօդուածագիրը կը ճգնի ապացուցանել թէ քաղաքական ներկայ շարժումը անգլիական և ֆրանսական դրդումներով առօրեայ գործ մըն է և թէ՝ Դաշնակցութիւնը գործիքը կը հանդիսանայ այդ իմբէրիալիստական պետութիւններուն ձեռքը, հրահրելու և հովանաւորելու քրտական շարժումը: Արտասահմանի մէջ, ամէն խելքը գլուխ մարդ կը ծիծաղի այս հեքեաթներուն վրայ:

Քրտական անկտամբութիւնը, որ երեք ամիսներէ ի վեր յամառօրէն կը շարունակուի, գործն է քիւրտ ազգին, որ հրապարակ եկած է անկախութիւնը կորզելու Թուրքիոյ ձեռքէն, առանց որ և է օտար պետութեան աջակցութեան: Հայ ժողովուրդը և Դաշնակցութիւնը մեծ համակրանքով կը դիտեն դրացի քրտութեան ազատագրական և յեղափոխական ոգորումները Թուրքիոյ դէմ, և այդ պատճառով անվերապահ բարեկամը կը հանդիսանան այդ ժողովուրդին: Արտաքին թէլադրանքն ու դաւադրութիւնները իսպառ կը բացակային այս պարագային, ու ըստ երեւոյթին, այդ կէտը մեծապէս կը ղգայնացնէ բոլշեւիկեան ղեկավարները:

Սակայն, այս բոլոր անտեղի եւ անճիշտ մեկնաբանութիւններէն զատ, Պ. Թորոսեանը կրցած է մատը դնել ճիշդ կէտի մը վրայ, այդ այն է թէ. «Դաշնակցութիւնը այսօր իր ուժերի ծանրութեան կեդրոնը դարձրել է Թուրքիոյ արեւելեան նահանգների հարցը: Անշուշտ առանց մոռնալու հետեւեալ անխուսափելի (իմաստալի միայն հայ բոլշեւիկի համար) յաւելուածը, — «ուժերի այդ տեղաշարժը նա կատարել է բացառապէս անգլիական իմպէրիալիզմի Թելադրութեամբ»:

Իբր թէ, ասկէ առաջ եւրոպական իմբէրիալիստներու Թելադրանքով կը կռուէինք Խորհրդային Միութեան դէմ. իսկ հիմա, նոյն ուժերու Թելադրանքով, մեր հարուածները կեդրոնացուցած ենք Թուրքիոյ դէմ: Այս խնդրին մենք կ'անդրադառնանք յետոյ: Շարունակենք հետեւիլ յօդուածագրին, տեսնելու Թէ ի՞նչ ողբերգական վախճանի պիտի յանգի:

Յօդուածագիրը, բոլշեւիկեան առաքինութեան ղէմ գործելով, չանք Թափած է առարկայական ըլլալ, ու մէջ բերումներ ըրած է դաշնակցական մամուլէն, չխնայելով հայհոյանքներ և բռնազբօսիկ մեկնութիւններ Դաշնակցութեան քաղաքական ուղղութիւնը խեղաթիւրելով: Սակայն ընթերցող հայութիւնը այդ մէջբերումներէն յստակօրէն կրնայ գաղափար մը կազմել Թէ Դաշնակցութիւնն ի՞նչ հիմնական քաղաքականութիւն կը վարէ ընդդէմ Թուրքիոյ եւ Թէ ի՞նչ ակնոցով կը դիտէ քրտական ազատագրական շարժումը, որմէ կը բխի քիւրտ-հայկական բարեկամութիւնը:

Բայց այսքան հայհոյանք ու խեղաթիւրում բաւական չէ նկատուած այսօրուան հայ իշխանաւորներու կողմէ: Ու, ահա, Դաշնակցութեան քաղաքականութեան «զոհ» կ'երթայ նաեւ կոմունիստ Պետիկ Թորոսեանը:

«Խորհրդ. Հայաստան»ի խմբագրութիւնը հրատարակելով Պ. Կոմիտէի անդամ Թ. Մանուալեանի բանաձրական յօդուածը, և ահաբեկուած անոր շանթերէն, յօդուածինակ կ'աւելցնէ ծանօթ. խմբագրութեան մը, որ շատ յատկանշական է: Այդ ծանօթութիւնը:— «Ա. Հ.» 186 եւ 187 համարներուն մէջ գետեղուած ընկ. Պ. Թորոսեանի «Անգլօ-ֆրանս. իմպէրիալիզմը, Դաշնակցութիւնը եւ քրտական շարժումները» յօդուածը սխալ, ըստ էութեան աջ օպօրտունիստական, նացիոնալ ուկլօնիստական դիրքաւորում է պարունակում Դաշնակցութեան ներկայ քաղաքականութեան նկատմամբ: Համաձայնելով ընկ. Թ. Մանդալեանի ըստ արժանւոյն խիստ քննադատութեան հետ, խմբագրութիւնս անհրաժեշտ է համարում մատնանշել, որ սխալ է եղել Պ. Թորոսեանի յօդուածի գետեղելը Թերթիս էջերում»:

Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը բնորոշելու համար, ինչպէս կը տեսնուի, իրարանցում մը կայ բոլշեւիկեան շարքերուն մէջ: Այս պատկերը տալէն յետոյ, յաջորդով կը քննենք խնդիրները ըստ էութեան:

Կ. Ս.

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԻՆ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Քիւրտերու զէնք դրկելու լուրը սուտ է

Գրած էինք Թէ, Խալք կուսակցութեան քննիչ Հագոը Շինասի փաշայի լրատուութիւն մը եղած է որու համաձայն, Պոլսոյ մէջ կարգ մը անձեր զէնք կը գնեն հագարաւոր ոսկի ծախսելով, քիւրտ ըմբոստներուն դրկուելու համար: Այս առթիւ ոստիկանութիւնը կարգ մը անձեր հսկողութեան տակ առած և Գապաթաշի, Ֆընտըգլըի, Ղալաթիոյ, Ունգափանի, Լալէլիի, Քիւչիւքփազարի և Գասըմփաշայի մէջ կասկածելի անձերու տուները խուզարկած է:

Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, այս դէպքը քսան օր առաջ տեղի ունեցած է: Խուզարկութեան միջոցին երկու զէնք միայն գտնուած, յանցաւորներն ալ դատական իշխանութեան յանձնուած են: Այս դէպքին և քրտական շարժումին հետ ո եւ է կապ չէ տեսնուած:

Քիւրտերը Իրաքի մէջ

Պոլսէն հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը հաղորդուին Իրաքի մէջ ծայր տուած քրտական գրգռութեանց մասին.—

Իրաքի կառավարութիւնը, անսացեր էր Թելադրութեանը Ազգ. Դաշնակցութեան կազմած մասնաւոր յանձնաժողովին, որ քննելով կացութիւնը հիւսիսային Իրաքի մէջ շարք մը առանձնաշնորհները տուած էր Քիւրտերուն: Այս վերջիններս սակայն,, բաւարար չգտան տրուած առանձնաշնորհները եւ հիմա, Իրաքէն լիակատար անջատումով, բացարձակ անկախութիւն կը պահանջեն:

Իրենց այս պահանջը, յիշատակագրերով ներկայացուցին Ազգ. Դաշնակցութեան, Պաղտատի անգլիական բարձր քօմիսէրին եւ քրտական շրջանները այցելութեան եկած Իրաքի գահաժառանգ իշխան Ղազիին:

Քիւրտերը կը պահանջեն զուտ քրտական անկախութիւն մը, գրաւելով Իրաքի հիւսիսային կողմը գտնուղ հետեւեալ գաւառները, — Զիվէքէօյ, Սիւլէյմանիյէ, էրպիլ եւ Մուսուլի կարգ մը գիւղերը:

Թուրքիա կը պնդէ որ այս ամբողջ շարժումը արդիւնքն է ճիգերուն անգլիական գործակալներու, որոնք շահ ունին քիւրտ բնակչութիւնները գրգռելուն մէջ:

Պուլկար-կոմիտէները կը սպսին

Աթէնք, (Փ.).— Սոֆիայէն կը հաղորդեն թէ Մակեդոնական կազմակերպութիւնը Պուլկարիոյ բոլոր թերթերուն մէջ յայտարարութիւն մը հրատարակած է, բողոքելով Մակեդոնիոյ Սերպերուն եւ Հելլէններուն կողմէ պուլկար ժողովուրդին վրայ եղած ճնշումներուն դէմ: Յայտարարութեան մէջ Սերպիոյ եւ Յունաստանի կառավարութիւնները «դահիճ» կ'անուանուին եւ բոլոր Մակեդոնացիները Մակեդոնիոյ ազատագրութեան համար նոր շարժումի պատրաստ ըլլալու կը հրաւիրուին:

Սերպեւպուլկար սահմանին վրայ վերջերս պատահած դէպքերուն առթիւ, յեղափոխական կազմակերպութիւնը ծանուցագիր մը տուած է արտաքին նախարարութեան, պահանջելով որ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին: Բովանդակ Պուլկարիոյ մէջ հոգեհանգիստի արարողութիւններ պիտի ըլլան, սահմանը գրկխուն վրայ սպաննուած պուլկար քահանայի մը համար:

Աթէնք, (Փ.).— Պելկրատէն եկած լուրերու համաձայն, Վոլփոլայի մէջ ձերբակալուած են կարգ մը կոմիտէճիներ, որոնք Պուլկարիայէն փախչելով սերպ հողը մտած են, բարձրաստիճան անձերու վրայ մահափորձ կատարելու նպատակով: Ցաւալին է որ այս հրոսակներուն զէնքերն ու ռազմամթերքը դրացի երկիրէ մը հայթայթուած են:

Հելլեններուն համաձայնութիւնը

Պաշտօնական զեկոյց մը կը յայտնէ թէ՝ օրինական ձեւակերպութիւնները վերջացած ըլլալով, Անգլիոյ դրամատունը, հելլենեւթուրք հին համաձայնութեան գործադրութեան համար հելլէն կառավարութեան կողմանէ իբր երաշխաւորութիւն իր մօտ պահ դրուած 500 հազար սթերլինէն 440 հազարը հելլէն եւ Թուրք խառն յանձնախումբին տրամադրութեան տակ դրած է:

Մնացեալ 60 հազարը պիտի վերադարձուի հելլէն կառավարութեան:

Յոյն Արտաքին նախարարը յիշատակագիր մը ստացած է էնկիւրիի հելլէն դեսպան Պ. Փօլիխրօնիատիսէ, որով կը յայտնէ թէ խառն յանձնախումբի հելլէն պատուիրակ Պ. Ֆօքաս յայտարարած է իրեն թէ՝ հելլէն եւ Թուրք համաձայնութեան գործադրութիւնը կը շարունակուի ճշգրտօրէն եւ առանց որ եւ է արգելքի:

Վերջին համաձայնութեան գործադրութեան համար այս գումարէն 300 հազար սթերլինը պիտի յատկացուի Պոլսոյ յոյներուն եւ Արեւմտեան Թրակիոյ Թուրքերուն վնասուց հատուցմանը համար, 125 հազարը պիտի ստանայ Թուրք կառավարութիւնը և 15 հազարն ալ դարձեալ Թուրք կառավարութեան, իբր երաշխաւորութիւն համաձայնութեան քանի մը յօդուածներուն ճշգրիտ գործադրութեան:

Ֆէրհիի կուսակցութեան ծրագիրը

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Ֆէրհիի կուսակցութեան ծրագրին խմբագրումը վերջացած է: Օրինակ մը դրկուած է Եւլովա, ներկայացուելու համար Մուսթաֆա Քէմալի: Ծրագրին հիմնական կէտերէն մէկն է ապահովել որ բոլորը հաւասարապէս օգտուին հանրապետական վարչաձեւին առաւելութիւններէն, կուսակցութիւնը պիտի ջանայ ապահովել աշխատանքի, խղճի եւ մամուլի մէջ կարծիքի ազատութեան սկզբունքները եւ զօրացնելու համար ազգային տնտեսութիւնը, ազգային շահերը պահպանելու եւ բոլոր ձեռնարկներուն ուժ տալու համար, կը պահանջէ որ կառավարութիւնը դադրեցնէ նման գործերու մէջ իր միջամտութիւնը, զոր կրնկատէ արգելք մը, երբ չի կիրարկուիր համաձայն սահմանադրական օրէնքներու գծած իրաւասութեանց:

Շուրճի մէջ խառնաուն աստիճան

Պելկրատ. 29 Օգոստոս.— Եուկօսլաւիոյ արեւմտեան նահանգներուն մէջ, սաստիկ տաք կը տիրէ: Մօսթարի եւ Շիպենիքի մէջ. շուքին տակ, մինչեւ 40 աստիճանի բարձրացաւ ջերմաչափը:

*** Անգլիոյ մէջ, վերջին 48 ժամուան ընթացքին, տաքին հետեւանքով, մօտ 52 անձեր մեռան:*

Ասկից զատ, բազմաթիւ անձեր, որոնք արեւահար եղան, հիւանդանոց փոխադրուեցան: Կարգ մը գործարաններ եւ արհեստանոցներ ստիպուեցան արձակուրդ տալ իրենց աշխատաւորներուն:

*** Փարիզի մէջ, երէկ երեսունի չափ անձեր արեւահար ինկան: Ջերմաչափը, շուքին մէջ բարձրացաւ 33,5ի:*

Պորտոյի մէջ նոյնպէս, սաստիկ տաք կը տիրէ, ցուրտ ու խոնաւ օդերէ յետոյ: Վերջին երեք օրերու ընթացքին, շուքին մէջ, ջերմաչափը ցոյց կուտար 35 աստիճան:

Ֆրանսայի օդերեւութական կայանը կը նախատեսէ մօտալուտ փոթորիկներ, որոնք քիչ մը զովութիւն պիտի բերեն անշուշտ:

Անվերահաս գետակառուռւմ

Մոսկուայէն տրուած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ կէփէուն 10 անձեր գետակահար ըրած է, իրենց տան մէջ ռուսական եւ օտար դրամներ պահած ըլլալու յանցանքով:

Բոլշեւիկեան թերթերը կը յայտնեն թէ այս մէկ քանի օրուան մէջ, աւելի քան 100 անձեր ձերբակալուած են դրամահաւաքման... ոճիրի համար: Ասոնց մէջ կան բազմաթիւ կրօնականներ:

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Կալկաթայի մէջ, մահափորձ մը կատարուեցաւ տեղին ոստիկանապետին վրայ, ինչպէս նաեւ Տաքքայի փոխ-ոստիկանապետին վրայ:

Ոճրագործը կրցաւ փախիլ ու ազատիլ հակառակ խիստ հետապնդումներուն: Երկու վիրաւորեալներուն վիճակը ծանր է:

*** Լահոռէն տրուած հեռագրեր կը հաղորդեն թէ տեղացի ըմբոստ ցեղախումբեր յարձակում գործեցին Տաթթա-Քէլ ամանին վրայ եւ վիրաւորեցին անգլիացի սպայ մը:*

Այդ շրջանի ցեղախումբերէն կազմուած բազմաթիւ բանակ մը կը կեդրոնանայ աֆղանական սահմանագլուխին մօտերը եւ կը սպառնայ խուժել անգլիական հողերը:

*** Երկար դատավարութենէ մը յետոյ, Սուքքուրի դատարանը (Հնդկաստանի հիւսիս-արեւմտեան սահմանին վրայ) 10 տարի բանտարկութեան դատապարտեց իսլամ կրօնական պետ մը փիր Փարագ, որուն բնակարանէն գտնուած էր մեծաքանակ զէնք եւ ռազմամթերք:*

*** Փէշավէրի շրջակայ քարանձաւներուն մէջ, Աֆրիտիները կը շարունակեն կեդրոնանալ եւ կը պատրաստուին նոր յարձակում մը գործել քաղաքին վրայ: Աֆղան ցեղախումբեր անցան սահմանագլուխը եւ մտան հնդկական հող:*

Հնդիկ զանազան ցեղախումբեր եւս կը կեդրոնանան սահմանագլուխին վրայ: Հինգ հազար հոգինոց ապստամբական բանակ մը եւս կը պատրաստուի խուժել դէպի Փէշավէր:

Շարք մը յեղափոխութիւններ

Փէրոու (Հարաւին Ամերիկա).— Մէկ շաբաթէ ի վեր տեւող յեղափոխութիւնը մեղմանալու վրայ է: Կառավարութեան նոր պետը զնդ. Զէրրօ, Լիմայի մէջ վերջ տուաւ պաշարման վիճակին: Խաղաղութիւնը վերահաստատուած է:

ՊՐԱԶԻԼԻԱ.— Մոնթէվիտէոյէն տրուած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ Պրազիլիոյ Ռիօ Կրանտէ տօ Սուլ նահանգին մէջ, ըմբոստութիւն մը կը պատրաստուի կառավարութեան դէմ:

ՔՈՒՊԱ.— Կառավարութեան դէմ դաւադրութիւն մը երեւան եկած ըլլալով, ոստիկանութիւնը բազմաթիւ ձերբակալումներ կատարեց:

ԱՐԺԱՆԹԻՆ.— Առջի օր կ'ըսուէր թէ Արժանթինի մէջ, ընկերվարական յեղափոխութեան մը ծագած է: Պաշտօնական զեկոյց մը կը յայտնէ թէ այդ լուրերը անհիմն են: Միայն կառավարութիւնը նախազգուշական միջոցներ ձեռք առած է ընդդէմ համայնավար գրգռիչներու:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԼՈՒՏՈՒԹԻՒՆ

Անկախութեան հերոսներ, հայրենիքի ազատագրութեան համար մղուած պայքարի մէջ ձեր ունեցած ծառայութիւնները անմոռանալի պիտի մնան մեր ժողովուրդի սրտին մէջ։ Ձեր անունները յաւիտենական լոյսով պիտի փայլին մեր ազգային պատմութեան էջերուն վրայ։ Ձեր անունները պիտի ապրին մեր ժողովուրդի սրտին մէջ։ Ձեր անունները պիտի ապրին մեր ժողովուրդի սրտին մէջ։

ՅԱԳՉՈՍԻ ՎԿԱԴՈՒՅՀՂԸ

ԱՆԱՊԱՏԻ ՀՅՈՒՐԸ

Ամառային արձակուրդների ժամանակ Ալեքսանդրապոլի ազգային թատրոնի դերասանները (խումբ մը) ելույթներ կունենան Ղարաքիլիսայի մեջ։

— Ինչպե՞ս կարելի է ապրիլ ամառանոցի մեջ, ուր չկան ոչ գրադարան, ոչ ալ ընթերցասրահ։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԱԽՕՍՆԵՐՈՒԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ.Յ.Դ. ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՀՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանը կը հրաւիրուին Հ. Յ.Դ.ըպրոցի բոլոր ուսանողները եւ փափաքող ընկերները։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20-

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւն-

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամ-

Թեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10-

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐՈՒՀԻ ՆՇԱՆԵԱՆ
Մօննա-Վաննայի դերին մէջ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

7րդ տարի — Ղեկավար՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆ — 116րդ ներկայացում

ԹԱՏՐՈՆ ALBERT IER 64 RUE DU ROCHER

Բացում 7րդ Թատերաշրջանի

5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ — ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի պատիւ դերասանուհի

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐՈՒՀԻ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Ա. անգամ բլլալով պիտի ներկայացուի Մ. ՄէթԷրլինկի

ՄՕՆՆԱ-ՎԱՆՆԱ

Պատմական ֆռէսկաւոր Թատերախաղը (3 արար)

Բեմադրութիւն եւ Թարգմանութիւն Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Կը մասնակցին՝ Փարիզահայ բեմի լաւագոյն ուժերէն՝ ՏԻԿԻՆ ՍԻՐՈՒՀԻ ՆՇԱՆԵԱՆ (Մօննա-Վաննա), Ա. ԴՄԲԼԹԵԱՆ (Կիտօ), ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ (Մառքօ), Շ. ՍԱՐԵԱՆ (Բրէնդիվալ), եւն.։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 15ԻՆ — ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20.30ԻՆ

(երեկոյթը կ'աւարտի ճիշդ ժամը 23.30ին)

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԲԵՄԱԴՐՈՒԹԻԻՆ — 30 ՀՈԳԻ ԲԵՄԻ ՎՐԱՅ — ՃՈԽ ՏԷՔՈՒՈ ԵՒ ՀԱԳՈՒՍՏ

(Գիները սովորական) — Անպայման փնտռեցէք ճոխ յայտագիրը

Տոմսերը կը ծախուին ՅԱՌԱՋԻ խմբագրատունը եւ բոլոր հայ ճաշարանները, իսկ կիրակի առաւօտները եկեղեցւոյն դիմացի սրճարանը։

ALLIANCE FRANÇAISE

101, Bld. RASPAIL, PARIS (6)

Ֆրանս. լեզուի դործն, վարժարանը կը բանայ սեպտ. եւ հոկտ. ամիսներուն նախապատր. դասընթացք մը համալսարան մտնելու համար։ Շաբաթը 15 ժ. ֆրանսերէն լեզուի դործն. դաս. 40 դասախօսք. 10 պրոտյտ - դասախօսք. Փարիզ եւ շրջականները։ Ամիսը՝ 170 ֆր., 2 ամիսը 260 ֆր.։ Մանրամ. համար դիմել՝ Robert Dnpouey, 101, Bld. Raspail, Paris (6e)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախտ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապորատուառ։ Էլեճամիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԻ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութեան ցատուկ յարկաբաժին *վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *կորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ 12։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

ՍԵՊՏ. 28Ի Ն

STADE ELISABETHի

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի ժասնաճիւղին կողմէ

Այսօր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն Սէն Քլուի անտառին մէջ։

Նուագ, երգ, արտասանութիւն, կովկասեան պար, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով։

Ֆութպոլի մրցում Իթալիի եւ Սարթէլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Porte Maillotէն հանրակառք թիւ 44. Porte St. Cloudէն թիւ 2 եւ 18, իջնել Pont St. Cloud ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն։

ՄԱՄԼՈՑ ՏԱԿ Է

"ԼԻՈՆԱՀԱՅ ՈՒՂԵՑՈՅՑ,,Ը

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏՊ. "ԵՓՐԱՏ,, Ի

ԼԻՈՆ

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՉՈՒԻ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, մասնաւոր գին Հայերու

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ — ԲԻԻԶԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները։ Ոսկէէ ատամնաշար, ոսկորէ ակռաներ։ Չափաւոր գին։ Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8։ 3 Bld. Bélville, Métro Mélnimontant.

En vacances : emportez un

Hawk-Eye Kodak

anastigmat f : 6,3 - 250 frs

On connaît la triple joie de prendre les photos, de les faire admirer à tous, d'y revoir enfants, parents, amis, excursions et ses belles heures de liberté.

ԳՆԵՑԷՔ ՔՈՏԱՔ ՄԸ ԳԻՆ՝ 250 ՖՐԱՆՔ

AMÉRICAN FHOTO SERVICE

Place de Trinité

Châteaudun No. 59 Paris

Լուսանկարելով ճաշոյքը կ'ունենանք վերատեսնելու ձեր զաւակները, ազգականները, բարեկամները եւ վերյիշելու ձեր զբօսանքի գեղեցիկ վայրերը եւ արձակուրդի օրերը։

PLOMBERIE-COUVE

ՋՈՒՐ

ԼՈԳԱՐԱՆԻ, ԵԻՆ.Ի Ջ

Կը ստանձնէ կա- ղինկի ամէն տեսակ մասնաւորաբար Ջուր վակներու գետհոս գութիւն։ Դիմել նամ

A. TATOULIA

4 Ave. de la Porte

ՎԱՐՉՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ ՔԼԱՄԱՌԻ ՄԷՋ

Շոգեկառքի եւ ինքնակառքի կայարաններուն մօտ

Արեւոտ եւ լուսաւոր դիրք։ երեք սենեակ, ճաշասրահ, խոհանոց, Cabinet de Toilette, ցուր, կազ, էլեկտրականութիւն, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ հեռաձայն։ Դիմել ամէն օր՝ 27 Rue Lazare Carnot, Clamart.

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires ի, Bénéfices Commerciaux ի և Impôts sur le revenu ի գործողութիւններ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires ի եւ BénéficesCommerciaux ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕԹ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օմնիպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ։ Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԵԹԷ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէչմաքճի)

92 Rue d'Angoulème — Métro: Couronne, Tél. Ménil-

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ նրբաճաշակները։

Ճոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգ- եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ սահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կր գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճ-

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԴ պահպանէ լաւ ուտելով, ննարատ առնելու, ճաշելու վայրէն ստանալու եւ չիմ համար կերակուրներու այլանդակութիւններէն պէտ ճախել միայն ճաշարան

COSMOPOL

20 Rue Rodier — PARIS (9)

Որ մաքուր պատրաստութեամբ եւ անթերի սպ- կութեամբ գոհ կը ձգէ բոլոր այցելուները։

COSMOPOL միակն է որ կը գործածէ զուտ կար- Թարմ ոչխարի միս իր արեւելեան հաժեղ կերակուր-

Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Արեւելեան նուագ

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴՈՑ

Մեկնումի պատճառաւ ծախու է Փարիզի բազմամարդ թաղի մը մէջ ընդարձակ եւ գեղեցիկ ճաշարան մը ամբողջ կազմով եւ մեծ լիսանսով։ կարելի է ժէրանսով ալ առնել։ Պայ՛ 9 տարի, տարեկան վարձք 2000 ֆր. 30—40 հոգիի սպասարկութեան սեղաններ։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել կէսօրին ժամը 12ին կամ իրիկունները ժամը 6—7 Մխրիճեան Շիրանեանի 92bis Ave. Verdun, Issy les-Moulineaux.

գաք.դպտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երկ.է։ 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD *բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ.* MÉTRO PIGALLE.

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Ակռաներու դարմանում բ. ճառագայթներու քննութեամբ։ Ակռանց քիմքի եւ ճանկի ատամնաշարներ։ Ոսկի եւ ճերմակ ակռաներ։ Չափաւոր գին, խորհրդակց. վիրաբոյժ-ատամնաբուժի ժ. 2—8, Կիրակի 9—12, Դիմել՝ 52 Rue de Bondy, Métro République, Lancry, St. Denis.

Ծախու է ճաշարան - սրճարան մը թրաուէյի գծին վրայ; Ավընիւ Վէրսաէօն (Իսի-լէ Մուլինօ) փողոցին մէջ։ Լաւ յաճախորդ (մեծ մասը Ալճերիացիներ են)։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել կէսօրին ժամը 12ին կամ իրիկունները ժամը 6—7 Մխրիճեանի 92bis Ave. Verdun, Issy les-Moulineaux.

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕԹ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օմնիպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ։ Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov-

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպաստ-

փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ննարատ եւ Թարմ ՍՈՒՐՃ

Ապրանքներուն ամէնէն լաւը՝ ամրցելի գիներով